

KÚRIAI DÖNTÉSEK BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2024/1
72. évfolyam

2024. január

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.007/2023/7. számú végzése.....	11
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.010/2023/7. számú végzése	15
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.059/2023/7. számú végzése.....	18

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

1	I. Ha a terhelt magatartása a kifejtése idején nem volt bűncselekmény, úgy amiatt a büntetőjogi felelőssége akkor sem állapítható meg, ha a vele egy eljárásban elbírált későbbi, ugyanolyan cselekmények elkövetésekor már büntetendővé vált. II. A jelentős érdeksérelem mindig valamilyen konkrét, körülírható, személyes vagy vagyoni hátrányt jelent, amelyet a sértett a cselekmény következményeként szenved el. Nem meríti ki a jelentős érdeksérelem fogalmát, ha a terhelt a meztelen sértettől zuhanózás közben titokban felvételt készít, majd utóbb azt anélkül törli, hogy arról bárki akár tudomást szerzett volna. III. A tiltott adatszerzés rendbelisége nem a felvételen szereplő személyek, hanem a megfigyelt helyiségek vagy területek számához igazodik	20
2	I. Embercsempészes előkészülete – és nem kísérlete – valósul meg, ha a terhelt migránsok tiltott határátlépéséhez való segítségnyújtásban megállapodik, és a migránsok felvételének helyszínére indul, azonban sem térben, sem időben nem került olyan kapcsolatba a migránsokkal, hogy részükre az ország belsejébe való továbbhaladáshoz segítséget tudjon nyújtani. II. Önkéntes elállás nem állapítható meg, ha a terhelt elállását az motiválta, hogy társa – a rendőröket meglátva – a migránsokat nem vette fel.....	25
3	A II. r. terhelt intézményvezető-helyettesként hatalmi befolyását felhasználva a kiszolgáltatott kiskorúval szemben az I. r. terhelt által elkövetett szexuális bűncselekmény miatti felelősségre vonás elkerülését akarta segíteni, és pedig oly módon, hogy egyúttal leplezte a terhelt tartalmú vallomás visszavonás I. r. terhelt által kényszerített voltát. E cselekmény bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntette.....	31
4	A garázdaság a társasház zárt, de a lakók számára nyitva álló és mások által is használt folyosóján is elkövethető, ha az a nagyobb létszámú lakóközösség nyugalmanak megzavarásával jár	36
5	I. Az egymozzanatos, a közterületről potenciálisan látható, de kifejezett előzetes figyelemfelhívás hiányában korlátozottan észlelhető helyszínen (a gépkocsi utasterében) végbemenő erőszakos terhelti	

	magatartás a közösségi elvárásokkal ugyan szembe fordul, de kihívónak nem tekinthető, ekként garázdaságot nem valósít meg. II. A jogerős ítélet hatályban tartásának van helye, ha a tévesen megállapított alaki halmazat miatt kiszabott büntetés a helyes minősítés alapulvételével sem eltúlzottan súlyos.....	40
6	Rablás valósul meg, ha az elkövetés tárgya nem csupán a dologelvétele célpontja, de egyúttal a sértetthez ható, lenyűgöző erőszak közvetítője is. Így a rabláskénti minősítés törvényes, ha a terhelt a 90 éves sértett táskáját olyan módon és erővel rántja meg, hogy attól a sértett arccal előre a földre zuhan, eleve kizárva ezzel a sértett bármilyen ellenállását	44
7	Nem eredményezi a költségvetési csalás elkövetőjének büntetlenségét, ha az egyébként adókötelezettséget keletkeztető gazdasági tevékenységét már eleve saját személyét a hatóságok elől rejtve tartva, teljes mértékben a jog keretein kívül, olyan módon végzi, hogy személyében az adójogi kötelezettségek közvetlen alanyává azért nem is válhat, mert az azt keletkeztető pozíciót – fiktíven – más, az adott céggel gazdasági tevékenységet nem végző személy tölti be. Ilyen esetben, amennyiben a közvetett tettesi elkövetés az irányadó tényállás alapján nem állapítható meg, az ilyen elkövető a kétségtelen megvalósult tettesi alapcselekményhez kapcsolódóan részesi elkövetésért felel.....	47

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

8	A tények egyoldalú, megtevesztésre alkalmas vagy önkényes módon való csoportosítása, egymás mellé helyezése akkor valósítja meg azok hamis színben történő feltüntetését, ha ezzel megváltozik a tartalmuk. Önmagában nem valósítja meg a való tények hamis színben feltüntetését az, hogy a való tények között az olvasó esetlegesen a cikk tartalmán túlmutató összefüggést vélhet	54
9	Amíg a károsult a biztosító általi károsodási folyamatban a felek közötti egyeztetések folyamatossága mellett alappal feltételezheti kárigényének peren kívüli rendezését, ez olyan menthető oknak minősül, amely elévülési szempontból az elévülés nyugvását eredményezi.....	59
10	I. Az Eütv. 26. § (2) bekezdés e) pontja értelmében a beteg – amennyiben ezt egészségi állapota lehetővé teszi – köteles az ellátásban közreműködő egészségügyi dolgozókkal képességei és ismeretei szerint együttműködni, a gyógykezelésével kapcsolatban tőlük kapott rendelkezéseket betartani. Ennek a tételes jogi szabálynak a megsértése okozatossága és felróhatósága esetén a károsultat terhelő kárelhárítási és kárcsökkentési kötelezettség	

- megszegéseként, a kármegosztásra okot adó közrehatásként (önhibaként) értékelhető.
- II. A betegnek adott tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha az az adott klinikai képhez igazodóan szakszerű, egyben igazodik a beteg személyiségéhez, számára érthető és egyértelmű információkat tartalmaz.
- III. A hozzátartozó által végzett gondozási tevékenység esetén a gondozás mint piaci szolgáltatás igénybevétele esetén fizetendő díj alapulvételének nincs akadálya, a gondozás és felügyelet költsége körében az óradíj mértéke az említett tevékenységek elvégzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában megállapítható. Ez a számítás megfelel a teljes kártérítés elvének. 62
- 11** I. A polgári és a közigazgatási jog eltérő szabályrendszere alapján a jognak való megfeleléség nem azonos, így jogellenességet is eltérő magatartások, mulasztások eredményezhetnek. Önmagában az tehát, hogy az építési engedély a közigazgatási jogszabályoknak, építési szakmai előírásoknak megfelel, az építési tevékenység polgári jogi jogellenességét nem zárja ki.
- II. Az építési engedély birtokában, annak megfelelően folytatott építési tevékenységnek az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 3. § (2a) bekezdésében előírt munkaterület átadás-átvételéhez való hozzájáruló nyilatkozat kiadásának a megtagadásával való akadályozása nem minősülhet joggal való visszaélésnek, ha a tulajdonostársaknak a polgári jog alapján megkívánt használati, birtoklási, tulajdoni viszonyokban való megállapodása hiányzik. 66
- 12** A szerződésben vállalt kötelezettség határidőre történő teljesítésének elmaradása nem a teljesítés meghiúsulását, hanem a vállalkozó kötelezeti késedelmét és késedelmi kötbérfizetési kötelezettségét alapozza meg. 72
- 13** I. Ha felmerül a perben a megállapítási kereseti kérelem feltételei fennállásának a vizsgálata, a bíróságnak először azt kell eldöntenie, hogy anyagi jogszabály biztosítja-e a megállapítási kereseti kérelem előterjeszhetőségének a lehetőségét vagy a fél döntése, hogy a kereseti kérelem fajtái közül alanyi joga érvényesítésére ezt a módot választja.
- II. A másodfokú bíróságnak – nem *sui generis* megállapítási kereset érvényesítése esetén – hivatalból, a fellebbezés tartalma által meghatározott felülbírálati jogkör korlátaitól függetlenül kell vizsgálnia a megállapítási kereseti kérelem törvényes feltételeinek a fennállását. 75

POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG

- 14** I. A civil szervezetek nyilvántartási ügyében hozott és fellebbezéssel nem támadható bírósági határozatok felülvizsgálata korlátozott. A Cnytv. 46/A. §-a alapján indított perben a bíróság által vizsgálható jogszabálysértések körét a törvény korlátozza. Ezek körébe tartozik a perindítási határidő jogvesztő jellege, valamint azzal szoros perjogi kapcsolatban a keresethez (kérelemhez) kötöttség szigorú szabálya. Csak azok a jogszabálysértések vizsgálhatók, amelyeket a felperes – az érvényesíteni kívánt jog alapjául – a jogvesztő perindítási határidőn belül előadott.
- II. A nyilvántartó bíróság végzésének hatályon kívül helyezésére kizárólag olyan jogszabálysértés miatt kerülhet sor, amelyet a nyilvántartásba vételi, változásbejegyzési eljárás szabályai szerint a nyilvántartó bíróságnak észlelnie kellett.
- III. A változás nyilvántartásba vételére irányuló eljárásnak nem tárgya a civil szervezet határozatának a Ptk. 3:35. §-a szerinti perre tartozó jogszerűsége (jogszabályba vagy létesítő okiratba ütközése). 81
- 15** Pénzügyi intézménnyel szemben folyamatban levő felszámolási eljárásban a hitelezői követelés nyilvántartásba vételének nem feltétele a költségátalány megfizetése. 87

POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKAÜGYI SZAKÁG

- 16** I. A munkáltatót nem terheli foglalkoztatási kötelezettség, ha a munkavállaló a munkaszerződés szerinti munkakörének betöltésére alkalmatlan.
- II. A munkavállaló egészségi állapotának változása esetén a munkáltató kötelezettsége az Mt. 51. § (3) bekezdésében előírtak körében vizsgálhatók.
- III. Ha a munkavállaló maga sem hivatkozik arra, hogy fogyatékosággal élő személy, a bíróság nem vizsgálhatja, hogy a munkáltató gondoskodott-e az ésszerű alkalmazkodás feltételeinek biztosításáról. 90
- 17** I. Ha a bíróság a munkaviszonyt az Mt. 83. § (1) bekezdése alapján helyreállítja – az igazolt keresőképtelenség időszakát meghaladóan – nem vizsgálható, hogy a munkavállaló a munkavégzési képessége, egészségi állapota alapján alkalmas lehetett volna-e a munkafeladatok ellátására, egészségi alkalmatlanságra hivatkozva a munkáltató jogszerűen megszüntethette volna-e a munkaviszonyát.
- II. A munkaviszony helyreállítása esetén a munkavállaló az Mt. 83. § (3) bekezdése alapján az Mt. 83. § (4) bekezdésében előírtak levonásával elmaradt munkabérre jogosult.

	III. Elmaradt munkabérként a munkavállaló távolléti díját kell figyelembe venni. Az esedékesség időpontjában (munkáltatói felmondás közlése) érvényes alapbér összege az Mt. 148. § (3) bekezdése értelmében korrigálható, ha a távollét tartalma során ennek összege módosul.....	96		annak körülményeire tekintettel – a kötelező értelmezés hiányában nem dönthető el.	
	KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM			II. Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikkében említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és az Európai Unió Bírósága feladatainak világos szétválasztásán alapul, a jogvita tényállásának a megállapítása és értékelése, valamint a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak kizárólag a jogvitában eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak megítélése is, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – szükséges-e az Európai Unió Bírósága előzetes döntése.	
18	Az Európai Unió Bíróságának a HÉA-irányelvet kizárólag értelmező, a nemzeti szabályozás azzal ellentétes voltát meg nem állapító döntésére hivatkozással az Art. 196. § (1) bekezdése alapján nem érvényesíthető visszatérítési igény	102		III. A felperessel szemben fennálló nemzetbiztonsági kockázat alátámasztásul szolgáló adatokat az eljáró bíróság a fél erre történő hivatkozása esetén kötele megismerni és vizsgálni, hogy azok alapján az eljáró szakhatóság okszerűen jutott-e a szakhatósági állásfoglalásában rögzített megállapításra.....	123
19	Tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem a Harmtv. 17. § (1) bekezdés b) pontjára és (2) bekezdésére figyelemmel akkor terjeszthető elő, amennyiben a meghosszabbítás iránti kérelem előterjesztésekor a kérelmezővel szemben nem indult meg, nincs folyamatban a korábbi tartózkodási engedély visszavonására irányuló eljárás.....	106	25	A Pp. 316. § (3) bekezdése szerint a kizárt szakértő szakvéleménye a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe, ezért a kizárás iránti kérelem szabályos elintézése körében a bíróságnak különös gondossággal kell eljárnia. Amennyiben a fél a Pp. 12. § f) pontjában megjelölt elfoglaltságra hivatkozik, a szakértő meghallgatása nem mellőzhető	130
20	Ha a fogyasztóvédelmi és a versenyjogi ügyben kiszabott büntető jellegű közigazgatási szankciók alapját ugyanaz a személy ugyanazon időszakra vonatkozó egyazon tényállásra alapított jogsértése képezi, a <i>ne bis in idem</i> jogelv sérelme megvalósul. Ezt a jogkövetkezmények körében akként kell értékelni, hogy a kiszabott szankciók összessége feleljen meg az elkövetett jogsértés súlyának.....	109	26	A helyi önkormányzatoknak törvényi kötelezettségük a költségvetés végrehajtásáról szóló zárszámadási rendelet megalkotása. Ha a helyi önkormányzat a Kúria által megadott határidőn belül nem tesz eleget a jogalkotási kötelezettségének, a Kúria – erre irányuló indítványra – felhatalmazza a törvényességi felügyeleti szerv vezetőjét, hogy az önkormányzati rendeletet a helyi önkormányzat nevében alkossa meg.....	134
21	A Földforgalmi tv. 2021. november 29-én hatályos 19. § (5) bekezdés második fordulatának alkalmazása során nem feltétel, hogy a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználónak valamennyi a szerződéssel érintett ingatlanban tulajdonosnak kell lennie.....	114		EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGI HATÁROZATAI	
22	A kisajátítás céljait az önkormányzat képviselő-testületének rendeletével jóváhagyott helyi építési szabályzat mint jogszabály meghatározhatja. A rendelet a kisajátítás célja körében a peres feleket köti.....	117	I	C-148/22. sz. Commune d’Ans. ügyben 2023. november 28-án hozott ítélet.....	137
23	Az EU rendelet 32. cikke szerint a nem megfelelő használat magában foglalja többek között a menetíró készülék plombahiányát, a plombazsinór szakadását, a kalibrálási jegyzőkönyv hiányát, a kétéves felülvizsgálat elmaradását, minden olyan intézkedés elmulasztását, ami a szállítási vállalkozó, a járművezető felelőssége és független a menetíró készülék tényleges (hibás vagy hibátlan) működésétől	119	II	C-391/22. sz. Tüke Busz ügyben 2023. november 16-án hozott ítélet	140
24	I. Az Európai Unió Bíróságához előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány nem teszi kötelezővé más, folyamatban lévő eljárások felfüggesztését. Más bíróság vagy a Kúria más tanácsa ebből az okból akkor függeszti fel a saját eljárását, ha maga is megállapítja, hogy az alkalmazandó európai jog értelme nem világos, és az előtte folyamatban lévő ügy –		III	C-422/22. sz. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu ügyben 2023. november 16-án hozott ítélet.....	143
			IV	C-583/21, C-584/21, C-585/21, C-586/21. sz. NC (Transfert d’une étude notariale espagnole) egyesített ügyekben 2023. november 16-án hozott ítélet	146
				FÓRUM	
				Kriston Edit – A kötelező pszichiátriai gyógykezelés kúriai gyakorlatának aktualitásai, különös tekintettel a veszélyeztető magatartás meghatározására .	152

Pomeisl András József – A Kúria felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos gyakorlata I. – Az engedélyezés alá eső ügyek köre és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem alaki és tartalmi követelményei	157
---	---------------------

CONTENTS

UNIFORMITY COMPLAINT PANEL

Order Jpe.I.60.007/2023/7 of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	11
Order Jpe.II.60.010/2023/7 of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	15
Order Jpe.I.60.059/2023/7 of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	18

CRIMINAL CHAMBER

1	<p>I. If the conduct of the defendant was not a criminal offence at the time it was committed, he cannot be held criminally liable for it even if he became punishable for the same acts at a later stage in the same proceedings.</p> <p>II. Significant harm always means concrete, definable, personal or material harm that the victim suffers as a consequence of the act. It does not constitute substantial harm if the defendant secretly takes a video of the naked victim in the shower and then deletes it without anyone knowing about it.</p> <p>III. The number of counts of the illicit collection of data does not depend on the number of persons recorded, but on the number of premises or areas observed.....</p>	20
2	<p>I. Preparation - and not attempt - of illegal immigrant smuggling is deemed to have taken place when the defendant agrees to assist the irregular crossing of the border and goes to the place where the migrants are picked up, but has not been in contact with the migrants in time or space to be able to assist them to continue their journey into the country.</p> <p>II. Voluntary withdrawal cannot be established if the motivation behind the defendant's withdrawal was that his partner - having seen the police officers - did not pick up the migrants</p>	25
3	<p>In order to avoid the prosecution of the first defendant who committed sexual offence against a vulnerable minor, the second defendant being the deputy head of the institution, used his influence in such a way as to conceal the incriminating content of the confession, the retraction of which was forced by the first defendant. This act constitutes coercion on the part of authorities committed as an aider</p>	31
4	<p>Public nuisance may be committed in a closed corridor of a condominium, which is open to the residents and used by others, if it disturbs the peace and quiet of the larger community of residents</p>	36
5	<p>I. Momentary violent conduct by the defendant in a place, potentially visible from the public space but with limited perception</p>	

in the absence of explicit prior warning (the passenger compartment of a car), while contrary to community expectations, cannot be considered provocative and therefore does not constitute a public nuisance.

6	<p>II. The final judgment may be upheld if the wrongly imposed cumulative sentence is not excessively severe even if it was established on the basis of the correct classification</p> <p>Robbery is committed when the object of the crime is not only the object of the taking, but also the object of the overwhelming violence having impact on the victim. Thus, classifying an act as robbery is lawful if the defendant snatches the 90-year-old victim's handbag in such a way and with such force that the victim falls on his face to the ground, thereby precluding any resistance on the part of the victim.....</p>	40
7	<p>It does not result in the impunity of the perpetrator of fiscal fraud if he carries out his economic activity, which would otherwise give rise to tax liability, by concealing his identity from the authorities, completely outside the legal framework, in such a way that he cannot become directly liable to tax because the position which gives rise to it is held - fictitiously - by another person who does not carry out economic activity with the company in question.</p> <p>In such a case, if it cannot be established on the basis of the relevant facts that the perpetrator acted as coactor, such perpetrator is liable for contributing to the criminal offence as an accomplice</p>	44
	<p>47</p>	47

CIVIL CHAMBER CIVIL DIVISION

8	<p>The one-sided, misleading or arbitrary grouping or juxtaposition of facts constitutes misrepresentation of facts if their content is altered. The fact that the reader may assume a connection between the true facts which goes beyond the content of the article does not in itself constitute misrepresentation of the true facts.</p>	54
9	<p>As long as the injured party can reasonably assume that his claim will be settled out of court in the course of the insurance claim process and subject to the continuity of the negotiations between the parties, this constitutes an excusable cause that results in the statute of limitations being tolled</p>	59
10	<p>I. Pursuant Section 26 (2) e) of the Health Care Act, the patient - if his state of health so permits - is obliged to cooperate with the health care professionals involved in his care according to his abilities and knowledge, and to comply</p>	

	with the instructions given by them in connection with his treatment. The breach of this rule involving causation and fault by the individual, may result in the obligation to repair and mitigate the damage incumbent on the aggrieved party, and may be regarded as contributory negligence (fault) giving rise to the spreading of losses.	
	II. The information given to the patient is considered appropriate if it is professional, appropriate to the clinical background, adapted to the patient's personality, and contains information that is understandable and clear to the patient.	
	III. In the case of care provided by a relative, there is no reason why the fee payable for providing care as a market service cannot be taken into account, the hourly rate may be set at 75% of the fee of a company specialising in the provision of such activities to cover the costs of case and supervision. This calculation is in line with the principle of full compensation	62
11	I. Compliance with the law is not the same under the different sets of rules in civil and administrative law, so different conduct or omissions may result in unlawfulness. Therefore, the mere fact that a building permit complies with administrative law and professional building standards does not in itself preclude the unlawfulness of the construction activity under civil law.	
	II. Obstructing the construction activity carried out in accordance with a building permit by refusing to issue a declaration of consent to the transfer of the work area pursuant to Section 3 (2a) of Government Decree No. 191/2009 (IX. 15.) on construction activity shall not constitute an abuse of rights if the owners have not agreed on the use, possession and ownership required under civil law	66
12	Failure to perform a contractual obligation on time does not constitute a failure to perform, but a contractor's delay and gives rise to a liability to pay contractual penalty	72
13	I. If the conditions for a declaratory relief claim are to be examined during the proceeding, the court must first decide whether the substantive law provides for the possibility to bring a declaratory relief claim or whether it is the party's choice to enforce his substantive right in this way.	
	II. The court of second instance - in the case of an action for declaratory relief other than a sui generis action for declaratory relief - must examine of its own motion, independently of the limits of the power of review determined by the content of the appeal, whether the statutory conditions for the application for declaratory relief are satisfied	75
CIVIL CHAMBER COMMERCIAL DIVISION		
14	I. The review of court decisions on the registration of NGOs, which cannot be appealed, is limited. The scope of infringements of the law that may be reviewed by the court in an action brought under Section 46/A of the Act on the Registration of NGOs. These include the preclusive nature of the time-limit for bringing a claim and, in close connection with that, the strict rule to be bound by the claim. Only those infringements may be examined, which the plaintiff has pleaded as a basis for the right to be enforced and within the preclusive time-limit for bringing a claim.	
	II. The order of the court of registration may be set aside only on the grounds of an infringement of the law which the court of registration should have detected under the rules of the registration procedure.	
	III. The lawfulness of a decision of the NGO under Section 3:35 of the Civil Code (conflict with the law or the articles of association) is not subject to the procedure for registration of a change	81
15	In winding-up proceedings pending against a financial institution, the registration of a creditor's claim is not subject to the payment of a fee	87
CIVIL CHAMBER LABOUR DIVISION		
16	I. The employer is not obliged to employ an employee who is unfit for the job under the employment contract.	
	II. In the event of a change in the employee's state of health, the employer's obligation shall be considered under Section 51 (3) of the Labour Code.	
	III. If the employee himself does not claim to be a person with a disability, the court cannot examine whether the employer has ensured that the conditions for reasonable accommodation have been met	90
17	I. If the employment relationship is reinstated in accordance with Section 83 (1) of the Labour Code it cannot be examined - beyond the period of proven incapacity to work - whether the employee could have been fit to perform the work duties on the basis of his ability to work and state of health, and whether the employer could have lawfully terminated the employment relationship on the grounds of incapacity to work.	
	II. In the event of reinstatement of the employment relationship, the employee is entitled to a wage on the basis of Section 83 (3) of the Labour Code from which benefits are deducted in accordance with Section 83 (4) of the Labour Code.	
	III. Elmaradt munkabérként a munkavállaló távolléti díját kell figyelembe venni. Az	

	esedékesség időpontjában (munkáltatói felmondás közlése) érvényes alapbér összege az Mt. 148. § (3) bekezdése értelmében korrigálható, ha a távollét tartalma során ennek összege módosul. The employee's absentee pay shall be taken into consideration as lost wages. The amount of the base wage valid at the due date (notice of termination by the employer) in accordance with the provisions of Section 148 (3) of the Labour Code may be corrected if the amount of the remuneration is changed during the period of absence.....	96			
	ADMINISTRATIVE DIVISION				
18	No claim for reimbursement can be made under Section 196 (1) of the Act on the Rules of Taxation with reference to a decision of the Court of Justice of the European Union, which having exclusive competence to interpret the VAT Directive, did not find that the national legislation was contrary to the VAT Directive.....	102			
19	Subject to Section 17 (1) (b) and (2) of the Residence Act, an application for the extension of a residence permit may be submitted if, at the time of submission of the application for extension, no proceedings for the revocation of the previous residence permit have been initiated against the applicant.....	106			
20	If the administrative sanctions of criminal nature imposed both in a consumer protection case and in a competition case are based on an infringement committed by the same person and on the same facts and for the same period, the ne bis in idem principle is violated. This must be assessed in the context of the legal consequences so that the total of the sanctions imposed corresponds to the gravity of the infringement committed.....	109			
21	To apply Section 19 (5) of the on the Act on Transactions in Agricultural and Forestry Land, in force on 29 November 2021, it is not a prerequisite that the land user registered in the land use register must be the owner of all the properties covered by the contract.....	114			
22	The purposes of the expropriation may be defined by the local building regulations approved by decree of the municipality's representative body, as a legal act. The decree shall bind the parties to the litigation with respect to the scope and the purpose of the expropriation.....	117			
23	According to Article 32 of the EU Regulation, misuse includes, among other things, the absence of a seal on the recording equipment, breakage of the seal, absence of a calibration report, failure to carry out a biennial inspection, failure to take any action which is the responsibility of the transportation company, the driver and is independent of the actual functioning				
	(defective or not) of the recording equipment.....				119
24	I. A reference for a preliminary ruling to the Court of Justice of the European Union does not oblige the suspension of other pending proceedings. Another court or another panel of the Curia will stay its own proceedings for that reason if it itself finds that the meaning of the applicable European law is not clear and that the case pending before it cannot be decided in the absence of a binding interpretation in the light of the circumstances of the case. II. In the context of the procedure referred to in Article 267 of the Treaty on the Functioning of the European Union, which is based on a clear separation of functions between national courts and the Court of Justice of the European Union, the national court has exclusive jurisdiction to determine and assess the facts of the dispute and to interpret and apply national law. It is also exclusively for the national court, which is seized of the dispute and is responsible for the decision to be taken, to determine whether, having regard to the specific characteristics of the case, a preliminary ruling by the Court of Justice of the European Union is necessary. III. If a party invokes the existence of a national security risk against the plaintiff, the court hearing the case is obliged to examine the data in support of the claim and to examine whether the competent authority has reasonably reached the conclusion set out in its expert opinion.....				
25	According to Section 316 (3) of the Code on Civil Procedure, the opinion of the expert excluded from the proceedings cannot be taken into account as evidence in the proceedings, therefore the court must act with particular care to properly examine an application for exclusion. If the party refers to expert bias on the basis of Section 12 f) of the Code on Civil Procedure, the hearing of the expert cannot be discarded.....	123			
26	Local municipalities are legally obliged to draw up a regulation on the final accounts for the implementation of the budget. If the local municipality fails to comply with its legislative obligation within the time limit set by the Curia, the Curia, upon a motion to that effect, authorises the head of the legal supervisory body to draft the decree on behalf of the local municipality.....	130			
					134
	JUDGEMENTS OF THE COURT OF JUSTICE THE EUROPEAN UNION				
I	Judgment of 28 November 2023 in Case C-148/22. Commune d'Ans.....	137			
II	Judgment of 16 November 2023 in Case C-391/22. Tüke Busz.....	140			
III	Judgment of 16 November 2023 in Case C-422/22. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu.....	143			

IV	Judgment of 16 November 2023 in Joined Cases C-583/21, C-584/21, C-585/21, C-586/21. NC (Transfert d'une étude notariale espagnole).....	146
-----------	--	-----

FORUM

	Edit Kriston – Current issues in the case-law of Curia of Hungary about forced institutional treatment, with special regard to the definition of harmful conduct	152
	András József Pomeisl – The case-law of Curia of Hungary on the admission of review (Part I.) - Scope of cases subject to admission process and formal and substantive requirements for the request for admission.....	157

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.007/2023/7. számú
végzése

Rendelkező rész

A Kúria a jogegységi panasz eljárást megszünteti.
A végzés ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Indokolás

- A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A felperesek keresetükben az I. rendű alperessel 2008. november 13-án között közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását, valamint az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződések érvényessé nyilvánítását és annak megállapítását kérték, hogy a kölcsöntőke tartozásukat és a törlesztőrészleteket 180 HUF/CHF árfolyamon kell meghatározni, ennél fogva 24 489 946 forint tartozásuk állt fenn, amelynek megfizetésére 240 havi részletfizetés engedélyezését kérték. E körben egyebek mellett arra hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések tisztességtelensége folytán érvénytelenek a kölcsönszerződések.
- [2] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában – többek között – megállapította: a kockázatfeltárány nyilatkozat, a kölcsönszerződések 4. pontja, az ÁSZF 10.6. és 10.7. pontjai alaki nyelvtani szempontból és a tartalom tekintetében is alkalmasak arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó képes legyen felismerni, hogy a forint a svájci frankhoz képest leértékelődhet, amelynek a felperesek pénzügyi kötelezettségeire jelentős gazdasági következményei lehetnek. Az I. rendű alperes elvetett a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. (továbbiakban: régi Hpt.) 203. § (6) bekezdése, (7) bekezdése a) pontjában foglalt kötelezettségének, feltárta az ügyletben rejlő kockázatokat. A jelentős, fokozott kockázat kifejezések használata a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint azt fejezi ki: a kockázat valós, azzal számolni kell, annak nincs felső határa. Az I. rendű alperes tájékoztatása alapján a felperesek tudták, hogy devizaalapú kölcsönszerződést kötnek, tartozásuk devizában áll fenn, és az a deviza értékének megfelelően változik. Tisztában kellett lenniük azzal, hogy az árfolyamváltozás kedvezőtlen alakulásának jelentős gazdasági következményei lehetnek. A magas összegű, hosszú futamidejű kölcsönszerződésre tekintettel nem gondolhatták alappal, hogy az árfolyam rájuk nézve kedvezőtlen változása nem következik be. Téves a felperesek azon álláspontja, hogy az I. rendű alperesnek az alacsony törlesztő részleteket a futamidő végéig garantálnia kellett volna. Ezt az árfolyamkockázattal járó devizaalapú szerződés tekintetében nem vállalhatta. A felperesek által korábban kötött CHF

alapú kölcsönszerződésekre és a szerződést követő három szerződésmódosításra figyelemmel a felperesek a devizaalapú konstrukció lényegével tisztában voltak.

- [3] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján – az indokolás részbeni kiegészítése mellett – helybenhagyta.
- [4] Indokolásában kiemelte: az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) joggyakorlata, a Kúria 6/2013. és 2/2014. PJE jogegységi határozata, valamint a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata alapján kialakított szempontrendszer alapján az elsőfokú bíróság által levont következtetés helytálló volt a tájékoztatás megfelelőségéről. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések átláthatóak, azok tisztességtelensége és emiatt a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. A tájékoztatás hiánytalanul tartalmazza az árfolyamkockázat tényét, mibenlétét, működését, mechanizmusát. A tájékoztatásból az átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztónak azt is értenie kellett, hogy az árfolyamkockázat a teljes futamidő alatt fennáll, a forint árfolyama a svájci frank árfolyamához képest akár jelentős mértékben is gyengülhet, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának mértéke jelentősen megemelkedhet.
- [5] A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet és egyúttal felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése alapján. Jogszabálysértésként a Pp. 279. § (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdését és a 209/A. § (2) bekezdését jelölték meg.
- [6] Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet az árfolyamkockázat megítélése tekintetében ellentétes a Kúria 6/2013. PJE határozata III. pontjában, a 2/2014. PJE határozat I. és III. pontjaiban, valamint a BH 2020.151., BH 2020.152. és BH 2021.141. számon közzétett határozatokban, továbbá a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatban foglaltakkal. Az eljáró bíróságok az árfolyamkockázat megítélését jogkérdésnek tekintették, ezzel eltértek a BH 2021.141. számon közzétett Gfv.VII.30.090/2020/9. számú és a Gfv.VII.30.256/2020/9. számú kúriai döntésektől is. A felperesek a tájékoztatás megfelelőségének értékelése során a joggyakorlat továbbfejlesztését a hitelbírálat jelentőségének szempontjából látták indokoltnak.
- A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata**
- [7] A Kúria a Gfv.VI.30.401/2022/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.

- [8] A felperesek engedélyezés iránti kérelmét a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján vizsgálta abból a szempontból, hogy az abban előadottakra figyelemmel a jogszabálysértés vizsgálata a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérés miatt indokolt-e, illetve szükséges-e a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása érdekében figyelemmel az 1/2021. (VII. 12.) PK véleményre is.
- [9] A Kúria megállapította, hogy a felperesek a Pp. 409. § (3) bekezdésében szereplő engedélyezési ok meglétére alaptalanul hivatkoztak. A jogerős ítélet nem tért el a Kúria 6/2013. PJE határozatától, kiemelten annak III.2. b) pontjától, a 2/2014. PJE határozat I. és III. pontjaitól, valamint a BH 2020.151. számon közzétett Gfv.VII.30.096/2019/5. számú, BH 2020.152. számon közzétett Gfv.VII.30.270/2019/6. számú és a BH 2021.141. számon közzétett Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozattól, mert nem vizsgálta a felperesek kölcsönszerződés megkötésével kapcsolatos szerződési célját. A Kúria megállapította, hogy a felperesek jelen perben előadott érvelésével azonos, többek között a 6/2013. PJE határozaton is alapuló, a szerződéses céllal kapcsolatos jogi okfejtés tárgyában már állást foglalt a Gfv.VII.30.438/2019. és Gfv.VI.30.150/2021. számon indult felülvizsgálati eljárásokban hozott döntéseiben. Eszerint a hivatkozott jogegységi határozatból, illetve a vizsgált szerződések értelmezésével sem vezethető le, hogy a szerződő felek a kölcsönkötelelemmel összefüggésben elfogadott célként, vagy a pénzügyi kötelezettségvállalásaként meghatározták volna a fogyasztó felperes által állított tartalmat: az adósnak a futamidő teljes idejére a forintkölcsönök törlesztőrészelei mértékében maximált, egyben az aktuális vagyoni és jövedelmi viszonyaikhoz mérten stabilan törleszhető fizetési kötelezettségét. Tehát a jogerős ítélet megfelel a Kúria következetes gyakorlatának.
- [10] A felperesek által megjelölt határozatok közül a Gfv.VII.30.096/2019/5. számú (BH 2020.151. számon közzétett) határozatában a Kúria a perben vizsgálttól eltérő tartalommal és külön kockázatfeltáró nyilatkozat nélkül alkalmazott általános szerződési feltételek értékelésével állapította meg az árfolyamkockázatról nyújtott konkrét tájékoztatás hibáját egyekben a 2/2014. PJE határozatban foglaltakat követve.
- [11] A Kúria a 2/2014. PJE határozatában a devizaalapú kölcsönszerződéseknek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötései tisztességtelenségének szempontrendszeréről adott iránymutatást. Indokolásából kitűnően a fogyasztó részére adott tájékoztatás tekintetében többek között azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is: a megadott szempontrendszer teljesülésének értékelése során – a szerződés tartalmán túl – jelentősége van a pénzügyi intézmény által egyéb úton adott tájékoztatásnak, így a kockázatfeltáró nyilatkozatnak is (III/1., EUB C-26/13.). A Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat értelmében a 2/2014. PJE határozat I. pontjában foglalt kötelező (kiegészült) értelmezésével fejtették ki érdemi álláspontjukat az ügyben eljáró bíróságok, és a vizsgált jogegységi határozatoktól nem tértek el.
- [12] A Kúria kiemelte, hogy az I. rendű alperesnek a perben vizsgálttal azonos tartalmú szerződéses feltétel és kockázatfeltáró nyilatkozat alapján a fogyasztónak adott árfolyamkockázati tájékoztató fenti elveknek való megfeleléséről a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat meghozatalát követően már több felülvizsgálati eljárásban (elsőként a Gfv.VI.30.230/2021/5. számú határozatában) állást foglalt, és megállapította, hogy az árfolyamváltozás kockázatának a felperesekre történő áthárítását, annak korlátlan voltát a kockázatfeltáró nyilatkozat, a szerződés és az ÁSZF meghatározott pontjai világosan tartalmazták, amit az általános tájékozott, észszerűen figyelmes, kellően körültekintő, átlagos fogyasztónak fel kellett ismernie. A jogerős ítélet ezzel azonosan foglalt állást, erre figyelemmel nem indokolt a felülvizsgálat engedélyezése.
- [13] Kitért arra a Kúria, hogy a Gfv.VII.30.270/2019/6. számú (BH 2020.152. számon közzétett) eseti döntés – a felperesek álláspontjától eltérően – kötelező erejüként nem hivatkozható a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatban foglalt döntésre tekintettel.
- [14] A felperesek által hivatkozott Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú végzéstől a másodfokú bíróság nem tért el, ugyanakkor e végzés [43] és [44] bekezdése, illetve a Gfv.VII.30.256/2020/9. számú végzés [36] bekezdése nem az érdemi döntést megalapozó indokolás részét képezte, ezért az attól való esetleges eltérés nem alapozná meg a felülvizsgálat engedélyezését.
- [15] A Kúria rámutatott arra, hogy a másodfokú bíróság által hivatkozott és figyelembe vett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat alapját képező jogegységi panasz érdemi elbírálásából adódóan már nem lehet kétséges, hogy az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltétel átláthatóságának, ebből következő tisztességes jellegének megítélése a tisztességtelenség érvénytelenségi kategóriáján keresztül jogértelmezést felvető jogkérdés, mely jogértelmezést a másodfokú bíróság elvégezte.
- [16] A Kúria a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjában szabályozott engedélyezési okkal összefüggésben kiemelte, hogy a felperesek e körben nem jelöltek meg a bírói gyakorlat egységének hiányát alátámasztó ellentétes tartalmú jogerős, illetve legfelsőbb bírósági határozatokat, és arra sem hivatkoztak, hogy a Kúria az adott jogkérdésben ne foglalt volna még állást. Épp ellenkezőleg maguk is a Kúria közzétett határozatától való eltérésre hivatkoztak.
- [17] Engedélyezés iránti kérelmükben nem adtak elő továbbá olyan megváltozott körülményt, amelyre figyelemmel a korábbi bírói gyakorlat ne lenne fenntartható. Az EUB általuk megjelölt – helyesen – C-776/19.-C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott határozatát illetően megállapítható, hogy arra a Kúria figyelemmel volt a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatának meghozatalakor. A „hitelelbírálat jelentőségével” összefüggésben a hivatkozott EUB határozatok nem

tartalmaznak olyan megállapítást, amely felvetné az e körben kialakult joggyakorlat megváltoztatásának, továbbfejlesztésének a szükségességét (BH 2019.84. számon közzétett Kúria Gfv.30.494/2018/3. számú határozata). A szerződéses terhek utólagos – a teljesítés szakaszában jelentkező – eltolódása az érvényesség körében nem értékelhető.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

- [18] A Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzésével szemben a felperesek nyújtottak be jogegységi panaszt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 42/B. § (helyesen 41/B. §) (2) bekezdése alapján, kérve a végzés hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Arra hivatkoztak, hogy a Kúria Gfv.VI.30.401/2022/2. számú végzésében jogkérdésben eltért a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatának 11. és 14., illetve 16. pontjában foglaltaktól, mivel nem megfelelően vizsgálta, hogy az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességesnek tekinthető-e, ezért a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését és 209/A. § (2) bekezdését sértő módon állapította meg, hogy a kölcsönszerződés nem semmis, így a határozat jogszabálysértő. Hivatkoztak arra, hogy e kérdéskörben a Kúrián Jpe.60.025/2022. szám alatt jogegységi panasz eljárás van folyamatban.
- [19] A Kúria a támadott határozatában indokolatlanul eltért a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozattól, melynek 16. pontja szerint a devizaalapú kölcsönszerződéshez kapcsolódóan adott árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségének megítélése során figyelemmel kell lenni az EUB C-766/19.-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítélet rendelkező részének 3. pontjában írtakra és az ahhoz kapcsolódó indokolás 74. pontjában foglaltakra. Ebben az EUB arra mutatott rá, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés esetében – amely a fogyasztót árfolyamkockázatnak teszi ki – nem felel meg az átláthatóság követelményének, ha a fogyasztóval közölt információk – még ha jelentős mennyiségűek is – azon a feltételezésen alapulnak, hogy a számla pénzneme és a fizetés pénzneme közötti paritás a szerződés teljes időtartama alatt stabil marad. Ez különösen akkor van így, ha a szolgáltató nem tájékoztatta a fogyasztót az árfolyamváltozásra esetlegesen kiható gazdasági háttérrel, így a fogyasztó számára nem tették lehetővé, hogy megértse azt, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön felvétele esetlegesen súlyos következményekkel járhat pénzügyi helyzetére. Értelmezésük szerint az EUB ítéletében e megállapítással megdönthetetlen vélelmet állított fel arra az esetre, ha a bank nem bizonyítja, hogy a kölcsönszerződés megkötése előtt tájékoztatta a fogyasztót az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági háttérrel. Ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a bank a futamidő végéig stabil árfolyammal számolt, a fogyasztó pedig emiatt nem tudta átlátni az árfolyamkockázatnak a gazdasági helyzetére gyakorolt negatív hatását. A Kúria határozatában nem vizsgálta azt a kérdést, hogy az alperes tájékoztatása kiterjedt-e az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági háttérre. Az EUB C-776/19.-782/19. szám alatti ítélet 62. pontja (és az EUB C-670/20. számú végzés 21. pontja) szerint az átláthatóság követelményénél jelentősége van annak, hogy a szerződéskötést megelőzően kapjon tájékoztatást a szerződéses feltételekről és a szerződéskötés következményeiről a fogyasztó. Az rHpt. 203. § (6)–(7) bekezdés alapján pedig csak az írásbeli tájékoztatás vizsgálható e körben. Jogkérdésként és nem ténykérdésként azt kellett volna vizsgálni, hogy az I. rendű alperes e kötelezettségének az árfolyamkockázat tekintetében eleget tett-e.
- [20] Az EUB C-776/19.-782/19. számú ítélet rendelkező rész 4. pontja szerint a bizonyítási teher az I. rendű alperesen mint pénzügyi szolgáltatón van. Ha csak azt tudja bizonyítani, hogy az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatás a szerződéssel azonos napon és azonos időben egyszerre történt, akkor azt is meg kell állapítani a 93/13. EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése és 5. cikke, valamint az I. számú melléklet I/i. pontja alapján, hogy e tájékoztatás nem megfelelő időben történt. Az, hogy mennyi idő szükséges egy átlagfogyasztónak a szerződési feltétel alapos megismeréséhez, jogkérdés. Mivel a bíróságok és a Kúria nem ennek megfelelően vizsgálta, hogy az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatás a szerződés megkötése előttinek tekinthető-e, eltért a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozat 11. és 16. pontjában foglaltaktól, és döntése az rPtk. 209. § (1) bekezdését és 209/A. § (2) bekezdését sérti.
- [21] A Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatának 16. pontja és 34. pontja alapján az árfolyamkockázati tájékoztató akkor tekinthető tisztességesnek és átláthatónak, ha ez alapján a fogyasztó fel tudja mérni azt, hogy a nagyfokú, a gazdasági helyzetét jelentősen és negatívan befolyásoló árfolyamváltozás bekövetkezésének reális lehetősége van a futamidő teljes időtartama alatt az EUB C-776/19.-782/19. számú ítélet rendelkező részének 3. pontja szerint, továbbá a tájékoztató alapján fel kell tudnia mérni a nyilvánvalóan aránytalan, egy átlagfogyasztó által soha el nem fogadható árfolyamkockázat meglétét és annak a gazdasági helyzetére gyakorolt negatív hatását. Ez alapján az I. rendű alperesnek arról is tájékoztatnia kellett volna a felpereseket, hogy az árfolyamváltozásból eredő hátrányokat nem fogja fedezni a szerződés megkötésekor biztosított kamatelőny.
- [22] Az EUB C-776/19.-782/19. számú ítélet 102. pontja szerint az aránytalan árfolyamkockázat megléte abszolút kizárja az átlagfogyasztónak a szerződés megkötésére irányuló akaratát, ezért az EUB C-186/16. számú ítélet 47. és 58. pontja és az EUB C-776/19.-782/19. számú ítélet 62. pontja és az EUB C-670/20. számú végzés 21. pontja szerint mint lényeges szerződési körülményről a szerződés megkötését megelőzően tájékoztatni kell a fogyasztót.
- [23] Mínden körülmények vizsgálatának hiányában a Kúria határozata eltért a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozat 11., 14. és 16. pontjában foglaltaktól, mivel nem e szempontoknak megfelelően vizsgálta az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességességét. Ezért az rPtk. 209. §

- (1) bekezdését és a 209/A. § (2) bekezdését sértő módon állapította meg azt, hogy a kölcsönszerződések nem semmiek.
- [24] A felperesek fenti jogi okfejtésük el nem fogadása esetére előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták az Európai Unió Bíróságánál az alábbi kérdésekben:
- „a) a 93/13. EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor tekinthető csak átláthatónak és érthetőnek, illetve világosnak, ha a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötése előtt világos és érthető tájékoztatást ad a fogyasztónak a vonatkozásban, hogy a fogyasztót a futamidő elején olyan, az EUB C-776/19-782/19. számú ítélet 101–102. pontjában meghatározott aránytalan kockázat, egy átlag fogyasztó által el nem fogadható kockázat terheli az árfolyamkockázat viselése miatt.
- b) A 93/13. EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését és az 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor tekinthető csak átláthatónak és érthetőnek, illetve világosnak, ha a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötése előtt világos és érthető tájékoztatást ad a fogyasztónak a vonatkozásban, hogy nem számíthat arra, hogy a futamidő leelején stabil marad az árfolyam, és emiatt nem fog olyan árfolyam- és kamatváltozás ezen időszak alatt bekövetkezni, amely miatt a tőketartozás illetve törlesztőrészlet akár a feltételkorinak a másfélszeresére vagy duplájára is emelkedhet, és ennek következtében akár a szerződés megkötését követő egy napon vagy hónapon vagy egy-két éven belül bármikor visszafizethetetlené és törleszthetetlené válhat a kölcsönszerződés a fogyasztó számára, mivel csak akkor tudja a fogyasztó átlátni a futamidő teljes tartamára árfolyamkockázatának a gazdasági helyzetére gyakorolt aránytalan kockázatát (lásd EUB C-776/19-782/19. számú ítélet rendelkező rész 3. pontja, indokolás 74. pont és 101–102. pont).
- c) A 93/13. irányelv 4. cikk (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor tekinthető csak átláthatónak és érthetőnek, illetve világosnak, ha a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötése előtt világos és érthető tájékoztatást ad a vonatkozásban, hogy a hitelbírálatot a felvételi árfolyam figyelembevételével végezte el, akkor a fogyasztót a fent kifejtettek alapján arról is tájékoztatni kell, hogy a pozitív hitelbírálat nem feltétlenül jelenti azt, hogy képes lesz eleget tenni pénzügyi kötelezettségeinek a pénznem leértékelődése esetén (lásd EUB C-776/19-872/19. számú ítélet rendelkező rész 3. pontja és EUB C-81/19. számú ügy főtanácsnoki vélemény 57. pontja).”
- [25] Az ellenérdekű I. rendű alperes nyilatkozatában a jogegységi panasz elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogegységi panasszal támadott végzés nem tért el a Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozattól.
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai**
- [26] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [27] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja értelmében a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha az nem tartalmazza a (3) bekezdésben foglaltakat és a megfelelő kiegészítés az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem történik meg.
- [28] A Bszi. 41/C. § (3) bekezdése szerint a jogegységi panaszban – a beadványokra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell jelölni egyrészt az a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti, másrészt az a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít.
- [29] A Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint a Bszi.-ben foglalt tartalmi követelmények – a támadott és hivatkozott határozatok megjelölése – mellett a félnek nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, hanem a panasz befogadásához szükséges, hogy az előterjesztő megjelölje, miben látja az eltérést. E megjelölésnek konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal ütköznie. Be kell mutatni tehát azt a lényegi háttértényállást, azaz a szükséges bizonyosságot, ami az összehasonlítás előfeltétele. Ki kell munkálni, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tární tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel (Jpe.I.60.011/2021/3. [22], Jpe.I.60.014/2021/5. [17], Jpe.II.60.002/2022/3. [11], Jpe.II.60.032/2022/5. [10], Jpe.I.60.013/2023/3. [7]).
- [30] A panaszos megjelölte azt a határozatot, amellyel szemben előterjesztette a jogegységi panaszt és azt a közzétett határozatot is, amelytől jogkérdésben való eltérést állít. Ezzel azonban a Bszi. 41/C. § (3) bekezdésének csak formálisan tett eleget. A támadott határozatban ugyanis a Kúria a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálatot megtagadta, jogkérdésben nem foglalt állást. A panaszos egy jogértelmezést nem tartalmazó határozatot kér összevetni egy olyan jogegységi határozat hatályú határozattal, amely több jogkérdésben is tartalmaz állásfoglalást. Emiatt a jogkérdésben való eltérés vizsgálata – amely a jogegységi panasz eljárás érdemét jelenti – nem folytatható le, hiszen az összehasonlítás egyik eleme hiányzik (Jpe.I.60.027/2023/3., Jpe.I.60.023/2023/4., Jpe.II.60.020/2023/3.). A felperesek által is hivatkozott Jpe.I.60.025/2022. számú jogegységi panasz eljárásban hozott 13. számú határozatában a Kúria a jelen panaszban felvetett jogértelmezési kérdések jelentős részében már állást foglalt, azonban abban az ügyben – jelen ügghöz képest eltérően – a jogegységi panasszal támadott határozat a jogerős ítélet hatályában fenntartó ítélet volt.
- [31] A Kúria több döntésében is utalt már arra, hogy a jogegységi panasz jogintézménye nem a panaszosnak a per tárgyává tett jog- és érdeksérelmének kiküszöbölésére szolgál. Erre a bírósági eljárási törvények által szabályozott rendes és rendkívüli jogorvoslatok több irányú lehetőséget biztosítanak (Jpe.I.60.001/2021/2. [13], Jpe.I.60.011/2021/3. [19], Jpe.I.60.014/2021/5. [14],

- Jpe.I.60.001/2022/3. [17], Jpe.I.60.015/2022/3. [16], Jpe.II.60.016/2022/3. [16], Jpe.II.60.036/2021/13. [22], Jpe.I.60.035/2022/7. [17], Jpe.II.60.030/2022/8. [42], Jpe.II.60.016/2023/4. [5], Jpe.I.60.013/2023/3. [10]).
- [32] A panaszos előterjesztett az alapügyben felülvizsgálati és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is. A Kúria ez utóbbi elbírálása során elvégezte az elemzést, és támadott határozata [15]–[26] bekezdésében megállapította, hogy a panaszos a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében nem jelölt meg olyan jogkérdést tartalmazó határozatrészt, amely vonatkozásában az ítélet jogkérdésben való eltérése vizsgálható lenne. A felülvizsgálatot megtagadó végzés továbbá – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem erre vonatkozó érvelése hiányában – nem tért ki az árfolyamkockázati tájékoztatás időbeli megfelelése kérdésére (vagyis arra, hogy a tájékoztatásnak szerződéskötés előttinek kell-e lennie, és ha igen, mennyivel korábban kell tájékoztatni a fogyasztót). Ez utóbbi jogkérdés a panaszban hivatkozott Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozat tárgya sem volt, azt a Kúria sui generis eljárása során nem vizsgálta. Ebből következően a panaszos által előterjesztett jogegységi panasz érvelése a felülvizsgálati eljárás lefolytatását célozta, mert abban a per korábbi szakaszában el nem fogadott saját álláspontját (akár új érvekkel is alátámasztva) kívánta elfogadtatni úgy, hogy jogkérdésben történt eltérés nem értelmezhető, mivel a Kúria jogegységi panasszal támadott, felülvizsgálatot megtagadó határozata jogkérdésben nem foglalt állást.
- [33] A jogegységi panasz eljárás egy, a Bszi.-n alapuló rendkívüli jogerő utáni jogegységet célzó sui generis eljárás, a jogrendszer belső koherenciájának megerősítését szolgáló önálló eszköz. Jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését. Nem működhet „kvázi szuper” felülvizsgálatként [Jpe.I.60.011/2021/3. [20], Jpe.II.60.036/2021/13. [22], Jpe.I.60.035/2022/7. [17], Jpe.II.60.030/2022/8. [42]].
- [34] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Bszi. 41/C. § (10) bekezdés a) pontja alapján a jogegységi panasz eljárást hivatalból megszüntette, mivel a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja alapján a jogegységi panasz visszautasításának lett volna helye.
- [35] A Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti indítványát a Pp. 130. § (3) bekezdése alapján elutasította az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikk (2) bekezdésére figyelemmel, miszerint – többek között – nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, mint jelen ügyben, amikor a panasz érdemi elbírálására nem kerül sor.
- Elvi tartalom**
- [36] A Kúria a jelen panaszban felvetett jogértelmezési kérdések jelentős részében a Jpe.I.60.025/2022. számú jogegységi panasz eljárásban hozott 13. számú határozatában már állást foglalt, azonban abban az ügyben – jelen ügghöz képest eltérően – a jogegységi panasszal támadott határozat a jogerős ítéletet hatályában fenntartó ítélet volt.
- Záró rész**
- [37] Jelen jogegységi panasz eljárásban illetékfizetési kötelezettség nem merült fel az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján, mivel az eljárás megszüntetésére azért került sor, mert az eljárást megindító beadvány visszautasításának lett volna helye.
- [38] Felszámítás [Pp. 81. § (1) bekezdés] hiányában a Kúria a Pp. 85. § (1) bekezdésének alkalmazását, vagyis az I. rendű alperes perköltsége viseléséről szóló rendelkezést mellőzte.
- [39] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.
- Budapest, 2023. október 9.
- Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tanczos Rita s.k. bíró
- A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.010/2023/7. számú
végzése**
- Rendelkező rész**
- A Kúria a jogegységi panasz eljárást megszünteti. A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.
- Indokolás**
- A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A felperes mint adós az alperessel mint hitelezővel 2006. július 7-én „Kölcsönszerződés magánszemélyek részére lakásvásárlás céljára CHF alapú elszámolással” megnevezésű devizaalapú kölcsönszerződést kötött. Az alperes 95 685 svájci frank (CHF) összegű kölcsönt bocsátott a felperes rendelkezésére. A felperes mint zálogkötelezett és az alperes mint zálogjogosult a kölcsönszerződés biztosítására ingatlan terhelő jelzálogszerződést is kötött, és a felperes közjegyző előtt egyoldalú kötelezettségvállalási nyilatkozatot tett a kölcsönszerződés tartalmának megfelelően.
- [2] Az alperes a kölcsönszerződést 2010. augusztus 3-án felmondta, amely felmondás nyomán a közjegyző által kiállított végrehajtási záradék alapján megindult a felperessel szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozás végrehajtása.
- [3] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg: a kölcsönszerződés az árfolyamkockázat adós általi viselésére vonatkozó tájékoztatás (ún. kockázatfeltárási nyilatkozat) elégtelensége és az árfolyamkockázat adós általi viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége miatt

- érvénytelen; az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződés érvényességének nyilvánítását 180 forintos árfolyammal számolva. Elismerte, hogy az alperes felé 14 038 301 forint tartozása áll fenn; annak megfizetésére 100 havi részletfizetés engedélyezését kérte. Kérte továbbá annak megállapítását egyrészről, hogy az alperessel kötött szerződés nem minősül közokiratnak, másrészről, hogy a kölcsönszerződés felmondása is érvénytelen volt.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése és a 386. § (4) bekezdése alapján – helyes indokainál fogva – helyben hagyta. Határozatának indokolásában rámutatott, hogy a Kúria számos ítéletében – így a Gfv.30.364/2021/4., Gfv.30.371/2020/7., Gfv.30.220/2020/6. és a Pfv.20.121/2021/3. számú határozataiban – vizsgálta az alperesnek a per tárgyává tett szerződéssel azonos tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatását és – az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) joggyakorlata, a Kúria 6/2013. és 2/2014. PJE határozata, valamint a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozata alapján kialakított szempontrendszer figyelembevételével – megállapította, hogy az világos és érthető. Kiemelte, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató figyelemfelhívást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat, és e mechanizmus működését is érzékeltette. Mindezeket figyelembe véve az árfolyamkockázat viselését szabályozó általános szerződési feltétel tisztességtelenségét és emiatt a perbeli szerződés egészének érvénytelenségét nem látta megállapíthatónak. Ebből következően a felperes további kereseti kérelmeit nem vizsgálta.
- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet és egyúttal a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése alapján. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdését és a 209/A. § (2) bekezdését.
- A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata**
- [7] A Kúria a jogegységi panasszal támadott Gfv.VI.30.340/2022/2. számú végzésével (a továbbiakban: jogegységi panasszal támadott végzés) a felülvizsgálatot a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján megtagadta arra hivatkozással, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján sem a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjában, sem a Pp. 409. § (3) bekezdésében foglalt követelmények nem teljesültek. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben megjelölt jogegységi határozatok részletes elemzése mellett figyelemmel volt a Jogegységi Panasz Tanács 2021. november 22-én meghozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozatban foglaltakra is. Annak [34] bekezdését szó szerint idézte.
- [8] Mindezek alapján úgy foglalt állást, hogy az adott ügyben eljáró bíróságok – ítéleteik indokolásából kitűnően – helyesen értelmezték, és figyelembe is vették érdemi álláspontjuk kialakítása során a vizsgált jogegységi határozatokat, az azokban foglaltaktól nem tértek el. Kiemelte, hogy a Kúria a hivatkozott jogegységi határozat hatályú határozata meghozatalát követően – a többi között a Gfv.30.226/2021/9. számú és a Pfv.21.054/2021/5. számú határozataiban – már értékelte az alperes által alkalmazott, a perbelivel azonos tartalmú szerződéses feltétel és kockázatfeltáró nyilatkozat alapján a fogyasztónak adott árfolyamkockázati tájékoztatót. Megállapította, hogy az megfelel a jogegységi határozat hatályú határozatban megfogalmazott elveknek. Kitért arra is, hogy a bizonyítékoknak a bírói gyakorlatban kialakított szempontrendszer szerinti, tényállásfüggő egyedi értékelése az adott ügyben eljáró bíróság feladata.
- [9] A felülvizsgálat engedélyezésének eljárásjogi feltételeit vizsgálva a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjával összefüggésben azt állapította meg, hogy egyrészről a felperes ebben a körben nem hivatkozott olyan megváltozott körülményre, amelyre figyelemmel a korábbi bírói gyakorlat nem lenne fenntartható; másrészről nem jelölt meg a bírói gyakorlat egységének hiányát alátámasztó ellentétes tartalmú jogerős, illetve kúriai határozatokat sem, de nem hivatkozott arra sem, hogy a Kúria az adott jogkérdésben még nem foglalt állást. Ez utóbbival összefüggésben rámutatott, hogy „[é]ppen ellenkezőleg, a Pp. 409. § (3) bekezdése alá tartozó esetkörnek megfeleltethetően” a jogerős ítéletnek a Kúria közzétett határozatától, nevezetesen a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozatától való eltérésére hivatkozott.
- [10] Az előzőekben kifejtettek értelmében a Kúria nem látta a felülvizsgálatot engedélyezhetőnek sem a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítására hivatkozással, sem a közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt.
- A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata**
- [11] A Kúria felülvizsgálatot megtagadó Gfv.VI.30.340/2022/2. számú határozata ellen a felperes a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 42/B. (helyesen: 41/B.) § (2) bekezdésében foglaltakra hivatkozással terjesztett elő jogegységi panaszt. Kérte, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa állapítsa meg: a jogegységi panasszal támadott végzés jogkérdésben eltért a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozatának 11. és 16. pontjában foglaltaktól. Erre figyelemmel kérte a jogegységi panasszal támadott végzés hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Álláspontja szerint az első-, a másodfokú bíróság és a Kúria nem a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozat előzőekben kiemelt pontjaiban írtaknak megfelelően vizsgálta, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességesnek tekinthető-e. Ebből következően szerinte a Kúria a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését és a

- 209/A. § (2) bekezdését sértő módon állapította meg azt, hogy a kölcsönszerződés nem semmis, ezért az ítélete jogszabálysértő.
- [12] A felperes által előterjesztett jogegységi panasz az érdemi részeit illetően szó szerint megegyezik a Jpe.I.60.007/2023. számú ügyben előterjesztett jogegységi panasszal, indokolásában több helyen – így a 3. oldal második bekezdésében – a jogegységi panasszal támadott végzés helyett felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletre való hivatkozás szerepel. A felperes utalt arra (25. oldal utolsó előtti bekezdés), hogy a „fenti kérdéskörben (...) Jpe.60.025/2022. szám alatt” jogegységi panasz eljárás van folyamatban.
- [13] A felperes arra az esetre, ha a Jogegységi Panasz Tanács nem tartja elfogadhatónak az érvelését, a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésének és 5. cikkének értelmezésére az EUB előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte.
- [14] Az alperes kérte a jogegységi panasz elutasítását. Álláspontja szerint a felperes által megjelölt jogkérdésben nincs eltérés a Kúria joggyakorlatában és a felperes által megjelölt és a támadott határozat között nem áll fenn az ún. ügyszomszomság sem.
- [15] Rámutatott, hogy a Kúria a jogegységi panasszal támadott végzésben megjelölt határozatokon kívül a 2022. május 31-én hozott Gfv.30.353/2021/6. számú, a 2022. június 7-én hozott Gfv.30.465/2021/8. számú ítéletében, valamint a 2022. július 27-én kelt Gfv.30.127/2022/4. számú ítéletében az adott ügyben hozott jogerős ítéletben írtakhoz hasonló megállapításra jutott az általa alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmi megfeleléséről.
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai**
- [16] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa előjáróban utal arra, hogy a felperes által a jogegységi panasz alapjául megjelölt Bszi. 41/B. § (2) bekezdésének törvényi tényállási elemei közül az adott esetben az utolsó fordulat („az eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor”) hiányzik, miután az ügyben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyta, majd a Kúria a felülvizsgálat engedélyezését megtagadta.
- [17] Mindazonáltal a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a jogegységi panaszt befogadta és azt – tartalma alapján – úgy vizsgálta, mint amely a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésén alapszik (vö. Jpe.II.60.004/2023/7. [27]–[28]), tekintve, hogy a felperes a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében is hivatkozott a jogegységi panaszban megjelölt Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozatra mint közzétett kúriai határozatra.
- [18] A felperes az adott esetben egy, a Magyar Közlönyben való közzétételénél fogva a Bszi. 41/D. § (5) bekezdése alapján a bíróságokra kötelező jogegységi határozat hatályú határozat és a felülvizsgálat engedélyezését megtagadó végzés összevetését kérte. A Kúria az így összevetni kért határozatok alapját képező ügyekben különböző pénzügyesek által alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatok érvényességéről döntött. Mindez azonban az ún. ügyszomszomságot nem zárja ki, mivel a jogegységi panasz eljárásra alapot adó jogkérdés – nevezetesen a kockázatfeltáró nyilatkozat értékelésére szolgáló, a Kúria immáron következetes ítélkezési gyakorlatán alapuló szempontrendszer – azonos. Ehhez képest a Kúria a jogegységi panasszal támadott végzésében egyértelművé tette, hogy a felülvizsgálat engedélyezéséről a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozatban foglaltak szem előtt tartásával határozott és ennek tükrében jutott arra a következtetésre, hogy hiányoznak a felülvizsgálati eljárás engedélyezésének feltételei (Indokolás [26]–[31] bekezdések).
- [19] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa hangsúlyozza: a felülvizsgálat engedélyezése tárgyában hozott, jogegységi panasszal támadott végzés – jellegéből adódóan – nem tartalmaz érdemi rendelkezést a kereset megalapozottságáról. A felülvizsgálat engedélyezése iránti végzésnek értelemszerűen nem tárgya a bizonyítékok – „egyedi, tényállásfüggő” – értékelése. A jogegységi panasz eljárás pedig – amint azt a Kúria több döntésében (legutóbb Jpe.I.60.013/2023/3. szám [10], Jpe.II.60.016/2023/4. [5]) kifejtette – nem a panaszosnak a per tárgyává tett jog- és érdeksérelmének kiküszöbölésére szolgál; az a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgáló önálló jogorvoslati eszköz. Ez a sajátos, a jogegységet szolgáló rendkívüli, sui generis jogorvoslati eljárás nem adhat alapot a Kúria által következetesen érvényesített – ebben a vonatkozásban a felperes által sem vitatott – szempontrendszer alapján megtagadott felülvizsgálati eljárás kiváltására.
- [20] A jogegységi panasz tartalma alapján az állapítható meg, hogy a felperes valójában a jogegységi panasszal támadott végzés helyességét vitatja, amely érvelés nem alkalmas a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú közzétett kúriai határozattól való eltérés megállapítására. Annál is inkább, mert ez utóbbi határozatnak a felperes által elsőként hivatkozott [11] bekezdése csupán egy általános utalást tartalmaz az EUB gyakorlatára, míg a [16] bekezdés voltaképpen az EUB általa hosszan elemzett C-776/2019.-C-782/2019. számú egyesített ügyekben hozott ítéletek rendelkező részének egy pontját idézi.
- [21] Mindezeket előre bocsátva a Kúria hangsúlyozza, hogy a felperes maga adta elő, hogy az általa felvetett jogkérdések tárgyában Jpe.I.60.025/2022. szám alatt jogegységi panasz eljárás van folyamatban. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa ebben az eljárásban a felperes panaszát a 2023. április 24-én meghozott 13. sorszámú határozatával elbírált. Ezzel a felperes által felvetett – a jogegységi panasszal támadott végzésben felmerült – jogértelmezési kérdésekben állást foglalt. Tény az is, hogy a Kúria az alperes által alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatot a jogegységi panasszal támadott végzésében megjelöltek túlmenően az alperes által hivatkozott újabb határozataiban is megfelelőnek találta.
- [22] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Jpe.I.60.025/2022/13. számú határozatában kitért arra is, hogy a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozata meghozatalakor figyelemmel volt az EUB – a felperes által megjelölt – C-776/2019.-C-782/2019. számon egyesített ügyekben hozott ítéleteinek

- tartalmára is. Meg kell jegyezni továbbá, hogy a felperes a Jpe.I.60.025/2022. szám alatt folyamatban volt ügyben – az EUB említett ítéleteire hivatkozással – a jelenlegi panaszában írtakkal azonos tartalommal érvelt a megdönthetetlen vélelem felállításáról, a stabil és fix árfolyam, az előzetes és egyidejű tájékoztatás, a jelentős és aránytalan árfolyamkockázat kérdésében. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a felperes eme érvelésének megalapozatlanságára is kitért a határozata [34]–[40] bekezdéseiben. Mindezeket szem előtt tartva jutott arra a következtetésre, hogy a jogegységi panasz nem alapos.
- [23] Tekintve, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a felperes által felvetett jogkérdéseket az általa is megjelölt másik eljárásának eredményeként már elbíráltta, a jogegységi panasz oka fogyottá vált. A Jogegységi Panasz Tanács ezért az eljárást a Bszi. 41/C. § (10) bekezdés e) pontja alapján hivatalból megszüntette.
- [24] A jogegységi panasz eljárásnak a fenti indokollással történt megszüntetésére tekintettel az EUB előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szükségtelenné vált. Annál is inkább, mert a 93/13/EGK irányelvnek a felperes által megjelölt rendelkezéseit az EUB számos határozatában értelmezte, annak egyértelmű tartalmáról a Kúria is számot adott a felperes által ún. referencia határozatként hivatkozott Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi határozat hatályú határozatában.

Záró rész

- [25] A Jogegységi Panasz Tanács nem bírálta el érdemben a jogegységi panaszt, ezért az eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontja értelmében illetékmentes. A felperes személyes költségmentességére tekintettel ebben az eljárásban illetéket nem rótt le, így arról a Kúriának nem kellett rendelkeznie.
- [26] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2023. október 16.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Orosz Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vítál-Eigner Beáta s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.059/2023/7. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria a felperesek jogegységi panaszát visszautasítja.
A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

- [1] A felperesek (a továbbiakban: panaszosok) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztettek elő a Kúria Gfv.I.30.255/2023/8. számú, a panaszosok igazolási kérelmét elutasító, a felülvizsgálati kérelmüket visszautasító végzése ellen. Az előterjesztők beadványukban arra kéri a Kúria elnökét, hogy másik tanács kijelölésével rendelje el a támadott határozat felülvizsgálatát. Amennyiben erre törvényes lehetőség nem áll rendelkezésre, állításuk szerint a támadott határozat ellen jogegységi panasz benyújtásának van helye.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A Kúria a jogegységi panaszt Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha azt jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtották be.
- [4] A jogegységi panasz eljárás olyan rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó sui generis eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása (Jpe.I.60.005/2021/5.). Az alapeljárás során adott meghatalmazás hatálya ezért önmagában, automatikusan nem terjed ki a jogegységi panasz eljárásra, a panasz előterjesztőjének tehát kifejezetten a jogegységi panasz eljárásra vonatkozó meghatalmazással kell igazolnia jogi képviselője képviseleti jogát (Jpe.I.60.017/2021/4.).
- [5] A panaszosok által benyújtott meghatalmazás 2023. július 20. napján kelt, és „az ítélettel szembeni kúriai eljárásban (Gfv.I.30.255/2023. számon) a Pp. 68. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározott teljes jogkörrel” való képviselet ellátására jogosítja fel a meghatalmazottat.
- [6] A panaszosok által csatolt, az alapeljárás során adott (a Gfv.I.30.255/2023. számon folyamatban volt kúriai eljárásban való képviseletre jogosító) meghatalmazás a fentiek értelmében a jogegységi panasz eljárásban – kifejezett, ezen eljárásra vonatkozó rendelkezés hiányában – nem fogadható el. A jogegységi panasz eljárásban a meghatalmazás hiányossága miatt hiánypótlásnak nincs helye (Jpe.II.60.006/2022/4. [14]), annak következménye a jogegységi panasz visszautasítása a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján.
- [7] A Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [8] A jogegységi panasz eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése értelmében illetékköteles. A Bszi. 41/C. § (2) bekezdés h) pontja értelmében ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) költségkedvezményekre vonatkozó szabályai a jogegységi panasz eljárásban is irányadók. A jogegységi panasz előterjesztője csak arra vonatkozó mentesség vagy kedvezmény esetén mentesül az illetékfizetési kötelezettség alól.
- [9] A Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint a jogegységi panasz befogadásának feltétele, hogy a panaszos vagy hiánytalanul fizesse meg az illetéket, vagy nyújtson

- be teljes körű, szabályszerű, érdemben elbíráható költségmentességi kérelmet.
- [10] A panaszosok a Magyar Államkincstár számlakivonata szerint 7000 forint illetéket róttak le, a jogegységi panaszban személyes költségmentesség engedélyezését nem kérték. Az Itv. 39. § (3) bekezdés d) pontja értelmében, ha az eljárás tárgyának értéke nem állapítható meg, és ha törvény másként nem rendelkezik, az illeték számításának alapja jogegységi panasz eljárásban 700 000 forint. Az Itv. 50. § (1) bekezdése alapján az illetékalap után az illeték mértéke jogegységi panasz eljárás esetén 10%, de legalább 50 000 forint, legfeljebb 3 500 000 forint. Az alapeljárás tárgya a jogegységi panasszal támadott kúriai végzés alapján jelzálogjog törlése. A panasszal támadott határozatában a Kúria a panaszosok felülvizsgálati kérelmét annak elkésettsege okán visszautasította. Ennek következtében az eljárás tárgyának értéke nem határozható meg. Az Itv. hivatkozott szakaszai értelmében ezért a jogegységi panasz eljárás illetéke 70 000 forint. A panaszosok az eljárási illetéket hiányosan fizették meg. Mindezek miatt a jogegységi panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján.
- [11] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja értelmében a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha az nem tartalmazza a (3) bekezdésben foglaltakat, és a megfelelő kiegészítés az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem történik meg. A Bszi. 41/C. § (3) bekezdése szerint a jogegységi panaszban – a beadványra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell jelölni egyrészt azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti, másrészt azt a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít.
- [12] A Jogegységi Panasz Tanács gyakorlata szerint a Bszi.-ben foglalt tartalmi követelmények mellett (a támadott és hivatkozott határozatok megjelölése), a félnek nem elég arra hivatkoznia, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy az előterjesztő megjelölje, miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal. Be kell mutatnia tehát azt a lényegi háttértényállást, azaz a szükséges ügyazonosságot, amely az összehasonlítás alapfeltétele. Ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell támi tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel (Jpe.II.60.034/2023/3. [12]).
- [13] A panaszosok beadványukban nem jelöltek meg egyetlen olyan Kúria által hozott és a Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatot sem, amelytől a jogkérdésben eltérést ki kell fejteni. Ennek következtében a panasz nem teljesíti a jogegységi panasz eljárás lényegi követelményét, az ügyazonosság bemutatását, a konkrét jogértelmezések összevetését és a jogkérdésben eltérés részletes kifejtését, indokolását.
- [14] A panasz elsősorban a támadott határozatban foglalt kúriai döntés rendelkező részének és indokolásának megalapozatlanságát állítja, a végzés felülvizsgálatát kérte. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa számos jogegységi panasz határozatában rögzítette, hogy a jogegységi panasz eljárás egy, a Bszi.-n alapuló, rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó, sui generis eljárás. A jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgáló önálló eszköz. Jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését. Nem működhet kvázi „szuper-felülvizsgálatként” (Jpe.I.60.011/2021/3. [20]). Ebből következik, hogy ebben az eljárásban nem általában kell a jogegységi panasszal támadott kúriai határozat jogszerűségét vizsgálni, és nincs lehetőség a felülvizsgálati határozattal szemben megismételt, illetve újabb jogi érvek érdemi értékelésére sem (Jpe.I.60.005/2023/6. [27]). Mindezekből következően a panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja alapján is.
- [15] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Záró rész

- [16] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja szerint illetékmentes, ezért a panaszosok az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján a jogegységi panasz eljárásban megfizetett 7000 forint illeték visszatérítését a lakóhelyük szerint illetékes állami adóhatóságtól kérhetik.
- [17] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2023. december 4.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánzos Rita s.k. bíró

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

I. Ha a terhelt magatartása a kifejtése idején nem volt bűncselekmény, úgy amiatt a büntetőjogi felelőssége akkor sem állapítható meg, ha a vele egy eljárásban elbírált későbbi, ugyanolyan cselekmények elkövetésekor már büntetendővé vált.

II. A jelentős érdeksérelem mindig valamilyen konkrét, körülírható, személyes vagy vagyoni hátrányt jelent, amelyet a sértett a cselekmény következményeként szenved el. Nem meríti ki a jelentős érdeksérelem fogalmát, ha a terhelt a meztelen sértettéről zuhanyozás közben titokban felvételt készít, majd utóbb azt anélkül törli, hogy arról bárki akár tudomást szerzett volna.

III. A tiltott adatszerzés rendbelisége nem a felvételek szereplő személyek, hanem a megfigyelt helyiségek vagy területek számához igazodik [Btk. 1. § (1) bek., 422. § (1a) bek. b) pont, (4) bek. d) pont].

- [1] A járásbíróóság a 2022. április 1-jén meghozott ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli tiltott adatszerzés büntetésében [Btk. 422. § (1a) bek. b) pont, (4) bek. d) pont], ezért 1 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte, emellett kimondta, hogy a kiszabott szabadságvesztés-büntetésből annak kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. A bíróság elrendelte a törvényszék katonai tanácsának, illetve az ítélőtábla 2015. október 9. napján jogerőre emelkedett határozatával kiszabott 1 év 6 hónap, börtönben végrehajtandó, eredetileg 3 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetés végrehajtását.
- [2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán másodfokon eljáró törvényszék a 2022. szeptember 20-án meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét kizárólag a bűnügyi költségvetés vonatkozó részében változtatta meg, azt egyebekben helybenhagyta.
- [3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával szemben a terhelt terjesztett előfelülvizsgálati indítványt annak törvényi oka megjelölése nélkül, de a tartalmából megállapíthatóan a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottan, valamint eljárási szabálysértés miatt a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt okból a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése és a másodfokon eljáró bíróság új eljárásra utasítása végett.
- [4] Indokai szerint a másodfokú eljárásban személyesen kívánt megjelenni, hogy megvédje jogait, valamint a sértetteknek járó sérelemdíj megállapítására irányuló eljárást szándékozott kezdeményezni. Emellett kérni akarta a szexuálpszichológusi vizsgálatát is, továbbá kifejtette, hogy vele szemben hivatali visszaélést megvalósítva rendelte el a bíróság a végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását. Jelezte, hogy az ezeket tartalmazó levelei nem érkeztek meg a törvényszékre, mert azokra nem kapott választ.
- [5] Az indítványában a törvényszék katonai tanácsa által kiszabott, végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy annak a bűncselekménynek az elkövetési időpontja, amiért a felfüggesztett szabadságvesztést kapta nem esik egybe a tiltott adatszerzés elkövetési időpontjával, valamint a felvétel készítésének időpontja sem állapítható meg. Ehhez hozzátette, hogy a korábbi ítélete esetében a büntetése elévült.
- [6] Részletesen kifejtette, hogy a védőjével nem tudott érdemben kommunikálni, így az általa megfizetni kívánt sérelemdíj tárgyában a törvényszéktől kért tanácsot, mivel a védő a kérése ellenére nem tett semmilyen intézkedést. Emellett kifogásolta, hogy a másodfokú eljárásban a védő személyesen nem vett részt, ezért kétségbe vonta, hogy a védelmét ténylegesen ellátta. Kitért arra is, hogy a sérelemdíj megfizetése enyhébb büntetés kiszabását tette volna lehetővé.
- [7] A terhelt megállapított cselekmények minősítését illetően azzal érvelt, hogy álláspontja szerint az általa elkövetett cselekmények nem okoztak jelentős érdeksérelemet, ugyanis a felvételeket nem osztotta meg, nem adta át más személynek, megtekintése után törölte azt, továbbá az egyik sértett elfogadta a bocsánatkérését is.
- [8] Sérelmezte, hogy a szexuálpszichológusi vizsgálata valójában nem történt meg, mivel egy korábbi igazságügyi elmeorvoszakértői vélemény alapján készült róla szexuálpszichológusi vélemény, amely nem igazolta a fennálló betegséget.
- [9] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [10] Indokai szerint nem vizsgálható érdemben a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozása, melyben a szexuálpszichológiai vizsgálat elmaradását sérelmezi, ezzel ugyanis a jogerős ítélet megalapozottságát támadja, amelyre a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor. Ugyanígy nem támadható az sem, hogy az I. tényállási pontban írt felvételeket a terhelt 2016. szeptember 10. napján készítette, amely így a törvényszék katonai tanácsának 2015. október 9. napján jogerőre emelkedett ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztés-büntetés végrehajtása felfüggesztésének 3 éves próbaidéjére esik.
- [11] Ehhez kapcsolódóan hivatkozott arra, hogy a Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható. A Be. 671. § 2. pontja szerint ugyanakkor egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, ha a bíróság a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről. Ezért álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány

- abban a részében is törvényben kizárt, amelyben a törvényszék katonai tanácsának a 2015. október 9. napján jogerőre emelkedett ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának elrendelését sérelmezi.
- [12] Kifejtette, hogy a Be. 649. § (2) bekezdésében taxatív módon felsorolt felülvizsgálati okok közé nem tartozik az, hogy a terhelt és a védő között a kommunikáció nem zökkenőmentes, így a védő eljárása, védői tevékenysége a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható.
- [13] A személyes jelenlét jogával kapcsolatos terhelti sérelmeket illetően jelezte, hogy a papíralapú bírósági iratokból, valamint az E-akta irataiból az állapítható meg, hogy a törvényszék az ügy másodfokú elbírálására 2022. május 23. napján kelt végzésével 2022. szeptember 20. napjára tanácsulást tűzött ki, amelyről a terheltet a B-29 számú formanyomtatványon értesítette. Ez tartalmazta azt, hogy 8 napon belül kérheti az ügy nyilvános ülésen vagy tárgyaláson való elbírálását. A terhelt az értesítést 2022. május 26. napján a bv. intézetben átvette, azonban úgy nyilatkozott, hogy a nyolc napos határidőt még igénybe veszi. A terhelt ezen a határidőn belül nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését nem indítványozta, azt csak a 2020. július 6. napján kelt beadványában jelezte először. Az ügyben a kirendelt védő és az ügyészség sem indítványozta nyilvános ülés kitűzését. Erre figyelemmel a Legfőbb Ügyészség szerint a másodfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt, amikor az ügyet – erre irányuló, határidőben előterjesztett indítvány hiányában – nem nyilvános ülésen, hanem tanácsulésen bírálta el.
- [14] A jelentős érdeksérelem fennálltának hiányára hivatkozó terhelti okfejtést illetően rámutatott, hogy ha a cselekmény folytán a sértett jó hírneve, szakmai tekintélye, női becsülete, családi életének zavartalansága, nemi szabadsága, házastársi kapcsolatának stabilitása, társadalmi megbecsülése vagy egzisztenciális érdeke sérül, úgy a jelentős érdeksérelem megállapítható. Álláspontja szerint a terhelt azzal, hogy a sértettekéről titokban olyan felvételeket készített, amelyeken ők meztelenül, kiszolgáltatott helyzetben, zuhanyozás közben láthatóak, a női szemérmét sértette meg. Ehhez hozzátette, hogy amikor a sértettek a terheltet tetten érték, azzal voltak kénytelenek szembesülni, miszerint a meztelen testüket ábrázoló, engedélyük nélkül készült fotók immár a terhelt rendelkezésére állnak, azokat a terhelt korlátlanul megtekintheti, a felvételek további sorsa pedig kizárólag a terheltől függ. Ezzel a jelentős érdeksérelem megvalósult.
- [15] A terhelt cselekményeinek minősítésével összefüggésben kiemelte, hogy a Btk. 422. § (1a) bekezdését a jogalkotó 2018. január 1-jei hatállyal vezette be a Büntető Törvénykönyvbe, addig a tiltott adatszerezés büntette tekintetében a Btk. speciális elkövetési helyet írt elő, kizárólag a más lakásában, egyéb helyiségében vagy az azokhoz tartozó bekerített helyen történtek technikai eszköz alkalmazásával való megfigyelése vagy rögzítése volt tényállászerű. A terhelt az I. pontban foglalt cselekményét 2016. szeptember 10. napján, egy ismeretlen sportlétesítmény zuhanyzójában készítette, ezért e cselekmény az elkövetése napján még nem minősülhetett tiltott adatszerezés büntettének. Az I. tényállási pontban foglalt cselekmény azonban az elkövetéskor más bűncselekmény: a Btk. 219. § (1) bekezdés a) pontja szerinti személyes adattal visszaélés vétségének minősült. E bűncselekményt az követi el, aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi rendelkezések megszegésével haszonszerzési célból vagy jelentős érdeksérelem okozva jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel. A sértett meztelen testéről készült felvétel személyes adat. A személyes adat gyűjtése, felvétel rögzítése adatkezelésnek minősül. Mindezt a terhelt jogosulatlanul bevezte, hiszen a felvételeket titokban, a sértett beleegyezése nélkül készítette. A jelentős érdeksérelem pedig a már kifejtettek értelmében – álláspontja szerint – megállapítható.
- [16] Érvelése szerint egységes a bírói gyakorlat abban, hogy több bűncselekmény megvalósítása esetén a legutóbb megvalósított cselekmény elkövetési időpontja tekintendő az elkövetéskor hatályos büntetőtörvénynek. Ez jelen esetben a 2019. július 6. napján hatályos Btk.-t jelenti. Mivel tehát az I. tényállási pontban foglalt cselekmény az annak 2016. szeptember 10. napján történt elkövetéskor is bűncselekmény volt, azonban a felhívott eseti döntések alapján a 2019. július 6. napján hatályos Btk. jelenti egységesen az elkövetéskor hatályos büntetőtörvényt, ezért az eljáró bíróságok helyesen minősítették ezt a cselekményt is jelentős érdeksérelem okozó tiltott adatszerezés büntettének.
- [17] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a jogerős határozatot hatályában tartsa fenn.
- [18] A terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében érdemben a felülvizsgálati indítványában foglaltakkal egyezően megismételte a másodfokú eljárással és az az alapján hozott határozattal kapcsolatos kifogásait.
- [19] A felülvizsgálati indítvány részben alapos.
- [20] A felülvizgálat rendkívüli jogorvoslat, a Be. 648. §-a alapján felülvizgálatnak csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen van helye és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [21] A törvényi feltételeknek megfelelő – a Be. 649. § (1) bekezdésében meghatározott – törvényes ok a felülvizgálatra, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bek. a) pont aa) alpont], illetve, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt vagy a Btk. más szabályainak megsértésével [Be. 649. § (1) bek. b) pont ba) alpont] szabott ki törvénysértő büntetést.
- [22] A felülvizgálati eljárásban a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [23] Ez azt jelenti, hogy felülvizgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [24] 2. Az ítéleti tényállás az alábbiakat rögzíti:

- I. A terhelt 2016. szeptember 10. napján – pontosabban meg nem határozható időben – egy ismeretlen helyen lévő sportlétesítményben a számára látásból ismert „D.” nevű sértettől annak beleegyezése nélkül személyes adat (a sértett képmása) megismerése céljából papírok közé rejtett kamerájával titokban olyan felvételeket rögzített, amelyeken az ismeretlen személyazonosságú sértett levetkőzött és meztelenül zuhanyozott. A rögzített felvételeket a terhelt az Acer típusú laptopján tárolta. Mivel a terhelt a sértettől zuhanyozás közben készített felvételeket, így cselekményével jelentős érdeksérelmet okozott neki.
- II. A terhelt 2019 júliusában villanszerelőként dolgozott Z.-n egy építkezésen. A terhelt személyes adat (a sértett képmása) megismerése céljából 2019. július 6. napján éjfél után követően bement a Z., N. u. 92. szám alatti, a megyei gyermek- és ifjúsági alapítvány tulajdonában lévő, azonban a fesztivál idejére a kulturális menedzser iroda kft. által bérelt tábor területére. A táborban a terhelt a közös használatú női zuhanyzóban elrejtőzve titokban 00:18 órakor a tulajdonában lévő Huawei Mate 20 Pro típusú mobiltelefonnal felvételt készített a meztelenül zuhanyzó B. V. sértettől annak engedélye és beleegyezése nélkül. A sértett a terheltet cselekménye közben tetten érte, így a felvétel rögzítésével a terhelt felhagyott és távozott a helyszínről. A terhelt a felvételt meg nem állapítható időben törölte telefonjáról. A terhelt azon magatartásával, hogy B. V. sértett tudta és hozzájárulása nélkül róla titokban fürdőszoba-használat és zuhanyozás közben felvételeket készített, jelentős érdeksérelmet okozott a sértettnek.
- III. A terhelt 2019. július 6. napján 04:45 óra körüli időben ismét bement a Z., N. u. 92. szám alatti tábor közös használatú női zuhanyzójába, ahol 04:45 órakor személyes adat (a sértett képmása) megismerése céljából Sz. Zs. I. sértettől engedélye és beleegyezése nélkül a tulajdonát képező Huawei Mate 20 Pro típusú mobiltelefonnal olyan felvételt készített titokban, amelyen a sértett levetkőzött és meztelenül zuhanyozni kezdett. A felvétel készítése során a terheltet Sz. Zs. I. észrevette, ezért a terhelt cselekményével felhagyott és a helyszínről távozott. A terhelt az általa rögzített felvételt meg nem állapítható időben törölte telefonjáról. A terhelt a magatartásával Sz. Zs. I. sértettnek jelentős érdeksérelmet okozott, mivel róla zuhanyozás közben a tudta és hozzájárulása nélkül titokban készített felvételeket.
- [25] A bíróság 3 rendbeli tiltott adatszerezés büntetében mondta ki bűnösnek a terheltet [Btk. 422. § (1a) bek. b) pont, (4) bek. d) pont]. Ezt a minősített esetet az követi el, aki személyes adat, magántitok, gazdasági titok vagy üzleti titok jogosulatlan megismerése céljából nyilvános vagy a közönség részére nyitva álló helyen kívül más helyiségben vagy területen, továbbá – a közösségi közlekedési eszköz kivételével – járművön törtétek titokban technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli vagy rögzíti, jelentős érdeksérelmet okozva.
- [26] A tiltott adatszerezés Btk. 422. § (1a) bekezdése szerinti alakzatát – ahogy erre a Legfőbb Ügyészség is utalt – 2018. január 1-jétől rendeli büntetni a törvény. A törvényi tényállást a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, egyes büntető tárgyú törvények, valamint az európai uniós és a nemzetközi bűnügyi együttműködést szabályozó törvények módosításáról szóló 2017. évi CXLIV. törvény 58. §-a egészítette ki.
- [27] Mivel a terhelt az I. tényállási pontban írt cselekményét 2016. szeptember 10-én valósította meg, így – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.III.1.785/2017/9. számú eseti döntésben foglaltakat irányadónak tekintve – ezzel összefüggésben a következőkre mutat rá a Kúria.
- [28] A Btk. 1. § (1) bekezdése a büntetőjog elsődleges alapvető rendelkezéseként deklarálja a törvényesség elvét, azaz a *nullum crimen sine lege* elvét. E szerint az elkövető büntetőjogi felelősségét csak olyan cselekmény miatt lehet megállapítani, amelyet – a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények kivételével – a törvény az elkövetés idején büntetni rendelt.
- [29] A törvényesség elvéből következően, ha egy magatartás az elkövetéskor – akár egyetlen tényállási elem hiánya miatt – nem bűncselekmény, akkor az elbírálás idejére a törvény változása közömbös. Így ebben az esetben az elkövető akkor sem büntethető, ha korábbi magatartása az újabb büntetőtörvény különös részi tényállásának maradéktalanul megfelel.
- [30] Más a helyzet akkor, ha az összehasonlítható két törvényi tényállásban nincs eltérés az egyes tényállási elemek viszonyában. Ezen túl a Btk. 2. § (2) bekezdés második fordulatának alkalmazásáról olyan esetben is szó lehet, ha az olyan minősített esetre vonatkozik, ami az elkövetéskor még nem létezett.
- [31] Ilyenkor nem sérti a Btk. 1. § (1) bekezdését a cselekménynek az elbíráláskori törvény szerinti minősítése, de még annak kimondása sem, hogy a cselekmény az elkövetéskor meg nem lévő minősítő körülmény szerint minősül, feltéve, hogy ennek büntetési tétele nem súlyosabb, mint az elkövetéskor hatályos törvény szerinti minősítés alapján lenne, illetve összehatásában a büntetőjogi felelősség elbírálása a terheltre nézve kedvezőbb lesz. Ebben az esetben az új törvény alkalmazása a Btk. 2. § (2) bekezdés második fordulatának is megfelel.
- [32] Megjegyzi a Kúria azt is, hogy a Btk. 1. § (1) bekezdése olyan erős szabály, hogy ha a terhelt cselekménye az elkövetéskor bűncselekmény, de az ügyben – később elkövetett más bűncselekmények miatt alkalmazandó – későbbi elkövetéskori szabályok szerint már más, súlyosabb bűncselekményt valósít meg, a cselekmény akkor sem büntethető az elkövetéskor még létező, illetve hatályba nem lépett anyagi jogi szabályok szerint.
- [33] Így amennyiben a terhelt I. pont alatti cselekménye kimerítette volna a személyes adattal visszaélés vétségét, azt az utolsó bűncselekménye elkövetése idején hatályos Btk. alapján is ugyanúgy, kizárólag személyes adattal visszaélésként lehetett volna minősíteni.
- [34] Jelen esetben azonban nem ez a helyzet: az irányadó tényállás I. pontja szerint a terhelt maradéktalanul megvalósította a Btk. 422. § (1a) bekezdése szerinti alakzatának elkövetési magatartását, vagyis a tárgyi oldal szükséges eleme és az elkövetés helye tekintetében is tényállásszerű, azonban a terhelt bűnösségének a megállapítására a kifejtettek alapján nem kerülhetett volna sor.

- [35] Az I. pontban írt cselekmény az elkövetéskor – 2016. szeptember 10-én – nem volt a Btk.-nak olyan tényállása, amelynek tényállási elemei megfeleltethetők lennének a 2018. január 1-jétől hatályos Btk. 422. § (1a) bekezdés *b*) pontjába ütköző és a (4) bekezdés *d*) pontja szerinti tiltott adatszerzés büntetnének. Ekként a tényállási elemek azonosságára alapítottan a cselekményének az eltérő minősítése fel sem merülhetett.
- [36] Mindezek mellett a Kúria megvizsgálta, hogy a terhelt magatartása esetlegesen más bűncselekményt megvalósított-e.
- [37] A Legfőbb Ügyészség hivatkozása szerint a terhelt az I. pontban írt magatartásával az elkövetéskor a Btk. 219. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti személyes adattal visszaélés vétségét követte el.
- [38] Az ezzel kapcsolatos érvelés azonban nem helytálló.
- [39] Az elkövetéskor hatályos Btk. 219. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti személyes adattal visszaélést az követi el, aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi rendelkezések megszegésével haszonszerzési célból vagy jelentős érdeksérelmet okozva jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel.
- [40] Az irányadó tényállás szerint a terhelt a „D.” nevű sértettől annak beleegyezése nélkül személyes adat (a sértett képmása) megismerése céljából papírok közé rejtett kamerájával titokban olyan felvételeket rögzített, amelyekben az ismeretlen személyazonosságú sértett levetkőzött és meztelenül zuhanyozott. A rögzített felvételeket a terhelt a laptopján tárolta.
- [41] A Kúria rámutat, hogy más vagy mások érdekeinek jelentős sérelme, azaz a jelentős érdeksérelem okozása, akár az alapeseti tényállás elemeként, akár minősítő körülményként csak akkor állapítható meg, ha a sértettet a cselekmény (az elkövetési magatartás) okozatos következményeként egyértelműen kimutatható személyes vagy vagyoni jellegű hátrány éri (EBH 2005.1193.). A jelentős érdeksérelem mint eredmény tehát feltétlenül valamilyen számottevő vagy nyomos objektív hátrányos következmény vagy sérelem, amely semmiképp nem azonosítható a pusztá szubjektív sérelem-érzülettel, de nem azonosítható a cselekménnyel érintett személyes adatok fokozottan érzékeny jellegével sem. Nem jelentős az az érdeksérelem, amely miatt a sértett sem személyes, sem/vagy vagyoni jellegű hátrányt kimutathatóan nem szenved.
- [42] Ekként a „D.” nevű sértettől zuhanyozás közben készített felvételek megléte önmagában nem okozott számára jelentős érdeksérelmet, arról sem maga a sértett, sem harmadik személy tudomást sem szerzett, így a sértett a cselekmény folytán objektíve nem kerülhetett hátrányosabb helyzetbe, mint előtte volt. A törvényben szabályozott másik, alternatív tényállási elem, a jogtalan haszonszerzési célzat az irányadó tényállás alapján fel sem merül, így mindebből következően a terhelt magatartása e tényállási elem hiányában nem valósíthatta meg a személyes adattal visszaélés Btk. 219. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti alakzatát sem.
- [43] Ebből következően a terhelt büntetőjogi felelősségét a jogerős határozat a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja szerint a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg, mivel a cselekménye az elkövetésekor nem volt bűncselekmény.
- [44] Ezt meghaladóan az eljáró bíróságok a jogerős határozat II. és III. tényállási pontjában írt bűncselekményt nem a törvénynek megfelelően minősítették, így fennáll a Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontja szerinti felülvizsgálati ok is.
- [45] A Btk. 422. § (1a) bekezdés *b*) pontjába ütköző tiltott adatszerzés (4) bekezdés *d*) pontja szerinti minősítő körülmény az érdeksérelem okozása.
- [46] A jogerős határozat szerint a terhelt azzal, hogy B. V., illetve Sz. Zs. I. sértettek tudta és hozzájárulása nélkül róluk titokban fürdőszoba-használat és zuhanyozás közben felvételeket készített, jelentős érdeksérelmet okozott nekik.
- [47] A korábban kifejtettekre utalva a Kúria kiemeli, hogy a terhelt cselekményei következményeként egyik sértettnél sem volt kimutatható személyes vagy vagyoni jellegű hátrány, a felvételek harmadik személy tudomására nem jutottak, a terhelt törölte azokat, így – értelemszerűen – a minősített eset megállapításához szükséges jelentős érdeksérelem sem állapítható meg.
- [48] Ebből következően a terhelt II. és III. pontban rögzített magatartása a tiltott adatszerzés Btk. 422. § (1a) pontja szerinti alapesetét valósította meg.
- [49] Tévedtek abban is az eljáró bíróságok, hogy a terhelt II. és III. tényállási pontban írt cselekményét nem egy rendbelinek minősítették.
- [50] A tiltott adatszerzés esetében nem a személyes adattal érintettek – a megfigyelték – száma, hanem cselekménnyel érintett – megfigyelt – helyiségek vagy területek számához igazodik a cselekmény rendbelisége. Ekként – mivel a II. és III. tényállási pont esetén a cselekmény azonos helyiségben, ugyanazon a napon történt – a terhelt egy rendbeli tiltott adatszerzést valósított meg.
- [51] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Be. 649. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. Az utóbb említett jogszabályi hivatkozás *d*) pontja alapján pedig eljárási szabálysértés – ekként felülvizsgálati ok –, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. A nyilvános ülés – a Be. 425. § (3) bekezdésére figyelemmel – a tárgyalással esik egy tekintet alá.
- [52] A Be. 428. § (1) bekezdése alapján a vádlott jelenléte a tárgyaláson akkor kötelező, ha a tárgyaláson való jelenlét jogáról a Be. 430. § (1) bekezdése szerint nem mondott le, vagy ha a bíróság a jelenlét jogáról lemondott vádlottat kötelezi a tárgyaláson való jelenlétre. A Be. 425. § (3) bekezdése szerint a nyilvános ülésre a Be.-ben megállapított eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók.
- [53] A Be. 599. § (5) bekezdése szerint ugyanakkor a fellebbezés a szabályszerűen idézett vádlott távollétében akkor is elbírálható, ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a büntetékiszabási körülmények további tisztázása érdekében történő meghallgatása nem szükséges. Azaz, ha a másodfokú bíróság a büntetékiszabási körülmények további tisztázását nem tartja szükségesnek, a vádlott jelenléte a nyilvános ülésen – szabályszerű idézésének vagy értesítésének

- megtörténte esetén – nem kötelező [Be. 599. § (4) bek.].
- [54] Mindezekből következően, ha a másodfokú nyilvános ülésre a fogva lévő terhelt nem kéri az előállítását és meghallgatását a bünteteskiszabási körülmények tisztázása érdekében sem szükséges, akkor az azon való jelenlétének hiánya a Be. 599. § (4) bekezdésére tekintettel nem jogellenes; ugyanakkor, ha kéri az előállítását, akkor annak elmaradása a Be. 608. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés (Kúria Bfv.II.125/2022/8.).
- [55] Az ügyiratokból kitűnően azonban jelen ügyben megállapítható, hogy a törvényszék az ügyben 2022. május 23-án kelt végzésével 2022. szeptember 20-ára tanácsülést tűzött ki, amelyről a terheltet a B-29 számú formanyomtatványon értesítette. Az ebben foglaltak szerint a terhelt 8 napon belül indítványozhatta az ügy nyilvános ülésen vagy tárgyaláson való elbírálását. Az értesítést 2022. május 26. napján szabályszerűen kézbesítették a fogvatartott terhelt részére. Az iratok szerint ekkor azt a nyilatkozatot tette, hogy a nyilatkozattételre nyitva álló nyolc napos határidőt igénybe kívánja venni. A terhelt a megadott határidőn belül nem indítványozta nyilvános ülés vagy tárgyalás tartását.
- [56] Mindezek alapján a másodfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt azzal, hogy az ügyben nem tűzött ki nyilvános ülést és tanácsülést hozta meg a határozatát.
- [57] A terhelt a védelemhez való jogának sérelmét állította arra hivatkozva, hogy a kirendelt védőjével nem tudta megfelelően tartani a kapcsolatot.
- [58] Ezzel összefüggésben rámutat a Kúria, hogy a védői tevékenység értékelése, illetve ezzel összefüggésben a terhelttel való kapcsolattartás formája, annak hatékonysága a törvényi felülvizsgálati okok körén kívül esik, így felülvizsgálati eljárásban – törvényi ok hiányában – nem vizsgálható a terhelt ezen felvetése (BH 2017.114.).
- [59] Szintén nem felülvizsgálati ok a terhelt szexuálpszichológusi vizsgálattal kapcsolatos előadása. A terhelt az ezzel kapcsolatos kifogásait ugyanis nem az irányadó tényállás alapulvételével, büntető anyagi jogi érveket felsorakoztatva kifogásolta, hanem a beszerezni elmulasztott bizonyítékokra, illetve a szakértői vélemény hiányosságaira alapította.
- [60] A bíróság mérlegelő tevékenysége és az ennek eredményeként megállapított ítéleti tényállás azonban a már korábban felhívott Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálat során érinthetetlen, következésképpen a bizonyítékok felülmérlegelését célzó és ehhez képest új, eltérő tényállás megállapítására irányuló indítvány teljesítésére nincs törvényi lehetőség. Így ebben a részében a felülvizsgálat kizárt.
- [61] Ekként a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsülésen helyt adott, és a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés *a*) és *b*) pontja alapján megváltoztatva maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot.
- [62] Figyelemmel arra, hogy a terhelt I. tényállási pontban írt cselekménye nem bűncselekmény, illetve a további cselekményeinek a minősítése téves, ezért kiküszöbölte egyrészt, hogy az alapügyben a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt állapította meg a terhelt bűnösségét, másrészt, hogy a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést.
- [63] Mindezek alapján a terheltet az ellene az irányadó tényállásnak megfelelő, helyes minősítés szerint egy rendbeli tiltott adatszerzés büntette [Btk. 422. § (1a) bek. *b*) pont] miatt emelt vád alól – mivel a cselekmény nem bűncselekmény – a Be. 566. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján felmentette, valamint a terhelt további cselekményeit (tényállás II. és III. pont) egységesen egy rendbeli tiltott adatszerzés büntetéként [Btk. 422. § (1a) bek. *b*) pont] minősítette.
- [64] A felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között került kiszabásra. Ez azt jelenti, hogy a téves minősítést kifogásoló és egyben a kiszabott büntetést is sérelmező felülvizsgálati indítvány esetében a felülvizsgálat nem kizárt pusztán azért, mert a kiszabott büntetés a helyes minősítés szerint is az arra vonatkozó törvényes büntetési tételkeretek közé esik (BH 2011.97.I.).
- [65] Ebből következően, ha a minősítés valóban törvénysértő, akkor mindig vizsgálni kell, hogy a kiszabott büntetés – a helyes minősítéshez képest – nem eltúlzottan súlyos-e, azaz törvényes-e. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának az új minősítéshez képest vizsgálnia kell az adott büntetés kiszabásának valamennyi törvényi feltételét; nem elegendő tehát önmagában arra szorítkozni, hogy a téves minősítés alapján kiszabott büntetés a helyes minősítéshez tartozó törvényi kereten belüli-e. A Be. szerinti szabályozás értelme éppen az, hogy a törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a helyes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli, és a vizsgálat eredményétől függ, hogy a kiszabott büntetés is törvénysértővé vált-e.
- [66] Jelen esetben ez a helyzet.
- [67] A terhelt terhére rótt cselekmény büntetési tétele – szemben a másodfokú bíróság által alapul vett 1 évtől 7 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztéssel – a helyes minősítés alapján 3 hónaptól 3 évig terjed. Emellett a terhelt bűnösségi körének csökkenése is maga után vonja a büntetés enyhítése iránti igényt (BH 2009.6.).
- [68] Erre figyelemmel a jogerős ítéletben kiszabott 1 év 6 hónapi szabadságvesztés enyhítése indokolt.
- [69] A Kúria a bíróságok által értékelt bünteteskiszabási körülményekre (elsődokú ítélet [30] bekezdés, másodfokú ítélet [12] bekezdés) is figyelemmel, a megváltozott minősítéshez kapcsolódó tételkeret alapján – a Btk. 79. §-ában, valamint a Btk. 80. § (1) és (2) bekezdésében írtakat is szem előtt tartva – a szabadságvesztés tartamát a törvényi minimumhoz közelítő 1 évre enyhítette. Ennek során abból indult ki, hogy enyhít a jelentős időmúlás, a terhelt beismerő vallomása és megbánó magatartása – ezen belül a sértettektől való bocsánatkérés –, valamint, hogy a szexuális zavarát felismerve a gyógyulásához szexuálpszichológiai ellátás igénybevételét kezdeményezte.

- [70] A terhelt terhén egy rendbeli bűncselekmény maradt, a Kúria ezért mellőzte a büntetés halmazati jellegére való utalást.
- [71] Tekintettel arra, hogy az I. tényállási pontban írt cselekmény miatt a terheltet a Kúria felmentette, így – a jogerős határozatban felhívott törvényi feltétel [Btk. 87. § b) pont] hiányában – a törvényszék katonai tanácsának ítéletével kiszabott 1 év 6 hónapi – eredetileg végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett – szabadságvesztés végrehajtásának elrendelését mellőzte; a terhelt terhén maradt cselekmények ugyanis nem a próbaidő alatt elkövetettek.
- [72] Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.II.1.337/2022/14.)

2. Embercsempészség előkészülete – és nem kísérlete – valósul meg, ha a terhelt migránsok tiltott határátlépéséhez való segítségnyújtásban megállapodik és a migránsok felvételének helyszínére indul, azonban sem térben, sem időben nem került olyan kapcsolatba a migránsokkal, hogy részükre az ország belsejébe való továbbhaladáshoz segítséget tudjon nyújtani.

II. Önkéntes elállás nem állapítható meg, ha a terhelt elállását az motiválta, hogy társa – a rendőröket meglátva – a migránsokat nem vette fel [Btk. 10. § (4) bek. a) pont, 353. § (1) és (6) bek.].

- [1] A törvényszék a 2022. január 14-én kihirdetett ítéletében a XII. r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bek., (2) bek. a) és b) pont, (3) bek. e) pont] miatt emelt vád alól felmentette.
- [2] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a XII. r. vádlott bűnösségének megállapítása, vele szemben büntetés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.
- [3] Az ügyészség fellebbezése nyomán eljáró ítéletábrá mint másodfokú bíróság a 2022. október 25-én kihirdetett ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A XII. r. vádlottat bűnösnek mondta ki embercsempészség büntetésének kísérletében [Btk. 353. § (1) bek., (2) bek. a) és b) pont, (3) bek. e) pont]. Ezért őt 1 év börtön fokozatú szabadságvesztésre, 2 év közügyektől eltiltásra és 150 napi tétel, napi tételként 1000 forint, összesen 150 000 forint pénzbüntetésre ítélte, azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés-büntetésének kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, a pénzbüntetés meg nem fizetett részét börtön fokozatú szabadságvesztésre kell átválttatni. Elrendelte a járásbíróság 2016. szeptember 2. napján jogerős ítéletével a XII. r. vádlottal szemben kiszabott 1 év 4 hónap – végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett – szabadságvesztés végrehajtását. Kötelezte a XII. r. vádlottat 628 350 forint büntetőjogi költség megfizetésére.
- [4] Az ítéletábrá mint másodfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a XII. r. vádlott terhére súlyosításért, a kiszabott szabadságvesztés-büntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamának emelése végett, míg a XII. r. vádlott – indokolás nélkül – védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan a bűncselekmény eltérő minősítésére alapítottan enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést.
- [5] A fellebbezviteleti főügyészség fellebbezésének indokai szerint a XII. r. vádlottal szemben kiszabott joghátrány eltúlzottan enyhe, nem tükrözi megfelelően a bűnösségének és társadalomra veszélyességének fokát, továbbá nem áll arányban a bűnösségi körülményekkel sem. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a XII. r. vádlottal szemben a kísérlet miatt az úgynevezett kétszeres leszállás útján kiszabható legenyhébb tartamú szabadságvesztést szabta ki.
- [6] A súlyosító körülmények valós nyomatékára hivatkozva, a Btk. 79. §-ában meghatározott speciális és generális prevenciók célok elérése érdekében arra tett indítványt, hogy a Kúria mint harmadfokú bíróság az ítéletábrá ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján változtassa meg, és a XII. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetését és közügyektől eltiltás mellékbüntetését lényeges tartamban súlyosítsa, egyebekben a másodfokú ítéletet hagyja helyben.
- [7] A védő a fellebbezése indokolásában kifejtette, hogy az irányadó tényállás szerint a XII. r. vádlott belső meggyőződése alapján már azt megelőzően felhagyott a cselekménnyel, mielőtt a III. r. elítélt autóját követve le kellett volna kanyarodnia a mellékútra, ahová III. r. elítélt letért felvenni a menekülteket. Ehelyett továbbhajtott, majd erről, illetve a rendőrök későbbi feltűnéséről telefonon értesítette is az egyik szervezőt. A megbeszéltek alapján egyébként neki felvezetőként a III. r. elítéltet kellett volna felhívnia abban az esetben, ha menet közben valami szokatlant észlel.
- [8] A védő szerint a XII. r. vádlott önként elállt, és ennek folytán maradt el a cselekmény befejezése.
- [9] Kifejtette, hogy abban az esetben, ha a bűncselekménynek több elkövetője van, az önkéntes elállás feltételeit minden elkövetőre nézve külön kell vizsgálni. A bűncselekmény befejezése jelen ügyben elmaradt, a menekültek felvételére egyik vádlott esetében sem került sor.
- [10] Utalt arra, hogy az eljárás során azonban nem vizsgálták, így nem is értékelték azt a tényt, hogy mivel a XII. r. vádlott felhagyott a cselekménnyel, nem lett volna, aki az úton felvezetőként biztosítja a III. r. elítélt és a menekültek zavartalan haladását C-ig, majd a nyugati államhatárig. Enélkül – a rendőrök megjelenésétől függetlenül – a III. r. elítélt nyilvánvalóan bele sem kezdhetett volna a menekültek szállításába, hiszen ez rendkívül nagy kockázatot jelentett volna nemcsak rá, hanem a cselekményben, szervezésben részt vevő többi vádlottra nézve is. Nem véletlen szerinte, hogy a szervezők kizárólag külön személy felvezetőkénti bevonásával tartották megvalósíthatónak a cselekményt, az embercsempészek biztonságos haladását csak ekképpen látták megfelelően biztosítottának. A felvezető feladata az volt, hogy elől haladjon az úton, mögötte nagyobb távolságban lemaradva a menekülteket szállító autót, és amennyiben valami gyanúsítást észlel, telefonál neki, hogy az még kellő időben el tudja hagyni az autópályát, ezáltal biztosítva nemcsak a menekülteket szállító autót, hanem a szervezetben részt vevő valamennyi elkövető „lebukásának” elkerülését.

- [11] Álláspontja szerint azáltal, hogy a XII. r. vádlott elállt a bűncselekménytől és társa az autópályán történő biztonságos haladást biztosító felvezető nélkül maradt, az mindenképpen a többi elkövető elállását és a bűncselekmény elmaradását eredményezte volna abban az esetben is, ha ezt megelőzően a rendőrök nem jelentek volna meg a III. r. elítéltet igazoltatni.
- [12] Kihangsúlyozta, azzal, hogy a XII. r. vádlott önkéntesen elállt a bűncselekménytől, illetve telefonon értesítette a cselekmény felhagyásáról a „szervezőt”, a maga részéről mindent megtett annak érdekében, hogy a bűncselekmény befejezését a többi vádlott tekintetében is megakadályozza.
- [13] Hivatkozott a védő arra is, hogy a XII. r. vádlott cselekménye a Btk. 353. § (6) bekezdésébe ütköző és aszerint büntetendő embercsempészés előkészületének minősülhet.
- [14] Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy a tényállás alapján megállapítható, miszerint a XII. r. vádlott a felé intézett megkeresést elfogadta arra vonatkozóan, hogy segítséget nyújtson az államhatár illegális átlépéséhez azzal, hogy felvezetőként biztosítja a menekülteket szállító jármű zavartalan haladását. A cselekményben részt vevő más személyekkel B.-n, egy benzinkútnál találkoztak, onnan a III. r. elítélt autóját követve kellett volna arra a helyszínre menniük, ahol a menekülteket a III. r. elítélt felvette volna, ezt követően vette volna kezdetét a XII. r. vádlott tényleges tevékenysége. Kiemelte, hogy a XII. r. vádlott egyetlen különös részi törvényi tényállási elemet sem valósított meg, mivel annak a cselekménynek a megkezdése, amelyre vállalkozott – a menekülteket szállító jármű felvezetése – elmaradt.
- [15] Rámutatott, hogy a bűncselekmény akkor került volna kísérleti szakba a XII. r. vádlott esetében, ha legalább a menekültek beültek volna a III. r. elítélt járművébe és a konvoj elindult volna. Azáltal azonban, hogy a XII. r. vádlott saját döntése alapján még azt megelőzően felhagyott a bűncselekmény elkövetésével, mielőtt megérkeztek volna a megbeszélthelyszínre a menekülteket felvenni, a bűncselekmény még a kísérlet stádiumát sem érte el.
- [16] Kitért a védő arra is, hogy a másodfokú bíróság a Btk. 353. § (3) bekezdés e) pontja alapján a XII. r. vádlott tekintetében a bünszövetség megállapítására is alapot látott. Ezzel összefüggésben előadta, hogy a törvény „bűncselekmények” szervezett elkövetését értékeli bünszövetséggként, amikor az ebben részt vevők megállapodása több bűncselekmény megvalósítására irányul anélkül, hogy valamennyi tervezett cselekmény végrehajtásának a részleteit is megszerveznék. Álláspontja szerint a törvényszék által megállapított tényállás azonban nem tartalmaz semmiféle utalást arra vonatkozóan, hogy a XII. r. vádlott több bűncselekmény szervezett elkövetésére vállalkozott volna, és erre egyetlen adatból sem lehet következtetni. A tényállás alapján kifejezetten egyetlen cselekmény vonatkozásában állapodott meg a XII. r. vádlott és a II. r. elítélt. Az ítéletábra az I/15. tényállási pontot ugyan kiegészítette, ez azonban még mindig nem lehet elégtendő az ezt alátámasztó egyéb adat nélkül a súlyosabb minősítés, a bünszövetség megállapítására.
- [17] A védő indítványozta, hogy a XII. r. vádlott bűnösségének megállapítása esetén a Kúria enyhítő körülményként értékelje a terhére rótt bűncselekmény elkövetése óta eltelt tetemes időmúlást, illetve a személyi körülményeiben bekövetkezett kedvező változásokat.
- [18] A Legfőbb Ügyészség átiratában az ügyészi fellebbezést – annak indokaival egyetértve – fenntartotta, míg a XII. r. vádlott és védője fellebbezését alaptalannak tartotta.
- [19] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a megállapított tényállás szerint a bűncselekmény befejezését nem a XII. r. vádlott elállása gátolta meg, hanem az, hogy a III. r. elítélt a rendőröket meglátva inkább nem vette fel a migránsokat. Erre figyelemmel tehát a XII. r. vádlott tekintetében az önkéntes elállás jogkövetkezményei nem alkalmazhatóak, a büntetőjogi felelőssége megállapítható. Emellett szerinte nem tévedett a másodfokú bíróság a XII. r. vádlott terhére rótt bűncselekmény minősítésekor sem.
- [20] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a fellebbezési főügyészség fellebbezésének adjon helyt, és az ítéletábra másodfokú ítéletét változtassa meg akként, hogy a XII. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát súlyosítsa, egyebekben pedig a másodfokú ítéletet hagyja helyben.
- [21] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 599. § (1) bekezdése alapján a Be. 617. §-ára tekintettel nyilvános ülésen bírálta el.
- [22] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatában foglaltakat, illetve a XII. r. vádlott védője a fellebbezése indoklásában foglaltakat változatlan tartalommal tartotta fenn.
- [23] A XII. r. vádlott az utolsó szó jogán előadta, hogy már a benzinkúton eldöntötte, hogy nem fog a cselekményben részt venni. Ugyanis ott szembesült vele, hogy a többiek mit akarnak elkövetni. Korábban nem tudott arról, hogy ők mit készülnek elkövetni, mert őt arra kérték fel, hogy egy kisbusszal munkásokat ingáztasson B. és C. között.
- [24] Az ügyészség által bejelentett másodfellebbezés nem alapos, míg a XII. r. vádlott és védője által bejelentett fellebbezés részben alapos.
- [25] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján van-e helye harmadfokú eljárásnak, és igenlő esetben azok milyen terjedelemben nyitják meg a Kúria felülbírálati és döntési jogkörét.
- [26] A másodfellebbezés törvényi előfeltétele a bűnösség kérdésében való eltérés az első- és a másodfokú ítélet között.
- [27] A Be. 615. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerint a másodfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett. A hivatkozott törvényhely (5) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítéletének a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.
- [28] A harmadfokú bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a fellebbezési jog és a felülbírálati jog hogyan alakul egy-egy adott ügyben, hiszen a fellebbezési jog nem korlátlan, nem feltétel nélküli mint az elsőfokú határozattal szembeni fellebbezési jog. Ahhoz, hogy

- egy fellebbezés joghatályos legyen, meghatározott tartalmi követelményeknek kell megvalósulniuk mind az ítélet részéről – hogy az támadható legyen – , mind pedig a fellebbezésnek, hogy az olyan részében támadja a másodfokú határozatot, ami ellen a törvény ezt a jogot biztosítja.
- [29] Általános érvennyel előre bocsátható, hogy a másodfokú másodfellebbezés lehetőségének az alapja az ellentétes döntés, ahogy ezt a Be. 615. § (2) bekezdése meg is határozza. E törvényhely szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság
- olyan vádlott bűnösségét állapította meg vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,
 - az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette,
 - a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.
- [30] Ennek az ellentétes döntésnek tartalmilag kell fennállnia, és ha tartalmilag van olyan döntés, amelyre nézve az elsőfokú bíróság úgy rendelkezett, hogy a cselekmény nem bűncselekmény, vagy nem mondott róla semmit, és a másodfokú bíróság azt bűncselekménynek minősítette az elkövetői magatartás okán, akkor nyílik meg a fellebbezés lehetősége.
- [31] A fellebbezés azonban lehet korlátozott vagy teljes. A korlátozott vagy teljes fellebbezés közötti különbség abban áll, hogy mekkora felülbírálati jogkört nyit meg a harmadfokú bíróság részére.
- [32] A teljes körű fellebbezés a tényállás megalapozottságának felülbírálatát is lehetővé teszi, míg a korlátozott fellebbezés ezt kizárja. Korlátozott fellebbezés esetén is vizsgálható a bűnösség kérdése, a cselekmény minősítésének kérdése, valamint a büntetés kiszabása is.
- [33] Ha létezik ellentétes döntés, akkor azzal felmerül a fellebbezés bejelentésének elvi lehetősége is. Azonban, ha az ellentétes döntés a vádlott javára szól, akkor a vádlott és a védő értelemszerűen csak korlátozott fellebbezéssel élhet, hiszen a javára szóló ellentétes döntést nem támadhatja. Azt azonban valóban kifogásolhatja, hogy ennek nyomán milyen következtetésre jutott a büntetést illetően a másodfokú bíróság. A büntetést ugyanis nem cselekményenként szabja ki a bíróság, hanem halmazati büntetésként egységesen, valamennyi, a terhelt terhére értékelt bűncselekmény vonatkozásában. Ebben az esetben a harmadfokú bíróságnak meg kell vizsgálnia a fellebbezéssel nem érintett vagy eleve fellebbezéssel nem is támadható nem ellentétes, hanem mindkét fokon egyezően megítélt cselekmények tekintetében is azt, hogy az a magatartás, amelyet a másodfokú bíróság alapul vett a tényállásban, bűncselekmény-e, és ha igen, akkor miként minősül. Majd ezek vizsgálatát követően lehet meghozni a büntetésre vonatkozó – egységes – döntést.
- [34] Jelen esetben a XII. r. vádlott és védője a teljes körű fellebbezés keretei között a másodfokú bíróság XII. r. vádlott bűnösségét megállapító rendelkezését, másodlagosan a XII. r. vádlott terhére megállapított bűncselekmény eltérő minősítését és a kiszabott büntetés mértékét támadta. Ezzel szemben a fellebbviteli főügyészségnek az ellentétes döntéssel érintett fellebbezése csupán a XII. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés mértékét sérelmezi. Ez utóbbi ugyan korlátozott felülbírálatot tenne lehetővé, de a védelmi fellebbezések azt teljeskörűen megnyitják a harmadfokú bíróság számára. Azt, hogy az eljárás bíróságok az eljárási szabályokat megtartották-e, a harmadfokú felülbírálat során a fellebbezésektől függetlenül mind az első-, mind a másodfokú eljárás kapcsán vizsgálni kell.
- [35] A Kúria a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírálta a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást. A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok megtartásának – azon belül az ún. abszolút, majd az ún. relatív eljárási szabálysértések – megvizsgálása, ezt követően pedig – amennyiben az ítéletet nem kell hatályon kívül helyezni – a tényállás megalapozottságának vizsgálata.
- [36] Ennek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlenül az első- és/vagy a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezi, az ügy érdemi elbírálását kizárja (ilyenre egyébként a felek sem hivatkoztak).
- [37] A harmadfokú felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a fellebbezéssel érintett része megalapozott-e.
- [38] A Be. 619. § (1) bekezdése, illetve (3) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, – ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, – vagy az iratok alapján azzá tehető, és ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető.
- [39] A harmadfokú bíróság értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által – akár javítás nélkül is – megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás (javítás) helyénvalósága is. Főszabályként ugyanis a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 591. § (1) bek.].
- [40] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3) bekezdése és (4) bekezdésében foglalt szabályozás adja. A szerint – a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje, – a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, – és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.
- [41] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti szabad értékelése és védett a mikénti mérlegelése.
- [42] Kivételesen azonban a Be. felment e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, avagy eltérő tényállást állapítson meg és ez alapján határozzon. Ennek

- kereteit, korlátait a Be. 593–594. §-ai határozzák meg.
- [43] A másodfokú bíróság általi tényjavítás elsődleges és általános feltétele, illetve indoka azonban, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan. Ebben a kérdésben a másodfokú bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Megalapozatlanság hiányában az elsőfokú ítéleti tényállás bármilyen helyesbítése, kiegészítése, avagy eltérő tényállás megállapítása a másodfokú bíróság által eljárás szabályba ütközik.
- [44] Az eltérő tényállás megállapításának úgyszintén az az alapvető feltétele, hogy a tényállás megalapozatlan legyen (BJD 8349.). Ha a tényállás megalapozott, akkor még felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761., BJD 8377.).
- [45] A harmadfokú bíróságnak ezért – mielőtt a másodfokú bíróság általi tényállásmódosítások megalapozottságát vizsgálja – először a tényállásmegállapítás eljárásjogi alapjának a mikéntjét, megvalósulását kell felülbírálania. Ez a harmadfokú bíróság részéről sem tényjavítás, hanem a másodfokú ítélet eljárásjogi felülbírálatának része.
- [46] A Kúria megítélése szerint is helyesen minősítette a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást részben megalapozatlannak, mert az részben hiányos, részben ellentétes a lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával [Be. 592. § (2) bek. a) és c) pont]. A másodfokú bíróság ugyanakkor nem észlelt felderítetlenséget (másodfokú ítélet [184] pont).
- [47] A tényállás másodfokú eljárásban történő módosításának feltétele a megalapozatlanság [Be. 591. § (1) bek.], korlátja pedig a felülmérlegelés tilalma [Be. 593. § (2) bek.]. Utóbbi azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság az egyes bizonyítékok hitelt érdemlőségével kapcsolatban – bizonyítás felvétele nélkül – nem foglalhat eltérően állást, mint az elsőfokú bíróság; az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékot nem vehet el, illetve az elsőfokú bíróság által elvetett bizonyítékot nem fogadhat el, kivéve, ha annak alapján a vádlottat felmenti vagy az eljárást megszünteti. Az iratok tartalma alapján a részleges megalapozatlanság kiküszöbölhető volt, a tényállás ilyen módon való helyesbítése, kiegészítése nem jelenti a felülmérlegelés tilalmának sérelmét. Jelen ügyben ez történt [Be. 593. § (1) bek. a) pont].
- [48] A Kúria a másodfokú bíróság által ítélezésének alapjául elfogadott – az elsőfokú bíróság által megállapított, de a másodfokú bíróság által helyesbített, kiegészített – tényállást megalapozottnak találta. A bizonyítás továbbfejlesztése – ami csak megismételt eljárásban lenne lehetséges – nem volt indokolt, mert a tényállás megalapozott, és az alapján a vád tárgyává tett cselekmény miatti büntetőjogi felelősség elbírálható.
- [49] A Btk. 353. § (1) bekezdése szerint, aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt az embercsempészsé büntetést követi el.
- [50] A (2) bekezdés szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt a) vagyoni haszonszerzés végett, b) államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva, követik el.
- [51] A (3) bekezdés szerint a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt e) bünszövetségben követik el.
- [52] A (6) bekezdés szerint, aki embercsempészsé irányuló előkészületet követ el, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [53] Az elsőfokú bíróság az általa megállapított tényállás alapján azt rögzítette ítéleti tényként, hogy a II. r. elítélt és a XII. r. vádlott a később elfogott menekültekért indultak a helyszínre, azonban a XII. r. vádlott már azt megelőzően, hogy a rendőröket észrevette volna, felhagyott a cselekménnyel, míg a III. r. elítélt csak azt követően próbálta elhagyni a helyszínt, miután észrevette a járőrökcsit.
- [54] A XII. r. vádlott és a III. r. elítélt feladata az ismeretlen módon Magyarország területére került menekültek felvétele és a továbbszállítása lett volna. Vagyis a tényleges és a meg nem engedett határátlépéssel okozati összefüggésben álló segítségnyújtásban nem vettek részt, ugyanakkor a továbbszállítás érdekében történő helyszínre indulással a kísérleti stádiumba léptették a bűncselekményt. A XII. r. vádlott cselekménye kísérleti szakba jutott és ott megrekedt.
- [55] A Btk. 10. § (1) bekezdése értelmében kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be. A (4) bekezdés a) pontja szerint nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése.
- [56] Az elsőfokú bíróság a Btk. 10. § (1) bekezdése, valamint a (4) bekezdés a) pontja alapján arra a következtetésre jutott, hogy a XII. r. vádlott döntően saját akaratelhatározásából lépett vissza a bűncselekmény elkövetésétől, és bár tudta volna folytatni az elkövetést, az már nem állt szándékában.
- [57] Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy úgynevezett maradék bűncselekményben megállapítható-e a XII. r. vádlott bűnössége. Ennek feltétele, hogy az embercsempészsé bűncselekményétől eltérő bűncselekménynek kell megvalósulnia. A maradék bűncselekmény az embercsempészsé előkészülete nem lehetett, mert az nem más bűncselekmény az embercsempészséhez képest, hanem annak privilegizált esete. Ebből következően az embercsempészsé cselekményéhez képest önmagában is megvalósuló más bűncselekmény nem jött létre, ekként a vádlottat fel kellett menteni bűncselekmény hiányában.
- [58] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a XII. r. vádlottat illetően tévedett az elsőfokú bíróság akkor, amikor az önkéntes elállás jogkövetkezményeinek alkalmazása kapcsán nem vette figyelembe a Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontjában írt azon szabályt, mely szerint csak abban az esetben maradhat el az elkövető büntetőjogi felelősségének megállapítása az önkéntes elállás okán, ha ezen magatartása következtében marad el a bűncselekmény befejezése. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság a XII. r. vádlott tekintetében olyan tényállást állapított meg, amely szerint a bűncselekmény befejezését nem a XII. r. vádlott elállása gátolta meg, hanem az, hogy a III. r. elítélt a rendőröket meglátva inkább nem vette fel a menekülteket (I/15. tényállási pont 4. bekezdése).
- [59] Erre tekintettel a XII. r. vádlott felmentése jogszabálysértő volt. Az egy rendbeli, a befejezettségig nem jutó embercsempészesi

- cselekményben a XII. r. vádlott bűnössége bizonyítást nyert.
- [60] Az önkéntes elállásakor – amikor a kísérlet még befejezetlen – a tettes felhagy az elkövetés folytatásával, és ennek eredményeként az általa megvalósítani szándékolt deliktum nem válik befejezetté. A tevékenységet igénylő elkövetési magatartások esetében az elállás fogalmilag passzivitást jelent. Többes elkövetés esetén az önkéntes elállás csak akkor biztosít az elállónak mentességet a büntetőjogi következmények alól, ha annak folytán a többi elkövető sem képes a befejezett alakzatot létrehozni. Így tehát, ha az embercsempészt többen kísérlik meg, egyikőjük önkéntes elállása nem eredményezi sem a maga, sem a többiek büntetlenségét, ha közülük a végrehajtást bárki befejezi, vagy a végrehajtás befejezését nem az elállás, hanem más, külső ok gátolta meg.
- [61] Büntetlenség ezért csak akkor jön létre, ha valamennyi elkövető önként eláll, vagy az önként elálló tevékenysége nélkül a többiek sem képesek a bűncselekményt befejezni, vagy az önkéntes elállás olyan tevőleges magatartással párosul, amely a többieket is megakadályozza a befejezésben. Természetesen az önkéntes elállás által biztosított kedvezményt az utóbbi két esetben is csak az elálló személy élvezheti, míg a többiek az addig megvalósított cselekményekért büntetendők.
- [62] A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, a bűncselekmény befejezését nem a XII. r. vádlott elállása gátolta meg, hanem az, hogy a III. r. elítélt a rendőroket meglátva nem vette fel a migránsokat. Erre figyelemmel tehát a XII. r. vádlott tekintetében az önkéntes elállás – mint büntethetőségi akadály – jogkövetkezmenyei nem alkalmazhatóak, büntetőjogi felelőssége annak ellenére is megállapítható, hogy felhagyott a bűncselekmény elkövetésével.
- [63] Jelen ügyben azonban az önkéntes elállás mint büntethetőségi akadály, valamint a minősítő körülmények – vagyoni haszonszerzés végetti, az államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva, bűnszövetségben való elkövetés – vizsgálatát megelőzi annak felülbírlata, hogy a XII. r. vádlott cselekménye kísérleti szakba jutott-e. Amennyiben a cselekmény nem jutott kísérleti szakba – miután az embercsempészt előkészülete önálló deliktum – a minősítő körülmények vizsgálata közömbös, hiszen a XII. r. vádlott bűnösségének minősített embercsempészt kísérletében való megállapítása fogalmilag kizárt.
- [64] Az eldöntendő jogkérdés az, hogy a megalapozott történeti tényállásból az embercsempészt büntette – vagy más bűncselekmény – törvényi tényállása kitűnik-e. Olyan törvényi tényállás kimerítése ugyanis nem róható a XII. r. vádlott terhére, amely mögött történeti tényállás nincsen; ítéleti jogkövetkeztetés csak ténybeli alapon vonható.
- [65] Az első- és a másodfokú bíróság által megállapított tényállásból az alábbi büntetőjogilag jelentős tények tűnnek ki:
- a XII. r. vádlott 2017. március 16-án egy b.-i benzinkúton találkozott a II. r. és a III. r. elítélttel a II. r. elítélt telefonos megkeresése alapján,
 - a II. r. elítélt elmondta a XII. r. vádlottnak az aznapi munkát, vagyis azt, hogy Magyarországra illegálisan bejutott harmadik országbeli állampolgárok
- Nyugat-Európa felé történő szállításában kellene közreműködni,
- felvezetőként kellene biztosítani a III. r. elítélt általi szállítását C.-ig és veszély esetén őt telefonon kellene értesítenie.
 - a II. r. elítélt 3–4 fő szállításáért 1000–1500 eurót ígért a XII. r. vádlottnak,
 - a XII. r. vádlott a felkérést elfogadta,
 - a II. r. elítélt megtankolta a XII. r. vádlott autóját és pályamatricát vett rá,
 - a III. r. elítélt és a XII. r. vádlott az esti órákban indultak el két különböző gépkocsival, és a XII. r. vádlott követte a III. r. elítélteket,
 - amikor a III. r. elítélt az 51. főút 174 km szelvényénél lehajtott és bement az erdőbe, hogy felvegye a menekülteket, a XII. r. vádlott felhagyott a bűncselekmény elkövetésével.
- [66] Az irányadó tényállásból kétséget kizáróan az állapítható meg, hogy a XII. r. vádlott tisztában volt azzal, miszerint a II. r. elítélt az országba illegálisan bejutott migránsok szállításában a III. r. elítélt felvezetőjeként való közreműködését anyagi eszközök ellenében kérte tőle, és erre ő vállalkozott is. A megállapodásnak megfelelően el is indultak a migránsok felvételére, azonban a XII. r. vádlott az embercsempészt szándékától még az előtt elállt, hogy a migránsok felvételére sor került volna.
- [67] Az embercsempészt elkövetési magatartása egy *sui generis* bűnszegedi magatartás, melynek elkövetője másnak ahhoz nyújt segítséget, hogy az államhatárt a jogszabályi rendelkezések megszegésével lépje át. A cselekmény megvalósul akár a Magyarország területéről történő illegális kilépéshez, akár az országba történő jogellenes belépéshez való segítségnyújtással. A bűnszegelyszerű cselekmény a legszélesebb spektrumot ölelheti fel, így az államhatáron történő átszállítás, az útbaigazítás, a tanácsadás, térkép átadása megrajzolt átlépési útvonallal, de az átlépéshez szükséges járműbiztosítás, illetve a tényleges átlépést megelőző cselekvőségek, így szállás biztosítása, megfelelő ruházattal, élelmiszerral ellátás stb. ugyancsak szóba jöhető magatartások. Az embercsempészt elkövetési magatartása segítségnyújtás, vagyis a törvény által tettességgé nyilvánított bűnszegely. Ezért e büntettet tettesként követi el az, aki a külföldről érkező illegális határátlépők szándékának és úti céljának ismeretében vesz részt e személyek elszállításában (EBH 2006.1385.). Az embercsempésztésnél a segítségnyújtás országon belüli konkrét helyszíne közömbös. Az lényeges csupán, hogy az elkövető a tevékenységével valakinek (aki lehet akár külföldi, akár belföldi, akár menekült) az államhatár tiltott módon való átlépését elősegítse. Embercsempészt tehát nemcsak az államhatár közelében követhető el, hanem bárhol az országban, sőt az országon kívül is, feltéve, hogy e magatartás az országhatár jogellenes átlépését segíti elő (BH 2011.157.). Az embercsempészt büntette a segítségnyújtással befejezetté válik, így annak már nincs jelentősége, hogy az a személy, aki a segítséget kapta, a határt ténylegesen átlépi-e vagy azt a határvonalon megkísérli-e. A történeti tényállás alapján egyértelmű, hogy a XII. r. vádlott a felvezetőkénti tevékenységét nem kezdte el, a segítségnyújtási szándékától a tényleges tevékenységének megkezdése előtt elállt. Ebből

- következik, hogy esetében befejezett bűncselekmény elkövetése fel sem merülhet.
- [68] A Btk. 11. § (1) bekezdése szerint, ha e törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik vagy a közös elkövetésben megállapodik. Előkészület a Btk. Különös részében meghatározott tényálláson kívüli felhívás, ajánlkozás, vállalkozás, közös elkövetésben megállapodás vagy a cselekmény elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyítő feltételek biztosítása, míg a kísérlet esetén az elkövető a tényállás keretei közé lép, ám nem valósul meg az összes tényállási elem. A kísérletet az előkészülettől döntően a tényállási elem megvalósítása különbözteti meg.
- [69] Az nem lehet vitás, hogy a XII. r. vádlott az embercsempészéshez szükséges segítségnyújtásra – felvezetőkénti közreműködésre – a II. r. elítélttel való megállapodásakor vállalkozott, így részéről a bűncselekmény előkészülete már a b.-i benzinkúton megvalósult. Az első- és a másodfokú bíróság egyetértett abban, hogy a migránsok továbbszállítására érdekében a helyszínre történő elindulás a cselekményt kísérleti stádiumba juttatta, mivel a kifejtett magatartás már túlmutat a cselekmény előkészítésén.
- [70] A harmadfokú bíróság ezzel szemben a védő álláspontját osztotta, vagyis a XII. r. vádlott a helyszínre való – III. r. elítélttől mögötti – elindulással nem lépett a különös részi tényállási keretek közé, egyetlen tényállási elemet sem valósított meg. A tényállás alapján megállapítható, hogy a XII. r. vádlott a külföldiekkel nem került kapcsolatba, a főútról a III. r. elítélttel követve nem hajtott le, a bűncselekményben való részvétel szándékával felhagyott. Sem térben, sem időben nem került olyan kapcsolatba a migránsokkal, hogy részükre az ország belsejébe való továbbhaladáshoz segítséget tudjon nyújtani. Ennélfogva nem tanúsított olyan magatartást, amely a határátlépéshez történő segítségnyújtásnak minősülne, nem lépett a tényállás keretei közé. A XII. r. vádlott tehát a tényállásban leírt cselekményével nem merítette ki az embercsempészés büntetének a befejezett alakzatát, de még a kísérletét sem.
- [71] Ugyanakkor a 2017. március 16-án – az elkövetés időpontjában – hatályos Btk. 353. § (6) bekezdése az irányadó tényállás szerint a XII. r. vádlott az embercsempészésre vállalkozott, ezzel az említett bűncselekményt valósította meg. Kétségtelen, hogy ún. „sajátképi” bűncselekmény esetében, ha annak az előkészülete is büntetendő, nagy az átfedés lehetősége; jelen ügyben azonban az irányadó tényállásból jogkövetkeztetés csak az előkészület megvalósulására vonható.
- [72] A Kúria a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a XII. r. vádlott cselekményét embercsempészés előkészülete büntetnének [Btk. 353. § (6) bek.] minősítette. Mivel a XII. r. vádlott bűnösségét nem a harmadfokú bíróság állapította meg, hanem csupán a cselekmény minősítését változtatta meg, a Kúriának a másodfokú bíróság büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseit kellett felülbírálnia.
- [73] A másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során az irányadó körülményeket helyesen ismerte fel, ugyanakkor súlyuknak nem megfelelően értékelt. A másodfokú bíróság 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő minősített embercsempészés kísérlete miatt a Btk. 82. § (4) bekezdésében kísérlet esetén biztosított úgynevezett „kétszeres leszállás” alkalmazásával kiszabható legalacsonyabb büntetési mértékre, a törvényi minimummal egyező 1 év szabadságvesztésre ítélte a XII. r. vádlottat.
- [74] Az embercsempészés előkészülete büntette [Btk. 353. § (6) bek.] 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény.
- [75] A Btk. 80. § (2) bekezdése értelmében a határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke az irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határának a fele, jelen ügyben ez 1 év 6 hónap.
- [76] A másodfokú bíróság által feltárt bűnösségi körülményekre tekintettel, a cselekmény tárgyi súlyát is értékelve, a bíróság a XII. r. vádlottat a Btk. 34. §-a, illetőleg 36. §-a alapján határozott ideig tartó szabadságvesztés-büntetésre ítélte.
- [77] A szabadságvesztés tartamát 1 évben határozta meg, ami a cselekmény tárgyi súlyának, büntetési tételének csökkenésére figyelemmel – szem előtt tartva az enyhítő és súlyosító körülmények nyomatakát is –, a középértéket ugyan nem éri el, azonban így is alkalmas a speciális és generális prevenciók céljainak megvalósítására.
- [78] A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön.
- [79] Helyes a másodfokú bíróságnak a mellékbüntetésre vonatkozó rendelkezése és annak alapjaként a Btk. 61. § (1) bekezdésére és a 62. §-ára való hivatkozása.
- [80] Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a Btk. 38. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés a) pontja alapján a XII. r. vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.
- [81] A Kúria osztotta a másodfokú bíróság pénzbüntetés kiszabására irányuló rendelkezésének szükségességét, és a napi tételek száma igazodik a cselekmény tárgyi súlyához, a vádlott bűnösségi körülményeihez, az ítélet belső arányosságához, az egy napi tétel összege pedig a XII. r. vádlott vagyoni, jövedelmi viszonyaihoz, jogszabályi alapja helyesen került feltüntetésre.
- [82] A XII. r. vádlottat a járásbíróság a 2016. szeptember 2-án jogerős ítéletével 1 év 4 hónap – végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett – börtönre ítélte, melynek végrehajtását a másodfokú bíróság a Btk. 87. § b) pontja alapján törvényesen rendelte el. A XII. r. vádlottat terhelő bünyügi költség megfizetésére irányuló rendelkezés is törvényes.
- [83] A Kúria a harmadfokú eljárásban felmerült bünyügi költségről a Be. 617. §-a alapján alkalmazandó Be. 613. § (1) bekezdése, valamint a (2) bekezdés a) és b) pontja alapján rendelkezett.
- [84] Mindezekre tekintettel a Kúria az ügyészség, a vádlott és a védő fellebbezése alapján a XII. r. vádlott tekintetében a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján – a korábban írtak szerint – megváltoztatta, míg a változtatással nem érintett

ítéleti rendelkezéseket a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

(Kúria Bhar.II.93/2023/11.)

3A II. r. terhelt intézményvezető-helyettesként hatalmi befolyását felhasználva a kiszolgáltatott kiskorúval szemben az I. r. terhelt által elkövetett szexuális bűncselekmény miatti felelősségre vonás elkerülését akarta segíteni, éspedig oly módon, hogy egyúttal leplezte a terhelő tartalmú vallomásvisszavonás I. r. terhelt által kényszerített voltát. E cselekmény bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntette [Btk. 278. § (1)–(2) bek.].

- [1] A járásbíró a 2019. november 25. napján kihirdetett ítéletével a II. r. terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntetében [Btk. 278. § (1) bek., (2) bek.] és vesztegetés hatósági eljárásban büntetében [Btk. 295. § (1) bek.]. Ezért a II. r. terheltet halmazati büntetésül 3 év 4 hónap börtönben végrehajtható szabadságvesztésre, 5 év tizenharmadik életévét be nem töltött személyek nevelésével, felügyeletével, gyógykezelésével és gondozásával kapcsolatos valamennyi tevékenységtől mint foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a II. r. terhelt legkorábban a szabadságvesztés-büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a bűnjeléről és a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. július 6. napján meghozott ítéletével az elsőfokú ítéletet a II. r. terhelt tekintetében megváltoztatta, az igazságszolgáltatás elleni bűncselekményét kísérletnek minősítette, egyebekben helybenhagyta.
- [3] Az iránymeghatározó bíróság által kiegészített jogerős tényállás szerint:
- Az I. r. terhelttel szemben folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntette és további bűncselekmények miatt indult büntetőeljárás P. M. J. feljelentése alapján 2016. szeptember 8. napjától a B.-i Rendőrkapitányságon, valamint kiskorú M. K. I. feljelentése alapján 2016. szeptember 26. napjától a megyei rendőr-főkapitányságnál, és ezen büntetőeljáráshoz tartozott a kiskorú Cs. T. sérelmére elkövetett bűncselekmény miatti büntetőeljárás is.
 - Az I. r. terhelt 1990. szeptember 1. napjától állt közalkalmazotti jogviszonyban a b.-i gyermekotthonnal, az intézmény igazgatója, egyúttal az intézményben nevelkedő kiskorú gyermekek gyámja is volt. Az I. r. terhelt a gyermekotthon területén élt az igazgató irodája mellett kialakított szolgálati lakásában, a nevelésére és felügyeletére bízott kiskorú gyermekekkel közvetlen kapcsolat alakított ki. Az intézményben nevelkedő gyermekek és az I. r. terhelt között szigorú alá-fölérendeltségi viszony volt, melynek az adott különös nyomatékot, hogy az intézményben nevelkedő kiskorú gyermekek intézeti elhelyezésük, valamint hányatott családi életük, gyökértelenségük folytán rendkívül kiszolgáltatott helyzetben voltak.
 - A gyermekotthonban elhelyezett kiskorú M. K. I. sértett 2016. szeptember 22. napján gyermekvédelmi

gyámja, az I. számú tanú felé jelezte, hogy az I. r. terhelt részéről szexuális cselekmény érte. A gyermekvédelmi gyám ezt a jelzést követően haladéktalanul gondoskodott a kiskorú M. K. I. sértett azonnali kiemeléséről és másik gondozási helyre történő elszállításáról; felettesét, valamint az intézmény fenntartóját tájékoztatta minderről, továbbá a megyei rendőr-főkapitányság felé 2016. szeptember 23. napján megtette feljelentését.

– Az I. r. terheltet a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság főigazgatója – mint munkáltató – személyesen 2016. szeptember 23. napján mentesítette munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól figyelemmel a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósághoz 2016. szeptember 23. napján hivatalos úton érkezett, gyermekvédelmi és gyámügyi „szexuális abúzus a b.-i gyermekotthonban tárgyú” bejelentéssel összefüggésben. Ennek okán az I. r. terhelt tudomással bírt arról, hogy szexuális visszaélésre utaló cselekmények miatt hatósági eljárás van vele szemben folyamatban, és annak érdekében, hogy a hatósági eljárás folyását nehezítse a gyermekotthonban elhelyezett és vele függőségi viszonyban lévő kiskorú M. V. V.-nek jelezte, hogy jó lenne, ha a kiskorú M. K. I. sértett visszatérne a gyermekotthonba.

– Erre a jelzésre a kiskorú M. V. V. másnap, vagyis 2016. szeptember 24. napján C.-re utazott, majd a kiskorú M. K. I. sértettet mintegy megszóktatva visszatért B.-re, és az esti órákban mindketten megjelentek a gyermekotthonban. M. V. V.-nek az utazásra a II. r. terhelt adott pénzt. A visszatérésükről tudomást szerzett a továbbra is a gyermekotthon területén lakó I. r. terhelt, aki a kiskorú M. K. I. sértettet és a kiskorú M. V. V.-t az irodájába hívta, és megkérdezte a kiskorú M. K. I.-től, hogy szeretne-e visszatérni a gyermekotthonba. Az igenlő választ követően az I. r. terhelt közölte a kiskorú M. K. I. sértettel, hogy ezért tennie is kell.

– Az I. r. terhelt intézményvezetőként megszerzett hatalmi pozícióját felhasználta akkor, amikor világossá tette a kiskorú M. K. I. sértett számára, hogy a gyermekotthonba csak akkor térhet vissza, megszokott környezetében csak akkor élhet tovább, illetve unokatestvérével mint egyetlen hozzá közel álló rokonával, a kiskorú M. V. V.-vel akkor tartózkodhat együtt az intézményben, ha a gyermekvédelmi gyám eltt megtett, rá nézve terhelő vallomását visszavonja.

– A kiskorú M. K. I. sértett kiszolgáltatott helyzetében vállalta, hogy nyilatkozatát visszavonja. E visszavonó nyilatkozat kényszerített voltát leplezendő, az I. r. terhelt a gyermekotthonban igazgatóhelyettesként dolgozó, azonban ekkor szabad idejét töltő és az intézményen kívül tartózkodó II. r. terheltet 20.30 óra körüli időpontban arra kérte meg, hogy jelenjen meg az intézményben, és a felügyelete mellett készíttesse el a kiskorú M. K. I. sértettel a visszavonó nyilatkozatot.

– Az I. r. terhelt telefonon berendelve a II. r. terheltet, elmagyarázta neki, hogy mit kell leírni a papírra, konkrétan, hogy a kiskorú M. K. I. sértett visszavonja a vallomását, és a papírt azért kell megírni, hogy nevezett visszakérüljön B.-re és jobb helyzetben legyen.

- A II. r. terhelt tudomással bírt a kiskorú M. K. I. sértett gyermekvédelmi gyám által történő kiemeléséről, és tudomással bírt arról is, hogy a kiskorú M. V. V. az unokatestvérét vissza kívánja juttatni az intézménybe, ismert volt előtte a P. M. J. által tett feljelentés alapján indult büntetőeljárás ténye, továbbá az is, hogy a kiskorú M. K. I. sértett az I. r. terheltre nézve milyen tartalommal tett terhelő nyilatkozatot. A II. r. terhelt tehát mindezek ismeretében eleget tett az I. r. terhelt felhívásának, saját irodájában a kiskorú M. V. V. jelenlétében a kiskorú M. K. I. sértett által az I. r. terheltre nézve terhelő tartalmú nyilatkozatot visszavonó iratot elkészítette, így nyújtva segítséget az I. r. terheltnek a cselekménye elkövetéséhez.
- A II. r. terhelt által a kiskorú M. K. I. sértettel készítettett, „Feljegyzés” megjelölésű irat az alábbiakat tartalmazta: „2 héttel ezelőtt a volt csoporttársam T. V. és barátja P. M. J. megkerestek és mondták, hogy beszélni szeretnék velem. Beszéltem velük és ebben a beszélgetésben arról volt szó, hogy J. bácsi ellen eljárást, feljelentést szeretnék tenni azzal az indokkal, hogy gyermekotthonunk igazgatója pedofil. Engem kértek, hogy tanúzzak ellene. Én meg akartam nekik felelni és mindig is nagy befolyással voltak rám, ezért én kitaláltam, hogy közösen kivertük a nemi szervem és hogy ilyet más gyermekkel is csinált már. Igazság az, hogy nem húzta le a nadrágom és nem fogta meg és nem verte ki. Mostanában sokat gáztöltöttem és ez se volt rám túl jó hatással sokszor nem gondolkoztam tőle tisztán.”
- A II. r. terhelt az elkészült iratokat – a feljegyzésen túl, a kiskorú M. K. I. sértettnek a gyermekotthon vezetősége és a gyámhatóság felé címzett iratokkal együtt, melyek nevezettek a b.-i gyermekotthonban maradása, valamint gyámváltása iránti kérelmeit tartalmazták – átadta az I. r. terheltnek, aki azokat a lakóhelyén őrizte. Az itt tartott házkutatás során a nyomozó hatóság az iratokat fellelte és azokat lefoglalta.
- A kiskorú M. K. I. sértett a nyomozó hatóság előtt tett tanúvallomásai során az I. r. terhelt kényszerítésének nem tett eleget, azok során az igazat vallotta.
- [4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a II. r. terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt elsődlegesen a Be. 649. § (2) bekezdés *d)* pontjára hivatkozással hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében, másodlagosan a Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontjára figyelemmel a II. r. terheltnek a kényszerítés hatósági eljárásban büntette alól történő felmentése és a büntetés enyhítése, harmadlagosan a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjára hivatkozással a büntetés lényeges enyhítése érdekében.
- [5] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság súlyosan megsértette a II. r. terhelt védelemhez való jogát, amikor a 2019. május 22. napján tartott tárgyaláson P. M. J. tanú kérésére a II. r. és az I. r. terhelttel szemben elrendelte, hogy a tanú meghallgatására az ő távollétükben kerüljön sor.
- [6] Az elsőfokú bíróság ezzel a rendelkezésével megfosztotta a II. r. terheltet attól a lehetőségtől, hogy a tanúhoz közvetlenül kérdéseket tegyen fel, állításaival szembesítse őt. P. M. J. nem határozta meg, hogy melyek azok a körülmények, amelyek a tárgyalás idején benne félelmet gerjesztettek a II. r. terhelt tekintetében.
- [7] Emiatt a másodfokú bíróságnak a Be. 608. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül kellett volna helyezni, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítania. Mivel erre nem került sor, a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon járt el.
- [8] Kifejtette továbbá, hogy a megállapított tényállásból nem volt okszerű sem első, sem másodfokon a II. r. terhelt bűnösségére vont következtetés, a terhére megállapított cselekmény minősítése sem volt törvényes.
- [9] Az ítéletek jogi levezetése alapul veszi: a II. r. terhelt szándéka a segítségnyújtással az volt, hogy ezzel a visszavonó nyilatkozat kényszerített voltát leplezve történjen meg annak leírása. Sem az elsőfokú ítélet történeti tényállása, sem annak a másodfokú bíróság által eszközölt kiegészítése nem tartalmazza, hogy a II. r. terhelt oldaláról a segítségnyújtás célzata minden kétséget kizáróan az volt, miszerint a kiskorú M. K. I. sértett visszavonó nyilatkozatának elkészítésével magát a cselekmény kényszerített jellegét leplezze.
- [10] Az ítéletek éppen azt nem vették figyelembe a bűnösség megállapításakor, hogy a tényállás szerint sem volt tudatában a II. r. terhelt annak: ő a segítségnyújtásával egy bűncselekmény elleplezését szolgálja.
- [11] A tényállás nem tartalmazza, hogy a II. r. tudata átfogta volna: cselekményével bűncselekmény elkövetéséhez nyújt segítséget. Ugyanis a II. r. terhelt tudata egyáltalán nem fogta át, hogy az I. r. terhelt bűncselekményt követett el, hiszen a bűncselekmény elkövetési magatartása, a fenyegetés, már a II. r. terhelt megérkezése előtt megtörtént; arról pedig nem szól a tényállás, hogy az I. r. terhelt felvilágosította volna a II. r. terheltet arról, hogy egy bűncselekmény következményeként akarja megtenni a kiskorú M. K. I. sértett a visszavonó nyilatkozatát.
- [12] A fenyegetés megtétele, a kényszerítés mint elkövetési magatartás végrehajtásában a II. r. terhelt sem passzív, sem aktív, sem pszichikai jellegű, sem pedig fizikai jellegű bűnsegélyt nem nyújtott az I. r. terheltnek.
- [13] Álláspontja szerint ezért a II. r. terhelt felmentése indokolt a bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntettének vádjá alól. Erre tekintettel indítványozta a büntetés lényeges enyhítését.
- [14] Részletesen kifejtette a számba vehető enyhítő körülményeket, amelyekre figyelemmel a büntetés lényeges enyhítését indítványozta arra az esetre is, amennyiben a Kúria nem helyezné hatályon kívül a jogerős ítéletet, illetve nem mentené fel a II. r. terheltet.
- [15] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben alaptalannak, részben törvényben kizártnak tartotta.
- [16] Kifejtette, hogy a Be. 526. § (3) bekezdése értelmében a tanúnak az I. r. és a II. r. terhelt távollétében történő kihallgatásával a védő által hivatkozott abszolút eljárási szabálysértés nem valósult meg, az törvényes volt.
- [17] A tárgyalási jegyzőkönyvben írtak szerint a terhelték tárgyalóterembe visszatérését követően a bíró

- tájékoztatta az érdekelteket, hogy P. M. J. tanú vallomásának terjedelmére figyelemmel a bíróság a leírt jegyzőkönyvet megküldi a terheltek részére, és a következő tárgyalási határnapon kerül sor a távollétükben felvett bizonyítás felolvasására. Az érdekeltek nem támasztottak kifogást ezzel szemben. Az iratokban annak nincs nyoma, hogy a jegyzőkönyvet a bíróság kézbesítette a II. r. terhelt részére, védője részére ugyanakkor a jegyzőkönyv kézbesítése megtörtént.
- [18] Álláspontja szerint ez azonban csak relatív eljárási szabálysértésként értékelhető, amely felülvizsgálati okot nem valósít meg, mint ahogy az ezen eljárási szabálysértés által esetlegesen eredményezett (részbeni) megalapozatlanság sem.
- [19] Kifejtette továbbá: a kényszerítés hatósági eljárásban bűncselekményének törvényi tényállását az valósítja meg, aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja vagy a kötelezettségeit ne teljesítse. Ebből következően elkövetési magatartás csak az erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszerítés lehet. A bűnsegédnek ehhez kell szándékosan akár eshetőlegesen, akár egyenes szándékkal segítséget nyújtania. Ez szükségszerűen feltételezi a bűnsegéd részéről annak ismeretét, hogy ilyen cselekményhez nyújt segítséget. A tényállás pedig tartalmazza azokat a tényeket, melyek alapján a II. r. terhelt büntetőjogi felelőssége megállapítható.
- [20] A védő harmadlagos indítványával kapcsolatosan kifejtette, hogy pusztán a bűnösségi körülmények eltérő értékelését célozva a büntetés megváltoztatására felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.
- [21] Ezért indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a II. r. terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.
- [22] A II. r. terhelt védője az ügyészség átíratára tett észrevételében lényegében megismertelte a felülvizsgálati indítványában foglaltakat.
- [23] A Legfőbb Ügyészség 4. számú átíratában a korábbi nyilatkozatát kiegészítette, a Kúria Bfv.II.1.128/2019/7. számú határozatára hivatkozott, mely szerint nem lehet eljárási szabálysértés az, amit a törvény kifejezetten megenged. A tanúknak a terhelt távollétében való tárgyalási kihallgatását a Be. 526. § (3) bekezdésének első mondata – jelen ügyben a Be. 81. § (2) bekezdés *d*) pontjára és az (5) bekezdés *a*) pontjára tekintettel – lehetővé teszi, ekként az még csak eljárási szabálysértést sem valósít meg.
- [24] Időközben, 2023. április 27. napján a köztársasági elnök a kegyelmi kérelem elbírálásáról szóló határozatával a II. r. terhelttel szemben a jelen ügyben kiszabott szabadságvesztés-büntetés hátralévő részének végrehajtását kegyelemből 5 évi próbaidőre felfüggesztette, a foglalkozástól eltiltás büntetés és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés hátralévő részének végrehajtását kegyelemből elengedte, valamint az ítélet vonatkozásában a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól kegyelemből mentesítette.
- [25] A II. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [26] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – okból terjeszthető elő. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [27] A II. r. terhelt védője indítványában elsődlegesen eljárási szabálysértésre hivatkozott.
- [28] A Be. 649. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján – a Be. 608. § (1) bekezdés *d*) pontjára figyelemmel – felülvizsgálat alapjául szolgáló abszolút eljárási szabálysértés, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.
- [29] A Be. 526. § (3) bekezdése szerint az egyesbíró vagy a tanács elnöke a különleges bánásmódot igénylő tanú védelme érdekében az ügyész, a vádlott, a védő vagy a tanú indítványára, illetve hivatalból a tárgyalóteremből eltávolítja azt a vádlottat, akinek a jelenléte a különleges bánásmódot igénylő tanút a kihallgatása során zavarná.
- [30] A Be. 81. § (1) bekezdés *c*) pontja értelmében a természetes személy sértett és a tanú különleges bánásmódot igénylő személynek minősül, ha a személyes jellemzői vagy az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jellege és körülményei alapján a büntetőeljárásban való hatékony részvételében akadályozott.
- [31] A Be. 81. § (2) bekezdés *d*) pontja szerint a különleges bánásmódot megalapozó körülmény különösen az érintett személynek a büntetőeljárásban részt vevő más személyhez fűződő viszonya. A Be. 81. § (5) bekezdés *a*) pontja alapján a bíróság a különleges bánásmód megállapításáról határozat nélkül dönt.
- [32] Az iratok szerint a 2019. május 22-i tárgyaláson P. M. J. tanú a kihallgatása előtt indítványozta, hogy az I. r. és a II. r. terhelt távollétében hallgassa ki őt a bíróság. Ezen indítványnak az elsőfokú bíróság helyt adott.
- [33] Nyilvánvaló, hogy a tanúnak a terhelt(ek) távollétében való tárgyalási kihallgatását a Be. 526. § (3) bekezdés első mondata – jelen ügyben a Be. 81. § (2) bekezdés *d*) pontjára és az (5) bekezdés *a*) pontjára tekintettel – lehetővé teszi.
- [34] A Kúria rámutat továbbá, hogy a II. r. terhelt (és az I. r. terhelt) terhére megállapított bűncselekmények és a bizonyítás anyaga alapján pedig egyértelmű, hogy a terheltek hatalmukkal, tekintélyükkel, befolyásukkal visszaéltek, így a bíróság ekkénti eljárása a II. r. terhelt vonatkozásában is indokolt, a törvénynek megfelelő volt.
- [35] Következésképpen a II. r. terhelt védőjének az eljárási szabálysértésre történő hivatkozása alaptalan, mivel nem lehet eljárási szabálysértés az, amit a törvény kifejezetten megenged (Bfv.II.1128/2019/7. számú határozat [35] bekezdés).
- [36] Az iratok alapján megállapítható, hogy a bíróság az I. r. és a II. r. terhelt távollétében felvett tanúvallomást tartalmazó jegyzőkönyvet nem ismertette a tárgyaláson, azt csupán a II. r. terhelt védőjének küldte meg, melyet a védő 2019. július 3. napján kapott meg.
- [37] Kétségtelen, hogy a Be. 526. § (3) bekezdés zárómondata előírja, hogy a terhelt távollétében felvett vallomás tartalmának lényegét a terhelttel ismertetni kell, a tárgyalási jegyzőkönyv megismerésének joga pedig a Be. 100. § (1) bekezdés *a*) pontja és a (7) bekezdés *a*) pontja értelmében korlátozhatatlanul megilleti a terheltet. Ugyanakkor

- e rendelkezések megsértése csupán relatív eljárási szabálysértés, így nem lehet felülvizsgálati ok.
- [38] Emellett a bíróság ezt követően még 2019. szeptember 11., majd 2019. november 13. napján is tárgyalást tartott, és csupán 2019. november 13. napján hirdetett ítéletet, így a védelem rendelkezésére álló jegyzőkönyv alapján a megismerés lehetősége is biztosított volt.
- [39] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.
- [40] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételeivel vizsgálható.
- [41] A II. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa anyagi jogi részében a jogerős ítélet I. tényállására irányult, a II. tényállás szerinti bűnösséget nem vitatta.
- [42] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – az eljárási szabálysértések kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bek.].
- [43] A Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg a terhelt bűnösségét, míg a *b)* pont *ba)* alpontja szerint, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [44] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. r. terhelt bűnösségét a Btk. 278. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárás büntetnének kísérletében is megállapította.
- [45] A Btk. 278. § (1) bekezdése szerint a kényszerítés hatósági eljárásban büntetést az követi el, aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja vagy a kötelezettségeit ne teljesítse. A (2) bekezdés I. fordulata alapján a bűncselekmény egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha a bűncselekményt büntetőügyben követik el.
- [46] E bűncselekmény elkövetési magatartása a kényszerítés, amely erőszakkal vagy fenyegetéssel valósulhat meg. A tényállás pontosan meghatározza azt is, hogy mire irányul a sértett cselekvési szabadságának korlátozása: a hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja vagy a kötelezettségeit ne teljesítse.
- [47] A fenyegetés fogalmára vonatkozóan a Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontjában írt meghatározás az irányadó, mely szerint fenyegetés: eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.
- [48] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a következőket:
– Az I. r. terhelt intézményvezetőként megszerzett hatalmi pozícióját felhasználta akkor, amikor világossá tette a kiskorú M. K. I. sértett számára, hogy a gyermekotthonba csak akkor térhet vissza, megszokott környezetében csak akkor élhet tovább, illetve unokatestvérével mint egyetlen hozzá közel álló rokonával, a kiskorú M. V. V.-vel akkor tartózkodhat együtt az intézményben, ha a gyermekvédelmi gyám előtt megtett és az I. r. terheltre nézve terhelő vallomását visszavonja.
– A II. r. terhelt tudomással bírt a kiskorú M. K. I. sértett gyermekvédelmi gyám által történő kiemeléséről, és arról is, hogy a kiskorú M. V. V. az unokatestvérét vissza kívánja juttatni az intézménybe.
– Ismert volt a II. r. terhelt előtt a P. M. J. által tett feljelentés alapján az I. r. terhelt ellen indult büntetőeljárás ténye, továbbá az is, hogy a kiskorú M. K. I. sértett az I. r. terheltre nézve milyen tartalommal tett terhelő nyilatkozatot. A II. r. terhelt fizette a kiskorú M. V. V. utazását.
– A II. r. terhelt mindezek ismeretében eleget tett az I. r. terhelt felhívásának, miután az I. r. terhelt elmagyarázta neki, hogy mit kell leírni a papírra, konkrétan, hogy a kiskorú M. K. I. sértett visszavonja a vallomását, és a papírt azért kell megírni, hogy visszakerüljön B.-re és jobb helyzetben legyen.
– A II. r. terhelt saját irodájában a kiskorú M. V. V. jelenlétében a kiskorú M. K. I. sértett által az I. r. terheltre nézve terhelő tartalmú nyilatkozatot visszavonó iratot elkészíttette, így nyújtva segítséget az I. r. terheltnek a cselekménye elkövetéséhez.
- [49] Következésképpen az irányadó tényállás egyértelműen megjelöli az akadályozott, akadályozni kívánt hatósági eljárást, és részletesen leírja az I. r. terhelt magatartását, amelynek célja az volt: a kiskorú sértettet arra kényszerítse, hogy a hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, melyhez a II. r. terhelt a történetek ismeretében segítséget nyújtott.
- [50] Az irányadó tényállás alapján nem kétséges, hogy a kényszerítés hatósági eljárásban büntette tekintetében a terheltek közül tettesi magatartást a II. r. terhelt nem valósított meg; ugyanakkor tény az is, hogy a magatartásával nemhogy ellenkezését nem fejezte ki, hanem valamennyi lényeges körülmény ismeretében, kezdettől közreműködött abban: a fenyegetés hatása alatt álló kiskorú sértett – értelemszerűen érdekeivel ellentétes – vallomást visszavonó nyilatkozata elkészüljön.
- [51] Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt [Btk. 14. § (2) bek.]. A bűnsegéd részes, és a részes a magatartásával törvényi tényállási elemet nem valósít meg, ugyanakkor bűnösség nélkül – azaz az alanyi okozatosság nélkül – nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, és ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is.
- [52] A részes, így a bűnsegéd a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kíváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes. A részesi szándék ekként nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti vagy azzal egyidejű.
- [53] Ehhez képest a kényszerítés hatósági eljárásban alapcselekmény segítése az, ami a II. r. terhelt esetében a vizsgálat tárgya. Másrészt e körben nem a törvényi tényálláson belüli magatartás, hanem az ilyenhez kötődő magatartás kifejtése és annak tudata a kérdés. A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösségvizsgálat tárgya, e szempontból a járulékoság közömbös, a részesi tudat tartalma pedig a törvényi tényálláson belüli magatartás

- bárminemű előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítés.
- [54] A II. r. terhelt a magatartásával kifejezetten az I. r. terhelt által megvalósítottakkal egyező szándékát fejezte ki. Az irányadó tényállás tartalmazza a II. r. terhelt részesi magatartásának a tettesi alapcselekményhez kötődő szándékegységére vont jogi következtetés ténybeli alapjait, amikor rögzíti az I. r. terhelt kérését a II. r. felé, hogy írassa meg a visszavonó nyilatkozatot a kiskorú sértettel. Azt is rögzíti, hogy az ügy összes körülményéről, így az I. r. terhelt ellen indult büntetőeljárásról, a kiskorú sértett és a kiskorú M. V. V. együttes megjelenéséről a gyermekotthonban (a II. r. terhelt adott pénzt a kiskorú M. V. V.-nek az utazáshoz) tudomással bírt. Tisztában volt azzal, hogy az általa a kiskorú sértettel megíratott visszavonó nyilatkozatban foglaltak valótlanok, annak tartalma a kiskorú sértett érdekeivel ellentétes. Miként egyértelműen rögzíti azt is, hogy tisztában volt azzal, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő kiskorú sértett fenyegetés hatása alatt tett valótlan tartalmú visszavonó nyilatkozatot előtte, azt a látszatot keltve, mintha azt saját elhatározásából tette volna.
- [55] Következésképpen a II. r. terhelt intézményvezető-helyettesként hatalmi befolyását felhasználva a kiszolgáltatott kiskorúval szemben az I. r. terhelt által elkövetett szexuális bűncselekmény miatti felelősségre vonás elkerülését akarta segíteni, éspedig oly módon, hogy egyúttal leplezze a visszavonás I. r. terhelt által kényszerített voltát.
- [56] Az I. r. terhelt a gyermekotthon igazgatójaként az intézményben nevelkedő kiskorú gyermekek gyámja is volt, és az ő helyettese volt a II. r. terhelt. Nem vitásan a II. r. terhelt a cselekményével éppen az ellenkezőjét tette annak, mint ami a gyám feladata, vagyis a szülői felügyelet alatt nem álló kiskorú gondviselése és törvényes képviselése, a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, nevelésének elősegítése.
- [57] Nem kétséges, hogy a II. r. terhelt a maga részéről a részesi cselekménye során minden segítséget megadott az I. r. terheltnek, az általa megvalósított bűncselekmény eredményessége, leplezése érdekében.
- [58] A Kúria megjegyzi továbbá, hogy a II. r. terheltnek – az irányadó tényállás I. tényállási pontja mellett – a felülvizsgálattal nem támadott II. tényállási pontjában rögzített cselekménye azt támasztja alá, hogy ez a fajta magatartás nem egyszeri volt a II. r. terhelttől, hiszen az I. r. terhelttel szemben szexuális visszaélések miatt indult büntetőeljárásban tanúként kihallgatott kiskorú Cs. T. sértettet is arra akarta rávenni, hogy pár ezer forint fejében vonja vissza az I. r. terheltre tett terhelő vallomását.
- [59] Nem sértett tehát törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. r. terhelt I. tényállási pontban írt cselekményét bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntetőeljárásban [Btk. 278. § (1) bek., (2) bek.] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.
- [60] A bűncselekmény kísérleti szakban maradt, a másodfokú bíróság hivatkozása helytálló (Kúria Bfv.II.583/2020/8. számú határozata).
- [61] A törvényes minősítés mellett és a büntetőjog más szabályának megsértése nélkül, az egyébként törvényes keretek között kiszabott büntetés felülvizsgálatban nem támadható.
- [62] A felülvizsgálati indítvány harmadlagosan (önálló indítványként) enyhébb büntetés kiszabását is célozta sérelmezve, hogy az alkalmazott joghátrány aránytalanul eltúlzott, lehetetlenné teszi a II. r. terhelt számára a nyugdíj előtti munkavállalást. Ez azonban önmagában felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat.
- [63] A bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy konkrét ügyben, illetve adott terhelt esetében mit tekint enyhítő vagy súlyosító körülménynek, és azt miként értékeli.
- [64] Ennek során a bíróságnak figyelemmel kell lennie a büntetés törvényben rögzített céljára (Btk. 79. §) és a büntetés kiszabásának elveire (Btk. 80. §), valamint a büntetés kiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK véleményben foglaltakra. Nyilvánvaló, hogy ezek a büntetés kiszabási tevékenység mérlegelendő, mérlegelésre váró szempontjai. Miután pedig az anyagi jogi felülvizsgálat tárgyát sem a bíróság bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége, sem a büntetés kiszabási tényezők értékelése nem képezheti, így felülvizsgálatban az sem támadható, hogy az eljáró bíróság miként vette figyelembe a Btk. 79. és 80. §-ait, valamint az 56/2007. BK véleményben foglaltakat. Ezért a felülvizsgálat erre irányulóan törvényben kizárt.
- [65] A Kúria mindemellett a következőkre mutat rá figyelemmel arra, hogy a bűncselekmények elkövetői és sértetti köre speciális, a gyermekvédelemhez, egy gyermekotthonhoz kapcsolódó.
- [66] A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 24. cikke kijelenti, hogy „minden gyermeknek joga van arra a védelemre, amelyet őt kiskorú állapota folytán a családja, a társadalom és az állam részéről megillet”. (A dokumentumot az ENSZ Közgyűlés a XXI. ülésén, 1966. december 6-án fogadta el, Magyarországon pedig az 1976. évi 8. törvényerejű rendelet hirdette ki.)
- [67] Az Európai Unió Chartája 24. cikke foglalkozik a gyermekek jogaival, ezen belül is kiemelendő, hogy „a gyermekeknek joguk van a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz” (1991. évi LXIV. törvény a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről).
- [68] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése értelmében „minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz”.
- [69] A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gytv.) 1. § (1) bekezdése szerint a törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi

- gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.
- [70] A Gytv. 2. § (1) bekezdése alapján a gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálatként eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal (a továbbiakban: pártfogó felügyelői szolgálat), más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.
- [71] A Gytv. 6. § (2a) bekezdése szerint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.
- [72] A Gytv. 6. § (5) bekezdése alapján a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információáramlással szembeni védelemhez. A gyermek nem vehető alá kínzásnak, testi fenyítésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.
- [73] A Gytv. 9. § (1) bekezdése szerint a nevelésbe vett gyermek joga különösen, hogy életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodóan
- a) állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, – nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő – megfelelő nevelésben, oktatásban és érdekei érvényesítésére megfelelő törvényes képviselőben részesüljön.
- [74] A Gytv. 11. § (1) bekezdése alapján a gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, törvényes képviselőinek biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik.
- [75] Mindezt szem előtt tartva nyilvánvaló, hogy az elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyesség fokozott, ha a gyermekek védelme érdekében működő intézmény, egy gyermekotthon első (az I. r. terhelt) és második számú vezetője (a II. r. terhelt) az, aki éppen az ellenkezőjét teszi, mint ami a törvényi és erkölcsi kötelezettsége, és követi el a gondozásukra bízott gyermekek sérelmére az adott bűncselekményeket, olyan (több évtizedes) hatalommal, tekintéllyel, befolyással bírva és azzal visszaélve a kiszolgáltatott gyermekekkel szemben, ami nem csupán a büntetőjog által, hanem erkölcsileg is mélyen elítélendő cselekmény.
- [76] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárás szabálysértést, amelynek felülvizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésan eljárva a felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak, és a járásbíróság, illetőleg a törvényszék ítéletét a II. r. terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- A Bv. tv. 30. § (1) bekezdése értelmében a kegyelmi rendelkezésként elengedett büntetés vagy intézkedés, illetve mérséklés esetén a büntetés vagy intézkedés az elengedett rész tekintetében nem hajtható végre.

(Kúria Bfv.III.1.191/2022/13.)

4A garázdaság a társasház zárt, de a lakók számára nyitva álló és mások által is használt folyosóján is elkövethető, ha az a nagyobb létszámú lakóközösség nyugalmanak megzavarásával jár [Btk. 339. § (1) bek.].

- [1] A járásbíróság a 2021. május 5-én kihirdetett ítéletével a terheltet 2 rendbeli garázdaság vétsége [Btk. 339. § (1) bek.] miatt halmazati büntetésül 200 napi tétel, napi tételenként 1000 forint, összesen 200 000 forint pénzbüntetésre ítélte.
- [2] A terhelt és a védő fellebbezése folytán eljáró törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. november 22-én meghozott végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a terhelt cselekményét folytatólagosan elkövetett garázdaság vétségének minősítette, mellőzve a pénzbüntetésnél a halmazati büntetésre történő utalást. Egyebekben a járásbíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben rögzített tényállás szerint a terhelt az M., Sz. utca 4. szám 4. emelet 25. ajtó alatti társasházi lakásban lakik családjával együtt, amely lakásban a terhelt kb. 2016. évtől kezdődően – pontosabban meg nem határozható kezdettel – úgy végez vallási szertartást napi rendszerességgel, alkalmanként akár több óra hosszan keresztül, különös tekintettel kora reggel és éjjel, hogy azzal a társasházban lakó szomszédainak a mindennapi életét, éjszakai, hétféle pihenését nagy mértékben zavarja, ugyanis az imádkozás hangereje zárt nyílászárók mellett is hangos, artikulálatlan hanghatásai kezdetben riadalmat váltottak ki a szomszédokban. A terhelt a fenti magatartást a lakótársak, különösen D. J., valamint Z. A. és családtagjaik szóvá tették, megkérték, hogy azzal hagyjon fel, majd ezügyben az Sz. utca 2–4. szám alatti társasház közös képviselőjét ellátó I. Ingatlankezelő Bt. felé is fordultak több alkalommal szóban, majd 2017. június 23. napján írásban, azonban a terheltnél a közös képviselő által írt felszólító levél sem vezetett eredményre. A fentiekén túl a megyei kormányhivatal a lakók feljelentése alapján a terheltet csendháborítás szabálysértés elkövetése miatt 20 000 forint, majd újabb határozatával 50 000 forint pénzbírással sújtotta. A terhelt mindezek ellenére nem hagyott fel a vallásgyakorlás fenti módjával, ezért közte és a társasház lakói, különösen az M., Sz. utca 4. szám 3. emelet 18. szám alatti lakásban lakó Z. A. és a 4. emelet 23. számú lakásban lakó D. J. és családja között rossz szomszédi viszony alakult ki.
- [4] A fenti előzményeket követően a terhelt 2018. május 12. napján a kora reggeli órákban, 6 órától 8 óráig ismételt a lakásában a fenti módon imádkozott, amelyre a szomszédokban lakó D. J. és családja felébredt. D. J. erre reagálva kiment a társasház folyosójára, és ott telefonjával hangfelvételt készített 6 óra, majd 8 óra körüli időben a szabálysértési hatósághoz történő benyújtás céljából, amely utóbbi a terhelt észlelt, befejezte az imádkozást, és a nyitott konyhaablakán keresztül feldúltan felelősségre vonta D. J.-t, azzal fenyegetve, hogy őt feljelenti, földönfutóvá teszi és elintézi, amiért őt személyiségi jogaiban, szabad vallásgyakorlásában sérti, mire D. J. közölte, hogy ismételt szabálysértési feljelentést fog vele szemben tenni. A terhelt ezek után kijött a lakásból, D. J. elé került, és a függőfolyosót és a

- lépcsőházat összekötő ajtó elé állt, ahol kiabálni kezdett D. J.-vel, azt mondta neki, hogy meg fogja járni, el fogja őt intézni, miközben két tenyerével a mellkasán meglökte, amelytől nevezett meghátrált, de nem esett el. A terhelt – kiabálás közepette – elkapta D. J. kezében lévő övtáskáját, azt ráncigálta, miközben a másik kezével folyamatosan meg akarta ütni nevezettet, amely azért nem sikerült, mert D. J. elhajolt, és azt kiabálta a terheltnek, hogy hagyja abba az erőszakos magatartást. A terhelt kitépte D. J. kezében lévő övtáskáját, és azzal többször megütötte őt a fején. A hangzavarra kijött a lépcsőházba a terhelt és D. J. felesége, aki közéjük állt. A terhelt eszmé után D. J. övtáskáját a kezébe vette, és azzal ismét többször megütötte D. J. fejét D.-né P. L.-en keresztül átcsapkodva. A terhelt a cselekményével végül D.-né P. L. és D.-né V. Zs. többszöri felszólítására hagyott fel, majd visszament a lakásába.
- [5] D. J.-nek a cselekmény során a fején pár piros folt keletkezett, és az ujjja megrándult, amely sérülések orvosi ellátást nem igényeltek. D. J. könnyű testi sértés vétsége miatt a vádlottal szemben nem terjesztett elő magánindítványt.
- [6] A terhelt kihívóan közösségellenes erőszakos magatartása alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást és riadalmat keltsen.
- [7] A fentiekben túlmenően a terhelt 2018. június 15. napján a délutáni órákban összetalálkozott Z. A.-nével, aki a társasház előtt ismerőseivel beszélgetett, és a terhelt azt mondta Z. A.-nének – egy papírt lobogtatva –, hogy börtönbe fogja őt juttatni. Z. A.-né a terheltnek az ismerősei előtt tanúsított viselkedését oly módon megaláználak érezte, hogy a délutáni órákban hazaérkező férjének, felzaklatott állapotban elmondta azzal, hogy ha találkozik a terhelttel, kérje meg őt, hogy az ne szóljon többet hozzá. Z. A. közvetlenül ezek után, még a fenti napon felkereste a lakásán a terheltet, ahol a terhelt felesége, D.-né V. Zs. nyitott ajtót, aki Z. A. kérése ellenére nem küldte ki a terheltet, hanem feldúltan becsapta az ajtót, mire Z. A. távozni készült. A terhelt ezt követően kijött a lakásából, a lépcsőn lefelé haladó, a lépcsőfordulóban járó Z. A.-t kézzel olyan erővel ütötte föltöven, hogy az nekiesett a lépcső korlátjának, és kirepedt a füle tövénél a bőre, vérző sérülése keletkezett. A sértett szembefordult a terhelttel, és kérte, hogy fejezze be, azonban a terhelt felháborodva kiabált, és még két alkalommal a jobb vállán ököllel megütötte nevezettet. A terhelt hangos kiabálására kijöttek a szomszédok, Z. A.-né, majd a terhelt házastársa is, akivel együtt a terhelt visszament a lakásába.
- [8] Z. A. a bántalmazás során a fején, felkarján és vállán zúzódásos, az arcán és a rágóizület területén nyílt sebbel járó sérüléseket szenvedett, amelyek 8 napon belül gyógyuló könnyű testi sérülésnek felelnek meg.
- [9] Z. A. könnyű testi sértés vétsége miatt nem terjesztett elő magánindítványt a vádlottal szemben.
- [10] A terhelt kihívóan közösségellenes erőszakos magatartása alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást és riadalmat keltsen.
- [11] A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a megyei főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a terhelt javára a Be. 648. § a) pontja alapján, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati ok bekövetkeztét állítva.
- [12] Indítványában a garázdaság törvényi tényállási elemeit számba véve amellel érvelt, hogy a terhelt magatartása nem volt kihívóan közösségellenes, azaz a társadalmi szabályokkal nyíltan szembehelyezkedő, provokatív, kötekedő, öntörvényű, amely a közösségi együttélési szabályok leplezetlen, gátlástalan, nyílt semmibevevését fejezi ki.
- [13] Álláspontját a Legfelsőbb Bíróság BH 2005.313., illetve a Kúria BH 2015.52. szám alatt közzétett eseti döntéseivel is alátámasztottnak látta, amelyek elvi tartalma szerint a kihívó közösségellenesség, a köznyugalom megzavarására alkalmasság rendszerint hiányzik a nem nyilvános helyen, így zárt lépcsőházban, szűk családi körben elkövetett erőszakos cselekményeknél, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg.
- [14] Az előbbiekre, illetve a BH 2019.123. számú eseti döntésre való hivatkozással úgy vélte, hogy a konkrét esetben a zárt lépcsőház folyosóján kialakult vita miatt személyes indítékból kiinduló erőszakos magatartás – figyelemmel az elkövetés helyszínére – a köznyugalom megzavarására nem volt alkalmas.
- [15] Ekként a terhelt cselekményei az elkövetés helyszínére figyelemmel a köznyugalom, akár a lakóközösség megzavarására nem voltak alkalmasak, ezért kihívó közösségellenesség hiányában nem valósíthaták meg a garázdaság vétségét. A garázdaság bűncselekménye és a garázda jellegű magatartások elhatárolásánál elengedhetetlenek tartotta a kihívó közösségellenesség fogalmának megfelelő, az elkövetés körülményeit, térbeli és időbeli meghatározottságát maradéktalanul figyelembe vevő, nem kiterjesztő értelmezését.
- [16] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot megváltoztatva mentse fel a terheltet az ellene garázdaság vétsége miatt emelt vád alól.
- [17] A Legfőbb Ügyészség a megyei főügyészség felülvizsgálati indítványát – annak helyes indokaira tekintettel – fenntartotta.
- [18] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [19] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [20] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [21] Az indítványban vitatott, a Btk. 339. § (1) bekezdésébe ütköző garázdaság törvényi tényállásának teljességéhez három tényállási elem egyidejű megvalósulása szükséges: olyan erőszakos magatartás tanúsítása, amely kihívóan közösségellenes, egyszersmind megbotránkozás, riadalom keltésére alkalmas.
- [22] E tényállási elemek meglétéről való állásfoglalás során szem előtt tartandó a felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya, amely szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő

- határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bek.]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bek.]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető meg [Bfv.I.1.004/2020/13. (BH 2021.280.)].
- [23] Az irányadó tényállás részét ugyanakkor kizárólag ténymegállapítás képezheti. Nem ténymegállapítás és ezért nem a tényállás része, amikor a bíróság akár az elsőfokú, akár a másodfokú határozatban bizonyíték tartalmát idézi, avagy jogi értékelést végez (Bfv.I.40.2019/8. (BH 2019.219.II.), Bfv.II.925/2019/6. [51], Bfv.II.1026/2020/7. [24]).
- [24] Ennek megfelelően a tényállásban leírt terhelti magatartás kihívóan közösségellenes jellegének, illetve megbotránkozás, riadalom keltésére való alkalmasságának megítélése maga a jogi értékelő tevékenység. Ennek folyamánként az erre vonatkozó bírói megállapítás még akkor sem vehető figyelembe a tényállás felülvizsgálatban érinthetetlen részeként, ha az alapügyben eljáró bíróságok – miként jelen esetben is – jogi értékelő tevékenységük eredményét a jogi indokolás helyett (mellett) tévesen a tényállás részévé (is) tették (Bfv.II.820/2022/6. [37]).
- [25] Az irányadó tényállás szerint a terhelt D. J. bántalmazásával, valamint Z. A. többszöri, nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket okozó megütésével – az erőszaknál egyébként tágabb értelmű [Btk. 459. § (1) bek. 4. pont, Bfv.III.1.049/2021/6., BH 2018.134.III. (Bfv.I.980/2017/13.)] – erőszakos magatartást tanúsított.
- [26] A megyei főügyészség azonban nem is a terhelt által tanúsított magatartás erőszakos jellegét vitatta, hanem cselekményei kihívó közösségellenességének hiányát állította, éspedig kifejezetten a terhelt erőszakos magatartásának helyszínére tekintettel. Ennek során a BH 2005.313. és BH 2015.52. számon közzétett – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében nem szereplő – eseti döntés, valamint a Bírósági Határozatok Gyűjteményének is részét képező [Bfv.III.630/2018/6. (BH 2019.123.)] számú eseti döntés elvi tartalmára való hivatkozással amellest érvelt, hogy a terhelt magatartása az elkövetés helyszínére figyelemmel akár a köznyugalom, akár a lakóközösség megzavarására alkalmatlan volt, a kihívó közösségellenesség megállapításának lehetőségét is kizárva.
- [27] Általánosságban, minden bűncselekmény elkövetését a közösségi elvárásokkal való szembefordulás jellemzi. Ehhez képest a garázdaság törvényi tényállása többet: az elkövetés kihívó közösségellenességét kívánja meg. Ez azt jelenti, hogy a tényállásszerű elkövetési magatartás a környezetre gyakorolt hatása révén közvetlenül és durván sérti vagy sértheti a közösség nyugalma (a bűncselekmény tárgyi oldala), miközben a garázda magatartást tanúsító elkövető felismeri, hogy magatartása a közösség nyugalma megzavarására alkalmas, és tettét e közösségi érdek leplezetlen semmibe vételével hajtja végre [a bűncselekmény anyagi oldala, Bfv.III.102/2014/6. (EBH 2014.B.23.II.)].
- [28] A közösség nyugalma így abban az esetben sérül, ha a cselekmény a közösség számára is közvetlenül átéltető. Ennek megítélése során kiemelten fontos szempontként esik számításba: – a cselekmény helyszíne, így, hogy arra közterületen [Bfv.III.381/2019/7. (BH 2020.61.)], a nyilvánosság számára nyitva álló magánterületen [Bfv.II.1.896/2015/5. (BH 2016.297.)], a közterületről is belátható magánterületen (Bfv.III.1.941/2017/8.), esetleg zárt társasházban [Bfv.III.630/2018/6. (BH 2019.123.), Bfv.I.588/2015/5. (BH 2015.322.)] került sor, valamint – az erőszakos magatartás kitaró tanúsítása [Bfv.III.381/2019/7. (BH 2020.61.), Bfv.I.1.029/2022/6.], avagy egymozzanatos jellege [Bfv.I.182/2014/5. (BH 2015.52.)]. – Mindemellett az elkövetés adott ügyre jellemző, példálózva is felsorolhatóan egyedi körülményei is mérlegelést igényelnek, és ezek összhatásában dönthető el, hogy a konkrét esetben megvalósított erőszakos magatartás közösségellenessége kihívónak tekinthető-e, avagy sem (Bfv.II.820/2022/6. [43]).
- [29] Az előbbiekből kitűnően a cselekmény egyedi jellemzői összhatásukban adnak alapot a vizsgált törvényi tényállási elem meglétére vonatkozó jogkérdés bírói megítélésére. Következésképpen, az elkövetés zárt társasházban megvalósult helyszíne távolról sem teszi kizárólagossá a cselekmény kihívó közösségellenességének hiányára vonandó következtetés szükségességét. Ennek megfelelően a Kúria több, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatában azonosította az általa elbírált, társasházi lépcsőházban megvalósított cselekményben a kihívó közösségellenesség jegyét: Bfv.II.1.586/2012/14., Bfv.I.588/2015/5. (BH 2015.322.), Bfv.III.81/2018/5.
- [30] Mindezen elvi tételek ismeretében pedig a terhelt 2018. május 12-én és június 15-én megvalósított cselekményében a kihívó közösségellenesség ismérvei egyaránt felismerhetők.
- [31] Az irányadó tényállás alapján jelen ügy egyedi sajátóságaként szorul értékelésre mindkét tettegességig fajuló cselekménysor (közvetlen, illetve közvetett) kiváltó oka, azaz a terhelt által hangos, artikulátlán hanghatásokkal kísért vallási szertartások végzése. Ráadásul a terhelt e szertartásokat azt követően – annak ismeretében – folytatta, hogy a szabálysértési hatóság pontosan ilyen magatartásaiért csendháborítás szabálysértés elkövetése miatt már két ízben is pénzbírsággal sújtotta.
- [32] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vallási meggyőződés kinyilvánításának részeként a szabad vallásgyakorlás jogának védelmét élvezzi (az alapjog részeként) az egyén vallásgyakorlása, így a vallási szertartás (pl. ima, éneklés) is. Az alapjogvédelem körébe esik ennek alapján a vallási jellegű tevékenység elvégzése, gyakorlásának a lehetősége, illetve az, hogy az egyént ebbéli tevékenységének végzése során ne akadályozzák. Ugyanakkor maga a szabad vallásgyakorlás joga mint alapjog, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint, amennyiben azt legitim ok szükségessé teszi, arányos

- mértékben korlátozható. Nem ellentétes az Alaptörvény VII. cikkével az az érvelés, mely szerint a vallásos meggyőződést ki lehet fejezni imával, illetve énekléssel, azonban annak túlzott hangereje adott esetben már mások (a szomszédok) otthoni nyugalma, pihenése (egyúttal magánszférája) aránytalan zavarásának minősül. A vallási meggyőződés ilyen módon történő kifejezését már legitím módon korlátozza a társasházi szomszédok nyugalma, pihenése, amennyiben annak túlzott hangerővel történő végzése rendszeresen történik (3049/2020. (III. 2.) AB határozat [29], [32]).
- [33] Ekként az alapügyben az erőszakba forduló konfliktus – 2018. május 12-én közvetlenül, 2018. június 15-én közvetve – pontosan abból fakadt, hogy a terhelt vallási meggyőződését a társasházközösség békés együttélésének előfeltételét képező, szomszédainak szükségtelen zavarását tilalmazó követelményre tekintet nélkül nyilvánította ki. Azaz, önös motivációit a közösség nyugalma elé helyezte, annak ismeretében, hogy hitének a lakóközösség nyugalma sértő módon, kéretlenül kinyilvánított megélése egyúttal – éppen a társadalmi együttélés kereteit megszábo – jogszabályba ütközik, ezért szabálysértési felelősségre vonására ad alapot.
- [34] Ez azt jelenti, hogy a felülvizsgálati indítvány érveivel ellentétben a terhelt magatartásában a 2018. május 12-i cselekmény során már az erőszakos magatartás tanúsítását megelőzően is a közösség érdekeivel való nyílt szembeszegülés tükröződött.
- [35] Amikor pedig a terhelt a jogellenes cselekményéről felvételt készítő D. J.-t meglökte, majd saját övtáskájával több ízben fejen ütötte, e többmozzanatu magatartásával pontosan azt juttatta kifejezésre, hogy a társasházközösség nyugalmahoz fűződő közösségi érdekekkel tudottan szembenálló egyéni érdekeinek – szomszédainak felszólítását, a társasházi együttélés során tanúsítandó jogszerű magatartás hatósági kikényszerítését célzó szabálysértési határozat rendelkezéseit semmibe véve – akár erőszak útján is érvényt szerez.
- [36] Azonos megítélés alá esik a terhelt 2018. június 15-én kifejtett erőszakos cselekménye is, amely áttételesen szintén a terheltnek a társasházi együttélés szabályaival nyíltan szembenálló, zavaró magatartására, illetve az ebből eredő rossz szomszédi viszonyra vezethető vissza.
- [37] A közösségi érdek semmibe vételéről tanúskodó, ezért közösségellenes erőszakos terhelti magatartások ráadásul kihívóak is voltak.
- [38] A terhelt ugyanis mindkét cselekmény kiemelt jelentőségű körülményeként nem csupán egyszeri, de többszöri erőhatást gyakorolt a sértettekre, mégpedig felháborodott, hangos kiáltás közepette, amelynek következményeként a terhelt és a sértettek házastársa, továbbá a június 15-i cselekmény során a szomszédok is kijöttek a lépcsőházba.
- [39] Külön nyomatékkal utal rá a Kúria, hogy a terhelt részéről az erőszakos magatartást megelőzően (közben) tanúsított, a figyelem felhívására alkalmas magatartás (a zárt lépcsőházban való hangos kiáltás) ugyancsak az erőszakos és közösségellenes cselekmény kihívó jellegének irányába mutat. Ez ugyanis pontosan a közösség figyelmének felkeltését és az elkövetőre (valamint a kifejlődő cselekményére) irányítását eredményezi. A figyelemfelhívás nyomán pedig az ezt követő erőszakos magatartás környezet általi észlelése nem csupán lehetőség, hanem szükségszerű következmény, hanem az elkövető számára is értelemszerűen felismerhető és belátható (Bfv.II.820/2022/6. [46]).
- [40] A terhelt tehát kiabálásával, D. J. többszöri megütésével, illetve Z. A.-nak – a lépcsőn való elesését eredményező – fültövön csapásával, majd további kétszeri vállon ütésével felkeltette és magára vonta volna a társasházközösség figyelmét, így biztosítva erőszakos cselekményének biztos észlelését, egyúttal a közösség nyugalma elkerülhetetlen megzavarását. E következmény tényleges beálltának biztos jele a rendkívüli események okozta megbotránkozás (felháborodás, megütközés), riadalom (ijedtség, rémület) okán a háborítatlan társasházi nyugalom megsértésének forrását kereső szomszédok lépcsőházi megjelenése.
- [41] A Bírósági Határozatok Gyűjteményének közzétett határozatában pedig a Kúria már rámutatott, hogy a lakóház folyosója a közösség, a lakók számára nyitva álló, általuk és mások által is használt terület, így a társasház folyosóján véghezvitt, a szomszédos lakók által észlelt, a közösség nyugalma sértő magatartás kihívó közösségellenességéhez nem férhet kétség (Bfv.III.81/2018/5. [24]–[25]).
- [42] Ezzel szemben az indítványozó főügyészség által felhívott BH 2019.123. számú eseti döntés alapjául szolgáló tényállás szerint – a jelen ügyben irányadó tényállásban foglaltakkal ellentétes módon – a ház közösségének nyugalma nem szenvedett sérelmet (Bfv.III.630/2018/6. [19]).
- [43] Végül, a teljesség kedvéért arra is utal a Kúria, hogy a társasházi lépcsőházban tanúsított erőszakos magatartás kihívóan közösségellenes jellegének megítélése során további szempontként esik számításba a potenciális észleléssel érintett személyek száma. Magától értetődő ugyanis, hogy a cselekmény észlelésének lehetősége a társasházban kialakított lakások, illetve az ott lakó személyek számának növekedésével egyenesen arányos, és ezzel párhuzamosan nő az ott nem lakó, de a lakók ismeretségébe tartozó, számukra vállalkozási vagy más szolgáltató tevékenységet végző, vagy más kívülálló személyek jelenlétének – egyúttal az erőszakos magatartás tanújává válásának – valószínűsége.
- [44] A jelen esetben pedig a tényállásból legalább az kiolvasható, hogy a társasház minimum négyemeletes volt, amelyben legkevesebb 25 lakást alakítottak ki (hiszen a terhelt a IV. emelet 25. ajtószám alatt lakott). Ez pedig már az ott lakók, illetve a társasházban tartózkodó más személyek oly mértékű számosságát feltételezi, ami a lakóház közös használatú területén tanúsított erőszakos magatartás előre meg határozható számú kívülálló személy általi észlelését elkerülhetetlenné teszi.
- [45] A felülvizsgálati indítvány érveivel ellentétben ezért a Kúria által végzett felülbírálat tárgyát képező erőszakos terhelti magatartások éppen hogy a kihívó közösségellenesség (a közösségi érdek leplezetlen semmibe vétele) definíciószerű, kiáltó megnyilvánulásaként szorulnak értékelésre.
- [46] Mindezek alapján a terhelt 2018. május 12-én és június 15-én tanúsított magatartása egyaránt kimerítette a bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, így az alapügyben eljáró bíróságok

törvényesen állapították meg a terhelt bűnösségét a Btk. 339. § (1) bekezdésébe ütköző, folytatólagosan elkövetett garázdaság vétségében.

- [47] A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.II.1.450/2022/12.)

51. Az egymozzanatos, a közterületről potenciálisan látható, de kifejezett előzetes figyelemfelhívás hiányában korlátozottan észlelhető helyszínen (a gépkocsi utasterében) végbemenő erőszakos terhelti magatartás a közösségi elvárásokkal ugyan szembefordul, de kihívónak nem tekinthető, ekként garázdaságot nem valósít meg.

II. A jogerős ítélet hatályban tartásának van helye, ha a tévesen megállapított alaki halmazat miatt kiszabott büntetés a helyes minősítés alapulvételével sem eltúlzottan súlyos [Btk. 339. § (1) bek., Be. 649. § (1) bek. b) pont].

- [1] A járásbíróság a 2022. február 2-án kihirdetett ítéletével a terheltet garázdaság vétsége [Btk. 339. § (1) bek.] és testi sértés vétsége [Btk. 164. § (1) és (2) bek.] miatt halmazati büntetésül 100 napi tétel – napi tételként 1500 forint, összesen 150 000 forint – pénzbüntetésre ítélte.
- [2] A terhelt és a védő által bejelentett fellebbezés folytán eljáró törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. május 6-án meghozott végzésével a járásbíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint a terhelt és felesége, B.-né K. E. tanú házassága a 2020-as évben megromlott, ekkor B.-né K. E. tanú élettársi kapcsolatot létesített K. I. m.-i lakos sértettel.
- [4] 2020. június 19-én 10 óra 30 perc körüli – pontosabban meg nem határozható – időpontban K. I. sértett személygépjárművel az M., J. A. utcán közlekedett, amikor találkozott az úttesten épp gyalogosan átkelő terhelttel. A terhelt kézmozdulatot tett felé, majd beült az úttest szélén parkoló Skoda Fabia típusú gépjárművébe, és a sértett után hajtott.
- [5] Ezt követően a sértett bekanyarodott az M., Sz. utcára és megállt az autójával. Mikor a terhelt is odaért az autójával, megállt a sértett mögött, majd kiszállt és a sértett gépjárművéhez ment.
- [6] A sértett a gépjárműben ülve a vezető oldali első ablakát teljesen letekerte, majd megkérdezte a terheltet, hogy van-e valami problémája vele. Ekkor a terhelt szidalmazni kezdte a sértettet, majd legalább egy esetben kis-közepes erővel ököllel hirtelen szemtájékon ütötte.
- [7] A sértett a fenti bántalmazás során a bal oldali alsó és felső szemhéj 8 napon belül gyógyuló zúzódásos sérülését szenvedte el, mely kis-közepes, tompa, direkt erőbehatásra, ütés, ökolütés során jött létre.
- [8] K. I. sértett testi sértés vétsége miatt 2020. június 19-én joghatályos magánindítványt terjesztett elő.
- [9] A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pontjában írt felülvizsgálati ok bekövetkezésére való hivatkozással.
- [10] Indokai szerint a bíróságok a büntető anyagi jog sérelmével állapították meg a terhelt büntetőjogi felelősségét a Btk. 339. § (1) bekezdésében meghatározott garázdaság vétségében, mert a bűncselekmény megvalósulásához szükséges három együttes (konjunktív) feltétel nem teljesült. A terhelt ítéleti tényállásban részletezett erőszakos magatartása nem volt sem kihívónak közösségellenes, sem pedig másokban megbotránkozás, riadalom keltésére alkalmas. Kétségtelen, hogy a terhelt a cselekmény elkövetésekor közterületen tartózkodott, hétköznapon, délelőtti órákban, amikor a forgalom is csekély volt. Erre tekintettel a védő kizártnak tartotta, hogy a cselekményt az arra közlekedő kívülálló személy észlelje, egyrészt annak rögtönös és rövid ideig tartó volta miatt, másrészt azért, mert a gépjármű utastere szükségképp sötétebb, mint a környezete, így a belátási lehetőség is korlátozott. Ilyen körülmények között nem tartotta lehetségesnek a mások általi észlelésről, másokban megbotránkozás vagy riadalom keltésére való alkalmasságról beszélni. A tényállás alapján arra sem talált következtetési alapot, hogy a terheltet a közösségi érdekekkel való szembefordulás vezette, így a kihívó közösségellenességet sem látta megállapíthatónak. Álláspontja alátámasztására hivatkozott a BH 2005.313., BH 2015.52. és EBH 2019.B.5. számon közzétett eseti döntésekre és a Kúria Bfv.III.796/2018. számú határozatára.
- [11] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, és a terheltet az ellene garázdaság vétsége miatt emelt vád alól mentse fel.
- [12] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [13] Törvényben kizártnak és ezért figyelembe nem vehetőnek vélte a cselekmény mások általi észlelhetősége kapcsán előadott védői érveket, utalva rá, hogy az erre vonatkozó tényeket a bíróság által rögzített tényállás nem tartalmazza, és a megállapított tények alapján további tényekre való következtetés, a tényállás megváltoztatása, kiegészítése a rendkívüli jogorvoslati eljárásban kizárt.
- [14] Kifejtette, hogy a Btk. 339. § (1) bekezdésében írt garázdaság vétségének védett jogi tárgya a köznyugalomhoz fűződő társadalmi érdek. A bűncselekmény megvalósulásának három együttes (konjunktív) feltétele az elkövetési magatartás kihívó közösségellenessége, erőszakos jellege és a magatartás mások megbotránkoztatására, riadalom keltésére való alkalmassága. A három tényállási elem bármelyikének hiánya esetén a bűncselekmény nem valósul meg.
- [15] Ehhez képest a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a terhelti magatartás megbotránkozás, riadalom keltésére való alkalmasságának értelmezésével összefüggésben a védő tévesen hivatkozott az EBH 2019.B.5. számú döntésre. A Kúria határozata szerint a bűncselekmény megvalósulásához az szükséges, hogy az elkövetett cselekmény válthassa ki a megbotránkozást, vagy riadalmat, nem pedig a róla szóló tudósítás esetleges hatása. Ez az iránymutató döntés sem változtat azon a következetes bírói gyakorlaton, mely nem szabja

- feltételül a megbotránkozás, riadalom mint eredmény tényleges bekövetkezését.
- [16] Az előbbieknél okán a terhelt bűnösségének garázdaság vétségében történt megállapítását törvényesnek ítélte.
- [17] Kifejtette ugyanakkor, hogy az indítvány valójában a terhelt egyetlen cselekményének jogi minősítését sérelmezi. A 34. BK vélemény és az EBH 2013.B.12. számon közzétett eseti döntés felhívásával kiemelte, hogy ha a garázdaságtól nem elkülönülten, hanem azzal egybeesve, magával az erőszakos magatartás tanúsításával követnek el rongálást, testi sértést, az úgynevezett alaki halmazat esetéről van szó. Annak eldöntése, hogy a tényállás szerinti egyetlen cselekmény több törvényi tényállást is kimerített-e, így a terhelt terhére megállapítható-e az alaki halmazat, valójában nem a bűnösségről, hanem a jogi minősítésről szóló állásfoglalást jelenti (3/2007. BJE határozat, BH 2020. 101. [15] bekezdés). Így a védő a garázdaság megvalósulását, de valójában a cselekmény törvénysértő minősítését vitatja. A Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pont I. fordulat *ba*) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány akkor terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabott ki. A kiszabott büntetés pedig a téves minősítés következtében csak akkor törvénysértő, ha annak neve, mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik. E felülvizsgálati ok alapján azonban a jogerős ítélet nem vizsgálható felül, mert ezzel összefüggésben a felülvizsgálati indítvány semmiféle érvelést nem tartalmaz.
- [18] Indokai alapján indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.
- [19] A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítvány nem célozza a jogerős ítéleti tényállás törvényben tilalmazott megváltoztatását. Rámutatott, hogy a jogerős ítélet tartalmazza a terhelt terhére rótt elkövetési magatartás helyszínét, időpontját, lényeges jellemzőit. A terhelt a sértett gépjárművéhez ment, a sértett a gépjárműben ülve a bal oldali ablakot letekerte, majd a járműben ülő sértettet legalább egy esetben kis-közepes erővel hirtelen szemtájékon ütötte. A leírás időhatározót nem tartalmaz, a „hirtelen” jelző azonban egyértelművé teszi a terhelti mozdulat rögtönös és rövid ideg tartó voltát. Mindezen körülményekből jogi következtetés vonható arra, hogy a garázdaság bűncselekmény megállapításához szükséges konjunktív feltételek közül a megbotránkozás, vagy riadalom keltéséhez való alkalmasság hiányzik.
- [20] Megismételte, hogy a felülvizsgálati indítvány jogalapja a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pontja, illetve azon belül is annak *aa*) alpontja, amely szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét a bíróság, jelen esetben a garázdaság vétségében.
- [21] Mindezek alapján a felülvizsgálati indítványban írtakat fenntartotta.
- [22] A felülvizsgálati indítvány alaptalan.
- [23] A felülvizsgálati rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügyszólatározata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [24] A Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, míg a Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpont első fordulata szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést.
- [25] A védő a felülvizsgálati indítványt a büntető anyagi jog szabályainak alapügyben vétett, a terhelt bűnösségének törvénysértő megállapítását eredményező megszegésére, azaz a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontjában írt felülvizsgálati okra alapította. Ezzel összefüggésben pedig az indítvány a jogerős ítélet megváltoztatását, és a terheltnek az ellene garázdaság vétsége miatt emelt vád alól történő felmentését célozza.
- [26] Az indítvány azonban kizárólag a Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontjában írt felülvizsgálati ok címén bírálható el.
- [27] A rendkívüli perorvoslat folytán eljáró Kúria által hozandó döntés szempontjából ugyanis alapvető jelentőségű, hogy a felülbírálat alaki (a terhelt által egy cselekménnyel megvalósított) vagy anyagi (a terhelt több cselekményét magába foglaló) halmazatban álló bűncselekményekre terjed ki. A törvénysértő felmentés, eljárásmegszüntetés és a bűnösség megállapítása kizárólag az anyagi halmazatban álló bűncselekmény kapcsán jelent felülvizsgálati okot. Ezzel szemben az alaki halmazatban álló bűncselekmény esetében valójában egyazon magatartás jogi értékelésének változatairól, ekként minősítésről van szó. Eppen ezért az ilyen jogi értékelés (illetve annak megléte vagy hiánya miatti kifogás) helyesen a Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pontja, és nem az (1) bekezdés *a*) pontja szerint képezheti felülvizsgálat tárgyát [Bfv.III.933/2016/6. (BH 2017.109.)]. Ez azt jelenti, hogy az alaki halmazatban álló bűncselekmények eltérő megítélése nem eredményez a bűnösség kérdésében eltérő döntést, csupán a megállapított cselekmény eltérő minősítését, ami – a döntés irányának függvényében – sem felmentő, sem bűnösséget megállapító ítélet hozatalát nem vonhatja maga után.
- [28] Amint arra a Legfőbb Ügyészség is helyesen utalt, az alapügyben eljáró bíróságok jelen esetben is alaki halmazatban álló bűncselekményekben állapították meg a terhelt felelősségét, amikor nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket kialakító, ekként testi sértés vétségét megvalósító magatartását egyúttal – a garázdaság vétségének megállapítására vezetően – kihívóan közösséggellenesnek, továbbá megbotránkozás, riadalom keltésére is alkalmasnak értékelték. Következésképpen az alaki halmazatban álló garázdaság vétsége és testi sértés vétsége valamelyikének törvénysértő megállapítása az ugyanazon – egyetlen – cselekmény büntetőjogi minősítésének törvénysértő jellegét eredményezi, amely a Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pont első fordulatában írt feltételek mentén vezethet a jogerős áttörésére.
- [29] Ehhez képest a bűnösség törvénysértő megállapításáról [ezzel a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja szerinti felülvizsgálati ok

- beálltáról] kizárólag abban az esetben lehetne szó, ha a terhelt egyetlen cselekménye semmilyen bűncselekmény (sem a garázdaság vétségének, sem a testi sértés vétségének) törvényi tényállási elemeit nem merítené ki. Ezt azonban maga az indítványozó sem állította.
- [30] Az indítványban vitatott, a Be. 339. § (1) bekezdésébe ütköző garázdaság törvényi tényállásának teljességéhez három tényállási elem egyidejű megvalósulása szükséges: olyan erőszakos magatartás tanúsítására, amely kihívóan közösségellenes, egyszersmind megbotránkozás, riadalom keltésére alkalmas.
- [31] E tényállási elemek teljesülésének megítélése során előtt tartandó a felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya, amely szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bek.]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bek.]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető meg [Bfv.I.1.004/2020/13. (BH 2021.280.)].
- [32] Mindez a jelen ügyben az alábbiak rögzítését teszi indokolttá.
- [33] Egyfelől, a Legfőbb Ügyészség átiratában írtakkal szemben – és a védő átiratra tett észrevételében összhangban – nem tekinthető a tényállás törvényben tilalmazott támadásának, hogy az indítvány a cselekmény mások általi észlelhetőségének nehezített jellegét is érvként hozta fel.
- [34] Az alábbiakban kifejtettek szerint ugyanis a cselekmény kihívóan közösségellenes jellegének, illetve megbotránkozás, riadalom keltésére való alkalmasságának megítélése során nem mellőzhető az állásfoglalás, hogy a terhelt magatartása a konfliktuson kívül álló személyek számára objektíve észlelhető volt-e, még abban az esetben sem, ha a tényállás kifejezetten erre vonatkozó megállapítást nem tartalmaz. Ilyen értelemben az észlelhetőség megítélése nem tény-, hanem jogkérdés, amelyre az ítéleti ténymegállapítások talaján vonható következtetés. Ennek megfelelően a Kúria sem ténybeli következtetést vont le, amikor a cselekmény kihívó közösségellenességét abból – az irányadó tényállásban nem szerepeltetett körülményből – vezette le, hogy arra „a város belterületén, kifejezetten forgalmas helyen” került sor [Bfv.III.381/2019/7. (BH 2020.61.)]. Ehelyett a tényállásbeli helyszínek a tüzetes körülírás nélkül is szükségképpen adódó jellemzőit vette számba a helyes büntető anyagi jogi következtetés levonása érdekében.
- [35] Azaz, a cselekmény észlelhetőségére vont következtetés nem a tényállásban nem szereplő új tény megállapítását jelenti, hanem – a büntető anyagi jogi álláspont kialakításának előfeltételeként – az irányadó tényállás tényeinek eltérő (a mások általi észlelés lehetőségét kutató) nézőpontból szemlélő, de azzal összhangban álló leírását. Éppen ezért az észlelés nehezített mivoltát taglaló védői érvek helyességének megítélése az indítvány érdemi elbírálásának körébe esik.
- [36] Másodsor, a tényállás része kizárólag ténymegállapítás lehet. Nem ténymegállapítás és ezéért nem a tényállás része, a bíróság akár az elsőfokú, akár a másodfokú határozatban bizonyíték tartalmát idézi, avagy jogi értékelést végez [Bfv.I.40.2019/8. (BH 2019.219.II.), Bfv.II.925/2019/6. [51], Bfv.II.1026/2020/7. [24]].
- [37] A tényállásban leírt terhelti magatartás kihívóan közösségellenes jellegének, illetve megbotránkozás, riadalom keltésére való alkalmasságának megítélése pedig maga a jogi értékelő tevékenység. Ennek folyamán az erre vonatkozó bírói megállapítás még akkor sem vehető figyelembe a tényállás felülvizsgálatban érinthetetlen részeként, ha az alapügyben eljáró bíróságok – miként jelen esetben is – jogi értékelő tevékenységük eredményét a jogi indokolás helyett tévesen a tényállás részévé tették.
- [38] Mindezek előrebocsátását követően nem kétséges, hogy a terhelt a sértett nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket okozó megütésével – az erőszaknál tágabb értelmű [Btk. 459. § (1) bek. 4. pont, Bfv.III.1.049/2021/6., Bfv.I.980/2017/13. (BH 2018.134.III.)] – erőszakos magatartást is tanúsított.
- [39] Annál elmélyültebb vizsgálódást igényel, hogy az irányadó tényállásban leírt erőszakos magatartása kihívóan közösségellenes volt-e.
- [40] Az alapügyben eljáró elsőfokú bíróság e törvényi tényállási elem teljesülésének semmilyen indokát nem adta, míg a törvényszék végzése [73]–[74] bekezdésében azzal érvelt a terhelt magatartásának kihívóan közösségellenes jellege mellett, hogy a bántalmazás közterületen, a nyílt utcán, a nappali órákban történt, függetlenül attól, hogy a cselekmény rövid idő alatt zajlott le, és a sértett a személygépkocsi utasterében tartózkodott.
- [41] Ehhez képest az irányadó tényállásból a terhelti magatartás kihívó közösségellenességének megállapításához alapul szolgáló tények nem olvashatók ki.
- [42] Általánosságban minden bűncselekmény elkövetését a közösségi elvárásokkal való szembefordulás jellemzi. Ehhez képest a garázdaság törvényi tényállása többet: az elkövetés kihívó közösségellenességét kívánja meg. Ez azt jelenti, hogy a tényállásszerű elkövetési magatartás a környezetre gyakorolt hatása révén közvetlenül és durván sérti vagy sértheti a közösség nyugalma (a bűncselekmény tárgyi oldala), miközben a garázda magatartást tanúsító elkövető felismeri, hogy magatartása a közösség nyugalmanak megzavarására alkalmas, és tettét e közösségi érdek leplezetlen semmibevételével hajtja végre [a bűncselekmény alanyi oldala [Bfv.III.102/2014/6. (EBH 2014.B.23.II.)].
- [43] A közösség nyugalma így abban az esetben sérül, ha a cselekmény a közösség számára is közvetlenül átéltető. Ennek megítélése során kiemelten fontos szempontként esik számításba: – a cselekmény helyszíne, így, hogy arra közterületen [Bfv.III.381/2019/7. (BH 2020.61.)], a nyilvánosság számára nyitva álló magánterületen [Bfv.II.1.896/2015/5. (BH 2016.297.)], a közterületről is belátható magánterületen (Bfv.III.1.941/2017/8.), esetleg zárt társasházban [Bfv.III.630/2018/6. (BH 2019.123.)], Bfv.I.588/2015/5. (BH 2015.322.)] került sor, valamint

- az erőszakos magatartás kitaró tanúsítása [Bfv.III.381/2019/7. (BH 2020.61.), Bfv.I.1.029/2022/6.], avagy egymozzanatos jellege [Bfv.I.182/2014/5.(BH 2015.52.).
- Mindemellett az elkövetés adott ügyre jellemző, példálózva is felsorolhatatlan egyedi körülményei is mérlegelést igényelnek, és ezek összhatásában dönthető el, hogy a konkrét esetben megvalósított erőszakos magatartás közösségellenessége kihívónak tekinthető-e, avagy sem.
- [44] A konkrét esetben a felsorolt szempontok mentén azonban a terhelt erőszakos magatartása nem tekinthető kihívónak közösségellenesnek.
- [45] A terhelt terhére ugyanis egymozzanatos cselekvőség róható, és az általa kifejtett erőszak – az indítványban írtakkal összhangban – a gépkocsi utasterében tartózkodó, azaz a közterületen tartózkodók számára – kifejezett figyelemfelhívás hiányában – nehezítetten észlelhető sértettre irányult.
- [46] Ez utóbbi korlátozó feltétel jelentősége az adott ügyben perdöntő. Ha ugyanis az erőszakos magatartást megelőzően a terhelt olyan magatartást tanúsít, amely a kívülálló szemlélő számára kifejezetten figyelemfelhívó hatással bír, úgy az észlelést gátló körülmények és az erőszakos cselekmény akár egyszeri erő kifejtésre szorító jellege mellett sem lehet szó a kihívó közösségellenesség hiányáról. A hosszan tartó hangos kiáltozás pl. szidalmazás, fenyegetés, illetve a megszokott és elvárt magatartástól elütő látványos, széles pl. fenyegető gesztusok, az elkövető által magánál tartott, erőszakos magatartás tanúsítására, az erő kifejtés fokozására szolgáló tárgyak láttatni engedése ugyanis pontosan a közösség figyelmének felkeltését és az elkövetőre (valamint a kifejlődő cselekményére) irányítását eredményezi. A figyelemfelhívás nyomán pedig az ezt követő erőszakos magatartás környezet általi észlelése nem csupán lehetőség, hanem szükségszerű következmény, amely az elkövető számára is értelemszerűen felismerhető és belátható. Ha tehát az elkövető – akár egymozzanatu – erőszakos cselekményét kifejezett figyelemfelkeltés előzi meg, magatartásának kihívó közösségellenessége vitán felül áll.
- [47] E körben azonban az irányadó tényállás csupán annyit rögzít, hogy a terhelt „szidalmazni kezdte”, majd „hirtelen” ököllel szemtájékon ütötte a sértettet (elsőfokú ítélet [9] bekezdés). Ebből nem ismerhető meg, hogy a megelőző szidalmazás az utcán tartózkodó személyek számára észlelhető, hallható volt-e, mennyi időt ölelt fel, és a terhelt a szidalmazás megkezdéséhez képest mikor ütötte meg a sértettet; annál is inkább, mert a cselekmény „hirtelen” jellegéből a szidalmazás és az ökölütés közel egyidejűsége olvasható ki. Ilyen körülmények között az irányadó tényállásban szerepeltetett tények elégtelen következtetési alapul szolgálnak annak megállapításához, hogy a terhelt szidalmazásával előzetesen felkeltette és magára vonta volna a közterületen tartózkodó személyek figyelmét, így biztosítva erőszakos cselekményének biztos észlelését, egyúttal a közösség nyugalmanak elkerülhetetlen megzavarását.
- [48] Az előbbiektől tükrében az egymozzanatos, a közterületről potenciálisan látható, de kifejezett előzetes figyelemfelhívás hiányában korlátozottan észlelhető helyszínen (a gépkocsi utasterében) elvégemenő erőszakos terhelti magatartás a közösségi elvárásokkal kétségkívül szembe fordult, de kihívónak nem tekinthető.
- [49] Mivel pedig a terhelt magatartása nem volt kihívónak közösségellenes, ezért – tényállási elem hiányában – a garázdaság vétségét sem valósíthatta meg; függetlenül attól, hogy észlelése esetén alkalmas lehetett megbotránkozás (felháborodás, megütközés), riadalom (ijedtség, rémület) kiváltására.
- [50] Ekként az alapügyben eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megszegésével törvénysértően minősítették a terhelt cselekményét a terhelt megállapított testi sértés vétségével alaki halmazatban megvalósított garázdaság vétségeként is.
- [51] A korábban kifejtettek szerint ugyanakkor a törvénysértő minősítés a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjának első fordulatóban írt felülvizsgálói ok beálltának csupán szükséges, de nem elégséges feltétele. A felülvizgató szóban forgó oka nem teljesül, ha a törvénysértő minősítés nem párosul törvénysértő büntetés kiszabásával.
- [52] A hatályos eljárási törvény szerint felülvizsgálói eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Mivel a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, a belső arányossághoz igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának (BH 2011.97.I.). A Be. szerinti szabályozás helyes értelme szerint ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli [Bfv.III.77/2017/23. (BH 2017.359.)].
- [53] A jogerős ítéletben megállapított, egyaránt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő testi sértés vétsége [Btk. 164. § (1) és (2) bek.], illetve garázdaság vétsége miatt a Btk. 81. § (1), (2) és (3) bekezdésére figyelemmel három évig terjedő szabadságvesztés volt kiszabható.
- [54] A bűnösség körének szűkülése okán azonban a terhelt terhén kizárólag a testi sértés vétsége marad fenn, amely az előbbiektől szerint két évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett.
- [55] Ehhez képest az elsőfokú ítélet [23] bekezdésében felsorolt büntetékiszabási körülményeket is szem előtt tartva, a jogerős ítéletben a Btk. 33. § (4) bekezdésének felhívásával kiszabott pénzbüntetés, illetve a pénzbüntetés (a cselekmény tárgyi súlyát tükröző) napi tételszámának – a 30 napi minimumhoz jóval közelebb eső, egyidejűleg az 540 napi maximumtól messze elmaradó – 100 napi tételben való meghatározása a garázdaság megállapíthatóságának hiányában is igazodik a kizárólag testi sértés vétségeként értékelt cselekmény tárgyi súlyához és az alanyi bűnösség fokához.
- [56] Erre tekintettel a cselekmény törvénysértő minősítése a jelen esetben nem eredményezte

törvénysértő büntetés kiszabását, ezért a jogerő áttöréséhez a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjának első fordulatóban szabott második feltétel nem teljesült.

- [57] A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.II.820/2022/6.)

6 **Rablás valósul meg, ha az elkövetés tárgya nem csupán a dologelvétele célpontja, de egyúttal a sértettre ható, lenyűgöző erőszak közvetítője is. Így a rabláskénti minősítés törvényes, ha a terhelt a 90 éves sértett táskáját olyan módon és erővel rántja meg, hogy attól a sértett arccal előre a földre zuhan, eleve kizárva ezzel a sértett bárminemű ellenállását [Btk. 365. § (1) bek. a) pont, (3) bek. g) pont].**

- [1] A járásbíróság a 2022. január 4-én kihirdetett ítéletével a terheltet kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bek. *c)* pont II. ford., lopás büntettének kísérlete [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. *b)* pont *bc)* és *be)* alpont, (3) bek. *b)* pont, *ba)* alpont], lopás büntette [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. *b)* pont *bc)* és *be)* alpont], valamint testi sértés büntettének kísérlete [Btk. 164. § (1) bek., (3) bek.] miatt – mint többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül – 5 év fegyház fokozatú szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből nem bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] Az ügyészi fellebbezés folytán eljáró törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. június 13-án meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A terhelt II. tényállási pontban foglalt cselekményét rablás büntettének [Btk. 365. § (1) bek. *a)* pont I. ford., (3) bek. *g)* pont], a IV. tényállási pontban rögzített cselekményét lopás vétségének minősítette. A lopás büntettének kísérlete jogszabályi hivatkozásából a Btk. 370. § (2) bekezdés *b)* pontjára történő hivatkozást mellőzte. A szabadságvesztés tartamát 10 évre, a közügyektől eltiltás tartamát ugyancsak 10 évre súlyosította, egyebekben pedig a járásbíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás II. pontja szerint a terhelt 2020. október 15. napján 10 óra körüli időben, ittas állapotban kerékpárral megközelítette a D., M. I. utca és a V. M. utca közötti parkolónál, az óvoda előtti járdaszakaszon sétáló, nehéz mozgású, 1930-as születésű, bal szemére vak sértettet, majd mellé érve megrántotta a sértett bal vállán lévő műanyag szatyrt annak érdekében, hogy annak tartalmát megszerezze. E rántás következtében a 90 éves sértett azonnal arccal előre a földre esett, melynek következtében a koponyáján a bal járomív felett, az arcán és a bal térdén duzzanat jött létre, mely sérülések büntetőjogi gyógytartama 8 napon belüli.
- [4] A rántás következtében a terhelt megszerezte a sértett 300 forint értékű műanyag szatyrt, a benne lévő szórólappokkal, reklámújságokkal, a sértett

erszényével és az abban tartott legkevesebb 2000 forint készpénzzel. A keletkezett 2300 forint kár nem térült meg.

- [5] A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjára való hivatkozással.
- [6] Álláspontja szerint ugyanis a terhelt terhére rótt, a II. tényállási pontban írt vagyoni elleni erőszakos bűncselekmény másodfokú bíróság általi jogerős minősítése törvénysértő, és az elsőfokú bíróság járt el helyesen, amikor azt kifosztásként értékelte. A terhelt közvetlen személy elleni erőszakos cselekményt nem követett el, e tényre utaló körülmény fel sem merült, mert a terhelt a sértett válláról a táskát lerántva szerezte meg értékeit. Az elsőfokú bíróság álláspontja is az volt, hogy a rablás megállapításához az vezethetett volna, ha az erőszak a sértetti ellenállás megtörésére irányul.
- [7] Jelen esetben a terhelt által elkövetett cselekmények során a gyorsaság, a meglepetésszerűség játszott szerepet, nem pedig az akaratot bénító fizikai erőszak (*vis absoluta*) dominált, függetlenül attól, hogy a sértett vállán lévő táskára gyakorolt erőszak valóban átvédődött a sértettre. A terhelt és a II. tényállás sértettje közti erőkülönbség önmagában nem alapoza meg a rablás elkövetését, arról nem beszélve, hogy a terhelt a sértett egészségi állapotát nem is ismerhette. Noha a sértett elesett, azonban nem merült fel, hogy a terhelt az ellenállás megtörése végett túlzott testi erőt alkalmazott volna, vagy akarata – akár eshetőlegesen – kiterjedt volna a sértettnek való sérülés okozására, az egyenes terhelti szándékot pedig kizártnak vélte.
- [8] Érve alátámasztására az indítványozó hivatkozott az EBH 2010.2212. és BH 2010.143. számú eseti döntésekre, amelyek alapjaként szolgáló tényállások szerinte alapvetően térnek el jelen ügytől, ugyanis a jelen ügyben mindössze egy mozzanattal, egyszeri, hirtelen, meglepetésszerű cselekménnyel került sor a dolog elvételére.
- [9] Mivel a II. tényállási pontban írt cselekmény rablásként történő minősítését törvénysértőnek, egyúttal a helyes minősítéshez igazodó büntetési tételkeret alapján a kiszabott 10 év tartamú szabadságvesztést és közügyektől eltiltást törvénysértően súlyosnak látta, indítványozta a jogerős ítélet megváltoztatását akként, hogy a Kúria a terhelt terhére megállapított, a II. tényállási pontban írt cselekményt minősítse kifosztás büntettének [Btk. 366. § (1) bek. *c)* pont], a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás tartamát pedig – az elsőfokú bíróság által kiszabott tartamra – enyhítse.
- [10] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.
- [11] A Kúria – a másodfokú bíróság által is felhívott – Bfv.II.38/2013/5. számú precedensképes határozatának hivatkozásával előrebocsátotta, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a rablás tényállásában szereplő erőszak alatt személy ellen irányuló olyan fizikai erő kifejtését kell érteni, mely fizikai ráhatás alkalmas arra, hogy a megtámadott személy fizikai ellenállását leküzdje. A rablási erőszaknak lenyűgöző erejűnek, akaratot bénítóknak, olyannak kell lennie, amely alkalmas a sértett akaratának a megtörésére. Az ilyen fokú erőszak nem teszi lehetővé, hogy a megtámadott az ellenállás és az

- engedelmesség között választhasson, hanem arra kényszerül, hogy a dolog elvételét tűrje. A BH 2016.57. szám alatt közzétett határozat szerint pedig annak megítélése, hogy az erőszak az adott esetben elérte-e a rabláshoz megkívánt mértéket, a konkrét körülmények – így különösen az elkövető és a sértett életkorának, fizikai, pszichikai állapotának – egybevetett mérlegelését igényli. Idős emberek, gyermekkoriak esetében a *vis absoluta* megállapításához az átlagnál kisebb mérvű erőszak is elegendő.
- [12] A BH 2020.169. számú eseti döntést idézve kifejtette, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására korlátozottan képes személynek általában az tekinthető, aki mentális vagy fizikai állapota miatt a bűncselekmény során átélt élethelyzetet nem vagy csak korlátozottan képes reálisan belátni és annak megfelelő magatartást tanúsítani.
- [13] Rámutatott, hogy a BH 2010.143. számú eseti döntés szerint nem tekinthető rablási erőszaknak a csupán dolog ellen alkalmazott erőszak vagy a személyt dolgon keresztül érintő erőszak. Ettől azonban el kell különíteni azt az esetet, amikor a dologra kifejtett erőszakos magatartás már nemcsak érinti, hanem kifejezetten hatást fejt ki a megtámadott személyre, vagyis a dologra kifejtett erőszak áttevődik a megtámadott személyre.
- [14] Mivel pedig az irányadó ítéleti tényállás szerint a 90 éves, alacsony, törekény termetű, gyenge fizikumú, mozgásában korlátozott sértettet a terhelt támadása hátulról, váratlanul és nagy erővel érte, amely miatt a sértett az egyensúlyát is elvesztette, majd arccal előre, a földre esett, helyesnek tartotta az eljáró bíróságok megállapítását, hogy a terhelt által kifejtett dolog elleni erőszak áttevődött a sértett személyére.
- [15] A Kúria Bfv.II.38/2013/5. számú határozatára való hivatkozással arra az álláspontra helyezkedett, hogy a terhelt dologra, azon keresztül pedig a sértettre gyakorolt, az idegen dolog elvételét célzó támadása, az így alkalmazott erőszak a sértettel szemben lenyűgöző és elháríthatatlan volt, kizárta azt, hogy a sértett bármilyen ellenállást ki tudjon fejteni azért, hogy megakadályozza a táská elvételét. A terhelt a cselekmény elhárítására korlátozottan képes sértett testi épségét az elvenni szándékolt dolgon keresztül az elvétel módja (a dolog nagy erejű megrántása) folytán az elvétellel egyidejűleg, az elvétel érdekében, sérüléssel járó módon közvetlenül támadta, kihasználva ennek során a dologra közvetlenül, azon keresztül a sértett teste ellen intézett támadás, a táská megrántása folytán kialakult helyzetet, a sértett elesését.
- [16] Álláspontja szerint a törvényszék abban a kérdésben is helyesen foglalt állást, hogy a sértett gyenge fizikuma, mozgásában való korlátozottsága, idős kora miatt, valamint életkoránál és testi fogyatékoságánál fogva is korlátozottan volt képes a cselekmény elhárítására, amit a terhelt felismert, ezért a minősítő körülmény megállapítása is törvényes.
- [17] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.
- [18] A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében a felülvizsgálati indítványában foglaltakat maradéktalanul fenntartotta. Kifejtette egyúttal, hogy jelen ügy peradatai a sértett objektív körülményei tekintetében felmerült, életkorát, betegségeit tartalmazták ugyan, azonban a büntetőeljárásban nem került sor annak megállapítására, hogy a terhelt felismerte-e, felismerhette-e azokat. A terhelt a hátulról történő megközelítés során nem tudott, nem tudhatott a sértett életkorára, részleges vakságára, egészségi állapotára nézve következtetéseket levonni. Az elkövetés idején a terhelt csak arra vont le következtetést, hogy a sértett lassan, öregesen haladt. Ezt azonban nem tartotta elégségesnek annak megállapításához, hogy a terheltnek kétséget kizáróan tudomással kellett bírnia a sértett egészségi állapotáról, életkoráról, ezáltal cselekménye elkövetésekor fel kellett volna ismernie az elhárítási képesség hiányát.
- [19] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [20] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [21] A Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt cselekményének téves minősítése vagy a Btk. más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabott ki. A védői indítvány szerint a tényállás II. pontjában írt cselekmény minősítése téves, az nem rablás, hanem kifosztás büntette és ennek következtében a bíróság a helyes minősítéshez képest eltúlzottan súlyos büntetést szabott ki. A védő indítványa ezért a szóban lévő felülvizsgálati ok első fordulatának megfelel, az alapján a felülvizsgálatnak helye van.
- [22] Ennek megfelelően a védői indítvány nyomán a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot a tényállás II. pontjában írt bűncselekmény törvénysértő jellegét vizsgálva bírálta felül [Be. 659. § (5) bek.].
- [23] A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bek.]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bek.]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető meg.
- [24] Ennek megfelelően a Kúria a II. tényállási pontban foglalt, a felülvizsgálati eljárás során is irányadó tényállás alapján tette jogi értékelés tárgyává az ott szerepeltetett életbeli tényeket.
- [25] E jogi értékelő tevékenység elsőként során abban a kérdésben foglalt állást, hogy e tényállásból a Btk. 365. § (1) bekezdés *a)* pontjába ütköző rablás büntetékének törvényi tényállási elemei hiánytalanul kitűnnek-e.
- [26] A Btk. 365. § (1) bekezdés *a)* pontjába ütköző rablás többmozzanátú bűncselekmény, amely egyfelől a sértettre gyakorolt, az ellenállást megtörő erőszak vagy az élet, illetve a testi épség ellen irányuló

- közvetlen fenyegetés útján megvalósuló kényszerítésből, másfelől a dologelvétekből tevődik össze. A rablás tehát látszólagos anyagi halmozat, amely törvényi egységként – ún. összetett bűncselekményként – a kényszerítést mint eszközcselekményt és a dologelvéteket mint célcselekményt egyetlen törvényi tényállásban kapcsolja össze.
- [27] Mivel pedig a tényállásból kiolvashatóan a terhelt összesen legalább 2300 forint értékben tulajdonított el készpénzt és értéktárgyakat a sértettől, és a vállán lévő szatyrot pontosan a tartalmának megszerzése érdekében rántotta meg (azaz a dologelvétele és a szatyor megrántása egymással cél-eszköz viszonyban áll), a felülvizsgálati indítvány megítélése kizárólag azon áll, hogy a terhelt az eszközcselekmény végrehajtásával a személyére ható, akaratot megtörő erőszakot tanúsított-e a sértettel szemben.
- [28] Általánosságban a rablás megállapítására vezető erőszak alatt személy ellen irányuló olyan fizikai erő kifejtését kell érteni, amely fizikai ráhatás alkalmas arra, hogy a megtámadott személy fizikai ellenállását leküzdje. A rablási erőszak lenyűgöző erejű, akaratot bénító, amely a sértett akaratának megtörését célozza és arra alkalmas. Az ilyen mérvű erőszak nem teszi lehetővé, hogy a megtámadott az ellenállás és az engedelmesség között választhasson, és arra kényszerül, hogy a dolog elvételét tűrje [Kúria Bfv.II.38/2013/5. (EBH 2013.B.19.)].
- [29] A rablást azonban kizárólag személy ellen irányuló erőszak valósítja meg. Nem rablási erőszak a dolog elleni erőszak és a személyt kizárólag a dolog elvételén keresztül érintő erőszak. Ha azonban a dologra irányuló erőszak nem csupán érinti, de az ellenállás kifejtésére irányuló akaratának megtörésére alkalmas módon áttevődik a dolog birtokosára, az ezt követő (ezzel egyidejű) dologelvétele már rablásként értékelendő. Azaz rablás valósul meg, ha az elkövető a sértett értékének megszerzése érdekében közvetlenül magára az elvenni kívánt dologra úgy fejt ki erőszakot, hogy a támadó magatartás (ellökés, rángatás, földre esett sértett vonszolása) következtében az erőszak a dologról áttevődik a sértett személyére és ezáltal a dolog elvételét megakadályozni akaró sértett ellenállását megtöri (BH 2010.143.).
- [30] A Kúria, illetve jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság joggyakorlatot formáló, a törvény helyes értelmén alapuló eseti döntéseinek idézett elvi tételei révén pedig leszűrhető a következtetés, hogy – a védői okfejtéssel ellentétben – a dologról a személyre áttevődő erőszak sértetti ellenállás megtörésére alkalmas volta mellett az erőszakot jelentő elkövetői magatartás egy- vagy többmozzanátú jellege közömbös. A hivatkozott BH 2010.143. számú eseti döntés vezérmondata valójában – indirekt módon – ezt ki is mondja, amikor a dologra gyakorolt, de az azt birtokló személyre áttevődő támadó magatartások példalázó felsorolásában az egymozzanatú ellökést is szerepelteti, mint amely a sértett ellenállásának megtörésére alkalmas lehet.
- [31] Másodsor, ha a személyre áttevődő erőszak az ellenállás megtörésére való alkalmassága esetén is megvalósítja a rablást [még akkor is, ha a sértett ellenszegülését ténylegesen nem töri le: Kúria Bfv.III.1.195/2014/7. (BH 2015.153.), Bfv.II.89/2018/7. (BH 2019.66.), Bfv.III.195/2019/9. (BH 2019.292.II.)], úgy a logika szabályai szerint szükségképpen rablásként értékelendő, ha az elkövető által kifejtett erőszak nem csupán alkalmas az ellenállás leküzdésére, de az elhárítást ténylegesen is kizárja. Pontosan ezt fogalmazta meg a Kúria a fentebb hivatkozott, a felülvizsgálati indítványban és a Legfőbb Ügyészség átiratában is megjelenő Bfv.II.38/2013/5. számú határozatában, amikor kifejtette, hogy „amennyiben az elkövető által személy ellen alkalmazott erőszak olyan lenyűgöző és elháríthatatlan, hogy az eredményes védekezésre eleve nincs is mód, ez a személy elleni erőszakkal végrehajtott lopást [azaz a rablást] nem minősíti vissza lopássá” (indokolás 2.7. pont).
- [32] A jelen ügyre is érvényes elvi alapvetéseket rögzítve megállapítható, hogy a terhelt II. tényállási pontban írt magatartásában a rablási erőszak ismérvei jelennek meg. Amikor ugyanis a terhelt a mozgásban lévő kerékpáron ülve megrántotta a gyalogosan közlekedő 90 éves sértett vállán hordott táskát (miközben a jármű és a nehézkesen lépkedő sértett közötti sebességkülönbség a sértetre ható erőt értelemszerűen fokozta), ezzel olyan erőt gyakorolt rá, amelynek folytán a sértett azonnal – arccal előre – a földre esett. A terhelt nem csupán azért rántotta meg ekkora erővel a táskát, hogy azt a sértett akaratától függetlenül birtokba vegye, hanem tudata – és ekként a szándéka – kiterjedt arra, hogy a sértettet elrántva az ellenállását kizárja és a táskát így szerezzék meg. Ez azt jelenti, hogy a közvetlenül a sértett birtokában lévő tárgyra irányított erőhatás – eleve, a terhelt szándékának megfelelően – áttevődött a sértetre, mégpedig az ellenállás lehetőségét kizárva. Azaz, az egyszeri erő kifejtéssel – a dolog közvetítésével – sértetre gyakorolt erőszak akaratot megtörő jellegű volt, mert a sértettet még azelőtt védekezésre képtelenné tette, hogy a támadást egyáltalán felismerhette volna. A sértettnek a védekezés lehetőségétől fizikai erőszak tanúsításával való, a dologelvételel célzó (akár a dologelvételemmel egyidejű) megfosztása pedig a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző rablás büntetést valósítja meg.
- [33] Ekként a terhelt cselekményének az irányadó tényállásban megjelenített megszövegezése (a terhelt „megrántotta a sértett bal vállán lévő műanyag szatyrot annak érdekében, hogy annak tartalmát megszerezze. Ezen rántás következtében a 90 éves sértett azonnal arccal előre a földre esett”) valójában azzal a ténymegállapítással egyenértékű, hogy a terhelt – a bal vállán hordott szatyrot megragadva – a földre rántotta a sértettet. Az alapügyben megállapított életbeli tények más megközelítésből való, de azonos jelentéstartalommal bíró megfogalmazása pedig szemléletesen tükrözi, hogy a sértett táskája nem csupán a dologelvételel célpontja volt, de egyúttal a sértetre ható, lenyűgöző erőszak közvetítője is.
- [34] Ilyen körülmények között a sértetre ható erőhatás egyszeri jellege a védő érvelésével szemben valójában éppen a rablási erőszak megállapítása mellett szól. Eppen azért nem volt szükség ugyanis további erő kifejtésére („többmozzanátú” erőszak tanúsítására), mert a földre zuhanó sértett ellenállásával a terheltnek már nem kellett

- számolnia. Ez pedig lényeges különbség a védő által felhívott, EBH 2010.2212. számon közzétett eseti döntés alapját képező tényálláshoz képest, ahol a terhelt éppen azért ismételte meg (fokozta) a táskára ható erő kifejtését, mert az első, kizárólag a dologra ható erő tanúsításával nem ért célt. Azaz, amíg a jelen esetben már az első erőhatás kizárta a sértetti ellenállást, addig a hivatkozott ügybeli elkövető a sértett valósan tanúsított ellenállását küzdötte le a többmozzanató cselekménnyel.
- [35] Végül az irányadó tényállás azokat a körülményeket is tartalmazza, amelyek alapján a terheltnek következtetést kellett vonnia a sértett életkorára. A 90. életév betöltése biológiai, élettani folyamatok következményeként szükségképpen olyan külső jegyek kialakulásával jár együtt, amelyek okán a terheltnek – a megközelítés irányától függetlenül – is fel kellett ismernie a sértett magas életkorát, különös figyelemmel arra, hogy a tényállás járásának nehezített jellegét még külön is kiemeli. Következésképpen, a terhelt tudatában fel kellett merülnie, hogy a sértettet relatíve csekélyebb erő kifejtéssel is kibillentheti az egyensúlyából, a védekezés lehetőségétől így megfosztva őt. Ha pedig a sértett idős kora, nehezített mozgása egyaránt észlelhető volt, úgy a terheltnek azt is át kellett látnia, hogy az erőszakot az elhárításra korlátozottan képes személy sérelmére fejti ki [Btk. 365. § (3) bek. g) pont].
- [36] Mindezek alapján a jogerős ítélet törvényesen minősítette a terhelt II. tényállási pontban foglalt cselekményét a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és – a 90. életévét betöltött, idős korából fakadóan a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes személy sérelmére való elkövetése okán – a (3) bekezdés g) pontja szerint minősülő rablás büntetéként.
- [37] A terhelt felülbírálat tárgyát képező cselekményének maradéktalanul helyes minősítésére tekintettel pedig a kiszabott büntetés csak akkor vizsgálható, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, így a büntetést a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret figyelmen kívül hagyásával, avagy az irányadó büntetési tételkereten belül ugyan, de a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megsértésével szabták ki [Kúria Bfv.I.415/2016/7. (BH 2016.264.II.)]. A törvényes minősítés mellett a mérlegelési jogkörben, a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke viszont a felülvizsgálati eljárásban nem támadható [Kúria Bfv.I.1.502/2016/6. (BH 2017.219.II.)].
- [38] Jelen esetben a jogerős ítélet 10 év szabadságvesztést szabott ki a terhelttel szemben, amely a Btk. 365. § (3) bekezdése szerint minősülő rablás büntette miatt kiszabható szabadságvesztés felső határával azonos, és így – értelemszerűen – a többszörös visszaesőkkel szembeni halmazati büntetékiszabás szabályaira [Btk. 81. § (1)–(4) bek., Btk. 89. § (1) bek.] figyelemmel az adott esetben kiszabható, 5 évtől 22 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztésben meghatározott büntetési tétel keretei közé esik. A büntetés kiszabására vonatkozó szabályt rögzítő, mérlegelést nem tűrő büntető anyagi jogi szabály sérelme ezért alappal nem vehető fel.
- [39] Ennek folyományaként a cselekmény törvényes minősítése mellett, a Btk. más szabályának megsértése nélkül, a törvényes büntetési tételkeret határain belül kiszabott szabadságvesztés sem volt érinthető.
- [40] A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [41] A felülvizsgálati indítványt a terhelt kirendelt védője nyújtotta be, majd a felülvizsgálati eljárásban a Legfőbb Ügyészség átíratára írásbeli észrevételt tett. A kirendelt védőt tevékenységéért a felülvizsgálati eljárásban díjazás illeti meg akkor is, ha a Kúria az ügyben nem tart nyilvános ülést [BH 2019.217.III. (Bfv.I.1.323/2018/20.), BH 2020.287.IV. (Bfv.I.157/2020.)]. Ezért a Kúria a védő részére a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. § (3) bekezdésében meghatározott keretek között, a kirendelt ügyvédi óradíj ötszörösének megfelelő, összesen 30 000 forint, illetve az ezt terhelő általános forgalmi adónak megfelelő 8100 forint [IM rendelet 1. § (3) bekezdés], összesen 38 100 forint díjazást állapított meg, a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény 69. § (4) bekezdésében meghatározott kirendelt ügyvédi óradíj alapulvételével.
- [42] A kirendelt védő díjaként felmerült bűnügyi költséget a Be. 664. § (1) bekezdésének második mondata alapján az állam viseli.

(Kúria Bfv.II.1.021/2022/8.)

7 Nem eredményezi a költségvetési csalás elkövetőjének büntetlenségét, ha az egyébként adókötelezettséget keletkeztető gazdasági tevékenységét már eleve saját személyét a hatóságok elől rejtve tartva, teljes mértékben a jog keretein kívül, olyan módon végzi, hogy személyében az adójogi kötelezettségek közvetlen alanyává azért nem is válhat, mert az azt keletkeztető pozíciót – fiktíven – más, az adott céggel gazdasági tevékenységet nem végző személy tölti be.

Ilyen esetben, amennyiben a közvetett tettesi elkövetés az irányadó tényállás alapján nem állapítható meg, az ilyen elkövető a kétségtelen megvalósult tettesi alapcselekményhez kapcsolódóan részesi elkövetésért felel [Btk. 396. § (1) bek. a) pont, (5) bek. b) pont, 13. § (2) bek.].

- [1] A törvényszék a 2021. november 25. napján meghozott ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bek. a) pont, (5) bek. b) pont]. Ezért 2 év szabadságvesztésre és 360 napi tétel – napi tételként 10 000 forint, így összesen 3 600 000 forint – pénzbüntetésre, továbbá 5 év foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés-büntetés végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a szabadságvesztés esetleges végrehajtása esetén a terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett arról, hogy a foglalkozástól eltiltás körében a terhelt nem

- lehet gazdasági társaság vezető tisztségviselője, valamint a bűnfelelősközlés és a bűnügyi költségről.
- [2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva az ítéletábrá mint másodfokú bíróság a 2022. március 16. napján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatta, a felfüggesztett szabadságvesztés próbaidejének tartamát 3 évre mérsékelte. A terheltet 5 év gazdálkodó szervezet általános vezetése foglalkozástól eltiltásra ítélte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által kiegészített, a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás lényege a következő: Az S-M. Kft. gazdasági társaság cégjegyzékbe bejegyzett önálló képviselőre jogosult vezető tisztségviselője a megalakulástól, 2014. január 29. napjától 2014. június 27. napjáig H. L. ügyvezető volt. Ezt követően a felszámolási eljárás elrendeléséig S. B. került bejegyzésre, aki a társaságnak csak névleg lett tagja és vezető tisztségviselője, amelyért cserébe anyagi ellenszolgáltatást kapott. A gazdasági társaságot eredetileg is a terhelt gazdasági céljának elérésére hozták létre, és bár H. L. ügyvezető még minimálisan részt vett a működtetésben, az irányítás mindvégig a terhelt kezében volt. 2014. június 27. napjától a terhelt ténylegesen is egyedül működtette a kft.-t, a bejegyzett ügyvezető tevékenysége a szerződések és a teljesítési igazolások aláírására, valamint bankpénztári készpénzfelvételekre korlátozódott. A társaság gazdasági döntéseit mindvégig a terhelt hozta, a gazdasági és hivatali partnerekkel szemben a céget ő képviselte. Ennek formális legalizálása érdekében H. L. ügyvezető már a társaság megalakulását követő napokban meghatalmazást adott a terhelt részére. A céget ténylegesen működtető terhelt felelt a céget terhelő kötelezettségek teljesítéséért is, hiszen arra reálisan kizárólag neki volt lehetősége figyelemmel arra, hogy a gazdasági működés egészét a kezében tartotta, arra a bejegyzett ügyvezetőknek rálátása sem volt.
- A gazdasági társaság bejegyzett főtevékenysége kavics-, homok- és ásványi anyag bányászat volt, melynek megfelelő gazdasági tevékenységet végzett ténylegesen.
- I. Bányajáradékbevallási kötelezettség**
- Az i.-i ingatlanon a terhelt élettársa által működtetett W. Kft. vízisí pályát üzemeltet jelenleg is, amely már a vádbeli időszakban is működött. A vállalkozás működtetésében részt vesz a terhelt is. Maga a földterület a terhelt tulajdonát képezi, ezt bérlti tőle a W. Kft.
- 2014-ben a terhelt elhatározta a pálya bővítését akként, hogy a környező külterületi ingatlanok megvásárlásával egy újabb tavat épít ki. Ennek megvalósításához azonban szüksége volt egy gazdasági társaságra figyelemmel arra, hogy vízjogi létesítési engedélyt magánszemélyként nem kaphatott. Ennek érdekében állapodott meg H. L.-l az S-M. Kft. létrehozásában. A társaság tehát kifejezetten a bővítés érdekében jött létre.
- Az S-M. Kft. a megalakulását követően nem sokkal, 2014 tavaszán a terhelt által megvásárolni szándékozott, ám ekkor még az idegen magánszemélyek tulajdonában álló fenti külterületi ingatlanokra a bővítés céljából vízjogi létesítési

engedély kibocsátása iránti kérelmet nyújtott be a vízügyi hatósághoz. A használati jogosultság igazolására az S-M. Kft. a tulajdonosokkal megállapodásokat kötött, amelyek tartalma szerint a területüket tőlük bérbe veszi, és azután bérleti díjat fizet. A szerződések létrejötte érdekében a terhelt tárgyalta és egyezett meg a tulajdonosokkal, a társaság ügyvezetője nem is tudott a megállapodásokról, bár a dokumentumokat aláírta anélkül, hogy ismerte volna tartalmukat. A megállapodások tartalma vonatkozásában a terhelt a tulajdonosokat is félrevezette, azt állítva nekik, hogy az általuk aláírt irat a vízügyi hatóságnál történő eljárásra vonatkozó hozzájárulásukat tartalmazza. A terheltet a faluból ismerték, megbíztak benne, nem is olvasták el, hogy mi az irat tényleges tartalma. A társaság azonban bérleti díjat a tulajdonosoknak nem fizetett, akik azonban ezt nem is kérték, hiszen nem is tudtak arról, hogy közöttük bérleti jogviszony jött létre. Valamennyiük közös szándéka az ingatlanok későbbi értékesítése volt, és erre figyelemmel nem kívánták megakadályozni azt, hogy még az adásvételi szerződések megkötése előtt elkezdhesse a terhelt a hatósági eljárást.

A vízügyi hatóság 2014. május 9. napján vízpark központ kialakítására vízjogi létesítési engedélyt bocsátott ki az S-M. Kft. kedvezményezett részére.

Az engedély II/3. pont 1. alpontja szerint az engedélyes a kitermelt és az engedélyben foglalt tevékenységgel össze nem függő célra felhasználta, hasznosított ásványi nyersanyag mennyisége után bányajáradékot köteles fizetni. Az engedély 4. alpontja szerint a bányajáradékot negyedévenként, a negyedévet követő 20. napjáig kell bevallani a bányafelügyeletnek, valamint befizetni a központi költségvetés e célra elkülönített számlájára.

Az S-M. Kft. az engedélyre tekintettel elvégezte a látványító kialakítását, amelynek során folytatott ásványi nyersanyag-kitermelésből származó kavicsot, homokos kavicsot 2014. III. negyedévtől 2015. I. negyedévig terjedő időszakban utépítési tevékenységet végző gazdasági társaságok részére, összesen bruttó 265 646 598 forint értékben értékesítette. Ennek ellenére 2014. III. és IV. negyedévében 0 adattartalmú bevallást tett, ezt követően pedig a bányajáradékbevallási és befizetési kötelezettségét nem teljesítette.

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Bányászati, Gázipari és Építésügyi Főosztálya vizsgálta a társaság bányajáradékbevallási kötelezettségének teljesítését. Ennek során megállapította, hogy az engedélyes az említett vízjogi létesítési engedély birtokában a látványtavat kialakította, amelynek során ásványi anyag kitermelést végzett. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal legkevesebb 132 884 m³ mennyiségű ásványi nyersanyag kitermelését állapította meg.

Azzal, hogy az S-M. Kft. az ásványi anyag kitermelése és hasznosítása ellenére a bányajáradékbevallási és befizetési kötelezettségének nem tett eleget, a költségvetésnek 69 764 100 forint vagyoni hátrányt okozott.

II. Áfabevallási kötelezettség

Az S-M. Kft. a folytatott gazdasági tevékenységéről 2014. szeptemberig negyedéves, majd október és november hónapokra vonatkozóan havi

- áfabevallásokat nyújtott be. A bevallásokkal érintett időszakban, tehát 2014 novemberéig összesen 130 381 000 ezer forint értékesítés és 111 477 000 ezer forint beszerzés után 35 202 851 forint áfát vallott be. Ez valós adattartalmú bevallás volt. Ezt követően azonban nem teljesítette áfabevallási kötelezettségét, annak ellenére, hogy továbbra is gazdasági tevékenységet folytatott, a bővítés céljából kitermelt ásványi nyersanyagot értékesítette. A gazdasági tevékenység teljes időszakában, 2014. III. negyedétől 2015. I. negyedév végéig a ténylegesen megvalósított bruttó 265 646 598 forint értékesítés után nem került bevallásra további 21 273 197 forint áfa, illetve az azzal szemben levonható 1 720 656 forint összegű áfa. Így az S-M. Kft. terhére 2014–2015. években 19 552 000 forint áfa adókülönbözöt keletkezett, amelyre vonatkozó bevallási és befizetési kötelezettségének a terhelt által irányított gazdasági társaság nem tett eleget. Az S-M. Kft. 2014–2015. évben 69 764 100 forint bányajáradék, valamint 19 552 541 forint áfa bevallási és befizetési kötelezettségének nem tett eleget, amellyel összesen 89 316 641 forint vagyoni hátrányt okozott a költségvetésnek. Ezért a büntetőjogi felelősség a társaságot ténylegesen működtető, irányító terheltet terheli.
- A vagyoni hátrány teljes összegét a terhelt 2021. augusztus 11. napján, a büntetőeljárás tárgyalási szakaszában, az ügy bíróságra érkezését követő fél évvel teljes egészében megtérítette.
- A törvényszék 2016. január 13. napján elrendelte az S-M. Kft. felszámolását. A cégbíróság a gazdasági társaság felszámolását végzésével 2017. április 27. napján befejezte és a céget megszüntetnek nyilvánította.
- [4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottn – elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatása és a terhelt felmentése, másodlagosan a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.
- [5] Indokai szerint törvényt sértett az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét kimondta költségvetési csalás bűntettében. Téves az a megállapítás, hogy e bűncselekmény elkövetője bárki lehet, mert tettesként azt valójában csak a gazdasági társaság vezető tisztségviselője vagy képviselőre jogosult egyéb tagja valósíthatja meg. Olyan személy, aki nem a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, avagy nem rendelkezik képviselői jogosultsággal a gazdasági társaság nevében nem tehet jognyilatkozatot, a bankszámla felett nem rendelkezhet, így nem tudja teljesíteni az adófizetési kötelezettséget sem.
- [6] Jelen ügyben a terhelt nem volt a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, a társaság bankszámlája felett rendelkezési joga nem volt, az adózó gazdasági társaság könyvelőjét nem ismerte, a társaság iratainak átvételére meghatalmazással nem rendelkezett. Mindebből az következik, hogy tettesként történt felelősségre vonása törvényt sértő.
- [7] Kifogásolta, hogy az eljáró bíróság nem vizsgálta a terhelt esetleges részesi felelősségét. E vonatkozásban arra hivatkozott, hogy nem áll rendelkezésre olyan bizonyíték, amely arra utalna: S. B. arra kapott volna utasítást vagy megbízást a terheltől, hogy az adó-, illetve járulékbevallási és -befizetési kötelezettséget ne teljesítse. Bűncselekmény pedig legfeljebb akkor lehetett volna felelősségre vonni, ha olyan tevékenységhez nyújt közvetlen segítséget, amely bevallási és befizetési kötelezettséghez kapcsolódik. Ilyen cselekmény azonban részéről nem történt.
- [8] Kifejtette továbbá: az eljáró bíróság eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy M. K. más büntetőügyben tett vallomását nem tette szabályosan a bizonyítás részévé, azt nem ismertette és arra nem biztosított észrevételezési lehetőséget. Ekként a vallomás okiratként sem lehetett volna értékelhető.
- [9] Emellett az eljárás során olyan tanúk vallomásának beszerzése maradt el, akik nyilatkozni tudtak volna arra, hogy S. B. ellátta-e az ügyvezetői feladatait. Kifogásolta továbbá, hogy az eljáró bíróság nem értékelte a terhelt javára az írásszakértői véleményt, illetve azt is, hogy az ítéletábrá nem adta indokát annak, hogy miért tartotta megállapíthatónak az üzletszerű elkövetést.
- [10] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben kizárták, részben alaptalannak tartotta.
- [11] Kifejtette, hogy a gazdasági társaságot kétségtelenül adófizetési kötelezettség terhelt mind a bányajáradék, mind az általános forgalmi adó tekintetében. Ha az adózó gazdasági társaságot a vezető tisztségviselői és képviselőre feljogosított munkavállalói képviselhetik, akkor az adóbevallás benyújtásának és az adó megfizetésének kötelezettségei is őket terhelik.
- [12] A költségvetési csalás tényállása speciális alanyra utalást nem tartalmaz, annak tettese és társtettese a bírói gyakorlat szerint csak olyan személy lehet, aki az adókötelezettség szempontjából jelentős tény (adat) valótlan előadásával, elhallgatásával, vagy más magatartással a hatóságot adóbevétele csökkentését eredményezően megtéveszti.
- [13] E bűncselekményt azonban más elkövetői minőségben, így közvetett tettesként vagy bűncselekményként olyan személy is elkövetheti, akinek nincs kötelezettsége a tényekre vonatkozó nyilatkozattételre.
- [14] Jelen ügyben a formális ügyvezetőnek a társaság működésére nem volt rálátása, a tényállás alapján a terhelt a keletkezett számlákat nem bocsátotta a rendelkezésére, így az adófizetési kötelezettségek tekintetében a releváns adatokról nem volt tudomása. Ezekkel kapcsolatban tévedésben volt, e tévedését a terhelt közvetett tettesként okozta.
- [15] A terhelt büntetőjogi felelősségére vont bírói következtetés helyességét nem befolyásolja, hogy az eljáró bíróságok tettesként, és nem közvetett tettesként marasztalták el.
- [16] Álláspontja szerint az üzletszerű elkövetés megállapítására a tényállásban rögzített tények alapján törvényesen került sor.
- [17] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.
- [18] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében a védő a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal egyezően nyilatkozott. Kiemelte, hogy az eljárás során nem állt rendelkezésre bizonyíték arra vonatkozóan, hogy S. B. tévedésben lett volna. A terhelt esetleges bűncselekményi magatartásával

- kapcsolatban pedig tényállás nem került megállapításra.
- [19] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [20] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja.
- [21] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, miszerint felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [22] A Kúria előjáróban rögzíti, hogy a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [23] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [24] A Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét; a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja szerint pedig akkor, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [25] A felülvizsgálati indítvány szerint a terhelt tettesként nem követhette el a költségvetési csalás büntettét, mert nem volt az adózó gazdasági társaság vezető tisztségviselője vagy képviselőre jogosult tagja (munkavállalója), így nem terhelte az adóbevallás benyújtásával és az adó megfizetésével kapcsolatos jogi kötelezettség.
- [26] Valójában tehát jelen ügyben az az eldöntendő jogi kérdés, hogy az irányadó tényállás alapulvételével megfelel-e a büntető anyagi jog szabályainak a terhelt bűnösségének megállapítása; amennyiben pedig a bűnösség megállapítása helyes, úgy a cselekmények minősítése törvényes-e, és ha nem az, akkor az – vagy más anyagi jogszabálysértés – vezetett-e törvénysértő büntetés kiszabásához.
- [27] Így az indítvány azon állítása, miszerint a terhelt a gazdasági társaságnál betöltött vezető tisztség hiányában a költségvetési csalást nem követhette el, a Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja szerinti felülvizsgálati oknak felel meg.
- [28] Ilyen valószínűleg meg például abban az esetben, ha a jogerős ítéleti tényállásban megállapított tények nem merítik ki a terhelt terhére rótt (vagy esetlegesen más minősítésű) bűncselekmény valamennyi, törvényben előírt, kötelező tényállási elemét. Ha pedig a törvény szerint kizárólag meghatározott tulajdonságokkal rendelkező személy (ún. speciális alany) által elkövethető bűncselekmény miatt a törvényi követelményeknek meg nem felelő személy közvetlen tettesi (társtettesi) büntetőjogi felelősségének megállapítására kerül sor, akkor az adott bűncselekmény valamennyi tényállási eleme – aminek része a tettes speciális alanyisága is – már fogalmilag nem valósulhat meg.
- [29] Ebben az esetben a büntetőjogi felelősség megállapítása (e bűncselekmény miatt) csak akkor lehet törvényes, ha – az irányadó tényállás szerint – a terhelt a bűncselekményt a törvényi követelményeknek megfelelő személy felhasználásával közvetett tettesként [Btk. 13. § (3) bek.] vagy ilyen személy cselekményéhez kapcsolódóan részesként [Btk. 14. § (1) és (2) bek.] valósította meg.
- [30] A Btk. elkövetéskor hatályos 396. § (1) bekezdése szerint költségvetési csalás vétségét követi el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki
- a)* költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja,
- b)* költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos kedvezményt jogtalanul vesz igénybe, vagy
- c)* költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.
- [31] Az ugyancsak elkövetéskor hatályos (3) bekezdés *b)* pontja szerint a büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a nagyobb vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.
- [32] A törvényi tényállásból következik, hogy a költségvetési csalást – legalábbis közvetlen tettesként – csak az követheti el, akinek adókötelezettségét, adófizetési kötelezettségét, adót, költségvetési támogatást megállapító törvény vagy adózás rendjéről szóló törvény írja elő. Az ilyen személy – az elkövetéskor hatályos – az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 6. § (1) bekezdése szerint az adózó.
- [33] Az adóalanyiságot pedig az egyes adónemeket meghatározó törvények szabályozzák. Ennek megfelelően az általános forgalmi adó tekintetében adóalany – az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 5. § (1) bekezdése szerint – az a jogképes személy vagy szervezet, aki (amely) saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára és eredményére.
- [34] A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény elkövetéskor hatályos 20. § (1) bekezdése szerint a kitermelt ásványi nyersanyag és geotermikus energia után az államot részesedés, bányajáradék illeti meg. A (2) bekezdés *b)* pontja előírja, hogy az általa kitermelt ásványi nyersanyag és geotermikus energia, illetve szilárd ásványi energiahordozók föld alatti szénelgázosítással történő kitermelése esetében az általa igénybevetett ásványi nyersanyag után bányajáradékot köteles fizetni az 1. § (2) és (7) bekezdése szerinti tevékenységet végző. Ez utóbbi rendelkezés elkövetéskor hatályos szövege szerint az építési vagy talajvédelmi engedély alapján végzett

- tereprendezéssel, a vízjogi engedély alapján végzett mederalakítással összefüggő, valamint katasztrófavésztől vagy az Alaptörvény 53. cikke szerinti veszélyhelyzet elhárításához szükséges ásványi nyersanyag kitermelésre a 3. §, 20. §, 41. § és 44. § rendelkezéseit kell alkalmazni.
- [35] Mindezekből következően az általános forgalmi adó alanya és a bányajáradék fizetésére kötelezett a tényállásban írt gazdasági tevékenységhez kapcsolódóan nem a terhelt, mint természetes személy, hanem az S.-M. Kft. volt.
- [36] A Ptk. 3:116. § (1) bekezdése szerint a gazdasági társaságot vezető tisztségviselői és képviselőre feljogosított munkavállalói írásban cégjegyzés útján képviselik, így a cég adózással kapcsolatos kötelezettségeinek teljesítéséért is a cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselő vagy képviselőre feljogosított munkavállaló a felelős.
- [37] Az irányadó tényállás szerint az S.-M. Kft. ügyvezetője azonban a vád tárgyává tett cselekmények elkövetésének idején nem a terhelt, hanem S. B. volt, így a cég adózással kapcsolatos kötelezettségei is őt terhelték. Ezzel együtt a tényállás rögzíti azt is, hogy a terheltnek cégjegyzésre, ügyvezetésre való jogosultsága nem volt. Ehhez képest nem terhelték a társaság adózással kapcsolatos kötelezettségei sem, és értelemszerűen, legalábbis közvetlenül, azok elmulasztásáért sem felel.
- [38] Az adócsalást is elkövetheti azonban közvetett tettesként vagy bűnsegédként olyan személy, akinek nincs jogi kötelezettsége nyilatkozattételre (BH 2013.200., BH 2010.319., BH 2010.114.).
- [39] A Legfőbb Ügyészség átiratában azt fejtette ki, hogy az irányadó tényállás szerint az S.-M. Kft. adófizetési kötelezettsége vonatkozásában releváns tényeket illetően a bejegyzett (formális) ügyvezető, S. B. tévedésben volt, amit a terhelt okozott; ezért a terhelt a terhére rótt bűncselekményeket közvetett tettesként követte el.
- [40] A Btk. 13. § (2) bekezdése szerint közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását e cselekményért gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer vagy fenyegetés miatt nem büntethető, illetve tévedésben levő személy felhasználásával valósítja meg.
- [41] Az irányadó tényállásból azonban a közvetett tettességet megalapozó tények valójában nem tűnnek ki. A társaság bejegyzett ügyvezetője nem volt gyermekkorú (ez fogalmilag is kizárt), nem kóros elmeállapotú, és nem tartalmaz olyat a tényállás, miszerint a terhelt kényszerrel vagy fenyegetéssel kényszerítette volna adózási és számviteli kötelezettségeinek megszegésére. Ugyanígy az ügyészi átiratban megjelölt tévedést megalapozó tényeket – azaz a bejegyzett ügyvezető tévedését, és annak a terhelt általi okozását vagy fenntartását – sem tartalmazza az irányadó tényállás.
- [42] Az eljáró bíróság azt állapította meg tényként, hogy a kft. cégnyilvántartásba bejegyzett vezető tisztségviselője S. B. volt, aki a társaságnak csak névleg lett tagja és vezető tisztségviselője, amelyért cserébe anyagi ellenszolgáltatást kapott. A gazdasági társaságot a terhelt gazdasági céljának elérése érdekében hozták létre, az irányítás ténylegesen mindvégig az ő kezében volt, 2014. június 27. napjától egyedül működtette a kft.-t. A tényállás S. B. tudattartalmára, valamint a terheltnek az ő irányában megvalósított magatartására vonatkozóan azonban egyáltalán nem rögzít adatot.
- [43] Következésképp az irányadó tényállásból nem vonható olyan következtetés, mely szerint a terhelt közvetett tettesként követte el a terhére rótt bűncselekményeket.
- [44] Értelemszerűen nem eredményezi a költségvetési csalás elkövetőjének büntetlenségét, ha nem csupán a legális gazdasági tevékenysége során, a rá vonatkozó adójogi kötelezettségeket szegi meg, hanem az egyébként – legális keretek között – adókötelezettséget keletkeztető gazdasági tevékenységét már eleve saját személyét a hatóságok elől rejtve tartva, teljes mértékben a jog keretein kívül, olyan módon végzi, hogy személyében az adójogi kötelezettségek közvetlen alanyává azért nem is válhat, mert az azt keletkeztető pozíciót – fiktíven, azaz a valóságtól eltérően – más, az adott céggel gazdasági tevékenységet nem végző személy tölti be.
- [45] Ilyen esetben, amennyiben a közvetett tettesi elkövetés az irányadó tényállás alapján nem állapítható meg (és jelen esetben ez a helyzet), az ilyen elkövető a kétségtelen megvalósult tettesi alapcselekményhez kapcsolódóan bűnsegédi elkövetésért felel.
- [46] A tényállásban az alapcselekmény (az ügyvezető mulasztása) és a terhelt azzal kapcsolatban kifejtett magatartásának a leírása szerepel.
- [47] Ebben az esetben a terhelt cselekménye bűnsegédi elkövetést valósít meg, az ugyanis kizárólag tárgyi kapcsolatban van az alapcselekménnyel. Ellenben a közvetett tettesség megállapítása igényelné a tettes gyermekkorú vagy (büntethetőségét kizáró) kóros elmeállapotát, illetve a tényállásban az elkövetési magatartást – jelen esetben mulasztást – kifejtő személyt érintő (ugyancsak büntethetőséget kizáró) kényszernek vagy fenyegetésnek, avagy e személy tévedésének a leírását.
- [48] Így a tényállásban feltüntetett, a közvetett tettességet megalapozó tények hiányában a fikatív tisztségviselő által megszegett kötelezettségek miatt a terhelt bűnsegédi felelősséggel tartozik; a kötelezett mulasztásait azzal segítette, hogy az adózási és számviteli kötelezettségek teljesítéséhez szükséges adatokat, iratokat (azaz pl. az áfatartalmú számlákat) nem adta át a részére. Ezt attól függetlenül meg kellett volna tennie, hogy azokat a bejegyzett ügyvezető kérte-e, illetve volt-e hajlandósága a tisztségéből fakadó adózási és számviteli kötelezettségeinek teljesítésére.
- [49] A bűnsegédi elkövetés megállapításának az sem akadály, hogy S. B. büntetőjogi felelősségének megállapítására az eljárás során – halála miatt – nem került sor. Annak ugyanis nem feltétele a tettes bűnösségének kimondása, csupán az alapcselekmény tényét és a bűnsegéd ahhoz nyújtott szándékos segítségnyújtását kell a bíróságnak rögzítenie. Ezeket pedig – ahogy arra a Kúria már utalt – jelen esetben a jogerős ítéleti tényállás maradéktalanul tartalmazza.
- [50] A terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása tehát a terhére rótt bűncselekmény kapcsán törvényes, annak ellenére, hogy személyében – az S.-M. Kft.-hez kapcsolódóan – adójogi kötelezettség nem terhelt.

- [51] Megjegyzi ugyanakkor a Kúria: az, hogy a jogerős ítélet szerint a terhelt tettesként követte el a terhére rótt bűncselekményeket, a kifejtettek alapján ugyan téves, de nem ad okot a jogerős ítélet felülvizsgálatára. A Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja alapján ugyanis felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy más anyagi jogszabálysértés miatt a bíróság jogerős ítéletében törvénysértő büntetést szabott ki.
- [52] A minősítés alatt a cselekmény Btk. Különös Része szerinti minősítése – így az alapeset és annak enyhébben, vagy súlyosabban minősülő esete egyaránt – értendő. Nem része a minősítésnek a büntetés kiszabására nem a cselekmény tárgyi oldalán, hanem az elkövető személyén keresztül kapcsolódó megállapítás, rendelkezés. Következésképp az elkövetői alakzat meghatározása (éppúgy, mint például a visszaesői minőség megállapítása) nem része a minősítésnek, így az e körben való téves rendelkezés nem téves minősítés, hanem a büntetőjog más szabályát sérti. Ezért felülvizsgálatnak csak a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont második fordulatának *ba)* alpontjában írt okból lehet helye, amennyiben ez törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte. A büntetés pedig akkor törvénysértő, ha annak neve vagy mértéke az alkalmazott Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezését sérti (BH 2012.139.).
- [53] A Btk. 14. § (3) bekezdése alapján azonban a részesekre – így a bűnsegédre is – a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni. Ugyan a Btk. 82. § (1) és (4) bekezdése értelmében bűnsegéd esetében ún. „kétszeres enyhítés” is alkalmazható, ez azonban nem kötelező, mérlegelést nem tűrő rendelkezés. Következésképp az elkövető bűnsegédi minősége csupán a büntetési tétel alsó határa áttörésének lehetséges mértékét növeli meg, a kiszabható büntetés nemét, valamint a büntetési tételkeret alsó és felső határát nem is érinti. Amennyiben azonban a büntetési tétel változatlan, a bűnsegédi helyett tettesi elkövetői alakzat téves meghatározása fogalmilag nem eredményezheti törvénysértő büntetés kiszabását, ami a terhelt javára felülvizsgálattal lenne támadható. Éppen ellenkezőleg, csak a tettes helyett bűnsegédi minőség esetleges téves megállapítása adna alapot az arra jogosultnak a terhelt terhére bejelentett felülvizsgálati indítvány előterjesztésére, ha a bíróság ítéletében olyan büntetést szabott volna ki, amire csak a Btk. 82. § (4) bekezdésének alkalmazásával lett volna lehetősége; jelen esetben azonban nem erről, hanem az elsőként írt esetről van szó.
- [54] A felülvizsgálati indítvány kifogásolta, hogy az üzletszerű elkövetés minősítő körülményének megállapításával összefüggésben a másodfokú bíróság nem teljesítette az indokolási kötelezettségét.
- [55] Ezzel kapcsolatban a Kúria rámutat a következőkre.
- [56] A Be. 649. § (2) bekezdés *d)* pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. Ilyen feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés a Be. 608. § (1) bekezdés *f)* pontja értelmében, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.
- [57] A jelenleg hatályos Be. – szemben az 1998. évi Be.-vel – az indokolási kötelezettséggel összefüggésben feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező szabálysértésként már csupán e szabályt tartalmazza.
- [58] Kétségtelen, hogy a bíróság indokolási kötelezettségének teljesítése közjogi és perjogi szabályokból fakadó kötelezettség, amely nem diszkrecionális, hanem törvényileg szabályozott. A bírói döntés indokolásának megléte törvényileg egzakt kötelezettség, legfeljebb mikéntje lehet mérlegelés tárgya; ez utóbbi azonban immár a relatív eljárási szabálysértések körébe tartozó [Be. 609. § (2) bek. *d)* pont], ebből következően pedig felülvizsgálat alapja nem lehet.
- [59] Megjegyzi a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság – az ítélőtábla által e vonatkozásban is helybenhagyott – ítélete tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy az üzletszerű elkövetés megállapítására miért került sor (elsőfokú ítélet [149] bekezdés).
- [60] Ekként a Kúria a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.III.842/2022/9.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

POLGÁRI SZAKÁG

8A tények egyoldalú, megtévesztésre alkalmas vagy önkényes módon való csoportosítása, egymás mellé helyezése akkor valósítja meg azok hamis színben történő feltüntetését, ha ezzel megváltozik a tartalmuk. Önmagában nem valósítja meg a való tények hamis színben feltüntetését az, hogy a való tények között az olvasó esetlegesen a cikk tartalmán túlmutató összefüggést vélhet [2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 1. § (6) pont, 12. § (1) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 495. § (1) bek., 496. § (1) bek.; 2010. évi CLXXXV. törvény (Mttv.) 46. §; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:44. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. és II. rendű felperesek önálló bírósági végrehajtók, mindketten egy alkotmánybíró gyermekei. Egy internetes portálon 2023. március 14. napján 9 óra 14 perckor „T. után újabb fontos köztisztviselő neve bukkant fel S. naplójában” címmel cikk jelent meg, amely többek között a következő mondatokat tartalmazza: „Arra sem kaptak választ az alkotmánybírótól, hogy a találkozóhoz volt-e köze ahhoz, hogy (...) fia, F. B. is önálló bírósági végrehajtó lett. Vele a naplóbejegyzések alapján korábban szintén az F.-ben találkozott S., neve a nyomozati iratokban is előkerült, végrehajtói irodájának adatait lekérték ugyan a nyomozók a cégadatbázisból, de F.-et még csak tanúként sem hallgatták meg, holott más végrehajtókat később meg is vádoltak. A nyomozati feljegyzések szerint az alkotmánybíró fia »láthatóan kiváló kapcsolatot ápolt« S. Gy.-vel. Az alkotmánybíró másik gyermeke, 2018 óta szintén végrehajtóként tevékenykedik. F. L. egy évig ugyanabban az ingatlanban bérelt végrehajtói irodát, mint ahol V. P. képviselői irodája volt. Az épület pedig, ahol az irodák voltak, V. P. fia cégének tulajdona. A lap a nyomozati anyagokra hivatkozva megjegyzi: F. L. szoros barátságban van S. szintén megvádolt feleségével, akivel együtt végeztek a K. G. R. Egyetemen, és »sülve-főve« együtt voltak a végrehajtói kar rendezvényein, így az esztergomi végrehajtó közvetlenül értesülhetett a kar ügyeiről.”
- [2] Az I. és II. rendű felperesek helyreigazítási kérelmének az alperes nem tett eleget.

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

- [3] Az I. és II. rendű felperesek keresetükben az alperest az internetes honlapon 2023. március 14. napján 09 óra 14 perckor közzétett cikkben foglalt állítások helyreigazítására kérték kötelezni az alperest a következők szerint:
- [4] Az alperes valótlanul állította, hogy „arra sem kaptak választ az alkotmánybírótól, hogy a találkozóhoz volt-e köze ahhoz, hogy (...) fia, F. B. is önálló bírósági végrehajtó lett”. A valóság ezzel szemben az, hogy (...) egyértelmű választ adott email

üzenetében a találkozók tartalmára vonatkozóan (1. számú kereset).

- [5] Az alperes azon valós tényállításával, hogy a II. rendű felperes végrehajtói irodájának cégkivonatát is lekérte a nyomozó hatóság, egyrészt azt a hamis látszatot keltette, hogy a II. rendű felperes is bűncselekményt követett el, másrészt azt „sugallhatja”, hogy az I. és a II. rendű felperest a nyomozati szakban akár hivatalos személyek befolyásolása miatt nem vonták vizsgálat alá. Ezzel szemben a valóság az, hogy a II. rendű felperest nem gyanúsították bűncselekmény elkövetésével, tanúkénti meghallgatására sem került sor (2. számú kereset).
- [6] Az alperes valótlanul állította, hogy „az alkotmánybíró másik gyermeke, 2018 óta szintén végrehajtóként tevékenykedik. F. L. egy évig ugyanabban az ingatlanban bérelt végrehajtói irodát, mint ahol V. P. képviselői irodája volt. Az épület pedig, ahol az irodák voltak, V. P. fia cégének tulajdona”. A valóság ezzel szemben az, hogy V. M. a bérleti szerződés megkötésekor nem volt tagja, ügyvezetője a Kft.-nek. Az I. rendű felperes V. M.-et nem is ismeri, vele sohasem találkozott (3. számú kereset).
- [7] Az alperes azt a valós tény, hogy az I. rendű felperes S. Gy. feleségével jó baráti viszonyt ápolt, abban a hamis színben tüntette fel, mintha az I. és II. rendű felperesek a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar nem nyilvános információiról is értesültek volna. Ezzel szemben a valóság az, hogy az I. és a II. rendű felperesnek semmilyen rálátása nem volt ezen barátság alapján a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar ügyeire (4. számú kereset).
- [8] Kérték, hogy az alperes a helyreigazító közleményben az I. és a II. rendű felperesnek adjon megfelelő elégtételt. A kereset jogalapjaként a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdését jelölték meg.
- [9] Az alperes elsődlegesen az eljárás megszüntetését kérte. Alaki védekezése szerint az internetes oldal nem felel meg a sajtótermékkel szemben támasztott – Smtv. 1. § (6) bekezdésében foglalt – fogalmi elemeknek, mert Sz. város közzolgálati honlapja a szolgáltatás nyújtásával az üzletszerűség, a rendszeres nyereség elérésének követelményét nem valósítja meg. Másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a kiemelkedő jelentőségű büntetőeljárásról az alperes az Smtv. 10. §-a alapján köteles beszámolni. A cikk nem közöl valótlan tényeket, a való tényeket sem tünteti fel hamis színben, a felperesek által sérelmezett következtetéseket pedig nem tartalmazza, sugalmazás nem lehet sajtó-helyreigazítás tárgya. Elégtétel adására pedig az alperes sajtó-helyreigazítási perben egyébként sem kötelezhető.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a következő helyreigazítás közzétételére kötelezte az alperest: „A 2023. március 14. napján megjelent »T. után újabb fontos köztisztviselő neve bukkant fel S. naplójában« című cikkünkben azt a valós tény, hogy dr. F. B. és dr. F. L. önálló bírósági végrehajtók és (...) gyermekei, (...) az F.-ben találkozott S.-sel, dr. F. B.-t tanúként nem hallgatták meg a végrehajtókat érintő nyomozás során, dr. F. B. jó kapcsolatot ápolt S. Gy.-vel, dr. F. L. irodája ugyanabban az épületben van, mint V. P. képviselői irodája, ez az épület V. P. fia cégének tulajdona, dr. F. L. jó baráti kapcsolatot ápolt S. Gy. feleségével, együtt végeztek az egyetemen, abban a hamis színben tüntették fel, mintha dr. F. L. és dr. F. B. is érintett lenne dr. S. Gy. és társai ellen folyamatban levő büntetőeljárás tárgyát képező cselekményekhez.” Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [11] Az elsőfokú ítélet indokolása szerint az eljárás megszüntetésére a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés *e*) pontja és a 240. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján nem volt lehetőség, az alperes ugyanis az Smtv. 1. § 6. pontjában foglalt sajtótermék fogalmának megfelelő internetes újságot szerkeszt. A szolgáltatás nyújtásának nem feltétele a sajtótermék Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH) által történő nyilvántartásba vétele, így sajtó-helyreigazításra a sajtótermékként nyilván nem tartott, de annak tulajdonságaival rendelkező internetes újság, honlap is kötelezhető. A keresetet abban a részben tartotta megalapozottnak, hogy az alperes a való tények csoportosításával, kiegészítésével a tényeket olyan hamis színben tüntette fel, mintha az I. és a II. rendű felpereseknek köze lenne a büntetőeljáráshoz. Nem vezetett az alperes mentesüléséhez a sajtó büntetőeljárásról történő tájékoztatási kötelezettsége sem, mert az I. és II. rendű felperesekkel szemben nem indult büntetőeljárás. A helyreigazító közlemény szövegét a helyreigazításhoz szükséges mértékben határozta meg azzal, hogy az alperes a felperesek szubjektív vélekedését tartalmazó közlések közzétételére nem kötelezhető. Ezt meghaladóan elutasította az elégtétel adására irányuló keresetet is.
- [12] Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit – a per főtárgya tekintetében – a közzététel időtartamát érintő pontosítással hagyta helyben.
- [13] A jogerős ítélet indokai szerint az eljárás megszüntetésére irányuló fellebbezés azért nem volt alapos, mert az internetes oldal az Smtv. 1. § 6. pontja szerint a sajtótermékekkel szemben támasztott követelményeknek megfelel, ezért szerkesztőisége sajtószerző, amely a sajtó-helyreigazítási perben perbeli jogképeséggel rendelkezik. Az oldalt az NMHH a sajtótermékek között nyilvántartja, ami ugyan nem feltétele a szolgáltatás megkezdésének [a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 41. § (2) bekezdés], de a nyilvántartás ténye egyértelművé teszi a sajtótermék kiadójának kilétét, a sajtótermékért felelős személyt, egyben megkönnyíti a sajtópiaci szereplők egymás közötti, valamint a sajtótermék és magánszemélyek közötti jogviták rendezését [165/2011. (XII. 20.) AB határozat]. Az NMHH adataival szemben az alperes nem bizonyította, hogy a honlap Sz. város közszolgálati honlapja. Ezzel szemben köztudomású tény, hogy a Sz. város hivatalos oldala valójában a (...) internetes címen érhető el. Az alperes azt sem bizonyította, hogy a gazdasági szolgáltatás nem önálló, mert az impresszumban feltüntetett kft. kiadó önálló jogi személy, amelynek nonprofit jellege nem azt jelenti, hogy nyereséget nem érhet el, hanem azt, hogy a nyereség a tagok között nem osztható fel [a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 9/F. § (2) bekezdés]. Mindezek alapján a hírportál sajtóterméknek minősül, az alperes ezért a sajtó-helyreigazítási perben jogképeséggel rendelkezik.
- [14] A jogerős ítélet szerint alaptalan volt a kereset elutasítására irányuló fellebbezés is a következő indokok miatt. Az ügy alapjogi érintettségére tekintettel a felperesek személyiségi jogának érvényesülését a sajtó tájékoztatási kötelezettségével összevetve vizsgálta, majd megállapította, hogy a közlések nem tartoznak a közügyek megvitatása körébe, a felperesek pedig nem közszereplők. A felperesek nem vádlottjai a büntetőeljárásnak, a sajtó büntetőeljárásokra vonatkozó tájékoztatási kötelezettsége kizárólag a vádlottakra terjed ki. A felperesek személyiségi jogainak védelme ezért a véleménynyilvánításhoz fűződő jog érvényesülése körében nem korlátozható. A cikk ugyan nem tartalmaz olyan állítást, hogy a felperesek végrehajtói kinevezése bűncselekményt megvalósító magatartással történt, a szerző ilyen következtetést sem von le a tényekből. Azonban a szerző a való tények csoportosításával és a személyes kapcsolat hangsúlyozásával azt a következtetést alakította ki az olvasóban, hogy a felperesek végrehajtóvá történő kinevezése is jogszerűtlenül, bűncselekményt megvalósító magatartással történt. A cikk tehát nem az olvasóra bízta a tényekhez kapcsolódó következtetések levonását, nem is sugalmazott, hanem a való tények közlése tartalmilag más értelmet nyert, így alkalmas volt az olvasók megtévesztésre, a hamis összkép keltésére. Az alperes tudósítása azért nem felelt meg a büntetőeljárás aktuális állásáról történő tájékoztatási kötelezettségnek sem, mert a szerző nem közli, hogy a nyomozati iratokban a felperesekre vonatkozó adatok beszerzésére mely okból került sor. A közlés ezért keltette azt a hamis látszatot, mintha bűncselekmény gyanúja merült volna fel.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [15] A jogerős ítélettel ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Ebben azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet – az elsőfokú ítéletre kiterjedően – helyezze hatályon kívül és elsődlegesen az eljárást szüntesse meg, másodlagosan a keresetet teljes egészében utasítsa el. Megsértett jogszabályként az Alaptörvény IX. cikk (1)–(2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, az Smtv. 1. § 6. pontját, a 4. § (1) bekezdését, 10. §-át, a 12. § (1) bekezdését, a Pp. Preambulumát, a 176. § (1) bekezdés *e*) pontját, a 240. § (1) bekezdés

- a) pontját, 266. §-át, a 346. § (5) bekezdését, a Ctv. 9/F. §-át, az Mttv. 46. §-át, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Civil tv.) 34. §-át, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:44. §-át és a Legfelsőbb Bíróság PK 12. és 14. számú állásfoglalását jelölte meg Hivatkozott arra is, hogy a jogerős ítélet a Kúria Pfv.IV.21.056/2019/3., Pfv.IV.20.502/2021/5., Pfv.IV.20.448/2023/3., Pfv.IV.20.570/2020/6. számú határozataitól indokolás nélkül tért el.
- [16] Az elsődleges felülvizsgálati kérelem indokolása szerint az internetes oldal Sz. város hivatalos honlapja, amely szolgáltatás nem nyújtható az Smtv. 1. § 6. pontja szerinti gazdasági szolgáltatásként, üzletszerűen, rendszeres nyereség elérése érdekében. A NMHH nyilvántartása alapján a kiadója Sz. város Polgármesteri Hivatala, az impresszumban feltüntetett kft. egyedüli tagja pedig Sz. város önkormányzata. A közszolgálati weblapon nyújtott gazdasági szolgáltatás jellegét tekintve nem önálló, nem különül el az önkormányzat tevékenységétől, nem az önkormányzat önálló, üzletszerű, nyereségorientált médiaszolgáltatása, hanem a közszolgálat egy olyan része, amelyben sajtószerű elemek is megjelennek. Az internetes hírközlés nem minősül hírportálnak, az önkormányzat pedig nem sajtószerű, vele szemben sajtó-helyreigazítás iránti per nem indítható. Sz. város hivatalos honlapja nem a (...), amelynek köztudomású tényként történő elfogadása jogszabálysértő. Önmagában az NMHH nyilvántartása alapján nem lehet arra következtetni, hogy az internetes oldal az Smtv. 1. § 6. pontja szerinti sajtóterméknek minősül. Az Smtv. 1. § 6. pontja szerint gazdasági szolgáltatásként az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatás ismerhető el, ami azonban nem azonos a Civil tv. 34. § (1) bekezdés b) pontja, illetve a Ctv. 9/F. § (2) bekezdése által meghatározott alapcél melletti – azaz nem önálló – gazdasági szolgáltatással. Az alperes kiadójaként nyilvántartott közhasznú jogállású nonprofit gazdasági társaság vagy polgármesteri hivatal által működtetett honlap ezért nem lehet sajtótermék, az alperes ezért a perbeli jogképességgel nem rendelkezik.
- [17] Az alperes másodlagos felülvizsgálati kérelme szerint a jogerős ítélet a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségét, a Pp. Preambuluma szerinti józan ész elvét és az alperes Smtv. 10. §-ában foglalt tájékoztatási kötelezettségét megsértve értelmezte a közügyek körét és a felperesek fokozott tűrésű kötelezettségét. A kiemelkedő jelentőségű, kormányzati érintettséggel bíró büntetőügyben a felperesek személyesen és közeli hozzátartozójuk révén is érintettek, emellett végrehajtók, akik a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar elnökeivel szembeni büntetőeljárásal összefüggésben közszereplőknek minősülnek, személyiségi jogaik, ezért a Ptk. 2:44. §-ának rendelkezése alapján korlátozhatóak. A sajtó a folyamatban lévő büntetőügyről a Legfelsőbb Bíróság PK 14. számú állásfoglalása alapján tudósíthat. A jogerős ítélet jogkérdésben eltért a Kúria Pfv.IV.20.925/2022/5. számú ítélet azon indokaitól, amelyek a szólásszabadság különleges védelmét hangsúlyozzák akkor, amikor a közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. Az elmúlt évek legsúlyosabb korrupciós ügyében a sajtó Smtv. 10. §-a alapján fennálló kötelezése a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás. A felperesek magasabb tűrésű kötelezettségének egyébként sincs jelentősége, mert a perbeli cikk valós tényeken nyugvó újságírói véleményt, következtetést tartalmaz, ami nem lehet sajtó-helyreigazítás tárgya. Ebben a jogkérdésben a jogerős ítélet eltért a Kúria Pfv.IV.21.056/2019/3., Pfv.IV.20.502/2021/5., Pfv.IV.20.448/2023/3., Pfv.IV.20.570/2020/6. számú véleménynyilvánítás szabadságát előtérbe helyező ítéleteitől is. Sérelmezte, hogy a jogerős ítélet a helyreigazító közleményben a sérelmezett közléseknek olyan többlet jelentést tulajdonított, amelyet a cikk az ítélet indokolása szerint sem tartalmazott. A jogerős ítélet indokolása szerint az alperes „következtetést alakít ki az olvasóban”, illetve „látszatot kelt”, ami azonban nem lehet sajtó-helyreigazítás tárgya, miként nincs lehetőség sugallat helyreigazítására sem.
- [18] Az I–II. rendű felperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték. Az I. és II. rendű felperesek érvelése szerint a honlapot működtető gazdasági társaság nonprofit jellege nem zárja ki az önálló gazdasági tevékenység folytatását. Az alperes által szerkesztett honlap önállóan, üzletszerűen, rendszeres nyereség érdekében működik, az oldalon kizárólag politikai és bulvárhírek olvashatók, továbbá reklámok láthatók, közszolgálati weboldalnak ezért nem tekinthető. A másodlagos felülvizsgálati kérelem azért alaptalan, mert az alperes olyan az elsőfokú eljárás során elő nem adott tényekre hivatkozott, amire a Pp. 373. § (2) bekezdése alapján nincs lehetőség. Nem vehető figyelembe ezért az a védekezés, hogy a cikk kizárólag véleménynyilvánítást tartalmaz. A sérelmezett mondatok alkalmasak azon valótlan tény kifejezésére, hogy a felperesek érintettek a folyamatban lévő büntetőügyben, ennek ellenére a felelősségre vonásuk elmaradt. Ezt támasztja alá, hogy az alperes még a felülvizsgálati kérelemben is azt fejtegeti, hogy a felperesek a büntetőeljárásban személyesen és édesanyjuk révén érintettek, azaz teljes mértékben azonosítja a felpereseket a bűncselekményt elkövető személyekkel. A szerző a címben és az alcímben olyan „atmoszférát teremt”, amelyben az olvasó eleve összefonódásokat és korrupciót keresve olvassa a cikket. Ez a megfogalmazás – a jelenlegi közhangulat mellett – azon hamis látszat keltésére alkalmas, hogy a felpereseket kapcsolataik miatt nevezték ki, ennek ellenére „megúszták” a büntetőjogi felelősségre vonást. Mivel a felperesekkel szemben nem indult büntetőeljárás, ezért az adott ügyben a sajtó felelősség alóli mentesülését eredményező bírói gyakorlat sem alkalmazható. Egyebekben az alperes nem igazolta, hogy a tudósítás a büntetőeljárás állásának megfelelő.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [19] Az elsődleges felülvizsgálati kérelem alaptalan, a másodlagos felülvizsgálati kérelem alapos a következők szerint.
- [20] A Kúriának az elsődleges felülvizsgálati kérelem elbírálása során abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a sérelmezett közleménynek megjelenést biztosító internetes oldal kielégíti-e a sajtótermék Smtv. 1. § 6. pontja által meghatározott fogalmi elemeit. Ennek azért volt az adott ügyben jelentősége, mert a Pp. 495. § (1) bekezdése a sajtóhelyreigazításra kötelezett személyét a médiaszolgáltató, a sajtótermék szerkesztősege, illetve a hírügynökség (a továbbiakban együtt: sajtószerv) felsorolásával akként határozza meg, hogy a sajtótermék Smtv. 1. § 6. pontjában foglalt fogalma további értelmezést igényel. Annak eldöntése ezért, hogy a keresettel sérelmezett közlésnek megjelenést biztosító felület az Smtv. 1. § 6. pontjában foglalt konjunktív feltételeknek megfelelő-e, ebből következően az a kérdés, hogy a szerkesztőség sajtó-helyreigazításra kötelezhető-e, az adott ügy adatai alapján esetről esetre dönthető el.
- [21] Az Smtv. 1. § 6. pontjának jelen perben releváns rendelkezése szerint sajtótermék az az internetes újság vagy hírportál, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. Az Smtv. 1. § 6. pontja tehát egyértelművé teszi, hogy – egyéb fogalmi elemek megvalósulása mellett – kifejezetten gazdasági haszonszerzési célzatú szolgáltatások tartoznak a törvény hatálya alá azzal, hogy gazdasági szolgáltatásként az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatást nevesíti.
- [22] Jogirodalmi álláspontok szerint minden olyan oldalt internetes sajtóterméknek kell tekinteni, amely funkciójában, tartalmában, megjelenésében és hatásában is hasonlít a nyomtatott sajtótermékre („újságszerű”), és amely teljesíti a törvényi előírásban szereplő fogalmi elemeket. Ezen belül a gazdasági szolgáltatás különféle gazdasági tevékenységek valamennyi formájára kiterjedhet, függetlenül a szolgáltatás formájától és üzleti modelljétől (például közszolgálati és közösségi médiaszolgáltatások tevékenysége). Nem terjed ki azonban a nem gazdasági jellegűekre (ezalatt értendőek a magáncélú weboldalak, magánszemélyek által készített és egymás között megosztott audiovizuális tartalmak). Nem tartozik a törvény hatálya alá a blog és a privát honlap sem, ha a tevékenységet a szolgáltató nem önálló gazdasági tevékenységként nyújtja (Kúria Pfv.IV.20.642/2014/6., Pfv.IV.20.883/2018/5., Pfv.IV.21.876/2018/5.). Üzletszerű a tevékenység, ha rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett végzik. Nyereség elérésére törekvő üzletszerű tevékenységre utalhat a fizetett munkatársak alkalmazása, reklámok megjelenítése, de az NMHH nyilvántartásba vételi eljárásának kezdeményezése is. Önálló gazdasági szolgáltatásként minősítésnek nem akadályozza az, ha az adott területen tevékenykedő vállalkozás az alaptevékenysége mellett (önálló vállalkozásként) sajtóterméket vagy médiaszolgáltatást nyújt. Az olyan szolgáltatás azonban, amely szorosan és elválaszthatatlanul kapcsolódik valamely más, nem médiaszolgáltatást vagy sajtóterméket nyújtó gazdasági tevékenységhez, nem tekinthető önállóknak. Így nem tartoznak az Smtv. hatálya alá a kereskedelmi célú vagy olyan honlapok, amelyek vállalkozások, azok termékei, szolgáltatásai reklámozására, üzleti tevékenységükkel kapcsolatos információk, közlések megjelenítésére szolgálnak [Koltay András, Mayer Annamária, Nyakas Levente, Pogácsás Anett: *A médiaszolgáltatás és a sajtótermék fogalma az új magyar médiaszabályozásban*, Iustum Aequum Salutare, 2011/4., 75–77.).
- [23] Az a jogkérdés, hogy az adott kommunikációs csatorna a sajtótermék Smtv. 1. § 6. pontjában felsorakoztatott valamennyi fogalmi elemét megvalósítja-e, az adott perben rendelkezésre álló tények értékelése alapján dönthető el. A gazdasági szolgáltatás önálló jellegének megléte is valamennyi körülményt mérlegelve ítélhető meg. Önmagában az a tény, hogy egy sajtóterméket az NMHH az Mttv. 41. § (2) bekezdése alapján nyilvántartásba vette, nem helyettesíti a sajtótermékként minősítés tényleges vizsgálatát, mert az Mttv. 46. §-a szerint lefolytatott eljárásban a hatóság a bejelentésben foglalt adatok helytállóságát nem ellenőrzi. A bejelentés tényéből arra azonban alappal lehet következtetni, hogy az internetes oldal a bejelentő saját vélekedése szerint is sajtótermék, amelyet be kell jelentenie (Kúria Kf.IV.39100/2020/3.).
- [24] Jelen perben az nem volt vitás, hogy az oldalon szerkesztett tartalom jelenik meg, az Mttv. 46. § (9) bekezdés d) pontjának eleget téve az oldal az impresszumban feltünteteti a sajtótermék szerkesztéséért felelős személyi kört is. Az alperes a tevékenység gazdasági szolgáltatásként történő nyújtását tette vitássá. E jogi minősítéshez szükséges tényeket és a tényeket alátámasztó bizonyítékokat a feleknek kell a bíróság rendelkezésére bocsátaniuk [Pp. 4. § (2) bekezdés]. A másodfokú bíróság a rendelkezésére álló tények közül kiemelt jelentőséget tulajdonított az NMHH által vezetett nyilvántartás adatainak, ami az Mttv. 46. § (1) bekezdése alapján a sajtótermék kiadójának vagy alapítójának nyilatkozatán alapul. Ezt meghaladóan helytállóan értékelte azt is, hogy Sz. V. közszolgálati oldala a (...) elérési útvonalon érhető el, ami a Pp. 266. § (2) bekezdése alapján köztudomású tényként elfogadható volt. Az oldal kizárólagosan közszolgálati jellegét tehát az alperes által állított tény nem támasztja alá. Az oldal impresszumából kitűnően a kiadó önálló gazdasági társaság, a kft., amely tevékenységi körébe tartozik – többek között – a folyóirat, egyéb időszaki kiadvány kiadása és egyéb kiadói tevékenység is. A másodfokú bíróság Ctv. 9/F. § (2) bekezdésének helyes értelmezésével következtetett arra is, hogy önmagában a gazdasági társaság nonprofit jellege sajtótermékek esetében nem cáfolja az önálló, üzletszerűen (rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági

- kockázatvállalás mellett) megvalósuló gazdasági tevékenységet. Az önálló gazdasági szolgáltatás végzését kizáró körülményként az alperes a kiadó közhasznú jogállására, a Civil tv. 34. § (1) bekezdés b) pontjára a fellebbezésben nem hivatkozott, a másodfokú eljárásnak e jogszabály alkalmazása nem volt a tárgya, ezért a felülvizsgálati eljárásnak sem képezheti tárgyát olyan jogkérdés, amelyet a bíróság az eljárás korábbi szakaszában nem vizsgált, e tekintetben jogszabálysértést sem követhetett el (Gfv.V.30.392/2022/3., megjelent: BH 2022. 328.). A megjelenésében „újságszerű”, az impresszummal és szerkesztett tartalommal rendelkező, a kiadó által is sajtóterméknek tekintett és az önkormányzat közszolgálati weblapjától egyértelműen eltérő, attól megkülönböztethető, önálló gazdasági társaság által kiadott honlap esetében a jogerős ítélet helytállóan vonta le azt a jogi következtetést, hogy szeged.hu internetes oldal a sajtótermék fogalmának megfelel.
- [25] Az alperes elsődleges felülvizsgálati kérelme további okok miatt sem vezethet a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséhez, az eljárás megszüntetéséhez. Az alperes egyrészt a Pp. 379. §-ának a másodfokú eljárásban az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére és az eljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezését nem jelölte meg. Másrészt a Pp. 495. § (1) bekezdése és az Smtv. 12. § (1)–(2) bekezdése együttesen, absztrakt, értelmezést igénylő módon határozzák meg a jogosult anyagi jogának tartalmát, és azt is, hogy a sajtó-helyreigazításnak ki a kötelezettje. A fentebb kifejtettek szerint az a kérdés, hogy ki minősül az adott esetben sajtószervnek, egyben anyagi jogi kötelezettség fennállásáról történő állásfoglalás is, amiből következően az alperes státusza a per érdemére tartozó anyagi jogi kérdés. A sajtó-helyreigazítási kötelezettség fennállása, a sajtószerv személyének kérdése nem eljárásjogi előfeltétel. Ezért, ha arról kell döntenie, hogy a felperes sajtószervvel szemben érvényesítette-e az igényét, akkor az nem a keresetlevél visszautasításához, ennek elmulasztása esetén az eljárás megszüntetéséhez, hanem a kereset elutasításához vezet. Nem kíván eltérni a Kúria a Pfv.IV.20.642/2014/6., Pfv.IV.20.169/2016/14. és a Pfv.IV.20.602/2020/3. számú precedens határozataitól abban, hogy ha a felperes nem a sajtó-helyreigazítást rendező jogszabály alapján felhívott kötelezett ellen érvényesítette az igényét, akkor a keresetet érdemben kell elutasítani. Erre azonban az elsődleges felülvizsgálati kérelemben megjelöltek nem szolgáltak kellő okot.
- [26] Az alperes másodlagos felülvizsgálati kérelme a következő indokok szerint megalapozott.
- [27] Az alperes a felülvizsgálati kérelemben többek között anyagi jogszabálysértést is megjelölt [Ptk. 2:44. §, Smtv. 12. § (1) bekezdés]. Ezért a Kúriának a másodlagos felülvizsgálati kérelem elbírálásakor először érdemben arról kellett állást foglalnia, hogy a jogerős ítélet a sajtó-helyreigazítás sajátos személyiségvédelmi eszközét a megjelölt anyagi jogszabályok sérelmével alkalmazta-e, illetve a másodfokú bíróság az Smtv. 12. § (1) bekezdését – az Alaptörvény 28. cikkéből eredő kötelezettségének eleget téve – elsősorban a jogszabály céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e. Amennyiben ugyanis az ügyben felmerül valamelyik alapjog érintettsége, a bíróságnak saját jogértelmezését a jog alkotmányos tartalmával összhangban kell kialakítania (3/2015. (II. 2.) AB határozat [18]). A véleménynyilvánítás szabadságához és a jóhírnév védelméhez való joggal kapcsolatos ügyekben minden alkalommal felmerül az említett alapjogokkal érintettség, ebből következően pedig megkerülhetetlen, hogy a bíróság a döntés során az Alkotmánybíróság e jogokkal kapcsolatos, az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése szerinti jogértelmezését figyelembe vegye. A felek személyére, az alperes megszólalásának tartalmára tekintettel az Alaptörvény VI. és IX. cikkének rendelkezéseit is figyelembe kellett venni, a perben szükséges volt az egyes alapjogok érvényesülésének mérlegelés útján történő összevetése.
- [28] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelt jelentőségű kérdés, hogy meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy tűrési kötelezettsége, illetve mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme. E kérdés értékelése során az Alkotmánybíróság a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közléssel érintett személy közszereplői minőségben jelenik-e meg; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét (becsületét) (3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]).
- [29] A másodfokú bíróság az ügy alapjogi érintettségét észlelve érdekmérlegelést végzett. Annak megítélése során, hogy a közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, a másodfokú bíróság a 13/2014. (IV. 18.) AB határozat Indokolás [39] bekezdésének egyetlen mondatát idézte, arra azonban nem tért ki, hogy az említett AB határozat [39] bekezdésének további sorai szerint annak megítélésekor, hogy a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, „figyelembe kell venni elsősorban a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát, a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezzi.” (13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [28], [48])
- [30] Emellett a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg, hanem éppen fordítva: a közlés tárgyához mérten kell vizsgálni az érintettek személyi minőségét. A szólásszabadság fokozottan védett körének fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak (7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]–[48]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás

- [25], [49]). Erre tekintettel a nyilvános közlés minősítése során elsőként azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitására vonatkozik-e, mert maga a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely meghatározza az érintettek személyi minőségét (3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [41]). A közügyek vitatásához kötődő alkotmányos jog biztosításából egyenesen következik, hogy a személyiségvédelem korlátozottsága nemcsak a hivatásos közszereplőkre, hanem egy közvíta valamennyi érintettjére vonatkozik, hiszen a közügyek vitatása adott esetben – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (lásd 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]), és „olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban – státuszuk alapján – nem tartoztak a közszereplő fogalmi körébe. Ezek a személyek az ún. kivételes közszereplők”. (3019/2021. (I. 28.) AB határozat [22]) A bírálattal fokozott tűrése tehát a közügyek vitáján belül mindenkire kiterjedő általános követelmény (3236/2018. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [30]).
- [31] Jelen ügyben ezért – az Alkotmánybíróság által kimunkált szempontrendszerrel eltérve – tévesen indult ki a jogerős ítélet abból, hogy a felperesek nem közszereplők, ezért a közléseket érintő magasabb tűrési kötelezettségük nincs. Nem értett egyet a Kúria azzal a következtetéssel sem, hogy a közlés nem tartozik a közügyek megvitatása körébe. A Kúria megítélése szerint a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar elnöke és az Igazságügyi Minisztérium államtitkára elleni vádemeléssel járó, büntetőjogi felelősségüket felvető, kiemelkedő tárgyi súlyú és jelentőségű, a bírósági végrehajtói kar működésébe vetett társadalmi bizalmat alapjaiban megrengető, a társadalom széles rétegét foglalkoztató büntetőügy igen jelentős közügy. Ezért a cikk a témájára tekintettel közügyben történő megszólalást jelent. A másodfokú bíróság ezen kívül figyelmen kívül hagyta, hogy az I. rendű felperes által bérelt iroda tulajdonosi köre és a büntetőügy I. rendű vádlottjának feleségéhez fűződő közeli barátsága, továbbá a II. rendű felperessel összefüggésben elvégzett nyomozati cselekmények alapján a végrehajtóként tevékenykedő I. és II. rendű felperesek is kivételes közszereplőnek minősülnek, aminek következtében a cikk közlései a véleménynyilvánítási szabadság magasabb fokú oltalma alatt állnak.
- [32] Az a perben nem volt vitás, hogy az alperes által közölt tények a valóságnak megfelelnek. A jogerős ítélet szerint a felperesek személyiségi jogai a való tények hamis színben történő feltüntetésével valósultak meg. Az ítélkezési gyakorlat szerint a való tények sajátos csoportosítása, egymás mellé helyezése megvalósíthatja a való tények hamis színben történő feltüntetését, ami helyreigazítás elrendelésére adhat alapot (Kúria Pfv.IV.20.323/2019/5.). A Kúria jogértelmezése szerint a tények egyoldalú, megtévesztésre alkalmas vagy önkényes módon való csoportosítása, egymás mellé helyezése akkor valósítja meg azok hamis színben történő feltüntetését, ha ezzel megváltozik a tartalmuk (Pfv.IV.21.440/2021/4., Pfv.IV.20.448/2023/3.). A sajtó-helyreigazítás mint különleges személyiségvédelmi eszköz ugyanis az értékítélettel megvalósított véleménynyilvánítás tekintetében nem alkalmazható (Kúria Pfv.IV.20.155/2023/4.).
- [33] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy e feltételek az adott sajtóközleményben nem teljesültek, a való tények egymást követő közléséből nem következik más, a közölt tényektől eltérő olyan tartalom, miszerint a felperesek a büntetőeljárás tárgyát képező cselekmények „értintettjei”, különös tekintettel arra, hogy a cikk kifejezetten közli: az I. rendű felperes tanúként történő meghallgatására sem került sor. A büncselekmény elkövetésével összefüggő hamis látszat keltését kizárólag az I. rendű felperes állította a keresetben, amelyre önmagában a cégkivonat beszerzésére vonatkozó közlésből következtetni nem lehet. Az adott ügyben a felperesek a büntetőügy vádlottjához, illetve feleségéhez fűződő viszonyának hangsúlyozása sem teremti meg önmagában annak hamis látszatát, hogy a felperesek kinevezésére büncselekmény megvalósításával került sor. Ezt meghaladóan a jogerős ítélet annak ellenére foglalt állást a való tények hamis színben történő feltüntetéséről, hogy az I. és a II. rendű felperes meggyanúsításának hiánya és a személyes kapcsolat említése közötti összefüggés megteremtése a kereset szerint is csupán az alperes sugalmazása maradt. Önmagában nem valósítja meg a való tények hamis színben feltüntetését az, hogy a való tények között az olvasó esetlegesen a cikk tartalmán túlmutató összefüggést vélhet. Az alperes az Smtv. 12. § (1) bekezdésében foglalt törvényi tényállási elemeket nem valósította meg: a felülvizsgálati eljárás során nem volt vitás, hogy az alperes nem közölt valótlantényeket, a Kúria pedig megállapította, hogy való tényeket hamis színben feltüntető tartalmat sem közvetített az olvasónak, ezért az alperest valószínűsítésének kötelezettsége sem terhelt. Ebből következően az ügy megítélése szempontjából a Legfelsőbb Bíróság PK 14. számú állásfoglalásának II. pontja, a büntetőeljárásról tudósító sajtószerzőbizonyítás alóli mentesülésével kapcsolatos bírói gyakorlatának sem volt jelentősége, hiszen az alperesnek nem volt olyan bizonyítási kötelezettsége, amely alól a büntetőeljárásról történő tájékoztatás érdekében mentesülhetett volna.
- [34] Mivel megállapítható volt, hogy a másodfokú bíróság az Smtv. 12. § (1) bekezdését megsértve kötelezte az alperest a sajtó-helyreigazításra, ezért a továbbiakban szükségtelen volt annak vizsgálata is, hogy a másodfokú bíróság az alperes által felsorakoztatott további anyagi és eljárási jogszabályokat megsértve járt-e el, de annak részletekbe menő vizsgálata is, hogy az alperes által megjelölt precedens határozatoktól a jogerős ítélet indokolás nélkül tért-e el.
- [35] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét e körben megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.

(Kúria Pfv.IV.20.989/2023/7.)

9Amíg a károsult a biztosító általi károsodási folyamatban a felek közötti egyeztetések folyamatossága mellett alappal feltételezheti kárigényének peren kívüli rendezését, ez olyan menthető oknak minősül, amely elévülési szempontból az elévülés nyugvását eredményezi [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:24. § (1)–(2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes születésekor fellépő oxigénhiány miatt értelmi sérült. A bíróság 2012. május 22. napján meghozott és jogerőre is emelkedett ítéletével a felperest cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezte. A felperes 2010 óta egy lakóotthonban él.
- [2] A felperes 2007. július 1. napjától egy rehabilitációs és foglalkoztatási kht.-nál állt takarítói munkaviszonyban. A munkaideje heti 30 óra, munkarendje 6 órától 12 óráig tartott. A felperes rokkantsági ellátásra jogosult.
- [3] 2015. december 10. napján a felperes balesetet szenvedett oly módon, hogy az alperessel felelősségbiztosítási jogviszonyban álló H. A. a személygépkocsijával egy gyalogosátkelő helynél nem adta meg számára az elsőbbséget, és a gépjármű jobb oldali elejével őt elütötte. A felperes az ütközés következtében a szélvédőre vágódott, majd onnan az út menti vízelvezető árokba esett.
- [4] Az ügyészség határozatával megállapította, hogy H. A. magatartása alkalmas 1 rendbeli, a Btk. 235. § (1) bekezdésében meghatározott, eszerint minősülő és büntetendő közúti baleset gondatlan okozásának vétsége megállapítására. A károkozó a balesetért való felelősségét elismerte. Az illetékes kormányhivatal előtt megállapodás jött létre a felperes és a károkozó között, ezért a károkozóval szemben a büntetőeljárást megszüntették.
- [5] A baleset következtében a felperes nyolc napon túl gyógyuló életveszélyes sérüléseket szenvedett: koponyazúzódást, tüdősrülést, pertrochanter-törést, szeméremcsont-törést, alkartörést, akkut vérzés utáni anaemia, heveny légzési elégtelenség alakult ki. A felperes a balesetből eredően hosszú időt töltött kórházban. Munkaviszonya 2017. december 9. napján munkavégzésre való alkalmatlansága miatt megszűnt.
- [6] A felperes a kárigényét 2016. november 2. napján nyújtotta be az alpereshez, a peres felek között peren kívül egyeztetés indult. Az alperes a 2017. január 23-án kelt levelében közölte a felperessel, hogy a kárigény elbírálásához orvosszakértői vizsgálatot tart szükségesnek, a további vizsgálatokkal, orvosi kezelésekkel kapcsolatos dokumentációt kért be, és fenntartotta a jogot további iratok bekéréséhez. 2017. május 25. napját követően 300 000 forint jogcím nélküli előleget, a ruházat, ingóságok tekintetében 20 000 forint átalányösszeget és 5071 forint összegű kamatot. 2020. május 18-án az alperes további orvosi iratokat kért be a felperes kárigényének elbírálásához, majd július 3. napján további 500 000 forint összegű jogcím nélküli előleget és 21 845 forint kamatot fizetett meg a felperesnek. Az orvosszakértői vizsgálat és vélemény 2020. december 8. napján készült el, amelyet 2021. február 24-én az alperes megküldött a felperesnek. Az alperes a 2021. április 16. napján kelt iratban elévülésre hivatkozással megtagadta a kárigény

rendezését azzal, hogy a sérelemdíj iránti felperesi igény a perbeli baleset bekövetkezésének napján, vagyis 2015. december 10. napján esedékessé vált és 2020. december 10. napján elévült.

- [7] A balesetből eredően, illetve annak következményeként a felperes nem képes a munkavégzésre, a munka elvesztésével élettere is beszűkült. Nem képes egyedül közlekedni az utcán, buszra szállni, míg a baleset előtt egyedül járt be a munkahelyére és vissza. A járása továbbra is bizonytalan, tart a szintkülönbségektől, bárhová akar menni, kíséretre szorul. Egyik combjába és a másik lábszárába fémrögzítést építettek be, amelyeket nem távolítottak el. A lábszárán található hegesezés és a boka duzzanata esztétikai problémát is jelent. Nem tud se leguggolni, se lehajolni. Hosszantartó kórházi kezelést követően számos alkalommal kellett orvosi kontrollvizsgálaton részt vennie, hónapokig gyógytornát kellett végeznie, a gyógyulása – még ha nem is volt teljes körű – sok időt vett igénybe.
- #### A kereseti kérelem és az alperes védekezése
- [8] A felperes megváltoztatott keresetében 3 400 000 forint sérelemdíj, ezen összeg után 2015. december 10. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamat, 2017. január 1. napjától 2022. január 31. napjáig 4 129 234 forint vagyoni kár (jövedelemvesztés), ezen összeg után 2019. július 15. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat, 2022. február 1. napjától véghatáridő nélkül havonta előre esedékesen legkésőbb minden hónap 5. napjáig havi 122 250 forint jövedelempótló járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:518., 6:519., 6:522., 6:527., 6:528. §-aira és a 6:48. § (1) bekezdésére alapította.
 - [9] A sérelemdíjat érintő elévülési kifogásra előadta, hogy 2020. július 3. és 2021. április 16. napja között a felek peren kívüli egyeztetése miatt az elévülés nyugodott. A peren kívüli egyeztetés arra utalt a számára, hogy az alperes részéről várható a teljesítés, ezért szükségtelen vele szemben a peres eljárás megindítása. A menthető ok az egyeztető tárgyalások folytatása volt. Előadta, hogy erre az időszakra esett az alperes által igényelt orvosszakértői vizsgálata.
 - [10] Hivatkozott a Kúria Pfv.20.344/2014/6. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett ítéletére, a Gfv.30.376/2018/6. és Pfv.21.654/2019/5. számú határozatokra. Felhívta továbbá a HVG-ORAC jogkódexnek a Ptk. 6:24. §-ához fűzött magyarázatát, amely szerint „ugyancsak menthető oknak tartják a bíróságok azt, ha a jogosult és a kötelezett között tárgyalások folynak az igény érvényesítéséről, s a kötelezett azt a látszatot kelti, hogy hajlandó lesz a jogosult igényét teljesíteni, ám amikor az elévülési idő bekövetkezik, elzárkózik a teljesítéstől”.
 - [11] Az alperes ellenkérelmében nem vitatta a baleset bekövetkezését, azt sem, hogy a kárt a biztosítottja okozta, nem hivatkozott felperesi közrehatásra sem. A sérelemdíjra irányuló keresetet elsődlegesen elévülés miatt (Ptk. 6:22., 6:23., 6:522., 6:523. §) kérte elutasítani, mert a követelés álláspontja szerint 2020. december 10. napján elévült. Hivatkozott a Kúria Pfv.21.044/2018/9. számú, BHGY-ben közzétett eseti döntésére. Arra az esetre, ha a bíróság

az elévülési kifogásának nem adna helyt, a sérelemdíj jogalapját és összezszerűségét nem vitatta.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [12] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 2017. január 1. napjától 2022. január 31. napjáig 4 129 234 forintot, ezen összeg után 2019. július 15. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte az alperest, hogy 2022. február 1. napjától kezdődően havonta előre esedékesen legkésőbb minden hónap 5. napjáig fizessen meg a felperesnek havi 122 250 forint jövedelempótló járadékot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [14] A felülvizsgálati kérelem folytán releváns körben, a sérelemdíj iránti igénnyel kapcsolatosan kifejtette, a felek egyezően adták elő, hogy a felperes a 2016. november 2. napján kelt iratában jelentette be az alperesnek a kárigényét, és ez volt a felek közötti peren kívüli egyeztetés kezdőirata. Az alperes védekezésére tekintettel kifejtette, hogy az elévülés szabályozási indoka, hogy ha a jogosult hosszabb időn keresztül nem tesz lépéseket annak érdekében, hogy követelését érvényesítse, akkor ebből az következik, hogy a jogosultnak a teljesítéshez fűződő érdeke csökkent vagy meg is szűnt, és ezért már nem szükséges állami segédletet biztosítani a kikényszerítéshez. Az elévülés jogpolitikai indoka, hogy az indokolatlanul, hosszú ideig nem érvényesített követelések állami úton való kikényszeríthetőségét megszüntesse. Ha azonban az igényérvényesítéssel való késlekedésnek nem a jogosult érdektelensége, nemtörődömsége volt az oka, hanem ebben valamilyen, a jogosult szempontjából menthető ok akadályozta, akkor az elévülés joghatásainak beállta nem indokolt.
- [15] Az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a felek által hivatkozott, a BHGY-ben közzétett határozatok ellentétesen foglaltak állást abban a tekintetben, hogy a felek közötti peren kívül egyeztető tárgyalások az elévülés nyugvását eredményezik-e vagy sem. A felperes által hivatkozott Pfv.20.344/2014/6. számú határozat szerződés érvénytelensége iránti perindítás határidejének megtartottsága körében hozott döntés, míg az alperes által hivatkozott Pfv.21.044/2018/9. számú határozat biztosítási szolgáltatás tárgyában keletkezett. Az elsőfokú bíróság az ügy tárgyára és tényállására tekintettel úgy foglalt állást, hogy a Kúria közzétett határozatai közül az alperes által hivatkozott az, amelyik tényállásában analóg jelen ügygel, ezért azt tekintette irányadónak. Az elsőfokú bíróság sem a BH 1980.470. számú eseti döntést, sem a Kúria Gfv.30.376/2018/6. számú határozatát – eltérő tárgyak miatt – nem tekintette irányadónak.
- [16] Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy okirati bizonyítékok alapján megállapítható, a felek közötti peren kívüli egyeztetés folyamata közel egy évvel a baleset bekövetkezését követően indult meg (a felperes 2016. november 2. napján terjesztette elő az igényét az alperesnél), illetve az évekig tartó, felek közötti tárgyalás folyamata nem tekinthető a felperesnél olyan menthető indoknak, ami gátolta abban, hogy az elévülési időn belül peres eljárást indítson az alperessel szemben. Megállapította tehát, hogy 2020. július 3. és 2021. április 16. napja közötti időben a sérelemdíj iránti felperesi igényre az elévülés nem nyugodott, ezért az 2020. december 10. napján elévült, és bíróság előtti peres eljárásban nem érvényesíthető, ezért az erre irányuló felperesi keresetet elutasította.
- [17] Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett, a felperes fellebbezése a sérelemdíj iránti kereseti kérelme teljesítésére, míg az alperesé a kereset teljes elutasítására irányult.
- [18] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, kötelezte az alperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül a felperesnek (további) 3 400 000 forintot és ezen összeg után 2015. december 10. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot.
- [19] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy eljárásának nem volt tárgya a felperes sérelemdíj és kártérítés (jövetelemvesztés) iránti igényének összege, kizárólag annak elbírálásáról szolt, hogy a felperes sérelemdíj, illetve a kártérítés iránti igényének elévülése bekövetkezett-e. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a sérelemdíj iránti igény elévülését, de helyesen döntött arról, hogy a kártérítési igény nem évült el.
- [20] A felperes alperessel szembeni követelésének elévülése a Ptk. 6:22. § (2) bekezdése alapján a felperest a balesetből ért sérelem bekövetkeztekor, vagyis 2015. december 15. napján megkezdődött. A Ptk. 6:22. § (1) bekezdésére figyelemmel a felperes számára ettől a naptól számított öt év állt rendelkezésre igénye alperessel szembeni érvényesítésére. A felperesi igény érvényesítése vagy peren kívüli módon vagy peres eljárás keretében történhetett. A peres eljárás ugyan az igényérvényesítési módok közül kiemelt szerepben van, de amíg a követelés más módon is érvényesíthető (önkéntes teljesítéssel, a felek szerződéses megállapodása útján), addig a peres úton történő igényérvényesítés nem indokolt.
- [21] Azt kell vizsgálni, ha folytak egyeztetések a felek között, úgy ezek a tárgyalások mennyiben utalhattak arra, hogy a követelés érvényesítése peres eljárás megindítása nélkül is elérhető, mennyiben volt alapos a jogosult azon feltételezése, hogy a peres eljárás kezdeményezése az egyeztetések alapján (még) szükségtelen. A felperes peren kívüli igényérvényesítése 2016. november 2. napján történt, ezzel kezdetét vették a felek közötti egyeztetések, amelynek során az alperes kifizetést teljesített, a további igények alaposságát vizsgálta, ennek keretében orvosszakértői vizsgálatot is elvégeztetett, 2020. december 8. napján szakvélemény készült. Mindezek alapján a felperes kellő alappal feltételezhette, hogy a peren kívüli igényérvényesítési mód legalább részben eredményre vezet, az egyeztetések lezárultáig szükségtelen peres eljárást kezdeményeznie, ez a felperesi igényérvényesítési késedelem vonatkozásában a Ptk. 6:24. § (1) bekezdése szerinti menthető oknak számít. A felperes a 2021. április 16. napján kelt, az igényét elutasító alperesi irat kézhezvételével értesült arról, hogy a peren kívüli igényérvényesítési mód eredménytelen volt, az egyeztetések nem vezettek sikerre. Ennek

megfelelően a felperesi sérelemdíj iránti igény elévülése 2015. december 15. napján megkezdődött [Ptk. 6:22. § (2) bekezdés], de 2016. november 2. napjától a 2021. április 16. napján kelt alperesi irat kézbesítéséig nyugodott [Ptk. 6:24. § (1) bekezdés]. A felperes a keresetlevelet 2021. július 12. napján nyújtotta be, így ezen időpontig a sérelemdíj iránti követelése nem évült el.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [22] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek a megtámadott részében történő hatályon kívül helyezését és a felperes sérelemdíj és kamatai iránti kereseti kérelme elutasítását kérte.
- [23] Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Ptk. 6:22. § (1) és (2) bekezdését, a 6:24. § (1) és (2) bekezdését jelölte meg.
- [24] Álláspontja szerint a sérelemdíj elévült, így az a Ptk. 6:23. § (1) bekezdésére tekintettel bíróság előtt nem érvényesíthető. A követelés elévülése a Ptk. 6:22. § (2) bekezdése alapján a baleset bekövetkeztének napján, azaz 2015. december 10-én megkezdődött és 2020. december 10-én befejeződött. A felek közötti peren kívüli egyezkedés nem tekinthető a Ptk. 6:24. § (1) bekezdése szerinti elévülés nyugvását eredményező olyan körülménynek, amely a jogosult oldalán menthető ok, amely miatt a követelést nem tudja érvényesíteni. A jogszabály szóhasználata azt jelenti, hogy nem képes valamely okból az igényérvényesítésre. Ilyen objektív akadály nem volt, ilyenre a felperes nem hivatkozott. A jogerős ítélet ellentétes az elévülés jogintézményének lényegével, ami – ha ilyen tágan lenne értelmezhető a nyugvás kérdése – gyakorlatilag kiüresítené a szabályozást, arról nem beszélve, hogy a kárügyek lezárhatósága (kárigények, sérelemdíj iránti igények érvényesíthetőségének határideje) alapvetően kérdőjeleződne meg, ami pedig a jogbiztonság elvét is sértené. Változtatlanul hivatkozott a Kúria Pfv.21.044/2018/9. számú ítéletére.
- [25] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését kérte hatályában fenntartani.
- [26] Kifejtette, az elévülés nyugvásának szabályozása a régi és a hatályos Ptk.-ban érdemben azonos, így az évtizedek alatt kialakult bírói gyakorlat is irányadónak tekinthető. Semmi nem indokolja a több évtizedes bírói gyakorlat megváltoztatását. Egyeztetések ideje alatt nincs ugyan objektív akadálya a bíróság előtti igényérvényesítésnek, de az nem indokolt, hiszen amennyiben esély mutatkozik a jogvita peren kívüli rendezésére, addig szükségtelen a költséges peres eljárás megindítása. A folyamatban lévő peren kívüli egyeztetésnek mint az elévülés nyugvására okot adó körülménynek a korábbi gyakorlattal ellentétes értelmezése sértené a Ptk. 1:3. §-ában, az alapelvek körében megfogalmazott jóhiszeműség és tisztesség követelményét is. Ha a bírói gyakorlat nem fogadja el az egyeztető tárgyalásokat az elévülés nyugvására vezető menthető oknak, úgy ez arra ösztönözheti a kötelezettet, hogy a perindítást elkerülni szándékozó, a jogvitát megegyezéssel lezárni kívánó jogosult jóhiszeműségét és tisztességes eljárásba vetett bizalmát kihasználva, érdemi egyeztetést színlelve, időhúzással érje el az elévülés bekövetkeztét. Helyes a másodfokú bíróság azon megállapítása, amely

szerint a peren kívüli egyeztetés időtartama alatt, az alperes kárigényt elutasító iratának kézhezvételéig, az elévülés nyugodott, hiszen a perben megállapított körülmények mellett (szakértői vizsgálat időpontjának alperes általi megjelölése, kifizetések teljesítése, okiratok alperes általi bekérése) indokolatlan lett volna a peres eljárás megindítása, hiszen fennállt az esélye a peren kívüli megegyezésnek.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [27] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.
- [30] A perben releváns jogkérdés az volt, miként értékelendő a felek közötti kárrendezési eljárás, az ennek keretében folytatott egyeztetés időtartama az elévülés szempontjából.
- [31] Mindkét fél a saját álláspontját alátámasztandó kúriai döntésekre hivatkozott. Az alperes felülvizsgálati kérelmében is felhívott Pfv.V.21.044/2018/9. számú ítélet tényszerűen biztosítási szerződésen alapuló követelés miatt indult. A jelen perrel való különbözőség azonban az, hogy ott maga a biztosított érvényesített követelést úgy, hogy a biztosítási szerződés a szolgáltatási igény elévülésére egyéves határidőt szabott. A Kúria ezen ítéletének [39] bekezdése tartalmazza, hogy a biztosított jármű szemlélését követően volt egy olyan, az elévülési idő mintegy felét kitevő időszak, amikor a felek közötti egyeztetés megakadt, a biztosító általi kárrendezési folyamatban nem történt semmi, a károsult a követelése érvényesítésére nem tett semmit. Emellett a biztosító az elévülési idő letelte előtt közölte a biztosítóval, hogy a kárügyintézkést lezárta, a további teljesítéstől elzárkózott. Ebben az ügyben az ellenérdekű félnek tehát a biztosító magatartásából tudnia kellett, hogy további teljesítésre nem hajlandó, a biztosított érdekkörébe tartozik, hogy mihamarabb – az elévülési idő alatt – a követelését bíróság előtt érvényesítse.
- [32] Mindez jelentős tényállásbeli különbség jelen ügyhöz képest. Egyrészt a felperes nem biztosított volt, hanem az alperes felelősségbiztosítottja okozott kárt a felperesnek. Ilyen esetben az elévülési idő öt év. Ami leglényegesebb, hogy az alperes – időbeli halogató – hozzáállása mellett (folyamatos iratváltás, részkarok jogcím nélküli kifizetése, az elévülési határidőt alig megelőzően az alperes által elrendelt orvosszakértői vizsgálat megkövetelése, az orvosszakértői vélemény 2020. december 8-i elkészítése) a felperesben nem kellett felmerülnön, hogy az alperes végül teljesen elzárkózik a teljesítéstől elévülésre hivatkozással. Az alperes még 2021. február 24-én is arról tájékoztatta a felperest, hogy a kért dokumentumok beérkezését követően tájékoztatja őt az álláspontjáról, majd 2021 áprilisában közölte, hogy a követelést 2020. december 10. napjával elévültnek minősíti.
- [33] A Kúria egyetértett a jogerős ítélet azon levezetésével, hogy a felperes kellő alappal feltételezhette, hogy a peren kívüli igényérvényesítése legalább részben eredményes lehet, ezért nem volt oka a követelése peresítésére. Csak a 2021. áprilisi iratból kellett azzal szembesülnie, hogy az alperes peren kívül további teljesítésre nem hajlandó. Ezt megelőző időben a felperes alappal bízhatott abban, hogy az alperes

- teljesíteni fog, hiszen mi más okból rendelt volna el olyan orvosszakértői vizsgálatot, ami az elévülési időként meghatározott 2020. december 10. előtt két nappal készült el, és aminek eredményét az alperes egyébként igazoltan két hónappal később küldte meg.
- [34] A Ptk. 6:24. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az elévülés nyugszik. A Kúria egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal abban, hogy amíg a felperes az alperes magatartása alapján alappal feltételezhetette az alperes részéről a peren kívüli kárrendezést, nem volt oka a követelését perben érvényesíteni, ez részéről menthető oknak minősül. A Ptk. 6:24. § (2) bekezdése értelmében, ha az elévülés nyugszik, az akadály megszűnésétől számított egyéves – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetén három hónapos – határidőn belül a követelés akkor is érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból egy évnél – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetén három hónapnál – kevesebb van hátra. A felperesnek 2021. április 16. napjától – az alperes kárrendezést megtagadó irata vételétől számított egyéves határideje volt a követelése bírósági érvényesítésére, és ezt a 2021. július 12-i perindítással teljesítette.
- [35] A jogerős ítélet tehát jogszerűen állapította meg, hogy a peres felek közötti egyeztetés ideje alatt az elévülés nyugodott, annak megszűnését követően pedig a felperes a törvényben megszabott határidő alatt terjesztette elő a keresetét, így a követelése nem évült el.
- [36] A követelés összegszerűsége már az elsőfokú eljárásban sem volt vitatott, így ezzel a Kúria nem foglalkozott.
- [37] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében nem volt jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.VI.20.533/2023/4.)

10. I. Az Eütv. 26. § (2) bekezdés e) pontja értelmében a beteg – amennyiben ezt egészségi állapota lehetővé teszi – köteles az ellátásában közreműködő egészségügyi dolgozókkal képességei és ismeretei szerint együttműködni, a gyógykezelésével kapcsolatban tőlük kapott rendelkezéseket betartani. Ennek a tételes jogi szabálynak a megsértése okozatossága és felróhatósága esetén a károsultat terhelő kárelhárítási és kárcsökkentési kötelezettség megszegéseként, a kármegosztásra okot adó közrehatásként (önhibaként) értékelhető.

II. A betegnek adott tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha az az adott klinikai képhez igazodóan szakszerű, egyben igazodik a beteg személyiségéhez, számára érthető és egyértelmű információkat tartalmaz.

III. A hozzátartozó által végzett gondozási tevékenység esetén a gondozás mint piaci szolgáltatás igénybevétele esetén fizetendő díj alapulvételének nincs akadálya, a gondozás és felügyelet költsége körében az óradíj mértéke az említett tevékenységek elvégzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában megállapítható. Ez a számítás megfelel a teljes kártérítés elvének [1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 340. § (1) bek., 355. § (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes gondozott terhességének 32. hetéig rendellenesség gyanúja nem merült fel. Az alperes a 2013. június 24-én elvégzett ultrahangvizsgálat során a magzat méhen belüli retardációját állapította meg, és „iu. retard.” diagnózissal kórházi felvételt javasolt. Az I. rendű felperes 2013. június 27-én jelentkezett az alperesnél, ahol a szülészeti-nőgyógyászati osztályra történt felvételét követően Doppler-vizsgálattal magzati szívhang anomáliát nem találtak. A magzat állapotára utaló műszeres vizsgálatokat azonban elmulasztották elvégezni, és folyamatos monitorizálás sem történt. A másnap reggel észlelt magzati bradycardia miatt azonnali császármetszés mellett döntöttek. A II. rendű felperes 2013. június 28-án Apgar 0 értékkel született meg, komplex reanimációra és intenzív ellátásra szorult.
- [2] A II. rendű felperes autizmus spektrumzavarral küzdő, súlyos értelmi fogyatékos gyermek. Ápolásra nem szorul, a gondozási szükséglete azonban fokozott, magára hagyni nem lehet.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a teljes, egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jogukat, valamint a II. rendű felperes testi épséghez és egészséghez való személyiségi jogát. Az I. rendű felperes 10 000 000 forint, a II. rendű felperes 16 000 000 forint, míg a III–IV. rendű felperesek személyenként 4 000 000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek késedelmi kamata megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Az I. rendű felperes emellett vagyoni kártérítésként ápolás, gondozás és felügyelet többletköltsége, háztartási kisegítés költsége, rezsitöbbletköltség, keresetvesztés, tisztasági többletkiadás, gépkocsivásárlás és üzemben tartás költsége, közlekedési többletköltség, továbbá ingatlan-felújítás és akadálymentesítés költsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [4] Az alperes és beavatkozója érdemi ellenkérelmeikben a kereset elutasítását kérték.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresettel egyezően marasztalta az alperest.
- [6] A perben kirendelt igazságügyi szakértői intézet szakvéleménye alapján megállapította, hogy az autizmus egyik lehetséges oka a szülés körüli oxigénhiányos állapot volt, amely minél hosszabb ideig áll fenn, annál nagyobb az esélye annak, hogy a gyermek betegen fog születni, illetőleg súlyos állapotban lesz. Az alperes terhére értékelte, hogy az I. rendű felperes felvétele után csak másnap végezte el az egyébként azonnal elvégzendő sürgős vizsgálatokat, holott egy korábbi császármetszéssel a II. rendű felperes károsodásai esetleg nem következtek volna be, illetve nagyobb eséllyel kisebb mértékű károsodásokat szenvedett volna el.
- [7] Kifejtette, hogy a II. rendű felperes súlyos egészségkárosodása az alperes jogellenes magatartásának következménye, és az alperes a lehetséges ok tekintetében az elvárható gondos eljárását bizonyítani nem tudta. A kimentést azért minősítette sikertelennek, mert az alperes nem

- bizonyította, hogy az elvárható gondosságnak és a szakmai irányelveknek megfelelő eljárása esetén sem lett volna nagyobb esélye annak, hogy a II. rendű felperes egészségkárosodása ne alakuljon ki; továbbá nem tudta bizonyítani, hogy mindenben a jogszabály előírásainak megfelelően járt el, az I. rendű felperes részére korrekt tájékoztatást adott.
- [8] Rámutatott, hogy az I. rendű felperes kis mértékben, de közrehatott a kár bekövetkezésében, a közrehatása azonban nem volt felróható. Ezt azzal indokolta, hogy az I. rendű felperes 2013. június 24-én írásbeli beutalót nem kapott, és nem is minősítették veszélyeztetett terhesnek, a vizsgálatot végző orvos csak felvetette, hogy feküdjön be a kórházba, de ez megfelelő tájékoztatásnak nem volt tekinthető. Utalt arra, hogy a 2013. június 24-én kiállított ambuláns lap alapján sem derülhetett ki az I. rendű felperes számára egyértelműen, hogy komoly probléma lehet a magzatával. Ezzel szemben értékelte, hogy három nappal később, az ultrahangvizsgálatot követően már részletes tájékoztatás mellett hívták fel az I. rendű felperes figyelmét arra, hogy mielőbb kérje a kórházi felvételét. Emiatt álláspontja szerint a három napos késedelem az I. rendű felperesnek nem volt felróható. Arra is tekintettel volt, hogy az alperes nem tudta bizonyítani: az I. rendű felperes közrehatása hátráltatta a diagnózis felállításában és a megfelelő kezelések lefolytatásában. E körben hivatkozott arra, hogy az alperes az I. rendű felperes felvétele után sem tartotta be a szakma szabályait, a szükséges vizsgálatokat nem végezte el; ezért nem vehető biztosra, hogy a 2013. június 24-i kórházi felvétel esetén másként cselekedett volna.
- [9] A nem vagyoni kártérítések mértékének meghatározásakor mérlegelte, hogy a felpereseknek nagy terhet jelent a II. rendű felperes állapotának elviselése, ami a II. rendű felperes növekedésével fokozódni fog. Kiemelte, hogy a II. rendű felperes az életét betegen, súlyos szellemi fogyatkozással és autizmussal fogja leélni, ami összehasonlíthatatlan hátrányt jelent egy egészséges ember életminőségéhez képest. Kitért arra, hogy a család baráti kapcsolatokat ápolni nem tud, az I. rendű felperesnek és a II. rendű felperesnek való segítségnyújtás érdekében a III. rendű felperes a továbbtanulás helyett a munkavégzést választotta, a IV. rendű felperesnek pedig a tanulmányai mellett már egészen fiatal korában munkát kellett vállalnia. Éppen ezért a nem vagyoni kártérítések mértékét a keresetnek megfelelően, a károsodás bekövetkeztének időpontjában irányadó értékviszonyok alapján állapította meg.
- [10] Az I. rendű felperes által követelt vagyoni kártérítések közül a gondozás és felügyelet költsége esetében abból indult ki, hogy a II. rendű felperes az élete minden egyes napján gondozásra fog szorulni. A járadék mértékének megállapításakor az I. rendű felperes által hivatkozott Bt. árlistáját tekintette irányadónak azzal, hogy abból az I. rendű felperes az egyes szolgáltatók közötti árkülönbözet kiküszöbölésére 20%-ot, a szolgáltatói haszon kiküszöbölésére további 5%-ot levont. Hivatkozott arra, hogy valamilyen számítási alapot figyelembe kellett vennie, amely lehetett a szakápolói, szakgondozói tevékenység átlagos díjszabása mint tájékoztató adat. Emellett hangsúlyozta, hogy a csatolt kimutatás lefedte a keresettel érintett teljes időszakot, és figyelemmel volt az egyes évek során bekövetkezett változásokra is. Érvélese szerint a károsulttal szemben nem támasztható olyan elvárás, hogy a piacon fellelhető legalacsonyabb díjszabással működő vállalkozást vegye igénybe.
- [11] A háztartási kisegítő költsége vonatkozásában annak tulajdonított jelentőséget, hogy az I. rendű felperes a II. rendű felperessel kapcsolatos teendői miatt a háztartási feladatokat elvégezni nem tudja, és ebben a családtagjai nyújtanak neki segítséget. A járadék összegét itt is a Bt. árainak 25%-kal csökkentett mértékében határozta meg.
- [12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét az I. rendű felperes esetében 7 000 000 forintra, a II. rendű felperes esetében 12 000 000 forintra, a III–IV. rendű felperesek esetében személyenként 2 800 000 forintra és ezen összegek elsőfokú ítéletben irt kamataira, az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő vagyoni kártérítés összegét 21 137 115 forintra, míg a 2022. március 1-jétől fizetendő havi járadék összegét 348 446 forintra leszállította. Egyebekben – a per főtárgya tekintetében – az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [13] Nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével, hogy az I. rendű felperes az elvárható módon járt el, és őt a késedelmes osztályos felvételével összefüggésben mulasztás nem terhelte. Hivatkozott a beteg együttműködési kötelezettségét rögzítő, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 26. § (2) bekezdés e) pontjára, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 340. § (1) bekezdésére.
- [14] Ezzel kapcsolatban figyelemmel volt az I. rendű felperes által az igazságügyi pszichológus szakértői meghallgatása során előadottakra, amelyek szerint a perbeli terhessege kapcsán érezte, hogy valami nincs rendben, magas volt a vérnyomása, és a közérzete is más volt, mint a korábbi terhessegei alkalmával. Álláspontja szerint ezen – az I. rendű felperes perbeli személyes meghallgatása alkalmával is említett – körülmények miatt az I. rendű felperesnek jelentőséget kellett tulajdonítania annak, hogy az ultrahangvizsgálat során az orvos a kórházi ellátását indokló rendellenességet észlelt. Éppen ezért az I. rendű felperes részéről azt tartotta volna helyes eljárásnak, ha az osztályos felvételére vonatkozó egyértelmű orvosi javaslatot elfogadja. Az I. rendű felperesnek a javaslat el nem elfogadásával kapcsolatos magyarázatát nem találta alkalmasnak arra, hogy az együttműködés hiányosságát véltelenné tegye.
- [15] Hangsúlyozta, hogy a magzati oxigénhiányos állapot károsító hatását tekintve az időbeliségnek az orvosszakértői véleménnyel megerősítetten kiemelt szerepe van, és ezért nem zárható ki, hogy a 2013. június 24-én megkezdett orvosi ellátás esélyt teremtett volna a káros eredmény elhárítására. Utalt a felperesek által csatolt szakértői állásfoglalásnak annak a megállapítására, amely szerint a II. rendű felperes károsodott állapotát leginkább akkor lehetett volna elkerülni, ha az I. rendű felperes 2013. június 24-én elfogadja a kórházi felvételt, és napi magzati diagnosztikában részesül. Idézte továbbá a perben

- kirendelt szakértői intézet szakvéleményéből azt, hogy a három nappal korábbi felvétel és a szakma szabályainak megfelelő monitorizálás jelentősen javíthatna volna az újszülött életkilátásait, az egészségkárosodás még nagyobb mértékben csökkenthető lett volna. A 2013. június 27-én történt késelem ellenére sem tartotta levonhatónak azt a következtetést, hogy a 2013. június 24-i felvétel sem eredményezett volna gondosabb ellátást.
- [16] Értékelte továbbá az alperes kötelezettségzegésének mibenlétét és különösen azt a körülményt, hogy a magzatot érintő kockázat súlyával az alperes orvosainak és nem a laikus I. rendű felperesnek kellett tisztában lennie. Ennek alapján az I. rendű felperes önhibájának mértékét 30%-ban határozta meg.
- [17] A nem vagyoni kártérítés mértékét illetően azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság feltárta és értékelte mindazokat a hátrányokat, amelyek a II. rendű felperes egészségkárosodása folytán a felperesek személyiségi jogaiban keletkeztek. Ilyen súlyos hátrányok mellett az elsőfokú bíróság által elfogadott összegeket a 2013. évi értékviszonyok mellett sem tekintette eltúlzottnak. Azok leszállítását kizárólag az I. rendű felperes közreható magatartásával indokolta.
- [18] A gondozás és felügyelet költsége, valamint a háztartási kisegítés költsége kapcsán rögzítette, a bíróságokra nem kötelező a Bt. árai 75%-ának alapulvétele akkor sem, ha a bírói gyakorlat többségében ezt követi. Ennek okaként azt jelölte meg, hogy az ilyen irányú bírói gyakorlatot megalapozó EBH 2009.2041. számú elvi bírósági határozatnak a közzététel során kiemelt elvi tartalma nem erre a kérdésre vonatkozik. A fellebbezésben előadottakkal részben egyetértve az említett költségeknek az elsőfokú bíróság által elfogadott összegét eltúlzottnak tartotta. Az elsőfokú bíróság mérlegelési szempontjaival annyiban nem értett egyet, amennyiben azokban nem tükröződik megfelelően a II. rendű felperes személyére, állapotára tekintettel elvégzendő munka jellege. Lényegesnek tartotta ugyanis, hogy a II. rendű felperes nem szorul ápolásra, sem pedig szakgondozásra, ellátása szakképzettséget nem igényel, mint ahogy nem igényelnek ilyen jellegű képzettséget a szokásosnak mondható háztartási munkák sem. Ilyen körülmények között nem tartotta elégségesnek, hogy a szakápolói szolgálat kiindulási alapnak tekintett piaci alapú díjait kizárólag a szolgáltatók közötti díjkülönbség és a szolgáltatói haszon kiküszöbölése érdekében csökkentse, hanem annak a végzett munka jellege miatti további mérséklését találta indokoltnak. Az alapul vett szolgáltatói díjat ezért nem 25%-kal, hanem 50%-kal csökkentette.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [19] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.
- [20] Megsértett jogszabályhelyként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) és (3) bekezdését, a 370. § (1) bekezdését, a régi Ptk. 340. § (1) bekezdését, a 355. § (1) és (4) bekezdését jelölték meg.
- [21] Álláspontjuk szerint az adott esetben felróható károsulti közrehatásról szó sem lehetett. Ráműtettek: az alperes 2013. június 24-én felvetette, de részletesen nem indokolta, hogy az I. rendű felperesnek miért kell kórházba mennie, a kórházi kezelést csak mint lehetőséget ajánlotta fel, és a gyermeknél jelentkező problémáról az I. rendű felperest nem tájékoztatta. Lényegesnek tartották, hogy az említett időpontban kiállított ambulánslap egy teljesen egészséges magzatról szóló leírást tartalmaz, a szerint kóros eltérés nem volt látható. Ehhez képest az ambulánsleleten ugyancsak szereplő, a méhen belüli fejlődés elmaradás leírására szolgáló „iu. retard.” szövegrész az I. rendű felperes számára nem ismert, rövidített latin nyelvű kifejezés volt. A kellő tájékoztatás hiányát bizonyította érvelésük szerint az, hogy az I. rendű felperesnek egy ismerős orvostól kellett tájékoztatást kérnie a kórházi felvételt indokoltóságával kapcsolatban. Emiatt állították, hogy az alperes egyértelműen hibázott a tájékoztatás során, és nem az elvárható gondosság szerint járt el. Az alperes részéről annak bizonyítását is szükségesnek tartották, hogy 2013. június 24-én mindent megtett volna annak érdekében, hogy a károsodás bekövetkezése elkerülhető legyen. Ezt azonban nézetük szerint cáfolta, hogy a 2013. június 27-i kórházi felvételt követően is másnapig késlekedett a szükséges vizsgálatok elvégzésével. Előadták azt is, hogy a másodfokú bíróság az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény és a keresetlevélhez mellékelt szakvélemény tartalmát is tévesen értékelte, amikor az I. rendű felperes felróható károsulti közrehatását állapította meg. Mindezek miatt hivatkoztak arra, hogy a közrehatás semmiképpen sem állhat fenn, ha pedig mégis, akkor az nem lehet felróható az I. rendű felperesnek.
- [22] Egyetértettek a másodfokú bírósággal abban, hogy a Bt. árai a bíróságokra nem kötelezőek. Azok figyelembevételét az adott esetben mégsem tartották mellőzhetőnek, mert más bizonyíték ebben a körben nem volt. Az alperes által megjelölt minimálbér alkalmazását már csak azért sem fogadták el, mert az ellentételezendő havi munkamennyiség ennél jóval magasabb mértékű, és az alperes a perben nem bizonyította, hogy annak elvégzését minimálbér ellenében bárki vállalná. Nem vitatták a jogerős ítéletnek azt a ténymegállapítását, hogy a II. rendű felperes szakápolásra nem szorul, de hangsúlyozták, hogy a szükséges gondozást csak olyan cég vállalja, amely szakápolói tevékenységet is végez. Eljárási szabálysértésként jelölték meg azt is, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a fellebbezés korlátain, az alperes ugyanis a fellebbezésében – a bírói gyakorlatra hivatkozással – kizárólag a minimálbér alkalmazását kérte, a jogerős ítélet indokolásában megjelent, a szakápolás szükségességének hiányával kapcsolatos érvelése nem volt.
- [23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [24] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [25] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a

- felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel megadott – az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztató – rendelkezése sérti a régi Ptk. 340. § (1) bekezdését és a 355. § (4) bekezdését.
- [26] A másodfokú bíróság az alperes által az ellenkérelmében és a fellebbezésében egyaránt hivatkozott felróható károsulti közrehatás fennállásának vizsgálatok helyesen indult ki abból, hogy az egészségügyi szolgáltatás igénybevételekor a betegnek is vannak kötelezettségei. A jogerős ítélet indoklásában felhívott Eütv. 26. § (2) bekezdés e) pontjának értelmében a beteg – amennyiben ezt egészségi állapota lehetővé teszi – köteles az ellátásában közreműködő egészségügyi dolgozókkal képességei és ismeretei szerint együttműködni, a gyógykezelésével kapcsolatban tőlük kapott rendelkezéseket betartani. Ennek a tételes jogi szabálynak a megsértése okozatossága és felróhatósága esetén a régi Ptk. 340. § (1) bekezdésében megfogalmazott, a károsultat terhelő kárelhárítási és kárcsökkentési kötelezettség megszegéseként, a kármegosztásra okot adó közrehatásként (önhibaként) értékelhető.
- [27] A beteg együttműködési kötelezettségének említett vonatkozása az adott esetben azért kapott jelentőséget, mert az alperes érdemi védekezése szerint, ha az I. rendű felperes az orvosi javaslat ellenére nem háromnapos késedelemmel jelentkezik az osztályos felvételre, akkor a II. rendű felperes kóros állapota előbb megszüntethető lett volna. A szakértői bizonyítás eredménye az idejében megkezdett egészségügyi ellátás fontosságát, annak a születendő gyermek életkilátásaira gyakorolt hatását s ezzel együtt a késedelem esélycsökkentő szerepét valóban alátámasztotta. A perben kirendelt szakértői intézet szakvéleménye szerint az I. rendű felperest célszerűbb lett volna már az ultrahangvizsgálat napján (2013. június 24-én) felvenni és az előírt vizsgálatokat elvégezni, ebben az esetben előbb került volna felismerésre a veszélyhelyzet. A szakértő megállapította továbbá, hogy ha a felvétel három nappal előbb, a retardáció diagnosztizálásakor megtörténik, és a szakma szabályai szerint a monitorizálást elvégzik, akkor az esetleg már fennálló oxigénhiányos állapot előbb kerül felismerésre, a magzat kóros állapota előbb megszüntethető, az egészségkárosodás még nagyobb mértékben csökkenthető lett volna.
- [28] Ezek ismeretében kétségtelen, hogy az I. rendű felperes részéről az osztályos felvételére vonatkozó javaslat figyelmen kívül hagyása, az azzal kapcsolatos felróható késedelme a kár bekövetkezésével, annak súlyosbodásával okozati összefüggésben álló károsulti közrehatásnak minősülhetett volna. A jogerős ítélet indoklása szerint az I. rendű felperesnek a terhessége során tapasztalt egészségi problémákra (magas vérnyomás, vizesedés, a korábbi terhességektől eltérő közérzet) is figyelemmel jelentőséget kellett volna tulajdonítania annak, hogy az ultrahangvizsgálat során az orvos a kórházi ellátást indokló rendellenességet észlelt. A másodfokú bíróság ezért az osztályos felvételre vonatkozó egyértelmű orvosi javaslat elfogadását tartotta volna helyes eljárásnak, és ehhez képest az I. rendű felperesnek az együttműködés hiányával összefüggő magyarázatát a felróhatóság hiányának alátámasztására alkalmatlannak találta.
- [29] Az önhiba megállapítása tehát abból a tényből levont következtetésen alapult, hogy a 2013. június 24-én elvégzett ultrahangvizsgálat során az alperes orvosa a magzat méhen belüli retardációját észlelte, és erre tekintettel javasolta az I. rendű felperesnek a kórházi felvételt. Vagyis az I. rendű felperesnek tudnia kellett az ekkor feltárt rendellenességről. Ezt azonban az elsőfokú bíróság ítéletének a – Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljáró – másodfokú bíróság által sem megváltoztatott tényállása alapján megállapítani nem lehetett. Az elsőfokú bíróság a tényállás körében ismertette a 2013. június 24-i ultrahangvizsgálat eredményét, és rögzítette, hogy annak során megállapították a méhen belüli retardációt, továbbá javasolták az I. rendű felperes kórházi felvételét. Az elsőfokú ítélet jogi indoklása tartalmazta azt is, hogy az I. rendű felperest a szóban forgó vizsgálatnál nem tájékoztatták a magzat komoly problémájáról, amiből kifolyólag a kórházi felvétele nem tűrt halasztást, és ez egyértelműen az ambuláns lap alapján sem derülhetett ki a számára. Ez annál is inkább így van, mivel a lelet tartalmazta, hogy „[a] jelenleg érvényes protokoll szerint (5X3 síkban) elvégzett vizsgálatnál kóros eltérés nem látható”. A diagnózisként feltüntetett „iu. retard.” a magzat méhen belüli retardációját jelentette, azonban ez a rövidített, latin nyelvű kifejezés használata miatt, külön magyarázat hiányában a laikus I. rendű felperes számára egyértelműen nem volt felismerhető. A 2013. június 24-én elvégzett ultrahangvizsgálat során ezt meghaladó, a javasolt kórházi felvétel indokára kiterjedő szóbeli tájékoztatás a jogerős ítélet tényállása szerint nem történt. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá az sem, hogy az I. rendű felperes 2013. június 27-én, a nőgyógyászati szakrendelésen való ismételt megjelenésekor már külön, a terhespatológiára szóló írásbeli beutalót kapott, amelynek indoka az ott feltüntetett „iu. retardatio” volt.
- [30] Az Eütv. 13. § (8) bekezdése szerint a betegnek joga van arra, hogy számára érthető módon kapjon tájékoztatást. Az Eütv. 135. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy a kezelőorvos a beteg tájékoztatását körültekintően, szükség szerint fokozatosan, a beteg állapotára és körülményeire tekintettel végzi. Az Eütv. 135. § (2) bekezdése értelmében pedig meg kell győződni arról, hogy a beteg a tájékoztatást megértette. A Kúria a BH 2020.149. számon is közzétett, Pfv.III.20.669/2019/5. számú közbenső ítéletének kiemelt elvi tartalma szerint a tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha az az adott klinikai képhez igazodóan szakszerű, egyben igazodik a beteg személyiségéhez, számára érthető és egyértelmű információkat tartalmaz. Ugyanezen határozat indoklása kitért arra, hogy a zárójelentésben szereplő latin kifejezések és rövidítések egy laikus beteg számára külön magyarázat nélkül nem értelmezhetők, jelentésük nem egyértelmű, azok értelmezése a betegtől nem elvárható.
- [31] Mindezek figyelembevételével azt megállapítani, hogy az I. rendű felperes a kórházi felvételére vonatkozó, 2013. június 24-i orvosi javaslat

- tényleges indokával, az ekkor elvégzett ultrahangvizsgálat során észlelt rendellenességgel, annak jelentőségével tisztában volt, nem lehetett. Ebből viszont az következik, hogy az Eütv. 26. § (2) bekezdés e) pontjában előírt együttműködési kötelezettség megszegése nem jelenthette az I. rendű felperes felróható, a régi Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján a kármegosztásra okot adó károsult közrehatását. A jogerős ítélet ettől eltérő rendelkezése ezért az utóbbi jogszabályhely mellett a régi Ptk. 355. § (4) bekezdését is sérti.
- [32] Az I. rendű felperes a keresetben a gondozás és felügyelet költsége, valamint a háztartási kisegítés költsége esetében a járadék mértékét az általa több eseti döntés megjelölésével bemutatott bírói gyakorlat alapulvételével kérte meghatározni. A szerint az óradíj mértéke az említett tevékenységek elvégzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában megállapítható, amelyben megjelenik a hozzátartozó által ellátott tevékenység ellenértéke és a céges keretek között végzett, költségeket is magába foglaló szolgáltatás díja közötti különbség [Kúria Pfv.III.20.133/2022/6., Pfv.III.20.618/2020/4. (BH 2021.308.), Pfv.VIII.20.047/2019/4.]. Míg azonban az elsőfokú bíróság ennek megfelelően, a keresettel egyezően marasztalta az alperest, addig a másodfokú bíróság az alapul vett szolgáltatói díjat nem 25%-kal, hanem 50%-kal csökkentette, és erre figyelemmel rendelkezett a marasztalási összeg leszállításáról. Mivel az alperes a fellebbezésében ennél nagyobb mértékben kérte a marasztalás összegének mérséklését, és ezt a hivatkozott díjszabás alkalmazhatóságának vitatásával is indokolta, ezért a másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben a felülbírálati jogkörének a Pp. 370. § (1) bekezdésében meghatározott korlátain nem terjeszkedett túl.
- [33] A másodfokú bíróság helyesen utalt továbbá a Kúria Pfv.III.20.737/2019/4. számú ítéletére, amelynek indokolása szerint a bíróságokra nem kötelező az adott Bt. árai 75%-ának alapulvétele akkor sem, ha a bírói gyakorlat többségében ezt követi. E kúriai határozat rögzítette: az olyan kártérítési összegről, amely tényleges kiadásként nem merült fel, így pontosan, egzakt módon nem határozható meg, az eset összes körülményeinek, sajátosságainak figyelembevételével kell – mérlegelés útján – dönteni. A másodfokú bíróság is ezt szem előtt tartva határozta meg az alperes által megtérítendő költségek összegét, és ennek során az elsőfokú bíróság mérlegelési szempontjaival csak részben értett egyet. Az eltérő mérlegelés alapja az a – felülvizsgálati kérelemben sem vitatott – ténymegállapítás volt, hogy a II. rendű felperes nem szorul ápolásra, sem pedig szakgondozásra, ellátása szakképzettséget nem igényel, és ilyen képzettséget a szakososnak mondható háztartási munkák sem igényelnek. A másodfokú bíróság ebből vont le azt a következtetést, hogy a kiindulási alapnak tekintett piaci alapú díjak további, a végzett munka jellege miatti mérséklése indokolt. Ez a következtetés nem volt nyilvánvalóan okszerűtlen [Kúria Pfv.I.21.474/2011/10. (BH 2013.119.II.)], ezért a bizonyíték-mérlegelés a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett Pp. 279. § (1) és (3) bekezdését sem sérti.
- [34] A felperesek ugyanakkor felülvizsgálati kérelmükben e körben nemcsak a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére hivatkoztak, hanem megsértett jogszabályhelyként megjelölték a régi Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését arra hivatkozással, hogy álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság által megállapított összeg nem ellentételezi az I. rendű felperes által végzett gondozási tevékenységet.
- [35] Adott esetben nem volt vitatott az a Kúria több eseti döntésében is kifejtett álláspont, hogy a családtag ingyenes vagyoni vagy nem vagyoni (tevételes) segítségnyújtása nem a károkozó kárviselés alóli részleges vagy teljes mentesítését szolgálja, e veszteségek térítése a károkozó feladata [Kúria Pfv.III.20.618/2020/4. (BH 2021.308.), Pfv.III.20.751/2019/9., Pfv.III.21.276/2017/4.]. A gondozás mint piaci szolgáltatás igénybevétele esetén fizetendő díj alapulvételének nincs akadálya, ugyanis az ilyen tevékenységek elvégzésére szakosodott szolgáltató által megállapított díjak tükrözik megfelelően az ellátandó feladatok elvégzésének ellenértékét, szemben a minimálbérrel, amelyben nem jelenik meg a tevékenység speciális jellege (sem minőségét, sem pedig az időszükségletet, időbeosztást tekintve). A Kúria által is megerősített, következetesnek tekinthető bírói gyakorlat szerint az óradíj mértéke az említett tevékenységek elvégzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában megállapítható, amelyben megjelenik a hozzátartozó által ellátott tevékenység ellenértéke és a céges keretek között végzett, költségeket is magába foglaló szolgáltatás díja közötti különbség (Kúria Pfv.VIII.20.047/2019/4., Pfv.III.20.765/2017/7., Pfv.III.20.875/2016/4.). A felülvizsgálati kérelemben megsértett jogszabályhelyként megjelölt, a teljes kártérítés elvét megjelenítő régi Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésének ez az elsőfokú bíróság által alkalmazott járadékszámítás felelt meg.
- [36] A Kúria a kifejtettre figyelemmel a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését – a másodfokú perköltség és az állam által előlegezett szakértői költség viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében helybenhagyta.
- (Kúria Pfv.III.21.324/2022/4.)
- 11 I. A polgári és a közigazgatási jog eltérő szabályrendszere alapján a jognak való megfelelés nem azonos, így jogellenességet is eltérő magatartások, mulasztások eredményezhetnek. Önmagában az tehát, hogy az építési engedély közigazgatási jogszabályoknak, építési szakmai előírásoknak megfelel, az építési tevékenység polgári jogi jogellenességét nem zárja ki.**
- II. Az építési engedély birtokában, annak megfelelően folytatott építési tevékenységnek az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 3. § (2a) bekezdésében előírt munkaterület átadás-átvételéhez való hozzájáruló nyilatkozat kiadásának a megtagadásával való akadályozása nem minősülhet joggal való visszaélésnek, ha a tulajdonostársaknak a polgári jog alapján megkívánt használati, birtoklási, tulajdoni viszonyokban való megállapodása hiányzik [2013. évi V. törvény (Ptk.) 1:5. § (2) bek.; 2016. évi CXXX. törvény. (Pp.) 279. § (1) bek.; 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (Épkiv.) 3. § (2a) bek.].**

- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A perbeli ingatlan a perbeli Kft., az alperesek és más személyek osztatlan közös tulajdonában áll: a Kft. 9010/200000, az I. rendű alperes 20000/200000, a II. rendű alperes 13900/200000, a III. rendű alperes 12024/200000, a IV. rendű alperes 12024/200000, az V. rendű alperes 47740/200000, a VI. rendű alperes 11649/200000, a VII. rendű alperes 11649/200000, a VIII. rendű alperes pedig 29668/200000 tulajdoni hányaddal rendelkezik. Az ingatlanon található felépítmények (üzlethelyiségek) alszámokon kerültek nyilvántartásra, azok tulajdonosait földhasználati jog illeti meg a felépítményeik alatt lévő földterület vonatkozásában.
- [2] A Kft. tulajdonát képező, 3880/K alszámú üzlethelyiség mindösszesen 24,52 m² alapterületű, amelyből az üzlettér 20,76 m², az előtér 2,08 m², továbbá a WC 0,96 m². Az üzlethelyiségben működő lottózót, gyorsétkezdét 2014. január 1-jétől kezdődően a Kft.-vel azonos tulajdonosi körbe tartozó felperes üzemelteti.
- [3] A Kft. ügyvezetője – aki egyben a felperes tulajdonosa – 2018 júniusában írt megkeresésében tájékoztatta az alpereseket, hogy üzlete homlokzatának átépítését, bővítését, bejáratának módosítását tervezi, amelyhez kérte az alperesek hozzájárulását és tudomásulvételét. Az alperesek 2018. június 30-án a megkeresésben foglaltakhoz hozzájárultak. Ezt követően 2019 áprilisában, a Kft. megbízásából eljáró felperes egy építésztervezőt bízott meg az építkezéshez szükséges műszaki tervdokumentáció elkészítésével és az építési engedély kiadása iránti hatósági eljárás lefolytatásával.
- [4] Az illetékes kormányhivatal 2019. május 19-én kelt határozatával az építési engedélyt megadta a felperesnek azzal, hogy az építési engedély a Kft. tulajdonát képező 3880/K hrsz. alatti ingatlanon meglévő épület bővítésére vonatkozik. A határozat rendelkező része szerint az üzlettér alapterülete a korábbi 20,76 m²-ről 34,18 m²-re változik, míg a további helyiségek vonatkozásában az alapterület ugyanazon mértékű marad. A határozat tartalmazta továbbá, hogy az az érintett építési munkával kapcsolatos polgári jogi igényt nem dönt el, az engedélyezés tárgyát dokumentáló építészeti-műszaki tervdokumentáció a jogorvoslatra nyitva álló idő alatt megtekinthető a hivatal helyiségében. A határozattal szemben az alperesek fellebbezéssel nem éltek, az fellebbezés hiányában 2019. július 5-én véglegessé vált.
- [5] A felperes 2019. július 9-én vállalkozási szerződést kötött az építési engedély alapján elvégzendő munkára. A szerződés szerinti teljesítési határidő 2019. október 31., a vállalkozói díj 1 728 740 forint volt. A felperessel a vállalkozó 2019. augusztus 14-én közölte, hogy az egyedi, speciális méretű nyílászárók és acélszerkezetek gyártásba adása miatt a szerződés „visszmondására” – költségvonzat nélkül – nincs lehetőség.
- [6] Az alperesek 2019. augusztus 13-án kelt levelükben közölték a felperessel, illetőleg a Kft.-vel, hogy a 2018. június 30-án tett hozzájáruló nyilatkozatukat visszavonják, a Kft., illetőleg a felperes tartózkodjon minden olyan magatartástól, amely a 3880/K hrsz. alatti ingatlan bővítésére vonatkozna, mivel e tevékenység sérti az alperesek közös tulajdonnal kapcsolatos jogait.
- [7] Az alperesek a kormányhivatalhoz 2019. augusztus 16-án benyújtott kérelmükben kérték a hozzájáruló nyilatkozatuk visszavonására, a Kft. elvégzendő építési munkák körére tett hiányos, megtevesztő tájékoztatására tekintettel az építési engedély visszavonását. A kormányhivatal az alperesek kérelmét visszautasította.
- [8] Az építésügyi hatóság 2019. szeptember 26-án helyszíni ellenőrzést tartott a Kft. tulajdonát képező 3880/K hrsz. ingatlanon, amelynek során megállapította, hogy az építkezés megkezdése szabálytalan, mert a munkaterület átadás-átvételének tulajdonosok általi tudomásulvételét az építető felperes nem tudta igazolni. Az építésügyi hatóság határozatában arra kötelezte a felperest, hogy a döntés véglegessé válásától számított 15 napon belül a munkaterület átadás-átvételének a tudomásulvételét igazoló teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatokat az építési naplóba töltsse fel.
- [9] A felperes a hiányzó nyilatkozatok beszerzése érdekében 2019. november 7-én megkereséssel élt a tulajdonosok felé. Az alperesek 2019. november 19-én közölték a felperessel, hogy az építkezés megkezdéséhez szükséges nyilatkozatot nem adják meg, a felperes magatartása sérti a tulajdonostársak jogait, érdekeit.
- A kereseti kérelem és az alperesek védekezése**
- [10] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság pótolja az alpereseknek az építkezés megkezdéséhez az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Épkiv.) 3. § (2a) bekezdésében előírt munkaterület átadás-átvételéhez való hozzájáruló nyilatkozatát. Hivatkozott arra, hogy az alperesek részéről a hozzájáruló nyilatkozat megtagadása joggal való visszaélésnek minősül, tekintettel arra, hogy az építési hatósági eljárást megelőzően a hozzájárulásukat megadták, a felperes a jogerős építési engedély birtokában kívánta az ingatlanának átépítését, illetőleg bővítését megkezdni. Az építkezés elmaradása különös méltánylást érdemlő magánérdekét sérti, mert a jogerős építési engedély birtokában vállalkozási szerződést kötött, amely alapján a szerkezetek legyártása megkezdődött. Ha a vállalkozó a vállalkozási szerződésben foglaltakat megvalósítani nem tudja, kimutatható kár is éri.
- [11] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [12] Az elsőfokú bíróság hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban meghozott ítéletében pótolta a munkaterület átadás-átvételére vonatkozásában az I–VIII. rendű alperesek hozzájáruló nyilatkozatát.
- [13] Döntését azzal indokolta, hogy a felperes – habár jogszabályi kötelezettsége erre nem volt – beszerezte az alperesek hozzájáruló nyilatkozatát a Kft. ingatlana homlokzatrészének átépítéséhez, az ingatlan bővítéséhez és bejáratí ajtajának módosításához. Megállapította, hogy a nyilatkozat szövege alapján egyértelmű, hogy a tervezett munkálatok az ingatlan alapterületének megnövelését eredményezik.

- [14] Kiemelte, hogy az építésügyi hatósági eljárásban az alperesek félként vettek részt, de az építési engedélyt megadó határozat ellen fellebbezést nem terjesztettek elő, így az véglegessé és végrehajthatóvá vált. A felperes ezt követően kötött vállalkozási szerződést az átalakításra. Az alperesek részéről a hozzájáruló nyilatkozat megtagadása különös méltánylást érdemlő magánérdeket sért, tekintettel arra, hogy a felperes által végzendő üzleti tevékenység az ingatlan területének növelésével kibővíthető, amely nyereséget indukál. Mivel a felperes a jogerős építési engedély alapján törvényes érdekeit kívánja érvényesíteni, az alperesi magatartás visszaélés jellegű.
- [15] Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a Kft. osztatlan közös tulajdonnal rendelkezik a 3880 hrsz.-ú ingatlanon belül 45 m² erejéig, amelyet az építkezés engedélyezett tervek alapján való megvalósulása esetén sem fog túllépni, mivel az üzlet végleges alapterülete 37,94 m² lesz. Rögzítette továbbá, hogy a felperes által esetlegesen lefolytatott építkezés nem vezet a használat egyoldalú megváltoztatásához sem és a 45m² tulajdoni arányra tekintettel a ráépítés szabályai sem alkalmazhatóak, valamint – mivel a felperes a Kft. nevében, illetőleg megbízásából eljárva kérte az építési engedélyt – a felperes a 3880/K hrsz. alatt lévő ingatlanban tulajdoni igényrel sem léphet fel.
- [16] Az I–IV. és a VI–VIII. rendű alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatta, és a felperes az I–IV. rendű, valamint a VI–VIII. rendű alperesekkel szembeni keresetét elutasította.
- [17] A jogerős ítélet indokolása szerint tévesen tartalmazta az elsőfokú ítélet azt a megállapítást, hogy a 3880 hrsz.-ú ingatlanból a 3880/K. hrsz. alatti ingatlan tulajdonosát 45 m² földterület használati joga illetné meg, a használati jog mértéke nem azonosítható az eszmei tulajdoni hányad alapján a teljes ingatlanterületből kiszámított négyzetméter értékkel.
- [18] Tényként állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a Kft. a hozzájáruló nyilatkozatot a saját üzletének az átépítésére, bejáratának módosítására, bővítésére kérte meg a tulajdonostársaktól, ennek során műszaki dokumentációt nem tárt a tulajdonostársak elé, a hozzájárulást a műszaki kivitelezés ismeretének hiányában adták meg a tulajdonostársak. A hozzájáruló nyilatkozat tartalmából nem vonható le olyan következtetés, hogy az átépítés a 3880/K hrsz.-ú ingatlanon a közös tulajdonban álló 3880 hrsz.-ú ingatlan terhére túlterjeszkedne.
- [19] Az építési, tervezési eljárásra egyértelműen a hozzájáruló nyilatkozatok beszerzését követően került sor, és a felperes volt az, aki az építési engedélyt megkapta. Ezen építési engedély megléte azonban nem releváns a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) osztatlan közös tulajdon használatával kapcsolatos rendelkezéseinek a szempontjából, hiszen az a tulajdonviszonyokat, használati viszonyokat nem rendezi és nem is rendezheti. Ennek folytán az építési engedély elleni fellebbezés hiánya az alperesek terhére nem értékelhető, hiszen az építési engedélyezési eljárásban a hatóság kizárólag abból a szempontból vizsgálódhat, hogy az építés megfelel-e az arra irányadó szabályoknak.
- [20] Kiemelte, hogy a felperesnek a jognyilatkozat pótlásához a közös tulajdon terhére történő bővítéshez fűződő méltányos érdekelt kellett igazolnia és bizonyítania. A végleges építési engedély megléte azonban önmagában nem tekinthető a felperes különös méltánylást érdemlő magánérdekének.
- [21] Rámutatott, hogy a Ptk. 5:74. §-a értelmében a tulajdonostársak mindegyike jogosult a közös tulajdonban lévő dolog birtoklására, használatára, e jogot azonban egyik tulajdonostárs sem gyakorolhatja a többiek jogainak és a dologhoz fűződő lényeges jogi érdekeinek a sérelmére. Jelen esetben a bővítés folytán az osztatlan közös tulajdonú 3880 hrsz.-ú ingatlanból történik foglalás a nem tulajdonos felperes részéről. Attól függetlenül, hogy az elfoglalt terület a bővítéssel együtt sem haladja meg az ingatlanból a Kft.-t megillető eszmei tulajdoni hányadot, a Ptk. 5:74. §-a értelmében nem mellőzhető a használatban, annak módosulásában a tulajdonostársak közötti megállapodás, annak hiányában pedig a használat bíróság általi rendezése, különös tekintettel arra, hogy a perbeli esetben a felperes harmadik személyként, és nem tulajdonosként kíván az ingatlanon építkezni, abból területet foglalni. A Kft. hozzájárulási kérelme e használat megváltoztatására nem terjedt ki, abban fel sem merült a használat kérdése annak ellenére, hogy a perbeli tervezett ráépítés a használat egyoldalú megváltoztatásához vezetne. A tulajdonos által korábban beszerzett hozzájárulás tartalma és létrejöttének körülményei alapján nem alkalmas a tulajdonosok közötti, a közös tulajdonban álló ingatlan használatára vonatkozó megállapodás pótlására. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alperesek magatartása nem valósított meg olyan joggal való visszaélést, amely alapot ad az általuk megtagadott jognyilatkozat bíróság általi pótlására. Utalt arra is, hogy a tulajdonostársak előzetesen a perbeli építkezéshez, így a használati viszonyok megváltozásához, lényegében az általajon történő területfoglaláshoz a hozzájárulásukat nem adták meg, így a korábbi hozzájárulás visszavonása útján megvalósuló joggal való visszaélés sem következhetett be.
- [22] Az építési engedélyt jelen esetben nem a tulajdonostárs, hanem a felperes kapta meg, és a csatolt iratok szerint a beruházást is ő finanszírozta volna. Tekintettel arra, hogy a Ptk. 5:78. §-a alapján ahhoz, hogy harmadik személy a közös tulajdonú területen bármilyen változást eszközöljön, a tulajdonostársak többségi határozata szükséges és ez hiányzott, az alperesek a saját tulajdonuk, illetve annak használata védelmében nem valósítottak meg joggal való visszaélést, amikor megtagadták a felperes által kért hozzájárulás megadását a nem tulajdonostárs felperestől a közös tulajdonukban álló osztatlan közös tulajdonú ingatlanon történő építkezési munkálatok megkezdéséhez. Figyelemmel arra, hogy az alperesek részéről joggal való visszaélés nem valósult meg, nem vizsgálta, hogy az érdeksérelem fenn áll-e, illetve melyik fél részéről áll fenn.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [23] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet

- hatályon kívül helyezését és elsődlegesen – tartalma alapján – az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, másodlagosan az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.
- [24] Megsértett jogszabályként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését, a Ptk. 1:3. § (2) bekezdését, 1:5. § (2) bekezdését és 1:4. § (1) és (2) bekezdését jelölte meg.
- [25] Felülvizsgálati kérelmét azzal indokolta, hogy a másodfokú bíróság súlyosan tévedett akkor, amikor megállapította, hogy az építési engedély elleni fellebbezés hiánya nem értékelhető az alperesek terhére. A Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozással kifejtette, hogy a tulajdonostársak hozzájáruló nyilatkozata nélkül a felperes nyilvánvalóan nem készítette volna el a perbeli üzlethelyiség bővítésére szolgáló terveket, ezért műszaki dokumentációnak a hozzájárulás beszerzésének idején nem is kellett léteznie. A hozzájáruló nyilatkozat tartalmából ugyanakkor egyértelműen levonható az a következtetés, hogy az átépítés a 3880/K helyrajzi számú ingatlanon a közös tulajdonban álló 3880 helyrajzi számú ingatlan terhére túlterjeszkedik, tekintettel arra, hogy a felperes a bővítést kizárólag a közös tulajdonban álló ingatlan terhére végezhette el. Az építési engedély polgári jogi jogviszonyokat nem dönt el, azonban az építésügyi hatóság a jogszabályoknak megfelelő eljárásban adta meg a perbeli építési engedélyt. A tulajdonostársak, köztük az alperesek is ezen eljárásban ügyfélként voltak érintettek, akiket az építési hatóság az eljárás során a jogszabályoknak megfelelően tájékoztatott. Az alperesek a hozzájárulásuk megtagadásával, de akár az építési engedély határidőben történő megtámadásával is megakadályozhatták volna az átalakítást, különös tekintettel arra, hogy a tervdokumentáció a hatósági eljárásban rendelkezésre állt. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 116. §-a által biztosított jogvesztő jogorvoslati határidő elmulasztása is kizárólag az alperesek terhére róható. Az alperesek az átalakítás tekintetében meg sem kíséreltek információhoz jutni, így a Ptk. felhívott szabályai alapján kijelenthető, hogy az alperesek nem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben a tulajdonostól elvárható lenne.
- [26] A felperes álláspontja szerint nem foghat helyt a másodfokú bíróság által kifejtett azon megállapítás sem, hogy az alperesek terhére a fellebbezés hiánya azért nem értékelhető, mert az építési engedélyezési eljárásban a hatóság kizárólag abból a szempontból vizsgálódhat, hogy az építés megfelel-e az irányadó jogszabályoknak. Az irányadó szabályok ugyanis egyebek mellett a tulajdonostársak hozzájárulását is tartalmazzák, az építési hatóság kizárólag műszaki tartalom alapján építési engedélyt nem adhat ki. A felperes szerint a jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben tehát az alperesek részéről kifejezetten megvalósult a joggal való visszaélés a jognyilatkozat megtagadása által, figyelemmel arra, hogy a felperes vitathatatlanul fennálló építési jogosultsága a munkaterület átadás-átvételének tudomásul vételét tartalmazó jognyilatkozatok nélkül nem gyakorolható. E körben utalt arra is, hogy az alperesek magatartása a Ptk. 1:3. § (2) bekezdését megvalósítja.
- [27] A jogerős ítélet a Ptk. 5:74. §-ára és 5:78. §-ára alapított indokolásával szemben a felperes kifejtette, hogy a perbeli nyilatkozatok alapján megállapíthatóan a felperes soha nem kívánt tulajdont szerezni a közös tulajdonban álló ingatlanon, ugyanakkor nem létezik olyan jogszabályi rendelkezés, amely tiltaná, hogy a tulajdonos képviselőjében más személy, vagy szervezet járjon el az építési engedély megszerzése érdekében. Nem annak volt tehát jelentősége, hogy ki kérte meg az építési engedélyt, vagy hogy ki finanszírozta a kivitelezést, hanem annak, hogy a tulajdonostársak az engedélyezési hatósági eljárásban nem kifogásolták a perbeli bővítést, így az építési engedély véglegessé vált, a véglegessé válással a felperes építési jogosultságot szerzett. A másodfokú bíróságnak az a kijelentése, hogy a tulajdonostársak előzetesen a perbeli építkezéshez a használati viszonyok megváltozásához lényegében az altalajon történő területfoglaláshoz a hozzájárulásukat nem adták meg, minden alapot nélkülöz, ugyanis az építési hatóság a tulajdonostársak hozzájárulása nélkül az építési engedélyt nem adta volna ki. A tulajdonostársak tudták, illetve kellő körültekintés mellett tisztában kellett lenniük azzal, hogy a bővítés kizárólag a közös tulajdonban álló ingatlan irányában valósítható meg. A felperes nem vitatta, hogy a korábban beszerzett hozzájárulások nem alkalmasak a tulajdonosok közötti, a közös tulajdonban álló ingatlan használatára vonatkozó megállapodás pótlására, azonban a felperes előadta, hogy a kivitelezés következtében megváltozott tulajdonviszonyok szerint a közös tulajdont érintő bővítéssel elfoglalt terület magához váltását vállalja és a változás tényét az ingatlan-nyilvántartásban is átvezetetti.
- [28] A felperes kifejtette, hogy a bíróságnak a perben bizonyítást nem kellett lefolytatnia, az építési engedély anyagi jogerejére figyelemmel kizárólag abban a jogkérdésben kellett döntenie, hogy egy véglegessé vált közigazgatási határozatban szereplő döntéssel szemben, amely ellen törvény biztosít jogorvoslati lehetőséget, egy a jogszabályi hierarchiában a törvénytől alacsonyabb szinten álló jogszabály további jogorvoslati lehetőséget biztosíthat-e az eljárással érintettek számára. A felperes álláspontja szerint erre a kérdésre nemleges válasz adható, tekintettel arra, hogy a döntés végrehajthatóságát teljességgel megakadályozó lehetőség vagy a döntéssel szemben az eljárási törvényben szereplő jogorvoslaton túl további kvázi jogorvoslati lehetősége kizárólag az eljárási törvényekben szabályozható. A felperes építési jogosultsága a véglegessé vált építési engedély alapján, annak anyagi jogereje folytán vitathatatlanul fennáll, a kivitelezéshez szükséges építési e-napló tartalmi elemeként az Épkiv. 3. § (2a) bekezdése által megkövetelt, a munkaterület átadásának tudomásul vételéről szóló nyilatkozat az alperesek általi megtagadása az építési jogosultság fennálltát nem érinti, azonban az igazgatási jogszabályoknak megfelelő kivitelezést ellehetetleníti. Tekintettel arra, hogy a felperes építési jogosultsága ténykérdés, a másodfokú bíróságnak az építési jogosultságot

- tényként is kellett volna kezelnie, és a fennálló építési jogosultság fényében kellett volna döntését meghoznia. A másodfokú bíróság azonban lefolytatott egy olyan bizonyítást, amelynek az építési hatósági eljárásban helye lehetett volna, azonban a perben nem, a másodfokú bíróság tehát olyan tények figyelembevételével hozta meg a döntését, amelyre egyfelől nem volt szükség, másfelől arra hatósági döntés anyagi jogi jogerejére tekintettel nem lett volna módja.
- [29] Kifejtette, hogy a Ptk. 1:5. § (2) bekezdésére alapított keresetének megfelelően jelen per tárgya kizárólag annak vizsgálata kellett volna, hogy legyen, hogy fennállnak-e a jognyilatkozat pótlásának a feltételei. Ennek megfelelően a másodfokú bíróságnak fel kellett volna tárnai a jogát gyakorló fél érdekeit és ha megállapíthatónak találja a különös méltánylást érdemlő magánérdeket, vizsgálnia kellett volna, hogy az érdeksérelem másként elhárítható-e, a joggyakorlás okoz-e sérelmet a másik félnek és ha igen, milyen mértékűt. A felperes érvelése szerint téves a másodfokú bíróságnak az a kijelentése is, hogy a végleges építési engedély megléte önmagában nem tekinthető a felperes különös méltánylást érdemlő magánérdekének, hiszen ezzel a véglegessé vált építési engedély anyagi jogereje válik kérdésessé. A felperes a véglegessé vált építési engedéllyel építési jogosultságot szerzett, amely jogosultsága jelenleg is fennáll. Utalt arra, hogy a felperes a véglegessé vált építési engedély birtokában, annak anyagi jogerejében bízva, súlyos anyagi ráfordítás mellett kezdte meg a kivitelezés előkészítését. A felperesnek az üzleti tevékenysége bővítéséhez az üzlet bővítésére is szüksége van, mindezek a különös méltánylást érdemlő magánérdeket vitathatatlanul megalapozzák. Az alperesek a kért nyilatkozat megtagadásával a felperes különös méltánylást érdemlő magánérdekét sértik. A hatósági döntés anyagi jogerejére is figyelemmel tehát fennállnak a jognyilatkozat pótlásának konjunktív feltételei.
- [30] Az I–IV. és a VII–VIII. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben – utalva annak helyes indokaira – a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték.
- [31] Egyebek mellett hangsúlyozták, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmét arra a nyilvánvalóan téves feltevésre alapítja, hogy építésügyi hatósági engedély birtokában más tulajdonára tulajdonosi hozzájárulás hiányában és a tulajdonosi érdeksérelem fennállása esetén is bármikor szabadon építkezhet. Az építési engedély azonban nem mentesíti az építetőt az építési tevékenység megkezdéséhez szükséges más hatósági engedélyek, nyilatkozatok vagy hozzájárulások megszerzésének a kötelezettsége alól, az építési engedély kiadása polgári jogi igényt sem dönt el. Álláspontjuk szerint helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperesi jognyilatkozatok pótlásának a feltételei nem állnak fenn, a felperes a különös méltánylást érdemlő magánérdekét nem tudta igazolni, a felperes nem tett eleget az irányadó jogszabályhelyek által előírt egyéb követelményeknek, továbbá a felperes kivitelezése az alperesek tulajdonjogának és egyéb érdekeinek a sérelmével jár.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [32] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.
- [33] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárásjogi szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat, amely a fellebbezés alapján hozott jogerős bírósági határozat anyagi jogi és/vagy eljárásjogi hibájának az orvoslására szolgál. A jogerő áttörésének olyan kivételes eszköze, amelyre csak törvényben meghatározott esetekben és feltételek fennállása esetén kerülhet sor.
- [34] A felülvizsgálat során – bizonyos kivételektől eltekintve – a Kúria kizárólag a felülvizsgálati és (ha van) a csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát [Pp. 423. § (1) bekezdés]. Ennek megfelelően a Kúria kizárólag a Pp. 279. § (1) bekezdésének, valamint a Ptk. 1:3. § (2) bekezdésének, az 1:4. § (1) bekezdésének és az 1:5. § (2) bekezdésének a megsértését vizsgálhatta.
- [35] A felperes a Ptk. 1:5. § (2) bekezdésére alapította a keresetét, amely rendelkezés abban az esetben ad lehetőséget a jognyilatkozat ítélettel történő pótlására, amikor a joggal való visszaélés jogszabály által megkívánt nyilatkozat megtagadásában áll, nyomos közérdek vagy különös méltánylást érdemlő magánérdek áll fenn a nyilatkozatot kérő oldalán, továbbá az érdeksérelem csak a nyilatkozatnak bírósági ítélettel való pótlása útján hárítható el. A jognyilatkozat pótlása iránti perben tehát a bíróság feladata ezen konjunktív feltételek fennállásának a vizsgálata azzal, hogy bármely feltétel hiánya esetén a nyilatkozat nem pótolható, az a kereset elutasítását eredményezi.
- [36] A perben nem volt vitás, hogy az alperesek és a Kft. más személyek mellett tulajdonosai a 3880 hrsz. alatti ingatlanok, amelyen önálló hrsz. alatt bejegyzett és az egyes tulajdonosok külön tulajdonában álló felépítmények találhatók, amelyek a 3880 hrsz.-ú ingatlan terhére az általuk elfoglalt terület tekintetében földhasználati joggal rendelkeznek. A perbeli 3880 hrsz.-ú ingatlan tehát osztatlan közös tulajdon, annak használatát a tulajdonostársak egymás között megosztották.
- [37] Az sem volt vitatott, hogy a felperes – aki sem a 3880 hrsz.-ú ingatlanok, sem a rajta található 3880/K hrsz. alatt nyilvántartott felépítménynek nem tulajdonosa – az alperesek fellebbezése hiányában véglegessé vált építési engedéllyel rendelkezett az abban meghatározott, 3880/K hrsz.-ú felépítmény bővítését eredményező építési munkák elvégzésére, mint ahogy az sem, hogy az építkezés megkezdéséhez az ÉpKiv. 3. § (2a) bekezdése alapján az alperesek jognyilatkozata az építési munkaterület átadás-átvételének tudomásul vétele tárgyában szükséges volt, amelynek kiadását azonban megtagadták.
- [38] [z alperesek a perben és a felülvizsgálati ellenkérelmükben is arra hivatkoztak, hogy az építési engedély alapján a felperes a 3880/K hrsz.-ú felépítmény bővítésével a 3880 hrsz.-ú, részben az alperesek tulajdonát képező ingatlan birtoklási és használati viszonyait, egyben a ráépítés megvalósítása esetén a tulajdoni viszonyait is megváltoztatja, mert megnöveli a 3880/K hrsz.-ú felépítmény alapterületét, ami – erre irányuló

- tulajdonosi megállapodás hiányában – sérti a tulajdonosi jogait, érdekeiket.
- [39] A fentiekre tekintettel és a felek által előadottak alapján a perben és a felülvizsgálati eljárásban is elsődlegesen azt kellett tehát vizsgálni, hogy az alperesek oldalán fennálló, a közös tulajdonban álló ingatlan tulajdoni, birtoklási és használati viszonyainak meghatározásához fűződő alanyi jog rendeltetésellenes gyakorlását jelenti-e az, ha a tulajdoni, használati, birtoklási viszonyok megváltozását eredményező, jogerős építési engedélyen alapuló építési tevékenységet az alperesek az építési munkaterület átadás-átvétele tudomásul vételét tartalmazó, jogszabály által megkívánt nyilatkozat megtagadásával megakadályozzák.
- [40] Ennek vizsgálata kapcsán arra kell rámutatni, hogy a kialakult bírói gyakorlat alapján a joggal való visszaélés megítélésekor először a jog gyakorlásának helyzetét kell vizsgálni. Amennyiben az alperesek közös tulajdonhoz fűződő alanyi jogának sérelme vagy annak bekövetkezésének lehetősége megállapítható, nem lehet szó az alanyi jog visszaélésszerű gyakorlásáról, ez esetben akkor sem kerülhet sor a keresetnek helyt adó ítélet hozatalára, ha a felperes igazolta a különös méltánylást érdemlő magánérdeke sérelmét (Kúria Pfv.21.376/2018/8.). Mindez a másik oldalról megközelítve azt jelenti, hogy az alpereseket a közös tulajdonhoz fűződő alanyi jogaik szabad gyakorlása tekintetében jogvédelem illeti meg; ha azonban joggyakorlásuk túllépi alanyi jogaik, törvényes érdekeik mozgásterének határait, magatartásuk tiltottá válik (Kúria Pfv.21.043/2022/11.). Joggal való visszaélés tehát csak akkor valósulhat meg, ha az alpereseknek a jogaik gyakorlásához nem fűződött törvényes érdeke.
- [41] Ahogy azt a jogerős ítélet helyesen tartalmazza, a perbeli esetben a Ptk. 5:74. §-a alapján nem volt mellőzhető a használatban, annak módosulásában a tulajdonostársak közötti megállapodás. Ahhoz pedig, hogy a felperes mint kívülálló harmadik személy a közös tulajdonú területen bármilyen változást eszközöljön, a Ptk. 5:78. §-a alapján a tulajdonostársak többségi határozata volt szükséges. A felperes az alperesek visszaélésszerű joggyakorlását ennek megfelelően abban jelölte meg, hogy a felépítmény alapterületének bővítéséhez előzetesen hozzájárultak, az erre tekintettel kért és megadott építési engedélyt nem fellebbezték meg, majd annak véglegessé válását követően a hozzájárulásukat visszavonták és a jogszabály által megkívánt nyilatkozat kiadását megtagadták. A felperes e körben a Pp. 279. § (1) bekezdésének a megsértését állítva sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az alperesek hozzájáruló nyilatkozatának tartalmát tévesen értelmezte, egyben nem értékelte releváns tényként a véglegessé vált építési hatósági határozatot, így az alperesek fellebbezésének hiányát és felperes építési jogosultságának a fennállását. A felperes hivatkozásai azonban tévesek az alábbiakra tekintettel.
- [42] A Kúria Gfv.30.037/2021/3. számú, BH 2022.18. szám alatt közzétett határozatában már rögzítette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdése alkalmazásában kialakult joggyakorlatát, a Pp. 279. § (1) bekezdésének azonos szabályozása miatt, e rendelkezés alkalmazásában is irányadónak tekinti. Ennek lényege, hogy – főszabály szerint – nem állapítható meg jogszabálysértés, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok szabad mérlegelését támadja (BH 1994.221., BH 1994.195., BH 1994.86.). Megalapozhatja viszont a felülvizsgálati kérelmet a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése (BH 1994.196.), az, ha a bíróság által megállapított tényállás iratellenes, hiányos vagy logikai ellentmondásokat tartalmaz [(B 1994.85., BH 1993.768., Kúria Gfv.30.037/2021/3. (BH 2022.18.)). Nyilvánvalóan okszerűtlen a következtetés akkor, ha a bizonyítékokból csak a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni [Kúria Pfv.21.474/2011/10. (BH 2013.119.II.)]. A Kúria megítélése szerint a jogerős ítélet ilyen hibában nem szenved, a másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelését elvégezte, ez a tevékenysége pedig okszerűtlennek nem tekinthető.
- [43] A másodfokú bíróság – figyelemmel arra, hogy a felek az alperesek 2018. június 30-án kelt hozzájáruló nyilatkozatát eltérően értelmezték – a nyilatkozat keletkezési körülményeire, így arra tekintettel, hogy a Kft. műszaki dokumentációt nem tárt a tulajdonostársak elé, az alperesek a hozzájárulást a műszaki kivitelezés ismeretének hiányában adták meg, a Ptk. 6.8. § (1) bekezdése szerinti értelmezési alapelvek szem előtt tartásával értelmezte a nyilatkozat tartalmát. Helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a hozzájáruló nyilatkozat szövegéből nem vonható le olyan következtetés, hogy az átépítés a 3880/K hrsz.-ú ingatlanon a közös tulajdonban álló 3880 hrsz.-ú ingatlan terhére túlterjeszkedne, az kizárólag a Kft. üzletének a tulajdonostárs általi átépítésére, bejاراتának módosítására, bővítésére vonatkozó hozzájárulást tartalmazott. Nem terjedt ki tehát a hozzájárulás a hozzájárulást nem kérő, nem tulajdonostárs felperesnek mint építetőnek a közös ingatlan terhére történő építkezésére. Azt a felperes maga sem vitatta, hogy a 2018. június 30-án kelt hozzájáruló nyilatkozat nem rendezte a használati viszonyokat, mindez pedig azt jelentette, hogy a felperes a hatósági eljárásban előterjesztett kérelme szerinti, a közös tulajdonban lévő ingatlan tulajdonosok közötti használati megosztását megváltoztató építkezéséhez a tulajdonostársaktól – sem az építési engedély iránti kérelme benyújtásakor, sem az építési engedély megadását követően – hozzájárulással nem rendelkezett és azóta sem rendelkezik. A másodfokú bíróság mérlegelési tevékenysége során tehát ezen tények megállapításával nem sértette meg a Pp. 279. § (1) bekezdését. A hozzájáruló nyilatkozat tartalmára tekintettel az annak visszavonásából az alperesek joggyakorlásának megfelelőségére levont jogerős ítéleti következtetések nem sérthették a Ptk. 1:4. § (1) bekezdését, az 1:3. § (2) bekezdését és az 1:5. § (2) bekezdését sem.
- [44] Helytállóan hivatkoztak az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben – egyetértve e körben is a jogerős ítéletben kifejtettekkel – arra, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) perbeli időszakban hatályos 36. § (1) bekezdése alapján az

építési engedélyezési eljárásban a hatóság kizárólag abból a szempontból vizsgálódhatott, hogy az építés megfelel-e a jogszabályokban meghatározott szakszerűségi követelményeknek, amely az Étv. 18. § (1) és 37. § (1)–(2) bekezdései együttes értelmezésével azt jelenti, hogy az építési hatósági eljárásnak – szemben a felperes érvelésével – nem tárgya az építkezéssel érintett ingatlan tulajdonosainak a polgári jog körébe tartozó megállapodása meglétének, annak tartalmának a vizsgálata.

- [45] A polgári és a közigazgatási jog eltérő szabályrendszere alapján ugyanis a jognak való megfelelés nem azonos, így jogellenességet is eltérő magatartások, mulasztások eredményezhetnek. Önmagában az tehát, hogy az építési engedély a közigazgatási jogszabályoknak, építési szakmai előírásoknak megfelel, az építési tevékenység polgári jogi jogellenességét nem zárja ki. A jogerős építési engedély léte az építkezés közigazgatási jogi akadályát hátrítja el, de önmagában nem eredményezi azt, hogy a tulajdonostársaknak már hozzá kell járulniuk az építkezéshez és ki kell adniuk minden ahhoz szükséges jognyilatkozatot. A polgári jogi jogszerűség érdekében az érintett feleknek meg kell állapodniuk egymással vagy az érintetteknek joglemondó nyilatkozatot kell tenniük, illetve jogerős bírósági ítéletnek kell rendeznie a felek között felmerült jogkérdéseket. Nem pótolhatja ezt az a körülmény, hogy a felperes, illetve a Kft. megtévesztésre is alkalmas magatartása folytán az alperesek az építési engedélyt nem támadták fellebbezéssel, mivel ez ráutaló magatartással való hozzájárulásnak nem tekinthető és az építkezés után kialakult helyzetet sem rendez. Az Épkiv. 3. § (2a) bekezdése szerinti nyilatkozat kiadásának jogszabályi előírása a fenti polgári jogi megállapodások meglétét, a tulajdonosok építési tevékenységhez való hozzájárulását, konszenzusát kívánja biztosítani, annak célja tehát az, hogy az építkezés kizárólag abban az esetben indulhasson meg, ha annak a polgári jog szerint sincs akadálya. Ellenkező értelmezés ahhoz vezetne, hogy építési engedély birtokában más tulajdonára tulajdonosi hozzájárulás hiányában és a tulajdonosi érdeksérelem fennállása esetén is bármikor szabadon lehetne építkezni, amely nyilvánvalóan nem felel meg a jogszabály Magyarország Alaptörvénye 28. cikké szerinti értelmezésének. Ezen előírás új jogorvoslati lehetőségként való értelmezése tehát minden alapot nélkülöz.
- [46] Tekintettel arra, hogy a fentiek alapján a hatóság nem vizsgálja az építési tevékenység polgári jognak való megfelelését, a perbeli tényállás mellett valóban nem volt relevanciája annak, hogy az alperesek az építési engedélyt megadó közigazgatási hatósági határozat ellen jogorvoslattal nem éltek.
- [47] Mindezekre tekintettel az építési engedély birtokában, annak megfelelően folytatott építési tevékenységnek a perbeli tényállás szerinti nyilatkozat kiadásának a megtagadásával való akadályozása nem minősülhet joggal való visszaéléssnek, mert a tulajdonostársaknak a polgári jog alapján megkívánt használati, birtoklási, tulajdoni viszonyokban való megállapodása hiányzik, az alperesek alanyi jogi sérelme fennáll. Ez egyben azt is eredményezte, hogy a [40]

bekezdésben foglaltak alapján a Ptk. 1:5. § (2) bekezdése szerinti további feltételek fennállását szükségtelen volt vizsgálni, a felperes keresete alaptalan, az azt elutasító jogerős ítélet a felperes által megjelölt okokból nem jogszabálysértő. A felperes akkor járt volna el jogszerűen, ha valóban beszerzi előzetesen a tulajdonostársak hozzájárulását ahhoz az építkezéshez, amit el akar végezni. Amíg azonban ez nem áll rendelkezésére, az alperesek sérelmezett magatartása nem valósít meg joggal való visszaélést.

- [48] A Kúria a kifejtettek alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, mert az megfelelt a felülvizsgálat tárgyává tett és érdemben vizsgálható jogszabályoknak.

(Kúria Gfv.30.085/2023/10.)

12 A szerződésben vállalt kötelezettség határidőre megtörtént teljesítésének elmaradása nem a teljesítés meghiúsulását, hanem a vállalkozó kötelezett kisédelmével és késedelmi kötbérfizetési kötelezettségét alapozza meg [1952. évi III. törvény (régi Pp.) 272. § (2) bek., 275. § (2) bek.; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:186. § (1)–(2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes mint megrendelő és a felperes mint vállalkozó között 2016. április 12-én alvállalkozási szerződés (a továbbiakban: szerződés) jött létre egy projekt keretén belül a J1 és J4 jelű épületek homlokzati hőszigetelő rendszerei kivitelezési munkálataira. A felek a teljesítési határidőt 2016. július 22. napjában határozták meg (szerződés 2. pont). Késedelmes teljesítés esetén a felperes a teljes vállalási ár 0,5%-ával megegyező mértékű napi kötbér fizetésére volt köteles azzal, hogy a kötbér felső határa a nettó vállalási ár 15%-a volt (szerződés 8.4. pont).
- [2] A felek a szerződést 2016. június 22-én szóban, a J4 épület vonatkozásában közös megegyezéssel módosították úgy, hogy a felperes kizárólag a J1 épület vonatkozásában tesz eleget a szerződésben foglalt kötelezettségének, egyidejűleg pótmunka elvégzésében is megállapodtak. Az erről szóló megállapodást a 2016. június 23-i keltezésű e-mailben rögzítették.
- [3] Az alperes a szerződést 2016. augusztus 23-án felmondta, ezt megelőzően a W. S. Kft.-vel mint vállalkozóval kötött alvállalkozási szerződést a J1 épület homlokzati hőszigetelő rendszer építésének kivitelezési munkálataira.
- [4] A felek között kialakult elszámolási vitára tekintettel a felperes a Teljesítésigazolási Szakértői Szervtől (a továbbiakban: TSZSZ) szakvéleményt szerzett be, mely szerint a felperes által elvégzett munkák alapján, annak készültségi fokát és minőségét értékelve, a felperesnek az alperes felé fennálló követelése nettó 6 587 738 forint.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes keresetében a TSZSZ-szakvélemény alapján az alperes 6 587 738 forint vállalkozói díj és járuléka megfizetésére kötelezését kérte.
- [6] Az alperes a keresetet nem vitatta, azzal szemben beszámítási kifogást terjesztett elő egyrésztől 5 889 288 forint késedelmi és hibás teljesítési kötbér, másrésztől 8 015 807 forint a felperes által okozott

- többletköltség mint kár, harmadsorban 4 508 840 forint üveggár címén.
- [7] A felperes a beszámítási kifogást mindegyik tétel tekintetében vitatta jogalapjában és összecszerúségében is. A kötbérigény tekintetében – egyebek mellett – arra hivatkozott, hogy a felek a szerződést előbb közös megegyezéssel módosították, és az a J4 épületre nem maradt fenn, majd a teljes szerződést közös megegyezéssel megszüntették, így kötbérigénnyel az alperes nem léphet fel.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével 6 587 738 forint és járulékai megfizetésére kötelezte az alperest, a beszámítási kifogást teljes egészében alaptalannak ítélte.
- [9] Határozatának indokolása szerint a kereset az alperes elismerésére tekintettel alapos.
- [10] A beszámítani kívánt kötbérigénnyel kapcsolatban rögzítette, hogy a felek a szerződés 8.4. pontjában késedelmes teljesítés esetére a felperes kötbérfizetési kötelezettségét írták elő. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapíthatónak tartotta, hogy a felek a szerződést szóban módosították annyiban, hogy azt a J4 jelű épület kivitelezési munkáira nézve megszüntették.
- [11] Ezen túlmenően, a bizonyítékok mérlegelése útján azt is megállapította, hogy a felek közötti szerződés 2016. augusztus elején a J1 jelű épület tekintetében is szóban, közös megegyezéssel megszüntetésre került a felek akaratának megfelelő állapot létrejöttével. E körben tényként elfogadta, hogy az alperes 2016. augusztus 23-i keltezéssel a felpereshez azonnali hatályú felmondást intézett súlyos szerződésszegésre hivatkozással. Rámutatott azonban, hogy felmondani csak élő szerződést lehet. A felperes utoljára 2016. június 29-én végzett tevékenységet az építési területen. Ezt támasztja alá a bizonyítékok körében értékelt építési naplóbejegyzés, mely szerint 2016. július 29-én takarítás történt, amint az ezt megelőző napokban is, továbbá a kihallgatott tanúk vallomása is. Ezen túlmenően az a tény, hogy az alperes a W. S. Kft-vel 2016. augusztus 1-jén alvállalkozási szerződést kötött, arra utal, hogy a peres felek között létrejött szerződést közös megegyezéssel már jóval az alperes 2016. augusztus 23-i felmondását megelőzően megszüntették. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint életszerűtlen egy még létező és fel nem mondott szerződés mellett lényegében ugyanazon tartalommal egy másik szerződés megkötése. Mindezek alapján arra vont következtetést, hogy a felek 2016. augusztus elején a szerződést közös megállapodással megszüntették, megszüntetett szerződéshez kapcsolódóan pedig kötbérigény nem érvényesíthető.
- [12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével a per főtárgya körében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperes fizetési kötelezettségének mértékét az alperes késedelmi kötbér beszámítási igényének részben helyt adva, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján 3 523 845 forintba leszállította, és az elsőfokú ítéletet – a beszámítási kifogást ezt meghaladóan elutasítva – egyebekben helybenhagyta.
- [13] A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság azt helytállóan állapította meg, hogy a kereseti kérelem alapos, figyelemmel arra, hogy a TSZSZ-szakvéleményen alapuló keresetet az alperes nem vitatta, ezért e vonatkozásban bizonyítási eljárás lefolytatására nem volt szükség.
- [14] Tévesnek ítélte azonban az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, miszerint a felek a perbeli szerződést 2016. augusztus elején szóban, közös megegyezéssel megszüntették.
- [15] A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján, így a per anyagát képező, 2016. június 23-i e-mailre, valamint az e körben lefolytatott tanúbizonyítási eljárásra tekintettel az elsőfokú bírósággal egyezően azt állapította meg, hogy a peres felek a szerződést 2016. június 23-án szóban módosították annyiban, hogy a felperesnek a J4 jelű épületre vonatkozó szerződéses kötelezettségét megszüntették, így ezt követően kizárólag a J1 épület vonatkozásában kellett elegendő szerződéses kötelezettségeinek, és egyidejűleg pótmunka végzésében is megállapodtak. E szóbeli szerződésmódosítás lehetőségének jogszabályi alapját a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:94. § (2) bekezdése biztosította részükre.
- [16] A szerződés megszüntetésének kérdését azonban a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól eltérően úgy ítélte meg, hogy arra az alperes felmondásával került sor 2016. augusztus 23-án. Tényként rögzítette, hogy a szerződés 2. pontja szerint a felperes által elvégzendő munka befejezésének kötbérterhes határideje 2016. július 22. napja volt. A perben lefolytatott bizonyítási eljárásból megállapította, hogy a felperes e határidőre a módosított megállapodásnak megfelelően a J1 jelű épületre vonatkozó kötelezettségét nem teljesítette. Rámutatott: a G.20.126/2017/14. számú jegyzőkönyvben a felperes ügyvezetője is elismerte, hogy részükről szerződésszerű teljesítésre nem került sor, és a szerződést az alperes felmondta, továbbá az építési naplóban eszközölt bejegyzések is azt támasztják alá, hogy a befejezési határidőt követően a felperes részéről még bizonyos munkavégzésekre sor került. A másodfokú bíróság szerint azt a megállapítást, hogy a felek közös megegyezéssel szüntették volna meg a szerződést, semmilyen peradat nem támasztja alá. Utalt egy tanú vallomására (G.20.126/2017/14. sz. jegyzőkönyv), valamint a G.20.126/2017/15. számú felperesi beadványra, amely a felperesi késedelem kapcsán elismerő nyilatkozatot tartalmaz, továbbá úgy ítélte meg, hogy a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetésének megállapíthatóságát gyengíti az a tény is, hogy közös megegyezés esetén a feleknek egymással el kellett volna számolniuk, amelyre nem vitásan nem került sor. Értékelte azt is, hogy a szerződés 7.3. pontja lehetőséget biztosított az alperes számára arra, hogy más alvállalkozóval szerződést kössön a perbeli szerződés megszűnését megelőzően. Mindebből arra következtetett, hogy a szerződés a J1 jelű épületre vonatkozóan egészen annak alperes általi, 2016. augusztus 23-i felmondásáig fennállt, amelyből eredően a peres feleket jogok illették meg, illetve kötelezettségek terhelték.

- [17] A másodfokú bíróság a kötbérfizetési kötelezettség körében a Ptk. 6:186. § (1) bekezdésére utalva kiemelte, a felperes részéről történt ugyan hivatkozás arra, hogy kése delmét az alperes felróható magatartása okozta azzal, hogy a munkaterületet nem megfelelően adta át, illetve számos esetben visszabontásra kényszerült, amely akadályozta a folyamatos munkavégzést, azonban ezt nem bizonyította, e körben bizonyítási indítványt nem tett, így kése delmét kimenteni nem tudta.
- [18] Mindebből következően a felperes kötbérgényét jogalapjában megalapozottnak ítélte a szerződés 2. és 8.4. pontjában foglaltakra figyelemmel. Annak összesszerűsége körében azonban az alperes beszámítási kifogásában foglaltaktól eltérően a módosított vállalkozási díj összegéből, a TSZSZ által is meghatározott 20 425 951 forintból indult ki, figyelemmel arra is, hogy azt az alperes is elfogadta, hiszen a keresetét összesszerűségében nem ellenezte. E körben megállapította, hogy a teljesítés határideje 2016. július 22. napja volt, mely határidőt a felperes elmulasztotta, ebből kifolyólag ezen időponttól kezdve a szerződés felmondásáig – mely 32 nap kése delmet jelent – 3 268 160 forint összegű kötbérfizetési kötelezettség terhelné a felperest, azonban a szerződés 8.4. pontjában 15% mértékben meghatározott kötbérmaximumra tekintettel 3 063 893 forint vehető figyelembe. Ennek erejéig az alperes beszámítási kifogását alaposnak ítélte, és ezt a nem vitatott kereseti összegéből levonva, a különbözet összegére szállította le az alperes marasztalását.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [19] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, és – kérelme tartalma [régi Pp. 3. § (2) bekezdés] alapján – az alperes beszámítási kifogásának teljes elutasításával az elsőfokú ítélet helyben hagyása érdekében. Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 6:94. § (2) bekezdését, a 6:150. § (1)–(2) bekezdését, a 6:186. § (1), (2) bekezdését, továbbá a régi Pp. 235. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [20] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen és jogszabálysértően adott helyt az alperes beszámítási kifogásának 3 063 893 forint kötbér erejéig. A régi Pp. 141. § (6) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel állította a régi Pp. 235. § (1) bekezdésének megsértését amiatt, hogy a másodfokú bíróságnak nem lett volna lehetősége az alperes ügyvezetőjének meghallgatására a fellebbezési tárgyaláson, mert azt egyik fél sem indítványozta. E mellett a másodfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, megállapításai iratellenesek. E körben a felperes a másodfokú eljárásban meghallgatott B. L. nyilatkozatát összevetette K. T. felperesi ügyvezető, továbbá N. J., O. A. és O. G. tanúk vallomásaival, melyekre tekintettel okszerűtlennek tartotta a másodfokú bíróságnak a kése dellem okával kapcsolatos bizonyíték értékelését, mert az említett nyilatkozatokat és vallomásokat figyelmen kívül hagyta, amelyre tekintettel tévedett az alperes közbenső szerződészegése tekintetében. Erre tekintettel állította a Ptk. 6:150. § (1) bekezdésének megsértését.
- [21] A felperes álláspontja szerint a jogerős ítélet a Ptk. 6:186. § (1) és (2) bekezdését azért sérti, mert a szerződés 8.4. pontja kése delmes teljesítés esetére írt elő kötbérfizetési kötelezettséget, ugyanakkor az alperes arra tekintettel érvényesített beszámításában kötbérgényt vele szemben, mert a szerződést szerződészegése miatt felmondta. A felperes érvelése értelmében az alperes követelése ezáltal nem kése delmi, hanem meghiúsulási kötbér, amelyben azonban a felek nem állapodtak meg, így a másodfokú bíróság olyan kötbér beszámításáról rendelkezett, amelyre a szerződés nem irányult.
- [22] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [23] A Kúria mindenekelőtt a felülvizsgálati eljárás jogi természetét és annak kereteit rögzíti az alábbiak szerint.
- [24] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, nem egyfajta „harmadfokú eljárás”, hanem szigorú eljárási szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat, tárgya a jogerős ítélet [régi Pp. 270. § (2) bekezdés], amelynek jogszabálysértő voltát a Kúria csak a felülvizsgálati kérelem – és ha előterjesztettek, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem – keretei között vizsgálhatja felül [régi Pp. 275. § (2) bekezdés].
- [25] Lényeges továbbá, hogy – amint arra a Kúria már számos határozatában (pl. Pfv.V.20.228/2022/5., Gfv.V.30.389/2022/6., Gfv.V.30.060/2023/5.) rámutatott – kizárólag olyan felülvizsgálati hiányszakaszok vizsgálhatók érdemben, amelyek hiánytalanul megfelelnek a felülvizsgálati kérelem tartalmával szembeni törvényi elvárásoknak [régi Pp. 272. § (2) bekezdés]. Ezzel összefüggésben kiemelendő, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel [hivatkozott kúriai határozatok, egyezően: 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. és 4. pontja].
- [26] A fentieknek a felülvizsgálati kérelemben előadottak érdemi vizsgálhatósága tekintetében alapvető jelentősége volt. A felperes ugyanis megsértett jogszabályhelyként nem jelölte meg a bíróság bizonyíték-értékelési (mérlegelési) tevékenységét rögzítő adekvát eljárási jogszabályhelyet, a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, így a Kúria a felülvizgálat keretében a tényállást érintő kérdésekkel, a bizonyítékok értékelésével, mérlegelésével nem foglalkozhatott. Ebből következően egyrészt a felülvizsgálati eljárásban is a jogerős ítéletben rögzített tényállásból kellett kiindulnia, másrészt nem érinthette a másodfokú bíróság által alapul vett tényállásból levont jogi következtetéseket sem,

- kiemelten a felek közötti szerződés megszűnésének tényére, módjára és időpontjára nézve.
- [27] E ponton a Kúria kitér arra is, hogy – bár a fentebb írtakra tekintettel a felülvizsgálat érdemében ennek jelentősége nem volt – a másodfokú bíróság nem kizárólag B. L. alperesi ügyvezető fellebbezési szakban történt személyes meghallgatása eredményeként mérlegelte felül az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a szerződés megszűnésének ténye kapcsán. Amint azt jogerős ítéletének [9]–[11] pontjaiban kifejezetten rögzítette is, a másodfokú bíróság ezen felül a perbeli iratok tartalmát értékelte, nevesítve a felperes ügyvezetőjének a G.20.126/2017/14. számú jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozatát, O. G. tanú ugyanezen jegyzőkönyvben tanúvallomását, a G.20.126/2017/15. számú felperesi beadvány tartalmát. Erre tekintettel még B. L. fellebbezési szakban történt meghallgatása, illetve nyilatkozata nélkül is juthatott az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre, amire a régi Pp. rendszerében számára biztosított reformatórius jogkörében eljárva jogszabálysértés nélkül volt lehetősége. A Kúria megjegyzi, nem sérti a régi Pp. 235. § (1) bekezdését a fél törvényes képviselőjének a fellebbezési szakban a fél indítványa nélkül történő meghallgatása, miután a felhívott jogszabályhely a fellebbezésben új tény állításának, illetve új bizonyítás előadásának a korlátozására tartalmaz rendelkezést.
- [28] Az így meghatározott felülvizsgálati keretek között eljárva, az érdemben vizsgálható felülvizsgálati hivatkozások alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, a felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [29] A fentebb rögzített felülvizsgálati korlátra figyelemmel a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Ptk. 6:94. § (2) bekezdése és a 6:150. § (1)–(2) bekezdése megsértésének érdemi vizsgálatára nem kerülhetett sor.
- [30] Nem felülvizsgálható tényként kellett figyelembe venni, hogy a felek szerződése az alperes 2016. augusztus 23-i azonnali hatályú (a felperes által tényyszerűségében szintén nem vitatott) felmondása eredményeként szűnt meg. A szerződésben rögzített teljesítési határidő ehhez képest 2016. július 22. napja volt, amely időpontban a felperes – szintén nem vitatottan – nem teljesített, így késedelembe esett (Ptk. 6:153. §).
- [31] A jogerős ítélet nem sérti a Ptk. 6:186. § (1) és (2) bekezdését sem. Téves a felperes felülvizsgálati érvelése a meghiúsulási kötbérgény érvényesítésével összefüggésben. A Kúria már több alkalommal mutatott rá precedensképes határozataiban [Pfv.V.20.748/2016/6. (megjelent: BH 2017.153.), Pfv.V.20.544/2019/13.] arra, hogy a szerződésben vállalt kötelezettség határidőre történő teljesítésének elmaradása nem a teljesítés meghiúsulását, hanem a vállalkozó kötelezeti késedelmét és késedelmi kötbérfizetési kötelezettségét alapozza meg.
- [32] Erre tekintettel az adott ügyben a felperes nem vitásan bekövetkezett késedelve és az alperes azonnali hatályú felmondása közötti időszakra értelmezhető a kötelezeti késedelem, így annak szankciójaként a szerződésben kikötött késedelmi kötbérfizetési kötelezettség.
- [33] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet – a felülvizsgálattal érintett részében hatályában fenntartotta.
- (Kúria Gfv.V.30.137/2023/4.)
- 13I. Ha felmerül a perben a megállapítási kereseti kérelem feltételei fennállásának a vizsgálata, a bíróságnak először azt kell eldöntenie, hogy anyagi jogszabály biztosítja-e a megállapítási kereseti kérelem előterjeszhetőségének a lehetőségét vagy a fél döntése, hogy a kereseti kérelem fajtái közül alanyi joga érvényesítésére ezt a módot választja.**
- II. A másodfokú bíróságnak – nem sui generis megállapítási kereset érvényesítése esetén – hivatalból, a fellebbezés tartalma által meghatározott felülbírálati jogkör korlátaitól függetlenül kell vizsgálnia a megállapítási kereseti kérelem törvényes feltételeinek a fennállását [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 172. § (3) bek., 364. §, 369. § (1), (3) és (4) bek., 370. §, 371. § (1) bek., b) és d) pont, 373. § (5) bek.; 2013. évi CCXII. törvény 58. § (1) bek., b) pont, 61. § (1) bek.].**
- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A felperes jogelődje mint haszonbérbeadó és az alperes mint haszonbérelő haszonbérleti szerződést kötöttek a szántó és legelő művelési ágú alrészletekből álló perbeli földre 2014. október 16-tól 2034. október 15-ig. A haszonbérleti szerződés szerint a haszonbérelő a földrészletek művelési ágát kizárólag a haszonbérbeadó előzetes írásbeli hozzájárulása alapján változtathatja meg (4.5.). A haszonbérbeadó a haszonbérleti szerződést azonnali hatállyal felmondhatja, ha a haszonbérelő a haszonbérlet földrészlet művelési ágát a haszonbérbeadó előzetes írásbeli hozzájárulása nélkül megváltoztatja [5.2.e)].
- [2] Az alperes a legelő alrészlet művelését kaszálással végezte, amelyről a felperest – kérésére – 2022 januárjában tájékoztatta. A felperes 2022. január 20-án azonnali hatályú felmondást közölt a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 58. § (1) bekezdés b) pontja és a haszonbérleti szerződés 5.2.e) pontja alapján a legelő alrészlet művelési ágának kaszálással történő használattal bekövetkezett – hozzájárulása nélküli – megváltoztatása miatt, valamint felszólította az alperest a perbeli föld birtokba adására. Az alperes a felmondás ellen írásban tiltakozott.
- A kereset és az alperes védekezése**
- [3] A felperes a felmondás érvényességének megállapítását kérte.
- [4] Indokolása szerint az alperes a legelő művelési ágú alrészletet nem a jogszabályban meghatározott módon, hanem a rét művelési ágra vonatkozó szabályok szerint hasznosította, így művelési ágát hozzájárulása nélkül megváltoztatta.
- [5] Az alperes kérte a kereset elutasítását.
- [6] Indokolása szerint a legelő alrészletet a haszonbérleti szerződésnek megfelelően hasznosítja. A felperesnek korábban is tudomása volt erről, ezt a művelési módot azonban korábban nem kifogásolta. Előzetes felhívás nélkül nem is gyakorolhatta volna

felmondási jogát, a legelő alrészlet kaszálással történő művelése egyébként sem minősül súlyos szerződésszegésnek. Ha a felperest megillette volna a felmondás joga, úgy annak feltételei csak a legelő művelési ágú alrészletre vonatkozóan álltak volna fenn.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.
- [8] Indokolása szerint a haszonbérleti szerződés megkötése során az alperes úgy nyilatkozott, hogy a legelő alrészlet hasznosításának módja kizárólag kaszáló, és azt ekként is hasznosította. A szerződő felek a haszonbérleti szerződésben eltérhettek a rétre és a legelőre jogszabályban meghatározott művelési módtól. A felek között folyt korábbi perben a felperes is megismerhette a haszonbérleti szerződést, valamint a szomszédságban lévő ingatlanai miatt közvetlenül is meggyőződhetett az alperes tevékenységéről. Az alperes a kaszálással eleget tett a haszonbérleti szerződésben vállalt művelési kötelezettségének, ezért az e művelési módra alapított felperesi felmondás nem jogszerű.
- [9] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [10] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság csak részben állapította meg helyesen a tényállást, ezért azt kiegészítette és módosította. Helyesnek ítélte az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályok körét és az abból levont végkövetkeztetést. A felmondás érvényességének megállapítására irányuló kereseti kérelem megállapítási kereset, amelynek feltételei a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdése szabályozza, így hivatalból elsődlegesen ezek fennállását vizsgálta. A felperes keresetét a Fétv. 61. § (1) bekezdésére alapította, amely azonban nem önálló jogszabályi felhatalmazás megállapítási kereset előterjesztésére, az csak arról rendelkezik, hogy a felmondás el nem fogadása esetén a felmondást gyakorló bírósághoz fordulhat (Kúria Pfv.V.21.479/2018/7.). A felmondással kapcsolatos eljárás és jogkövetkezménye szabályozásával a jogalkotó célja a jogviták elkerülése, a bizonytalanság kiküszöbölése volt. A Fétv. ugyanakkor nem határozza meg, hogy milyen alanyi jog védelme kérhető a bíróságtól, és a jogvita bíróság előtti eljárásban való eldöntésére sem ad szabályt. A bírósághoz fordulás joga ezért azt jelenti, hogy a törvényben megszabott jogvesztő határidőn belül a jogosultnak bíróság előtt kell igényét érvényesítenie, mégpedig olyan keresettel, amely megfelel a hatályos eljárásjogi szabályoknak. Az igényérvényesítés eszköze a kereset, annak tartalma pedig a felperes határozott kérelme arra vonatkozóan, hogy milyen jogvédelmet kér a bíróságtól. Tartalma szerint a kereset az alperes marasztalására, a felperes és az alperes közötti jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítására, vagy a közöttük lévő jogviszony vagy jogállapot megváltoztatására irányulhat. A felmondás címzettje az alperes volt, a felperes a bírósághoz nem intézett az eljárásjogi szabályai szerint megengedett kérelmet az alperes birtokba adásra kötelezésére. A per elbírálása szempontjából ezért nem volt jelentősége, hogy a felmondás tartalmazta a birtokba adásra irányuló követelést. A

Pp. 172. § (3) bekezdése szerint a megállapításra irányuló kereseti kérelem együttes (konjunktív) feltételei a jogvédelem szükségessége, valamint a teljesítés követelésének kizártsága. Ha ezek közül bármelyik feltétel hiányzik, a keresetet a bíróságnak el kell utasítania. A haszonbérleti szerződést megszüntető felmondás esetén követelhető a föld visszaadása, ami még nem történt meg. Nem áll fenn ezért a megállapítási kereset előterjesztésének az a feltétele, hogy a felperes nem követelhet teljesítést. Miután a feltételek konjunktívak, így azt már nem kellett vizsgálni, hogy a kért megállapítás szükséges és alkalmas-e a felperes jogainak az alperessel szembeni megóvásához. A megállapítási kereset eljárásjogi feltételeinek vizsgálata nem tartozik az anyagi pervezetés körébe, így azzal kapcsolatban nem terhelte anyagi pervezetési kötelezettség sem az első-, sem a másodfokú bíróságot (BH 2022.47.). A felmondás érvényessége megállapítására irányuló kereseti kérelemnek ezért nem volt helye, mert hiányoztak annak a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti feltételei, a kereset így önmagában ebből az okból megalapozatlan. Erre figyelemmel érdemben nem vizsgálható a felmondás jogszerűsége, az annak alapjául megjelölt ok megvalósulása. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét – eltérő jogi indokolással – helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen új határozat hozatalával a kereset teljesítését, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 364. §-át, a 369. § (1), (3) és (4) bekezdését, a 370. § (1)–(3) és (4) bekezdését, a 371. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontját, valamint a 373. § (5) bekezdését.
- [12] Indokolása szerint keresetét a Fétv. 61. § (1) bekezdésére alapította. Az alperes ellenkérelmében nem hivatkozott arra, hogy ez a jogszabályi rendelkezés nem biztosít önálló jogalapot a felmondás érvényességének a megállapítására, nem kifogásolta a Pp. 172. § (3) bekezdésében írt feltételek teljesülésének a hiányát. E feltételeket az elsőfokú bíróságnak erre irányuló védekezés hiányában, hivatalból is vizsgálnia kell. Az elsőfokú bíróság ezt nem tette meg, nyilvánvalóan azért, mert a Fétv. 61. § (1) bekezdését mint anyagi jogi rendelkezést úgy értelmezte, hogy az önálló jogalapot biztosít az általa megjelölt kereseti kérelem előterjesztésére. Keresetlevele tehát egy *sui generis* megállapítási keresetet tartalmazott, amely esetben nem kell vizsgálni a Pp. 172. § (3) bekezdésében írt feltételeket.
- [13] Az elsőfokú ítélettel szemben kizárólag ő fellebbezett, és az alperes fellebbezési ellenkérelmében sem hivatkozott arra, hogy vizsgálni kellene a Pp. 172. § (3) bekezdésében írt feltételek fennállását. Fellebbezésében anyagi jogi felülbírálatot kért, ami nem terjedt ki a Fétv. 61. § (1) bekezdésével kapcsolatban eltérő jogi következtetés levonására. A felek tehát nem terjesztettek elő olyan tartalmú fellebbezést, csatlakozó fellebbezést, illetve fellebbezési ellenkérelmet, amely alapján a másodfokú bíróság a Fétv. 61. § (1) bekezdésével összefüggésben az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi

következtetést vonhatott volna le arra vonatkozóan, hogy az nem biztosít *sui generis* jogalapot megállapítási kereset előterjesztésére. A felek másodfokú nyilatkozatai nem tartalmazták, hogy az elsőfokú bíróság megsértette volna a Pp. 172. § (3) bekezdésében írtakat, valamint nem adtak elő olyan nyilatkozatot, amelyre figyelemmel a másodfokú bíróság vizsgálhatta volna az elsőfokú bíróság eljárásának szabályszerűségét. A Pp. főszabálya a kérelemre történő felülbírálat, mert a másodfokú bíróság ezt a jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján – az ott meghatározott kivételekkel – csak a fellebbezés, a csatlakozó fellebbezés, illetve a fellebbezési ellenkérelem korlátai között gyakorolhatja. A felülbírálat korlátját nemcsak az képezi, hogy a fellebbező milyen tartalmú másodfokú határozat meghozatalát kéri, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, mely eljárási, illetve anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik. Ezen a Pp. novelláris módosítása sem változtatott, amely csak a fellebbezés tartalmának egyszerűsítését célozta. Mivel a Pp. 370. § (1) bekezdése a fellebbezési ellenkérelemre is utal, ezért a korlátozásokat szűken, úgy kell értelmezni, hogy a felülbírálati jogkör csak a fellebbezési ellenkérelemben kifejtett indokok keretei között gyakorolható. A másodfokú bíróság ezért kizárólag a fellebbezésben, a csatlakozó fellebbezésben, illetve a fellebbezési ellenkérelemben meghatározott indokok mentén bírálhatja felül az elsőfokú ítéletet. E korlátok alól kizárólag a Pp. 370. § (2)–(4) bekezdései jelentenek kivételt. Mivel a jelen ügyben nem merült fel kötelező hatályon kívül helyezésre okot adó körülmény, ezért a másodfokú bíróság két esetben gyakorolhatta volna a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretein túl felülbírálati jogkörét: a fellebbezésben nem hivatkozott eljárási szabályszerűség esetén, vagy ha az ügygel kapcsolatos anyagi jogi álláspontja eltér az elsőfokú bíróságtól, és így azt állapítja meg, hogy az anyagi pervezetés nem volt megfelelő.

- [14] A jogerős ítélet tartalma alapján a másodfokú bíróság észlelte, hogy az elsőfokú bíróság megszegte a Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezést, amely vizsgálatot az eljárás szabályszerűségének felülbírálati körében végzett el. Hivatalból vizsgálta a megállapítási kereseti kérelem feltételeinek a fennállását annak ellenére, hogy erre a másodfokú eljárás keretei között – erre irányuló fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem hiányában – nem volt lehetősége. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörére és annak korlátaira vonatkozó rendelkezések explicit rögzítése meghaladottá tette a korábbi eljárási törvény hatálya alatt kialakult gyakorlatot, amely szerint a megállapítási kereset feltételeinek fennállását az eljárás tartama alatt mindvégig vizsgálni kell. A Pp. 172. § (3) bekezdése nem tartalmazza, hogy az ott meghatározott körülmények hivatalból történő vizsgálatát a felülbírálati jogkör korlátaira tekintet nélkül vagy az eljárás bármely szakaszában el kellene végezni, szemben a Pp. 525. § (3) bekezdésében és a 35. § (1) bekezdésében írtakkal. A felülbírálati jogkörre és annak korlátaira vonatkozó szabályok a kérelemre történő felülbírálatot – nagyon szűk kivételekkel – előtérbe helyezve, az elsőfokú eljárás szabályaitól való egyértelmű, koncepcionális eltérést rögzítve

úgy határozzák meg a másodfokú eljárás kereteit, hogy kizárják a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek fennállásának hivatalból történő vizsgálatát. E vizsgálat elvégzése a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkör gyakorlásának minősül, amit a 370. § (1) és (3) bekezdései szigorúan korlátoznak. A másodfokú eljárás szabályozása nem biztosít lehetőséget az elsőfokú eljárás szabályszerűségének hivatalból történő felülbírálatára. Mivel a Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezések nem tartoznak a Pp. 370. § (2) bekezdése szerinti körbe, ezért a Pp. 370. § (3) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak az általa észlelt, a fellebbezésben nem hivatkozott eljárási szabálysértést a felek tudomására kellett volna hoznia, és csak a fellebbező fél kérelmére vehette volna figyelembe. Ez azonban nem történt meg, azt a másodfokú bíróság hivatalból figyelembe vette, ennek eredményét csak a jogerős ítéletben közölte, érdemben pedig nem vizsgálta a felmondás érvényességét.

- [15] A másodfokú bíróság eljárásjogi felülbírálati körében a Fétv. 61. § (1) bekezdésével összefüggésben a felek és az elsőfokú bíróság jogértelmezésétől eltérő anyagi jogi álláspontot rögzített, mert a felek között nem volt vita abban, hogy ez a jogszabályi rendelkezés *sui generis* megállapítási keresetet tesz lehetővé. A másodfokú bíróság így meglepetés-ítéletet hozott, mert olyan anyagi jogértelmezés miatt utasította el a keresetet, amelyre egyik fél sem hivatkozott, és az eltért az elsőfokú bíróság jogértelmezésétől is. A Pp. 370. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak nem volt lehetősége arra, hogy a Fétv. 61. § (1) bekezdéséből mint anyagi jogi rendelkezésből az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetést vonjon le, így el sem juthatott volna az eljárásjogi szempontú felülbírálatig, mert rögzült a Fétv. 61. § (1) bekezdésével kapcsolatos jogkérdés. Nincs lehetőség arra, hogy a másodfokú bíróság olyan, a felek által nem vitatott jogkérdéseket is a felülbírálat körébe vonjon, amelyek vonatkozásában nem állapítható meg, hogy az anyagi pervezetés hiányos vagy helytelen volt. A másodfokú bíróságnak abból kellett volna kiindulnia, hogy a Fétv. 61. § (1) bekezdése *sui generis* megállapítási kereset előterjesztését biztosítja, amely esetben nincs helye a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti feltételek vizsgálatának. A másodfokú bíróságnak a felek és az elsőfokú bíróság értelmezésétől eltérő anyagi jogi álláspontját a felek tudomására kellett volna hoznia a Pp. 370. § (4) bekezdése alapján, és azt csak a fellebbező fél kérelmére vehette volna figyelembe. Ez szükségessé tette volna a másodfokú bíróság álláspontja szerint helyes anyagi pervezetés elvégzését a Pp. 369. § (4) bekezdése alapján, amely megnyitotta volna a keresetváltoztatás lehetőségét a Pp. 373. § (5) bekezdése szerint. A jelen ügy eltér a jogerős ítéletben hivatkozott BH 2022.47. számon közzétett határozattól, mert a másodfokú bíróság nem eljárásjogi jogszabályt, hanem anyagi jogi rendelkezést értelmezett eltérően. A másodfokú bíróság akkor járt volna el jogszerűen, ha az elsőfokú ítéletet a fellebbezés keretei között felülbírálva érdemben döntött volna a felmondás érvényességéről, vagy ennek hiányában közölte volna a felekkel az elsőfokú bíróságtól eltérő anyagi

- jogi álláspontját, elvégezte volna a szükséges anyagi pervezetést, megnyitva ezzel a keresetváltoztatás lehetőségét.
- [16] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.
- [17] Indoklása szerint önmagában az, hogy a kereseti kérelem hibáját vagy hiányosságát nem észlelte, azzal kapcsolatban nem nyilatkozott, még nem teszi azt jogszerűvé, amelynek jogkövetkezményét a felperesnek kell viselnie. A Pp. 172. § (3) bekezdésében írt hivatalbóli vizsgálati kötelezettség a felülbírálati jogkört gyakorló másodfokú bíróságra is irányadó. A felperes felülvizsgálati kérelmében maga is elismerte kereseti kérelme hibáját, mert azt akarja elérni, hogy keresetváltoztatás útján kérhesse a birtokba adásra kötelezést és ne kelljen erre külön polgári pert indítania.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [18] A Pp. 413. § (1) bekezdése és a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.
- [19] Az elsőfokú bíróság a keresetet érdemben vizsgálva azt alaptalannak ítélte. A másodfokú bíróság a megállapítási kereseti kérelemnek a Pp. 172. § (3) bekezdésében szabályozott feltételeit hivatalból vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy azok nem állnak fenn, a kereset önmagában ebből az okból alaptalan, így a felmondás jogszerűsége érdemben nem vizsgálható. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem állította a Pp. 172. § (3) bekezdésének és a Fétv. 61. § (1) bekezdésének a megsértését, a jogerős ítéletet nem arra hivatkozva támadta, hogy a másodfokú bíróság e jogszabályi rendelkezéseket megszegve nem bírálta el érdemben a keresetet. Felülvizsgálati kérelme szerint a másodfokú eljárásra irányadó eljárási szabályok sérültek azzal, hogy a másodfokú bíróság – felülbírálati jogköre korlátainak megsértésével – hivatalból vizsgálta a megállapítási kereseti kérelem feltételeit, az általa észlelt eljárási szabálysértést és eltérő anyagi jogi álláspontját nem hozta a felek tudomására, azokat a fellebbező fél kérelme hiányában is figyelembe vette, ezért meglepetés-ítéletet hozott. A Kúriának így azt kellett vizsgálnia, hogy a másodfokú bíróság megsértette-e a felülvizsgálati kérelemben megjelölt, a másodfokú eljárásra irányadó eljárási jogszabályi rendelkezéseket.
- [20] Ahogy a Kúria Pfv.I.20.378/2022/6. számú határozatának [23] bekezdésében már kifejtette, a kereset egy anyagi jogszabály (tárgyi jog) által biztosított valamely jog (alanyi jog) érvényesítését jelenti: a felperes állítja, hogy a valóságban megtörtént konkrét történeti tények megvalósítják az alanyi jogot tételező anyagi jogi normában meghatározott törvényi tényállási elemeket, így az alanyi jog megnyílt, amely feljogosítja őt az anyagi jogszabályban meghatározott igény támasztására. A megnyílt alanyi jogból azt a követelést lehet alappal érvényesíteni, amit az alanyi jogot tételező jogi norma meghatároz. Az igény állapotába került (bírói úton érvényesíthető) alanyi jogból fakadó követelés érvényesítésének eljárásjogi eszköze a kereset.
- [21] A sommás eljárásról szóló 1893. évi XVIII. törvénycikk (a továbbiakban: Se.) 16. §-a, a polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk (a továbbiakban: 1911-es Pp.) 130. §-a, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952-es Pp.) 123. §-a és a Pp. 172. § (3) bekezdése, valamint e jogszabályok megalkotására irányuló javaslatok indoklása alapján az eljárásjog szabályozása hosszú ideje és következetesen megkülönbözteti egymástól a megállapításra és a marasztalásra irányuló kereseti kérelmeket oly módon, hogy a megállapítási kereseti kérelem mindig kivételt jelent, megállapítást csak bizonyos feltételek teljesülése esetén lehet kérni a bíróságtól. A megállapítási kereseti kérelem megengedhetőségének kivételessége a perek hatékonysági szempontú szűrését jelenti. A per alapvető célja a jogvita végleges rendezése. Megállapítási kereseti kérelem esetén viszont a bíróság általában ténylegesen nem rendezi a jogvitát, nem kötelez, hanem csak megállapítást tesz, így a jogalkotó erre csak bizonyos feltételek megvalósulása esetén biztosít lehetőséget.
- [22] A megállapítási kereseti kérelem megengedhetősége körében az anyagi és az eljárásjog szorosan összekapcsolódik. Már az Se. indoklása is tartalmazta, hogy „[a] megállapítási kereset feltételeinek szabályozása épp úgy, mint a marasztalásra irányuló keresetek feltételeinek megállapítása tulajdonképpen a magánjogba tartozik, nehogy azonban a törvény hallgatásából a szóban forgó keresetek korlátlan megengedettségre lehessen következtetni, megfelelő magánjogi törvényes intézkedés hiányában elkerülhetlen volt e keresetek feltételeit itt körvonalozni”. Az 1911-es Pp. indoklása szerint önmagában a bírói megállapításra irányuló jogi érdek fennállásának feltétele túl tág, mert minden keresetnek jogi érdek a feltétele, ezért pontosításokkal fenntartotta az Se. szabályozását a megállapítási kereseti kérelem eljárásjogi feltételei vonatkozásában. Ugyanilyen indokok mentén eljárásjogi korlátozást tartalmazott az 1952-es Pp., valamint tartalmaz a Pp. is. Az anyagi és az eljárásjog viszonya körében a Pp. törvényjavaslata – a közérdekből indított per különös szabályai között elhelyezett, a perindításra vonatkozó 574. §-hoz fűzött indokolásában – maga is kiemeli, hogy a megállapítás iránti kereset speciális lehetőségét megteremtő rendelkezés az anyagi jogszabályokban is elhelyezhető lenne, mivel a kereseti kérelem lehetséges tartalmát ezek a külön jogszabályok határozzák meg, azonban a Pp. a megállapítási perekre önálló, egységes szabályozást ad, ezért a közérdekű perek vonatkozásban is a Pp.-ben célszerű elhelyezni ezt a speciális, megállapítási perekre vonatkozó előírást.
- [23] A szabályozási cél fenti történeti áttekintéséből is látható, hogy a megállapítási kereseti kérelem perrendtartásban szabályozott eljárásjogi feltételekhez kötése olyan főszabály, amely azonban nem minden érvényesített jogra vonatkozik. Ha az alanyi jogot tételező anyagi jogszabály az alanyi jog megnyílása esetén érvényesíthető igényt bíróság általi megállapításban határozza meg, az alperessel szemben támasztható anyagi jogi igény maga a megállapítás, akkor a perrendtartás által a megállapítási kereseti kérelemre általánosságban

- meghatározott (eljárásjogi) feltételek nem érvényesülnek. Ezek az anyagi jogszabályi rendelkezések olyan kivételek, amelyek az orvosolni kért jogsértés jellegéből adódnak, mert a bíróság által tett megállapítás is véglegesen rendezi a felek közötti jogvitát. Például a személyiségi jogában megsértett személy önálló polgári jogi igényként kérheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, mert sérelmét önmagában orvosolhatja az is, ha a bíróság ítéletében megállapítja a jogsértést. E kivételektől eltekintve azonban a megállapítási kereseti kérelem eljárásjogi korlátozása a perek jogalkotó általi szűrését jelenti: ha nem maga az anyagi jogszabály biztosítja a megállapításra irányuló igény érvényesíthetőségét, akkor arra csak az eljárásjog által meghatározott feltételek teljesülése esetén van lehetőség.
- [24] Az 1952-es Pp. 123. §-a is meghatározta a megállapításra irányuló kereseti kérelem eljárásjogi feltételeit, de nem szabályozta, hogy azt a bíróságnak hivatalból kell-e vizsgálnia. A bírói gyakorlat azonban következetes volt abban, hogy a bíróságnak az eljárást befejező határozat meghozatalakor nemcsak azt kell vizsgálnia, hogy a perbe vitt igény érdemben alapos-e, hanem azt is, hogy a kereset megfelel-e az eljárásjogi rendelkezéseknek: nem hozhat döntést az eljárás szabályoknak meg nem felelő kereset érdemében (Legfelsőbb Bíróság Pfv.I.21.292/2007/5., megjelent: BH 2008.43.); a bíróságoknak a megállapítási kereseti kérelem eljárásjogi konjunktív feltételeit hivatalból kell vizsgálniuk (Kúria Pfv.V.21.146/2017/3. [10]). A Pp. törvényjavaslata erre hivatkozva „kimondja a bírói gyakorlat által alkalmazott azon elvet, hogy a megállapítási kereset előterjeszhetőségének eljárásjogi feltételeit a bíróság hivatalból vizsgálja. Ez természetesen nem érinti a törvény által megengedett (ún. *sui generis*) megállapítási kereset előterjeszhetőségét (pl. személyiségi jogsértés tényének megállapítása)”. A Pp. 172. § (3) bekezdésének normaszövege ezért kifejezetten tartalmazza, hogy a bíróság a megállapítási kereseti kérelemnek Pp.-ben meghatározott törvényes feltételeinek a fennállását hivatalból vizsgálja.
- [25] A Pp. 364. §-a szerint a fellebbezést szabályozó fejezet eltérő rendelkezése hiányában a másodfokú eljárásban az elsőfokú eljárásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A Pp. 369–370. §-ának szabályozása, valamint a Pp. törvényjavaslatának e rendelkezésekhez fűzött indokolása alapján a fellebbezés – főszabály szerint – teljes átszámaztató hatályú rendes perorvoslat, amelynek következtében az elsőfokú bíróság hatásköre teljes egészében átszáll a másodfokú bíróságra, így az ugyanolyan jogkörben jár el, mint az elsőfokú bíróság: az ügy érdemében dönt és maga hozza meg a törvénynek megfelelő határozatot. A Pp. szabályozásában a másodfokú bíróság a jogszabálysértéseket főszabály szerint kérelemre veszi figyelembe, kivételt a kötelező hatályon kívül helyezési okok képeznek, amiket hivatalból kell észlelni és figyelembe venni [Pp. 370. § (2) bekezdés]. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét a kérelem korlátai között gyakorolja, amellyel kapcsolatban korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy azt milyen indokkal teszi.
- [26] A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének szabályozása abból indul ki, hogy a fellebbezésben állított jogszabálysértés [Pp. 371. § (1) bekezdés d) pont] lehet eljárásjogi [Pp. 369. § (1) bekezdés], anyagi jogi [Pp. 369. § (3) bekezdés a), b), c) pont], a kettő határmezsgyéjén helyezkedik el az anyagi pervezetéssel kapcsolatos hiba, amely azonban csak az anyagi jogi felülbírálat részeként vizsgálható [Pp. 369. § (4) bekezdés], továbbá lehetséges jogszabálysértés nélküli anyagi jogi felülbírálat is [Pp. 371. § (1) bekezdés d) pont, 369. § (3) bekezdés d), e) pont]. A Pp. 172. § (3) bekezdésében a megállapítási kereseti kérelemmel kapcsolatban meghatározott törvényes feltételek vizsgálata azonban a felülbírálati jogkör fenti eseteihez képest speciális. Ezek a törvényes feltételek akkor érvényesülnek, ha az érvényesített alanyi jogot tételező anyagi jogszabályi rendelkezés az alanyi jog megnyílása esetén érvényesíthető igényt nem megállapításként határozza meg, vagyis nem *sui generis* megállapítási keresetről van szó. Ha tehát felmerül a perben a megállapítási kereseti kérelem feltételei fennállásának vizsgálata, a bíróságnak először azt kell eldöntenie, hogy anyagi jogszabály biztosítja-e a megállapítási kereset előterjeszhetőségének a lehetőségét vagy a fél döntése, hogy a kereseti kérelem fajtái közül alanyi joga érvényesítésére ezt a módot választja. A bíróságnak döntése során szükségszerűen értelmeznie kell az anyagi jogot, de csak abból a szempontból, hogy az anyagi jogszabály megállapítás iránti igény támasztását biztosítja-e. Ha nem, akkor a bíróságnak a Pp. 172. § (3) bekezdésének eljárásjogi rendelkezésében meghatározott feltételek adott ügyben történt megvalósulását kell értékelnie. E törvényes feltételek fennállását hivatalból kell vizsgálni, ezért az független a felek perfelvételi nyilatkozatai által meghatározott jogvita kereteitől [Pp. 183. § (1) bekezdés], így arra az érdemi döntés korlátai sem vonatkoznak [Pp. 342. § (1) és (3) bekezdés], ezért kívül esnek a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének korlátain is (Pp. 370. §). A megállapításra irányuló kereseti kérelem törvényes feltételeinek fennállására vonatkozó hivatalbóli vizsgálat a fentiek szerint magában foglalja az anyagi jog meghatározott szempontú értelmezését, mégsem jelent érdemi (anyagi jogi) felülbírálatot [Pp. 369. § (3) bekezdés]; továbbá bár a bíróság – *sui generis* megállapítási kereset hiányában – a Pp.-ben szabályozott eljárásjogi feltételeket vizsgálja, de az nem minősül az elsőfokú eljárás szabályszerűsége felülbírálatának [Pp. 369. § (1) bekezdés] sem, mert a másodfokú bíróság nem az eljárás szabályszerűségét, hanem a felperes ilyen tartalmú keresetindítása törvényes (akár az anyagi jogban, akár az eljárásjogban szabályozott) feltételeinek a fennállását vizsgálja. A fellebbezés – főszabály szerinti – teljes átszámaztató hatálya miatt e törvényes feltételek fennállását a másodfokú bíróságnak is hivatalból kell vizsgálnia, függetlenül – egyebek mellett – a fellebbezés tartalma [Pp. 371. § (1) bekezdés] által meghatározott felülbírálati jogkör korlátaitól [Pp. 370. § (1) bekezdés]. Ez a jogértelmezés összhangban áll a Kúria Pfv.V.21.336/2020/5. (megjelent: BH 2022.47.), Pfv.II.21.344/2021/4. és Mfv.VIII.10.068/2023/6. számú határozataiban

írtakkal is, amelyekben a Kúria helyesnek ítélte, amikor a másodfokú bíróság eljárása során hivatalból vizsgálta a megállapítási kereseti kérelem feltételeit. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság nem lépte túl felülbírálati jogkörének korlátait azzal, hogy a megállapítási kereseti kérelem feltételeinek a megvalósulását hivatalból vizsgálta.

- [27] A jogerős ítélet ezért nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.I.20.215/2023/4.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

GAZDASÁGI SZAKÁG

14I. A civil szervezetek nyilvántartási ügyében hozott és fellebbezéssel nem támadható bírósági határozatok felülvizsgálata korlátozott. A Cnytv. 46/A. §-a alapján indított perben a bíróság által vizsgálható jogszabálysértések körét a törvény korlátozza. Ezek körébe tartozik a perindítási határidő jogvesztő jellege, valamint azzal szoros perjogi kapcsolatban a keresethez (kérelemhez) kötöttség szigorú szabálya. Csak azok a jogszabálysértések vizsgálhatók, amelyeket a felperes – az érvényesíteni kívánt jog alapjául – a jogvesztő perindítási határidőn belül előadott.

II. A nyilvántartó bíróság végzésének hatályon kívül helyezésére kizárólag olyan jogszabálysértés miatt kerülhet sor, amelyet a nyilvántartásba vételi, változásbejegyzési eljárás szabályai szerint a nyilvántartó bíróságnak észlelnie kellett.

III. A változás nyilvántartásba vételére irányuló eljárásnak nem tárgya a civil szervezet határozatának a Ptk. 3:35. §-a szerinti perre tartozó jogszerűsége (jogszabályba vagy létesítő okiratba ütközése) [2011. évi CLXXXI. törvény (Cnytv.) 24. § (3) bek., 38. § (1)–(3) bek., 46/A. §, 46/B. §; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:35–3:37. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Heves Megyei Bíróság 2004. november 5-én kelt 4. számú végzéssel vette nyilvántartásba az alperest, amelynek alapítója özv. H. J. (a továbbiakban: alapító) volt.
- [2] Az alapító 2017. január 28-án az 1/2017. alapítói határozattal az alapítói jogok gyakorlására dr. H. V.-t (a továbbiakban: alapítói jogok gyakorlója) jelölte ki, akit a bíróság a 2017. február 13-án meghozott 46. számú végzésével jegyzett be a civil szervezetek nyilvántartásába.
- [3] Az alapító 2017. február 16-án a 4/2017. (II. 16.) számú alapítói határozattal kuratóriumi elnöki tisztségre határozatlan időre a felperest jelölte ki. A felperes kuratóriumi elnöki adatait a nyilvántartó bíróság bejegyezte. A felperes megbízását az alapítói jogok gyakorlója a 2018. május 16-án kelt 1/2018. (V. 16.) határozatával visszavonta, és a 2/2018. (V. 16.) szám alatti határozattal a kuratórium elnökének B. T.-t nevezte ki, azonban az erre alapított változásbejegyzési kérelmeket a nyilvántartást vezető bíróság elutasította.
- [4] Az alapítói jogok gyakorlója az alapító okiratot 2019. augusztus 15-én módosította, amelynek időpontját a bíróság a 172. számú végzésével nyilvántartásba vette. A módosított alapító okirat VI. pontja a kuratórium vonatkozásában úgy rendelkezett, hogy annak elnökét és tagjait az alapító bízta meg. Ezt követően a kuratórium elnökeként a felperest, tagjaiként B. T.-t és dr. K. A.-t tüntette fel, mindhármukat határozatlan időre szóló megbízással.
- [5] Az alapítói jogok gyakorlója 2020. október 7-én a 2/2020. (X. 7.) számú határozattal a felperes

határozatlan időre szóló kuratóriumi elnöki kijelölését 2020. december 31-ig tartó határozott idejű kijelölésre módosította. Egyúttal további alapítói határozatokkal szintén határozott idejű megbízásra módosította a kuratórium többi tagjának korábbi határozatlan idejű kijelölését, és az ezt követő határozott időre, 2021. január 1-jétől 2021. december 31-ig terjedően kijelölte a kuratórium három új tagját, V. J.-t, B. T.-t és B. E.-t.

- [6] Az alapító okirat 2020. november 8-i módosítása alapján kezdeményezett változásbejegyzési eljárásban a törvényszék 216. számú végzésével elutasította a változás bejegyzésére irányuló kérelmet, ezt a végzést a Debreceni Ítéletábla a Pkf.II.90.008/2021/2. számú végzésével helybenhagyta.
- [7] Az alapítói jogok gyakorlója újabb változásbejegyzési kérelemben kérte a felperes megbízása időtartamának módosítását határozott időre és a megbízás megszűnésének időpontjaként 2020. december 31. napjának bejegyzését, valamint a felperes törlését a nyilvántartásból. Emellett kérte B. T. és dr. K. A. vonatkozásában a megbízás időtartamának határozottként történő feltüntetését, a megbízás megszűnésének időpontjaként dr. K. A. vonatkozásában 2020. december 31., B. T. vonatkozásában 2021. december 31. napjának bejegyzését és dr. K. A. törlését a nyilvántartásból. B. T. vonatkozásában kérte bejegyezni, hogy 2021. június 30. napjáig a kuratórium elnöke volt, önálló képviseleti joggal, megbízása megszűnt, 2021. december 31. napjáig kuratóriumi tag együttes képviseleti joggal. Kérte B. E. határozott időre történő kuratóriumi tagként történő bejegyzését 2021. december 31. napig azzal, hogy 2020. június 30. napjáig V. J.-el, majd B. T.-val együttes képviseleti joggal bír. Kérte továbbá V. J. nyilvántartásba vételét 2021. június 30-ig kuratóriumi tagként, majd ezt követően 2021. december 31. napjáig a kuratórium elnökeként. Csatolta a 2021. szeptember 19-i módosítással egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratot, melynek VI. pontja tartalmazta, az alapító a kuratórium elnökét és tagjait határozott időre bízta meg, a kuratórium tagja határozott időre szóló megbízással, 2021. január 1. és december 31. között B. E., B. T. és V. J., a kuratórium elnöke 2021. január 1. és június 30. között B. T., 2021. július 1. és december 31. között V. J.
- [8] A törvényszék 2021. október 14. napján meghozott 237. számú végzésével helyt adott a változásbejegyzési kérelemnek, és elrendelte a felperes, B. T. és K. A. adatainak törlését, egyúttal a kuratórium új tagjaiként B. T., B. E., a kuratórium elnökeként V. J. bejegyzését 2021. december 31. napjáig tartó határozott idejű megbízással.
- [9] Az alapítói jogok gyakorlója a 2/2021. (XI. 15.) és 5/2021. (XI. 15.) számú alapítói határozatokkal 2022.

január 1-jétől 2022. december 31-ig terjedő időre kijelölte a kuratórium tagjait és elnökét. A nyilvántartó bíróság a 249. számú végzésével a létesítő okirat kelteként 2021. november 15. napját, továbbá 2022. december 31-ig tartó határozott időre a kuratórium elnökeként V. J.-t, tagjaiként B. E.-t és F. D.-t nyilvántartásba vette. Az alapító okirat 2021. december 3-i módosítása alapján, amely a kuratórium tagjainak határozott időre történő megbízásáról rendelkezik, a 253. számú végzésével bejegyezte a létesítő okirat kelteként 2021. december 3. napját is.

- [10] A Debreceni Ítéltábla a Pf.II.20.147/2022/8. számú jogerős ítéletével az alapítói jogok gyakorlójának a 2/2020. (X. 7.) számú határozatát hatályon kívül helyezte és új határozat hozatalát rendelte el. A jogerős ítéletet a Kúria a Pfv.V.21.041/2022/6. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [11] Az alapítói jogok gyakorlója a jogerős ítélet alapján meghozta a 3/2022. (VII. 25.) számú alapítói határozatot, mellyel megerősítette tisztségükben a hatályos és egységes szerkezetbe foglalt, a 2021. december 3. napján kelt alapító okirattal 2022. december 31. napjáig nyilvántartásba vett kuratórium tagjait és elnökét. Az alapítói határozattal és a 2022. július 25-ével módosított alapítói okirattal összefüggő változásbejegyzési eljárást a törvényszék a 267. számú jogerős végzésével megszüntette.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [12] A felperes keresetében kérte az Egri Törvényszék 237. számú végzésének hatályon kívül helyezését a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 55. §-ára, 56. § (1)–(2) bekezdéseire, 46/B. § (4) és (6) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:10. §-a szerint alkalmazandó 6:107. §-ára hivatkozással.
- [13] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, mivel nem talált megállapíthatónak olyan jogszabálysértést, az alapító okirat módosításának érvénytelenségét, amelyet a nyilvántartó bíróságnak a változásbejegyzési eljárásban észlelnie kellett volna.
- [15] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a törvényszék 237. számú végzésének a felperes mint kuratóriumi elnök valamennyi adatának törlésére vonatkozó rendelkezését – a végzés egyéb rendelkezéseinek érintetlenül hagyása mellett – 2021. október 14. napjával hatályon kívül helyezte, egyben megállapította, hogy az alperes alapító okiratának 2021. szeptember 19-i módosítása az új kuratóriumi elnök megjelöléséről rendelkező részében érvénytelen. Megkereste a nyilvántartást vezető törvényszéket, hogy a felperes mint kuratóriumi elnök valamennyi törölt adatát jegyezze vissza, és törvényességi felügyeleti jogkörben eljárva hívja fel az alperest a törvényes állapot helyreállításához szükséges intézkedések megtételére. A per főtárgyát

tekintve ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

- [16] A másodfokú bíróság rögzítette a Cnytv. 46/A. § (1) bekezdése alapján, hogy a változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránt indított perben a felperes a keresetében és a fellebbezésében is hivatkozott az alapító okirat módosításának érvénytelenségére (Cnytv. 46/B. §). Az a felperesre rendelkezést tartalmazott, ezáltal fennállt a 237. számú végzéssel szemben a perindítási joga. A felperes tisztségének bejegyzése – annak ellenére, hogy kuratóriumi elnökként nem az arra jogosult alapító kérelmére történt a nyilvántartásba vétele – ebben a perben nem tehető vitássá a korábbi végzés jogvesztő időn belül engedett megtámadása nélkül.
- [17] A kereset érdemi vizsgálata körében leszögezte, a felperes anélkül hivatkozott a nyilvántartást vezető bíróság eljárási szabálysértéseire, hogy arra alapítottan a Cnytv. 46/A. § (9) bekezdésének alkalmazását kérte volna, a kereseti kérelme egyedül a Cnytv. 46/B. § (4) bekezdésének az alkalmazására irányult. Ezért a jelzett jogszabálysértéseket érdemben nem vizsgálhatta.
- [18] A másodfokú bíróság megállapítása szerint érdemben vizsgálható a változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti kereset az alapító okirat érvénytelensége alapján. Abból indult ki, hogy a vizsgált változásbejegyzési kérelem benyújtásának idején a 2019. augusztus 15-i alapító okirat volt irányadó, amelyben a kuratórium vonatkozásában annyi szerepelt, hogy annak elnökét és tagjait az alapító bízta meg; majd ezután a kuratórium elnökeként a felperest – és a kuratórium tagjait is – határozatlan idejű megbízással jelölte meg. A változásbejegyzési kérelemhez csatolt 2/2020. (X. 7.) számú alapítói határozat rendelkezett a felperes határozatlan idejű kijelölésének 2020. december 31. napjáig tartó határozott időre való módosításáról, az alapító okirat 2021. szeptember 19-i módosítása pedig már azt tartalmazta, hogy a kuratórium tagjait és elnökét az alapító határozott időre bízta meg. A módosított alapító okirat a korábban határozott (helyesen: határozatlan) időre kinevezett, a közhiteles nyilvántartásba bejegyzett kuratóriumi tagok és elnök megbízása határozott időre alakításáról és a megbízás megszűnése időpontjáról nem rendelkezett.
- [19] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes hivatkozhatott a fellebbezésében új tényként a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.147/2022/8. számú jogerős ítéletére, amely az alapító 2/2020. (X. 7.) számú határozatát hatályon kívül helyezte. Az alapítói határozat hatályon kívül helyezése miatt pedig a létesítő okirat módosításának érvénytelensége is megállapítható az ügyben. A Ptk. 3:391. § (1) bekezdés c) pontja az alapító okirat tartalmi elemeiként határozza meg a kuratóriumi tagság keletkezésére és megszűnésére vonatkozó szabályokat, a kuratóriumi tagság határozott vagy határozatlan idejét; e kérdésekben pedig az alapítót megilleti a létesítő okiratba foglalt szabályok módosításának joga is. A 2019. augusztus 15-i létesítő okirat módosításban a felperes a kuratórium elnökeként határozatlan idejű megbízással szerepelt, amellyel szemben a keresettel támadott végzéssel nyilvántartásba vett létesítő okirat módosítás már azt tartalmazta, hogy az alapító határozott időre nevezi

- ki a kuratórium tagjait, ugyanakkor nem rendelkezett a korábbi, határozatlan időre kinevezett kuratóriumi tagok és elnök megbízásának átalakításáról vagy megszüntetéséről. Az alapító vonatkozó határozatának hatályon kívül helyezése azzal a következménnyel járt, hogy sem az alapítói okirat módosítása, sem a hatályos alapítói határozat nem rendelkezik a korábbi kuratóriumi tagok, így a felperes megbízása határozott időtartamú kijelölésre módosításáról és annak időtartamáról, ezért már nem állapítható meg, hogy tisztségük – köztük a felperes elnöki tisztsége – a meghatározott idő elteltével megszűnt. Mindebből az következik, hogy az alapító okirat módosítása úgy jelöl ki újabb kuratóriumi elnököket és tagokat, hogy a korábbiak kijelölése sem szűnt meg, az alapító okirat módosítása ezért a Ptk. 3:397. § (2) bekezdésébe és az alapító okiratba ütközik.
- [20] A másodfokú bíróság kitért arra is, hogy a létesítő okirat módosítása nem értékelhető a határozatlan időre kinevezett kurátorok visszahívásaként a Ptk. 3:398. § (2) bekezdése és a Cnytv. 55–56. §-a értelmében. Nem vezet ettől eltérő eredményre az alperes fellebbezési ellenkérelmében hivatkozott 3/2022. (VII. 25.) számú határozat sem, mivel az a felperesre nem tartalmaz rendelkezést. A Debreceni Ítéletábrla Pf.II.20.147/2022/8. számú ítéletének indokolásán és a 2/2020. (X. 7.) számú határozat hatályon kívül helyezésén túl csupán a korábban kijelölt kuratórium megerősítését mondja ki.
- [21] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Cnytv. 46/A. § (1) bekezdése a változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti per megindítását korlátozottan teszi lehetővé. Az a személy, akire a végzés rendelkezést tartalmaz, kizárólag a rendelkezés őt érintő részének hatályon kívül helyezését kérheti, a létesítő okirat módosításának érvénytelensége is csak ezzel összefüggésben állapítható meg. Ezért a 237. számú végzés hatályon kívül helyezéséről és az alapító okirat módosításának érvénytelenségéről csupán a felperest érintő, vagyis a tisztségére vonatkozó részében rendelkezett.
- [22] A másodfokú bíróság indokolása szerint nem alkalmazható a Cnytv. 46/B. § (1) bekezdésének az a rendelkezése, amely a bíróság feladatává teszi az érvénytelenségi ok, illetve az általa keletkezett érdeksérelem kiküszöbölését. A felperes kuratóriumi elnöki megbízásának határozatlan időről határozott időre történő módosítása, a kuratórium tagjai kijelölési idejének összehangolása, a jelenlegi kuratóriumi tagok esetleges visszahívása ugyanis csak a jövőre nézve lehetséges; olyan alapítói határozat sem orvosolná a felperes érdeksérelmét, hogy 2021. október 14-től az alapítvány képviselőjétől és a tényleges tevékenységtől elzárták. Azt a helyzetet, hogy a jogerős ítélet eredményeként a jelenleg is háromtagú kuratóriumnak további tagja, egyben elnöke lesz a nyilvántartásban, ezáltal a nyilvántartási adatok az alapító okiratba ütköznek, a nyilvántartást vezető bíróságnak törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva kell megoldania a törvényes működés helyreállításáig.
- Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem**
- [23] A jogerős ítélettel szemben a felperes és az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.
- [24] A felperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a törvényszék 237. számú változásbejegyző végzésének a teljes egészében történő hatályon kívül helyezését kérte, egyúttal annak megállapítását, hogy az alperes 2021. szeptember 19-i alapító okirat módosítása, az új kuratóriumi elnök és tagok megjelöléséről rendelkező része érvénytelen. Kérte a törvényszék megkeresését a felperes mint kuratóriumi elnök valamennyi törölt adatának a visszajegyzésére, egyidejűleg az új kuratóriumi elnök és kuratóriumi tagok valamennyi bejegyzett adatának törlése iránt.
- [25] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 3:397. § (2) bekezdésébe, a 3:398. § (1) bekezdésébe, a 3:399. § (1) bekezdésébe, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (2) bekezdésébe, a 346. § (5) bekezdésébe, valamint a Cnytv. 46/A. § (1) bekezdésébe, a 46/B. § (4) bekezdésébe, a 71/A. § (1) bekezdésébe és a 71/B. § (2) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.
- [26] Előadta, hogy az alapítói jogok gyakorlója által indított változásbejegyzési eljárások száma és azok célja igazolja a visszaélésszerű joggyakorlást. A kuratóriumi tisztségét megszüntető 2/2020. (X. 7.) számú alapítói határozattal egyidejűleg ugyanis az alapító nem módosította az alapító okiratot. Az alapító jelzett határozatát a jogerős ítélet hatályon kívül helyezte, egyúttal meghagyta, hogy az alperes hozzon új alapítói határozatot. Az alapítói jogok gyakorlója részéről ezt követően meghozott 3/2022. (VII. 25.) számú határozat a felperesre nem vonatkozik.
- [27] Kiemelte, hogy a keresetében a változásbejegyző végzés teljes egészében történő hatályon kívül helyezése mellett kérte az alperes létesítő okirata érvénytelenségének megállapítását és a végzés meghozatala előtti nyilvántartási állapot helyreállítását is a Cnytv. 37. § (1), 38. § (1)–(3) bekezdései, 55–56. §-ai és a 46/B. § (4) bekezdése alapján.
- [28] A jogerős ítélet eredményeként a törvényszék a 272. számú végzésével a felperes adatait az alperes kuratóriumi elnökeként visszajegyezte a nyilvántartásba, ezt meghaladóan azonban egyéb adatváltozást nem eszközölt, ezáltal olyan jogszabálysértő állapot állt elő, hogy az alperesnek két kuratóriumi elnöke és négy kuratóriumi tagja van.
- [29] Állította, a jogerős ítélet emiatt a Ptk. 3:397. § (2) bekezdését, a 3:398. § (1) bekezdését és a 3:399. § (1) bekezdését sérti, hiszen a felperes személyére vonatkozó adatok visszajegyzésével négy tagúvá bővítette a kuratóriumot, amelynek egyidejűleg van két elnöke. Egymásnak ellentmondó, ellentétes a bejegyzés tartalma amiatt is, mert a felperes elnöki tisztségére vonatkozó adat határozatlan idejű, a V. J. elnöki tisztségére vonatkozó adat pedig határozott idejű. A másodfokú bíróság megsértette a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését, mivel nem indokolta meg, hogy az érvénytelennek tekintett alapító okirat ellenére miért nem rendelkezett a V. J. kuratóriumi elnök bejegyzésére vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezéséről.
- [30] Érvéle szerint a Cnytv. megjelölt rendelkezéseit sérti, hogy a másodfokú bíróság ugyan megállapította a 2021. szeptember 19-i alapító okirat módosításának az új kuratóriumi elnök megjelölésére

- vonatkozó rendelkezése érvénytelenségét, mégsem döntött az új elnök adatainak törléséről. A felperes a közvetlenül elnök bejegyzésére vonatkozóan is rendelkezett perbeli legitimációval és jogszerűen kérte a változásbejegyzési adat törlését. A rendelkező rész és az indokolás azért ellentmondásos, mert a másodfokú bíróság nem jelölte meg az érvénytelen részt.
- [31] Rámutatott, hogy a törvényességi felügyeleti eljárásnak nem célja a bíróság jogerős döntésével előidézett jogsértő állapot megszüntetése. Sérelmezte, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás az alperes és nem az alapítója ellen indítható, mivel a jogszelem kiküszöbölése az alapító kezében van.
- [32] Az alperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.
- [33] Felülvizsgálati álláspontja szerint a jogerős ítélet a kereseten való túlterjeszkedés miatt a Pp. 2. § (2) bekezdésébe, az alapító okirat téves értékelése miatt a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésébe, az alapító akaratának értelmezése körében a Ptk. 1:2. § (2) bekezdésébe, a 3:392. §-ába, a 6:86. §-ába, a 3:398. § (1) bekezdésébe, a bizonyítás eredményének okszerűtlen értékelése miatt a Pp. 369. § a) pontjába, a jogszabálysértés jellegének figyelembevétele mellett a Ptk. 3:37. § (3) bekezdésébe és az anyagi pervezetés szabályainak téves mellőzése miatt a Pp. 237. § (3) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő. A felperes kereseti kérelme egyedül az Egri Törvényszék támadott változásbejegyző végzésének hatályon kívül helyezésére irányult; nem volt keresete sem törvényességi felügyeleti eljárásra, sem az alapító okirat érvénytelenségének megállapítására. Állította, hogy a felperest nem illette meg kereshetőségi jog, a kinevezéséről szóló okirat és végzés semmissége miatt. A nyilvántartó bíróság 46. számú végzése eredményeként az alapítói jogok a nyilvántartás szerint is átszálltak V.-né dr. H. D.-re; az alapító ezt követően nem hozhatott alapítói döntéseket, így az 51. számú végzés alapját jelentő alapítói határozatot sem a felperes kijelöléséről a kuratórium elnökeként. Az eljáró bíróságok mulasztottak, mivel nem vették figyelembe az 51. számú végzés semmisségét a Ptk. 6:88. §-a ellenére. A felperes kereshetőségi joga és perbeli legitimációja hiányában a Pp. 240. § (1) bekezdése alapján az eljárás megszüntetésének volt helye.
- [34] Hangsúlyozta, a Cnytv. 46/B. § (1) bekezdéséből következően a bíróságnak a perben is azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes által állított jogszabálysértés észlelendő volt-e a változásbejegyzési eljárásban. Állította, hogy a bíróságnak a 2/2020. (X. 7.) számú határozat jogszabálysértő jellegét nem kellett észlelnie, a jogerős ítéletben értékelt körülmény nem eredményezte az alapító okirat érvénytelenségét. Az alapítvány létrejöttét követően a kuratórium tagjainak kinevezése, megválasztása ugyanis nem az alapító határozatában történik; a változásbejegyzési eljárás szabályai ebben a körben nem igénylik az alapító okirat módosítását és benyújtását. Ezért nem kötelező az egységes szerkezetű alapító okirat becsatolása a változásbejegyzési eljárásban. Egyebekben nem vezetett az alapító okirat vizsgált rendelkezésének érvénytelenségéhez, hogy nem tartalmazta a megszüntettségű tagokat, csupán a 2021. január 1-jétől bejegyzendő új kuratóriumi tagokat. A másodfokú bíróság álláspontjával szemben a 2021. szeptember 19-én kelt létesítő okiratnak már nem kellett tartalmaznia a felperes megszüntetett adatait, elegendő volt, hogy a kérelem mellékletét jelentette a felperesre vonatkozó törlő határozat. Mindebből következően a Ptk. 3:398. § (1) bekezdésének megengedő szabálya mellett a változások átvezetése megfelelően történt 2021. október 14-én az akkor hatályos okiratok alapján.
- [35] Hangsúlyozta, hogy az alperes törvényes működése a bejegyzéssel állt helyre, az új kuratórium kinevezésével ezt követően törvényesen működött.
- [36] A Ptk. 3:397. § (2) bekezdése kógens jelleggel mondja ki, hogy a kuratórium három természetes személyből áll. Az alapító 2022. július 25-én határozatot hozott arról, hogy megerősítette tisztségükben a 237. számú jogerős végzéssel nyilvántartásba vett kuratóriumi tagokat. A jogerős ítélettel szemben a Ptk. 3:16. § (1) bekezdéséből, a 3:397. § (1) bekezdéséből, az egyesülési jogról szóló, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Civil tv.) 11. § (3) bekezdés b) pontjából következően az alapítvány törvényes működésének helyreállítására az alapítókat egyetemlegesen, illetve az alapítók gyűlését lehet kötelezni. Az ítélet rendelkező része a Pp. 424. § (5) bekezdésébe, a 169. § (1) bekezdésébe és 172. §-ába ütközik, végrehajthatatlan. Az alperes nem tud az alapító helyett új határozatot hozni. Egyebekben a 3/2022. (VII. 25.) számú határozat nem volt tárgya a pernek. A határozattal az alapító a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.147/2022/8. számú ítéletének tett eleget.
- [37] A Cnytv. 46/B. §-ára, a Pp. 342. § (3) bekezdésére, a 346. § (4) bekezdésére utalással arra is kitért, hogy a másodfokú bíróság a felperes által nem hivatkozott körülményt értékelt, amikor az alapító okiratnak a határozott időtartamú kinevezést tiltó rendelkezésére következtetett. Az okirat ilyen kitélt egyebekben nem is tartalmaz. A másodfokú bíróság a Ptk. 1:2. § (2) bekezdését, 3:392. §-át, 6:86. §-át sértő módon figyelmen kívül hagyta az alapító okirat értelmezése során az alapító akaratát; az alapító okirat kiterjesztő értelmezésével a Ptk. 3:398. § (1) bekezdésével ellentétes megoldásra jutott.
- [38] Állította, hogy a jogerős ítélet azért sérti a Ptk. 3:37. § (3) bekezdését, mivel a feltárt jogsértés legfeljebb annak tényét tette megállapíthatóvá. A másodfokú bíróság mulasztott, amikor a felek által hivatkozott jogszabályi rendelkezés eltérő értelmezése, illetve a rendelkezésre álló adatok alapján hivatalból figyelembe vett tény ellenére nem alkalmazta az anyagi pervezetés szabályait. Tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az alapítvány belső jogát adó létesítő okiratban foglaltaknak az alperes határozata nem felelt meg.
- [39] Érvéle szerint a másodfokú bíróság jogértelmezése indokolatlanul tért el a Kúria Pfv.20.321/2020/3., Pfv.IV.20.981/2017/5., Pfv.IV.21.415/2018/8. számú ítéletétől, a Pkf.IV.20.582/2019/15. számú végzéstől, a Gfv.30.400/2020/5. számú ítélettől, a Pfv.VI.20.680/2020/15. számú ítélettől és a

- Legfelsőbb Bíróság Kny.II.28/764/1999/7. számú ítéletétől.
- [40] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az alperes felülvizsgálati kérelmének elutasítását kérte.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [41] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az alperes által megjelölt okból az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [42] Az alperes felülvizsgálati kérelme – a felperes keresetösségi jogán túl – felvetette azt a logikailag minden további jogszabálysértés vizsgálatát megelőző kérdést, hogy a törvényszék keresettel támadott végzésével lezárt változásbejegyzési eljárásnak tárgya volt-e az alapító okirat módosítása, és a nyilvántartó bíróságnak észlelnie kellett-e annak esetleges érvénytelenségét, illetve a változás alapjául szolgáló alapítói határozat jogszabálysértő jellegét.
- [43] A Kúria a felperes keresetösségi jogát illetően leszögezi, hogy azt önmagában a Cnytv. 46/A. § (1) bekezdése megalapozta. A felperes a törvényben nevesített személyként – mivel közvetlenül rá nézve a perben támadott végzés rendelkezést tartalmazott – rendelkezett perbeli legitimációval a törvényszék 237. számú végzésének megtámadására.
- [44] A Kúria már több határozatában is értelmezte a jogi személyek működéséhez kapcsolódó igényérvényesítési lehetőségeket és azok egymáshoz való viszonyát: kimondta többek között, hogy a Cnytv. 46/A. §-a egyesületek, alapítványok, sportegyesületek nyilvántartási ügyeiben hozott és fellebbezéssel nem támadható bírósági határozatok – közelebről a nyilvántartásba vételi, a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó és a közhasznú nyilvántartásba vételt elrendelő végzések – esetén biztosít a jogvesztő perindítási határidőn belül külön jogorvoslatot e végzések perbeli megtámadásával. Ettől eltérő jogintézmény a jogi személyek határozatainak bírósági felülvizsgálata, mivel más alanyi jog érvényesítését biztosítja a jogi személyek törvényes működésének egyik biztosítékaként (Ptk. 3:35–3:37. §). A Kúria állást foglalt arról is, hogy a jogi személy határozata mindaddig irányadó és meghatározza a szervezet működését, amíg azt a bíróság az erre irányuló és intézményesített perben ítéletével hatályon kívül nem helyezi (vagy ebben a perben a határozat végrehajtását fel nem függeszti). A jogi személy határozatának esetleges jogszabálysértő jellegét a bíróság hivatalból nem, kizárólag a határozat felülvizsgálatára irányuló perben és a felperes megfelelő, a perindítási határidőn belül a keresetében előadott hivatkozása alapján veheti figyelembe [Ptk. 3:35. §, 3:36. § (4) bekezdés, 3:37. §, Kúria Gfv.VII.30.400/2020/5., Gfv.VI.30.171/2022/6., Pfv.III.21.278/2022/6.].
- [45] A jogalkotó – a jogi személyek nyilvántartásához kapcsolódó, garanciális jelentőségű joghatások és a jogi személyek működésével kapcsolatos jogi eszközök világos elhatárolásának szándékával – a Cnytv. 46/A. §-ában, 46/B. §-ában többes korlát közé szorítja a nyilvántartási ügyekben hozott és fellebbezéssel nem támadható bírósági határozatok felülvizsgálatát, a perben vizsgálható jogszabálysértések körét. Az első, pergátló körülményként megjelenő korlát a perindítási határidő jogvesztő jellege [Cnytv. 46/A. § (2) bekezdés], továbbá a perindítási határidővel szoros perjogi kapcsolatban a keresethez (kérelemhez) kötöttség szigorú szabálya [Cnytv. 46/A. § (3) bekezdés]. A bíróság a perben kizárólag azokat a jogszabálysértéseket vizsgálhatja, amelyeket a felperes a keresete alapjául a jogvesztő perindítási határidőn belül előadott. Arra nincs mód, hogy a bíróság hivatalból észlelje a jogszabálysértést, vagy a felperes részéről a jogvesztő perindítási határidőn túl előadott további hivatkozásokat érdemben értékelje. A vizsgált pertípusnak további korlátja az is, hogy az előző feltételek teljesülése mellett is csak azok a jogszabálysértések vehetők figyelembe és vezethetnek a nyilvántartó bíróság végzésének hatályon kívül helyezésére, amelyeket a nyilvántartásba vételi, változásbejegyzési eljárás szabályai szerint a nyilvántartó bíróságnak észlelnie kellett [Cnytv. 46/A. § (3) bekezdés, 46/B. § (1) bekezdés].
- [46] A bíróságnak a változásbejegyzési eljárásban a bejegyezni kért változás alapjául szolgáló iratok tartalmi értékelése során azt kell ellenőriznie a változásbejegyzési kérelemmel összefüggésben, hogy igazolt-e a szükséges döntés meghozatala (amennyiben az átvezetni kért adatváltozás a szervezet határozatát igényli) a kérelmező hatáskörrel bíró szerve részéről. Az ezeknek a követelményeknek megfelelő határozatnak a Ptk. 3:35. §-a szerinti perre tartozó jogszerűsége – jogszabályba vagy létesítő okiratba ütközése – a változás nyilvántartásba vételére irányuló eljárásnak nem tárgya.
- [47] A Kúria megállapítása szerint a másodfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó határozat hatályon kívül helyezésére irányuló pernek a Ptk. 3:35–3:37. §-aiban szabályozott jogintézménytől különböző, *sui generis* jogi természetű: a bíróságnak az adott pertípusban szigorúan korlátozott vizsgálódási lehetőségét, a peres eljárás ebből következő korlátait.
- [48] A másodfokú bíróság tévesen figyelmen kívül hagyta az alperes alapítójának 2020. október 7-i határozatán alapuló változások nyilvántartásba vételi szabályait. A 2/2020. (X. 7.) számú alperesi határozat felülvizsgálata iránt indított pernek a másodfokú eljárásban ismertté vált eredményéből, a határozatnak a változásbejegyzési eljárást egy évvel követő hatályon kívül helyezéséből és az alapító okirat így vizsgált rendelkezésének az érvénytelenségéből következtetett a törvényszék perbeli végzésének jogszabálysértő jellegére. A másodfokú bíróság döntésében nem tért ki az ügyben irányadó változásbejegyzési szabályokra; az ügy konkrét vizsgálata és ismertetése nélkül csupán általánosságban rögzítette, hogy az általa felárt jogszabálysértést a változásbejegyzési eljárásban észlelni kellett volna. Ezzel a jogi megoldással azonban nemcsak az alperes működése során meghozott határozat bejegyzési eljárásban is irányadó joghatását hagyta figyelmen kívül, hanem azt is, hogy az adott nyilvántartási eljárás – a következőkben részletezettek szerint – nem igényelte a létesítő okirat módosítását, miáltal annak vizsgálatára az adott változásbejegyzési eljárás nem terjedhetett ki, a nyilvántartó bíróságnak az alapító

- okirat esetleges jogszabálysértő jellegét sem kellett észlelnie.
- [49] A nyilvántartásba vételi eljárásban – amelyek szabályai a Cnytv. 37. § (1) bekezdése szerint a változás nyilvántartásba vételére irányuló eljárásban is megfelelően irányadók – a kérelem általános tartalmi elemeit a Cnytv. 20. §-a, az alapítványok esetén szükséges további, speciális kellékeket a 48. §-a írja elő. A kérelem mellékleteivel szemben általánosan érvényesülő elvárás a Cnytv. 22. §-a, az alapítványokra specializáltan pedig még a Cnytv. 49. §-a fogalmazza meg.
- [50] A Cnytv. 24. § (3) bekezdéséből, valamint a 38. § (1), (2) és (3) bekezdéséből együttesen kitűnően a létesítő okirat módosítása esetén kötelező a létesítő okirat módosításának bejelentése és az előírt alaki kellékekkel az egységes szerkezetbe foglalt létesítő okirat benyújtása változás nyilvántartásba vételi eljárásban. A nyilvántartó bíróság a létesítő okirat eszerint bejelentett módosítása esetén vizsgálja – vizsgálhatja – a nyilvántartásba vételi eljárás szabályai szerint azt, hogy a létesítő okirat adott módosítása megfelel-e a jogszabályoknak.
- [51] A változásbejegyzési eljárás sajátossága, hogy kizárólag az ott bejegyezni kért változással érintett körben vizsgálható a változás nyilvántartásba vételére irányuló kérelem megalapozottsága. A nyilvántartó és a peres bíróság vizsgálódása és döntése nem eredményezheti, hogy a később indult változásbejegyzési eljárásban egy korábbi, már nyilvántartásba vett adat alapjául szolgáló irat (akár létesítő okirat vagy más melléklet) jogszabálysértő jellegét állapítsa meg, és abból következően a később kezdeményezett változás bejegyzésére irányuló kérelem elutasításának okára.
- [52] Jelen ügyben az alperes alapítója a 2/2020. (X. 7.) számú határozatra alapítottan kezdeményezett változásbejegyzési eljárást. Az alapítói határozattal kapcsolatban – joghatását és tartalmát tekintve – a következők bírnak jelentőséggel.
- [53] Az alapítói határozatból következő joghatályok a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó végzés meghozatalakor maradéktalanul érvényesültek [Ptk. 3:35. §, 3:36. § (4) bekezdés, 3:37. §]. Az alapítói határozat felülvizsgálatára indított perben később, 2022. július 12-én született csupán jogerős ítélet (Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.147/2022/8.) az alapító 2/2020. (X. 7.) számú határozatának hatályon kívül helyezéséről. Azt megelőzően a peres eljárás alatt a bíróság az alapítói határozat végrehajtását ugyan felfüggesztette 2020. december 21-én a 4.P.20.226/2020/11. számú végzésével (emiatt a nyilvántartó bíróság a változásbejegyzési eljárást fel is függesztette), de ezután a 2021. február 22-én meghozott 4.P.20.226/2020/45. számú végzésével a korábbi végzését megváltoztatta és megszüntette a határozat végrehajtásának felfüggesztését. A nyilvántartó bíróság erre figyelemmel folytatta a változásbejegyzési eljárást és hozta meg a kérelemnek helyt adó döntését.
- [54] A bejegyezni kért változások alapjául szolgáló 2/2020. (X. 7.) számú alapítói határozat – tárgyát tekintve – egyedül a kuratórium tagjait érintő változásokat tartalmazott. A kuratórium tagjait érintő változás viszont nem igényelte és nem is eredményezte az alapító okirat módosítását.
- [55] Az alapítvány kuratóriuma az alapítvány ügyvezető szerve; a kuratórium tagjai az alapítvány vezető tisztségviselői. A jogi személy vezető tisztségviselői közül kizárólag az alapításkori, azaz az első vezető tisztségviselők feltüntetése a létesítő okirat kötelező tartalma. A jogi személy alapítását követően megválasztott vagy kijelölt vezető tisztségviselőket a létesítő okiratban már nem kell megjelölni, a létesítő okiratot nem kell módosítani. Ebből következően alapítvány esetén is csak az első kuratóriumot (vagy kurátort) kell az alapító okiratban kijelölni. Az alapítvány létrejöttét követően a kuratórium tagjainak kinevezése, megválasztása már nem az alapító okiratban, már nem annak módosításán keresztül történik. Létrejött alapítvány kuratóriumának tagjait az alapító, illetve az alapítói jogok gyakorlója egyedi határozatával nevezi ki és hívja vissza, anélkül, hogy döntése az alapító okirat módosításának szükségességét felvetné [Ptk. 3:5. § (1) bekezdés f) pont, 3:391. § (1) bekezdés, 3:397. § (1) bekezdés, 3:398. §].
- [56] Nem értelmezhető az előzőektől eltérően, vagyis alapítvány esetén az alapító okirat módosításaként az a gyakorlatban tapasztalt jelenség, hogy jogi személyek, így alapítványok is a létesítő okiratot jellemzően annak nem kötelező tartalmát tekintve is „hatályosítják”, és azt a Ptk. alkalmazásával a létesítő okirat tartalmának nem minősülő, így szabályszerű módosítását nem igénylő részében is aktualizálják, a létesítő okirat könnyebb alkalmazhatósága és áttekinthetősége érdekében.
- [57] Mindebből következően a másodfokú bíróság tévesen tulajdonított ügydöntő jelentőséget a 2/2020. (X. 7.) számú alapítói határozat változásbejegyzési eljárást követő, 2022. július 12-i hatályon kívül helyezésének, és nem helytálló az a jogértelmezése, amellyel az alapító okirat módosítására nem tartozó kérdésben (a megszünt tisztségű kuratóriumi tagokkal kapcsolatban) az alapító okirat jelen eljárásban vizsgálható tartalmára és az érvénytelenséget előidéző hiányos szabályozására következtetett. A vizsgált iratok esetleges jogszabálysértő jellege a változás nyilvántartásba vételére irányuló eljárásban a már kifejtettek szerint nem vizsgálható, ezért nem is észlelhető. Mindezek miatt a kereset megalapozatlan a Cnytv. 46/A. §-a és 46/B. §-a szerint.
- [58] A Kúria elvi jelleggel rámutat, hogy a jogerős ítéletből kitűnő koncepcionálisan téves jogi megoldás – a Cnytv. 46/A. §-a, 46/B. §-a és a Ptk. 3:35. §-a szerinti pertípusok sajátosságainak meg nem engedett félretétele és a különböző jogi eszközök vegyített alkalmazása – oda vezetett, hogy a másodfokú bíróság az alperest két külön perben, a 2/2020. (X. 7.) számú határozat felülvizsgálatára irányuló perben és ebben az eljárásban hozott jogerős ítéletével is lényegében ugyanabban a körben kötelezte a törvényes működés helyreállítására.
- [59] A kifejtettek miatt szükségtelen az alperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt egyéb hivatkozások és a felperes felülvizsgálati kérelmének további vizsgálata. A Kúria az utóbbit illetően kiemeli, hogy a változásbejegyzési eljárás ismertett kereteit meghaladta annak vizsgálata – ezért elmulasztása semmiképpen nem eredményezte a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó határozat jogszabálysértő jellegét –, hogy a változásbejegyzési

eljárások száma jelentett-e joggal való visszaélést az alapítói jogok gyakorlója részéről.

- [60] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet megváltoztató részében, és az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében is helybenhagyta.

(Kúria Pfv.III.20.334/2023/10.)

15 Pénzügyi intézménnyel szemben folyamatban levő felszámolási eljárásban a hitelezői követelés nyilvántartásba vételének nem feltétele a költségátalány megfizetése [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 46. § (7), (7a), (8) bek.; 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 52. § (3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A pénzügyi intézményként működő adós 2021. december 21-i kezdő időponttal került felszámolás alá. A hitelező 2022. február 21-én jelentette be követelését a felszámolónál, amelyben 1 704 268 forint hitelezői igénye nyilvántartásba vételét kérte.
- [2] A felszámoló 2022. április 8-án felhívta a hitelezőt a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 46. § (7a) bekezdésében írtak szerint a költségátalány megfizetésére.
- [3] A hitelező 2022. április 11-én a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 52. § (3) bekezdésére hivatkozással vitatta, hogy a hitelezői igénye nyilvántartásba vételének feltétele a költségátalány megfizetése. A felszámoló 2022. május 4-én közölt ezzel ellentétes álláspontjára tekintettel 2022. május 4-én megfizette a költségátalányt.
- [4] A felszámoló erre figyelemmel a hitelező követelését 1 704 268 forint tőke és 8 521 forint felszámolói költségátalány összegben a Hpt. 55. § (3) bekezdése alapján irányadó 60 napon túl bejelentett, elismert követelésként vette nyilvántartásba és a Cstv. 57. § (1) bekezdés f) pontja szerint sorolta be.

A hitelező kifogása és a felszámoló védekezése

- [5] A hitelező (a továbbiakban: kifogást tevő) kifogásában kérte a felszámoló intézkedésének a megsemmisítését, mert a hitelezői igényét határidőn túl bejelentett követelésként vette nyilvántartásba és kérte a felszámoló kötelezését követelése határidőn belül bejelentett hitelezői igényként történő nyilvántartásba vételére, azzal, hogy a Cstv. 46. § (7a)–(7c) bekezdése és a Hpt. 52. § (3) bekezdése, az 55. § (3) bekezdése együttes értelmezése alapján nem terhelte költségátalány fizetési kötelezettség.
- [6] A felszámoló a kifogás elutasítását kérte.

Az első- és a másodfokú határozat

- [7] Az elsőfokú bíróság a kifogásnak helyt adott és kötelezte a felszámolót, hogy a hitelező 1 704 268 forint és 8 521 forint felszámolói költségátalány összegű hitelezői igényét 60 napon belüli elismert követelésként vegye nyilvántartásba és igazolja vissza.
- [8] Az elsőfokú bíróság végzésének az indoklásában ismertette a Hpt. 52. § (3) bekezdését, az 55. § (3) bekezdését, a Cstv. 46. § (7) bekezdését és a Cstv.

2021. július 1-jétől hatályos 46. § (7a) bekezdését. Hangsúlyozta, hogy a Hpt. 55. § (3) bekezdésében rögzített 60 napos bejelentési határidő nincs összhangban a Cstv. 46. § (7a) bekezdésében szereplő 40 napos, a költségátalány befizetésére rendelkezésre álló határidővel, a Hpt. 52. § (3) bekezdésének tartalma nem módosult a költségátalány bevezetésével. Rögzítette, hogy a hitelező a követelését 60 napon belül bejelentette, a felszámoló 2022. március 31-i felhívását követően a 2022. április 11-i levelében a törvényi rendelkezések értelmezésével érvelt. A felszámoló álláspontjának a megismerése után pedig 2022. május 4-én megfizette a költségátalányt. Ez alapján az elsőfokú bíróság a Cstv. 6. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 110. § (3) bekezdése, a 153. § (3) bekezdése alkalmazásával arra következtetett, hogy a hitelező nyilatkozata igazolási kérelemként alapos, a költségátalány befizetésére rendelkezésre álló határidő elmulasztása kimentettnek minősül.

- [9] A felszámoló fellebbezése alapján eljárás másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és a kifogást elutasította.
- [10] A másodfokú bíróság indokolása szerint az elsőfokú bíróság tévesen értékelt a kifogást tevő nyilatkozatait igazolási kérelemként. A kifogást tevőnek ugyanis a felszámolóhoz intézett levelei tartalma alapján nem állt szándékában a Cstv. 46. § (7a) bekezdésében meghatározott költségátalány megfizetése. Emellett ismert volt előtte a követelés nyilvántartásba vételének feltételét jelentő fizetési kötelezettség, a felszámoló felhívásából és az elsőfokú bíróság 11. számú végzéséből is. Mindebből a másodfokú bíróság arra következtetett, hogy a hitelező a költségátalány teljesítését nem vétenül mulasztotta el. Az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a kifogást tevő nyilatkozatait a költségátalány határidőn túli megfizetésének kimentésére irányuló igazolási kérelemnek és tekintette a hitelezői igénybejelentést határidőben, 60 napon belül teljesítettnek.
- [11] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a fellebbezési kérelem alapján nem kellett állást foglalnia a Cstv. 46. § (7a) bekezdésének a helyes értelmezéséről. Az elsőfokú bíróság a kifogást tevő által nem támadott végzésében egyértelműen állást foglalt ebben a jogkérdésben. Észre a Cstv. 46. § (7a) bekezdése a követelések [kivéve az 57. § (1) bekezdés a) és c) pontjában foglalt követeléseket] nyilvántartásba vételének feltételeként írja elő a jogszabályban meghatározott mértékű költségátalány felszámolónak történő megfizetését. A felszámoló nem veheti nyilvántartásba mindaddig a hitelező által bejelentett követelést, amíg a hitelező nem teljesíti ezt a fizetési kötelezettségét. Mivel a teljes igénybejelentésre a felszámolás elrendelésének közzétételét követő 60 napon túl került sor, a felszámoló jogszerűen vette nyilvántartásba 60 napon túli követelésként.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [12] A kifogást tevő felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozat

- meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság végzésének helybenhagyását kérte.
- [13] Arra hivatkozott, hogy a jogerős végzés a Cstv. 46. § (7a) bekezdésébe, a Hpt. 52. § (3) bekezdésébe, az 55. § (3) bekezdésébe, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2. § (2) bekezdésébe és az Alaptörvény 28. cikkébe, a másodlagos kérelme tekintetében pedig a Pp. 110. § (3) bekezdésébe és a 153. § (3) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.
- [14] Állította, hogy a Cstv. 46. § (7a) bekezdése – a nyelvtani, logikai értelmezésen túl a jogalkotó céljának megfelelő értelmezés alapján – nem alkalmazható a pénzügyi intézmények felszámolási eljárásában, ezért a költségátalány késedelmes megfizetése miatt a hitelezői igény bejelentése nem határidőn túl történt. Ismertette a regisztrációs díj szabályozását, és az amellet bevezetett költségátalány rendeltetését. Arra az esetre, ha a normakollízió bírói úton nem oldható fel, kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.
- [15] Felülvizsgálati álláspontja szerint a jogerős végzés az igazolási kérelem elbírálása körében nem felel meg a tartalom szerinti és a méltányos elbírálás elvének.
- [16] A felszámoló felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős végzés hatályában fenntartására irányult, annak helyes indokai alapján. A felülvizsgálati kérelem alapossága esetén kérte a Cstv. 51. § (3a) bekezdésének alkalmazását.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [17] A Kúria a jogerős végzést a Cstv. 6. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban megjelölt okból vizsgálta, és az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [18] A Kúria leszögezi – a felülvizsgálati eljárás kereteinek tisztázása körében –, hogy a másodfokú bíróság jogi álláspontjától eltérően nem kizárólag a kifogás érdemi eldöntésére tartozik az igazolási kérelem elbírálása. Annak másodfokú felülbírlata ugyanis nem nélkülözheti a Cstv. költségátalányt szabályozó 46. § (7a) bekezdésének az értelmezését.
- [19] Az igazolási kérelem jogi természetéből és elbírálásának rendjéből következően – a másodfokú kimentésére intézményesített igazolási kérelem evidens feltételeként – elsőként magát a mulasztást kell azonosítani. A jelen ügyben azt, hogy a kifogást tevőt terhelte-e a költségátalány fizetési kötelezettség a bejelentett hitelezői igénye nyilvántartásba vételéhez és azzal kapcsolatban van-e mulasztása.
- [20] A Kúria rögzíti, hogy a másodfokú bíróság bár azt szögezte le határozatának indokolásában, hogy nem kellett érdemben állást foglalnia arról, hogy a pénzügyi intézmények felszámolási eljárásában a hitelezői igények nyilvántartásba vételének feltétele-e a költségátalány megfizetése, egyetértőleg idézte az elsőfokú végzésben e körben megfogalmazottakat, vagyis valójában érdemben is döntött ebben a kérdésben. A felülvizsgálati kérelem pedig a jogerős végzésnek ezt a megállapítását is támadta.
- [21] Mindezekből következően a felülvizsgálati kérelem megalapozottságáról a Kúriának ugyancsak a költségátalányra vonatkozó szabályozás értelmezésével kellett állást foglalnia, mégpedig az Alaptörvény 28. cikkének az iránymutatása szerint.
- [22] Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok feladatává teszi, hogy a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Mindehhez, a jogszabályok céljának megállapításához pedig maga az Alaptörvény mutat egyúttal a jogszabály preambuluma, a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolására.
- [23] A kénysztörlési eljárásra és a felszámolási eljárásra vonatkozó és kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi LXX. törvény 3. §-a egészítette ki a Cstv.-t 2021. július 1-jével a 46. § (7a) bekezdésével. A jogalkotót ebben a körben az a megfontolás vezette, hogy a vagyonvisszaszerzés-vagyonkutatás költségeinek fedezete céljából a regisztrációs díj mellett írjon elő a hitelezők számára a bejelentett követeléseik meghatározott százalékában, ugyanakkor limitált mértékben további fizetési kötelezettséget, amelyből keletkező befizetéseket a felszámoló a vagyonkutatás-vagyonvisszaszerzés költségeinek kiegyenlítésére – tételes elszámolás mellett – felhasználhatja.
- [24] A Cstv. 46. § (7a) bekezdésével elérni kívánt jogalkotói cél a felszámolói díj fedezetére intézményesített regisztrációs díjjal [46. § (7) bekezdés] párhuzamosan – annak logikáját és szabályozási módját egyaránt követve – az, hogy a felszámoló díja mellett biztosított legyen a felszámoló költségeinek fedezete is, a regisztrációs díjhoz hasonló módon, a hitelezők külön fizetési kötelezettségének előírásával. Ennek megfelelően jelenik meg mindkét vizsgált előírás egyformán, a hitelezői igény nyilvántartásba vételének feltételeként a Cstv. szabályozásában.
- [25] A Kúria jogértelmezése szerint a Cstv. 46. § (7) és (7a) bekezdésének az összevetéséből az tűnik ki, hogy a jogalkotó a költségátalány fizetésére kötelezett személyi kört is azonosan kívánta meghatározni a regisztrációs díj fizetésére kötelezett hitelezői körrel: mindkét rendelkezés azonos tartalommal és szövegezéssel, a Cstv. 57. § (1) bekezdés a) és c) pontjában foglalt követelések, valamint a bűnügyi hitelezői igénybejelentés kivételével a 46. § (5) bekezdésében meghatározott követelések nyilvántartásba vételének feltételeként szabályozza a regisztrációs díj, illetve a költségátalány előírását.
- [26] A Cstv. fenti szabályozását specializálják a pénzügyi intézmények felszámolására vonatkozó külön rendelkezések a Hpt.-ben: idetartozik többek között – a nyilvántartásba vételi díjra vonatkozó eltérő szabály is a Hpt. 52. § (3) bekezdésében.
- [27] A Hpt. ez utóbbi rendelkezésével fenntartotta a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról korábban hatályban volt 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 178. § (3) bekezdésével bevezetett rendelkezést, amely kimondta, hogy a pénzügyi intézménnyel szemben fennálló követelések esetében a Cstv. 46. §-ának (7) bekezdése nem alkalmazható.
- [28] A régi Hpt. – és ezzel egyezően a Hpt. is – a pénzügyi intézményekkel szemben folyó felszámolási eljárásokban a hitelezői kör sajátos jellemzői miatt ad kivételszabályt a Cstv. 46. § (7) bekezdésében meghatározott regisztrációs díj megfizetése alól. A pénzügyi intézménnyel szemben fennálló

- követelések nyilvántartásba vételét a jogalkotó azért emelte ki a regisztrációs díj szabályának hatálya alól, mert döntően betétesekről, magánszemély hitelezőkről van szó, és emiatt indokoltnak tartotta, hogy az ilyen követeléseket külön díjfizetési kötelezettség nélkül érvényesítsék a felszámolási eljárásokban.
- [29] A Kúria kiemeli, hogy a Cstv.-t 1997. augusztus 6-ával módosító, a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény módosításáról rendelkező 1997. évi XXVII. törvény – indoklásából kitűnően – azzal a megfontolással intézményesítette a felszámolási eljárásokban a regisztrációs díjat a hitelezői igény nyilvántartásba vételének feltételéül, hogy figyelemmel volt egyúttal a hitelezők rendelkezésére álló további – a Cstv.-ben ekkor elismert – lehetőségre, a behajthatatlansági nyilatkozat kiadására.
- [30] A behajthatatlansági nyilatkozat, amelyet az 1997. évi módosítás idején a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 4. § 5. pontja, a hatályos szabályozói környezetben pedig a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 3. § (4) bekezdés 10. c) pontja definiál, egyedül gazdálkodó szervezetek esetén értelmezhető: végső rendeltetése – a valós értéken való értékelés számviteli elvén keresztül – a társasági adó alapjának csökkentése.
- [31] Az 1997. évi XXVII. törvény indoklása szerint a jogalkotó a két intézményt, a regisztrációs díjat és a behajthatatlansági nyilatkozatot arra figyelemmel is értékelte és szabályozta ennek megfelelően, hogy az adós hitelezői közül vannak, akik nem kívánják követelésüket a felszámolás során érvényesíteni, vagyis nem kívánják a nyilvántartásba vételi díjat befizetni. Számukra tette lehetővé a Cstv. 1997. augusztus 6-i módosítása, hogy kérjék a felszámolótól a bejelentett és a felszámoló által elismert követelésükkel kapcsolatban a társasági adó alapjának csökkentéséhez szükséges nyilatkozat kiadását. A jogosultak ebben az esetben a hitelezői követelésüket nem a nyilvántartásba vétel céljából, hanem annak érdekében jelentik be a felszámolónak, hogy megkapják a behajthatatlansági nyilatkozatot.
- [32] Mindebből következik, hogy a hitelezői követelések nyilvántartásba vételének feltételéül szabott regisztrációs díj és a hitelezői igények nyilvántartásba vételéhez megkövetelt költségátalány nem szakítható el a behajthatatlansági nyilatkozat intézményétől.
- [33] A behajthatatlansági nyilatkozat ismertett rendeltetéséből és a regisztrációs díjjal fennálló összefüggéséből pedig az következik, hogy a regisztrációs díj jogintézményének bevezetésekor a jogalkotó abból az előfeltevésből indult ki, hogy a felszámolási eljárásokban a hitelezők általában gazdálkodó szervezetek, hiszen természetes személyek esetében a behajthatatlansági nyilatkozat igénylésének nincs gazdasági értelme.
- [34] A felszámolás alá került pénzügyi intézménnyel szemben jellemzően fellépő, a régi Hpt. és a Hpt. szabályozásával modellezett – betétesekből, természetes személyekből álló – hitelezői kör számára tehát a Cstv. 46. § (7) és (8) bekezdéséből kitűnő alternatívának nincs gyakorlati jelentősége. A régi Hpt. és a Hpt. rendelkezései ezért emelték ki ezt a hitelezői kört a Cstv. 46. § (7) bekezdésének hatálya alól.
- [35] A Kúria jogértelmezése szerint a Cstv. 46. § (7), (7a) és (8) bekezdésének, valamint a Hpt. 52. § (3) bekezdésének együttes értelmezéséből, a Hpt. 52. § (3) bekezdése mögött meghúzódó jogalkotói szándékból, a szabály céljából, gazdasági rendeltetéséből mindezekre figyelemmel az következik, hogy a pénzügyi intézménnyel szemben fennálló követelések esetében nem csak a Cstv. 46. § (7) bekezdése, de a Cstv. 46. § (7a) bekezdése sem alkalmazható a felszámolási eljárásokban. [Mindezt a gazdaság versenyképességének növelése érdekében történő törvénymódosításokról szóló 2023. évi XXXIX. törvénnyel módosított Hpt. 2023. június 24-től hatályos 52. § (3) bekezdése már ki is mondja.] A Hpt. 52. § (3) bekezdésének szoros nyelvtani értelmezésével szemben ugyanis a rendszertani és a teleologikus jogértelmezés erre a következtetésre vezet, az Alaptörvény 28. cikke pedig ez utóbbi normaértelmezési mód elsődlegességét írja elő.
- [36] A kifogást tevő hitelezőt tehát nem terhelte a hitelezői igénye nyilvántartásba vételéhez a költségátalány megfizetése; bejelentett követelése határidőn belülinek minősült.
- [37] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős végzést a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság kifogásnak helyt adó végzését – eltérő indoklással – helybenhagyta.
- [38] A Kúria a felszámoló kérelmére a Cstv. 51. § (3a) bekezdése értelmében engedélyezte, hogy a felszámoló az őt terhelő és a kifogást előterjesztő hitelező részére megfizetett eljárási költséget az adós vagyonából felvegye és azt felszámolási költségként elszámolja. Az adott ügyben ugyanis nem volt megállapítható, hogy a felszámoló ne az ilyen tisztséget betöltő személytől általában elvárható gondossággal járt el.

(Kúria Gfv.III.30.530/2022/4.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

MUNKAÜGYI SZAKÁG

16. I. A munkáltatót nem terheli foglalkoztatási kötelezettség, ha a munkavállaló a munkaszerződés szerinti munkakörének betöltésére alkalmatlan [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 51. § (1) bek.].

II. A munkavállaló egészségi állapotának változása esetén a munkáltató kötelezettsége az Mt. 51. § (3) bekezdésében előírtak körében vizsgálhatók.

III. Ha a munkavállaló maga sem hivatkozik arra, hogy fogyatékosággal élő személy, a bíróság nem vizsgálhatja, hogy a munkáltató gondoskodott-e az észszerű alkalmazkodás feltételeinek biztosításáról [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 51. § (5) bek.; Pp. 214. §].

A tényállás

- [1] A felperes 1995. november 13-tól segéd munkás munkakörben állt munkaviszonyban az alperesnél.
- [2] A felperes 2020. április 20-tól 2021. március 30-ig keresőképtelen beteg volt.
- [3] A Megyei Kormányhivatal 2021. január 5-én kelt határozatával a felperes megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítására irányuló kérelmét elutasította arra hivatkozással, hogy a felperes keresőtevékenységet végez és rendszeres pénzellátásban részesül. A határozat megállapította, hogy a felperes egészségi állapota 2020. szeptember 25-től 58%-os, B2 minősítű csoportba tartozik. Egészségi állapota alapján foglalkoztathatósága a rehabilitációval helyreállítható, azonban a komplex minősítés szakmai szabályáról szóló rendeletben meghatározott egyéb körülményei miatt foglalkoztatási rehabilitációja nem javasolt.
- [4] A Megyei Kormányhivatal komplex minősítést végző Szakértői Bizottsága megállapította, a rehabilitáció szempontjából figyelembeveendő kizáró tényezők a munkakörnyezetben és munkavégzésben: ép hallást igénylő munkavégzés, fokozott érzelmi pszichés megterhelés, nehéz fizikai megterhelés. A foglalkoztatási rehabilitálhatóság minősítése: nem javasolt.”
- [5] A felperest háziorvosa 2021. március 31-jétől keresőképesse nyilvánította.
- [6] A 2021. április 6-án kelt I. fokú soron kívüli munkaköri alkalmassági vélemény szerint a felperes segéd munkás munkakör ellátására nem alkalmas.
- [7] Az alperes 2021. május 5-én kelt levelében tájékoztatta a felperest, hogy a táppénz joga 2021. március 30-án lejárt, az orvosi alkalmassági vélemény alapján munkakörében nem alkalmas munkavégzésre, erre tekintettel a munkáltatót foglalkoztatási, illetve munkabér fizetési kötelezettség nem terheli. Tájékoztatta továbbá a felperest, hogy a végzettségének megfelelő, illetve a komplex minősítést végző szakértői bizottság által megadott orvosi rehabilitáció kizáró tényezői szerint másik munkakört nem tud felajánlani a felperesnek.

A fentiekre tekintettel társadalombiztosítási jogviszonya szünetel.

- [8] Az alperes a 2021. március 31-jétől a felperest nem foglalkoztatta, munkabért nem fizetett részére.
- [9] A felperes 2021. szeptember 23-án munkavállalói azonnali hatályú felmondást közölt az alperessel. A felmondás indokolása szerint a felperes 2021. március 31-jétől keresőképes, az üzemorvos azonban megállapította, hogy segéd munkás munkakörben munkavégzésre nem alkalmas. Ezt követően az alperes közölte, hogy másik munkakört felajánlani nem tud, azonban a munkaviszonyt egészségi alkalmatlanságra hivatkozással nem szüntette meg, sőt felszólította a felperest arra, hogy maga kezdeményezze a munkaviszonya megszüntetését. A felperes nem volt hajlandó a munkaviszonyt felmondani, az alperes számára kérése ellenére sem biztosított munkát, pedig az Mt. 51. § (1) és (3) bekezdése alapján kötelessége lett volna a képzettségének és állapotának megfelelő másik munkakört felajánlani. Az alperes a munkaviszonyt továbbra is fenntartotta, de munkát nem biztosított, a felperest 2021. március 31-jétől állásidőre helyezte, de az alpbér fizetésre vonatkozó kötelezettségének – az Mt. 146. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére – nem tett eleget. Az alperes ezzel a döntésével a felperest anyagilag ellehetetlenítette, mert így 2021. március 31. napja óta semmilyen jövedelme nincs, holott jelenleg is munkaviszonyban áll, egyúttal megakadályozta azt is, hogy rehabilitációs járulékbán részesüljön. A felperes az alperest felszólította a jogsértő állapot rendezésére, azonban ez nem vezetett eredményre. Az alperes a munkaviszonyt azért nem szüntette meg egészségi alkalmatlanságra alapított felmondással, hogy ne kelljen a felperes részére a munkáltatói rendes felmondás alapján járó 9 havi végkielégítést és a 90 nap felmondási időre járó távolléti díjat megfizetni. Ezen magatartásával az alperes megsértette az Mt. 6. és 7. §-ában rögzített általános magatartási követelményeket, különösen a joggal való visszaélés tilalmát.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [10] A felperes a keresetében 976 320 forint felmentési időre járó távolléti díj, 2 147 904 forint végkielégítés, kamat, továbbá 1 431 936 forint állásidőre járó alpbér megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetének indoklásában arra hivatkozott, hogy az alperes súlyosan megsértette az Mt.-ben előírt kötelezettségeit azzal, hogy a keresőképesége ellenére foglalkoztatási és munkabér fizetési kötelezettségének nem tett eleget. A foglalkozás-egészségügyi vizsgálat alkalmatlan eredményét követően másik munkakört nem ajánlott fel, azonban munkaviszonyát sem szüntette meg, munkabérfizetés nélkül állásidőre helyezte. Az alperes eldönthette, hogy az Mt. 64. § (1) bekezdés

- b) pontja és 66. § (2) bekezdése alapján munkaviszonyát megszünteti, avagy eleget tesz foglalkoztatási kötelezettségének. Az utóbbi esetben köteles lett volna az Mt. 51. § (3) bekezdése alapján az egészségi állapot megváltozására tekintettel a munkafeltételek vagy az általa betöltött munkakör Mt. 6. §-ában foglaltak figyelembevételével történő módosítására. Mivel e kötelezettségét nem teljesítette, megsértette a jóhiszeműség és a tisztesség elvét. Hivatkozott az EBH 2017.M.16. számon közzétett eseti döntésre.
- [11] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint foglalkoztatási kötelezettség nem terhelte, ezért a felperes állásidőre járó alapbér iránti igénye megalapozatlan. A felperes a táppénzre jogosultság lejártát követően is keresőképtelennek minősült, mivel a munkakörének ellátására foglalkozás-egészségügyi szempontból nem volt alkalmas. Hangsúlyozta, hogy az Mt. 51. § (3) bekezdésében írt munkáltatói kötelezettség kizárólag a munkaszerződés szerinti munkakör keretei között értelmezhető, ugyanakkor a felperes ezen szerződés szerinti munkakörében nem volt teljesítésre képes.
- Az első- és a másodfokú bíróság határozata**
- [12] A törvényszék ítéletével kötelezte az alperest 1 431 936 alapbér, ezen összeg 2021. július 1-jétől számított késedelmi kamata, 976 320 forint felmondási időre járó távolléti díj és 2 147 904 forint végkielégítés megfizetésére.
- [13] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint az azonnali hatályú felmondás jogszerűségének bizonyítása a perben a felperest terhelte. Ennek érdekében igazolnia kellett keresőképességét, ezért indítványa alapján igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki. Az alap- és kiegészítő szakvélemény alapján a törvényszék megállapította, hogy a felperes 2021. március 31-jétől nem vált munkaképtelenné, könnyű fizikai, ép hallást nem igénylő, fokozottan nem balesetveszélyes, fokozott érzelmi és pszichés megterhelést nem jelentő munkakörben keresőtevékenységre alkalmas volt. A foglalkozás-egészségügyi szakorvos helytállóan állapította meg ugyanakkor, hogy a felperes az eredeti, segédmunkás munkakörében keresőképtelen volt. Mivel a felperes 2021. március 31-jétől nem vált keresőképtelenné, az alperest foglalkoztatási és munkabérfizetési kötelezettség terhelte a Kúria Mfv.II.10.214/2016. számú határozata alapján.
- [14] A törvényszék álláspontja szerint az alperes által hivatkozott Mfv.X.10.038/2021/6. számú és az Mfv.X.10.438/2018/4. számú ítéletek eltérő tényállásukra figyelemmel nem alkalmazhatóak. A perbeli esetben az alperes a felperes megváltozott egészségi állapotának megfelelő munkakört nem ajánlott fel a felperesnek, foglalkoztatási és munkabérfizetési kötelezettségének nem tett eleget, amelynek megsértése a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettség szándékos és jelentős mértékű megszegésének minősül, ezért az azonnali hatályú felmondás jogszerű volt.
- [15] Az állásidőre járó bérral kapcsolatban ismételt hivatkozott a Kúria Mfv.II.10.214/2016. számú határozatára és megállapította, hogy a munkáltató állásidő fizetési kötelezettsége alóli mentesülés két feltétele közül a külső ok nem áll fenn abban az esetben, ha a munkáltató a foglalkoztatási kötelezettségét a munkavállalónak a munkakörére való egészségügyi alkalmatlansága miatt nem tudja teljesíteni, de a munkaviszonyt fenntartja.
- [16] Az alperes fellebbezése alapján eljáró ítéletábra az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [17] Az ítéletábra a keresőképtelenség értékelése tekintetében és a szakértői vélemény minősítése, valamint annak jogi értelmezése kapcsán részben megalapozottnak találta az alperes fellebbezését. Megállapította, hogy a perben is alkalmazandó jogszabályok eltérő fogalmakat – keresőképtelenség, munkaképtelenség, egészségügyi alkalmatlanság, megváltozott munkaképesség - használnak, amelyek nem szinonimái egymásnak, ugyanakkor ezen fogalmak között lehet és a perbeli esetben van is kapcsolat. Ilyennek tekintette a keresőképtelenség és a keresőképesség orvosi elbírálásáról és annak ellenőrzéséről szóló 102/1995. (VIII. 25.) Kormányrendelet 7. § (1) bekezdés a) és c) pontjait, amelyek a 30 napos keresőképtelenséget követően soron kívüli munkaköri vagy szakmai alkalmassági vizsgálatot írnak elő.
- [18] A másodfokú bíróság egyetértett az alperes azon érvelésével is, hogy a keresőképesség megítélése szempontjából a komplex minősítést végző szakértői bizottság szakvéleményének nincs jelentősége. A felperes egészségkárosodásának és megváltozott munkaképességének ugyanakkor egyrészt az Mt. 51. § (3) bekezdésének alkalmazhatósága, másrészt pedig a foglalkozás-egészségügyi vizsgálat lefolytatása szempontjából volt munkajogi jelentősége.
- [19] Rámutatott arra, hogy a keresőképtelenséggel kapcsolatos orvosi vizsgálat nem azonos követelmények mentén történik, mint az egészségügyi alkalmatlanság vizsgálata, más a vizsgáló szerv és a vizsgálat célja is. A keresőképtelenség megállapításánál kiinduló pont az Ebtv. 45. § (1) bekezdése jelenti, amely szerint a betegség okozta keresőképtelenség elbírálásánál az a foglalkozás, illetőleg az a munkakör az irányadó, amelyben a biztosított a keresőképtelenségét közvetlenül megelőzően dolgozott. A munkaköri szakmai, illetve személyi higiénés alkalmassági orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 1. §-a rögzíti a munkaköri alkalmassági vizsgálat fogalmát, a 3. § (4) bekezdése pedig meghatározza annak lehetséges céljait.
- [20] A másodfokú bíróság egyetértett azzal a fellebbezési hivatkozással is, hogy nem minősülhet keresőképesnek az a munkavállaló, aki az orvosi szakvélemény alapján egészségi okból nem alkalmas a munkaköri feladatainak ellátására, figyelemmel az Ebtv. 44. § a) pontjára is. Rámutatott arra, hogy a Kúria Mfv.10.438/2018/4. számú határozatában (BH 2020.82.) is kimondta, hogy a munkavállaló munkaköre betöltésére alkalmatlan, következésképpen keresőképtelen volt. A keresőképtelenség elbírálásánál ugyanis az azt közvetlen megelőző munkakör, illetve foglalkozás az irányadó.
- [21] A felperest a háziorvosa ugyan 2021. március 31-jétől keresőképessé nyilvánította, de tanúvallomása szerint a vizsgálat tapasztalata szerint a felperes nehéz fizikai munkát nem tudott volna végezni. A

- kirendelt igazságügyi orvosszakértő is megállapította, hogy a felperes korábbi, nehéz fizikai munkakörében nem volt alkalmas a munkavégzésére, ugyanakkor nem volt munkaképtelen.
- [22] Az ítélet tábla ugyanakkor az alperes foglalkoztatási kötelezettségével kapcsolatban nem fogadta el az alperes fellebbezési érvelését. Kiemelte, hogy az Mt. perbeli időben alkalmazandó 55. § (1) bekezdés *a*) pontja, valamint 51. § (3) bekezdés első mondatából következően az alperes a felperest eredeti segédmunkás munkakörben nem is foglalkoztathatta, ugyanakkor az Mt. 51. § (3) bekezdésének második fordulatából eredően további munkáltatói kötelezettségek terhelték.
- [23] Álláspontja szerint a foglalkoztatási kötelezettség nem értelmezhető csupán a munkavállaló adott munkakörére. Hangsúlyozta, hogy az általa hivatkozott kúriai határozatoknak nem volt tárgya a Mt. 51. § (3) bekezdése, amely az ésszerű alkalmazkodás elvének egyik szabálya, továbbá időközben az EUB gyakorlata is változott e körben. Kiemelte, hogy a felperes azonnali hatályú felmondásában is az Mt. 51. § (1) és (3) bekezdésére hivatkozott, vagyis arra, hogy az alperesnek kötelessége lett volna számára a képzettségének és állapotának megfelelő másik munkakört felajánlani.
- [24] Az Mt. 51. § (3) bekezdés második mondatának értelmezése körében a felek eltérő álláspontot képviseltek arra figyelemmel, hogy az kizárólag a munkakörön belül vagy a munkakörön kívül is tartalmaz kötelezettséget. Az ítélet tábla érvelése szerint a jogszabályi rendelkezést nem lehet elkülönülten vizsgálni az Mt. egyéb jogszabályi rendelkezésétől, így figyelemmel kell lenni az Mt. 51. § (5) bekezdésére, amely a fogyatékossgal élő személy foglalkoztatására vonatkozóan írja elő az ésszerű alkalmazkodás feltételeinek biztosítását. Irányadónak tekintette a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK tanácsi irányelvet (a továbbiakban: foglalkoztatási keretirányelv), valamint a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményt (a továbbiakban: CRPD), melyet Magyarország is ratifikált a 2007. évi XCII. törvénnyel. Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-485/20. számú ügyében kifejtettekre utalva hangsúlyozta, hogy az Mt. 66. § (7) bekezdésének az Mt. 51. § (3) és (5) bekezdésével való együttes értelmezéséből is levezethető a nem kizárólag az eredeti munkakörre szorító foglalkoztatási kötelezettség szélesebb körű értelmezése. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyanakkor az alperesnek az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban sem volt tényelődása arról, hogy az Mt. 51. § (3) bekezdése szempontjából ténylegesen vizsgálta volna a felperes munkakörét vagy foglalkoztatási lehetőségeit, illetőleg a más munkakör felajánlásának lehetőségét. Az alperes magatartása végig elzárkózó volt, amelyet a becsatolt levelek is igazolnak. A felperes 2021. augusztus 19-én felszólította az alperest az Mt. 51. § (3) bekezdésére, és arra, hogy az egészségi állapotának változására tekintettel módosítsa a munkafeltételeket vagy a munkaidőbeosztást, erre ugyanakkor az alperes nem is válaszolt. A másodfokú bíróság egyetértett azzal, hogy az egészségügyi alkalmatlanságra tekintettel az alperes a felperest az eredeti munkakörében nem foglalkoztathatta, de a foglalkoztatási kötelezettség a konkrét perbeli esetben nem értelmezhető szűken, csak az adott munkakörre vonatkozóan. Az alperes köteles volt az ésszerű alkalmazkodás feltételeinek biztosítása körében a felperes foglalkoztatási lehetőségeit megvizsgálni, a megfelelő módosításokat végrehajtani, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, amely kötelezettségét azonban elmulasztotta. Az alperes a perben nem állította és nem igazolta, hogy bármilyen intézkedést tett volna annak érdekében, hogy a felperest tovább tudja foglalkoztatni és megvizsgálta volna az ésszerű alkalmazkodás szem előtt tartásával a felperes foglalkoztatásának lehetőségeit és azt aránytalan tehernek minősítette volna. Ennek vizsgálata körében helytállóan tulajdonított jelentőséget az elsőfokú bíróság a felek magatartásának és kommunikációjának, az alperes elzárkózó magatartásának.
- A felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem**
- [25] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a Pp. 279. § (1) bekezdésébe, a 369. § (3) bekezdés *a*), *b*) és *c*) pontjába, továbbá (4) bekezdésébe, a 370. § (1) és (4) bekezdésébe, az Mt. 51. § (1), (3) és (5) bekezdésébe, az 52. § (1) bekezdés *a*)–*b*) pontjába, a perbeli időszakban hatályos 55. § (1) bekezdés *a*) pontjába, a 146. § (1) bekezdésébe és a 78. § (1) bekezdés *a*) pontjába, valamint a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 44. § *a*) pontjába, a 45. § (1) bekezdésébe, a keresőképtelenség és keresőképeség orvosi elbírálásról és annak ellenőrzéséről szóló 102/1995. (VIII. 25.) Kormányrendelet 1. § (1)–(2) bekezdésébe, 5. §-ába, a 6. § (1) bekezdésébe, a 8. § (5) bekezdésébe, 13. §-ába, a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmassági orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 1. § *l*) pontjába, a 3. § (4) bekezdésébe, 7–8. §-aiba ütközően jogszabálysértő. A másodfokú bíróság ítélete pedig jogkérdésben eltért a Kúria BH 2021.343. (Mfv.X.10.038/2021/6.) számon és a BH 2020.82. (Mfv.X.10.438/2018/4.) számon közzétett határozatától.
- [26] Az alperes érvelése szerint a másodfokú bíróság a Kúria BH 2020.82. számon közzétett határozatára utalva megállapította, hogy nem minősülhet keresőképesnek az a munkavállaló, aki az orvosi szakvélemény alapján egészségi okból nem alkalmas a munkaköri feladatai ellátására, ugyanakkor ítélete [41] pontjában elvi szinten mondta ki, hogy a keresőképtelen munkavállaló nem feltétlenül alkalmatlan a munkakör ellátására. Ezen elvi tétel kimondása ellentétben áll az Ebtv. és a 102/1995. (VIII. 25.) Kormányrendelet előírásaival. A jogszabályi rendelkezések egyértelműen azt írják elő, hogy a keresőképtelenséget a munkavállaló saját munkaszerződés szerinti munkaköre szempontjából kell vizsgálni és ezt akkor is nyilván kell tartani, ha a

- biztosított egyébként táppénzre nem jogosult. Ezen elvi tétel kimondása azért is jogszabálysértő, mert a másodfokú bíróság az NM rendelet 1. § *a)* pontját és a célját rögzítő 3. § (4) bekezdését kiragadta a jogszabály egészéből és csupán önmagában értelmezte. Figyelmen kívül hagyta, hogy az NM rendelet nemcsak a munkaviszonyban álló munkavállalók munkaköri alkalmassági vizsgálat szabályait tartalmazza, hanem számos más jogviszonyban munkát végző személyre is kiterjed. Ebből következően a másodfokú bíróság érvelése nem alkalmas arra, hogy annak révén a bíróság olyan módon kitágítsa az Mt. 51. § (3) bekezdés értelmezését, hogy azt általában a munkaszerződés szerinti munkakör keretein kívül kelljen (minden, vagy bármilyen) munkakörre alkalmazni. Erre azért sincs jogszerű lehetőség, mivel az Mt. 55. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a keresékteptelen munkavállaló a törvény erejénél fogva eleve mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség alól.
- [27] A munkáltató foglalkoztatási kötelezettségét vizsgálva a másodfokú bíróság is rögzítette, hogy az Mt. 51. § (3) bekezdése nem egy munkakör-felajánlási szabály, csupán a munkavállaló egészségi állapotának változása esetére a munkafeltételek és munkaidő-beosztás módosításáról rendelkezik. E megállapításból viszont csak az a következtetés vonható le, hogy e rendelkezés kizárólag a munkaszerződés szerinti munkakör keretei között értelmezhető, amely egyébként következik az Mt. 60. § (1) bekezdésének rendelkezéséből is. Amennyiben a törvény a munkaszerződésen túlmenően kívánta volna a munkáltatót kötelezni, erre kifejezetten utalt volna. Az eljáró bíróságok tehát tévesen értelmezték az Mt. 51. § (3) bekezdésében írt munkáltatói kötelezettség határait akként, hogy a munkáltató a munkafeltételek módosítására nem csak a szerződés keretei között köteles és ez esetlegesen kiterjedne a más munkakörben történő foglalkoztatási kötelezettségre is. Ezért az ítélet [47] pontjának az a megállapítása, amellyel az Mt. 51. § (3) bekezdésére vonatkozóan kiterjesztő értelmezést alkalmazott, jogszabálysértő. A munkáltató kizárólag a munkaszerződés szerinti munkakör keretei között köteles a foglalkoztatásra, ugyanakkor a perbeli esetben a felperes a szerződés szerinti munkakörében bizonyosan nem volt teljesítésre képes.
- [28] Az Mt. perbeli időszakban hatályos 146. § (1) bekezdése szerint nem jogosult állásidőre járó díjazásra az a munkavállaló, aki keresékteptelenség címén mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség alól. Egyrészt azért, mert ilyen esetben a munkáltatót nem terheli foglalkoztatási kötelezettség, másrészt a keresékteptelen munkavállaló számára munkaidő sem osztható be. Ebből következően az elsőfokú ítélet az Mt. 78. § (1) bekezdés *a)* pontját is sérti, mert a perbeli bizonyítékok azt támasztják alá, hogy orvosi értelemben a felperes 2021. március 31-ét követően is keresékteptelen volt, ezért a másodfokú bíróság alaptalanul érvelt azzal, hogy az azonnali hatályú felmondás jogszerűsége azért állapítható meg, mert az alperes elmulasztotta az új munkakör felajánlási kötelezettségét. A másodfokú bíróság ítéletében ugyan felhívta az EBH 2017.M.16. számú határozatot, ugyanakkor ez a döntés nem foglalkozott az Mt. 51. § (3) bekezdésének értelmezésével.
- [29] Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság annak megállapításával, hogy a felperes az Mt. 51. § (5) bekezdése alapján fogyatékossgal élő személynek minősül, megsértette a Pp. 369. § (3) bekezdés *a)–c)* pontjait, (4) bekezdését, valamint a felülbírálati jogkör korlátját jelentő Pp. 370. § (1) és (4) bekezdését. A Pp. 369. § (3) bekezdés *a)–c)* pontjai az anyagi jognak való megfeleléség vonatkozásában csak az itt szabályozott esetekben teszi lehetővé a másodfokú bíróság számára a felülbírálati jogkör gyakorlását, azonban ezek az esetek felvetik az anyagi pervezetés szükségességét, amelyre az adott esetben nem került sor.
- [30] A Pp. 369. § (3) bekezdés *a)–c)* pontjai szerinti felülbírálati jogkör gyakorlásának egy lényeges korlátja a Pp. 2. §-a alapján biztosított rendelkezési jog folytán az, hogy a felülbírálati jogkör csak az erre irányuló fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolható, vagyis a fél számára biztosított rendelkezési jog folytán a felperes által a keresetlevélben megjelölt jogalaptól nem lehet eltérni. A másodfokú bíróság csupán megjegyezte, hogy a felperes részéről utalás történt arra, hogy 40 éve hallássérült, ezzel kapcsolatban azonban nem került sor anyagi pervezetésre.
- [31] Mivel a törvényi feltételek nem álltak fenn, a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 370. § (1) bekezdését, mert eltért a fellebbezés és az ellenkérelem korlátaitól, az Mt. 51. § (5) bekezdésével valójában egy új jogalapot jelölt meg.
- [32] Az adott esetben nemcsak a hallássérülésen alapuló fogyatékossg megállapítása jelentette a jogalappal nem megengedett módosítást, hanem az Mt. 51. § (3) bekezdése szerinti, a megváltozott munkaképesség miatt az észszerű alkalmazkodás körébe tartozó intézkedés iránti igény is, annak ellenére, hogy a felperes azt keresete jogalapjaként megjelölte. Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság által hivatkozott 2000/78/EK tanács irányelv szabályainak átvételét nem az Mt. biztosítja, hanem a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.), másrészt az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.), amelyre a felperes anyagi jogi igényt nem alapított. Ezen érvelése esetleges megalapozatlansága esetére hivatkozott arra is, hogy e körben sem került sor a Pp. 370. § (4) bekezdése alapján anyagi pervezetésre.
- [33] Az alperes érvelése szerint az EUB gyakorlata sem kívánja meg kizárólagosan egy másik munkakör felajánlását, különösen nem azt, hogy hozzon létre a munkáltató egy új munkakört a megváltozott munkaképességű vagy fogyatékossgal élő munkavállaló foglalkoztatása érdekében.
- [35] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló okiratokat, a szakértői véleményt, valamint a tanúvallomást is helyesen értékelve érdemben helyes ítéletet hozott, az megfelel az anyagi és eljárási jogszabályoknak és nem tért el a Kúria hivatkozott és közzétett határozataitól sem.
- [36] Vitatta, hogy az Mt. 51. § (3) bekezdésében írt munkáltatói kötelezettség a felperes egészségi

állapotának változása esetén az alperest kizárólag a munkaszerződés szerinti munkakör keretei között terhelhette volna.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [37] A felülvizsgálat a megelőző eljáráshoz kapcsolódó rendkívüli, korlátozottan igénybe vehető fellebbviteli perorvoslat, amelynek kizárólag jogszabálysértésre hivatkozásra alapítottan van helye. A felülvizsgálat funkciója a kérelmet előterjesztett fél által állított jogsérelem elbírálása és megalapozottsága esetén annak orvoslása. A Kúria kizárólag azt bírálhatja el, hogy a felülvizsgálati kérelemben előadott okból a megjelölt jogszabályokat megsértette-e a jogerős ítélet.
- [38] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.
- [39] A felperes a keresetében állásidőre járó alapbére megfizetésére kérte kötelezni az alperest, amelynek elmulasztását a munkáltató foglalkoztatási kötelezettségének megsértése mellett az azonnali hatályú felmondása indokaként is megjelölt. Az eljáró bíróságoknak ezért mindenképp előbb abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperesnek fennállt-e a foglalkoztatási kötelezettsége azt követően, hogy a felperes munkakörének ellátására való alkalmatlanságát megállapították.
- [40] A jogerős ítéletben foglalt tényállás szerint a segédmunkás munkakörű felperes 2020. április 20-tól 2021. március 30-ig volt keresőképtelen, 2020. szeptember 25-től 58%-os B2 minősítésű csoportba tartozott, a Megyei Kormányhivatal Szakértői Bizottsága pedig foglalkozási rehabilitálhatóságát nem javasolta. Peradat továbbá, hogy a felperest 2021. április 6-án az I. fokú soron kívüli alkalmassági vélemény nem találta alkalmasnak segédmunkás munkaköre ellátására. A Megyei Kormányhivatal komplex minősítést végző szakértői bizottsága rögzítette, hogy a felperes megmaradt egészségi állapota alapján foglalkoztatható, keresőtevékenységet végezhet. A rehabilitáció szempontjából figyelembeveendő kizáró tényezőként rögzítette, hogy ép hallást igénylő munkavégzés, fokozott érzelmi pszichés megterhelés, nehéz fizikai megterhelés nem javasolt számára.
- [41] A háziorvosi igazolás tartalma, annak a Megyei Kormányhivatal Szakértői Bizottsága és a foglalkozásegészségügyi vizsgálat eredményével való ellentmondására figyelemmel lefolytatott orvosszakértői vizsgálat és a háziorvos tanúvallomása ítéleti bizonyossággal alátámasztotta, hogy a felperes a táppénzjogosultsága lejártát követően eredeti munkakörének ellátására alkalmatlan volt, amely egyúttal keresőképtelenséget is jelentett (BH 2021.343., Mfv.X.10.038/2021/6.). Ebből következően a másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben – azt helytállóan állapította meg, hogy az alperes foglalkoztatási kötelezettsége a felperes munkaszerződésben foglalt segédmunkás munkakörében nem állt fenn. A keresőképeség és az egészségügyi alkalmassági vizsgálat során ugyanis az adott munkakör az irányadó, abban kell állást foglalni, hogy a munkavállaló a munkaköri feladatai ellátására meglévő egészségi állapotában alkalmas-e.
- [42] A jogerős ítélet arra is helytállóan következtetett, hogy az Mt. 55. § (1) bekezdés a) pontja és az Mt. 51. § (3) bekezdés első fordulata alapján az alperes a felperest eredeti munkakörében nem is foglalkoztathatta. Ezek a megállapítások a felülvizsgálati kérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem hiányában a felülvizsgálati eljárásban is irányadóak.
- [43] Az azonnali hatályú felmondás indokolására figyelemmel a perben ezt követően azt kellett vizsgálni, hogy a munkavállalói nyilatkozatban hivatkozott, az Mt. 51. § (3) bekezdésében foglalt munkáltatói kötelezettség megsértése a peradatok alapján megállapítható volt-e.
- [44] Az elsőfokú bíróság eltérő, a felperes keresőképeségét megállapító álláspontja alapján e kérdésben bizonyítási eljárást nem folytatott le. A 2022. október 4-én megtartott tárgyaláson az orvosszakértői vélemény kiegészítését megelőzően a felperes ugyan indítványozta a munkaköri leírása beszerzését, azonban azt az alperes eltérő jogi álláspontjára figyelemmel ellenezte, így a szakértői bizonyítás nem terjedt ki annak vizsgálatára, hogy a felperes meglévő egészségi állapotában el tudta-e látni egyes munkaköri feladatait, avagy csökkentett munkaidőben volt-e lehetőség a továbbfoglalkoztatására.
- [45] A másodfokú bíróság a jogerős ítéletében ugyanakkor a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Keret-irányelv), valamint a fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény és az Európai Unió Bírósága által folytatott gyakorlat alapján arra a következtetésre jutott, hogy az Mt. 51. § (3) bekezdése nem csupán az eredeti munkakörre szorító foglalkoztatási kötelezettséget jelenti, az szélesebb körűen értelmezendő. Az egyszerű alkalmazkodás elve alapján és az Mt. 66. § (7) bekezdésének rendelkezéséből ezért arra következtetett, hogy az alperest a munkakör átalakítása mellett, illetve annak sikertelensége esetén más munkakör felajánlásának kötelezettsége is terhelte, amelynek nem tett eleget.
- [46] A perben rendelkezésre álló adatok, nyilatkozatok és bizonyítékok alapján azonban a felhívott európai jogszabályokból és az idézett Mt. rendelkezésekből sem lehet következtetést levonni a más munkakör felajánlásának kötelezettségére.
- [47] Az elsőfokú bíróság ítéletében felhívott Mfv.II.10.214/2016. számú határozat az Mt. későbbi módosítása miatt meghaladottá vált. A módosítást megelőző egyedi ügyben hozott határozat a munkáltató Mt. 51. § (1) bekezdésében előírt foglalkoztatási kötelezettségét a lehető legtágabban értelmezte, amikor értelmezése szerint a munkáltató munkaviszonyra vonatkozó szabály alapján köteles lett volna a munkavállaló egészségi állapotának megfelelő munkakört részére felajánlani.
- [48] Az Mt. 51. § (3) bekezdése 2018. január 1-jétől kezdődő hatállyal a következő mondattal egészült ki: A munkáltató a munkavállaló egészségi állapotának változására tekintettel köteles a munkafeltételeket, a munkaidő-beosztást – a 6. §-ban foglaltak figyelembevételével – megfelelően módosítani. Ez a rendelkezés a korábbi szabályozáshoz képest ugyan többletkötelmet tartalmaz, ugyanakkor egyben

- kizárja a korábbi jogeset szerinti foglalkoztatási kötelezettség tág értelmezését azzal, hogy egyértelművé teszi azt, hogy a munkafeltételek és a munkaidő-beosztás megfelelő módosítását meghaladóan a munkáltatónak nincs további kötelezettsége ha a munkavállalója egészségi állapota megváltozik.
- [49] A másodfokú bíróság azt helytállóan állapította meg, hogy az Mt. 51. § (3) bekezdése második mondatának szövegszerű rendelkezése az észszerű alkalmazkodás szabályrendszerén belül értelmezhető akkor is – ahogy erre az alperes felülvizsgálati kérelme is utal, – ha annak megszővegezésére és elfogadására a módosítást előíró 2017. évi CLIX. törvényhez fűzött indokolás szerint a Tanács 92/85/EGK irányelv átültetése érdekében került sor. A jogszabály [Mt. 51. § (3) bekezdés] a munkavállaló egészségi állapotának változása esetére ír elő munkáltatói kötelezettséget, amely nem azonos a fogyatékos munkavállalókkal szemben fennálló, a munkáltatóra többletkötelezettséget előíró Mt. 51. § (5) bekezdésével.
- [50] A másodfokú bíróság a felperes tartós halláskárosodása és véleményezett egészségi állapota alapján jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli esetben a felperes az európai joggyakorlatot figyelembe véve fogyatékos munkavállalónak minősül, így esetében az észszerű alkalmazkodás követelménye a más munkakör felajánlásának kötelezettségét is magában foglalja. A fogyatékos minősítés a rendelkezésre álló adatokból, a más munkakör felajánlásának kötelezettsége pedig a Keret-irányelv rendelkezéséből nem vezethető le.
- [51] A másodfokú bíróság azt helytállóan rögzítette, hogy az EUB gyakorlatában a fogyatékos alatt olyan hosszú időtartamú korlátozottságot kell érteni, amely különösen valamely testi, szellemi vagy lelki ártalmon alapul, és az érintettet – egyéb akadállyal együtt – akadályozza a teljes hatékony és más munkavállalókkal történő egyenlő szerepvállalásban, a szakmai életben való részvételben. A jogerős ítélet a felperes e fogalom meghatározás szerinti fogyatékosága körében egyrészt a felperes tartós halláskárosodását, másrészt 58%-os mértékű egészségkárosodását értékelte. Az előbbi körülmény esetén ugyanakkor nem vette figyelembe, hogy a felperes tartós halláskárosodása már évtizedek óta, vagyis az alperesnél fennállt munkaviszony teljes tartama alatt fennállt, amely mellett a munkaszerződésben rögzített munkakörét el tudta látni, így önmagában a hallásvesztés nem indokolta a munkáltató észszerű alkalmazkodás keretében történő kötelezettsége teljesítését. A felperes meglévő, 58%-os mértékű egészségi állapota pedig csak akkor meríti ki a fogyatékos fogalmát, ha az előzőekben megfogalmazott tartós korlátozottsággal jár (C-335/11), amelynek fennállását ugyanakkor a másodfokú bíróság nem vizsgálta. Kiemelést igényel továbbá az is, hogy a Keret-irányelv (17) preambulumbekzdése szerint az irányelv nem kívánja meg olyan személy felvételét, előléptetését, továbbfoglalkoztatását vagy képzését, aki nem alkalmas, nem képes vagy nem vehető igénybe az adott állás alapvető feladatainak ellátására vagy a megfelelő képzés elvégzésére, a fogyatékos személyek érdekében hozott megfelelő intézkedések megtételére vonatkozó kötelezettség sérelme nélkül.
- Ebből következően a más munkakör felajánlásának kötelezettsége a fogyatékos megállapításából sem következik.
- [52] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra is, hogy a másodfokú bíróság eltérő, az Mt. 51. § (3) bekezdését az Mt. 51. § (5) bekezdésének megfelelő értelmezésével megsértette az Mt. 78. § (1) bekezdését, továbbá a Pp. 369. § (3) bekezdés a)–c) pontjai, (4) bekezdése és a 370. § (1) bekezdése előírásával szemben a per eldöntését eltérő jogi alapra helyezte. A per tárgya az azonnali hatályú felmondásban rögzített, az alperest terhelő Mt. 51. § (3) bekezdés második fordulatának megsértése, valamint ezzel összefüggésben a munkáltató foglalkoztatási kötelezettsége fennállásának vizsgálata volt, a következetes bírói gyakorlat szerint a felmondás indoka pedig utóbb a perben nem módosítható és nem egészíthető ki. A felperes keresetében sem hivatkozott arra, hogy fogyatékos munkavállalónak minősül és e körben az alperest az Mt. 51. § (5) bekezdésében rögzített kötelezettség is terhelte. A másodfokú bíróság ezért az azonnali hatályú felmondás indokolásán és a kereseten túlterjeszkedve, a fellebbezés és az ellenkérelem korlátait meghaladóan olyan jogkérdésben döntött, amellyel kapcsolatban a Pp. 369. § (4) bekezdése szerint anyagi pervezetés terhelte, amelynek nem tett eleget. Minthogy e körben az elsőfokú bíróság sem folytatott le bizonyítást, az eljárásjogi szabálysértés az ügy érdemére is kihatott.
- [53] Az ítéletábra ezért az anyagi és eljárásjogi jogszabályok megsértésével, csupán a munkavállalói nyilatkozatot megelőző levelezésből és a munkaköri leírás becsatolására vonatkozó felperesi bizonyítási indítvány ellenzéséből jutott arra a következtetésre, hogy az alperes megsértette az azonnali hatályú felmondásban megjelölt kötelezettségét.
- [54] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a perfelvételi tárgyalás megismétlésének kötelezettségével új eljárásra és új határozat meghozatalára utasította.
- [55] Az új eljárás során lehetőséget kell adni a feleknek az érdemi nyilatkozatok megtételére. Ennek keretén belül a felperest részletesen meg kell hallgatni az általa ellátott munkakör tartalmáról, a táppénzes betegállományát megelőzően ellátott munkaköri feladatokról. A felperes bizonyítási indítványa alapján be kell szerezni a felperes munkaköri leírását és az orvosszakértői vélemény kiegészítésével, avagy foglalkozás-egészségügyi szakértő kirendelésével kell állást foglalni abban, hogy a felperes foglalkoztatására korábbi munkakörében az Mt. 51. § (3) bekezdés második fordulata alapján volt-e lehetősége az alperesnek. Nyilatkoztatni kell az alperest arról, hogy a felperesnek a továbbfoglalkoztatásának elutasítását tartalmazó válasza során milyen körülményeket mérlegelt. Ezen adatok és nyilatkozatok beszerzését követően lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy az alperes az Mt. 51. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettségét megsértette-e, volt-e arra lehetősége, hogy a felperes munkafeltételeinek, avagy munkaidő-beosztásának módosításával foglalkoztatási kötelezettségét teljesítse, és a felperes igényt tarthat-e az állásidőre

- járó díjazása és az azonnali hatályú felmondása jogkövetkezményeinek megfizetésére.
- [56] Összefoglalva: az adott esetben az azonnali hatályú munkavállalói felmondás jogszerűségét az Mt. 51. § (3) bekezdése keretei között kell vizsgálni. E szerint az alperesnek a felperes munkaszerződés szerinti munkakörében foglalkoztatási kötelezettsége nem volt és az Mt. 51. § (3) bekezdése alapján másik munkakör felajánlására vonatkozó kötelezettsége sem. A perben a felperes érdekében áll annak bizonyítása, hogy az alperes eljárása – lehetősége ellenére – nem felelt meg az Mt. 51. § (3) bekezdésének, illetve az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontja, az Mt. 64. § (2) bekezdése, valamint a Pp. 265. § (1) bekezdése alapján megalapozott a keresete.

(Kúria Mfv.VIII.10.090/2023/7.)

171. Ha a bíróság a munkaviszonyt az Mt. 83. § (1) bekezdése alapján helyreállítja – az igazolt keresőképtelenség időszakát meghaladóan – nem vizsgálható, hogy a munkavállaló a munkavégzési képessége, egészségi állapota alapján alkalmas lehetett volna-e a munkafeladatok ellátására, egészségi alkalmatlanságra hivatkozva a munkáltató jogszerűen megszüntethette volna-e a munkaviszonyát [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 83. § (1) bek.].

II. A munkaviszony helyreállítása esetén a munkavállaló az Mt. 83. § (3) bekezdése alapján az Mt. 83. § (4) bekezdésében előírtak levonásával elmaradt munkabérré jogosult. [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 83. § (3)–(4) bek.].

III. Elmaradt munkabéreként a munkavállaló távolléti díját kell figyelembe venni. Az esedékesség időpontjában (munkáltatói felmondás közlése) érvényes alaphé összegze az Mt. 148. § (3) bekezdése értelmében korrigálható, ha a távollét tartalma során ennek összege módosul [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 148. § (3) bek.].

A tényállás

- [1] A felperes 1997. július 1-jétől ténckari tag munkakörben állt közalkalmazotti jogviszonyban az alperesnél, utolsó havi illetménye 295 300 forint volt. Az alperes 2015. január 30-án és március 24-én minősítette a felperest, melynek során a felperes több rész szempontra is „nem megfelelő” értékelést kapott. Az alperes a minősítésre figyelemmel a felperes közalkalmazotti jogviszonyát a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 30. § (1) bekezdés c) pontja alapján tartós alkalmatlanságra hivatkozással 2015. április 20-án felmentéssel megszüntette. A felperes közalkalmazotti jogviszonya a keresőképtelen betegállományára tekintettel 2016. május 7-én szűnt meg.
- [2] A felperes 2016. május 20-tól 2019. március 22-ig rehabilitációs ellátásban részesült. A komplex minősítés szerint a felperes egészségi állapotának mértéke 2016. március 1-jétől 50%-os, C1 minősítésű kategóriába tartozik. A felperes rehabilitálható, a tartós foglalkoztatási rehabilitáció időtartama 36 hónap.
- [3] A felperes a 2016. június 29-én végzett csípőprotézis műtétjét követően 12 hétig volt keresőképtelen beteg.

- [4] A rehabilitációs járadék megszűnését követően a felperes 2019. október 8-tól 88 napig álláskeresői járadékban részesült. 2022. január 10-én részmunkaidős munkaviszonyt létesített havi bruttó 100 000 forint összegű munkabérral.
- [5] A felperes a felmentéssel és a minősítéseivel szemben is munkaügyi pert kezdeményezett. A közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletével a minősítéseket megsemmisítette, mely döntést a törvényszék, mint másodfokú bíróság ítéletével helybenhagyott.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [6] A felperes a keresetében a felmentése jogellenességét állítva elsődlegesen a jogviszonya helyreállítását és azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 22 188 406 forint elmaradt illetménye és ezen összeg kamatainak megfizetésére. Másodlagos kereseti kérelme 3 081 924 forint elmaradt jövedelem és kamatai, 2 521 000 forint végkielégítés és kamatai megfizetésére irányult. Keresete indoklásában arra hivatkozott, hogy a felmentés indoka nem volt világos, valós és okszerű, továbbá az sérti az egyenlő bánásmód követelményét, életkora miatti közvetett diszkriminációt valósított meg.
- [7] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felmondás jogszerű volt, az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta. Vitatta a kereseti kérelem összecszerűségét, hivatkozva arra, hogy a felperes 2016. május 20. és 2019. március 22. közötti időszakra elmaradt illetményre nem tarthat igényt, mivel az orvosi rehabilitációs szerv 50%-os egészségi állapotot állapított meg, így a felperes nyilvánvalóan alkalmatlan volt a balettművész munkakör ellátására. Másodlagos hivatkozása szerint a felperes megsértette a kárenyhítési kötelezettségét.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

- [8] A törvényszék ítéletével a felperes keresetének helyt adott és munkaviszonyát helyreállította. Kötelezte az alperest 22 188 406 forint elmaradt munkabér és ezen összeg 2019. július 20-tól számított késedelmi kamata megfizetésére.
- [9] Ítéletének indoklása szerint a felmentés indoka valótlan, ezért jogellenes volt, valamint – hatását tekintve – életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést valósított meg, vagyis megsértette az egyenlő bánás követelményét is.
- [10] Az elmaradt munkabér összegét a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 83. § (3) bekezdése alapján állapította meg. Rögzítette, hogy az Mt. az elmaradt munkabér mértékét nem határozza meg, ezért az Mt. 146. § (3) bekezdés e) pontjára figyelemmel azt távolléti díjjal kell kifizetni. Nem fogadta el az alperes azon hivatkozását, hogy csupán a felmentés időpontjában irányadó 295 300 forint illeti meg a felperest, mert a jogviszony helyreállítására figyelemmel a munkáltatónak meg kell térítenie a munkavállaló elmaradt munkabérét, amely minden esetben a havi esedékesség időpontjában járó összeg.
- [11] A törvényszék álláspontja szerint a felperes elmaradt munkabér igényét nem érintette az a tény, hogy 2016. május 20. és 2019. március 22. között rehabilitációs ellátásban részesült, mivel a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes

- törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) rendelkezése szerint az ellátott a rehabilitációs ellátás mellett is folytathat kereső tevékenységet, vagyis a rehabilitációs ellátásra való jogosultság a munkavégzést és az abból származó jövedelem megszerzését nem zárta ki.
- [12] Az elsőfokú bíróság érvelése szerint nem volt jelentősége az elmaradt bérigény szempontjából annak sem, hogy a felperes egészségi állapota 2016. május 20. és 2019. március 22. között 50%-os volt. A perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény ugyan megállapította, hogy a felperes ebben az időszakban egészségi állapota miatt a munkakör betöltésére alkalmatlan volt, ugyanakkor a felperes által becsatolt ortopéd szakorvosi vélemény az igazságügyi orvosszakértő véleményét cáfolva arra a következtetésre jutott, hogy a felperest az egészségi állapota alkalmassá tette akár arra is, hogy táncoljon. Ortopéd mozgásszervi szempontból a felperes táncművész karrierje folytatására a műtét és egészségi állapota mellett is alkalmas lett volna. Megállapította, hogy az alperes a beszerzett szakértői vélemény felperes által jelzett ellentmondásainak tisztázását a perben nem indítványozta.
- [13] Az elsőfokú bíróság az elmaradt munkabér iránti igény körében értékelte azt is, hogy az alperesnek – észszerű mértékben – alkalmazkodnia kellett volna a felperes egészségi állapotához azzal, hogy megvizsgálja mely szerepeket tudta volna eltáncolni csípőprotézis műtétjét követően is, amely kötelezettség az Mt. 51. § (3) bekezdésében foglalt jogszabályi előírásokból fakad. Utalt a 2000/78/EK irányelv 5. cikkére, amely a munkáltató észszerű alkalmazkodásának kötelezettségét írja elő, továbbá felhívta az Európai Unió Bíróságának e körben követett gyakorlatát is. Levont következtetése szerint a perbeli esetben az alperesnek – szükség esetén módosított munkakörben – fennállt volna a foglalkoztatási kötelezettsége, amely bérfizetési kötelezettséggel is járt volna.
- [14] Az elsőfokú bíróság nem értett egyet az alperes kárenyhítési kötelezettség elmulasztását sérelmező álláspontjával sem. Rögzítette, hogy az Mmtv. 6. § (2)–(3) és a 7. § (4) bekezdése alapján a rehabilitációs ellátásban részesülő személy a rehabilitációs hatósággal történő együttműködésre köteles, amelynek keretében teljesíti a rehabilitációs tervben foglalt kötelezettségeket. A perben az alperes sem vitatta, hogy a felperes állásuk alapján a rehabilitációs ellátás folyósításának időtartama alatt – 2016. május 20-tól 2019. március 22-ig – az együttműködési kötelezettségét maradéktalanul teljesítette, így kárenyhítési kötelezettségének eleget tett. A rehabilitációs ellátás folyósításának megszűnését követően a felperes állásuk alapján járadékot vett igénybe 88 napon keresztül, vagyis az akkori, elsősorban járvány miatt beszűkült munkaerőpiaci helyzetben együttműködési kötelezettségét és kárenyhítési kötelezettségét teljesítette.
- [15] Az alperes fellebbezése alapján eljárt ítélet tábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében az elmaradt munkabér tekintetében helyben hagyta, és keresetfelemelés folytán az alperest további 899 889 forint munkabér és ezen összeg után 2023. február 19-től számított késedelmi kamata megfizetésére kötelezte.
- [16] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában kiemelte, hogy az Mt. a munkaviszony helyreállítását a jogellenes munkaviszony-megszüntetés kivételes jogkövetkezményeként szabályozza, amelynek következtében valamely súlyos jogellenesség alapján a munkavállaló kiemelten védett jogi helyzetbe kerül. Ezekben az esetekben nem érvényesül az Mt. 82. § (2) bekezdésében meghatározott kártérítési limit, az elmaradt munkabér megfizetésére a teljes reparáció elve az irányadó. Az Mt. 83. § (3)–(4) bekezdése meghatározza az elmaradt munkabérből levonásba helyezhető összegeket, és azt eltérően szabályozza a munkáltatói kártérítési felelősség esetén alkalmazott, az Mt. 172. § (2) bekezdésében foglaltaktól: más a munkabér számítási alapja és eltérnek a levonandó tételek is.
- [17] Az ítélet tábla nem találta megalapozottnak az alperes távolléti díj összegszerűségét sérelmező fellebbezését. E körben az Mt. 83. § (3) bekezdése, az Mt. 148. § (1)–(3) bekezdése és az Mt. 155. § (1) bekezdése alapján egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az elmaradt munkabér számítása során figyelembe kellett venni az időközben megvalósult kötelező illetményemelés összegét is.
- [18] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a törvényszék azt is helytállóan állapította meg, hogy az Mmtv. perbeli időben alkalmazandó 7. §-a a keresőtevékenység folytatását és a munkabérben részesülést nem zárta ki a rehabilitációs ellátás időszakára sem. Az elsőfokú bíróság az igazságügyi szakértői vélemény figyelmen kívül hagyásával ugyan megsértette a régi Pp. 182. § (3) bekezdését, ugyanakkor ez a jogszabálysértés nem hatott ki az ügy érdemére, mert az Mt. 83. § (3) bekezdése és a mögötte húzódó jogalkotói szándék, továbbá az egyéb jogszabályi rendelkezések a munkaviszony helyreállítása iránti perben nem tették lehetővé annak vizsgálatát, hogy a felperes alkalmas volt-e a munkakör betöltésére. A munkavállaló alkalmatlanságára hivatkozással sem a munkaviszony helyreállítása, sem az elmaradt munkabér megfizetése nem volt mellőzhető. A munkaviszony helyreállítása iránti per folyamatban léte alatt a felperes nem állt munkaviszonyban, ezért nem alkalmazható az Mt. 146. § (1) bekezdése szerinti állásidő jogintézménye sem, mivel ebben az időszakban a munkáltatót foglalkoztatási kötelezettség, a munkavállalót pedig rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség sem terhelte.
- [19] Utalt arra is, hogy amennyiben az alperes foglalkoztatási kötelezettsége, a felperes munkavégzési kötelezettsége fennállt volna, az alperesnek az egészségügyi alkalmatlanság esetén kötelezettsége lett volna a felperes munkakörét a megváltozott munkaképességére is figyelemmel megvizsgálni, hogy milyen munkakörben, illetve szakmában és milyen feltételek mellett foglalkoztatható állapotrosszabbodás veszélye nélkül. Emellett 2018. január 1-jétől a hatályos Mt. 51. § (3) bekezdése is előírta a munkafeltételek, illetőleg a munkaidőbeosztás módosításának kötelezettségét.
- [20] Megállapította, hogy a felperes az érvényesített időszakban nem volt keresőképtelen beteg, munkabér megfizetése iránti igénye nem az Mt. 146.

- § (1) bekezdésén, hanem a 83. § (3) bekezdésén alapult, ezért az esetleges alkalmatlanságnak nem volt a perben relevanciája.
- [21] Nem értett egyet a másodfokú bíróság az alperes kárenyhítési kötelezettség megsértését panaszoló érvelésével sem. Álláspontja szerint az alperes a fellebbezésében arra helyesen hivatkozott, hogy az Mmtv. 6. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettség teljesítése, illetőleg az Mmtv. 6. § (3) bekezdés *c)* pontjában rögzített előírás önmagában nem jelenti a kárenyhítési kötelezettség teljesítését. A munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdéseiről szóló 6/2016. (XI. 18.) KMK vélemény (a továbbiakban: KMK vélemény) 7. pontja alapján azonban rámutatott arra, hogy a munkavállaló kárenyhítési kötelezettségével kapcsolatosan a bizonyítás a munkáltatót mint károkozót terheli. Az alperes a rá háruló bizonyítási teher ellenére bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, a megismételt elsőfokú eljárásban már a felperes meghallgatását sem indítványozta, okiratok becsatolását sem kérte. Vitatta, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének eleget tett volna, ugyanakkor nem jelölte meg, hogy a vitatott időszakban – a személyes körülményeket is figyelembe véve – milyen munkakörben és milyen díjazással tudott volna elhelyezkedni. A munkáltatónak nem elegendő a munkavállalói kötelezettségre vonatkozó pusztán hivatkozása, hanem meg kell jelölnie azokat a tényeket és körülményeket, amelyek a hivatkozását alátámasztják, állítását bizonyítják arra vonatkozóan, hogy a perbeli időszakban a munkavállaló valójában milyen jövedelmet érhetett volna el. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem**
- [22] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletet az elmaradt munkabér megfizetésére kötelező helybenhagyó, továbbá a keresetfelemlés folytán az alperest további 899 889 forint megfizetésére kötelező részében történő hatályon kívül helyezését és új határozatot meghozatalával az alperes marasztalásának összegét elsődlegesen 126 557 forint és kamatai, másodlagosan 815 104 forint és kamata, harmadlagosan 4 145 300 forint és kamata, negyedlegesen 8 681 100 forint és kamata összegére történő leszállítását kérte.
- [23] Álláspontja szerint a jogerős ítélet az Mt. 51. § (1), (3) és (5) bekezdésébe, az 55. § (1) bekezdés *a)* pontjának második fordulatába, a 66. § (7) bekezdésébe, 83. §-ába, a 148. § (2) bekezdésébe, a Kjt. 30/A. § (1) bekezdésébe, a régi Pp. 221. § (1) bekezdésébe, valamint a 239. §-a alapján alkalmazandó 213. § (1) bekezdésébe ütközően jogsabálysértő.
- [24] Az alperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdését sérelmező fellebbezését félreértelmezte. Fellebbezésében nem az indokolási kötelezettség megsértését, hanem azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása nem tartalmazta, hogy a perben szakértőt rendelt ki, továbbá azt sem, hogy ez a kirendelt szakértő milyen megállapításokat tett.
- Erről a fellebbezési kérelméről ugyanakkor a másodfokú bíróság nem határozott.
- [25] Az alperes érvelése szerint a jogerős ítélet annak ellenére, hogy idézte az Mt. 148. § (2) bekezdését, abból helytelen következtetést vont le, indokolásában nem tért ki arra, hogy e jogszabályhely mely alpontja alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felperes távolléti díját időről időre módosított összegben kell megállapítani és megfizetni. Álláspontja szerint az Mt. 148. § (2) bekezdés *a)* alpontjában írt esedékességi szabályt kell alkalmazni, vagyis a távollét kezdő időpontjában irányadó alapbér összegével kell számolni. Az ezzel ellentétes jogerős ítéleti rendelkezés jogsabálysértő. Érvelése szerint az Mt. 148. § (2) bekezdés *c)* pontjának alkalmazása nem merülhetett fel, figyelemmel arra, hogy a felperes elmaradt munkabért és nem kártérítést követelt. Utalt arra is, hogy amennyiben a felperest kártérítési címén illetné meg az elmaradt munkabér, akkor sem helytálló a jogerős ítéleti rendelkezés, mert a *c)* alpont második fordulata szerint, amennyiben a munkaviszony a kár bekövetkezése előtt megszűnik, akkor a munkaviszony megszűnésének az időpontját kell esedékességi időpontnak tekinteni. Mindezekre figyelemmel akár az Mt. 148. § (2) bekezdés *a)* alpontja, akár a *c)* alpont második fordulatát kell irányadónak tekinteni, az elmaradt munkabért a felmentési idő kezdetekor, de legkésőbb a jogviszony megszűnésekor irányadó alapbér alapulvételével számított távolléti díjjal kell elszámolni, amely a felperes utolsó havi illetményének összege, azaz 295 300 forint.
- [26] Álláspontja szerint minden alapot nélkülöz a másodfokú bíróság azon érvelése, amely szerint a munkaviszony helyreállítása mint kivételes jogintézmény az *in integrum restitutió*t szolgálja, ezért azzal ellentétes lenne az alperesi jogértelmezés. Rámutatott arra, hogy az elsőfokú eljárásban és fellebbezésében sem vitatta, hogy a felperesnek, ha a közalkalmazotti jogviszonya fennállt volna, akkor a besorolás szerinti illetményre emelkedett volna az alapbére, ugyanakkor ezen besorolás szerinti illetményemelkedés a távolléti díj összegét nem változtathatja meg. A felperes legfeljebb az Mt. 83. § (3) bekezdése szerinti „egyéb kár” címén követelhetne volna a besorolás szerinti illetménye jogszabály szerinti emelésének elmaradásából eredő kiesését, ilyen tartalmú keresete azonban nem volt. Téves továbbá a másodfokú bíróság által helybenhagyott elsőfokú ítéleti érvelés és azt is, mert a felperes a perben mindvégig távolléti díja megfizetését kérte – amelynek összegét módosította –, ugyanakkor elmaradt emelkedő illetményét és annak különbözetét nem kérte.
- [27] Az alperes álláspontja szerint a jogerős ítélet indokolásával szemben nem állította, hogy a munkakörre való alkalmatlanság miatt mellőzni kell a jogviszony helyreállítását, hanem arra hivatkozott, hogy a rehabilitációs ellátás folyósításának időtartama alatt – a felperes egészségi állapota miatt – munkabérre nem lett volna jogosult, éppen ezen okból indítványozta az orvosszakértő kirendelését.
- [28] A másodfokú bíróság semmivel nem indokolta azon érvelését, hogy a munkaviszony helyreállítása iránti perben a felperesi munkavállaló alkalmatlanságára hivatkozással a munkaviszony helyreállítása nem

- mellőzhető. Indokolatlan az a megállapítás is, miszerint az elmaradt munkabér megfizetése alól sem mentesülhet a munkáltató.
- [29] Az alperes sérelmezte, hogy a jogerős ítélet az EBH 2017.M.16. számú határozatára hivatkozik, ugyanakkor az eltérő jogi érvelést tartalmazó BH 2020.382., Mfv.I.10.438/2018. számú ítéletet már nem említi meg. Ráadásul a Mt. 2023. január 1-jétől hatályos 55. § (1) bekezdés második fordulatainak rendelkezésében is ez utóbbi kúriai döntés köszön vissza. A Kúria utóbbi döntése szerint amennyiben a munkavállaló a munkaköre betöltésére alkalmatlan, az egyúttal az Ebtv. 44. § a) pontja és a 45. § (1) bekezdése alapján keresőképtelenséget is jelent. Ezen álláspont alapján, mivel a felperes az orvosszakértői vélemény szerint alkalmatlan volt a munkaköre betöltésére, amely egyúttal keresőképtelenséget is jelentett, az őt terhelő rendelkezésre állási kötelezettségének nem tudott volna eleget tenni akkor sem, hogy ha a jogviszonya nem kerül megszüntetésre, ezért az alperes szerint a felperes elmaradt munkabérre sem tarthat igényt.
- [30] Állítása szerint jogszabálysértő a jogerős ítélet azon okfejtése, mely szerint a felperes munkaviszonyának fennállása esetén a 2018. január 1-jétől hatályos Mt. 51. § (3) bekezdése alapján az alperesnek kötelezettsége lett volna a felperes egészségi állapotának változására tekintettel a munkafeltételek, illetőleg a munkaidő-beosztás módosítása, mert a másodfokú bíróság ezzel túlterjeszkedett a kereseti kérelmen. A felperes sem az első-, sem a másodfokú eljárásban nem hivatkozott sem az NM rendeletre, sem az Mt. 51. § (3) bekezdésére, sem arra, hogy az alperes milyen módon lett volna köteles a munkafeltételek módosítására. Az NM rendelet különféle alkalmassági vizsgálatok célját rögzítő 3. § (4) bekezdését az ítéletábra kiragadta a jogszabály egészéből, és csupán önmagában értelmezte, amelynek során figyelmen kívül hagyta, hogy a jogszabály nem csak munkaviszonyban álló munkavállalók munkaköri alkalmassági vizsgálatának szabályait tartalmazza, másrészt a felhívott jogszabályhely csupán általánosságban sorolja fel a munkaköri és egyéb alkalmassági vizsgálatok lehetséges céljait.
- [31] A jogerős ítélet jogszabálysértően hivatkozott továbbá az Mt. 51. § (5) bekezdésében szabályozott észszerű alkalmazkodás követelményére és a felhívott EUB döntésekre is. A felperes a keresetét nem alapította az Mt. 51. § (5) bekezdésére, arra nem is hivatkozott, a felhívott 2000/78/EK tanácsi irányelv pedig a foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról rendelkezik, ennél fogva olyan tényállásokra vonatkozhat, amelyben az egyenlő bánásmód sérelme valamely módon felmerül, miközben a jelen, kizárólag az elmaradt munkabér összezszerúsége iránt folyó peres eljárásban a felperes diszkriminációra nem hivatkozott.
- [33] Az alperes további érvelése szerint jogszabálysértő és megalapozatlan a jogerős ítélet azon megállapítása is, hogy a munkavállaló alkalmatlansága a munkaviszony helyreállítása iránti perben nem vizsgálható. Az ítéletábra ezt az állítást nem támasztotta alá, és azt sem indokolta, hogy milyen alapon kellene az orvosszakértői vélemény alapján megállapított munkaköri alkalmatlanságot figyelmen kívül hagyni. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az Mt. 83. §-a a teljes reparáció elvét szolgálja, azonban ez sem eredményezheti, hogy a felperes olyan juttatásokra tegyen szert, amelyekre a jogviszony fennállása esetén sem lett volna jogosult. Az orvosszakértői vélemény mellett a rehabilitációs vélemény is azt rögzítette, hogy a felperes a rehabilitációs ellátás folyósításának ideje alatt nem végezhetett olyan tevékenységet, amely gyakori hajolással, gyaloglással, tárgyak emelésével, nehéz fizikai megterheléssel jár.
- [35] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását és az alperes felülvizsgálati eljárásai költségben történő marasztalását kérte.
- [36] Álláspontja szerint a távolléti díj számítására az Mt. 148. § (3) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz, ennek alapján az illetményemelés összegét a távollét módosítást követő tartamára figyelembe kell venni. Egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal abban, hogy az Mt. 83. § (3) bekezdése és a jogalkotói szándék nem teszi lehetővé annak vizsgálatát a munkaviszony helyreállítása iránti perben, hogy a felperes alkalmas volt-e a munkakör betöltésére. Vitatta a felülvizsgálati kérelem azon érvelését, hogy nem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének, továbbá utalt arra, hogy az alperes e körben bizonyítási indítványt sem terjesztett elő.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [37] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint megalapozatlan.
- [38] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.
- [39] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a felperes munkaviszonyát jogellenesen szüntette meg, emellett életkora alapján hátrányosan megkülönböztette, ezért az Mt. 83. § (1) bekezdés a) pontja alapján munkaviszonyát helyreállította. Ez a megállapítás és a munkaviszony helyreállítása nem képezte a felülvizsgálati eljárás tárgyát.
- [40] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a felperes részére az Mt. 83. § (3) bekezdése alapján járó elmaradt munkabér összegét vitatta, és az Mt. 148. § (1) bekezdés a) pontjának, valamint (2) bekezdésének megsértésére hivatkozva azt állította, hogy a marasztalás alapjául a távollét első napján érvényes alapbért, azaz 295 300 forintot kell figyelembe venni.
- [41] Az Mt. 83. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy a munkaviszony helyreállítása esetén meg kell téríteni a munkavállaló elmaradt munkabérét, egyéb járandóságát és az ezt meghaladó kárát. Elmaradt munkabérként a munkavállaló távolléti díját kell figyelembe venni.
- [42] A távolléti díj számítását meghatározó Mt. 148. § (1) bekezdés a) pontja szerint a távolléti díjat az esedékesség időpontjában érvényes alapbér (136. §, pótlékátalány 145. §) figyelembevételével kell megállapítani. Az Mt. 148. § (2) bekezdés a) pontja szerint az esedékesség időpontja a távollét kezdő időpontja.
- [43] Önmagában e rendelkezések figyelembevételével az alperes érvelése helytálló, ugyanakkor felülvizsgálati kérelme nem volt figyelemmel az eljárás bíróságok

- által is felhívott, az Mt. 2013. augusztus 1-jétől hatályos 148. § (3) bekezdésének rendelkezésére, amely szerint az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott díjazást, ha a távollét tartalma során összege módosul, a távollét módosítást követő tartamára a távolléti díj számítása során a módosított összeget kell figyelembe venni. A rendelkezés alapján a munkavállalót megillető alapbérnek és pótlékátalánynak a távollét időszakában való változása (növekedése vagy csökkenése) esetén a távolléti díjat újra meg kell állapítani, azaz a módosulás utáni időszakra a módosított összeget kell figyelembe venni. Mindezek alapján minden alapot nélkülözően hivatkozott az alperes a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a besorolás szerinti illetmény emelkedése a távolléti díj összegét nem változtatja meg, mert ez az érvelése ellentétes az Mt. 148. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezéssel.
- [44] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében megalapozatlanul hivatkozott arra is, hogy a felperes a távollét időszakára az orvosszakértői véleménnyel alátámasztott munkaköri alkalmatlanságára figyelemmel nem lett volna jogosult az elmaradt munkabér összegét igényelni, figyelemmel arra, hogy munkaviszonyának fennállása esetén sem tehetett volna eleget munkavégzési kötelezettségének.
- [45] Az Mt. 83. § szabályozása az (1) bekezdés a)–e) pontjaiban meghatározott legsúlyosabb munkáltatói jogsértés esetére teszi lehetővé a munkaviszony helyreállítását. Az Mt. 83. § (2) bekezdése szerint a munkaviszony helyreállítását követően keletkezett, a munkaviszonyban töltött időhöz kapcsolódó jogosultság tekintetében a munkaviszony megszüntetése (megszűnése) és annak helyreállítása közötti tartamot munkaviszonyban töltött időnek kell tekinteni. E jogszabályi rendelkezés a munkavállaló munkaviszonyának visszamenőleges rendezését szolgálja azzal, hogy a munkaviszony jogellenes megszüntetése és annak bírósági ítélet alapján történő helyreállítása közötti időtartamot úgy tekinti, mintha a munkavállaló ténylegesen munkát végzett volna.
- [46] Az időtartam elismerésével egyidejűleg az Mt. 83. § (3) bekezdése meghatározza a munkáltató által kötelezően kifizetendő, az Mt. 148. § (1)–(3) bekezdése alapján számított elmaradt munkabér összegét is.
- [47] Az ítéletábra helytállóan mutatott rá arra, hogy az Mt. 83. §-a és a mögötte húzódó jogalkotói szándék nem teszi lehetővé annak vizsgálatát, hogy a köztes időszakban fennállt-e a munkavállaló munkavégzési képessége, egészségi állapota alkalmas volt-e a munkafeladatok ellátására, egészségügyi alkalmatlanságra hivatkozva az alperes jogszerűen megszüntethette volna-e a jogviszonyt. Ez az értelmezés következik az Mt. 83. § (4) bekezdésének rendelkezéséből is, amely az elmaradt munkabérből levonandó tételként csupán a megkeresett vagy az adott helyzetben elvárhatóan megkeresett összeg – vagyis a kárenyhítés körében figyelembe vehető jövedelem –, illetve a munkaviszony megszüntetésekor kifizetett végkielégítés levonását írja elő. A törvény – az igazolt keresőképtelenség időszakát meghaladóan – nem teszi vizsgálhatóvá a munkakör ellátására való alkalmasságot, mivel a köztes időszakban fennálló munkaviszony csupán egy, a törvény által felállított fikció. E köztes időszakban a munkáltatói intézkedés alapján a felperest az Mt. 55. § (1) bekezdése szerinti munkavégzési és rendelkezésre állási kötelezettség, a munkáltatót pedig foglalkoztatási kötelezettség nem terhelte, így munkavégzésre való egészségügyi alkalmasság fennállása utólag nem tehető vitássá.
- [48] Az eljárás bíróságok helytálló jogi álláspontjuk mellett megalapozottan utaltak arra, hogy a munkaviszony – megszüntető intézkedés hiányában – történő fennmaradása esetén sem lett volna automatikusan megállapítható a felperes munkavégzési kötelezettsége vagy munkabérré történő jogosulatlansága, figyelemmel az Mt. 51. § (3) és (5) bekezdésében foglalt munkáltatói kötelezettségekre. Ennek részletes vizsgálata ugyanakkor az adott perben nem releváns, figyelemmel arra, hogy e jogvita során a jogellenes jogviszony-megszüntetés jogkövetkezményéről, nem pedig arról kellett a bíróságoknak döntést hozniuk, hogy az alperes foglalkoztatási kötelezettsége fennállt-e, illetve annak eleget tett-e. A felperes igénye ugyanis nem az Mt. 146. (1) bekezdésén, hanem az Mt. 83. § (3) bekezdésén alapult, amelynek alapján az Mt. 83. § (4) bekezdésében előírtak levonásával elmaradt munkabérré jogosult. Ezért nincs az ügy érdemére lényegesen kiható jelentősége annak, hogy a perbeli szakvélemény megállapításait az eljárás bíróságok nem rögzítették a tényállás részeként.
- [49] A jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül értékelte a kárenyhítési kötelezettség körében rendelkezésre álló bizonyítékokat is.
- [50] A perben a felperes részletes nyilatkozatot tett a közalkalmazotti jogviszonyát követően elhelyezkedése és jövedelemszerzése érdekében tett tevékenységéről, ennek igazolására csatolta a rendelkezésére álló okiratokat. E bizonyítékok igazolták, hogy a felperes a jogviszonya megszüntetését követően rehabilitációs ellátásban részesült, amely alatt együttműködési kötelezettségét teljesítette. Ezt követően – kérelmére – álláskeresőként nyilvántartásba vették, jövedelemszerzése érdekében egyszerűsített foglalkoztatás keretében, alkalmi jelleggel és részmunkaidőben is dolgozott.
- [51] Az alperes a megelőző eljárásban és felülvizsgálati kérelmében is csupán állította, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségét megsértette, azonban e körben a KMK vélemény 7. pontjában foglalt bírói értelmezéssel szemben konkrét bizonyítási indítványt nem terjesztett elő. A rá háruló bizonyítási kötelezettség és bizonyítási teher ellenére nem jelölte meg, hogy a felperesnek a köztes időszakban milyen munkakörben milyen alapbérért lett volna lehetősége a munkavégzésre. Az ítéletábra helytállóan utalt arra, hogy a megismélt eljárásban az alperesnek e körben bizonyítási indítványa nem volt, a felperes további személyes meghallgatását nem indítványozta [rég. Pp. 164. § (1) bekezdés].
- [52] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében részletesen rögzítette, hogy nem tartja elegendőnek a felperes álláskeresői és jövedelemszerzési célból történő tevékenységét, a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és tények értékelését ugyanakkor a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének felhívása nélkül támadta, ezért érvelését a Kúria érdemben nem

vizsgálhatta [rég Pp. 272. § (2) bekezdés, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3.4. pont].

- [53] A KMK vélemény 7. pontja alapján a munkáltatónak nem elegendő a munkavállalói kötelezettségre vonatkozó pusztá hivatkozása, hanem meg kell jelölnie azokat a tényeket és körülményeket, amelyek a hivatkozását alátámasztják, állítását bizonyítják arra vonatkozóan, hogy a perbeli időszakban a munkavállaló reálisan milyen jövedelmet érhetett volna el.
- [54] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Mfv.VIII.10.096/2023/4.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

18 Az Európai Unió Bíróságának a HÉA-irányelvet kizárólag értelmező, a nemzeti szabályozás azzal ellentétes voltát meg nem állapító döntésére hivatkozással az Art. 196. § (1) bekezdése alapján nem érvényesíthető visszatérítési igény [2017. évi CL. törvény (Art.) 196. §; 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) 11. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Meglévő ingatlanok hasznosítása mellett a felperes építési tevékenységet is folytat. A kizárólagos tulajdonában álló, beépítetlen területen, telekalakítást követően olyan fejlesztését kívánta elvégezni, amelynek eredményeképpen új helyrajzi számokon 64 db 1000–2500 m² alapterületű, közművel teljesen ellátott, 1–4 lakásos lakóépületek kivitelezését lehetővé tevő építési telkek jönnek létre. A beruházás célja ezeknek az ingatlanoknak az értékesítése volt.
- [2] A tervezett gazdasági cél megvalósítása érdekében a felperes 2004. november 12. napján területfejlesztési megállapodást kötött az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalával (a továbbiakban: Önkormányzat), mely szerződést a későbbiekben többször módosították (a továbbiakban: Megállapodás). A szerződő felek meghatározták, hogy a felperesnek milyen kivitelezési munkákat kell elvégeznie, és mely ingatlanokat kell ingyenesen átadnia.
- [3] Az Önkormányzat által jóváhagyott Kerületi Szabályozási Terv alapján a felperes kiépítette a víziközműveket, majd azokat átadta Önkormányzatának, illetve az Önkormányzatnak. A felperes a víziközművekhez kapcsolódó áfatartalomra is benyújtotta áfavisszatérítési kérelmét, az adóhatóság azt is elutasította. A felperesnél 2019. évre áfa adónemben folytatott adóellenőrzés (a továbbiakban: Adóellenőrzés) során azonban azt állapították meg, hogy a víziközmű beruházások ingyenes átadása a vonatkozó ágazati szabályok szerint közcélú adománynak minősül, így nem tartozik az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. tv. (a továbbiakban: Áfa tv.) hatálya alá. Erre tekintettel a felperes a víziközmű beruházások ingyenes átadása kapcsán leszállítja a keresetét.
- [4] A jelen perben érintett gazdasági eseményekről – utak és kapcsolódó létesítmények létrehozása közterületként vagy kerületi jelentőségű közlekedési területként és az érintett ingatlanok ingyenes átadása az Önkormányzatnak; óvoda létesítése érdekében építési telkek ingyenes átadása közérdekű kötelezettségvállalás jogcímen az Önkormányzat számára; játszótér kiépítése és az ingatlan átadása az Önkormányzat részére – kiállított számlákhoz kapcsolódó áfa összege 82 103 000 forint volt.
- [5] A felperes valamennyi számlához kapcsolódó költsége áfatartalmát levonta. Az Önkormányzat részére kiállított számlákon ugyan 27% áfát tüntetett fel, de a számlákon a „Pénzügyi teljesítést nem

igényel” megjegyzés szerepel, így az áfa tartalmát sem fizette meg az Önkormányzat.

- [6] A számlák kiállítását követően, 2020. szeptember 16. napján hozta meg az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a Mitteldeutsche Hartstein-Industrie AG ügyben a C-528/19. számú ítéletét (a továbbiakban: EUB ítélet).
- [7] A felperes 2021. április 13. napján 109 345 000 forint áfa adó-visszatérítés iránti kérelmet terjesztett elő az elsőfokú hatóságnál az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 196. § (1) bekezdésére alapítottn, hivatkozással az EUB ítéletre és a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: HÉA-irányelv) 16. cikkére. Másodlagosan, az elutasítás esetére, kérte az adóhatóság állásfoglalását arról, hogy az Art. 195. §-ának vagy 197. §-ának alapján érvényesíthető-e a visszatérítés iránti kérelme.
- [8] Az elsőfokú hatóság értékelése szerint nem állnak fenn az Art. 196. §-ában meghatározott feltételek, ezért elutasította a kérelmet. Kitért az önellenőrzés lehetőségére. A másodlagos kérelmek esetébe rögzítette, hogy az Art. 197. §-a a levonási jog miatti visszaigénylés érvényesítésére nézve tartalmaz speciális szabályokat a 196. §-ban foglaltakhoz képest. Mivel pedig a felperes esetében az 196. § szerinti feltételek nem álltak fenn, a 197. § sem alkalmazható. Az Art. 195. §-a esetében az önellenőrzést nem lehet az adó-visszatérítés iránti kérelem jogalapjaként megjelölni.
- [9] Az alperes a 6413500185/2021/NAV számú határozatával helyben hagyta az elsőfokú döntést. Indokolása szerint az adó-visszatérítés alapvető feltétele, hogy az Art. 196. § (1) bekezdésében foglalt releváns tényállási elemek megvalósuljanak. A felperes által hivatkozott EUB ítélet nem azt mondta ki, hogy az Áfa tv. 11. §-a nem egyeztethető össze az uniós szabályokkal. Az EUB a hesseni pénzügyi bíróság megkeresésére csak az ott érintett jogszabályhely EU-konform értelmezését adta meg a tagállamok számára, nem mondta ki azonban az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabálynak az EU kötelező jogi aktusába ütközését. Adóhatósági gyakorlat hiányában pedig az uniós jogba ütközés sem valósult meg. A kérelemmel érintett számlák érdemi vizsgálatára a feltételek hiányában nincs lehetőség az Art. 196. §-a szerinti eljárásban.

A kereseti kérelem

- [11] A felperes több kereseti indok alapján kezdeményezte az alperesi határozat bírósági jogorvoslatát. Hivatkozott arra, hogy az EUMSZ 26. cikk (1) bekezdése és 93. cikke alapján az irányelvi szinten megfogalmazott célt a tagállamoknak biztosítaniuk kell törvényi, rendeleti szabályaik és közigazgatási gyakorlatuk során, hogy a belső piac működése érdekében megvalósuljon a harmonizáció. A nem megfelelő implementálás következtében a jogszabály ellentétes az uniós joggal. Az implementálási kötelezettség megsértése

megállapítható a tagállami közigazgatási gyakorlattal is. Adóhatósági gyakorlat alatt nem az adóhatóság konkrét ügyben hozott egyedi aktusát kell érteni, hanem azt, hogy a hasonló ügyekhez jellemzően milyen adójogi minősítést társít. A HÉA-irányelv 16. §-a és a német, valamint a magyar jogszabályi rendelkezések között a normaszöveg szintjén nincs ellentmondás, kollízió, de az adóhatóság jogalkalmazási gyakorlata tekintetében már megvalósul. Az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésének értelmezése kapcsán egyértelmű, és nem várható el tőle, hogy önadózás során ezzel ellentétesen járjon el. Eljárása mindenben megfelelt az Art. 196. § (1) bekezdésében támasztott követelményeknek. Az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésére hivatkozva előadta, a gazdasági tevékenységének folytatásához az érintett beruházások feltétlenül szükségesek voltak, a vállalkozásidegen cél egyértelműen kizárható.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [13] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével elutasította a felperes keresetét.
- [15] Az elsőfokú bíróság bemutatta, hogy milyen módszerrel végzi el az Art. 196. § (1) bekezdésének értelmezését. Idézte az Alaptörvény 28. cikkét, a 3179/2018. (VI. 8) AB határozat [81] pontját, a 23/2018. (XII. 28.) AB határozat [25] pontját, a Kúria Kfv.V.35.205/2022/7. számú ítéletének [38] pontját. Ezek alapján az elsőfokú bíróság az Art. 196. § (1) bekezdésének értelmezése során a törvényszöveg nyelvtani értelmezése mellett alkalmazta a teleologikus módszert, és figyelemmel volt az Art. és az Art.-t módosító, Magyarország 2021. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2020. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Mód.tv.) 111. § 4. pontjához kapcsolódó törvényi indokolásokra is.
- [16] Kifejtette, hogy az Art. 196. §-ának rendelkezései azt célozzák, hogy az adóalanyok ugyanolyan feltételekkel jussanak hozzá az EUB által az uniós joggal ellentétesen ítélt adójogszabály alapján korábban vissza nem téríthető adóhoz, mintha az adózónak visszatérítési igénye e jogszabályváltozást követően keletkezett volna. A Mód.tv. akként pontosította az Art. 196. § (1) bekezdését, hogy „az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusába” szövegrész helyébe „az Európai Unió kötelező jogi aktusába” szöveg lépett. Ezzel egyértelművé vált, hogy önellenőrzés, illetve visszatérítési igény akkor is benyújtható az adóhatósághoz, ha az EUB adókötelezettséget, illetve adófizetési kötelezettséget megállapító jogszabály Irányelvbe ütköző voltát állapította meg. Az előzetes döntéshozatali eljárások és ítéletek természetükből adódóan ugyan nem közvetlenül állapítják meg a nemzeti jogszabály uniós jogba ütközését (ahogy egy Európai Bizottság által indított kötelezettségzegési eljárásban hozott ítéletben lenne), hanem formálisan az uniós jogot értelmezi a Bíróság és ezért csak közvetve (de lényegében ugyanolyan joghatással) következhet belőle a vizsgált nemzeti jogszabály uniós joggal ellentétes volta.
- [17] Erre figyelemmel emelte ki az elsőfokú bíróság, hogy az Art. 196. § (1) bekezdésében meghatározott, az EU kötelező jogi aktusába történő ütközést az Áfa tv. vonatkozásában kell az EUB-nak kimondania. Nem elégséges és nem helytálló az Art. 196. §-ának

alkalmazásához, ha egy másik tagállam adójogszabálya tekintetében kerül kimondásra az uniós jogba ütközés, az analógia ilyen jellegű alkalmazása a normaszövegből nem olvasható ki. Az Art. 196. § (1) bekezdése alapján az EU kötelező jogi aktusába való ütközés bekövetkezését egy jogszabályi rendelkezés tekintetében kell megállapítani, a jogszabályon alapuló gyakorlat azonban nem vonható ebbe a körbe.

- [18] Az elsőfokú bíróság értékelése szerint az EUB ítéletben még közvetett módon sem állapították meg a német adófizetési kötelezettséget előíró jogszabálynak az EU kötelező jogi aktusába ütközését, csupán a 6. Irányelv 5. cikk (6) bekezdésének uniós joggal konform értelmezését adták meg a tagállamok számára.
- [19] Az Art. 196. §-ának külön eljárás jellegét tovább erősíti a jogszabályban történő elhelyezkedése is, tekintettel arra, hogy e speciális visszatérítési igényre vonatkozó részletszabályokat az Art. XXIV. Különös eljárások elnevezésű fejezetében tárgyalja. Az önálló szabályozást elsősorban az indokolja, hogy a meghozatalakor jogszabályszerű adóhatósági döntést annak az EU kötelező jogi aktusába történő ütközésének visszamenőleges hatályú megállapítása esetén sem minősül jogsértőnek, ezért nem alkalmazhatóak az adóeljárásban ismeretes jogorvoslati lehetőségek.
- [20] Az elsőfokú bíróság összegző értékelése szerint az alperes a felperes által vitatott közigazgatási cselekményében megalapozottan, tényszerűen, így jogszerűen rögzítette azt, hogy az EUB nem mondta ki az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabálynak az EU kötelező jogi aktusába ütközését, így nem alkalmazható az Art. 196. §-a.
- [21] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló felperesi kérelmet az elsőfokú bíróság elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [22] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte annak megállapításával, hogy az Áfa tv. 11. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés kapcsán, az azt alkalmazó közigazgatási gyakorlat vonatkozásában, az EUB ítéletben kimondásra került annak az uniós joggal való ellentéte. Másodlagosan, ugyanezen iránymutatással, az alperesi határozatnak az elsőfokú határozatra kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú adóhatóság új eljárásra utasítását indítványozta.
- [23] Az Art. 196. § (1) bekezdésének értelmezése kapcsán előadta, hogy a normaszövegből, illetve az ahhoz kapcsolódó jogalkotói indokolásból – figyelemmel a Mód.tv. indoklására is – az állapítható meg, hogy az Art. 196. § szerinti adó-visszatérítési eljárásnak abban az esetben van helye, ha valamely uniós jogi aktus nem megfelelően került implementálásra a magyar jogrendszerbe, amely nem megfelelő implementálás következtében az uniós joggal ellentétesen megfizetett adó visszatérítésére igényt tarthatnak az adóalanyok. Azaz, az Art. 196. § (1) bekezdésében foglalt eljárás azon helyzetek rendezésére szolgál, amikor az implementációs kötelezettség megsértésre került, és ezen

- megsértésből eredően adófizetési kötelezettség lépett fel valamely adóalagnál.
- [24] Az Art. 196. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságához nem szükséges egy magyar, nemzeti adójogi norma EUB általi előzetes döntéshozatali eljárásban történő uniós jogi aktusba ütközésének kimondása, így a jogerős ítélet indokolása jogszabálysértő. Az Art. 196. § (1) bekezdése szerinti adó-visszatérítési eljárások többségében a C-292/19. számú, PORR ügyben hozott végzés került megjelölésre. Azzal kapcsolatban nem merült fel, hogy nem adhatna alapot az Art. 196. § (1) bekezdése szerinti eljárásra, függetlenül attól, hogy a PORR végzésben nem került megállapításra az Áfa törvény HEA-irányelvbe ütközése.
- [25] Az EUB ítélet értelmezéséből következően, figyelemben tartva az ismertetett kúriai ítéletekben rögzített jogértelmezést, illetve módszert, megállapítható az Áfa törvény 11. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés uniós jogba ütközése. Az Áfa törvény 11. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés a magyar jogrendszerben ugyanis nem akként érvényesült, mint az annak alapjául szolgáló, a HEA-irányelv 16. cikkében foglalt rendelkezéshez tulajdonított EUB értelmezés szerint kellett volna. Az eltérő érvényesülésből pedig megállapítható, hogy a HEA-irányelv 16. cikkében foglalt rendelkezés nem az uniós joggal összhangban került implementálásra a magyar jogrendszerbe.
- [26] Figyelemmel az EUB hatáskörére és a kúriai ítéletekben foglalt értelmezésre, nem fogadható tehát el a jogerős ítélet [30] pontjában lévő azon megállapítás, miszerint mindenképpen az Áfa tv. vonatkozásában kell az EUB-nak megállapítania az uniós jogba ütközést az Art. 196. § (1) bekezdése szerinti eljárás alkalmazhatóságához.
- [27] Hivatkozott arra is felperes, hogy a jogerős ítéletben foglalt értelmezéssel ellentétes adóhatósági gyakorlat is fellelhető. Az elsőfokú adóhatóság az EUB C-335/19. számú ítéletére alapított Art. 196. § (1) bekezdése szerinti eljárásban a kérelemnek helyt adott, holott ebben az ítéletben – hasonlóan a PORR végzéshez – az EUB kizárólag a HEA-irányelv 90. cikkéhez kapcsolódó EU konform értelmezést végzett.
- [30] Hivatkozott a C-835/18. számú ítélethez kapcsolódó főtanácsnoki indítvány kapcsán a tényleges érvényesülés elvére, amelyből adódóan az Art. 196. § (1) bekezdésében foglalt adó-visszatérítési eljárásnak biztosítania kell, hogy az uniós joggal és az annak részét képező adósemlegesség elvével ellentétesen megfizetett adó visszatérítésre kerüljön.
- [31] A felperes álláspontja szerint – figyelemmel a tényleges érvényesülés elvére is – az Art. 196. § (1) bekezdésében foglalt adó-visszatérítési eljárás akkor is alkalmazható, ha ugyan a normaszöveg szintjén nem állapítható meg az implementációs kötelezettség megsértése, azonban a normaszöveghez kapcsolódó, az azt alkalmazó közigazgatási (bírói) gyakorlat ellentétes az uniós joggal.
- [32] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását indítványozta.
- [33] A felperes az alperesi ellenkérelmére nyilatkozatot nyújtott be. Megerősítette azon álláspontját, hogy az Art. 196. § (1) bekezdése nem tartalmaz olyan követelményt, hogy az eljárásnak csakis olyan EUB döntés alapján van helye, amelyet magyar nemzeti adójogi norma kapcsán kezdeményezett döntéshozatali eljárásban hoztak meg.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [34] A felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.
- [36] Az Art. 196. § (1) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabály alaptörvény-ellenességét, önkormányzati rendelet esetén más jogszabályba ütközését, illetve az Európai Unió kötelező jogi aktusába ütközését a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal állapítja meg és a döntés alapján az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, az elsőfokú adóhatóság az adózó kérelmére a visszatérítést – a döntésben foglalt eltérésekkel – e § rendelkezései szerint teljesíti.
- [37] A felperes visszatérítési kérelmét az Art. eljárási szabályt tartalmazó 196. § (1) bekezdésére alapította. A kérelemben megjelölt termékértékesítések esetében az anyagi jogi háttér az Áfa tv. termékértékesítés fogalmát definiáló 11. §-a volt, amely mögött a közvetlenül hatályosuló HEA-irányelv áll. A jelen közigazgatási per tárgya nem annak vizsgálata volt, hogy a felperesnek van-e az Áfa tv. 11. § (1) bekezdése alapján áfafizetési kötelezettsége vagy sem. Erre a felek által hivatkozott, folyamatban lévő, Adóellenőrzésen alapuló közigazgatási perben kerül sor. A per tárgya az 196. § (1) bekezdésének alkalmazhatósága volt. Az eljárási szabályok meghatározása esetében az Európai Unió tagállami főszabály szerint, uniós eljárási normák hiányában, fenntartják autonómiájukat, amely eljárási szabályokat azonban az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elve alapján vizsgálhatja az EUB.
- [38] Az EUB gyakorlatában a tagállami eljárási szabályok az egyenértékűség elvének akkor felelnek meg, ha az uniós jog érvényesítésénél nem kerül sor hátrányosabb eljárásra, mint a nemzeti jogon alapuló keresetknél. A tényleges érvényesülés elvét jellemzően az egyenértékűség elvével párhuzamosan kell alkalmazni, lényegében a tagállami eljárásjog és az uniós jog közötti kapcsolatot rendező alapelv. Ez is magában hordozza egyrészt azt a követelményt, hogy a tagállamok az uniós jog érvényesítésénél ne alkalmazzanak hátrányosabb eljárást, mint a nemzeti jogon alapuló keresetknél, másrészt pedig kifejezi az uniós jognak az elveken nyugvó elsőbbségét a tagállami eljárásjoggal szemben.
- [39] Az Art. 196. §-ához nem kapcsolódik közvetlenül hatályosuló uniós eljárási szabály, a norma a tagállami autonómia révén, szabadon került meghatározásra. Az is megállapítható, hogy a felperes által kezdeményezett, az elsőfokú bíróság által elutasított előzetes döntéshozatal kezdeményezésére irányuló indítvány nem az egyenértékűség és tényleges érvényesülés által meghatározható keretek között mozgott: a felperes az Áfa tv. 11. § (1) bekezdése kapcsán sérelmezte, hogy az adóhatósági gyakorlat általi jogértelmezés, megfelelő implementáció hiányában, ellentétes a C-528/19. számú ítéletben levezetett jogértelmezéssel. A felperesnek az anyagi jogi szabályt tartalmazó Áfa tv. 11. § (1) bekezdésére vonatkozó, a hatósági joggyakorlat nem megfelelő implementációjára

- vonatköző előadása nem hozható okozati összefüggésbe az eljárási szabályok megfelelésével, és az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvek mentén sem észlelt a Kúria olyan anomáliát, amely szükségessé tette volna az EUB bevonását az Art. 196. § (1) bekezdésével összefüggésben. Az okozati összefüggések hiányára tekintettel a Kúria – a [42]–[44] bekezdésben foglaltakat meghaladóan – mellőzte a felülvizsgálati kérelem implementációs előadásainak ennél részletesebb elemzését.
- [40] Az Art. 196. §-ának megalkotására annak érdekében került sor, hogy amennyiben megállapítják az adókötelezettséget előíró, az adózók és az adóhatóság által követett jogszabály visszamenőleges hatályú alkotmányellenességét vagy azt, hogy ez a jogszabály a közösségi jogba ütközik, akkor az adózók érvényesíthessék az emiatt keletkezett visszatérítési igényüket. Az Alkotmánybíróság a 3040/2021. (II. 19.) AB határozatával elutasította az Art. 196–197. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt. Indokolásának [54] pontjában kimondta, hogy az Art. 196. §-a alapján, ha az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az EUB visszamenőleges hatállyal állapítja meg valamely adókötelezettséget előíró jogszabály „jogellenességét” (alaptörvény-ellenességét, magasabb szintű jogszabályba vagy uniós jogba ütközését), akkor az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, amelyet kérelem alapján tud érvényesíteni.
- [41] Az Art. 196. §-a szerinti eljárásra a közösségi jogba ütközés esetén tehát csak abban az esetben kerülhet sor, ha a nemzeti szabályozás nem megfelelő voltát mondja ki az EUB. A felperes által hivatkozott C-528/19. számú ítélet a hesseni pénzügyi bíróság német nemzeti jogra tekintettel a Hatodik irányelv értelmezését kérő előterjesztése nyomán keletkezett, az Art. 196. §-ával nem hozható összefüggésbe; így az elsőfokú bíróság helytállón tekintette alaptalannak a felperes EUB ítéletre alapított előadását.
- [42] A felperes által a felülvizsgálati kérelemében hivatkozott, PORR ügyben hozott C-292/19. számú végzés magyar indítványra keletkezett, olyan nemzeti jogszabályi környezetben, amely akkor még nem adott lehetőséget a behajthatatlanná vált követelések esetén az áfaalap csökkentésére. Erre a végzésre tekintettel iktatta be a jogalkotó 2020. január 1-jei hatállyal az Áfa tv. 77. § (7)–(10) bekezdéseit. A PORR ügyben végső soron a megfelelő anyagi jogi implementáció hiányára világított rá az EUB az előzetes döntéshozatali eljárásban.
- [43] Felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra is, hogy egy másik adóügyben az elsőfokú adóhatóság az EUB lengyel indítványra hozott C-335/19. számú ítéletére alapított Art. 196. § (1) bekezdés szerinti eljárásban a kérelemnek helyt adott. Az EUB ezen ítéletében – ugyanúgy, mint a PORR ügyben – a HÉA-irányelvvel ellentétes nemzeti szabályozást állapított meg. Az ítélet 53. pontja szerint a HÉA-irányelv 90. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a hÉa-alap csökkentését azon feltételnek rendeli alá, hogy a termékértékesítés vagy a szolgáltatásnyújtás időpontjában, valamint az ezen adócsökkentés érvényesítésére irányuló adóbevallás helyesbítésének a benyújtását megelőző napon az adós aktív hÉa-alanyként legyen nyilvántartva, és ne álljon fizetéseképtelenségi vagy felszámolási eljárás alatt, és hogy az adóbevallás helyesbítésének a benyújtását megelőző napon maga a hitelező továbbra is aktív hÉa-alanyként legyen nyilvántartva. A C-335/19. számú ítélet ugyan más tagállami indítvány nyomán keletkezett, de a magyar nemzeti jogban is jogszabályváltozást idézett elő: a jogalkotó 2021. június 10-től hatályon kívül helyezte az Áfa tv. 77. § (7) bekezdés d)–g) pontjait.
- [44] A Kúria hangsúlyozza, hogy a C-292/19. és a C-335/19. számú ügyekben az EUB az irányelvek adott rendelkezésének értelmezése kapcsán kimondta, hogy azzal ellentétes az ettől eltérő tartalmú nemzeti szabályozás. Annak következtében, hogy a lengyel indítványra hozott C-335/19. számú ítéletben szereplő, az irányelvekkel ellentétes egyes jogintézmények a magyar jogban is léteztek, nem volt akadálya az ezekre alapított visszatérítési igények teljesítésének. A felperes által a visszatérítési igény alapjaként megjelölt C-528/19. számú ítéletben azonban ilyen, az indítványozó nemzeti szabályozására vonatkozó vagy más nemzeteknél annak megfeleltethető megállapítás nem szerepel, az EUB egy konkrét, meghatározott tényállás alapján folytatta le a Hatodik irányelv adott cikkeinek értelmezését, de a nemzeti jogba ütközést nem állapította meg. Ezekre az indokokra figyelemmel tekintette alaptalannak a Kúria a felülvizsgálati kérelem PORR végzést érintő Kfv.V.35.149/2021/8. számú ítéletre történt hivatkozását is.
- [45] Az EUB az előzőek szerint a magyar tagállami jogra nem csupán a kötelezettségszegési eljárások során, hanem az előzetes döntéshozatali eljárásokban is képes közvetlen hatást gyakorolni. Az EUB érintett határozatainak tényleges tartamát is figyelembe vette a Kúria akkor, amikor azt állapította meg, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság az Art. 196. § (1) bekezdésének értelmezése során eleget tett az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelményeknek, az Alkotmánybíróság által – egyebek mellett – a 3128/2019. (VI. 5.) AB határozatban lefektetett elveknek. Az általa választott értelmezés megfelelt az Art. 196. § (1) bekezdése tényleges tartalmának.
- [46] A perben vizsgálandó kérdés az volt, hogy az Art. 196. §-a mikor ad lehetőséget a visszatérítési igény teljesítésére. A jogerős ítélet megalapozottságát így csupán eljárásjogi szempontból kellett és lehetett elemezni. Ez az eljárási szabály pedig nem áll oksági kapcsolatban az unió tagállamainak a forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról, az egységes adóalap-megállapításról szóló irányelvvél.
- [47] Az elsőfokú bíróság helytállón hangsúlyozta az anyagi és eljárásjogi szabályozás kettéválasztását, és megalapozottan döntött kizárólag az eljárásjogi szabály alkalmazása mellett, az Art. 196. § (1) bekezdésének értelmezését megfelelően végezte el. A jogerős ítélet indokolásában a Kp. 84. § (2) bekezdésére tekintettel alkalmazandó Pp. 346. § (3)–(7) bekezdéseinek megfelelően részletesen rögzítette a tényállást, ismertetve az adóigazgatási eljárás megállapításait, a felperes keresetét, az irányadó

jogszabályt, alkalmazására pontos és helytálló magyarázatot adott, döntését részletesen megindokolta. A jogerős ítélet és a Kúria együttes álláspontja szerint az áfavisszatérítési igény Art. 196. § (1) bekezdése szerinti eljárásban történő érvényesítéséhez az EUB-nak a HEA-irányelv értelmezése mellett az Áfa törvényben szereplő jogintézmény vonatkozásában a nemzeti jog uniós jogba ütközését is meg kell állapítania. Az EUB kizárólag HEA-irányelvet értelmező döntésére nem alapítható visszatérítési igény.

- [48] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.I.35.130/2023/8.szám)

19 Tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem a Harmtv. 17. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdésére figyelemmel akkor terjeszthető elő, amennyiben a meghosszabbítás iránti kérelem előterjesztésekor a kérelmezővel szemben nem indult meg, nincs folyamatban a korábbi tartózkodási engedély visszavonására irányuló eljárás [2007. évi II. törvény (Harm.tv.) 17. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az algériai állampolgárságú, 1995-ben született felperes első alkalommal 2020. július 8-án nyújtott be tanulmányok folytatása célú tartózkodási engedély és tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum kiadása iránti kérelmet Magyarország Algírban működő külképviseletén, melyre tekintettel kiállításra került részére 2021. július 15. napjáig érvényes tartózkodási engedély, mely több alkalommal meghosszabbításra került, legutóbb 2023. augusztus 2-ig. A felperes 2020–2021. tanév I. és II. félévében aktív hallgató volt.
- [2] 2022. április 12-én, az érvényes tanulmányi célú tartózkodási engedélye hatálya alatt terjesztette elő az elsőfokú idegenrendészeti hatóságnál jövedelemszerzési célú tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelmét.
- [3] Az elsőfokú idegenrendészeti hatóság 2022. július 11-én kelt, 106-I-38239/12/2022-T számú határozatával a felperes kérelmét a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 18. § (1) bekezdés *d)* és *f)* pontjaira hivatkozva elutasította.
- [4] Az elsőfokú határozattal szemben a felperes fellebbezést terjesztett elő, melyet az alperes bírált el, és 2022. július 11-én kelt 106-I-38239/1/12/2022-T számú határozatával a határozat rendelkező részét helybenhagyta, a fellebbezést elutasította. Az alperes határozatának indokolása a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem elutasításának indokát az elsőfokú határozattól eltérő jogszerűen helyezte, ugyanis megállapította, hogy a Harmtv. 18. § (1) bekezdés *d)* és *f)* pontjaiban szereplő feltételt a felperes teljesítette, a felperes jövedelemszerzési célja fennáll, lakhatása, megélhetése, utazási költségei is biztosítottak. Emellett azonban megállapította, hogy a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b)* pontja és a 17. § (2) bekezdése miatt a tartózkodási engedély meghosszabbítása nem engedélyezhető, figyelemmel arra, hogy időközben, 2022. november 3-án az alperes helybenhagyta az elsőfokú

idegenrendészeti hatóság 2022. augusztus 8-án kelt, a felperes tanulmányi célú tartózkodási engedélyét visszavonó határozatát. Az alperes határozatának idevonatkozó indokolása szerint a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelemnek csak akkor lehet helyt adni, ha a kérelmező rendelkezik érvényes tartózkodási engedéllyel, és a Harmtv. 17. § (2) bekezdése szerint a tartózkodási engedély akkor tekinthető érvényesnek, ha a visszavonására irányuló eljárás nincs folyamatban. Az alperes a határozata indokolásában hivatkozott a Kúria Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítéletére is.

A kereseti kérelem és a védírat

- [5] Az alperes határozatával szemben a felperes kereseti kérelmet terjesztett elő, amelyben annak elsőfokú döntésre is kiterjedő megsemmisítését kérte az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezése mellett. A kereset szerint az alperes megsértette a Harmtv. 87/M. § (1) bekezdését, mert nem jelölte meg a döntését megalapozó jogszabályhelyeket, s miután a Harmtv. 18. § egyetlen rendelkezésére sem hivatkozott, csak a Harmtv. 17. §-ra, ezzel a döntése hiányos, bírósági felülvizsgálatra alkalmatlan.
- [6] A kereset szerint az elsőfokú idegenrendészeti hatóság csak a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem benyújtását követően kezdte el visszavonni a felperes tanulmányi célú tartózkodási engedélyét, holott a felperes jelenleg is megfelel a Harmtv. 13. § (1) bekezdés *a)*, valamint *c)*, *i)* pontjaiban foglalt valamennyi feltételnek.
- [7] A kereset szerint az alperes tévesen értelmezte a Harmtv. 17. § (2) bekezdését, mert annak a külföldiek joggal való visszaélésének kiszűrése volt a célja, és azt hivatott megakadályozni, hogy amennyiben valakivel szemben megindul a tartózkodási engedély visszavonása iránti eljárás, ne lehessen kibújni a jogkövetkezmények alól azzal, hogy bead egy meghosszabbítási kérelmet. A felperes esetében ilyenről szó nincs, hiszen ő tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel rendelkezett, egy idő elteltével azonban úgy döntött, hogy egyéni vállalkozó lesz.
- [8] Az alperes védíratában a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b)* pontja szövegszerűen nem a kérelem benyújtása, hanem a kérelem kifejezést tartalmazza, azaz nem elegendő, hogy a felperes a kérelem előterjesztésekor rendelkezzen érvényes tartózkodási engedéllyel, további feltétel, hogy az engedély ezt követően se kerüljön visszavonásra. Érvelése alátámasztásaként utalt a Kúria Kfv.II.37.703/2020/4. számú és a Fővárosi Törvényszék 48.K.704.751/2021/7. számú ítéletére is.

A Fővárosi Törvényszék ítélete

- [9] A közigazgatási bíróság a felperes keresetét alaptalannak találta, és azt a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés *a)* pontja alkalmazásával elutasította.
- [10] Az ítélet indokolása idézte a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b)* pontját, mely szerint a tartózkodási engedélyt – ha e törvény másként nem rendelkezik – az a harmadik állampolgár kaphat, aki eleget tesz a 13. § (1) bekezdés *a)*, valamint *c)–i)* pontjaiban

- foglalt feltételeknek, és tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem esetén rendelkezik érvényes tartózkodási engedéllyel. Idézte a Harmtv. 17. § (2) bekezdését, mely szerint a 17. § (1) bekezdés *b)* pontjának alkalmazása során a tartózkodási engedély akkor tekinthető érvényesnek, ha a visszavonására irányuló eljárás nincs folyamatban.
- [11] Az ítélet indokolása rögzítette, hogy a közigazgatási bíróságnak a Harmtv. 17. § (2) bekezdését kellett értelmeznie, azaz annak kérdését kellett eldöntenie, hogy a normaszövegben szereplő „visszavonásra irányuló eljárás nincs folyamatban” a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem benyújtásakor vagy a teljes eljárás folyamatában fennálló feltétel-e.
- [12] A Kúria Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítélet Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b)* pontját értelmező [26] pontját idézte, mely szerint „a szóban forgó jogszabályhely nem a kérelem benyújtásakor kitévelt, hanem a kérelem esetén kitévelt tartalmazza. Mivel a jogalkotó nem szűkítette le a két konjunktív feltételnek való megfelelés követelményét, a kérelem benyújtásának időpontjára, így annak az idegenrendészeti eljárás teljes időtartama alatt egészen a döntés meghozatalának időpontjáig meg kellett felelni.”
- [13] Az ítélet indokolása szerint, mivel az alperes tartózkodási engedély iránti kérelem elutasításáról szóló másodfokú határozat meghozatalakor a felperes tartózkodási engedélyének visszavonására irányuló eljárás még folyamatban volt, a felperes nem tett eleget a Harmtv. 17. § (2) bekezdésében foglalt kógens törvényi rendelkezésnek, azaz az alperes jogszerűen döntött a felperes kérelme elutasításáról.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [14] A jogerős ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben az ítélet hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte az elsőfokú közigazgatási cselekményre is kiterjedő hatállyal, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását indítványozta. A felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)*, *ab)* és *ad)* alpontjai alapján kérte.
- [15] A felülvizsgálati kérelem szerint a Fővárosi Törvényszék tévesen értelmezte a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b)* pontját és (2) bekezdését, és tévesen alapította ítéletét – az álláspontja szerint alapvetően hibás – Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítéletre. Ervelése szerint a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b)* pontját és (2) bekezdését a Harmvhr. 47. § (6) bekezdésével összhangban, valamint a Harmtv.-ben foglalt idegenrendészeti eljárások ügyintézési határidejére [Harmtv. 29/A. § (5)–(5a) bekezdés] tekintettel kellett volna értelmezni és alkalmazni.
- [16] Hangsúlyozta, hogy a felperes a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelme előterjesztésekor a Harmvhr. 47. § (6) bekezdésében foglaltaknak megfelelt, mert a korábban kiadott tartózkodási engedélye még a kérelem beadását követő 30 napon túl is érvényes volt.
- [17] Hangsúlyozta, hogy a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelme benyújtásának napján a korábban kiadott és még érvényes tartózkodási engedélyének a visszavonása iránt az idegenrendészeti hatóság nem indította meg az eljárást, mely tényt a törvényszék ítélete sem vitatta, illetve ebben nem foglalt állást, holott a Kp. alapján ez kötelezettsége lett volna.
- [18] A felülvizsgálati kérelem ervelése szerint az alperes határozatában a felülvizsgáltni kért ítélet indokolásában és a Kúria Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítéletében szereplő azon jogértelmezés, hogy a tartózkodási engedély meghosszabbítása tárgyában folyamatban lévő eljárás során végig rendelkeznie kell a kérelmet előterjesztőnek érvényes tartózkodási engedéllyel, a hatóság részéről joggal való visszaélésre ad alapot.
- [19] Indokoltnak tartotta jogegységi eljárás kezdeményezését a Kúria Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítéletében foglalt jogértelmezéstől való eltérés érdekében.
- [20] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a Fővárosi Törvényszék ítéletének hatályban való fenntartására tett indítványt, álláspontja szerint az ítélet nem jogszabálysértő, és az első-, valamint a másodfokú hatósági határozat megalapozott, sem eljárási, sem anyagi jogi jogszabálysértést nem követtek el.
- [21] Ervelése szerint a Kúria a Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítélete jelen jogvitában irányadó volt, az alperes és a törvényszéki ítélet is helyesen hivatkozott arra. Kiemelte, hogy a Kúria a hivatkozott ítéletében a normaszöveg nyelvtani értelmezését elvégezve megállapította, hogy a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b)* pontjában nem a kérelem benyújtásakor szófordulat, hanem a kérelem esetén szófordulat szerepel, melyből az következtethető, hogy az idegenrendészeti eljárás teljes időtartama alatt, a döntés meghozatalának időpontjáig kell megfelelnie a kérelmezőnek annak a feltételnek, hogy érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezzen.
- [22] Az alperes álláspontja szerint a Kúria korábbi értelmezése nem ad alapot a joggal való visszaélésre, tekintettel arra, hogy az idegenrendészeti hatóság a Harmtv. 88/C. § (2) bekezdése alapján bármikor jogosult a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi tartózkodásának ellenőrzésére.
- [23] Megjegyezte, hogy időközben a felperes tartózkodási engedély visszavonását célzó közigazgatási eljárás befejeződött, a felperes az alperes másodfokú határozatával szemben keresetet is előterjesztett, melyet a Fővárosi Törvényszék 22.K.704.546/2022/9. számú határozatával utasított el, ennek alapján a felperes tartózkodási engedélyének meghosszabbítása fogalmilag és ténylegesen kizárt.
- A Kúria határozata és jogi indokai**
- [24] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdése alkalmazásával befogadta, majd a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése figyelembevételével a kereseti kérelem és ellenkérelem keretei között megvizsgálta a felülvizsgáltni kért ítéletet, majd a vizsgálat után megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem megalapozott az alábbiak miatt.
- [25] A közigazgatási jogvitában az egyetlen jogértelmezési kérdés – miután a felek a tényállást

- nem vitatták – a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b*) pontjának, az alperes határozatának meghozatalakor értelmezése állt, és ennek következtében annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy az alperes és a Fővárosi Törvényszék helyesen alapította-e döntését és a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b*) pontjának értelmezését a Kúria Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítéletére.
- [26] A Kúria először a Kfv.37.703/2020/4. számú ítélet hivatkozhatósága kérdését vizsgálta. A Kúria töretlen gyakorlata szerint ahhoz, hogy egy kúriai határozat jogkérdésre vonatkozó értelmezése kötőerővel bírjon, az ügyszabály fogalmát kell vizsgálni tárgyává tenni. Az ügyszabály fogalma egy nagyon összetett fogalom, melyet esetről esetre kell vizsgálni, és ahhoz, hogy egy kúriai döntés kötőereje megállapítható legyen, nem elegendő a jogértelmezés terén releváns tények azonossága, emellett az alkalmazott anyagi jogszabályok egyezősége is szükséges feltétel (Jpe.I.60.002/2021/7.).
- [27] A Kúria ennek megfelelően vizsgálta az ügyszabály kérdését a Kfv.II.37.703/2020/4. számú ítélettel összefüggésben, és megállapította, hogy az ügyszabály nem állapítható meg az alábbiak miatt.
- [28] A Harmtv. 17. §-át 2021. május 14-i hatálybalépéssel a közbiztonság erősítése érdekében egyes rendészeti igazgatási törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXI. törvény 28. §-a módosította, és beiktatta a 17. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmezési szabályként a Harmtv. 17. § (2) bekezdését, amely a következőkről rendelkezik: „Az (1) bekezdés *b*) pontjának alkalmazása során a tartózkodási engedély akkor tekinthető érvényesnek, ha a visszavonására irányuló eljárás nincs folyamatban.”
- [29] A Kúria a Harmtv. 17. § (2) bekezdése értelmezésénél figyelemmel volt az Alaptörvény 28. cikkében megfogalmazott jogértelmezési elvre, mely szerint a jogszabály szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni, és a jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosulására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjóknak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [30] A Harmtv. 17. §-t módosító 2021. évi XXXI. törvény 28. §-hoz fűzött törvényi indokolás szerint: „A módosítás szerint a visszavonás alatt álló engedélyek meghosszabbítását már nem lehet kérelmezni.”
- [31] A Kúria szerint a törvényi indokolás egyértelműen kijelölte a Harmtv. 17. § (2) bekezdése és ezzel a 17. § (1) bekezdés *b*) pontjának értelmét, mely szerint a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem előterjeszhetőségének az a feltétele, hogy a kérelem benyújtásakor ne legyen a kérelmezővel szemben folyamatban tartózkodási engedély visszavonására irányuló eljárás.
- [32] Figyelemmel arra, hogy a Kúria Kfv.37.703/2020/4. számú ítéletének meghozatala időpontjában, azaz az adott közigazgatási jogvitában a fent ismertetett, 2021. május 14-től hatályos, Harmtv. 17. § (2) bekezdése még nem szerepelt a törvényben, így az alperes határozatában és a Fővárosi Törvényszék ítéletében is hivatkozott irányadó döntés esetében az ügyszabály fogalmáról nem beszélhetünk. A Kúria 1/2020. KJE határozatban elvi érveléssel mondta ki, hogy a közzétett kúriai határozat kötőereje megszűnik, amennyiben jogszabályváltozásra kerül sor.
- [33] Jelen közigazgatási jogvitában a felek részéről nem volt vitatott, hogy a felperes tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem időpontjában az egyébként 2023. augusztus 2-ig érvényes tanulmányi célú tartózkodási engedély visszavonására irányuló eljárás nem indult meg.
- [34] A Harmtv. 17. § (2) bekezdése és a 17. § (1) bekezdés *b*) pontja törvényi indokolás figyelembevételével történő értelmezésének következménye az, hogy a felülvizsgálni kért ítélet és az alperes határozata téves jogértelmezés mellett utasította el a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b*) pontjára hivatkozással a felperes tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelmét. Erre tekintettel a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés *b*) pontja alkalmazásával a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [35] Az elsőfokú idegenrendészeti hatóságnak a felperes tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelméről arra figyelemmel kell döntenie, hogy az a Harmtv. 17. § (1) bekezdés *b*) pontjára hivatkozással nem utasítható el, figyelemmel arra, hogy a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem előterjesztésekor a felperessel szemben a korábban érvényes tartózkodási engedély visszavonására irányuló idegenrendészeti eljárás még nem volt folyamatban.

(Kúria Kfv.II.37.320/2023/5.)

20 Ha a fogyasztóvédelmi és a versenyjogi ügyben kiszabott büntető jellegű közigazgatási szankciók alapját ugyanaz a személy ugyanazon időszakra vonatkozó egyazon tényállásra alapított jogsértése képezi, a ne bis in idem jogelv sérelme megvalósul. Ezt a jogkövetkezmények körében akként kell értékelni, hogy a kiszabott szankciók összessége feleljen meg az elkövetett jogsértés súlyának [Alaptörvény XXIV. Cikk, XXVIII. Cikk; 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.) 1. § (1)–(2) bek., 3. § (1), (2), (3) bek., 7. § (1) bek., 8. § (1) bek., 10. § (1), (3) bek., 11. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes nemzetközi online platformján élőzenei, sport és szórakoztatóipari eseményekre szóló jegyek értékesítéséhez teremt viszonteladói piacot.
- [2] Bejelentésre 2018 októberében Budapest Főváros Kormányhivatala V. Kerületi Hivatala (a továbbiakban: Kormányhivatal) fogyasztóvédelmi eljárást indított a felperessel szemben. A bejelentés szerint a felperes weboldalán a rendelés folyamatában olyan sürgető mondatok jelennek meg, mint „Erre az eseményre nagy a kereslet.”, „A jegyek nagyon népszerűek erre a rendezvényre.”, „62 szekcióra már elfogytak a jegyek”, „Cselekedj gyorsan! 8 másik személy nézi ezt a rendezvényt jelenleg”. A rendelés folyamatában minden lépésnél sürgető jellegű mondat jelenik meg, úgymint: „Ezek a jegyek nem lesznek foglalva ekkortól. Kérjük vedd figyelembe, hogy amennyiben ezeket a jegyeket most elengeded, később lehet, hogy nem lesznek elérhetők ezen az áron.”

- [3] A Kormányhivatal 2019. január 15-én kelt BP-05/200/253/2/2019. számú határozatával a felperes terhére 1,5 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 7. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjának (megtévesztő mulasztás) megsértése miatt. Egyidejűleg kötelezte a felperest, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatát szüntesse meg. A döntés indoka szerint a felperes célja az volt, hogy homályos, érthetetlen, félreérthető mondatokkal és ezek időszerűtlen rendelkezésre bocsátásával stresszhelyzetbe hozza a vásárlót, az ügyleti döntést jelentősen befolyásolja. A jogsértő állapot időtartama kapcsán azt is rögzítette, hogy annak körében nem merült fel releváns adat, így annak értékelése nem volt lehetséges.
- [4] Az alperes a hozzá azonos tárgyban érkezett bejelentést 2018. november 8-án végzésével áttette a Kormányhivatalhoz arra hivatkozással, hogy a bejelentésben megjelölt magatartásra nem állnak fenn az Fttv. 11. § (2) bekezdésében rögzítettek, a jogsértéssel érintett piac sajátosságai miatt nem állapítható meg a gazdasági verseny befolyásolásra alkalmasság.
- [5] A felperes a Kormányhivaltal 2019. november 20-án arról tájékoztatta, hogy a határozattal érintett kereskedelmi gyakorlatát 2019. szeptember 1-jétől módosította.
- [6] Az alperes a felperes kereskedelmi gyakorlatát 2019. január 1-jétől kezdődően vizsgálta, majd megállapításai ismeretében a felperessel szemben 2019. december 19-én versenyfelügyeleti eljárást indított. Eljárása eredményeként 2021. december 7-én kelt VJ/42-110/2019. iktatószámú határozatával megállapította, hogy a felperes 2019 januárjától tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott a weboldalon azzal, hogy a fizetendő árról időszerűtlenül tájékoztatta a felhasználóit, elmulasztotta tájékoztatni őket az átváltási árfolyamról, illetve az árfolyam számítás – platformon alkalmazott – módjáról. A teljes vásárlási folyamat alatt közzétett sürgető jellegű tájékoztatások tartalmuk és vizuális megjelenítésük révén összehatásukban alkalmasak pszichés nyomásgyakorlásra, ezáltal agresszív kereskedelmi gyakorlatot valósítanak meg. Megállapította, hogy a fogyasztói ügyleti döntés torzítására is alkalmas módon nem a szakmai gondosság követelményének megfelelően járt el a felperes akkor, amikor nem tette egyértelművé, hogy kizárólag az értékesítés bonyolítására alkalmas közvetítő platformot üzemeltet, és azt a benyomást keltette, hogy a weboldalon kialakított árakra nincs ráhatása. Következésképpen e gyakorlat folytatását megtiltotta, és kötelezte ennek igazolására a felperest. A jogsértések következményeként összesen 472 millió forint versenyfelügyeleti bírságot szabott ki.
- [7] Döntését alapvetően az Fttv. 1. § (1)–(2) bekezdésére, a 2. § *a*), *d*), *e*), *g*), *h*) pontjaira, a 3. § (1)–(3) bekezdésére, a 4. § (1) bekezdésére, a 7. § (1) és (5) bekezdésére, a 8. § (1)–(2) bekezdésére, a 9. § (1) bekezdésére, a 10. § (3) bekezdésére, a 11. § (1) bekezdésére, a 19. § *c*) pontjára, valamint a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 46. § (1) bekezdésére, a 76. § (1) bekezdésére és a 78. § (1)–(3) bekezdésére alapította. A határozat értelmében az alperes vizsgálta a weboldalon alkalmazott árkommunikációt [Fttv. 7. § (1) bekezdés], a jegyek elérhetőségére vonatkozó tájékoztatásokkal, felhívásokkal kapcsolatos [Fttv. 8. § (1) bekezdés] és a felperes üzleti modelljének kommunikálására vonatkozó [Fttv. 3. § (2) bekezdés] gyakorlatot, a regisztrációt, a bejelentkezést, a személyes és egyéb adatok megadását a tájékozódás vagy szerződéskötés érdekében.
- A kereseti kérelem**
- [8] A felperes keresetében az alperes határozatának megsemmisítését kérte az eljárás lényeges szabályainak megsértése és a tényállás hiányossága miatt, továbbá a határozat megsemmisítése mellett az alperes új eljárásra kötelezését, végül pedig a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését a bírságszámítás körében. Többek között arra hivatkozott, hogy az alperes eljárása és határozata a *ne bis in idem*, azaz a kétszeres értékelés tilalmába ütközik, megsértve ezáltal Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) XXVIII. cikkét, valamint az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 1. §-át. A meghozott döntés szembe megy az Alkotmánybíróság, az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB), valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) gyakorlatával is. Egyebekben vitatta a határozat érdemi megállapításait.
- Az elsőfokú ítélet**
- [9] A törvényszék ítéletével az alperes határozatát megsemmisítette, kimondva, hogy a határozat a kétszeres értékelés tilalmába ütközik, mert a felperes olyan kereskedelmi gyakorlatát vizsgálta, amelyről korábban a Kormányhivatal már állást foglalt.
- [10] Értékelve a kétszeres eljárás tilalmának feltételül szabott személy-, jogalap- és tényazonosság kérdését megállapította, hogy a két eljárás történeti tényállása azonos. Habár a Kormányhivatal a határozatát követő időszakra bírságot nem szabhatott ki, azonban a vizsgált kereskedelmi gyakorlatok egyezősége rögzíthető. Az alperes a felperes magatartását 2019. január 1-jével kezdődően vizsgálta, a Kormányhivatal határozata pedig 2019. január 15-én kelt, így e két időpont között az alperes vizsgálatával is érintett időszak azonos volt. A felperes 2019. szeptember 1-jével módosította kereskedelmi kommunikációját, amely azt is jelenti, hogy 2019. augusztus 30-ig az alperes által vizsgált és a Kormányhivatal határozatával értékelt kereskedelmi gyakorlat szintén nem tért el.
- [11] Az alperes eljárását megindító végzésének meghozatalakor a felperes már módosított kereskedelmi gyakorlatot folytatott a weboldalon.
- [12] Megállapította, hogy mind a Kormányhivatal, mind az alperes mint általános, illetve speciális hatáskörrel rendelkező fogyasztóvédelmi hatóság egyaránt az Fttv.-nek való megfelelést vizsgálta. A Kormányhivatal az Fttv. 7. § (1) bekezdésének megsértését, míg az alperes emellett az Fttv. 8. §-a és a 3. § (2) bekezdésének megsértését állapította meg azzal, hogy a felperesi jogsértések az Fttv. 3. § (1)

- bekezdése szerinti tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat folytatásának tekintendők. Habár a Kormányhivatal az agresszív kereskedelmi gyakorlat Fttv. 8. § (1) bekezdése szerinti megsértését formálisan nem állapította meg, a határozat indokolása azonban tartalmazza azt („fentiekből látható, hogy a vállalkozás célja a homályos, érthetetlen, félreérthető mondatokkal és ezek időszerűtlen rendelkezésre bocsátásával, hogy stresszhelyzetbe hozza a vásárlót, üzleti döntését jelentősen befolyásolja”).
- [13] Ezáltal az alperes és a Kormányhivatal határozata közötti egyetlen különbségként az Fttv. 3. § (2) bekezdése (szakmai gondosság) rögzíthető, amelynek lényege szerint a felperes nem tette egyértelművé a platform természetét és azt a benyomást keltette, hogy a kialakított árakra nincs ráhatása.
- [14] Önmagában abból, hogy a Kormányhivatal eljárása bejelentésre indult, nem következik, hogy kizárólag a bejelentő vonatkozásában vizsgálta volna a felperes üzleti kommunikációját. Ezzel szemben a Kormányhivatal az ügyet közérdekű bejelentésként kezelve nem csupán a felperes és a bejelentő relációját, hanem a felperes általános kereskedelmi gyakorlatát értékelte. A Kormányhivatal általános végkövetkeztetést is levont az üzleti döntés jelentős befolyásolására való alkalmasság vonatkozásában is.
- [15] Utalva a Kúria Kfv.VI.37.026/2022/8. számú ítéletére kifejtette, a *ne bis in idem* elv a hatáskört nem szünteti meg, legfeljebb az eljárási kötelezettséget, illetve a szankció alkalmazását korlátozhatja. Ugyanakkor nem az volt vitatott, hogy az alperes az Fttv. 11. §-a szerinti speciális hatáskörében fogyasztóvédelmi típusú versenyfelügyeleti eljárást folytathatott-e. A Kormányhivatal által tett megállapításokat azonban az alperes tévesen tekintette a felperes egyes, a bejelentő által megadott kommunikációs paneljeinek értékelésére korlátozottnak. Vagyis mind az alperes, mind a Kormányhivatal által vizsgált kommunikáció, kereskedelmi gyakorlat egyező volt és ugyanúgy folyt tovább az alperes által vizsgált időszakban is azzal az eltéréssel, hogy az a Kormányhivatal kötelezésére 2019. szeptember 1-jétől megváltozott. Nem önmagában az időszaknak van meghatározó jelentősége, hanem annak, hogy az időszakok között a felperes gyakorlata a Kormányhivatal határozatának hatásától függetlenül változott-e.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [16] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 121. § (1) bekezdés a) pontja szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárási bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását indítványozta azzal, hogy nem állapítható meg a *ne bis in idem* jogelv megsértése. Másodlagosan kifejtette, hogy amennyiben megállapítható a *ne bis in idem* jogelv sérelme, és az alperes határozata a szankció tekintetében nem felel meg az arányosság elvének, akkor a bíróság kizárólag a bírság tekintetében semmisítse meg a határozatot és kötelezze alperest e körben új eljárás lefolytatására.
- [17] Hangsúlyozta, a jogerős ítélet sérti az Fttv. 10. § (3) bekezdését, az Alaptörvény XXIV. cikkét, a Kp. 2. § (4) bekezdését, 78. § (2) bekezdését és a 84. §-a alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését.
- [18] A jogerős ítélet a *ne bis in idem* elv megsértésére hivatkozva jogellenesen korlátozta az alperes eljárási hatáskörét és tekintette jogszerűtlennek határozatát azon az alapon, hogy korábban mindösszesen részben azonos jogalapon, egyedi bejelentés alapján folytatott le a Kormányhivatal vizsgálatot. Elzárkózott az alperes döntésének érdemi felülvizsgálatától és figyelmen kívül hagyta, hogy a *ne bis in idem* jogelv alkalmazása az ügyben az eltérő tényállás miatt fel sem merülhet. Ha pedig a jogelv alkalmazásának feltételei teljesültek, úgy a szankció alkalmazásának arányossága körében kellett volna a következményeket értékelni, ugyanis nem egy korlátozhatatlan alapjogról van szó, amely a döntés megsemmisítését vonná maga után.
- [19] Az alperes három kereskedelmi gyakorlatot vizsgált szemben a Kormányhivatallal, aki csak egyet. A Kormányhivatal és az alperes által vizsgált időszak nem volt azonos, az átfedő időszak nem bizonyított, de legfeljebb 15 napos átfedés állapítható meg, amely nem elegendő az „*idem*” feltétel megállapíthatóságához. A kétszeres büntetés tilalma arányos szankció alkalmazásával orvosolható mind a kúriai, mind az alkotmánybírósági és az EUB gyakorlat ismeretében.
- [20] A *ne bis in idem* elv alkalmazásának két feltétele van, a *bis* és az *idem*, így feltétel az is, hogy a határozatok ugyanarra a tényállásra vonatkozzanak. Míg a kormányhivatali határozat tényállása szerint a felperes a fogyasztók részére időszerűtlenül rendelkezésre bocsátott piros színnel vagy piros háttérrel megjelenő homályos, félreérthető mondatokkal hozta stresszhelyzetbe vásárlóit, befolyásolva üzleti döntéseiket, addig az alperes eljárásában a pszichés nyomásgyakorlással megvalósított agresszív kereskedelmi gyakorlat mellett két további kereskedelmi gyakorlatot vizsgált: az árakkal kapcsolatos időszerűtlen tájékoztatást, az árakkal kapcsolatos átváltási árfolyamról történő tájékoztatás elmaradását és a szakmai gondosságnak megfelelő követelmények teljesülését. A Kormányhivatal határozata azt állapította meg, hogy bizonyíthatóan egy fogyasztót érintett a jogsértés, míg az alperes arra a megállapításra jutott, hogy a felperes kereskedelmi gyakorlata a gazdasági verseny érdemi befolyásolására volt alkalmas.
- [21] A Kormányhivatal határozata szerint a jogsértés időtartama körében releváns adat nem merült fel, így nem derül ki, hogy mely időszak tekintetében állapította meg a jogsértést. Ebből pedig nem következik, hogy az általa vizsgált időszak a határozat keltéig tartott volna. Ha fenn is állna a 15 nap átfedés, 1070 nap tekintetében semmilyen azonosság nincs és ha egy folyamatosan tanúsított magatartás vonatkozásában állapít meg jogellenességet, az legfeljebb a határozat meghozataláig tarthat.
- [22] Az elsőfokú bíróság döntése alapján a *ne bis in idem* jogelv miatt nem lennének büntethetőek azok a folyamatosan tanúsított jogsértések, amelyekkel a résztvevők a határozatot követően nem hagynak fel. Ellentmondásos az ítélet a körben is, hogy a felperes

- által is igazolt módon legkésőbb 2019. szeptemberétől folytatott módosított kereskedelmi gyakorlatot, ugyanakkor az alperes 2019. december 7-ig terjedő időszak tekintetében állapította meg a jogsértést.
- [23] Az, hogy a felperes elismerte, hogy a magatartását időközben megváltoztatta, szintén kizárja a tényazonosság megállapíthatóságát.
- [24] Tarthatatlannak tartja azt a gyakorlatot is, hogy ha egy online platform működését, kommunikációját egy hatóság egy szempontból vizsgálta és kifogásolta, úgy ugyanazt a változatlan/részben változatlan felületet később más hatóság más szempontból ne értékelhetné.
- [25] A jogellenesen alkalmazott jogkövetkezmény körében utalt a Kúria Kfv.VI.37.026/2022/8. számú döntésére, az Alkotmánybíróság 8/2010. (IV. 18.) AB határozatában, 18/2022. (VIII. 1.) AB határozatában foglaltakra, valamint az EJEB A és B kontra Norvégia ügyében hozott döntésére és az EUB C-117/20. számú bpost-ügyére (ECLI:EU:C:2022:202). Az uniós jog által hangsúlyozottan kiemelt arányosság követelményét az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, ugyanakkor a kiszabott bírság összege nem tekinthető túlzónak, amelyre vonatkozóan az ítélet nem tartalmaz megállapítást.
- [26] Kitért arra is, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában felhívott Kfv.III.37.868/2019/15. számú kúriai döntés nem került közzétételre a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, ezáltal arra vonatkozó jogi érvelést nem tud kifejteni, mindez pedig sérti a jogorvoslathoz való jogát.
- [27] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta. Hangsúlyozta, az alperesi álláspont elfogadása kiüresítené a kétszeres értékelés tilalmát, egyben pedig alapjaiban kérdőjelezné meg a jogbiztonság garanciáit.
- A Kúria döntése és jogai indokai**
- [29] Az alperes felülvizsgálati kérelme – az alábbiak szerint – alapos.
- [30] A felülvizsgálati eljárás kereteit a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem jelöli ki. A Kp. 120. § (5) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [31] Elöljáróban a Kúria rögzíti, a jogerős ítélet az alperes határozatát a *ne bis in idem* elv megsértésére alapítottan semmisítette meg, így a Kúriának a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértések mentén abban kellett állást foglalnia, hogy az alperes eljárása és határozata sértette-e e jogelvet.
- [32] Ennek vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a törvényesen megállapított tényállásból nem helytálló jogi következtetést vont le.
- [33] Az Fttv. 10. §-a nevesíti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat folytatása esetén eljárni jogosult hatóságokat.
- [34] Eszerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt főszabályként a fogyasztóvédelmi hatóság jár el [Fttv. 10. § (1) bekezdés], kivéve, ha az érintett kereskedelmi gyakorlat alkalmas a gazdasági verseny érdemi befolyásolására, mert ebben az esetben a Gazdasági Versenyhivatal jár el [Fttv. 10. § (3) bekezdés]. Ebből következik, hogy a jogalkotó alapvetően nem két hatóság részére telepített párhuzamosan hatáskört, hanem akként szabályozta a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma esetén történő eljárást, hogy ha a gazdasági verseny érintett, az alperes jár el, ennek hiányában a fogyasztóvédelmi hatóság.
- [35] A Kúria Kfv.VI.37.026/2022/8. számú döntésében elvi érveléssel mondta ki, hogy az Fttv. 10. § (3) bekezdésében foglalt hatásköri szabály speciális az Fttv. 10. § (1) bekezdéséhez képest. Ekként a *lex specialis derogat legi generali* elv alapján, ha egy konkrét gyakorlat tekintetében megállapítható, hogy az tisztességtelen és a gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas, akkor a fogyasztóvédelmi hatóság esetleges eljárása sem zárhatja ki az alperes speciális hatáskörét. Következésképpen az alperes hatáskörében járt el. Ugyanakkor a Kúria azt is kiemeli, hogy nem a Kormányhivatal, hanem az alperes határozata a felülvizsgálat tárgya, így a korábban végleges határozattal lezárt eljárás jogszerűségét ebben az eljárásban nem vizsgálhatta.
- [36] A hatáskörtől azonban eltérő kérdés a *ne bis in idem* elv sérelme, amely jogelv alapvetően a büntető eljárások során érvényesülő kétszeres eljárás alá vonás és büntetés tilalmából fejlődött ki.
- [37] A *ne bis in idem* elv [Alaptörvény XXVIII. Cikk (6) bekezdés] tartalmának kifejtése és annak perbeli ügyre történő értékelése során figyelemmel kell lenni a közigazgatási jog Alaptörvényben biztosított sajátosságaira, így elsősorban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogra. Az Alaptörvény XXIV. Cikk (1) bekezdése deklarálja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.
- [38] Habár az Alkotmány a *ne bis in idem* elvét külön nem nevesítette, azt már a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatában olyan alkotmányos jelentőségű rendelkezésnek tekintette, amelyik – összekapcsolva a *res iudicata* elvével – az állam büntetőhatalmának korlátját jelentette.
- [39] Az Alkotmánybíróság e jogelvre vonatkozó gyakorlatát alapvetően a nemzetközi dokumentumok rendelkezéseire alapítottan alakította ki. Az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 14. cikkének 7. bekezdése deklarálja, hogy „[s]enkivel szemben sem lehet büntetőeljárást indítani vagy büntetést kiszabni olyan bűncselekmény miatt, amely miatt az adott ország törvényének és büntetőeljárásának megfelelően jogerős ítélettel már elítélték vagy felmentették”. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke pedig úgy fogalmaz, hogy: „[h]a valakit egy állam büntető törvényének és büntető eljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek

- vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyanezen bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntető eljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki”.
- [40] A perbeli esetben azonban nem két büntetőeljárásról és kiszabott büntetésről, hanem két közigazgatási hatósági eljárásról és alkalmazott jogkövetkezmenyről (bírság) van szó.
- [41] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy az Alaptörvény XXVIII. Cikkében foglalt, egyes büntető anyagi jogi, illetve eljárásjogi gyökerű alkotmányos alapelvek érvényesülési körét nem szűkíti le a szorosan vett büntetőjog területére, hanem esetről esetre mérlegeli, hogy a konkrét ügyben vizsgált jogszabályok a széles értelemben vett jogi felelősségi rendszer olyan elemei-e, amelyek alkalmazásakor érvényesülnie kell az alapelveknek. Az Alkotmánybíróság az értékelés során tehát nem a formális természetű jogági besorolást tekinti döntőnek, hanem az érintett jogszabály tartalmából, funkciójából indul ki, amit megerősített 8/2017. (IV.18.) AB határozatában is.
- [42] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a büntetőjogi gyökerű alkotmányos alapelveknek érvényesülniük kell az olyan – más jogágba sorolt – eljárások tekintetében is, amelyek valamely jogellenes magatartás szankcionálására irányulnak és preventív, valamint represszív jellegű jogkövetkezmeny alkalmazásával zárulnak. A 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban foglalta össze és erősítette meg ebbéli álláspontját a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint az ártatlanság védelme tekintetében, megállapítva, hogy az említett rendelkezések által felőlelt alkotmányos garanciarendszer nem csupán a szoros értelemben vett büntetőjog (*hard core of criminal law*) területére terjedhet ki, hanem például a szabálysértési, fegyelmi vagy versenyfelügyeleti (közigazgatási) eljárásokra is abban az esetben, ha az alkalmazott szankciók büntetőjogi természetűek, azaz megfelelnek az EJEB gyakorlatában kialakított ún. Engel kritériumoknak [Maresti kontra Horvátország (55759/07.), Nykänen kontra Finnország (11828/11.)].
- [43] Az EJEB gyakorlata szerint a jogelv akkor vehető figyelembe, ha a kérelmezővel szemben két olyan eljárás folyt, amelyek mindegyike büntető jellegű, mindkét eljárás tárgya a kérelmező által elkövetett ugyanazon jogellenes cselekmény és a kérelmezőt az egyik eljárásban jogerős döntésben elítélték vagy felmentették [Dungveckis kontra Litvánia (32106/08)].
- [44] A Kúria mindezek ismeretében először is azt vizsgálta, a vizsgált eljárások és kiszabott bírságok megfelelnek-e a kritériumoknak, azaz az eljárások és a szankciók büntetőjogi természetűek-e.
- [45] A szankciók büntető jellegének megállapítása során az adott jogsértés nemzeti jog szerinti minősítése, a szankció célja és címzettje köre, valamint a jellege és súlya vizsgálendő. Az első feltétel hiánya esetében is megállapítható az alkalmazott szankció büntető jellege, a második és a harmadik kritérium alternatív jellegű, így bármelyik feltétel fennállta esetén a szankció büntető jellegűnek minősül. Ha azonban sem a második, sem a harmadik feltétel alapján nem dönthető el, akkor a két feltétel együttes, kumulatív alkalmazásának is helye lehet.
- [46] Ha a Kormányhivatal a fogyasztóvédelmi hatósági eljárása során megállapítja az Fgytv. 45/A. § (1)–(3) bekezdéseinek a megsértését, akkor az eset lényeges körülményeinek figyelembevételével és az arányosság követelményének szem előtt tartásával az Fgytv. 47. §-ában felsorolt jogkövetkezmenyeket alkalmazhatja. Az Engel-kritériumok vizsgálatával a Kormányhivatal által alkalmazott fogyasztóvédelmi bírság kiszabásának a célja az, hogy a fogyasztók érdekeit védje a jogsértő vállalkozási tevékenységekkel szemben, azoknak a megelőzésére vagy megtorlására is szolgál. A kiszabott összeg mértéke igazodik az elkövetett jogsértő tevékenység súlyához. A megtorló jellegre tekintettel a Kormányhivatal által kiszabott fogyasztóvédelmi bírság büntető jellegű szankciónak minősül.
- [47] Az alperes által alkalmazott versenyfelügyeleti bírság kiszabásának a célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen magatartástól, továbbá az, hogy megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. Fontos cél az egyedi és az általános elrettentés is. A kiszabott összegnek a jogsértés gazdasági jelentőségének kifejezése mellett alkalmasnak kell lennie arra is, hogy a jogsértő magatartást tanúsító vállalkozás számára megfelelő büntetést helyezzen kilátásba. A fentiek alapján megállapítható, hogy az alperes által kiszabott versenyfelügyeleti bírság szintén büntető jellegű szankciónak minősül.
- [48] A Kúriának ezt követően azt kellett vizsgálnia, hogy a büntető jellegű jogkövetkezmenyek kiszabására azonos jogsértővel szemben ugyanazon jogellenes cselekmény miatt került-e sor a két hatósági eljárásban.
- [49] A jogsértő személyének azonossága egyértelműen megállapítható, így a Kúria a tényállás azonosságát vizsgálta.
- [50] E tárgyban az EJEB büntetőügyekben kialakított gyakorlata is azt támasztja alá, hogy az „azonos bűncselekmény” kitétel megállapíthatósága szempontjából nem a jogi minősítés bír meghatározó jelentőséggel, hanem a cselekmény ténybeli alapjainak kell azonosnak lenniük [Sergey Zolotukhin kontra Oroszország (14939/03.), Maresti kontra Horvátország (55759/07.)]. Az EUB szintén arra az álláspontra helyezkedett, hogy az „ugyanazon cselekmény” fogalma alatt a történeti tényállás azonosságát kell érteni, függetlenül a jogi minősítéstől [C-436/04 – Van Esbroeck ügy (ECLI:EU:C:2006:165)].
- [51] A két határozat megállapításainak összevetéséből látható, hogy a Kormányhivatal azért marasztalta a felperest, mert a vállalkozás célja a homályos, érthetetlen, félreérthető mondatokkal és ezek időszerűtlen rendelkezésre bocsátásával az volt, hogy stresszhelyzetbe hozza a vásárlót, ügyleti döntését jelentősen befolyásolja. Megállapítását arra alapította, hogy olyan mondatok szerepeltek a weboldalon, miszerint „Már csak hat jegy maradt.”, „Az oldalunkon erre az eseményre fennmaradt jegyek”, „Kevesebb, mint 4% jegy maradt erre az eseményre.”, „Az oldalunkon fennmaradó jegyek az esemény helyszínéhez becsült kapacitásának %-a” „Nemrégiben elkelt. Valaki más megy el helyetted.” Mindezen mondatokat alkalmasnak találta arra, hogy stresszhelyzetbe hozzák a fogyasztót, aki joggal

- feltételezi, hogy az egész esemény tekintetében már csak annyi jegy eladó.
- [52] Ellenben az alperes határozata egyértelműen rendelkezik arról, hogy 2019 januárjától elemezte a felperes kereskedelmi gyakorlatát. Vizsgálta a fizetendő vételárra vonatkozó kommunikációt és megállapította, hogy az árról időszertlenül tájékoztatta a felhasználóit, valamint elmulasztotta tájékoztatni a felhasználókat az átváltási árfolyamról, annak tényéről és az árfolyam számítás – platformon alkalmazott – módjáról. A vizsgálat és a megállapítása arra is kitér, hogy a fogyasztói üzleti döntés torzítására is alkalmas módon nem a szakmai gondosság követelményének megfelelően járt el a felperes, amikor nem tette egyértelművé, hogy kizárólag az értékesítés bonyolítására alkalmas közvetítő platformot üzemeltet, továbbá azt a benyomást keltette, hogy a weboldalon kialakított árakra nincs ráhatása.
- [53] Az alperes által vizsgált felperesi árkommunikációs, valamint az üzleti modell kommunikálására vonatkozó gyakorlat és a szakmai gondosság követelményének megsértése miatt megállapított jogsértések tekintetében tényállásbeli azonosság nincs, így nem volt akadálya az eljárás lefolytatásának. Nincs ugyanis arra vonatkozó adat, hogy a Kormányhivatal a jegyvásárlás folyamatát, az árkommunikációt, az átváltási árakat, a weboldalon kialakított árakra vonatkozó közrehatást és mindezek kommunikációját vizsgálta és értékelt volna. Erre a bejelentés sem terjedt ki, a Kormányhivatal jogkövetkezményt sem alkalmazott e körben. Ugyanakkor az alperes a fizetendő vételárat, az alkalmazott átváltási árfolyamot, illetve annak számítási módjával összefüggő gyakorlatot, az eladót terhelő költségeket és az eladói jegyárat, az átváltással, árfolyamokkal és pénzzemmel kapcsolatos információkat és a teljes ár elemeiről nyújtott információkat részletesen vizsgálta és tett megállapításokat. Ugyanúgy kiterjedt a vizsgálata a platform-üzemeltetői vagy eladói státusszal és az árazásra való ráhatással kapcsolatos felperesi kommunikációra is. Ebből következik, hogy tényállásbeli azonosság hiányában a határozat rendelkező része első bekezdése első és harmadik albekezdésének körében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat körében tett megállapítások kapcsán a *ne bis in idem* elv sérelme nem merülhet fel.
- [54] Végezetül a Kúria vizsgálta az alperes határozatának azon megállapítását (rendelkező rész első bekezdés második albekezdés), miszerint a felperes a teljes vásárlási folyamat alatt (főleg az elérhetőséggel, kereslettel kapcsolatos) sürgető jellegű tájékoztatásokat tett közzé, amelyek tartamuk és vizuális megjelenítésük révén összehatasukban alkalmasak pszichés nyomásgyakorlásra, így agresszív kereskedelmi gyakorlatot valósítanak meg. Ekkor az alperes pontosan a vásárlási folyamat során érvényesülő sürgető jellegű tájékoztatásokat vette górcső alá és megállapításait is erre vonatkozóan rögzítette azzal, hogy eljárása során első alkalommal 2019. január 8-án, azaz a Kormányhivatal határozata meghozatala előtt készített képernyőfotót.
- [55] A Kúria megállapította, hogy a fogyasztóvédelmi ügyben szóban forgó büntető jellegű közigazgatási szankció és a versenyjogi ügyben kiszabott szankció alapját ebben az esetben egyazon tényállásra alapított jogsértés képezi. Attól függetlenül, hogy a Kormányhivatal az Fttv. 7. § (1) bekezdésének megsértését, míg az alperes az Fttv. 8. §-ának megsértését állapította meg, rögzíthető, hogy mindkét jogsértés az Fttv. 3. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat folytatásának tekintendő, és mindkét megállapítás a felperes azon tevékenységét szankcionálta, hogy olyan sürgető jellegű tájékoztatásokat tett közzé, amelyek tartalmuk és vizuális megjelenítésük révén összehatasukban alkalmasak voltak pszichés nyomásgyakorlásra, befolyásolták a fogyasztói döntéshozatalt.
- [56] Az ugyanazon cselekmény kritériuma folytatólagos jogsértés esetén egyazon időszakot kell lefedjen.
- [57] Bár a Kormányhivatal határozata kifejezetten rögzíti, hogy a jogsértő állapot időtartama körében releváns adat nem merült fel, így annak értékelése nem volt lehetséges, az megállapítható, hogy a határozat keltét, azaz 2019. január 15-ét követően vizsgálati cselekményt a Kormányhivatal nem végzett, jogkövetkezményt az ezt követő időszakra nem állapított meg. A vizsgált időszak rögzítésének hiányából az következik, hogy a megállapított és értékelt jogsértés a határozat keltéig terjed.
- [58] A Kúria szerint a vizsgálati időszak ismeretének pontos hiánya nem értékelhető a felperes terhére, ekként a Kúria úgy tekintette, hogy 2019. január 1. és 2019. január 15. közötti időszakban mind az időszak, mind a tényállás azonossága megállapítható, ezáltal a *ne bis in idem* jogelv sérelme is. Ebben az időszakban az alperes kifejezetten azon felperesi kereskedelmi gyakorlatot vizsgálta, amelyre vonatkozóan korábban a Kormányhivatal jogsértést állapított meg és azt bírsággal szankcionálta.
- [59] A Kúria rámutat, az eljárások átfedésének hossza nem releváns, annak rövidebb időtartama semmilyen módon nem enyhíti a kétszeres értékelés tilalmának sérelmét, amely jelen esetben 15 napot fed le. Azonban a 15 nap egyezősége nem hagyható figyelmen kívül és jelen esetben az alkalmazott jogkövetkezmény körében értékelendő.
- [60] Ahogyan arra az EUB C-117/20. számú bpost ügyében is rámutatott amikor kimondta, az azonos tényállás miatt folyó eljárás nem feltétlenül sérti a *ne bis in idem* elvét, ha az eljáró hatóságok közötti kommunikáció megfelelően működik, a két eljárást összehangoltan folytatják és a kiszabott szankciók összessége megfelel az elkövetett jogsértés súlyának. A *ne bis in idem* elv lényege ugyanis jelen esetben abban áll, hogy ugyanazon cselekmény miatt ugyanazt a személyt nem lehet úgy egynél többször megtorló, represszív jellegű szankcióval sújtani, úgy, hogy az utóbb eljáró szerv nem veszi figyelembe az előbb eljáró szerv által már kiszabott szintén büntető jellegű szankciót. A szankcióknak együttesen kell arányban állniuk a jogsértés miatti felelősség súlyával.
- [61] A Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzé nem tett Kfv.III.37.868/2019/15. számú kúriai döntésre hivatkozás körében a Kúria hangsúlyozza, az akkor jogszerű, ha az eljáró bíróság kifejezi azt is, hogy milyen tény, illetve jogkérdésben és mely megállapítás alapján releváns az ügyben a döntés. Ennek hiánya azonban az alperes jogorvoslatához való jognak sérelmét nem jelentette.

- [62] A fentiekre figyelemmel a Kúria az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdése szerint hatályon kívül helyezte és az eljárás elsőfokú bíróságát új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [63] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a felperes kereseti kérelmét érdemben teljes egészében kell vizsgálnia azzal a megállapítással, hogy a *ne bis in idem* elv sérelme kizárólag a rendelkező rész első bekezdése második albekezdésében foglalt jogsértés körében és a 2019. január 1. és 2019. január 15. napja közötti időszakban állapítható meg, amely a szankció körében értékelendő.

(Kúria Kfv.III.37.366/2023/7.)

21A Földforgalmi tv. 2021. november 29-én hatályos 19. § (5) bekezdés második fordulatának alkalmazása során nem feltétel, hogy a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználónak valamennyi a szerződéssel érintett ingatlanban tulajdonosnak kell lennie [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 153. § (4) bek.; 2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) 19. § (5) bek.]

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I–III. rendű alperesi érdekelték mint eladók és a IV. rendű alperesi érdekelt mint vevő 2021. november 29-én adásvételi szerződést kötöttek a d-i /3, /1, /6, /7, /11, /12, /77 helyrajzi számú, a m-i /51 helyrajzi számú, valamint a z-i /21, /13, /15, /18, /46 és /53 helyrajzi számú ingatlanokra 120 000 000 forint egybefoglalt vételárért.
- [2] Az ingatlanok változó módon az egyes eladók tulajdonát képezték, azok egymással nem szomszédosak.
- [3] A szerződés 20. pontjában rögzítést nyert, hogy az ingatlanok egybefoglalt vételáron kerülnek eladásra, figyelemmel arra, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 19. § (5) bekezdése szerint több földnek egybefoglalt vételáron történő eladására akkor kerülhet sor, ha azok egymással szomszédosak, vagy a földhasználati nyilvántartásra bejegyzett földhasználója ugyanaz a személy. A szerződő felek rögzítették, hogy az adásvétel tárgyát képező ingatlanok bejegyzett földhasználója ugyanaz a személy, a II. rendű alperesi érdekelt. Mindezekre figyelemmel elővásárlásra jogosult nyilatkozatot kizárólag az adásvételi szerződés egészére lehet tenni.
- [4] A szerződés 36. pontjában a IV. rendű alperesi érdekelt vevő kijelentette, hogy a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés c) pontja és 18. § (2) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján elővásárlásra jogosult mint helyben lakó szomszéd földműves, továbbá helyben lakó állattartó telepet üzemeltető földműves.
- [5] Az adásvételi szerződés közzétételét követően a felperes 2022. február 11-én a szerződésben rögzített ingatlanok közül a z-i /21, /13, /15, /18, /46 és /53 helyrajzi számú ingatlanokra elfogadó nyilatkozatot tett, elővásárlási jogát a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés d) pontjára és a 18. § (4) bekezdés a), b) pontjaira alapította mint helyben lakó fiatal földműves, aki östermelők családi gazdaságának tagja.
- [6] Az alperes a 2022. április 21-én hozott 572787-4/2022. számú határozatával az adásvételi szerződés alapján a IV. rendű alperesi érdekelt szerződés szerinti vevő tulajdonszerzését az V. rendű alperesi érdekelt állásfoglalásának megfelelően jóváhagyta.
- [7] Az indokolás szerint a felperes az adásvételi szerződést nem teljes terjedelmében fogadta el, annak ellenére, hogy az annak tárgyát képező ingatlanokat az eladók egybefoglalt vételáron adták el. Ezért a hatóság a felperes által benyújtott elfogadó nyilatkozatot a Földforgalmi tv. 21. § (9) bekezdését alkalmazva figyelmen kívül hagyta. Míután az V. rendű alperesi érdekelt állásfoglalásával a szerződés jóváhagyását a IV. rendű alperesi érdekelt szerződés szerinti vevővel támogatta, így a döntés ennek megfelelően került meghozatalra.

A kereseti kérelem

- [8] A felperes eljárási és anyagi jogi jogsérelmekre való hivatkozással nyújtott be keresetet az alperes határozatával szemben.

A közigazgatási peres eljárás releváns történései

- [9] A törvényszék a 2022. november 17-én hozott 101.K.700.755/2022/14. számú ítéletében a keresetet elutasította.
- [10] Az ítélettel szemben benyújtott 17. sorszámú felülvizsgálati kérelmében a felperes előadta, hogy jogi képviselője 2022. november 15-én megbetegedett, amelyet jelzett a törvényszék felé. A felperesi képviselő 2022. november 17-én bejelentette az alperes és a törvényszék lajstromirodájára felé telefonon, hogy betegsége okán a tárgyaláson nem tud megjelenni és helyettesítéséről nem tud gondoskodni. Az aznap megtartott tárgyaláson a felperes igazolási kérelmét az elsőfokú bíróság érdemi döntés nélkül negligálta, arról nem döntött.
- [11] A törvényszék a 2023. február 3-án kelt 101.K.700.755/2022/20. számú végzésében a felperes 17. sorszámú beadványát tárgyalási hatánap elmulasztása miatt előterjesztett igazolási kérelemnek tekintette, annak helyt adott és elrendelte az eljárás folytatását.

A felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet

- [12] A törvényszék a 2023. április 13-án hozott 101.K.700.124/2023/11. számú ítéletében a 101.K.700.755/2022/14. számú jogerős ítéletét hatályában tartotta.
- [13] Az indokolás szerint a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének a szerződéskötés időpontjában hatályos rendelkezése értelmében több föld egybefoglalt vételáron történő értékesítése akkor lehetséges, ha a földhasználati nyilvántartásra bejegyzett földhasználó ugyanaz a személy, amely jelen esetben megvalósult, hiszen az a II. rendű alperesi érdekelt volt.
- [14] Egyetértett a bíróság az alperes azon álláspontjával, miszerint a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének a szerződéskötéskor hatályos rendelkezéséből az a többletfeltétel, amelyre a felperes hivatkozik – nevezetesen, hogy több föld egybefoglalt vételáron történő értékesítése csak akkor lehetséges, ha valamennyi eladásra kerülő ingatlanuk ugyanaz a tulajdonosa, aki egyben azok bejegyzett földhasználója is – nem állapítható meg, az sem a

- jogszabályból, sem annak indoklásából nem olvasható ki.
- [15] A Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdését az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CL. törvény (a továbbiakban: Módtv.2.) 79. § (1) bekezdése 2022. január 1-jével módosította, eszerint az egybefoglalt vételáron történő eladásra akkor is sor kerülhet, ha a földek azonos vagy szomszédos járás területén fekszenek, és a földek bejegyzett földhasználója az eladó vagy legalább három éve a vevő.
- [16] Ez a módosítás azt igazolja, hogy a hatályba lépett új rendelkezés egy, a korábbi szabályozástól tartalmilag eltérő, új szempontrendszerrel vezetett be, amely ezt megelőzően nem képezte az egybefoglalt vételár megállapíthatóságának kritériumát.
- [17] A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdésére és az egységes alkotmánybíróági gyakorlatra is figyelemmel a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének 2022. január 1-jétől hatályos rendelkezését nem lehet a hatályba lépését megelőzően keletkezett tényekre és jogviszonyokra alkalmazni, ugyanis az a visszaható hatály tilalmába ütközne. Hasonló jogértelmezést fogadott el a Kúria Kfv.II.37.022/2023/6. számú ítélete [30] bekezdésében.
- [18] A fentieket meghaladóan miután a felperes a perbeli ingatlanok közül kizárólag a z-i ingatlanokra vonatkozóan tett elfogadó nyilatkozatot, így az új ajánlatnak minősül és olyannak kell tekinteni, mint ha nem gyakorolta volna az elővásárlási jogát. [Földforgalmi tv. 21. § (9) bekezdése]
- [19] A törvényszék „megjegyezte”, hogy az elővásárlásra jogosultak sorrendjében a IV. rendű alperesi érdekelt megelőzi a felperest, ezért egyébként is a vevővel kellett jóváhagyni az adásvételi szerződést a Földforgalmi tv. 30. § (1) bekezdése alapján.
- [20] A perbeli ingatlanok esetében a II. rendű alperesi érdekelt a bejegyzett földhasználó, ezért a felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy az alperes megsértette a tényállás-tisztázási és indokolási kötelezettségét.
- [21] A törvényszék a fentiekre figyelemmel a korábban meghozott jogerős ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 153. § (4) bekezdésére alapítottan hatályában fenntartotta.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelmek**
- [22] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítása iránt.
- [23] Álláspontja szerint az ítélet sérti a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2. §-át, 86. §-át, a Földforgalmi tv. 21. § (5), (9) bekezdéseit; az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 1. §-át, a 2. § (2) bekezdés *a)*, *b)* pontjait, 6. § (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény 25. cikkét, 28. cikkét, XXIV. és XXVIII. Cikkét.
- [24] A felperes előadta, hogy a törvényszék 101.K.700.124/2023/11. szám alatt ítéletet hozott, amelynek [20] bekezdésében rögzítette, hogy a korábban meghozott 101.K.700.755/2022/14. számú ítélet, amelyben a felperes keresetét elutasítja, jogerős. Ugyanazon ügyben tehát két ítélet született, egy korábbi jogerős, valamint a jelen felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet. Ugyanakkor a Kp. szabályai szerint egy ügyben csak egy döntést hozhat az elsőfokú bíróság.
- [25] A Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdését módosította a termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészletek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvény (a továbbiakban: Módtv.1.) 83. § (2) bekezdése. Ennek jogalkotói indokolása többek között tartalmazza, hogy a törvényjavaslat az azonos földhasználó által használt földeket tekinti azonos dologösszességhez tartozónak. Ez adásvétel esetében fennállhat akár az eladó, akár a vevő vonatkozásában. A Módtv.1. indokolása az Indokolások Tárában 2020. évben a 66. szám alatt jelent meg.
- [26] A fentiek szerint kizárólag abban az esetben lehet az egybefoglalt vételárat alkalmazni, amennyiben az eladó vagy a vevő használja az adásvétel tárgyát képező összes földterületet, vagy ezen földterületek egymással szomszédosak.
- [27] Jelen esetben a II. rendű alperesi érdekelt az egyik eladó, aki az adásvétel tárgyát képező ingatlanoknak csak egy részében tulajdonos, viszont az összes ingatlant használja. Ezért az egybefoglalt vételár feltételei nem alkalmazhatóak mert nem áll fenn az a törvényi feltétel, hogy a II. rendű alperesi érdekelt rendelkezzen tulajdoni hányaddal az összes földterület tekintetében.
- [28] Az Alaptörvény 28. cikke egyértelműen rendelkezik arról, hogy a jogalkalmazás során figyelembe kell venni a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indoklását is.
- [29] Az alperes nem tett eleget az Ákr. 62. §-a szerinti tényállás-tisztázási kötelezettségének, mivel nem vizsgálta érdemben, hogy a szerződés szerinti vevő joggal hivatkozhat-e a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésében foglaltakra. Továbbá döntését az Ákr. 81. § (1) bekezdésében írtak ellenére nem indokolta meg az egybefoglalt vételár alkalmazása tekintetében.
- [30] A hatóság akkor döntött volna helyesen, ha a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének megsértése és téves alkalmazása miatt a szerződés jóváhagyását megtagadja.
- [31] Téves a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet [35], [36], [39], [40], [47] bekezdéseiben kifejtett érvelése, azok ellentmondanak az ítélet [33], [37] és [38] bekezdésében rögzítetteknek.
- [32] Ugyanis maga az ítélet is hangsúlyozza a jogalkotó egyértelmű és kifejezett szándékát, amely alapján – és a bírósági gyakorlatra is figyelemmel – kétséget kizáróan megállapítható, hogy nem tekinthető visszaható hatályú jogalkalmazásnak annak vizsgálata, hogy a II. rendű alperesi érdekelt rendelkezik-e tulajdonjoggal valamennyi adásvétellel érintett ingatlant érintően és ennek hiányában a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdése alkalmazható-e.
- [33] A Kúria törvényszék által hivatkozott Kfv.II.37.022/2023/6. számú ítélete eltérő tényállást és jogkérdést vizsgált.
- [34] Az alperes, a IV. rendű alperesi érdekelt és az V. rendű alperesi érdekelt felülvizsgálati

- ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozták annak helyes indokai folytán.
- [35] Az I–III. rendű alperesi érdekeltek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [36] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [37] A Kp. 120. § (5) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [38] A Pp. 150. § (1) bekezdése értelmében, ha a fél vagy képviselője valamely határnapon önhibáján kívül nem jelent meg, vagy valamely határidőt önhibáján kívül mulasztott el, a mulasztás következményei – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – igazolással orvosolhatók. A 153. § (1) bekezdése szerint az igazolási kérelem tárgyában az a bíróság határoz, amelynek eljárása alatt a mulasztás történt, fellebbezési határidő elmulasztása esetén a másodfokú bíróság.
- [39] A Pp. 153. § (4) bekezdése alapján, ha a bíróság az igazolási kérelemnek helyt ad, a mulasztó által pótoltt cselekményt úgy kell tekinteni, mintha azt az elmulasztott határnapon belül teljesítette volna, az elmulasztott határnapon tartott tárgyalást pedig a szükséges keretben meg kell ismételni. Az új tárgyalás eredményéhez képest az elmulasztott tárgyalás alapján hozott határozat hatályban tartása vagy teljes, illetve részbeni hatályon kívül helyezése kérdésében is határozni kell.
- [40] A törvényszék a 101.K.700.755/2022/14. számú ítélettel szemben előterjesztett felperesi felülvizsgálati kérelmet egyben a tárgyalási határnap elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérelemnek is tekintette. Annak a 20. számú végzésében helyt adott és elrendelte az eljárás folytatását, majd a 101.K.700.124/2023/11. számú ítéletében a 101.K.700.755/2022/14. számú jogerős ítéletét hatályban tartotta.
- [41] A felülvizsgálati bíróság hangsúlyozza, a törvényszék a Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja folytán alkalmazandó Pp. 150. § (1), 153. § (1) és 153. § (4) bekezdésének megfelelően járt el. A 153. § (4) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy amennyiben az igazolási kérelemnek helyt adó döntés az elmulasztott határnapon tartott tárgyalást érinti, akkor azt a szükséges keretben meg kell ismételni és az új tárgyalás eredményéhez képest határozni kell az elmulasztott tárgyalás alapján hozott határozat hatályban tartásáról vagy hatályon kívül helyezéséről.
- [42] A törvényszék eljárása nem sérti a felperes által ebben a körben hivatkozott Kp. 2. §-át, 86. § (1) bekezdését valamint az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) és (7) bekezdését.
- [43] A Kúriának ezt követően döntenie kellett arról, hogy – figyelemmel a felülvizsgálati kérelem tartalmára – a jogerős ítélet sérti-e a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének a szerződés megkötésekor hatályos szövegét.
- [44] A felülvizsgálati bíróság e vonatkozásban elsődlegesen hangsúlyozza, hogy a felperes által hivatkozott Kfv.II.37.347/2020/7. számú kúriai ítélet (BH 2021.87.) jelen perben nem irányadó, mert annak tárgya a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének 2019. december 31-ig hatályos szövegének értelmezése volt, vagyis az, hogy több termőföld ingatlan egybefoglalt vételáron történő értékesítése esetén az egy üzemközponthoz tartozást mint törvényi feltételt miként kell értékelni.
- [45] A Módtv. I. 83. § (2) bekezdése 2020. július 1-jei hatállyal állapította meg a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének módosított szövegét. E szerint több földnek egybefoglalt vételáron történő eladására akkor kerülhet sor, ha azok egymással szomszédosak, vagy a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználója ugyanaz a személy.
- [46] A módosításhoz kapcsolódó – és az Alaptörvény 28. cikkére tekintettel a jogalkalmazás során kötelezően figyelembe veendő – jogalkotói indokolás szerint a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésében és a 47. § (5) bekezdésében foglalt „dologösszességként” történő eladás, illetve haszonbérbe adás esete számos jogalkalmazási probléma forrásául szolgál. A szabályozásban szereplő egy mezőgazdasági üzemközponthoz való tartozást jelenleg nem lehet megállapítani, hiszen nincs olyan szabály, amelynek alapján az üzemközpont nyilvántartásba vételénél be kellene a nyilvántartásba jegyezni az „üzemközponthoz tartozó” összes földnek a helyrajzi számát és ilyen regisztrálás teljességgel indokolatlan is lenne. Ezért a törvényjavaslat az azonos földhasználó által használt földeket tekinti azonos dologösszességhez tartozóknak. Ez adásvétel esetében fennállhat akár az eladó, akár a vevő vonatkozásában.
- [47] A felülvizsgálati bíróság kiemeli, a Földforgalmi tv. szerződéskötéskor hatályos és a felek által a perben nem vitatottan alkalmazandó 19. § (5) bekezdésének nyelvtani értelmezéséből egyértelmű, hogy ez a jogszabályhely lehetőséget biztosít több föld egybefoglalt vételáron történő értékesítésére akkor is, ha ugyanaz a személy a földhasználati nyilvántartásban bejegyzett földhasználója az adásvételi szerződésben szereplő földeknek. Ugyanakkor a kötelezően figyelembeveendő jogalkotói indokolás annyiban szűkíti ezt az értelmezést, hogy a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználó az eladó vagy a vevő lehet. Azonban az indokolás sem tartalmaz olyan megszorítást, hogy a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználónak egyben valamennyi szerződéssel érintett ingatlanban tulajdonrészrel kell rendelkeznie. A Módtv. I. 83. § (2) bekezdéséhez kapcsolódó jogalkotói indokolás szerint elégséges a Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdés második fordulatának megvalósulásához, ha valamennyi szerződésben szereplő ingatlan bejegyzett földhasználója ugyanaz a személy, aki legalább egy ingatlan eladója vagy vevője.
- [48] A Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének szövegét 2022. január 1-jei hatállyal a Módtv. 2. 79. § (1) bekezdése állapította meg oly módon, hogy több földnek egybefoglalt vételáron történő eladására akkor kerülhet sor, ha azok egymással szomszédosak. Egybefoglalt vételáron történő eladásra akkor is sor kerülhet, ha a földek azonos vagy szomszédos járás területén fekszenek és a földek bejegyzett földhasználója a) az eladó vagy b) legalább három éve a vevő.

- [49] A Földforgalmi tv. 19. § (5) bekezdésének szerződés-korai szövegére vonatkozó kúriai értelmezést támasztja alá a Módtv. 2. 79. §-ához adott jogalkotói indokolása. Ebben rögzítést nyert, hogy a jogalkalmazói visszajelzések, valamint az irányadó kúriai joggyakorlat áttekintése alapján indokolt a több föld dologösszességként történő átruházása egyes eseteinek pontosítása. Több föld egybefoglalt vételáron történő eladásának továbbra is az egyik alapesete, ha ezek egymással szomszédosak. A használó személyéhez kötődő kritérium azonban módosul. E szerint egybefoglalt vételáron történő eladásra sor kerülhet akkor is, ha a földek azonos vagy szomszédos járás területén fekszenek, de a földek bejegyzett földhasználója csak az eladó vagy legalább három éve a vevő lehet.
- [50] Helytállóan rögzítette ítélete [40] bekezdésében az elsőfokú bíróság, hogy a 2022. január 1-jétől hatályos jogszabály-módosítás azt igazolja, hogy a hatályba lépett új rendelkezés a korábbi szabályozástól tartalmilag eltérő új szempontrendszert vezetett be, amely ezt megelőzően nem képezte az egybefoglalt vételár megállapíthatóságának kritériumát.
- [51] A felülvizsgálati kérelemmel támadott elsőfokú ítélet [33], [37] és [38] bekezdései – a felperes álláspontjával szemben – nem ellentétesek a [35], [36], [39], [40] és [47] bekezdésekben foglaltakkal.
- [52] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdését alkalmazva hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.III.37.408/2023/10.)

22 A kisajátítás céljait az önkormányzat képviselő-testületének rendeletével jóváhagyott helyi építési szabályzat mint jogszabály meghatározhatja. A rendelet a kisajátítás célja körében a peres feleket köti [2007. évi CXXIII. törvény (Kstv.) 2. § c) pont, 4. § (1) bek. c) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A II. rendű alperes a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 2. § c) pontjában megjelölt, „terület- és településrendezés” közérdekű célra kérte a felperes kizárólagos tulajdonában álló a Miskolc belterület x helyrajzi számú, „kivett lakóház, udvar, egyéb épület” megnevezésű, 578 m² területű ingatlan részbeni kisajátítását. Előadta, hogy a közérdekű cél megvalósítása tulajdon korlátozásával nem lehetséges, mert a „TOP-6.3.3-16-MI1-2020-00004. Miskolc város csapadékvíz elvezetésének fejlesztése” megnevezésű projekt, azon belül a Perces-patak mederszabályozása projektem keretei között több érintett ingatlanon, így a felperesi ingatlanon is a Perces-patak mederrendezését kívánja megvalósítani a városrendezési tervben foglaltakhoz igazodva. A pályázati felhívás alapján a II. rendű alperesnek kötelező a fejlesztéssel érintett ingatlanrész felett tulajdonjogot szereznie.
- [2] A kisajátítási kérelem szerint a mederszabályozás elvégzésével a nagyobb mennyiségű vízhozam átfolyása jobban biztosított lesz, ami által a II. rendű alperes eleget tesz a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 13. § (1) bekezdés 11. pontjában helyi önkormányzati feladatként

meghatározott vízgazdálkodási-, vízkárelhárítási kötelezettségének is. E feladatát hatékonyabban tudja végrehajtani, amennyiben a medret magában foglaló földterület a saját tulajdonában áll. Álláspontja szerint tehát az ingatlanrész megszerzése közérdeknek minősül, míg a kisajátítás hiányában fennálló helyzet ellentétes a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.) 6. § (4) bekezdésében foglaltakkal. A II. rendű alperes szerint a közérdekű cél megvalósítására kizárólag az adott ingatlanon kerülhet sor, mert a mederszabályozást az érintett területen kell végrehajtani. A kisajátítással biztosított tevékenység közösségi előnyei a tulajdon elvonásával okozott kárt jelentősen meghaladják, mert a terület- és településrendezési közérdekű cél nagyobb előnyökkel bír, mint a tulajdonjog elvonásával okozott kár. A terület- és településrendezés által csökkenthető a Bükk irányából, a Perces városrészt érintő árvíz által okozott károk mértéke, valamint annak esélye, hogy a 2010. évben történt súlyos mértékű havária megismétlődjön.

- [3] Az I. rendű alperes a 2022. augusztus 1. napján kelt, BO/05/01262-16/2022. számú és az indokolás tekintetében a BO/05/00055-1/2023. határozatával módosított határozatával a felperes ingatlanát megosztotta és a II. rendű alperes által a Kstv. 2. § c) pontjában megjelölt, „terület- és településrendezés” közérdekű célra, „Miskolc város csapadékvíz elvezetésének fejlesztése” megnevezésű projekt megvalósításához szükséges terület kisajátítása iránt előterjesztett kérelmének helyt adva, az ingatlan 67 m² nagyságú részét kisajátította, a felperes részére kártalanítást állapított meg. Megállapította, hogy a kisajátítási cél, a Perces-patak mederszabályozása magántulajdonú ingatlanon nem valósulhat meg, továbbá a patak önkormányzati tulajdonba kerülését követően hajtható végre a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, illetve a patak áradásai, a csapadék és egyéb vizek által okozott kártételek megelőzése, mint önkormányzati feladat is. Tehát a kisajátítási cél megvalósítása az ingatlanon fennálló tulajdon korlátozásával nem lehetséges, az ingatlan tulajdonjogának adásvétel útján történő megszerzése meghiúsult, ugyanakkor a kisajátítási célt az érintett ingatlanon indokolt megvalósítani.

A felperes keresete és az alperes védekezése

- [4] A határozattal szemben a felperes keresetet terjesztett elő, melyben vitatta a kisajátítás jogalapját.
- [5] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felperes a Kstv. 3. § (1) bekezdés a), c) és d) pontjait érintő vitatása során abból a téves következtetésből indult ki, hogy a kisajátítás célja nem a terület- és településrendezés volt. A bíróság szerint felperes a per során nem tudta igazolni azt a jogi álláspontját, hogy a II. rendű alperes nem a kérelemben megjelölt célból, hanem más okból kifolyólag, így az általa hivatkozott pályázat megvalósítása, vagy a szvívút kialakítása miatt kívánta az ingatlanrész tulajdonjogát megszerezni.
- [7] A jogerős ítélet szerint a kisajátításnak a Kstv. 3. § (1) bekezdés a), c) és d) pontja szerinti feltételei

fennálltak. A kisajátítási kérelemben megjelölt cél megvalósítása az ingatlanon fennálló tulajdon korlátozásával, így a felperes által hivatkozott szolgalmi jog alapításával nem lehetséges, hiszen a vonatkozó jogszabályok szerint az érintett ingatlanrésznek az önkormányzat tulajdonában kell állnia. Mivel a Miskolc Megyei Jogú Város Építési Szabályzatáról szóló 21/2004. (VII. 6.) számú önkormányzati rendeletének (a továbbiakban: MÉSZ) a perbeli ingatlant vízgazdálkodási zónaként tartja nyilván, a közérdekű cél megvalósítására kizárólag itt kerülhetett sor, a kisajátítással biztosított tevékenység közösségi előnyei pedig meghaladják a tulajdon elvonásával okozott kárt, a helyi építési szabályzatban lévő cél megvalósítása az ingatlan tulajdonosa részéről nem várható el. Annak nem volt jelentősége, hogy a kisajátításra sor került-e más ingatlanokon is, a hatóságnak ugyanis kizárólag azt kellett vizsgálnia, hogy a perbeli ingatlan vonatkozásában fennálltak-e a kisajátítás feltételei.

A felülvizsgálati kérelem

- [8] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, miszerint a kisajátítás jogalapja hiányzik. Hivatkozott Kfv.II.37.082/2023. számú ügyre, ahol az elsőfokú bíróság ugyanezen beruházás kapcsán a kisajátítás jogalapját nem találta megállapíthatónak. Az I. rendű alperes határozata nem rögzíti egyértelműen, hogy a MÉSZ milyen tartalommal került figyelembevételre, sem a MÉSZ szövegezését, sem a felperes ingatlanára vonatkozó rendelkezését nem tartalmazta.
- [9] A felperes előadta, hogy tudomása szerint a II. rendű alperes sem kívánja már megvalósítani a mederszabályozást, mivel pályázatát nem támogatták, így a kisajátítás oka fogyottá vált. Az alperesek továbbá meg sem vizsgálták az egyéb, kevésbé korlátozó lehetőségeket, csupán azért döntöttek a kisajátítás mellett, mert a pályázati feltételek között szerepelt a saját tulajdon, azonban a felperes szerint a pályázati feltételeknek való megfelelés nem minősül közérdeknek. A MÉSZ továbbá szintén nem alapozza meg a kisajátítást, mivel az abban meghatározott vízgazdálkodási zóna csupán a beépíthetőséget korlátozza.
- [10] A felülvizsgálati kérelem szerint a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: a Korm. rendelet) a parti sáv esetében nem írja elő, hogy azokat a kezelő tulajdonába kell adni, csupán jogot biztosít a szakfeladatok ellátására. A Korm. rendelet 2. § (3) bekezdés c) pontja szerint a parti sáv a Perces-patak esetében maximálisan 3 méter lehet. Ezt a hatóság figyelmen kívül hagyta, illetve azon több esetben is túlterjeszkedett, „mivel egyes ingatlanok kisajátításakor a partvonaltól számítva 4 és 5 méteres szélességű sávban is megtörtént a kisajátítás.” A Korm. rendelet továbbá a magántulajdonhoz való jogot nem vitatja el a parti sáv tekintetében, ami azt jelenti, hogy a közérdekű cél megvalósítása, a vízgazdálkodási feladatok ellátása nem indokolja a kisajátítást. Az alperesek továbbá nem törekedtek a kisajátítással kapcsolatos beruházás megvalósítása során a zöldinfrastruktúra-hálózat megvalósítására, így a beruházás közvetlen környezetében élők környezethez való joga is sérül.
- [11] A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet figyelmen kívül hagyja azt, hogy a Vgtv. 6. § (4) bekezdése és a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (továbbiakban: Nvtv.), melléklete – amely tételesen felsorolja a Magyar Állam tulajdonába tartozó folyóvizeket, ahol a Perces-patak nem szerepel – alapján a patak a felperes magántulajdonú ingatlanán folyik keresztül, ezért az érintett önkormányzatnak a Vgtv. 6. § (6) bekezdése szerint csupán elővásárlási, nem pedig kisajátítási joga áll fenn. Figyelmen kívül hagyja azt is, hogy az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény 15. §-a is kizárólag a vízügyi igazgatási szerv vagy a vízgazdálkodási társulatok kezelésében álló vizeket, közcélú vízellátási létesítményeket adja önkormányzat tulajdonába.
- [12] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Kifejtette, hogy a felülvizsgálati kérelemben előadott indokok sem egyenként, sem összességükben nem alkalmasak a jogerős ítélet jogszerűségének megkérdőjelezésére. A felülvizsgálati kérelmében felsorakoztatott jogsérelmeinek egy részét sem az alap, sem a módosított határozat ellen benyújtott keresetlevél nem említi, tehát ebben a körben egyrészt meg nem engedett keresetkiterjesztés valósul meg, másrészt a felperes nem hivatkozhat olyan jogsérelmekre, melynek vizsgálata nem volt az elsőfokú eljárás tárgya. A felperes keresetében kizárólag a Kstv. 3. § (1) bekezdés a) és c) pontjai megsértését állította, ugyanakkor felülvizsgálati kérelmében már a Kstv. 2. § c) pontjára és 4. § (1) bekezdés c) pontjára utalással kérdőjelezi meg a kisajátítási határozat jogszerűségét. A Miskolci Törvényszék 2023. február 22-én érkezett kereset-kiegészítés a módosító határozattal szembeni perindítási határidőn túl érvelt további jogszabálysértésekkel, így az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTEK) 9. § (2) bekezdésének megsértését is elkésztetten állította.
- [13] A felperes szerint a kisajátítás oka fogyottá vált, azonban a felperes ezt egyrészt nem támasztja alá semmivel, másrészt tévesen értékeli akként, hogy ezek valós fennállása esetén jelen rendkívüli jogorvoslati eljárásban vizsgálhatóak lennének, és bármilyen hatással bírhatnának a Kúria döntésére.
- [14] A felülvizsgálati ellenkérelem szerint a felperes egyebekben alapvetően a keresetlevelében foglaltakat ismétli meg, így a felülvizsgálati kérelem alkalmazatlan a Kúria előtti vizsgálatra.
- [15] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében szintén a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Kifejtette, hogy felperes sérelmezi, hogy az I. rendű alperes határozatában „formálisan” került a Kstv. 2. § c) pontja és a 4. § (1) bekezdés c) pontja megjelölésre, továbbá a MÉSZ 18. §-a helytelen hivatkozás, mert az kizárólag a vízgazdálkodási zónára vonatkozó szabályokat tartalmaz. A felperes e körben azonban elmulasztotta összevetni az Möt. 13. § (1) bekezdés 11. pontjában foglalt vízgazdálkodási, vízkárelhárítási kötelezettséget –

mely a II. rendű alperes számára ellátandó feladatot határoz meg – a MÉSZ 24. mellékletének 7-3 jelű szabályozási tervlapjával, melyen látható az a szabályozási vonal, amely alapján a perbeli ingatlanrész kisajátítása indokolttá vált. Mivel a Kstv. 4. § (1) bekezdés c) pontjának megfelelően a helyi építési szabályzat tartalmazza a kisajátítási kérelemben megjelölt fejlesztési célt, a terület- és településrendezést, a kisajátítás megalapozottsága vitathatatlanul fennáll.

- [16] A II. rendű alperes utalt arra, hogy az I. rendű alperes módosította a határozatát, a szöveg túlnyomó része a vízgazdálkodással kapcsolatos jogszabályi hivatkozások törlését, és helyettük a MÉSZ megfelelő rendelkezéseit tartalmazták. Törlésre került az alaphatározat rendelkező része első bekezdéséből a „TOP-6.3.3-16-MII-2020-00004 azonosító számú — Miskolc város csapadékvíz elvezetésének fejlesztése” megnevezésű projektre való hivatkozás, a módosításokkal a kisajátítási cél, a Kstv. 2. § c) pontja szerinti terület- és településrendezés nem változott, csupán a kisajátítási kérelemnek helyt adó döntés indokolása került pontosításra. A felülvizsgálati kérelem kizárólag téves jogértelmezésen alapuló feltételezéseket tartalmaz, a kisajátítás jogalapja és célja a módosított kisajátítási határozatban helytállóan és egyértelműen meghatározásra került.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [17] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozatlan.
- [18] A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős ítéletet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése, a 108. § (1) bekezdése értelmében csak a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok körében vizsgálhatja felül. Bizonyítás felvételének a felülvizsgálati eljárásban nincs helye figyelemmel a Kp. 120. § (5) bekezdésére.
- [19] A Kstv. 2. § c) pontja szerint a kisajátítást lehetővé tevő egyik közérdekű cél a terület- és településrendezés. A Kstv. 4. § (1) bekezdés c) pontja a terület- és településfejlesztés mint közérdekű cél érdekében történő kisajátítás további feltételeit rögzíti. A Kúria közzétett gyakorlata szerint a kisajátítás céljait az önkormányzat képviselő-testületének rendeletével jóváhagyott helyi építési szabályzat mint jogszabály meghatározhatja. A rendelet a kisajátítás célja körében a peres feleket köti (Kfv.VI.37.661/2016/5., Kfv.VII.37.907/2022/12.).
- [20] A perben nem vitatott tényállás szerint a MÉSZ a kisajátítással érintett területet vízgazdálkodási övezetbe sorolta, amely a közérdekű cél tekintetében jogszabályi kötőerővel rendelkezett. A felperes által felhívott Kfv.II.37.082/2023. számú ügyben továbbá a Kúria az azonos kisajátítási cél tekintetében a jelen ügyszámhoz hasonló tényállás (ugyanezen II. rendű alperesi beruházás tekintetében) a kisajátítás jogalapját szintén megállapította.
- [21] A kifejtettre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyes döntést hozott, amikor a perbeli kisajátítás jogalapját jogszerűnek találta.

- [22] A felperes hivatkozott a kisajátítás okafogyottságára, azonban a kisajátítási cél meghiúsulását semmivel nem támasztotta alá. A Kp. 85. § (2) bekezdése értelmében továbbá a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálja, így az ezt követően esetlegesen bekövetkező új tényeknek törvény eltérő rendelkezése hiányában jelentőséget nem lehetett tulajdonítani.
- [23] A felülvizsgálati kérelem kifogásolta, a II. rendű alperes beruházása során figyelembe vett körülményeket. Jelen eljárás tárgya azonban nem ennek, hanem az I. rendű alperes kisajátítási határozata jogszerűségének megítélése volt, ezért a felperes ilyen tárgyú hivatkozásai a perben súlytalanok voltak.
- [24] A felperes felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy a parti sáv a Perces-patak esetében maximálisan 3 méter lehet. Ezt a hatóság figyelmen kívül hagyta, illetve azon több esetben is túlerjeszkedett, „mivel egyes ingatlanok kisajátításakor a partvonaltól számítva 4 és 5 méteres szélességű sávban is megtörtént a kisajátítás”. Nem hivatkozott azonban arra, hogy a perbeli ingatlan esetében is túlzott mértékű lett volna a kisajátítás, így ezen előadásának a felperesi ingatlan részkisajátítása kapcsán nem volt jelentősége.
- [25] Az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény 16. § (1) bekezdés b) pontja szerint a vizek és közműnek nem minősülő közcélú vízellátási társaságok, köztük a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel – a fekvésük szerint illetékes települési önkormányzat tulajdonába kell adni a kisebb vízfolyásokat, ameddig azok a település közigazgatási területét el nem hagyják, feltéve, hogy, szabályozásuk, partvédelmük, valamint ezzel összefüggésben a kártérteleik elleni védekezés helyi jelentőségű, illetőleg műszakilag önállóan elvégezhető. A 18. § (1) bekezdése szerint az önkormányzati tulajdonba kerülő vizek és közcélú vízellátási társaságok az önkormányzati törzsvagyongba tartoznak és forgalomképtelenek.
- [26] A perbeli ingatlan(rész) nem az állam tulajdonában állt, ezért a hivatkozott jogszabályi rendelkezés alapján azt nem lehetett az önkormányzat tulajdonába adni. Ez a körülmény azonban a felperes érvelésével szemben nem zárta ki a településrendezési közérdekű cél fennállását, amely a MÉSZ rendelkezései és melléklete alapján fennállt.
- [27] A kifejtettek szerint a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályoknak megfelelt, ezért azt a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.IV.37.384/2023/8.)

23 Az EU rendelet 32. cikke szerint a nem megfelelő használat magában foglalja többek között a menetíró készülék plombahiányát, a plombaszinór szakadását, a kalibrálási jegyzőkönyv hiányát, a kétéves felülvizsgálat elmaradását, minden olyan intézkedés elmulasztását, ami a szállítási vállalkozó, a járművezető felelőssége, és független a menetíró készülék tényleges (hibás vagy hibátlan) működésétől [EU Parlament és Tanács 165/2014. számú rendelet

(EU rendelet) 15., 22., 23., 24., 32., 37. Cikk; 1988. évi I. törvény (Kkt.) 20. § (1) bek. d) pont, (1a) bek., (5) bek.; 156/2009. (VII. 29.) Korm. rendelet (Bírság r.).

- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] Az elsőfokú hatóság járőrei 2022. február 15-én 07 óra 50 perckor a 6-os számú főúton Cs. külterületén közúti ellenőrzés alá vonták a felperes tulajdonában és használatában lévő, Sz. S.Z. által vezetett 8 forgalmi rendszámú tehergépjárművet.
- [2] Az ellenőrzés célja a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/85/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről és a közúti szállításra vonatkozó egyes szociális jogszabályok összehangolásáról szóló 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló Európai Parlament és Tanács 165/2014/EU rendelet (a továbbiakban: EU rendelet) előírásainak betartása, a tachográf készülék szerkezeti és üzemeltetési feltételeinek vizsgálata volt.
- [3] Az elsőfokú hatóság megállapította, hogy a tehergépjárműbe beépített 7 gyári számú, C. gyártmányú, 5 típusú digitális menetíró készülékhez tartozó impulzus-jeladót biztosító plomba (=fémzár) zárja sérült, szakadt volt. A gépjárművezető által bemutatott 5 sorszámu kalibrálási jegyzőkönyv szerint a menetíró készülék kalibrálásának érvényessége a következő kötelező vizsgálat hatánapja: 2023. augusztus 19.
- [4] Az ellenőrzést követően az elsőfokú hatóság 2022. február 15-én hivatalból közigazgatási hatósági eljárást indított. Felhívására felperes a plomba sérülésével kapcsolatban előadta, hogy a plombát nem távolították el, az szakadt állapotban, de a helyén volt. A tehergépjárművön nem történt olyan javítás, amely a plomba eltávolítását szükségessé tette volna. Hivatkozott a közutak rossz állapotára, a rázkódással, mechanikai hatással összefüggésben a plombadrót anyagának fáradására és arra, hogy a reggeli rutin vizsgálatnál nem észlelték a hibát. A tachográf újraillesztése és a plomba cseréje 2022. február 16-án megtörtént.
- [5] Az elsőfokú hatóság határozatával felperest a menetíró készülék használatára vonatkozó rendelkezések megsértése miatt 300 000 Ft közigazgatási bírság megfizetésére kötelezte.
- [6] Döntését a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 20. § (1a) bekezdésére, (4)–(5) bekezdéseire, a közúti áru fuvarozáshoz, személyszállításhoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírsággal összefüggő hatósági feladatokról szóló 156/2009. (VII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Bírság r.) 4. melléklet H6. pontjára, az EU rendelet 2. cikk (1) bekezdésére, a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Szankció tv.) 2. § (1) és (3) bekezdéseire, a 6. § (2), (3), (5) bekezdéseire alapította.
- [7] Indokolása szerint a menetíró készülék kalibrálási jegyzőkönyvvel rendelkezett, az időszakos felülvizsgálatot 2021. augusztus 19-én a Bt. elvégezte, a vizsgálatról felvett jegyzőkönyv szerint megfelelően működött, a szükséges plombákkal rendelkezett.

- [8] A közúti ellenőrzés során feltárták, a menetíró készülék plombaszínójának szakadt állapota miatt azonban a kalibrálási jegyzőkönyv érvényessége a plomba meglétére és sértetlenségére vonatkozó előírások nem teljesülése okán érvényét veszítette, az ellenőrzéskori állapot eltért a kalibrálási jegyzőkönyvben tanúsított állapottól, az ellenőrzés időpontjában nem rendelkezett érvényes illesztéssel, ezáltal a menetíró készülék nem működött megfelelően.
- [10] Az alperes határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [11] A felperes tulajdonában álló, tehergépjárműbe beépített digitális menetíró készüléknek az EU rendelet 23. cikkében meghatározott előírásoknak kell megfelelnie, utalt a rendelet I. melléklet V. fejezet 4. pontjára is. A plomba sérülését az ellenőrzés megállapította, ezért a Kkt. 20. § (1) bekezdés d) pontja szerint a bírság jogalapja fennáll.
- [12] A bírság összegével kapcsolatosan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú hatóság vizsgálta a figyelmeztetés alkalmazásának lehetőségét. A Kkt. 20. § (1a) bekezdésében foglaltaknak megfelelően járt el akkor, amikor figyelmeztetés szankció helyett bírság kiszabásáról döntött.

A kereseti kérelem, alperes védírata

- [13] A felperes keresetlevelében elsődlegesen az alperes határozatának - az elsőfokú határozatra is kiterjedő - megváltoztatását, a bírság mellőzését, másodlagosan a kiszabott bírság helyett figyelmeztetés szankció alkalmazását, harmadlagosan az alperes határozatának - az elsőfokú határozatra is kiterjedő - megsemmisítését kérte.
- [14] Álláspontja szerint a másodfokú hatóság által alkalmazott jogszabályok nem támasztják alá a kiszabott bírság jogszerűségét, a döntés sérti az EU rendelet 22. cikk (2), (3), (5) bekezdéseit, 23. cikkét, az I. melléklet III. fejezet a) pont 7.2. pontját, V. fejezet 4. pontját. Előadta, hogy a plomba zárjának ismeretlen okból történő elszakadásáról nem volt tudomása, a sérülés bekövetkezése nem volt előre látható, a menetíró készülék megfelelően működött, az adatokat rögzítette, és sem az ellenőrzést megelőzően, sem azt követően semmilyen hibajelenséget nem mutatott, a fellebbezésében foglaltak ellenére az alperes nem vizsgálta - és határozatának indokolásában sem tért ki - az EU rendelet 37. cikkére, a Kkt. 20. § (5) bekezdésére.
- [15] Eljárási jogszabálysértésként az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 2. §-ára, a jogszerűség, szakszerűség elvének megsértésére hivatkozott. A perben tartott első tárgyaláson közölte, hogy a plomba zsinór elszakadásának vizsgálatára is indokolt a szakértői bizonyítás.
- [16] A Bírság r. 4. melléklet H6 sorának definíciójában a jogalkotó nem fogalmazta meg pontosan a szankcionálandó magatartást, amelyhez az első- és a másodfokú hatóságok kiterjesztő értelmezéssel sorolták be az ellenőrzés során tapasztalt állapotot. Az Ákr. 6. § (1) és (3) bekezdései alapján legfeljebb figyelmeztetés alkalmazásának lett volna helye.
- [17] Hivatkozott továbbá a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvénynek (a továbbiakban: Kp.) a közigazgatási határozatok bíróság általi

- megsemmisítését szabályozó 92. § (1) bekezdés *b*) és *c*) pontjaira.
- [18] Az alperes védiratában a határozatában foglalt indokok fenntartása mellett a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a megvalósult mulasztás ténykérdés és nem szakkérdés, eljárási jogszabálysértés nem történt, a határozatában megjelölt valamennyi jogsértés az adott ügyre és tényállásra vonatkozott.
- A jogerős ítélet**
- [21] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.
- [22] Indokolásában megállapította, hogy az alperes eleget tett tényállás tisztázási és indokolási kötelezettségének, határozata megfelel az Ákr. 81. §-ában rögzített alakszerű közigazgatási határozat formai és tartalmi követelményeinek, részletesen kitért a fellebbezésben hivatkozott érvek vizsgálatára.
- [23] Rögzítette, a közigazgatási iratok alátámasztják, hogy a plomba sérülését az ellenőrzés során a felperes nem vitatta. A plombazsinór sérült, szakadt állapotú volt, mely szakértő igénybevételét nem igényelte. A menetíró készülék működésének vizsgálatára azért nem volt szükség, mert a szakadt, sérült plombával közlekedés már önmagában megvalósítja a jogsértést, így az Ákr. 71. § (1) bekezdésére hivatkozás nem alapos.
- [24] A bíróság kiszabásának jogalapja körében az EU rendelet 1. cikk (1) bekezdés második mondata, 22. cikke, 23. cikk (1) bekezdése, 32. cikk (1) bekezdése alapján vizsgálta a felperes előadásait. Kifejtette, hogy a menetíró készüléknek a használat során folyamatosan meg kell felelnie e rendelet követelményeinek, ez a járművezetőket terhelő általános kötelezettség.
- [25] Az alkalmazott szankcióval kapcsolatosan – a Kkt. 20. § (5) bekezdésében foglaltak alkalmazásával – megállapította, hogy a felperes nem hivatkozott olyan konkrét, a működési körén kívül felmerült elháríthatatlan okra, amely ténylegesen vagy reálisan a plomba szakadását eredményezte vagy eredményezhette volna. Az útviszonyok nem megfelelő állapotára vonatkozó általános hivatkozás elfogadása lehetőséget teremtene a visszaélésszerű joggyakorlásra, amely nem szolgálja a jogalkotói célt, a közúti közlekedés biztonságát.
- [27] Az elsőfokú bíróság a Kp. 43. § (1) bekezdése szerint keresetindítási határidőn túl előterjesztettnek, tiltott keresetkiterjesztésnek minősítette azt a felperesi előadást, hogy az alperesnek kötelezettsége lett volna a plombazsinór ellenőrzésén kívül a menetíró készülék működésének vizsgálata is.
- A felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem**
- [28] A felperes felülvizsgálati kérelmében a Kp. 121. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását.
- [29] Fenntartotta a keresetlevelében előadott jogi érveit, hangsúlyozva, az EU rendelet szövegéből nem vezethető le, hogy a plombazsinór szakadása önmagában jogsértést valósít meg. Annak megítélése pedig, hogy a plombazsinór szakadását követően a menetíró készülék nem biztosította a rögzített adatok meghamisítása, megváltoztatása elleni védelmet, szakkérdésnek minősül, mivel, ha valóban fennáll ennek a lehetősége, a bíróságnak azt műszaki adatokkal alá is kellett volna támasztania.
- [30] A Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdésének, a 300. § (1) bekezdésének, a 346. § (4) és (5) bekezdéseinek megsértését is állította.
- [31] Az elsőfokú bíróság ítélete [20] bekezdésében tévesen jelölte meg, hogy fellebbezésében a szakértő kirendelésének hiányát nem sérelmezte, mivel jogorvoslati kérelme 2. pontjában a ténybeli hivatkozásait rögzítette, keresete 11. oldalán pedig hivatkozott az Ákr. 71. § (1) bekezdésére. Az első tárgyaláson képviselője nem végzett tiltott keresetkiterjesztést, így a Kp. 43. § (1) bekezdése nem volt alkalmazható. Az Ákr. 2. § *a*) pontjában előírt szakszerűség alapelve, illetve az Ákr. 62. § (1) bekezdése szerinti tényállás felderítési kötelezettség alapján a hatóságnak saját hatáskörében, erre irányuló indítvány nélkül is szakértőt kellett volna kirendelnie.
- [32] Az alperesnek és az elsőfokú bíróságnak az EU rendelet 37. cikkében foglaltak szerint azt kellett volna vizsgálnia, hogy ha nincs azonnali megjavítási kötelezettség, illetőleg van türelmi idő („mihelyt a körülmények megengedik”), akkor a plombazsinór szakadásának ténye a szakadás pillanatában miért valósítja meg a jogsértést, és miért ad bíróság kiszabására alapot. Ennek elmaradása a hatóság részéről sérti az Ákr. 81. §-át, az elsőfokú bíróság ítélete pedig a Pp. 341. § (4)–(5) bekezdéseit, a döntések jogi indokolásában nincs levezetve az alapul szolgáló jogszabály értelmezése.
- [33] Az elsőfokú bíróság megsértette a Kkt. 20. § (5) bekezdését, mivel ítéletében objektív, kimentést nem engedő felelősséget állapított meg.
- [34] A szankció mértékével kapcsolatban jogszabály szerkesztési hibára, hiányosságra hivatkozva előadta, hogy egy szankciót megállapító jogszabályban (Bírság r. 4. melléklet H6 pontja) nem lehet példálózó felsorolás, a szankciót megalapozó magatartásokat pontosan meg kell jelölni, különösen akkor, ha a jogalkotó valamely magatartást „nagyon súlyos szabályszegésnek” minősít és már az első alkalommal több százezer forintos közigazgatási bírsággal szankcionál.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [37] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [42] Nem volt vitatott peres felek között, hogy a menetíró készülékek kialakítására, beépítésére, használatára, tesztelésére, ellenőrzésére vonatkozó követelményeket az EU rendelet határozza meg. Az elsőfokú ítélet a Pp. 346. § (4)–(5) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően tartalmazza az EU rendelet ismertetését, továbbá a jelen eljárásra alkalmazhatóságának indokait.
- [43] A Kúria a felülvizsgálati kérelemben előadottakkal kapcsolatban rögzíti, hogy az EU rendelet 22. cikke alapján a menetíró készülékek javítását, beépítését a 24. cikknek megfelelően kiadott engedéllyel rendelkező szerelők, műhelyek végezhetik, akik a 15. cikkben előírt típusbizonyítvánnyal igazolják a megfelelő műszaki működést, illetőleg leplombálják a műszert annak érdekében, hogy a rögzített adatokat ne lehessen manipulálni, meghamisítani,

- megváltoztatni. A 22. cikk (4) bekezdése alapján a készüléken illesztési címkét kell elhelyezni oly módon, hogy az jól látható és könnyen olvasható legyen, továbbá az (5) bekezdés rögzíti, hogy a menetíró készülékhez kapcsolt minden olyan csatlakozást plombával kell ellátni, amelynek esetében fennáll a hamisítás veszélye, ideértve a mozgásérzékelő és a sebességváltómű közötti csatlakozást, valamint adott esetben az illesztési címkét is.
- [44] Az EU rendelet 23. cikk „A menetíró készülékek vizsgálata” cím alatt az (1) bekezdésben rögzíti, hogy a menetíró készülékeket az engedéllyel rendelkező műhelyekkel rendszeresen meg kell vizsgáltatni. A vizsgálatot legalább két évente el kell végezni. Az EU rendelet VI. fejezet, „A készülék használata” cím alatt a 32. cikk (1) bekezdésében a menetíró készülékek helyes használata körében írja elő, hogy a szállítási vállalkozásoknak és a járművezetőknek gondoskodniuk kell a digitális menetíró készülék és a járművezetői kártya megfelelő működéséről és helyes használatáról.
- [45] Hangsúlyozza a Kúria, az EU rendelet ismertetett szakaszai a felperesi hivatkozással szemben a tehergépjármű használata során a járművezető, a szállítási vállalkozó folyamatos kötelezettségeként írja elő a menetíró készülék megfelelő működésének és helyes használatának biztosítását, mely független a 23. cikk (1) bekezdése szerinti, a menetíró készülék szakműhelyben történő kétévenkénti vizsgálatától, a kalibrálási jegyzőkönyv beszerzésétől.
- [47] Az EU rendelet 32. cikke a menetíró készülék helyes használatára vonatkozó kötelezettségeket, szabályokat rögzíti. Különbséget kell tenni a hibásan, illetőleg a nem megfelelően használt készülékek között. A nem megfelelő használat magában foglalhatja többek között a plomba hiányát, a plombazsinór szakadását, a kalibrálási jegyzőkönyv hiányát, a kétéves felülvizsgálat elmaradását, minden olyan intézkedés elmulasztását, amely a szállítási vállalkozó, a járművezető felelőssége, és független a menetíró készülék tényleges (hibás vagy hibátlan) működésétől. A menetíró készülék hibás működésére, az üzemzavarra, az üzemképtelenségre az EU rendelet 37. cikke vonatkozik, mely a perbeli esetben nem képezte vizsgálat tárgyát.
- [48] A Kkt. 20. § (1) bekezdés *d*) pontja szerint az e törvényben, valamint külön jogszabályban és közösségi jogi aktusban a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint a digitális tachográfhoz szükséges kártyák használatára vonatkozó rendelkezések megsértői bírság fizetésére kötelezhetők.
- [49] A közigazgatási eljárásban feltárt tényállás alapján a felperes által használt tehergépjárműbe beépített menetíró készülékhez tartozó impulzus jeladót biztosító plomba zsinór sérült, szakadt állapotban önmagában a menetíró készülék használatára vonatkozó EU rendelet 32. cikkében foglaltak megsértése okán alapul szolgált a bírság kiszabására, figyelemmel a Kkt. 20. § (1) bekezdés *d*) pontjára. Ennek megállapítása – a felperes hivatkozásával szemben – nem szakkérdés, a jogszabály helyes értelmezésén alapul.
- [51] A Kkt. 20. § (1a) bekezdése szerint nem alkalmazható közigazgatási szankcióként figyelmeztetés – az (1c) bekezdésben meghatározott kivételre is figyelemmel – az (1) bekezdés *a)–d), f)–j), l), n)* és *q)* pontjaiban foglalt rendelkezések megsértése miatt indult közigazgatási hatósági eljárásban, ha a jogsértés az e törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben meghatározottak szerint rendkívül súlyos vagy nagyon súlyos fokúnak minősül. A Bírság r. 4. melléklet H6 pontja szerint a menetíró készülék nem megfelelő működése nagyon súlyos jogsértésnek minősül (pl. nem került sor a menetíró készülék megfelelő felülvizsgálatára, kalibrálására és plombálására), és a megállapított objektív szankció összege 300 000 Ft.
- [52] A Kkt. 20. § (1a) bekezdés, valamint a Bírság r. 4. melléklet H6 pont alapján tehát a megállapított nagyon súlyos jogsértés miatt a figyelmeztetés szankció alkalmazásának lehetősége kizárt.
- [53] A bírság kiszabása alóli mentesülés lehetőségét a Kkt. 20. § (5) bekezdése teremti meg a közúti szállítást végző működési körén kívül eső olyan elháríthatatlan ok esetén, amelyet az nem látott és ésszerű elvárhatóság mellett nem is láthatott előre.
- [54] A közigazgatási iratok szerint a felperes fellebbezésében arra hivatkozott, hogy nem bizonyított a plombasérüléssel összefüggésben a műszer nem megfelelő működése, ehhez kapcsolódóan utalt a mechanikai hatásokra, a rossz útviszonyokra, azonban a plombazsinór anyagfáradására és ezzel kapcsolatos szakértői vizsgálat szükségességére sem a fellebbezésében, sem a keresetlevelében nem hivatkozott. A perben tartott első tárgyaláson utalt arra, hogy szakértői bizonyítást lát indokoltnak abban a kérdésben, hogy a plomba zsinórja elszakadhat-e egyik pillanatról a másikra.
- [55] A Kp. 78. § (4) bekezdése szerint a megelőző eljárás idején fennálló, de a megelőző eljárásban nem értékelt tényre, körülményre a felperes vagy az érdekelt akkor hivatkozhat, ha azt a megelőző eljárásban a közigazgatási szerv arra való hivatkozása ellenére nem vette figyelembe, azt önhibáján kívül nem ismerte, illetve arra önhibáján kívül nem hivatkozott.
- [56] A közigazgatási pernek ez a szabályozása a bizonyításfelvétel korlátját jelenti. A felperes közigazgatási eljárásban eltérő jogi álláspontja okán azt hangsúlyozta, hogy a plombazsinór sérülése önmagában nem hat ki a menetíró készülék megfelelő működésére. A plomba anyaghibájával kapcsolatos szakértői bizonyítás szükségességére csak az első tárgyaláson hivatkozott, mely azonban a Kp. idézett 78. § (4) bekezdésében foglalt korlátra tekintettel már nem volt figyelembevehető. Ez a felperesi hivatkozás – az elsőfokú bíróság ítéleti megállapításával szemben – nem a Kp. 43. § (1) bekezdése szerinti tiltott keresetváltoztatásnak, hanem a Kp. 78. § (4) bekezdésébe ütköző bizonyítási indítvány előterjesztésének minősül, így az nem volt foganatosítható, ahogy azt a jogerős ítélet is helytállóan állapította meg. Az elsőfokú bíróság döntésének indokolása ebben a részben pontosításra szorult.
- [59] Mindezek folytán a Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv. VI.35.086/2023/5.)

24I. Az Európai Unió Bíróságához előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány nem teszi kötelezővé más, folyamatban lévő eljárások felfüggesztését. Más bíróság vagy a Kúria más tanácsa ebből az okból akkor függeszti fel a saját eljárását, ha maga is megállapítja, hogy az alkalmazandó európai jog értelme nem világos, és az előtte folyamatban lévő ügy – annak körülményeire tekintettel – a kötelező értelmezés hiányában nem dönthető el.

II. Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikkében említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és az Európai Unió Bírósága feladatainak világos szétválasztásán alapul, a jogvita tényállásának a megállapítása és értékelése, valamint a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak kizárólag a jogvitában eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak megítélése is, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – szükséges-e az Európai Unió Bírósága előzetes döntése.

III. A felperessel szemben fennálló nemzetbiztonsági kockázat alátámasztásául szolgáló adatokat az eljáró bíróság a fél erre történő hivatkozása esetén köteles megismerni és vizsgálni, hogy azok alapján az eljáró szakhatóság okszerűen jutott-e a szakhatósági állásfoglalásában rögzített megállapításra [2017. évi I. törvény (Kp.) 32. §; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 126. § (2) bek.; 2007. évi II. törvény (Harmtv.) 37. § (2) bek. g) pont, 87/B. § (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága, mint elsőfokú idegenrendészeti hatóság a 2021. szeptember 21-én kelt 106-1-48403/8/2021-L. számú határozatával az orosz állampolgár felperes letelepedett státuszát, valamint nemzeti letelepedési engedélyét visszavonta a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 37. § (2) bekezdés g) pontja alapján, figyelemmel a 87/B. § (4) bekezdésére, miután az Alkotmányvédelmi Hivatal 2021. szeptember 14-én kelt AH/43372-2/2021-2. számú – az AH/43372-1/2021-1. számú minősített adatot tartalmazó iratokon alapuló – szakhatósági állásfoglalása szerint a felperes tartózkodása veszélyezteti Magyarország nemzetbiztonságát.
- [2] Az elsőfokú bíróság 2022. október 25-én kelt 102.K.700.492/2022/46. számú jogerős ítélete folytán megismételt másodfokú eljárása eredményeként az I. rendű alperes a 2023. január 9-én kelt – kijavított – 106-L-1173/34/2022. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. Beszerezte a Belügyminiszter – mint a II. rendű alperes jogelődje – 2021. december 13-án kelt BM/16371-3/2021. számú, az Alkotmányvédelmi Hivatal minősített adatot tartalmazó iratain alapuló szakhatósági állásfoglalását, amely megerősítette, hogy a felperes letelepedése veszélyezteti Magyarország nemzetbiztonságát.

A felperes keresete, az alperesek védekezése

- [3] A felperes keresetében elsődlegesen az I. rendű alperes határozatának az elsőfokú idegenrendészeti

hatóság határozatára és a szakhatósági állásfoglalásokra is kiterjedő megsemmisítését, másodsorban a megsemmisítés mellett az idegenrendészeti hatóság új eljárásra kötelezését is kérte.

- [4] Egyebek mellett arra hivatkozott, hogy a hatósági határozatok alapjául szolgáló szakhatósági állásfoglalások megalapozatlanok. Sérelmezte, hogy a határozatok nem felelnek meg a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló 2003/109/EK tanácsi irányelvben (a továbbiakban: 2003/109/EK irányelv) foglaltaknak. Kifogásolta, hogy nem ismerhette meg a rá vonatkozó szakhatósági állásfoglalások lényegét, a súlyos döntés alapjára az I. rendű alperes határozata sem utal. Hivatkozott az Európai Unió (a továbbiakban: EU) Alapjogi Chartájára (a továbbiakban: Charta), valamint az EU Bíróságának (a továbbiakban: EUB) a C-159/21. számú ügyben hozott ítéletére. Kérte a peres eljárásnak a Szegedi Törvényszék által az EUB előtt kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásokra (EUB C-420/22., C-528/22.) tekintettel történő felfüggesztését.
- [5] Az I. és a II. rendű alperesek védekezése a kereset elutasítására irányult, mert álláspontjuk szerint az I. rendű alperes határozata megalapozott és jogszerű.

A jogerős ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság a 2023. június 1-jén kelt és jogerős ítéletével a keresetet elutasította a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján.
- [7] Ítéletének indokolásában megállapította, hogy az I. rendű alperes a megismételt eljárásban a korábbi bírósági iránymutatásnak eleget tett. A felperes esetében a nemzeti letelepedési engedélyt kötelező volt visszavonni, mert magyarországi tartózkodása a nemzetbiztonságot veszélyezteti. Az elsőfokú bíróság a minősített adatot tartalmazó iratokba betekintett, és megállapította, hogy valós és jelen idejű veszélyeztetésről van szó, amely adatokkal kellőképpen alátámasztott. Ezen iratbetekintéssel – megítélése szerint – kellő jogvédelmet biztosított a felperes számára. Kifejtette, hogy a 2003/109/EK irányelvet a Harmtv.-be átültették, és az alapján is jogszerűen vissza lehet vonni a letelepedési engedélyt, hogyha a külföldi kellően súlyos veszélyt jelent a nemzetbiztonságra. Rámutatott, hogy az EUB C-159/21. számú ügyben hozott ítéletében írtak a jelen idegenrendészeti tárgyú eljárásban nem lehettek irányadók, mivel azt a döntést menekültügyben hozták. A felperes által előterjesztett, a peres eljárásnak a folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásokra (EUB C-420/22., C-528/22.) tekintettel történő felfüggesztése iránti kérelmet elutasította azzal az indokkal, hogy a szegedi eljárás felperese magyar állampolgár családtagjára tekintettel családtagi célú tartózkodási engedéllyel rendelkezett, és kérdés volt az is, hogy a felperes a huzamos tartózkodási irányelv hatálya alá tartozik. A jelen per felperesének nincs magyar állampolgár családtagja. Ez olyan lényeges különbség a két ügy tényállásában, amely miatt a felfüggesztésnek nem lehetett helye.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelmek

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet megváltoztatásával a közigazgatási cselekmény megsemmisítését, és a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését kérte. Perköltséget számított fel.
- [9] Kifejtette, hogy a folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások (EUB C-420/22., C-528/22.) a jelen eljárás jogszerűségére is kihathatnak, ezért indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárást függessze fel ezen eljárások befejezéséig. Ennek hiányában kérte az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését a következő kérdésekben:
1. A minősített adatokhoz történő hozzáférésre vonatkozó magyar jogszabályok összhangban állnak-e a letelepedési engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok esetében az 2003/109/EK irányelv 6., 9. és 12. cikkeivel és az Charta 47. cikkével?
 2. Az uniós joggal összeegyeztethető-e, hogy a hatóság a határozatlan időre szóló letelepedési engedéllyel rendelkező, a magyar társadalomba beilleszkedett harmadik országbeli állampolgárral szemben a szakhatóságok indoklás nélküli, a lényegét sem megismerhető állásfoglalására alapozza döntését, anélkül, hogy maga megvizsgálná az állásfoglalás alapját és a szükségesség-arányosság vizsgálatával döntene?
- Álláspontja szerint mindenképpen szükséges a joggyakorlat továbbfejlesztése, az eddigi kúriai jogértelmezés a továbbiakban nem támogatható, mert az uniós jog értelmezése és a nemzeti joggal történt összevetése kapcsán az EUB már eddig is több olyan ítéletet (C-300/11., C-159/21., C-528/21.) hozott, amelyek nem hagyhatók figyelmen kívül. Hangoztatta, hogy a 2003/109/EK irányelvet az elsőfokú bíróság nem megfelelően alkalmazta, mert aszerint figyelemmel kell lenni arra is, hogy a nemzetbiztonsági veszély valós-e és mennyire súlyos. Hozzátette, hogy az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben, helytelen átültetése esetén a tagállami bíróságnak biztosítania kell a közvetlen hatállyal rendelkező uniós jogi rendelkezés teljes érvényesülését. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a jogerős ítéletében nem számolt be arról, miért rekesztette ki az értékelése köréből a családegyesítési jogról szóló 2003/86/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2003/86/EK irányelv) rendelkezéseit. Hivatkozott az EU polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre (a továbbiakban: 2004/38/EK irányelv), és annak kapcsán a Kúria Kfv.II.37.741/2021/6. és a Kfv.III.38.101/2017/13. számú határozataira. Felhívta a Charta szabályait, álláspontja szerint az annak 47. cikke által biztosított alapjog olyan általános eljárási garanciákat foglal magába, amelyek a titkosított információkon alapuló bizonyítékokkal kapcsolatos minden ügyre érvényesek, függetlenül az érintett jogi státuszától. Ezzel összefüggésben kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tartotta irányadónak az EUB C-159/2021. számú ítéletében foglaltakat. Állította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1)

bekezdését, mert a bizonyítékokat nem okszerűen értékelte, a jogerős ítélet tartalma nem felel meg a Pp. 345. § (5) bekezdésének, illetve a 346. § (3)–(5) bekezdéseinek. Sérült továbbá az Alaptörvény XXIV. Cikke szerinti, tisztességes ügyintézéshez fűződő joga, valamint a XXVIII. Cikke szerinti, tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslathoz fűződő joga. Bemutatta személyi és családi körülményeit is, amelyeket nézete szerint figyelembe kellett volna venni.

- [10] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Perköltséget számított fel.
- [11] Álláspontja szerint az első- és a másodfokú közigazgatási határozatok megalapozottak, az eljárás hatóságok a tényállást a törvényes keretek között állapították meg. Egyetértett a jogerős ítéletben kifejtett jogi érveléssel. A felperes uniós jogi vonatkozásokat nélkülöző ügyében hatékony jogvédelmet biztosított a bírói kontroll, a bíróság a peres eljárás során betekintett az Alkotmányvédelmi Hivatal irataiba és megállapította, hogy a minősített adatot képező indokok megalapozzák a hatósági döntést. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, a peres eljárás felfüggesztését ellenezte.
- [12] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében ugyancsak a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Perköltséget számított fel.
- [13] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárása maradéktalanul megfelelt a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, a jogerős ítélet jogszerű, kellően indokolt. A felperes nemzeti letelepedési engedéllyel rendelkező, annak nemzetbiztonsági okból történt visszavonása uniós jogi összefüggéseket nem vet fel. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, a peres eljárás felfüggesztését szintén ellenezte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [14] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésének alkalmazásával befogadta, majd az érdemi elbírálás eredményeként megállapította, hogy az – az alábbiak szerint – nem alapos.
- [15] A Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelmek keretei között – a megjelölt jogszabálysértések mentén – vizsgálta felül. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a törvényesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le. A jogerős ítélet jogi indokolásában írtakkal a Kúria egyetértett, ezeket az indokokat a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal összefüggésben az alábbiakkal tartja szükségesnek kiegészíteni.
- [16] A felülvizsgálati bíróságnak – a felperes által a felülvizsgálati eljárásban előterjesztett kérelmek alapján – mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy indokolt-e az adott ügyben az EUB előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezni a magyar jogszabályok, így elsősorban a Harmtv., valamint a 2003/109/EK irányelv és a Charta összhangjának vizsgálatára, illetve szükséges-e a felülvizsgálati eljárás felfüggesztése az EUB előtt C-420/22. és C-528/22. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásokra figyelemmel. A felperes szerint ugyanis kérdésként merül fel egyrészt az,

hogy a letelepedési engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok esetében a minősített adatokhoz történő hozzáférésre vonatkozó magyar jogszabályok összhangban állnak-e a 2003/109/EK irányelv 6., 9. és 12. cikkeivel, valamint a Charta hatékony jogorvoslatához és tisztességes eljáráshoz való jogot biztosító 47. cikkével. Másrészt kérdés, hogy az uniós joggal összeegyeztethető-e az, hogy az eljáró hatóság a letelepedési engedéllyel rendelkező, a magyar társadalomba beilleszkedett harmadik országbeli állampolgárral szemben a szakhatóságok indokolás nélküli, a lényegét sem megismerhető állásfoglalására alapozza döntését, anélkül, hogy maga megvizsgálná az állásfoglalás alapját, és a szükségesség-arányosság vizsgálatával döntene.

- [17] A felperes ismertetett kérelmei attól függően bírálhatók el, hogy az adott ügyben az EU jogát – így a 2003/109/EK irányelvet és a Chartát – alkalmazni kellett-e. A Harmtv. a 2003/109/EK irányelvnek való részleges megfelelést szolgálja [Harmtv. 120. § (1) bekezdés c) pont]. Ugyanakkor a Harmtv. – hasonlóan más idegenrendészeti jogintézményekre vonatkozó szabályaihoz – világos különbséget tesz a nemzeti letelepedési engedély (35–37. §), valamint az ideiglenes letelepedési engedély (34. §) és az EK (európai) letelepedési engedély (38–39. §) között. Az ideiglenes és az EK letelepedési engedély létrehozásával – amint erre a jogerős ítélet is utal (Indokolás [40]) – az Országgyűlés a Harmtv.-be ültette át a 2003/109/EK irányelv huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállásról szóló szabályait. Ebben a vonatkozásban kérdés legfeljebb az lehet – akár önálló előzetes döntéshozatali indítványban, akár a már benyújtott indítványokban –, hogy az átültetés megfelelően történt-e, vagyis a Harmtv. szabályai megfelelően tartalmazzák-e a 2003/109/EK irányelv kötelező rendelkezéseit. Ezzel szemben a nemzeti letelepedési engedélyre vonatkozó szabályok nem a 2003/109/EK irányelven alapulnak, hiszen e körben az irányelv szabályozást nem, mindössze felhatalmazást ad kedvezőbb nemzeti rendelkezések bevezetésére (13. cikk), vagyis ez egy tagállami hatáskörben szabályozott engedélytípus. A Harmtv. 35. § (1a) bekezdése szerint a nemzeti letelepedési engedély kiadásának különös feltétele, hogy a harmadik országbeli állampolgár letelepedése Magyarország érdekeivel összhangban álljon. Ezt erősíti meg a Harmtv.-hez fűzött indokolás is, amelynek figyelembe vétele a törvény szabályainak értelmezése során az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságokra kötelező. Eszerint ugyanis „Magyarország szuverenitásának biztosítása érdekében indokolt a nemzeti letelepedés engedélyezési feltételeként megkövetelni, hogy a harmadik országbeli állampolgár nemzeti letelepedése az ország érdekében álljon, a nemzeti letelepedési engedély biztosítása ugyanis a feltételek teljesítése esetén sem alanyi jog” [Indokolás a 35. § (1a) bekezdéséhez], illetve „az irányelv nem terjed ki a nemzeti letelepedés szabályaira” [Indokolás a 35. § (5) bekezdéséhez]. Ugyanakkor „[a] belső jogrendszer szempontjából a nemzeti letelepedési engedéllyel rendelkező személy is letelepedett jogállást élvez, azonban a huzamos tartózkodási irányelv szabályozásának megfelelően az irányelvben meghatározottaknál kedvezőbb feltételekkel

kibocsátott engedélyek nem biztosítanak az EK letelepedési engedélyhez hasonló mobilitási jogot a Közösség területén” [Indokolás a 37. § (2) bekezdéséhez]. A jogerős ítéletben megállapított – és a felülvizsgálati kérelemben sem vitatott – tényállás szerint a felperes nemzeti letelepedési engedélyt kért, azzal rendelkezett, és azt vonta vissza a hatóság, így esetében a 2003/109/EK irányelvben szabályozott huzamos tartózkodás szóba sem került. A 2003/109/EK irányelv 2. cikk b) pontja szerinti „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás semmiképpen sem azonosítható a felperes részére korábban kiállított nemzeti letelepedési engedéllyel és státusszal.

- [18] Azt a kérdést, hogy a nemzeti letelepedési engedéllyel rendelkezőkre vonatkozó szabályok kapcsán a 2003/109/EK irányelvnek van-e relevanciája, az elsőfokú bíróság nem részletezte. A Kúria megállapította, hogy a nemzeti letelepedési engedély sajátos szabályai – így azok a körülmények, amelyekre tekintettel a hatóság nem az európai, hanem a nemzeti letelepedési engedély megadásáról dönt – nem tartoznak a 2003/109/EK irányelv hatálya alá, nem annak átültetése folytán kerültek be a Harmtv.-be, ezért e tekintetben a 2003/109/EK irányelv és annak az EUB által adott kötelező értelmezése sem vehető figyelembe. „Egy adott irányelvi rendelkezést akkor lehet jogértelmezéshez segítségül hívni, ha az értelmezett jogszabály az irányelv átültetése folytán került be a nemzeti jogszabályba” (Kfv.VI.37.416/2022/10. [70]). Erre tekintettel ebben a körben fel sem merülhetett előzetes döntéshozatali kezdeményezése vagy a felülvizsgálati eljárás felfüggesztése a már benyújtott előzetes döntéshozatali indítványokra tekintettel.
- [19] A 2003/109/EK irányelvnek a felperes által megfogalmazott kiterjesztő értelmezése is legfeljebb addig terjedhet – akár a folyamatban lévő C-420/22. és C-528/22. számú előzetes döntéshozatali eljárások eredményeként –, hogy a letelepedés egyes általános szabályai közősek az uniós jog hatálya alá tartozó és a nemzeti szabályozás alá tartozó eljárásokban, ezért – ha a nemzeti letelepedési engedély tekintetében is alkalmazni kell azokat – nem lehet eltérő joghatásuk.
- [20] Az EUB a 283/81. számú ügyben hozott, közzismert nevén a Cilfit-ítéletében fejtette ki, hogy ha közösségi jogi kérdés merül fel olyan nemzeti bíróság előtt, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles eleget tenni azon kötelezettségének, hogy a kérdést az EUB elé terjessze, kivéve, ha azt állapította meg, hogy
- a felmerült kérdés nem releváns, vagy
 - a szóban forgó közösségi jogi rendelkezést az EUB már értelmezte (*acte éclairée*), vagy
 - a közösségi jog helyes alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár (*acte clair*).
- Az ilyen esetek fennállását a közösségi jog sajátos jellemzőinek, az értelmezésével kapcsolatos különleges nehézségeknek és az EU-n belüli eltérő ítélkezési gyakorlat veszélyének függvényében kell megítélni. Ezt a kötelezettséget a Kúria is tiszteletben tartja (Gfv.VII.31.124/2017/5., [7]; Kfv.VII.38.167/2021/15., [58]). Ha egy ügyben eljáró bíróság megállapítja, hogy a Cilfit-ítélet feltételei fennállnak, mert az adott ügyben nem kell a

- (fél által megjelölt) uniós jogot alkalmazni, avagy azt alkalmazni kell, de az alkalmazandó szabály tartalma világos, akkor újabb előzetes döntéshozatal indítványozása a saját eljárás felfüggesztése mellett nem indokolt.
- [21] Ugyanez a helyzet a más bíróság által indítványozott és folyamatban lévő előzetes döntéshozatal saját ügyre gyakorolt hatását illetően. A Kp. 32. §-a folytán alkalmazandó Pp. 126. § (2) bekezdése értelmében az eljáró bíróság a saját eljárását felfüggesztheti akkor is, ha más bíróság által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás eredményének bevárása szükséges. Az eljáró bíróságnak – jelen ügyben a Kúriának – ilyen esetben azt kell vizsgálnia, hogy a más bíróság által kezdeményezett előzetes döntéshozatal a saját eljárásban releváns-e, továbbá, hogy maga is indokoltnak tartja-e a már kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás eredményének bevárását. Az EUB-hoz előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány ugyanis nem teszi kötelezővé más, folyamatban lévő eljárások – így a jelen felülvizsgálati eljárás – felfüggesztését. „Az EUB előtt alsóbb fokú bíróság által kezdeményezett, folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárás önmagában nem indokolja a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését” (Gfv.VII.30.478/2017/9., BH2018. 203.). Az EUB is úgy értelmezte az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk harmadik bekezdését, hogy a végső fokon eljáró nemzeti bíróság sem köteles az EUB-hoz fordulni pusztán amiatt, hogy az előtte folyamatban lévőhöz hasonló ügyben és pontosan ugyanabban a kérdéskörben valamely alsóbb szintű nemzeti bíróság előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesztett az EUB elé, és nem is köteles megvárni az e kérdésre adott választ (EUB C-72/14. és C-197/14., 63.). Más bíróság vagy a Kúria tehát a Pp. 126. § (2) bekezdésére alapítva kizárólag akkor jogosult és egyben köteles felfüggeszteni a saját eljárását, ha maga is megvizsgálta a felmerült kérdést és megállapította, hogy az alkalmazandó uniós jog értelme nem világos, és az előtte folyamatban lévő ügy – annak körülményeire tekintettel – a kötelező értelmezés hiányában nem dönthető el. Éppen ezért hangsúlyozta a Kúria egy korábbi határozatában azt a követelményt, hogy „a Pp. 126. § (2) bekezdésének alkalmazását a törvény feltételekhez köti, amely feltételeket az adott ügyben eljáró bíróságnak körültekintően kell mérlegelnie, és amelyek fennállását a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapvető jog biztosítása érdekében teljeskörűen indokolni köteles” (Kpkf.VI.39.902/2021/2. [23]). „A per Pp. 126. § (2) bekezdése alapján elrendelt felfüggesztése esetén a bíróságnak indokolásában ki kell térnie arra, hogy mi az uniós jog egységes alkalmazása szempontjából releváns, értelmezésre szoruló kérdés, továbbá annak bemutatására is, hogy miért tekinthető a tényállás és a jogkérdés az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező határozattal azonosnak” (Kpkf.IV.39.458/2022/3. [26]). Ha az eljáró bíróság a Cilfit-kritériumok alapján eltérő következtetésre jut (akár az uniós jog relevanciája, akár annak tartalma, akár a korábban feltett kérdéssel érintett ügy és a saját ügye közötti azonosság – összevethetőség – tekintetében), akkor nemcsak jogosult, hanem köteles befejezni a saját eljárását és meghozni az érdemi döntését. Ellenkező esetben a saját meggyőződésével és a felek érdekével szemben járna el, ami a bírói függetlenséget és a jogbiztonságot is sértené.
- [22] Az EUB a C-561/19. számú, Consorzio-ügyben hozott ítéletében – a Cilfit ügyben hozott ítéletében foglaltakat megerősítve és továbbfejlesztve – rámutatott, hogy az EUMSZ 267. cikkében említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és az EUB feladatainak világos szétválasztásán alapul, a jogvita tényállásának a megállapítása és értékelése, valamint a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak kizárólag a jogvitában eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak megítélése is, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – szükséges-e az EUB előzetes döntése. Az EUB által az EUMSZ 267. cikke alapján adott értelmezés kötelező jellege okafogyottá teheti az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésében előírt kötelezettséget, és így kiüresítheti annak tartalmát, különösen akkor, ha a felmerült kérdés lényegében megegyezik egy hasonló esetben – vagy a fortiori ugyanazon nemzeti ügyben – már előzetes döntés tárgyát képező kérdéssel, vagy akkor, ha az érintett jogkérdést a Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata tisztázza, és ez attól függetlenül fennáll, hogy az ítélkezési gyakorlat alapjául milyen eljárások szolgáltak, és akkor is, ha a jogvita kérdései nem mutatnak teljes mértékű hasonlóságot. Az EUB az ítéletében emellett emlékeztetett arra is, hogy az EUB és a nemzeti bíróságok közötti közvetlen együttműködésnek az EUMSZ 267. cikkel bevezetett rendszere a felek kezdeményezésétől független eljárás, nem minősül a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban részt vevő felek számára nyitva álló jogorvoslati lehetőségnek. Az, hogy az egyik fél állítása szerint a jogvita az uniós jog értelmezésének kérdését veti fel, önmagában nem elegendő tehát ahhoz, hogy az érintett bíróság köteles legyen úgy tekinteni, hogy az EUMSZ 267. cikk értelmében vett, ilyen kérdés merült fel.
- [23] A Kúria a konkrét üggyel összefüggésben megállapította, hogy az EUB a közrendi, közbiztonsági, nemzetbiztonsági kockázat megítélésével, a titkosított bizonyítékokról adható tájékoztatással, illetve a 2003/109/EK irányelv rendelkezéseivel kapcsolatban több döntésében, így a C-300/11., a C-448/19., valamint a C-503/19. és C-592/19. számú ügyekben hozott ítéleteiben már állást foglalt. Ennek alapján világos az adott esetben releváns szabályok értelme. A tagállami bíróságnak ezeket a szabályokat mindig az elbírálandó egyedi ügy sajátosságainak megfelelően kell alkalmaznia. Hasonlóan foglalt állást a Kúria más ügyekben is (például Pfv.III.21.211/2020/6., [48]–[51]). A konkrét ügyre nézve mindebből az következik, hogy a letelepedési engedélyt nemzetbiztonsági okból vissza lehet vonni. Ennek oka lehet az, ha az engedélyes letelepedése (az engedély fenntartása vagy meghosszabbítása) tényleges és kellően súlyos veszélyt jelent a tagállam (Magyarország) nemzetbiztonságára. Ezt az engedélyről döntő hatóságnak indokolnia kell. Az érintett fél az indokoknak legalább a lényegét jogosult megismerni, hacsak az ügy kivételes körülményeire

- tekintettel erre nincs lehetőség. A bíróságnak a hatósági döntés törvényességét és megalapozottságát akkor is vizsgálnia kell, ha a fél az indokokat nem ismerheti meg. Mindezekre figyelemmel újabb előzetes döntéshozatali indítvány benyújtását a Kúria nem tartotta indokoltnak.
- [24] A 2003/109/EK irányelv az átültetésre tekintettel elsősorban a Harmtv. útján érvényesül. Kérdés legfeljebb az lehet, hogy az átültetés megfelelő volt-e – ez azonban a jelen ügyben nem releváns. A letelepedési engedélyekkel kapcsolatos döntésekre vonatkozóan a nemzetbiztonsági szempontok figyelembevételét illetően ugyanis a 2003/109/EK irányelv meghagyta a tagállamok, így Magyarország önálló szabályozási hatáskörét a jelen ügyben felmerült két vonatkozásban is. Egyrészt a letelepedés akadályát képező nemzetbiztonsági okok meghatározását, másrészt a követendő eljárást illetően (erre utal az EUB C-300/11. számú ítélete is). Vagyis abban a kérdésben megmaradt a tagállami hatáskör, hogy mit minősít a tagállami jogalkotó a letelepedést kizáró nemzetbiztonsági oknak, miként abban is, hogy ebből mit minősít a fél által nem megismerhető adatnak. A 2003/109/EK irányelvnek ezt a nemzeti hatáskört fenntartó szabályát semmilyen értelmezés nem üresítheti ki, miként az eddigi értelmezések sem üresítették ki, ezért a folyamatban lévő ügy a más bíróság által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásokra tekintet nélkül elbírálható.
- [25] A Kúria mindezekre tekintettel arra a következtetésre jutott, hogy előzetes döntéshozatal kezdeményezése vagy az eljárás felfüggesztése a már benyújtott előzetes döntéshozatali indítványokra tekintettel abban az esetben sem indokolt, ha a kiterjesztő értelmezés szerint a nemzeti letelepedési engedélyre vonatkozó szabályok is részben a 2003/109/EK irányelv hatálya alá tartoznának. A felülvizsgálati kérelem által megjelölt két kérdés – a felperessel szemben a hatóság által megjelölt nemzetbiztonsági ok ténylegessége és annak súlyossága, illetve az erre vonatkozó adatok minősítése és ezáltal elzárása a felperes elől – a folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásoktól függetlenül elbírálható. Ezek olyan kérdések, amelyek vizsgálatára a közigazgatási perekben eljáró bíróságok, így a Kúria is kétségtelenül jogosult. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból következik a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságoknak az a hatásköre, hogy az általuk felülbírált ügyek érdemében döntsenek (például 3243/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [44]). Sőt, ezt történeti alkotmányunk vívmányának minősítette (17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [86]–[88]). Kétségtelen, hogy a bíróság nem veheti át a hatóság szerepét, nem gyakorolhat hatósági hatáskört, de az érdemi felülbírálat körében azt mindenképpen vizsgálhatja és értékelheti, hogy a támadott határozat kötelező alapját képező szakhatósági állásfoglalás megalapozott-e; más szóval: azt éppen lehet és kell is vizsgálnia, amit az EUB előír: vagyis, hogy a hatóság valós tényekre alapította-e a megállapítását, miszerint a nemzetbiztonság veszélyeztetése tényleges és súlyos.
- [26] A felperes által a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott további irányelvek és azok EUB általi értelmezése a felülvizsgálati eljárásban nem volt releváns. A Kúria e körben mindenekelőtt kiemeli, hogy a Kp. 117. § (3) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben nem lehet hivatkozni új jogalapra és olyan új tényre, körülményre, amely nem volt az elsőfokú eljárás tárgya. A felperes a keresetében a 2003/86/EK irányelvvel, illetve a 2004/38/EK irányelvvel összefüggésben jogszabálysértésre nem hivatkozott. Márpedig „a felülvizsgálati kérelemben az alperesi határozatra vonatkozó új jogszabálysértésre nem lehet hivatkozni, a jogerős ítélet jogszerűsége ugyanis kizárólag a keresetben megjelölt okból sérelmezhető. Olyan kérdésben ugyanis, ami nem volt a kereset tárgya, nincs helye felülvizsgálati eljárásnak” (Kfv.II.37.603/2021/5., [27]). Mindazonáltal a Kúria megjegyzi, hogy a felperes ügyében szó sem volt a 2003/86/EK irányelv szerinti családgyejesítésről: a felperes nem családgyejesítés címén az egyik családtag már meglévő tartózkodási jogcímére hivatkozva igényelte a saját tartózkodási jogosultsága fenntartását. A 2004/38/EK irányelv pedig csak uniós polgárokra vonatkozik, ezért nem alkalmazta azt soha a Kúria harmadik országok polgáraival szembeni idegenrendészeti eljárásokban az irat (titok) megismerési jogra. Ennek megkérdőjelezése – akár a Charta vagy az Alaptörvény diszkrimináció-tilalmi rendelkezéseire hivatkozva – az irányelv hatályára vonatkozó szabálynak az Európai Unióról szóló Szerződésbe ütközését feltételezné, aminek vizsgálatára a Kúria nem rendelkezik hatáskörrel. Ezért a folyamatban lévő ügyben a kizárólag uniós polgárokra vonatkozó szabályok alkalmazása nem merül fel. Ennek következtében a felperes által ide kapcsolódóan felhívott Kfv.II.37.741/2021/6. és a Kfv.III.38.101/2017/13. számú kúriai határozatokban szereplő jogértelmezés elemzése is szükségtelen. Az EUB a C-159/21. számú ítéletét – ahogyan arra az elsőfokú bíróság is rámutatott – nem idegenrendészeti, hanem menekültügyben hozta, és menekültügyi irányelvek (2011/95/EU irányelv és 2013/32/EU irányelv) rendelkezéseinek értelmezését végezte el a Charta 47. cikkének fényében. Ezeket az irányelveket (illetve az irányelvek átültetését célzó magyar szabályozást) a felperes ügyében eljáró hatóságok nem alkalmazták és nem is alkalmazhatták, mivel a felperesnek nem volt menedékkérelme, nem volt menekült státusza és kiegészítő védelmi jogállás sem illette meg. A menekültügyi irányelveket és azokat értelmező EUB ítéletet a felperes nemzeti letelepedett státusz visszavonásának ügyében nem lehetett alapul venni. Az EUB a C-528/21. számú ítéletében harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló irányelv (2008/115/EK irányelv) rendelkezéseit értelmezte a Charta 47. cikkének fényében; miután pedig a felperes esetében ennek az irányelvnek az alkalmazása sem merült fel, így a perbeli ügy eldöntése szempontjából ennek az ítéletnek sem volt jelentősége.

- [27] A Kúriának kialakult joggyakorlata van a minősített adaton alapuló idegenrendészeti hatósági határozatok jogszerűségének megítéléséről. E körben előjáróban szükséges kiemelni, hogy a feleknek a tisztességes eljárás alkotmányos követelményéből eredően joguk van arra, hogy minden, az ügyükben lényeges és a döntéshozatalhoz szükséges adatot megismerhessenek, azokra nyilatkozhassanak. Ez az iratmegismerési jog azonban nem lehet korlátlan. Ahogyan az az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből is következik, az az alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. A minősített adaton alapuló idegenrendészeti hatósági határozatok esetében a felperes tisztességes eljáráshoz való jogából levezethető iratmegismerési joga az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti más személyek szabadsághoz, személyi biztonságához való alapjogával ütközik. Ez utóbbinak biztosítása során az arra kijelölt hatóságok – törvényben meghatározott keretek között – Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme érdekében járnak el.
- [28] A Harmtv. 37. § (2) bekezdés g) pontja alapján az idegenrendészeti hatóságnak a nemzeti letelepedési engedélyt vissza kell vonnia, ha a harmadik országbeli állampolgár veszélyezteti Magyarország nemzetbiztonságát. A Harmtv. 87/B. § (4) bekezdése értelmében a szakhatóság állásfoglalása a szakkérdés tekintetében (ez esetben, hogy a harmadik országbeli állampolgár letelepedése veszélyezteti-e Magyarország nemzetbiztonságát) kötelező az eljáró idegenrendészeti hatóságra nézve. A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (Nbtv.) 5. § g) pontja kimondja, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal végzi a letelepedett jogállást igazoló okmányt kérelmező személyek ellenőrzését és az ezzel kapcsolatos feladatokat. A hivatal ezen ellenőrzés eredményeként beszerzett információkat értékeli és kialakítja a közrendi, köz- és nemzetbiztonsági veszélyeztetésről szóló álláspontját. A hivatal tevékenységére vonatkozó, a hatósági határozatokat megalapozó szakhatósági állásfoglalások alapját képező adatok a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján minősített adatok. Ezek megismerése az érintett számára nem az idegenrendészeti eljárásban, hanem egy külön, a felperes kérelmére induló eljárásban, a minősítő által kiadott megismerési engedély birtokában lehetséges [Mavtv. 11. § (1) bekezdés]. A megismerési engedély megtagadásáról szóló döntés ellen önálló jogorvoslatnak (közigazgatási pernek) van helye [Mavtv. 11. § (3) bekezdés]. Sem az idegenrendészeti hatóság, sem az eljáró bíróság nincs abban a helyzetben, hogy ezen minősített adatok megismeréséről, megismertetéséről a minősítő helyett döntsön, annak feltárását lehetővé tegye, akár szűk körben is. A minősített adat jogosulatlan személy részére hozzáférhetővé tétele visszaélés a minősített adattal, ami a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 265. § (1) bekezdése alapján bűncselekmény.
- [29] Az ügyfél (felperes) Alaptörvény XXIV. Cikke szerinti, tisztességes ügyintézéshez fűződő joga, valamint a XXVIII. Cikke szerinti, tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslatához fűződő joga ilyen esetben sem sérül, mert egyrészt biztosított számára a megismerési engedély kiadása iránti eljárás, másrészt az idegenrendészeti hatóság határozata jogszerűségét kifogásolva közigazgatási pert indíthat. Ez utóbbi esetben a közigazgatási perben eljáró bíróságnak – a fentebb említett érdemi felülbírálat elvéből következően – vizsgálnia kell, hogy a szakhatósági állásfoglalás valóban minősített adatokon alapul-e, illetve, hogy a védett adatok megfelelően alátámasztják-e a szakhatóság állásfoglalását. Ha a felperes a védett adatot a határozatból nem ismerheti meg, és erre a megismerési engedélyezési eljárásban sem kapott lehetőséget, akkor keresete alapján a közigazgatási perben eljáró bíróságnak a Mavtv. 13. § (5) bekezdése szerint meg kell ismernie a szakhatóság állásfoglalásának alapjául szolgáló, minősített adatot tartalmazó iratokat, majd az abban foglaltakra figyelemmel kell az alperes határozatának jogszerűségéről döntenie, vizsgálva, hogy a leírtak okszerű és logikus értékelése megtörtént-e. Ha a bíróság ezt a vizsgálatot nem végez(het)né el, úgy a jogorvoslat formálissá válna, kiüresedne. „Az idegenrendészeti ügyben hozott döntés jogszerűségét vizsgáló bíróság a minősített adatok megismerésével biztosítja annak kontrollját, hogy a szakhatóság megfelelő adatok birtokában alakította-e ki az álláspontját a nemzetbiztonsági kockázat fennállásáról” (Kpkf.VII.39.339/2022/2., [14] 1.). „A felperessel szemben fennálló nemzetbiztonsági kockázat alátámasztásául szolgáló adatokat az eljáró bíróság a fél erre történő hivatkozása esetén köteles megismerni és vizsgálni, hogy azok alapján az eljáró szakhatóság okszerűen jutott-e a szakhatósági állásfoglalásában rögzített megállapításra” (Kfv.IV.37.129/2021/13., [38]). „Az eljáró bíróság a közigazgatási perben az objektív és a szubjektív jogvédelmi feladatát, ennek során a »fegyveregyenlőség« biztosítását a minősített adatokat tartalmazó iratba betekintése és annak ellenőrzése útján látja el, hogy a szakhatóság véleménye a nemzetbiztonsági kockázat fennállását igazolja vagy sem” (Kpkf.VI.40.408/2020/2.). „Amennyiben a hatóság a döntését olyan állásfoglalásra alapítja, amely minősített adatokat tartalmaz, a bíróság az iratokba történő betekintést követően azt ellenőrzi, hogy a véleményben foglalt tények és adatok elegendő indokul szolgálnak-e az idegenrendészeti határozatban foglalt intézkedéshez. A bíróság a nemzetbiztonsági kockázat igazolására alkalmas adatokon alapuló okszerű és logikus hatósági következtetést nem bírálhatja felül” (Kfv.II.37.533/2020/9. [31]–[32]; Kfv.II.37.671/2020/17. [44]–[45]; Kfv.II.37.863/2020/15. [38]–[39]; Kfv.II.37.761/2021/9. [45]).
- [30] Az elsőfokú bíróság a perbeli esetben is azáltal tudta biztosítani a felperes hatékony jogvédelmét, hogy betekintett a minősített adatokat tartalmazó iratokba és ellenőrizte, hogy a szakhatóságok állásfoglalása a nemzetbiztonsági kockázat fennállását igazolja-e. A fentiekben ismertetett szabályozás miatt nem tárhatta a felperes elé az a minősített adatokat, azok

- megfelelőségét nem ellenőrizhette, a bírói kontroll arra szorítkozhatott, hogy a szakhatóság megfelelő adatok birtokában alakította-e ki az álláspontját a nemzetbiztonsági kockázat fennállása körében. Az elsőfokú bíróság a szakhatósági állásfoglalások megalapozottságáról és nemzetbiztonsági szempontú indokoltágáról meggyőződött. A jogerős ítélet indokolásában kitért arra, hogy megvizsgálta a felperessel szemben megjelölt nemzetbiztonsági ok ténylegességét és annak súlyosságát, valamint azt is, hogy az erre vonatkozó adatokat minősítették és ezáltal elzárták a felperes elől; összességében pedig megalapozottnak találta a szakhatóságok állásfoglalását, megítélése szerint ezek az adatok elegendő indokálul szolgálták az idegenrendészeti hatóság döntésének. Az elsőfokú bíróság a minősített adatok megismerésével biztosította annak kontrollját, hogy a szakhatóság megfelelő adatok birtokában alakította ki az álláspontját a nemzetbiztonsági kockázat fennállása körében, a szükséges és lehetséges mértékben pedig meg is indokolta, miért jogszerű az idegenrendészeti hatóság megállapítása, a kérelmező tartózkodása veszélyezteteti Magyarország nemzetbiztonságát. A jogerős ítélet a Pp. bizonyítékok mérlegelésére és az ítélet tartalmára vonatkozó szabályainak is megfelelt. A már kifejtettek szerint a fél iratmegismerési joga korlátozható, amennyiben azt a felmerülő nemzetbiztonsági okok alátámasztják. A bíróság a minősített iratokba való betekintés során ezt vizsgálva mérlegelési tevékenységet végez, a mérlegelésének részleteit azonban a féllel nem közölheti. A hatósági ügy érdeme tekintetében a szakhatóság állásfoglalása kötelező erejű, az I. rendű alperes ebben a körben nem rendelkezett mérlegelési lehetőséggel, a minősített iratok tartalmát nem ismerhette meg. „A bíróság azonban a jogorvoslati eljárásban mindezt pótolja, az eljáró hivatásos bíró személyes iratmegismerése az ügy sajátosságaihoz képest a Kúria megítélése szerint biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jog lényegét” (Kfv.IV.37.098/2022/15. [80]–[81]).
- [31] Az a körülmény, hogy a felperes végső soron nem ismerhette meg a szakhatósági álláspontot megalapozó bizonyítékokat, mivel azok minősített adatot képeznek, nem az I. rendű alperes vagy az elsőfokú bíróság eljárására vezethető vissza. A Mavtv. vonatkozó rendelkezései lehetővé teszik, hogy az ügyfél egy külön eljárásban szembesüljön a rá vonatkozó ellenőrzés eredményével. E külön eljárás és a jelen bírósági eljárás együttesen olyan garanciát biztosít a számára, amelynek folytán nem sérülhetnek az alapvető jogai. A Kúria e tekintetben több döntésében rámutatott arra, hogy „ez a szabályozási helyzet az adatok jellegéből, abból a nemzetbiztonsági érdekből ered, amely elsőséget élvez a szuverenitás alapján” (Kfv.II.38.329/2018/10. [17]; Kfv.II.37.047/2019/8. [12]; Kfv.II.37.544/2019/16. [16]; Kpkf.VI.40.408/2020/2.; Kfv.II.37.983/2020/10. [26]).
- [32] A fenti értelmezés összhangban áll az EUB gyakorlatával is. A Kúria korábbi döntésében az EUB C-300/11. számú ítéletében megfogalmazott garanciális követelmények fényében részletesen vizsgálta az ügyre irányadó magyar szabályozási környezetet, és megállapította, hogy az elsősorban az eljáró bíróságot terhelő „kontroll-tevékenységnek” a Mavtv. 11. §-a szerinti megismerési eljárásban kell és lehet eleget tenni. A megismerési eljárásban kell elvégezni a hatékony jogvédelem és a nemzetbiztonsági érdek mérlegelését, ezért az idegenrendészeti hatóság határozata vonatkozásában az EUB ítéletében megfogalmazott garanciális követelmények nem kérhetők számon, ha felperes elmulasztotta a Mavtv. szerinti megismerési eljárás kezdeményezését, és nem vette igénybe a magyar jog által biztosított lehetőségeket a határozat alapjául szolgáló indokok megismerésére (Kfv.II.37.542/2019/10. [21]).
- [33] Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 13. cikkében foglalt hatékony jogorvoslatnak a nemzetbiztonság védelmét szolgáló titkosított adatokat érintő ügyekben az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata szerint olyan jogorvoslatot kell érteni, amely tekintettel van a nemzetbiztonsági érdekekre, az Egyezményből továbbá nem következik az ilyen minősített adatok megismeréséhez való – feltétlen – jog [Leander kontra Svédország (9248/81.)]. A Kúria megállapította, hogy a felperest az ügyével kapcsolatban megillető jogorvoslatok összességében megfeleltek mind az EUB, mind az EJEB elvárásainak, mind az Alaptörvényből fakadó követelményeknek.
- [34] A Kúria eljáró tanácsa a minősített adatokat tartalmazó iratokba maga is betekintett és megállapította, hogy azok megalapozzák a perbeli szakhatósági állásfoglalásokat, az iratok felperessel való megismertetésére pedig a jelen eljárásban sem volt lehetőség. A fentebb írt jogszabályhely alapján elvégzett, nemzetbiztonsági szempontú ellenőrzés eredményeként a szakhatóságok széleskörűen gyűjtött adatok alapján alakították ki állásfoglalásaikat. A feltárt tények, adatok elégségesek voltak annak megállapításához, hogy a felperes magyarországi tartózkodása valódi és közvetlen veszélyt jelent Magyarország nemzetbiztonságára. Megállapította továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a felperes alapvető jogainak védelme érdekében a szükséges mérlegelést elvégezte, mérlegelése pedig nem volt okszerűtlen. A bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálati eljárásban eredménnyel csak akkor támadható, ha a bíróság a tényállást iratellenesen állapította meg, illetőleg a bizonyítékok mérlegelése kirívóan okszerűtlen volt. Ilyen körülményt a Kúria a jelen ügyben nem tárt fel.
- [35] A Kúria utal arra is, hogy a felperes személyi és családi körülményei a nemzeti letelepedési engedély visszavonása szempontjából nem bírtak relevanciával, mert a Harmtv. szabályozása alapján a felperes nemzetbiztonságra történő veszélyességét megállapító szakhatósági állásfoglalás a visszavonást önmagában megalapozta, azzal szemben más körülmény nem bírhat elsőbbséggel. Miután az állásfoglalás ellenőrzése alapján a Kúria megállapította, hogy az törvényesnek és megalapozottnak bizonyult, ezért az elsőfokú bíróság ítélete nem jogsértő. A Kúria mindezek alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, miszerint az I. rendű alperes a tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségének eleget tett, és a szakhatósági

állásfoglalásban foglaltakra tekintettel a Harmtv. 37. § (2) bekezdés g) pontjában írt, a nemzeti letelepedési engedély visszavonásának további mérlegelést nem tűrő feltétele fennállt.

- [36] Minderre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.VII.37.517/2023/12.)

25 A Pp. 316. § (3) bekezdése szerint a kizárt szakértő szakvéleménye a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe, ezért a kizárás iránti kérelem szabályos elintézése körében a bíróságnak különös gondossággal kell eljárnia. Amennyiben a fél a Pp. 12. § f) pontjában megjelölt elfogultságra hivatkozik, a szakértő meghallgatása nem mellőzhető [2015. évi XLII. törvény (Hszt.) 275. §; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 301. §, 311. §, 315. §].

A felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2007. június 6-tól állt hivatásos szolgálati jogviszonyban az alperessel, melynek keretében az alperes kirendeltségén, operatív műveleti területen, figyelő munkakörben dolgozott. Munkaköri feladatainak ellátása során vezénylés alapján megfigyelési és követési tevékenységet végzett a munkavégzési helyről kiindulva. Az alperes a hétfői állománygyűlésen adott tájékoztatást arról, hogy az adott hétre hogyan alakul az ellátandó tevékenység, a konkrét időpontokat sms-ek tartalmazták. A munkavégzés részben kiszámíthatatlan volt, a munkafeladatok elhúzódnása miatt előfordult olyan is, hogy a felperes csak másnap tudott visszatérni a kiindulási helyre.
- [2] A felperes 2008 és 2015 között időszakos egészségügyi alkalmassági vizsgálatokon esett át, amelyek eredményeképpen alkalmas minősítést kapott. A 2016. évi felülvizsgálaton hallásvesztés miatt a szolgálatra korlátozottan alkalmasnak minősítették. Az alperes igazgatósága jogerős határozatában a felperes nyaki porckorong rendellenesség, cervicobrachialis syndroma, valamint kétoldali idegi hallásvesztés betegségeit a szolgálati kötelemekkel összefüggőnek minősítette.
- [3] A felperes állapotának felülvizsgálata során a Belügyminisztérium Rendvédelmi Szervek I. fokú Felülvizsgáló Orvosi Bizottsága határozatában a felperest hivatásos szolgálatra alkalmatlannak minősítette 31%-os összegés egészségügyi károsodás megállapítása mellett, melynek egészét üzemi balesetből eredőnek értékelte. A felperes fellebbezése folytán eljáró Belügyminisztérium Rendvédelmi Szervek II. fokú Felülvizsgáló Orvosi Bizottsága határozatában – a felperes hivatásos szolgálatra alkalmatlanságát nem érintve – az össz-szervezeti egészségkárosodás mértékét 33%-ra felemelte azzal, hogy az alkalmatlanságot nem szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset vagy betegség alapozta meg.
- [4] A felperes 2019. november 22-én kérelmezte az alperes igazgatóságának jogerős minősítő határozatában még fel nem tüntetett betegségei – így az alvászavar, a kevert szorongásos és depressziós zavar és a súlyos depressziós epizód pszichotikus

tünetek nélkül – szolgálati kötelemekkel összefüggő jellegének a megállapítását.

- [5] Az alperes igazgatóságának vezetője a 2020. január 11-én kelt határozatában, amelyet a felperes fellebbezése folytán eljáró Belügyminisztérium Személyügyi Helyettes Allamtitkársága a 2020. március 25-én kelt határozatával eljárási szabálysértésre hivatkozással megsemmisítette, a felperes megjelölt betegségeit szolgálati kötelemekkel nem összefüggő, nem a szolgálat ellátása során keletkezett, illetve nem a szolgálatellátással összefüggésben keletkezett megbetegedésnek minősítette.
- [6] A megismételt eljárásban a 2020. június 10-én kelt vizsgálati jegyzőkönyvben, valamint a 2020. június 17-én kelt írártban rögzített szakmai véleményében úgy foglalt állást, hogy a felperes foglalkozási megbetegedésének gyanúját megalapozó pszichológiai állapotának szolgálati kötelemekkel való ok-okozati összefüggése kizárható.
- [7] Ezt követően a Belügyminisztérium Rendvédelmi Szervek I. fokú Felülvizsgáló Orvosi Bizottsága a 2020. július 15-én kelt szakvéleményében megállapította, hogy a felperes megjelölt betegségeinek – egyéb nyaki porckorong degeneratio, alvászavar, kevert szorongásos és depressziós zavar, valamint súlyos depressziós epizód pszichotikus tünetek nélkül – foglalkozási eredete nem valószínűsíthető. E szakvéleményre alapítottn az alperes igazgatóság vezetője a 2020. augusztus 3-án kelt határozatában a felperes megjelölt betegségeit szolgálati kötelemekkel nem összefüggő, nem a szolgálatellátás során keletkezett, illetve nem szolgálatellátással összefüggésben keletkezett megbetegedésnek minősítette.
- [8] A felperes fellebbezése nyomán eljáró Belügyminisztérium Rendvédelmi Szervek II. fokú Felülvizsgáló Orvosi Bizottsága a 2020. október 30-án kelt szakvéleményében megállapította, hogy a felperes betegségei közül a halláskárosodás a munkavégzéssel egyértelműen összefüggésbe hozható, az egyéb megjelölt betegségek közül az alvászavar, a kevert szorongásos és depressziós zavar, a súlyos depressziós epizód pszichotikus tünetek nélkül betegségei szolgálati kötelemekkel nem összefüggőek, és e betegségek nem a szolgálat ellátása során, továbbá nem azzal összefüggésben keletkeztek. Erre tekintettel a Belügyminisztérium Személyügyi Helyettes Allamtitkársága a 2021. május 13-án kelt határozatával az igazgatóságvezető által 2020. augusztus 3-án meghozott határozat rendelkező részének az egyéb nyaki porckorong degeneratio betegségre vonatkozó rendelkezését megsemmisítette, a többi betegség vonatkozásában a határozat rendelkező részét és indokolását helybenhagyta.
- [9] A felperes hivatásos szolgálati jogviszonya 2020. február 29. napjától megszüntetésre került, azonban a felperes 2020. március 1-jétől munkaszerződést kötött az alperessel, melynek keretében új szolgálati helyen végez munkát. 2020. március 23-án az alperes főigazgatója a 3637/100/0/44721-1/2020. számú határozatában megállapította a felperes egészségkárosodási ellátásra való jogosultságát, és az egészségkárosodási keresetkiegészítés mértékét a nem szolgálati kötelemekkel összefüggő betegségekre

vonatkozó szabályok alapján a távolléti díj 65%-ában határozta meg.

A felperes keresete és az alperes védírata

- [10] A felperes a Belügyminisztérium Személyügyi Helyettes Államtitkársága 2021. május 13-án meghozott határozatával szemben előterjesztett keresetében kérte annak megváltoztatását akként, hogy állapítsa meg az alvászavar, a kevert szorongásos és depressziós zavar és a súlyos depressziós epizód pszichotikus tünetek nélkül betegségek szolgálati kötelemekkel összefüggő voltát. Álláspontja szerint pszichés betegségei a szolgálat ellátása során, a szolgálati kötelemekkel összefüggésben alakultak ki, melynek bizonyítására indítványozta igazságügyi orvos- és pszichiáter szakértő kirendelését.
- [11] Az alperes védírata a kereset elutasítására irányult. Kiemelte, hogy határozatait az alapeljárásban eljáró, speciális szakértelemmel rendelkező szakértői bizottságok véleményére alapítottan, jogszerűen hozta meg.

A bíróság ítélete

- [12] A bíróság a keresetet elutasította.
- [13] A bíróság a tényállás megállapítása során figyelembe vette a felperes beosztását, munkaidejét tartalmazó kimutatást, valamint a meghallgatott tanúk előadását, ezen felül annak tisztázására, hogy a munkavégzés hektikussága és a munkafeltételek járultak-e hozzá a felperes által megjelölt betegségek kialakulásához, szakértőt rendelt ki. A szakértő kiegészített szakvéleményében megállapította, hogy a felperes mozgásszerveket érintő megbetegedései nem a szolgálati kötelemekkel függenek össze, azok egyrészt a sorsszerű életkori sajátosságoknak, másrészt a felperes 2012-ben elszenvedett gépjármű balesetének a következményei. A felperes pszichés tünetei és alvászavara elsősorban a testi állapotával, valamint az egzisztenciális helyzetének változásával állnak összefüggésben, és nem közvetlenül a munkavégzéssel. A hozzájárulás mértéke egzakt számításokkal szakértői bizonyossággal nem számszerűsíthető, százalékosan az nem állapítható meg. A felperes azon hivatkozásával kapcsolatban, hogy az egyik kollégája esetében egy másik bírósági eljárás során egy másik szakértő a munkakörülményeket és azok pszichés hatásait részoki tényezőként értékelte, a szakértő rámutatott arra, hogy mindezt a jelen peres ügyszor kapcsolódóan nem lehet értékelni.
- [14] A bíróság aggálymentesnek értékelte a szakvéleményt, mivel abban a szakértő logikailag levezette és szakmai hivatkozással alátámasztotta a megállapításait. Megállapította, hogy a felperes által megjelölt betegségek nem a szolgálati kötelemekkel összefüggésben keletkeztek, így az alperes helytállóan hozott határozatot a felperes kérelmének elutasításáról. A felperes kollégájának ügyében keletkezett szakvéleményt a bíróság sem találta értékelhetőnek, mivel jelen perben a szakértő a felperes személyes meghallgatása és egyéni körülményeinek vizsgálata alapján jutott arra a következtetésre, hogy a megjelölt betegségek a szolgálati kötelemekkel nem összefüggőek. Erre figyelemmel a perben eljáró szakértő kizárására és

másik szakértő kirendelésére vonatkozó felperesi kérelmet elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Jogszabálysértésként a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 301. § (1) bekezdés a) pontját, a 12. § f) pontját és (4) bekezdését jelölte meg, ezen felül hivatkozott a Pp. 156. § (2) bekezdésében foglaltak megszegésére is.
- [16] A felperes kiemelte, hogy a perben a kirendelt szakértő kizárása iránti indítványát 40. sorszám alatt előterjesztette, ezt követően a 41. és 42. sorszámú iratokban benyújtotta az észrevételeit és az észrevételei kiegészítését, a 43. sorszámú iratban az alperes nyújtotta be az észrevételeit, majd a 44. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben a bíróság a szakértő kizárását végzésével megtagadta. A bíróság a kizárás iránti indítványt a perben kirendelt szakértő részére nem küldte meg, a szakértőt a határozata meghozatala előtt nem hallgatta meg, így eljárása a Pp. 301. § (4) bekezdésébe ütközött.
- [17] Ezen felül kérte figyelembe venni, hogy a szakértő eljárása ellen 2022. július 28-án kifogást terjesztett elő, tekintettel arra, hogy a szakértő a per tárgyát nem képező, jogerősen elbírált felperesi megbetegedések tárgyában folytatott le és rendelt el további szakértői vizsgálatot. A szakértő elő is terjesztette ezt követően a kiegészítő szakvéleményét, amely a per tárgyát nem képező jogerősen elbírált felperesi megbetegedések tárgyában született. A bíróság a perben a kifogásról nem rendelkezett, annak helyt adásáról vagy elutasításáról nem döntött. A kifogással érintett eljárási cselekmény szabályszerűen lefolytatásra vagy megismétlésre nem került, esetleges elutasításáról határozatot a bíróság nem hozott, és e döntését az ítéletben sem indokolta. Mindezek ellenére a bíróság az ítélet [37] bekezdésében a szakértői véleményt aggálymentesnek, logikailag levezetettnek és szakmai hivatkozásokkal alátámasztottnak találta. A bíróság a szakértői eljárás szabálytalanságáról és a kifogásolt eljárással tett megállapításokról a Pp. 156. § (2) bekezdésében foglaltak megsértésével nem hozott határozatot.
- [18] A felperes hangsúlyozta, hogy a szakértő három alkalommal sem volt hajlandó vizsgálni a kereset alapját képező munkakörülményeket, holott arra vonatkozóan a bíróság is bizonyítást folytatott le, és a szakértő részére kérdéseket tett fel. A szakértő kizárólag általánosságban nyilatkozott, és minden statisztikai hivatkozás nélkül állapította meg, hogy a vezénylések munkarend következményei alapesetben nem okoznak sem alvászavart, sem szorongásos depressziós zavart. Mind a perben kirendelt szakértő, mind az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy van olyan jogerős ítélet, amely olyan szakvéleményeken alapul, amelyek a fokozott és hullámzó jellegű munkahelyi megterhelést, a munkahelyi kötelemekkel kapcsolatos kiszámíthatatlanságból adódó körülményeket a mentális zavarok rizikótényezőjeként értékelte

- egyéni függő körlefordítás mellett, ami cáfolja a jelen per szakvéleményének kijelentéseit.
- [19] A munkakörülmények vizsgálatának hiányára tett észrevételekre kizárólag dr. Ambrus Anikó készített kiegészítő szakvéleményt, amelyben – a kizárás alapjául szolgáló – szakmaiatlan, sértő megjegyzéseket is szerepeltetett. A levelezés és a szakértő által kezdeményezett telefonbeszélgetések is kizárólag e szakértővel folytak. A felperes személyiségére és körülményeire vonatkozó vizsgálatot valóban pszichiáter és pszichológus szakértő végezte, azonban a kirendelt foglalkozás-egészségügyi szakértő feladata és hatásköre lett volna a munkakörülmények vizsgálata és azok hatásának, valamint a felperes életkörülményeinek, életeseeményeinek összevetése a megbetegedések kialakulásával és súlyosbodásával.
- [20] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- [21] A szakértői eljárás szabálytalansága ellen tett kifogás tárgyában fenntartotta azt az álláspontját, hogy a szakértő eljárása a vonatkozó jogszabályokban foglaltaknak megfelelt; a felperes 2012. évi balesetének vizsgálata elengedhetetlen volt a felperes egészségügyi állapotának teljes körű felméréséhez. A halláskárosodás vizsgálata a szakértő részéről nem történt meg, e vonatkozásban a szakértő új megállapításokat nem tett. Amennyiben a felperes pszichés állapotával is összefüggésben állhat, a mozgásszervi betegségeinek vizsgálata nem jelenti a szakértő feladatkörén való túlterjeszkedést.
- [22] Az, hogy a felperes által a szakértő eljárása elleni kifogásról a bíróság alaki határozatot nem hozott, nem jelent eljárási szabálysértést, figyelemmel arra, hogy a Pp. 156. §-a a peres eljárás szabálytalansága elleni kifogás intézményét szabályozza, ilyen pedig a perben nem került benyújtásra, mivel a felperes nem az elsőfokú bíróság, hanem kizárólag a kirendelt szakértő eljárását kifogásolta. Az elsőfokú bíróság a szakértői eljárás említett „szabálytalanságát” – azaz az ügy tárgyán való „túlterjeszkedést” – megfelelően kezelte, a felperes ezirányú kifogását elbírálta azzal, hogy a szakértőnek a kirendelő végzésben foglalt kérdéseken kívül megállapításait a tényállás körében figyelmen kívül hagyta.
- [23] A szakértő kizárása iránti indítvány vonatkozásában kiemelte, hogy azt már az eljárás során is ellenezték alperesi részről. A kiegészítő szakértői vélemény kijelentéseiből a szakértő elfogultságára következtetni nem lehetett.
- [24] A kiegészítő szakértői véleménnyel kapcsolatban tett azon felperesi észrevétel, mely szerint a kizárási indítványban foglaltak alapján a szakértői, illetve a kiegészítő szakértői vélemény aggályos, teljességgel megalapozatlan. A perben eljáró szakértők a rendelkezésre álló egészségügyi dokumentációs iratanyag, illetve a felperes személyes meghallgatása alapján nyert információk felhasználásával mindenre kiterjedő szakvéleményt nyújtottak be. Az elsőfokú bíróság a felperes szakértő kizárása iránti kérelmét helyesen tagadta meg végzésével. Az a körülmény, hogy az elsőfokú bíróság a kizárás tárgyában hozott határozata előtt a szakértőt nem hallgatta meg, nem valósít meg az ügy érdemére kiható eljárásjogi szabálysértést.
- [25] A munkakörülmények vizsgálata, feltárása, a felperes személyes meghallgatása, a tanúk meghallgatása és az írásbeli dokumentáció értékelése megtörtént. A szakértő nem zárta ki a vizsgált betegségek kialakulásának lehetőségét a vezényléses munkarend következményeként, mindössze azt állapította meg, hogy ezek alapesetben ilyen problémát nem okoznak. A másik hivatkozott szakvélemény egyedi ügyben, az egyedi körülmények, egyedi egészségügyi-pszichológiai állapot és körkép vizsgálata alapján született. Pusztán az a tény, hogy egy másik perben egy szakértő milyen következtetésre jutott, semmiféle általánosításra nem ad alapot a hivatkozott betegségek vonatkozásában. Az tehát, hogy a becsatolt idegen szakvélemény megállapításait az elsőfokú bíróság összehasonlítási alapként mellőzte, az ügy érdemére kiható anyagi jogi szabálysértést nem eredményezett.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [26] A felülvizsgálati kérelem megalapozott az alábbiak szerint.
- [27] A Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésének megfelelően a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között eljárva a felperes által megjelölt eljárási szabálysértések [a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 301. § (1) bekezdés a) pontja, a Pp. 12. § f) pontja és a 301. § (4) bekezdése] körében vizsgálta.
- [28] A peradatok szerint a felperes a Belügyminisztérium személyügyi helyettes államtitkára által 2021. május 13-án meghozott határozatot támadta keresettel, amely a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 257. §-án alapult. A Hszt. 257. § (1)–(6) bekezdése értelmében a hivatásos állomány tagja betegsége szolgálati kötelemekkel való összefüggésének vizsgálatát maga is kezdeményezheti. A jogszabályban meghatározott eljárás keretében az állományilletékes parancsnok a betegségnek szolgálati kötelemekkel való összefüggéséről indokolt határozatban dönt (a továbbiakban: minősítő határozat). A minősítő határozat ellen a hivatásos állomány tagja által benyújtott fellebbezést a miniszter által meghatározott szerv bírálja el. A másodfokú eljárásban hozott határozattal szemben bírósághoz lehet fordulni.
- [29] Tekintettel arra, hogy a minősítő határozat fő kérdése – azaz az, hogy a felperes által megjelölt megbetegedések a szolgálati kötelemekkel összefüggésben állnak-e – szakkérdés, a felperes indítványára a bíróság helytállóan rendelt el szakértői bizonyítást. A szakértő – mint bizonyítási eszköz – alkalmazása esetén a bíróság hivatalból ügyel arra, hogy kizárt szakértő ne járjon el [Pp. 301. § (3) bekezdés]. A Pp. 301. § (1) bekezdés a) pontja szerint szakértőként nem járhat el, akire a 12. § a)–c), e) vagy f) pontjában meghatározott kizáró ok áll fenn.
- [30] A felperes a bírósági eljárás során – már a szakvélemény előterjesztése előtt – jelezte, hogy nem ért egyet a szakértő azon eljárásával, melynek során vizsgálatát olyan kérdésekre is kiterjeszti, amelyek a jelen per tárgyát képező betegségekkel nem állnak összefüggésben (22. sorszám alatti felperesi beadvány). Aggályait az eljárás szabálytalansága elleni kifogásként terjesztette elő a Kp. 78. § (1)

- bekezdése alapján irányadó Pp. 156. §-ára hivatkozással, és azt a szakvélemény benyújtását követően is fenntartotta (31. sorszámú felperesi beadvány). Miután a kiegészítő szakértői vélemény is elkészült, a felperes a szakértő elfogultságára [Pp. 12. § f) pontja] is hivatkozott, mert álláspontja szerint az általa indítványozott 2. számú kérdésre a szakértő szakmaiatlan kijelentéseket tett, majd a kérdést nyelvtanilag, „nyelvhelyességileg” minősítette, ami kizárólag a felperes és jogi képviselője megsértését szolgálta.
- [31] A Pp. 301. § (4) bekezdése ugyanakkor kőgens előírást tartalmaz arra, hogy a bíróság a kizárás tárgyában a felek meghallgatása után határoz; a perben kirendelt szakértő alkalmazása esetén a bíróság a határozata előtt a szakértőt meghallgatja. A 2022. december 7-én megtartott tárgyaláson a bíróság a 44-I. számú végzésével a felperes szakértő kizárása iránti kérelmét megtagadta, anélkül, hogy a kizárás iránti kérelem tekintetében a kirendelt szakértőt meghallgatta, vagy legalább megnyilatkoztatta volna.
- [32] A bíróság a Pp. 301. § (4) bekezdésével ellentétesen járt el akkor, amikor a szakértő elfogultságára hivatkozó kizárási kérelmet a szakértőnek nem küldte meg, és nem nyilatkoztatta a szakértőt, illetve nem is hallgatta meg a tekintetben, hogy elfogult-e. Ez a mulasztás különösen azért súlyos, mert a felperes a Pp. 12. §-ában megjelöltek közül éppen a szubjektív oknak minősülő f) pontra hivatkozott, amely szerint szakértőként nem járhat el az sem, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése egyéb okból nem várható. Tekintettel arra, hogy a Pp. 316. § (3) bekezdése értelmében a kizárt szakértő szakvéleménye a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe, a kizárás iránti kérelem szabályos elintézésére a bíróságnak különös gondot kell fordítania. Jelen perben a bíróság a kizárás tárgyában meghozott alakszerű végzése előtt a feleket ugyan meghallgatta, azonban – a Pp. 301. § (4) bekezdését figyelmen kívül hagyva – a kirendelt szakértőt nem, és ez a fentebb kifejtettekre tekintettel lényeges eljárás szabályszegésnek minősül.
- [33] A felperes a felülvizsgálati kérelmében azt is sérelmezte, hogy az eljárás szabálytalansága ellen benyújtott kifogását a bíróság nem bírálta el, annak figyelmen kívül hagyásáról az ítélet indokolásában sem adott számot. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat arra, hogy a Pp. 156. § (1) bekezdése szerint a fél az eljárás szabálytalanságát az eljárás folyamán bármikor kifogásolhatja, amelyről a Pp. 156. § (2) bekezdésének megfelelően a bíróságnak döntenie kell. Amennyiben annak helyt ad, a kifogással érintett cselekményt szabályszerűen lefolytatja, vagy a szükséghez képest megismétli; amennyiben viszont elutasítja, erről határozatot kell hoznia és e döntését legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni.
- [34] A jelen perben megállapítható, hogy a felperes eljárás szabálytalansága ellen benyújtott kifogásával összefüggésben a bíróság nem hozott határozatot, és ítéletében sem utalt arra, miért hagyta figyelmen kívül a felperes ezen kifogását.
- [35] A Kúria nem osztotta az alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott azon álláspontját, mely szerint a felperes nem a bíróság, hanem kizárólag a szakértő eljárását kifogásolta, ezért beadványa nem tekinthető az eljárás szabálytalansága elleni kifogásnak, a következők okán:
A perben kirendelt szakértő eljárása a polgári perrendtartás által is szabályozott, a szakértő eljárásának kereteit meghatározó kirendelő végzés rendelkezéseinek betartását a bíróság figyelemmel kíséri. Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 2. § 9. pontja a kirendelést az igazságügyi szakértő eljárását megalapozó bírósági döntésként értékeli. A szakértő eljárásának kereteit a kirendelő végzés határozza meg, és amennyiben ez nem elegendő, a Szaktv. 39. § (1) és (3) bekezdése értelmében a szakértő a bíróságtól, valamint az eljárásban részt vevő személyektől a szakvélemény elkészítéséhez szükséges, a kirendelésben közölt adatokon felül további adatok közlését, iratok, vizsgálati tárgyak rendelkezésre bocsátását kérheti, és ha tevékenysége során olyan körülményt, tényt észlel, amely az ügy megítélését érdemben érinti, de arra a bíróság nem utalt, köteles az érintett körülményt, tényt a hatóságnak vagy a megbízónak jelezni. E szabályozásra figyelemmel a szakértő eljárásának a kirendelő végzéshez kell igazodnia. Ha a fél azt észleli, hogy a szakértő eljárása ezeket a kereteket meghaladta, a bírósághoz az eljárás szabálytalansága iránti kifogásként is előterjesztheti az ezzel kapcsolatos aggályait, amelyet az eljáró bíróságnak kell elbírálnia a Pp.156. § (2) bekezdése szerint (Köfif.VII.39.651/2021/2.).
- [36] A fenti lényeges eljárási szabályszegésekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte és az ügyben eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [37] A megismételt eljárásban a bíróság a szakértő kizárása iránti felperesi kérelemről történő döntése előtt köteles a szakértőt meghallgatni, és a szakértő elfogultság körében tett nyilatkozatát is figyelembe véve, nemcsak a kirendelési, hanem az azt követő magatartásokat, eseményeket is részletesen értékelve kell döntenie a szakértő elfogultsága kérdésében.
- [38] A felperes a felülvizsgálati kérelmében új szakértő kirendelését is kérte arra hivatkozással, hogy a szakértőtől tárgyilagosa szakvélemény nem várható. A megismételt eljárásban a bíróság feladata lesz annak eldöntése, hogy a szakértő elfogultsága megállapítható-e. Amennyiben a bíróság a szakértőt a perből kizárja, hivatalból köteles más szakértőt rendelni (Pp. 311. §). Ha a szakértőt nem zárja ki, az is az eljáró bíróság kompetenciájába fog tartozni, hogy döntsön új szakértő kirendeléséről (Pp. 315. §), amennyiben annak feltételei fennállnak.
- [39] A bíróságnak meg kell vizsgálnia a felperes eljárás szabálytalansága ellen benyújtott kifogását is, és azt tartalma szerint kell elintéznie. Amennyiben az a Pp. 156. § (1) bekezdése szerinti kifogásként értékelhető, úgy a Pp. 156. § (2) bekezdése szerinti döntés meghozatala nem mellőzhető, még abban az esetben sem, ha a kifogás nem a bíróság, hanem a szakértő eljárását érinti.

(Kúria Kfv.III.45.080/2023/5.)

26A helyi önkormányzatoknak törvényi kötelezettségük a költségvetés végrehajtásáról szóló zárszámadási rendelet megalkotása. Ha a helyi önkormányzat a Kúria által megadott határidőn belül nem tesz eleget a jogalkotási kötelezettségének, a Kúria – erre irányuló indítványra – felhatalmazza a törvényességi felügyeleti szerv vezetőjét, hogy az önkormányzati rendeletet a helyi önkormányzat nevében alkossa meg [2017. évi I. törvény (Kp.) 150. § (1) bek.].

Az indítvány alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: indítványozó) 2023. június 5. napján a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) 134. § (1) bekezdése alapján törvényességi felhívást bocsátott ki Balmazújváros Város Önkormányzata Képviselő-testületének címezve. Ebben megállapította, hogy az önkormányzat nem tett eleget az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 91. § (1) bekezdése, továbbá a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény (a továbbiakban: Hatásköri törvény) 138. § (1) bekezdés k) pontja szerinti jogalkotási kötelezettségének, mivel 2023. május 31. napjáig nem fogadta el a 2022. évről szóló zárszámadási rendeletét.
- [2] Mivel a törvényességi felhívás nem vezetett eredményre, így ezt követően az indítványozó a Möt. 137. § (1) bekezdése alapján 2023. július 10. napján kelt beadvánnyal fordult a Kúria Önkormányzati Tanácsához, törvényen alapuló jogalkotási feladat elmulasztásának megállapítása végett.
- [3] A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köm.5020/2023/7. számú határozatában megállapította, hogy Balmazújváros Város Önkormányzata (a továbbiakban: önkormányzat) törvényből eredő jogalkotási kötelezettségét elmulasztotta, mert nem tett eleget az Áht. 91. § (1) bekezdése, továbbá a Hatásköri törvény 138. § (1) bekezdés k) pontja szerinti jogalkotási kötelezettségének, mivel nem alkotta meg a 2022. évi zárszámadásról szóló önkormányzati rendeletét. A Kúria Önkormányzati Tanácsa felhívta a képviselő-testületet, hogy jogalkotási kötelezettségének 2023. október 20. napjáig tegyen eleget.
- [4] Az önkormányzat ezen fenti jogalkotási kötelezettségének 2023. október 20. napjáig nem tett eleget.

Az indítvány és az érintett önkormányzat állásfoglalása

- [5] Az indítványozó 2023. október 24. napján kelt indítványával fordult a Kúria Önkormányzati Tanácsához melyben azt kérte, hogy az állapítsa meg, hogy az önkormányzat képviselő-testülete a Kúria Köm.5.020/2023/7. számú határozata szerinti jogalkotási kötelezettségének a megadott határidőig – azaz 2023. október 20. napjáig – nem tett eleget és hatalmazza fel a kormányhivatal vezetőjét Balmazújváros Város Önkormányzata 2022. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló zárszámadási

rendeletének az önkormányzat képviselő-testülete nevében történő megalkotására.

- [6] Az indítvány szerint nem került felterjesztésre az indítványozóhoz a Képviselő-testület üléséről készült olyan jegyzőkönyv, amely tartalmazná – a Kúria Határozatában foglalt mulasztás orvoslása érdekében – a megalkotott 2022. évi zárszámadási rendeletet.
- [7] Figyelemmel az önkormányzatnak az állami támogatások folyósításának felfüggesztése miatt kialakult, az önkormányzat működőképességét és az állampolgárok széles körét érintő pénzügyi helyzetére, az indítványozó a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 33/B. § (1) bekezdése alapján az eljárás során kívüli intézését kérte.
- [8] A Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 140. § (1) bekezdése alapján az indítványt megküldte az érintett önkormányzatnak az indítvánnyal kapcsolatos állásfoglalása beszerzése céljából.
- [9] Az önkormányzat 2023. október 26. napján kelt védiratában az indítvánnyal egyezően kérte annak megállapítását, hogy az önkormányzat határidőre jogalkotási kötelezettségnek nem tett eleget és kérte, hogy hatalmazza fel a Kúria Önkormányzati Tanácsa a kormányhivatal vezetőjét, hogy a 2022. évi költségvetési rendelet végrehajtásáról szóló zárszámadási rendeletét az önkormányzat képviselő-testülete nevében alkossa meg, legkésőbb 2023. december 5. napjáig. Az önkormányzat szintén az eljárás során kívüli lefolytatását kérte.
- [10] A Kúria elnökhelyettese 2023. november 2. napján a Kúria Ügyviteli Szabályzatáról szóló 28/2022. számú elnöki utasítás 14. § (2) bekezdése alapján az önkormányzat kérelmének helyt adott, így a Kúria Önkormányzati Tanácsa az ügyet soron kívül bírálta el.

A Kúria döntésének jogi indoka

- [11] Az indítvány megalapozott.
- [12] A Kúria megállapította, hogy a törvényi felhatalmazás által kötelező rendeletalkotás elmulasztása a közügyek intézésének akadálya lehet az adott településen, a rendelet megalkotásának hiánya a helyi választópolgárok jogait és kötelezettségeit közvetlenül érinti. Az Alaptörvény 32. cikk (5) bekezdése ezért akként rendelkezik, hogy a fővárosi és a vármegyei kormányhivatal kezdeményezheti a bíróságnál a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapítását. Ha a helyi önkormányzat a jogalkotási kötelezettségének a bíróság által – a mulasztást megállapító döntésében – meghatározott időpontig nem tesz eleget, a bíróság a fővárosi és a vármegyei kormányhivatal kezdeményezésére elrendeli, hogy a mulasztás orvoslásához szükséges önkormányzati rendeletet a helyi önkormányzat nevében a fővárosi és a vármegyei kormányhivatal vezetője alkossa meg.
- [13] A Hatásköri törvény 138. § (1) bekezdés k) pontja értelmében a képviselő-testület gazdálkodási feladata és hatásköre, hogy elfogadja a költségvetés végrehajtásáról szóló beszámolót, azaz a zárszámadási rendeletet. Az Áht. 91. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a helyi önkormányzat költségvetésének végrehajtására vonatkozó

- zárszámadási rendelet tervezetét a jegyző készíti elő és a polgármester terjeszti a képviselő-testület elé úgy, hogy az a képviselő-testület elé terjesztését követő harminc napon belül, de legkésőbb a költségvetési évet követő ötödik hónap utolsó napjáig hatályba lépjen. A zárszámadási rendelet tervezetével együtt a képviselő-testület részére tájékoztatásul be kell nyújtani a kincstár Áht. 68/B. §-a szerinti ellenőrzése keretében a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolójával kapcsolatosan elkészített jelentését.
- [14] A Kp. 150. § (1) bekezdése szerint, ha a Kúria – a törvényességi felügyeleti szervnek a jogalkotási kötelezettség teljesítésére kitűzött határidő eredménytelen elteltét követően előterjesztett indítványa alapján – azt állapítja meg, hogy a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségének nem tett eleget, felhatalmazza a törvényességi felügyeleti szerv vezetőjét, hogy az önkormányzati rendeletet vagy a normatív határozatot a helyi önkormányzat nevében alkossa meg. Ugyanezen paragrafushely (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a Kúria elrendeli a felhatalmazó határozat hivatalos lapban való közzétételét. A közzétételt követően a helyi önkormányzat a jogalkotási kötelezettség elmulasztását nem orvosolhatja. A (3) bekezdés alapján, a Kúria határozata a törvényességi felügyeleti szerve és a helyi önkormányzatra kötelező.
- [15] A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az erre irányuló törvényi felhatalmazás és szabályozási kötelezettség, továbbá a mulasztásos törvénytörés megállapítása ellenére a Képviselő-testület nem alkotta meg a 2022. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló zárszámadási rendeletét.
- [16] A Kúria ismételten rámutat, hogy Alaptörvénnyel ellentétes helyzetet eredményez, ha a képviselő-testület nem vagy nem megfelelően működik. A tényállás szerint a jegyző elkészítette, a polgármester pedig számos alkalommal a képviselő-testület elé terjesztette a zárszámadási rendelet tervezetét, legutóbb a Kúria Köm.5.020/2023/7. számú határozatát követően, de az rendeleti formában nem került elfogadásra. A zárszámadás intézményének célja az önkormányzati gazdálkodás transzparenciájának biztosítása. Az Áht., a Möt. és az Alaptörvény fenti rendelkezései a mulasztásos helyzet – jelen esetben a zárszámadási rendelet megalkotása elmulasztásának – orvoslására biztosít lehetőséget azzal, hogy az adott költségvetési évben a tervezethez képest ténylegesen teljesített kiadási és bevételi tételeket magába foglaló zárszámadási rendeletet az államháztartási szabályok szerint a Kormányhivatal vezetője a képviselő-testület nevében megalkossa.
- [17] Az indítványozó kezdeményezése megfelel a Möt. 137. § (1)–(3) bekezdéseiben foglalt törvényi követelményeknek. Minderre tekintettel a Kúria Önkormányzati Tanácsa jelen határozatában elrendelte, hogy az indítványozó vezetője 2023. december 13. napjáig a Képviselő-testület nevében alkossa meg Balmazújváros Város Önkormányzata 2022. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló zárszámadási rendeletét.

(Kúria Köm.5.028/2023/5.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

HATÁROZATAI

I.

C-148/22. sz. *Commune d'Ans* ügyben 2023. november 28-án hozott ítélet

A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

valamely önkormányzat azon belső szabálya, amely általános jelleggel és különbségtétel nélkül megtiltja ezen önkormányzat személyi állományának tagjai számára, hogy a munkahelyen láthatóan viseljenek bármilyen, többek között filozófiai vagy vallási meggyőződésre utaló jelképet, igazolható az említett önkormányzat azon szándékával, hogy a saját körülményeire tekintettel egy teljesen semleges közigazgatási környezetet hozzon létre, amennyiben e szabály e körülményekre tekintettel megfelelő, szükséges és arányos, valamint figyelembe veszi a különböző szóban forgókat és érdekeket.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.) 2. cikke (2) bekezdése a) és b) pontjának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a *commune d'Ans* (Ans önkormányzata, Belgium) (a továbbiakban: önkormányzat) szerződéses alkalmazottja, OP és az önkormányzat között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy az önkormányzat a munkavállalóival szemben megtiltotta minden olyan látható jelkép viselését, amely felfedheti ideológiai vagy filozófiai hovatartozásukat, illetve politikai vagy vallási meggyőződésüket.

Az alapeljárás

12 Az alapeljárás felperese 2016. április 11. óta dolgozik az önkormányzatnál, és 2016. október 11. óta „irodavezetői” álláshelyet tölt be, amelyet főként úgy lát el, hogy gyakorlatilag semmilyen kapcsolatba nem kerül a közigazgatási szerv ügyfeleivel („back-office”). Feladatát 2021. február 8-ig anélkül látta el, hogy olyan jelképeket viselt volna, amelyek a vallási meggyőződését felfedhetnék, erre vonatkozó írásbeli nyilatkozatot tett volna, majd a fenti napon kérte, hogy 2021. február 22-től engedélyezzék számára a „fejkendő viselését a munkahelyén”.

13 2021. február 18-i határozatával az önkormányzat testülete (a továbbiakban: testület)

elutasította e kérelmet, és ideiglenesen megtiltotta az alapeljárás felperesének, hogy szakmai tevékenységének gyakorlása során a vallási meggyőződését felfedő jelképeket viseljen, amíg az ilyen jelképeknek az önkormányzaton belüli viselésére vonatkozó általános szabályozás elfogadására nem kerül sor.

14 2021. február 26-án az alapeljárás felperesének meghallgatását követően a testület egy második határozatot fogadott el, amelyben megerősítette a szóban forgó tilalmat az ilyen általános szabályozás elfogadásáig.

15 2021. március 29-én az önkormányzat képviselő-testülete úgy módosította az önkormányzat munkaügyi szabályzatát, hogy a munkahelyen „kizárólagos semlegességre” vonatkozó kötelezettséget tartalmaz, amely szerint az megtiltja az önkormányzat valamennyi munkavállalója számára, hogy ezen a helyen bármely olyan látható jelképet viseljenek, amely felfedheti többek között vallási vagy filozófiai meggyőződésüket, függetlenül attól, hogy kapcsolatba kerülnek-e a nyilvánossággal, vagy sem. E szabályzat 9. cikke többek között a következőket írja elő:

„A munkavállalót a semlegesség elvének, a titoktartási kötelezettségének és a lojalitási kötelezettségének tiszteletben tartása mellett megilleti a véleménynyilvánítás szabadsága.

A munkavállaló köteles tiszteletben tartani a semlegesség elvét, ami azt jelenti, hogy tartózkodnia kell a hittérítés minden formájától, és nem viselhet olyan látható jelképet, amely felfedheti ideológiai vagy filozófiai hovatartozását, politikai vagy vallási meggyőződését. E szabály kötelező rá nézve mind a nyilvánossággal való kapcsolattartás, mind a feletteseivel és a munkatársaival való kapcsolattartás során.

[...]

16 Az alapeljárás felperese több eljárást indított annak megállapítása érdekében, hogy a vallásszabadságát megsértették, többek között a kérdést előterjesztő bíróság előtt a jelen ítélet 13. és 14. pontjában említett két egyedi határozattal, valamint az alapügyben szóban forgó munkaügyi szabályzat módosításával szemben indított, jogsértés megszüntetésére irányuló keresetet. E kereset alátámasztása érdekében arra hivatkozik, hogy vallása miatt hátrányos megkülönböztetés érte.

17 Ezen egyedi határozatokat illetően a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az arra vonatkozó tilalom, hogy az alapeljárás felperese iszlám fejkendőt viseljen, közvetlenül a vallásán alapuló eltérő bánásmódnak minősül az önkormányzat személyi állománya többi tagjához képest, mivel az önkormányzat a múltban és jelenleg is tolerálja a valamely meggyőződésre – többek között a vallási meggyőződésre – utaló egyéb jelképek viselését a munkahelyen. Egyébiránt úgy véli, hogy ezt az eltérő bánásmódot nem indokolják a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló általános törvény 8. cikke értelmében vett lényeges

és meghatározó szakmai követelmények, mivel az alapeljárás felperese főleg „back-office-ban” látja el feladatait, és ezért e bánásmód a 2000/78 irányelv értelmében vett közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül. A kérdést előterjesztő bíróság következőképpen megállapította, hogy az alapeljárás felperesének a keresete megalapozott volt a 2021. február 18. – az első ilyen egyedi határozat meghozatalának időpontja – és 2021. március 29. – az alapeljárás tárgyát képező munkaügyi szabályzat módosítása elfogadásának időpontja – közötti időszakra vonatkozóan.

18 E módosítást illetően a kérdést előterjesztő bíróság kimondja, hogy a módosítás célja annak biztosítása, hogy mind a köztisztviselők által végzett cselekmények, mind a megjelenésük szigorúan semleges legyen, függetlenül feladataik jellegétől, és attól a kontextustól, amelyben azokat végzik. Úgy véli, hogy az említett módosítással bevezetett szabály látszólag közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, mivel semleges, de annak az önkormányzat általi alkalmazása változó arculatú. Így e bíróság szerint ez a szabály az alapeljárás felperese tekintetében „kizáró” és más meggyőződésű kollégái számára „engedőbb”. Az említett bíróság következőképpen ideiglenesen engedélyezte az alapeljárás felperese számára, hogy olyan látható jelképet viseljen, amely felfedheti a vallási meggyőződését, de csak akkor, ha „back-office-ban” dolgozik, és nem akkor, ha az ügyfelekkel kapcsolatba kerül, vagy hatósági feladatot lát el.

19 Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a 2000/78 irányelv rendelkezéseivel összeegyeztethető-e az alapügyben szereplőhöz hasonló munkaügyi szabályzat olyan rendelkezése, amely „kizárólagos semlegesség” kötelezettségét írja elő a közigazgatási szerv valamennyi munkavállalója számára, még azoknak is, akik nem kerülnek kapcsolatba az ügyfelekkel.

20 20 E körülmények között a tribunal du travail de Liège (liège-i munkaügyi bíróság, Belgium) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) A [2000/78] irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontját lehet-e úgy értelmezni, hogy az feljogosítja a közigazgatási szervet arra, hogy egy teljesen semleges közigazgatási környezetet alakítson ki, és ebből következően megtiltsa a személyi állomány valamennyi tagja számára [olyan jelképek viselését, amely felfedheti a vallási meggyőződést], függetlenül attól, hogy közvetlen kapcsolatba kerülnek-e az ügyfelekkel, vagy sem?

2) A [2000/78] irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontját lehet-e úgy értelmezni, hogy az feljogosítja a közigazgatási szervet arra, hogy egy teljesen semleges közigazgatási környezetet alakítson ki, és ebből következően megtiltsa a személyi állomány valamennyi tagja számára [olyan jelképek viselését, amely felfedheti a vallási meggyőződést], függetlenül attól, hogy közvetlen kapcsolatba kerülnek -e az ügyfelekkel, vagy sem, még abban az esetben is, ha e semlegességen alapuló tilalom vélhetően többségében nőket érint, tehát nem alapuló leplezett hátrányos megkülönböztetésnek minősülhet?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

21 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy igazolható az önkormányzat teljesen semleges közigazgatási környezet kialakítására irányuló szándékával az olyan belső szabálya, amely általános jelleggel és különbségtétel nélkül megtiltja ezen önkormányzat személyi állományának tagjai számára, hogy munkahelyen láthatóan viseljenek bármilyen olyan jelképet, amely felfedheti többek között a filozófiai vagy vallási meggyőződésüket.

22 Előjáróban emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy a „vallásnak” a 2000/78 irányelv 1. cikkében szereplő fogalma magában foglalja mind a forum internumot, azaz a meggyőződés meglétének a tényét, mind pedig a forum externumot, azaz a vallási hit nyilvános kifejezésre juttatását (2017. március 14-i G 4S Secure Solutions ítélet, C-157/15, EU:C:2017:203, 28. pont). E tekintetben hozzá kell tenni, hogy e cikk egyaránt hivatkozik a vallásra és a meggyőződésre, az EUMSZ 19. cikkhez hasonlóan, amelynek értelmében az európai uniós jogalkotó megteheti a többek között a „valláson vagy meggyőződésen” alapuló hátrányos megkülönböztetés leküzdéséhez szükséges intézkedéseket, illetve az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. cikkéhez hasonlóan, amely az ott felsorolt különböző alapon történő megkülönböztetések között említi a „vallást vagy meggyőződést”. Ebből következik, hogy a 2000/78 irányelv alkalmazásában a „vallás” és a „meggyőződés” kifejezéseket úgy kell érteni, mint a hátrányos megkülönböztetés egy és ugyanazon alapjának két oldalát (2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 47. pont).

23 Másrészt, tekintettel arra, hogy a 2000/78 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően az irányelvet minden személyre alkalmazni kell, mind a köz-, mind a magánszféra vonatkozásában, beleértve az állami szerveket is, az önkormányzat munkaügyi szabályzatának 9. cikkében szereplőhöz hasonló olyan rendelkezés, amely megtiltja a személyi állomány számára, hogy többek között filozófiai vagy vallási meggyőződés bármilyen jelképét a munkahelyen láthatóan viseljék, ezen irányelv hatálya alá tartozik. Egyébiránt az ilyen rendelkezést úgy kell tekinteni, mint amely az említett irányelv 3. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „alkalmazási és munkafeltételek” körébe tartozik.

24 E pontosításokat követően meg kell jegyezni, hogy az előterjesztő bíróság első kérdése mind a 2000/78 irányelv „közvetlen hátrányos megkülönböztetésre” vonatkozó 2. cikke (2) bekezdésének a) pontjára, mind ezen irányelvnek a „közvetett hátrányos megkülönböztetésre” vonatkozó 2. cikke (2) bekezdésének b) pontjára vonatkozik.

25 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a munkáltató által elfogadott olyan belső szabály, amely a vallási meggyőződésre – többek között vallási vagy világnézeti meggyőződésre – utaló jelképek közül csak a látható és nagy kiterjedésű jelképek munkahelyen történő viselését tiltja meg, a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett „valláson vagy meggyőződésen alapuló közvetlen hátrányos

megkülönböztetésnek” minősülhet olyan esetekben, amikor az ilyen jelképek viselésére vonatkozó szempont elválaszthatatlanul kapcsolódik egy adott valláshoz vagy meggyőződéshez (lásd ebben az értelemben 2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 72–78. pont; 2022. október 13-i S.C.R.L [Vallási konnotációval bíró öltözet] ítélet, C-344/20, EU:C:2022:774, 31. pont). Mindazonáltal az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki, hogy az alapügyben szóban forgó szabály ebbe az esetkörbe tartozna.

26 Ezzel szemben a munkáltató által elfogadott olyan belső szabály, amely a valamely meggyőződésre – többek között a filozófiai vagy vallási meggyőződésre – utaló, bármely látható jelkép munkahelyen történő viselését tiltja meg, nem valósít meg ilyen közvetlen hátrányos megkülönböztetést, mivel különbségtétel nélkül vonatkozik az ilyen meggyőzések valamennyi kifejezésére, és a vállalkozás valamennyi munkavállalóját azonos módon kezeli, velük szemben általános módon és különbségtétel nélkül előírva a többek között az öltözködést érintő, az ilyen jelképek viselését tiltó semlegességet (2017. március 14-i G 4S Secure Solutions ítélet, C-157/15, EU:C:2017:203, 30. és 32. pont; 2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 52. pont).

27 Ugyanis, mivel minden egyes személy lehet vallásos vagy rendelkezhet vallási, filozófiai vagy spirituális meggyőződéssel, az ilyen szabály, amennyiben általános módon és különbségtétel nélkül alkalmazkodik, nem vezet be a valláshoz vagy meggyőződéshez elválaszthatatlanul kapcsolódó kritériumon alapuló eltérő bánásmódot (2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 52. pont; 2022. október 13-i S. C. R.L [Vallási konnotációval bíró öltözet] ítélet, C-344/20, EU:C:2022:774, 33. és 34. pont).

28 Következésképpen, hacsak a kérdést előterjesztő bíróság nem azt állapítja meg, hogy az alapügyben szóban forgó munkaügyi szabályzat 9. cikkének általános és különbségtétel nélküli megfogalmazása ellenére az alapeljárás felperese eltérő bánásmódban részesült, mint más munkavállalók, akik számára engedélyezték, hogy meggyőződésüket – többek között vallási vagy filozófiai meggyőződésüket – erre utaló látható jelkép viselésével vagy más módon fejezzék ki, és ezért őt a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett „valláson vagy meggyőződésen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés” érte, e bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az önkormányzat munkaügyi szabályzatának 9. cikkében szereplő szabály alkalmas-e arra, hogy különösen hátrányos helyzetbe hozza azokat a személyeket, akik egy bizonyos valláshoz vagy meggyőződéshez tartoznak, ami ténylegesen az ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett, ezen okok valamelyikén alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg.

29 E tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a munkáltató által elfogadott olyan belső szabály, amely megtiltja a munkahelyen a valamely meggyőződésre – többek között a filozófiai vagy vallási meggyőződésre – utaló bármely jelkép látható viselését, alkalmas arra, hogy az említett rendelkezés értelmében vett „közvetett módon a valláson vagy meggyőződésen alapuló, eltérő bánásmódnak” minősüljön, ha megállapítást nyer, hogy az e szabály által előírt,

látszólag semleges kötelezettség ténylegesen különleges hátrányt okoz valamely meghatározott vallással vagy meggyőződéssel rendelkező személyeknek (lásd ebben az értelemben 2017. március 14-i G 4S Secure Solutions ítélet, C-157/15, EU: C:2017:203, 34. pont; 2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 59. pont).

30 A 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontja értelmében azonban az ilyen eltérő bánásmód nem minősül közvetett hátrányos megkülönböztetésnek, ha jogszerű cél által objektíve igazolható, és ha az e cél elérésére irányuló eszközök megfelelőek és szükségesek (2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 60. pont).

31 E tekintetben meg kell állapítani, hogy bár végső soron a tényállás értékelésére kizárólag hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata annak a meghatározása, hogy az alapügyben szóban forgó munkaügyi szabályzat rendelkezése megfelel-e ezen követelményeknek, és ha igen, mennyiben, a nemzeti bíróságnak hasznos válaszokat adni hivatott Bíróság hatásköre kiterjed arra, hogy az alapügy iratain, valamint az elé terjesztett írásbeli és szóbeli észrevételeken alapuló, olyan iránymutatásokat nyújtson, amelyek lehetővé teszik e bíróság számára az elé terjesztett konkrét jogvitában történő határozathozatalt.

32 Először is, ami a jogszerű cél fennállására vonatkozó feltételt illeti, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az önkormányzat szerint az alapügyben szóban forgó munkaügyi szabályzat 9. cikkének, amely megtiltja, hogy az önkormányzat személyi állományának tagjai valamely meggyőződés – többek között a filozófiai vagy vallási meggyőződés – bármely jelképét láthatóan viseljék, függetlenül attól, hogy kapcsolatban kerülnek-e a nyilvánossággal, vagy sem, célja a közszolgáltatás semlegessége elvének kifejezése, amelynek jogalapját a belga alkotmány 10. és 11. cikke, a pártatlanság elve és az állam semlegességének elve képezi.

33 E tekintetben minden tagállamnak, beleértve adott esetben az államnál alacsonyabb szintű szerveket is, a számukra elismert hatáskörök tiszteletben tartása mellett, mérlegelési mozgásterrel kell rendelkezniük az általuk a munkahelyen előmozdítani kívánt közszolgáltatás semlegességének kialakítása során. Ily módon, a „kizárólagos semlegesség” politikája, amelyet egy közigazgatási szerv – a jelen esetben egy helyi önkormányzat – a saját konkrét körülményeinek megfelelően és hatáskörén belül, egy teljesen semleges közigazgatási környezet kialakítása érdekében a munkavállalóira vonatkozóan kíván alkalmazni, a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontja értelmében vett jogszerű céllal objektíven igazoltnak tekinthető. Hasonlóképpen ilyen lehet egy másik közigazgatási szerv által a saját körülményeinek megfelelően és hatáskörén belül választott más semlegességi politika is, mint például a valamely meggyőződés, többek között a filozófiai vagy vallási meggyőződés látható jelképeinek viselésének általános és különbségtétel nélküli engedélyezése, az ügyfelekkel való kapcsolattartás esetén is, vagy az ilyen jelképek viselésének az ilyen kapcsolattartással járó helyzetekre korlátozó tilalma.

34 A 2000/78 irányelv ugyanis csak a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános keretét határozza meg,

amely mérlegelési mozgásteret hagy a tagállamok és adott esetben az államinál alacsonyabb szintű szervek számára, lehetővé téve számukra, hogy figyelembe vegyék a saját körülményeiket, mivel a megközelítések eltérőek a tekintetben, hogy milyen teret kívánnak biztosítani a szervezetükön belül a vallási és a filozófiai meggyőződéseknek a közszférában. Uniós szintű konszenzus hiányában a tagállamok és adott esetben az államinál alacsonyabb szintű szervek számára ily módon biztosított mérlegelési mozgásternek azonban nemzeti és uniós bíróságokra háruló ellenőrzéssel kell együtt járnia, amely többek között annak vizsgálatára irányul, hogy adott esetben a nemzeti, regionális vagy helyi szinten hozott intézkedések elvi alapon igazolhatók-e, és arányosak-e (lásd ebben az értelemben: 2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 86. és 88. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 A 2000/78 irányelvből továbbá kitűnik, hogy az uniós jogalkotó maga nem teremtette meg a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság, illetve az ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontja értelmében vett egyenlőtlen bánásmód igazolása céljából hivatkozható jogszerű célok közötti szükséges egyensúlyt, hanem ennek megteremtését a tagállamokra és adott esetben az államinál alacsonyabb szintű szervekre, valamint a tagállamok bíróságaira bízta (2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 87. pont).

36 Következésképpen az olyan rendelkezés, mint az alapügyben szóban forgó munkaügyi szabályzat 9. cikke, úgy tekinthető, mint amely a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontja értelmében vett jogszerű célt követ.

37 Másodsor, amint arra a Bíróság a jelen ítélet 30. pontjában emlékeztetett, az alapeljárás tárgyát képező szabályhoz hasonló belső szabálynak ahhoz, hogy ne minősüljön a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett „közvetett hátrányos megkülönböztetésnek”, alkalmasnak kell lennie arra, hogy biztosítsa a munkáltató által kitűzött cél megfelelő alkalmazását. A jelen ügyben ez azt feltételezi, hogy az önkormányzat által kitűzött „kizárólagos semlegesség” célját valóban koherens és következetes módon követik, és hogy az alapügyben szóban forgó munkaügyi szabályzat 9. cikkében előírt, valamely meggyőződésre, többek között a filozófiai vagy vallási meggyőződésre, utaló látható jelkép viselésének tilalma a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódik (lásd ebben az értelemben: 2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 68. pont).

38 E tekintetben először is a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az önkormányzat e célt valóban koherens és következetes módon követi-e valamennyi munkavállaló tekintetében.

39 Ezt követően meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó munkaügyi szabályzat 9. cikkében foglaltakhoz hasonló „kizárólagos semlegesség” politikája révén a teljesen semleges közigazgatási környezet biztosításának jogszerű célja csak akkor követhető hatékonyan, ha a meggyőződés, többek között a filozófiai vagy vallási meggyőződés semmilyen látható kinyilvánítása nem megengedett, ha a munkavállalók a közigazgatási szerv ügyfeleivel vagy egymással érintkeznek, mivel bármilyen jelkép, még a kisméretű jelkép viselése is veszélyezteti az

intézkedésnek az állítólagosan követett cél megvalósítására való alkalmasságát, és így kérdésessé teszi magát az említett semlegességi politika következetességét (lásd ebben az értelemben: 2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet, C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 77. pont). Ilyen szabályra tehát szükség van.

40 A kérdést előterjesztő bíróság feladata továbbá, hogy az e szabály elfogadásának összefüggéseire jellemző valamennyi körülmény figyelembevételével mérlegelje a szóban forgó érdekeket, figyelembe véve egyrészt a szóban forgó alapvető jogokat és elveket, nevezetesen a jelen esetben az Alapjogi Charta 10. cikkében biztosított gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jogot, amelynek velejárója az Alapjogi Charta 21. cikkében foglalt, vallási alapon történő megkülönböztetés tilalma, másrészt a semlegesség elvét, amely szerint az érintett közigazgatás célja, hogy az említett, a munkahelyre korlátozott szabállyal a szolgáltatásait igénybe vevő ügyfelek és a személyi állomány tagjai számára olyan közigazgatási környezetet biztosítson, amely a meggyőződések – többek között filozófiai vagy vallási meggyőződések – látható megnyilvánulásaitól mentes.

41 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely önkormányzat azon belső szabálya, amely általános jelleggel és különbségtétel nélkül megtiltja ezen önkormányzat személyi állományának tagjai számára, hogy a munkahelyen láthatóan viseljenek bármilyen, többek között filozófiai vagy vallási meggyőződésre utaló jelképet, igazolható az említett önkormányzat azon szándékával, hogy a saját körülményeire tekintettel egy teljesen semleges közigazgatási környezetet hozzon létre, amennyiben e szabály e körülményekre tekintettel megfelelő, szükséges és arányos, valamint figyelembe veszi a különböző, szóban forgó jogokat és érdekeket.

A második kérdéstről

42 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az lehetővé teszi valamely hatóság számára, hogy egy teljesen semleges közigazgatási környezetet alakítson ki azáltal, hogy megtiltja a többek között filozófiai vagy vallási meggyőződésre utaló jelképek látható viselését a személyi állomány valamennyi tagja számára, függetlenül attól, hogy közvetlen kapcsolatba kerülnek-e a nyilvánossággal, vagy sem, amennyiben ez a tilalom többségében nőket érint, tehát nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősülhet.

43 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás működéséhez elengedhetetlen együttműködés szelleme megköveteli, hogy a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában pontosan kifejtse azokat az indokokat, amelyeknél fogva úgy ítéli meg, hogy az uniós jog bizonyos rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó kérdéseire adandó válasz szükséges az elé utalt jogvitá megoldásához (2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között létrehozott együttműködés

keretében az uniós jog nemzeti bíróság számára hasznos értelmezésének szükségessége megköveteli, hogy a nemzeti bíróság szigorúan tiszteletben tartsa az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmát érintő és a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében kifejezetten meghatározott követelményeket (2018. április 19-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet, C-152/17, EU:C:2018:264, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Így egyrészt az eljárási szabályzat 94. cikke a) pontjának megfelelően elengedhetetlen, hogy a kérdést előterjesztő bíróság meghatározza az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi hátterét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdések alapulnak. Az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás során a Bíróság ugyanis kizárólag a nemzeti bíróság által rendelkezésére bocsátott tények alapján ítélheti meg az uniós jogi rendelkezés értelmezését (2023. március 2-i Bursa Română de Mărfuri ítélet, C-394/21, EU:C:2023:146, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Másrészt, amint azt az eljárási szabályzat 94. cikkének c) pontja kimondja, nélkülözhetetlen, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalmazza azon okok ismertetését, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére vonatkozóan, valamint azt a kapcsolatot, amelyet az említett bíróság e rendelkezések és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jog között felállít (2021. szeptember 2-i Irish Ferries ítélet, C-570/19, EU:C:2021:664, 133. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 Hangsúlyozni kell továbbá, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokban szereplő információknak nem kizárólag azt kell lehetővé tenniük, hogy a Bíróság hasznos válaszokat adhasson, hanem azt is, hogy a tagállamok kormányai és az egyéb érdekelték az Európai Unió Bírósága Alapokmányának 23. cikke értelmében előterjeszthessék észrevételeiket. A Bíróság feladata arra ügyelni, hogy ez a lehetőség biztosított legyen, figyelembe véve, hogy e rendelkezés értelmében csak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot kézbesítik az érdekeltnek (2021. szeptember 2-i Irish Ferries ítélet, C-570/19, EU:C:2021:664, 134. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 A jelen ügyben az e második kérdésben hivatkozott, nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés esetleges fennállását illetően emlékeztetni kell arra, hogy ez az alap a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 204., 23. o., helyesbítés: HL 2019. L 191., 45. o.) hatálya alá tartozik, amelynek 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja kifejezetten meghatározza a nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés fogalmát, nem pedig a 2000/78 irányelv hatálya alá, amelyre az említett kérdés kizárólagosan utal.

49 Ezenkívül az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz olyan információt, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy a második kérdés milyen ténybeli feltételezésen alapul, illetve hogy az alapügyben felmerült jogvita eldöntéséhez miért lenne szükséges az első kérdésre adott válaszon túlmenően e kérdés megválaszolása.

50 Ilyen körülmények között a második kérdés elfogadhatatlan.

II.

C-391/22. sz. Tüke Busz ügyben 2023. november 16-án hozott ítélet

Az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelv 7. cikke (3) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy a személyszállító járművek javítása, karbantartása vagy üzemanyag-tankolása céljából megtett utak során felhasznált gázolaj nem tartozik a „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” e rendelkezés értelmében vett fogalma alá.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 283., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 405. o.; helyesbítés: HL 2017. L 5., 23. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Tüke Busz Közösségi Közlekedési Zrt. (a továbbiakban: Tüke Busz) és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (Magyarország) (a továbbiakban: fellebbviteli igazgatóság) között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy ez utóbbi megtagadta a Tüke Busztól a személyszállítási tevékenységéhez használt járművek javítása, karbantartása és üzemanyag-tankolása céljából megtett utak során felhasznált gázolajat terhelő jövedéki adó összegének visszatérítését.

Az alapeljárás

17 A Tüke Busz egy magyarországi székhelyű vállalkozás, amely közszolgáltatási szerződés alapján autóbuszos személyszállítási tevékenységet végez.

18 2017-ben e társaság az e tevékenység keretében felhasznált gázolajra kivetett jövedéki adó visszatérítését kérte.

19 A fellebbviteli igazgatóság, miután megállapította, hogy a Tüke Busz nemcsak az e szállítási tevékenység gyakorlása során felhasznált gázolajra, hanem azon gázolajra vonatkozó jövedéki adó visszatérítéséhez való jogát is érvényesítette, amelyet az érintett járművek karbantartásához és üzemanyag-tankolásához megtett utak során használt fel, elfogadott egy, az ezen útvonalakon felhasznált gázolajat terhelő jövedéki adó visszatérítésének jogellenességét megállapító határozatot, következőképpen pedig növelte a Tüke Busz által 2017 januárja és decembere között fizetendő, üzemanyag-energiatermékekre kivetett jövedéki adó összegét.

20 A Pécsi Törvényszék (Magyarország) előtt, amely a kérdést előterjesztő bíróság, a fellebbviteli igazgatóság arra hivatkozott, hogy kizárólag a főkotelezettséghez kapcsolódó szolgáltatások minősíthetők kiegészítő szolgáltatásnak. Ami a személyszállítást illeti, ez a helyzet a fuvarozó által az utasok részére ellenszolgáltatás fejében nyújtott olyan szolgáltatások esetében, mint többek között a poggyászok, kerékpárok vagy állatok szállítása.

21 Ezzel szemben, mivel az érintett járművek javítási vagy karbantartási szolgáltatásainak nem az utasok a címzettjei, e szolgáltatások nem tartozhatnak a „kiegészítő szolgáltatás” fogalma alá.

22 A fellebbviteli igazgatóság ebből azt a következtetést vonja le, hogy a személyszállításra szolgáló járművek javítása vagy karbantartása céljából megtett utak során felhasznált gázolajat terhelő jövedéki adó nem téríthető vissza, mivel nem személyszállítási szolgáltatáshoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokról van szó.

23 A Tüke Busz többek között azzal érvel, hogy a földgázüzemű autóbuszokat illetően a jövedéki adóról szóló 2016. évi törvény 113. §-ának (3) bekezdése lehetővé teszi nemcsak kizárólag a szó szoros értelmében vett személyszállítás céljára, hanem a „tevékenység” céljára felhasznált gázt terhelő jövedéki adók visszatérítését, így indokolatlan lenne, ha más szabály vonatkozna a gázolaj jövedéki adójának visszatérítésére.

24 E körülmények között határozott úgy a Pécsi Törvényszék, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„A [fellebbviteli igazgatóság] jelen ügyben meghozott döntése és gyakorlata, miszerint »a menetrend szerinti személyszállítás körébe nem tartozik bele a menetrend szerinti személyszállító eszközök karbantartásához szükséges, illetve üzemanyag tankolásához szükséges futásteljesítmény«, összeegyeztethető-e a [2003/96 irányelv] rendelkezéseivel?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

25 A Bizottság – anélkül, hogy formálisan az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozna – azzal érvel, hogy az alapeljárás kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett ténybeli és jogi háttérnek bizonyos elemei pontatlanok. Konkrétan, az előzetes döntéshozatalra utaló határozat különösen nem jelöli meg azt a jogalapot, amelyre a Tüke Busz az általa üzemeltetett autóbuszok által felhasznált gázolajat terhelő jövedéki adó visszatérítéséhez való jognak, valamint az e társaság által kért jövedékiadó-visszatérítés mértékének az érvényesítése érdekében támaszkodik.

26 Meg kell továbbá állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtí ki azokat az okokat, amelyek arra indították, hogy felvesse a 2003/96 irányelv értelmezését, sem pedig azt a kapcsolatot, amelyet ezen irányelv és a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény rendelkezései között felállít.

27 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság megadja az utóbbiak számára az uniós jog értelmezéséhez azokat a támpontokat, amelyek az általuk eldöntendő jogvita megoldásához szükségesek (2020. október 1-jei Elme Messer Metalurgs ítélet, C-743/18, EU:C:2020:767, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Szintén az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amelyet immár a Bíróság eljárási szabályzatának 94.

cikke is tükröz, az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezése megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi háttérét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyek e kérdések alapulnak. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatnak ezenkívül pontosan meg kell jelölnie azon okokat, amelyek arra indították a nemzeti bíróságot, hogy felvesse az uniós jog értelmezésének kérdését, és amelyek alapján szükségesnek tartotta előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjeszteni a kérdését (2020. október 1-jei Elme Messer Metalurgs ítélet, C-743/18, EU:C:2020:767, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Ugyanakkor az előzetes döntéshozatali eljárás keretében a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti viszonyban irányadó együttműködés szellemében az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem tett meg bizonyos előzetes megállapításokat, nem jár szükségszerűen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságával, ha e hiányosságok ellenére a Bíróság az iratokból kitűnő elemekre tekintettel úgy véli, hogy képes hasznos választ adni a kérdést előterjesztő bíróságnak (2020. október 1-jei Elme Messer Metalurgs ítélet, C-743/18, EU:C:2020:767, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Márpedig a jelen ügyben, noha kétségek nélkül hasznos lett volna, hogy a kérdést előterjesztő bíróság részletesebben kifejtse azt a ténybeli és jogi háttérrel, amelybe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés illeszkedik, valamint azokat az okokat, amelyek miatt kérdés merült fel benne a 2003/96 irányelv értelmezésére vonatkozóan, az értelmezni kért uniós jogi rendelkezés jellegére és hatályára tekintettel e pontatlanság nem képezi akadályát azon összefüggés kielégítő megértésének, amelybe e kérdés illeszkedik.

31 Ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint a Tüke Busz e bíróság előtt lényegében arra hivatkozott, hogy a jövedéki adóról szóló 2016. évi törvény 113. §-ának (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az előírja az ilyen típusú szállításra használt járművek javításához, karbantartásához vagy üzemanyag-tankolásához megtett utak során felhasznált gázolajra vonatkozó jövedéki adók visszatérítését. Így az alapügy kimenetele különösen attól függ, hogy a 2003/96 irányelv 7. cikkének (2) bekezdésével ellentétes-e az ilyen visszatérítést előíró tagállami jogi rendelkezés vagy adóhatósági gyakorlat. Ez lenne a helyzet, ha az így felhasznált gázolaj nem tartozna a „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” e 7. cikk (3) bekezdése értelmében vett fogalma alá. E tekintetben a fent említett pontatlanságok ellenére a kérdést előterjesztő bíróság által a ténybeli és jogszabályi háttérre vonatkozóan szolgáltatott információk lehetővé teszik e kérdés terjedelmének értékelését, és azt, hogy az említett bíróság számára az alapjogvita megoldásához hasznos választ lehessen adni.

32 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

33 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2003/96 irányelv 7. cikke (3) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a személyszállító járművek javítása, karbantartása vagy üzemanyag-tankolása céljából megtett utak során

felhasznált gázolaj a „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” e rendelkezés értelmében vett fogalma alá tartozik.

34 Előljáróban emlékeztetni kell arra, hogy valamely uniós jogi rendelkezés hatályának meghatározásakor nemcsak annak kifejezéseit, hanem szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi. Az uniós jogi rendelkezés keletkezése szintén felfedhet az értelmezése szempontjából releváns tényezőket.

35 Ami először is a 2003/96 irányelv 7. cikke (3) bekezdése b) pontjának szövegét illeti, meg kell jegyezni, hogy a 678/2011 rendelet által módosított, a 70/156 irányelv helyébe lépő 2007/46 irányelv II. melléklete A. részének 1. pontjával összefüggésben értelmezett, „személyszállítás[ra motorhajtóanyagként felhasznált gázolaj] akár menetrendszerű, akár nem menetrendszerű forgalomban [...] M2 vagy M3 kategóriába tartozó gépjárművel” fordulatból kitűnik, hogy ahhoz, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozzon, a gázolajat nemcsak hogy olyan járműnek kell felhasználnia, amelyet személyszállításra terveztek és építettek, hanem annak emellett személyszállítás célját kell szolgálnia.

36 Az említett rendelkezés értelmében a „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” fogalma tehát kettős kritériumnak felel meg, amely egyszerre alapul azon a kategórián, amelybe az érintett gépjármű tartozik, és azon célokon, amelyekre a gázolajat használják (lásd ebben az értelemben: 2020. január 30-i Autoservizi Giordano ítélet, C-513/18, EU:C:2020:59, 20. pont).

37 Ebből következik, hogy a gázolaj e fogalma az M2 vagy M3 kategóriájú gépjárművek által közvetlenül a személyszállítási szolgáltatásnyújtást szolgáló utak során felhasznált gázolajra terjed ki (lásd analógia útján: 2017. július 13-i Vakarų Baltijos laivų statykla ítélet, C-151/16, EU:C:2017:537, 29. pont). Ez a helyzet áll fenn különösen az autóbusszgarázs és az utasok első felszállóhelye között megtett út, valamint az utasok kiszállását követően a garázsba való visszatérés során megtett út esetében.

38 Ezzel szemben a kizárólag az érintett járművek javítása, karbantartása vagy üzemanyag-tankolása céljából megtett utak, amennyiben azokat főszabály szerint „üresen” teszik meg, és amennyiben azok utasok felszállására sem szolgálnak, nem minősíthetők „személyszállításnak”, mivel azok nem szolgálják közvetlenül a személyszállítási szolgáltatásnyújtást (lásd analógia útján: 2017. július 13-i Vakarų Baltijos laivų statykla ítélet, C-151/16, EU:C:2017:537, 30., 35. és 36. pont).

39 Másodszor, ezt az értelmezést megerősíti az a szöveggörnyezet, amelybe a 2003/96 irányelv 7. cikke (3) bekezdésének b) pontja illeszkedik.

40 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy e 7. cikk (1) bekezdése előírja, hogy az üzemanyagokra minimális adómértékeket kell alkalmazni. Amint ugyanis ezen irányelv (3) preambulumbekzdéséből és 4. cikkéből kitűnik, az nem az energiatermékek és a villamos energia jövedékiadó-mértékének kimerítő harmonizálására irányul, hanem a minimális adómértékek meghatározására korlátozódik.

41 A 2003/96 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok számára biztosított azon lehetőségnek, hogy a motorhajtóanyagként felhasznált gázolaj kereskedelmi és nem kereskedelmi

felhasználásától függően eltérő adómértékeket irjanak elő, tiszteletben kell tartania az ezen irányelvben megállapított minimális adómértékeket. Ezenkívül e rendelkezés megakadályozza a tagállamokat abban, hogy a kereskedelmi gázolaj adómértékét a 2003. január 1-jén hatályban lévő nemzeti adómértéknél alacsonyabb szinten határozzák meg. E tényezők arra utalnak, hogy ezen irányelv hatálybalépése nem vezethet a kereskedelmi gázolaj adómértékének csökkenéséhez.

42 E körülmények között a „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” fogalmát nem lehet kiterjesztően értelmezni.

43 E megállapítást megerősíti a 2003/96 irányelv 7. cikkének (4) bekezdése, amely e 7. cikk (2) bekezdésének rendelkezéseitől eltérve lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy bizonyos körülmények között kedvezményes adómértéket alkalmazzanak a kizárólag közúti áru fuvarozásra szolgáló gépjárművek vagy nyerges járműszerelvények által felhasznált gázolajra, amely adómérték alacsonyabb lehet a 2003. január 1-jén hatályban lévő nemzeti adómértéknél. A „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” fogalmának kiterjesztő értelmezése ugyanis azzal a hatással járna, hogy még jobban kiterjesztené ezen eltérés hatályát, ami ellentétes lenne azzal az elvvel, amely szerint az olyan eltérést engedő rendelkezést, mint a 2003/96 irányelv 7. cikkének (4) bekezdése, szigorúan kell értelmezni.

44 Harmadszor, a 2003/96 irányelv 7. cikke (3) bekezdése b) pontjának a jelen ítélet 37. és 38. pontjában kifejtett szó szerinti értelmezését megerősítik az ezen irányelv által követett célok. Közölebbről, annak (6), (12) és (20) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy ezen irányelv többek között a környezetvédelmi követelmények megvalósítására irányul, különösen azáltal, hogy ösztönzi a motorhajtóanyagként felhasznált nem kereskedelmi gázolaj és a benzin adóztatása közötti különbség csökkentését. Az említett irányelv (3)–(5) és (19) preambulumbekzdésére tekintettel az arra is irányul, hogy lehetővé tegye a gázolaj nemzeti adómértékeinek közelítését, különösen a verseny torzulásának elkerülése és ezáltal a belső piac megfelelő működésének előmozdítása érdekében (lásd ebben az értelemben: 2020. január 30-i Autoservizi Giordano ítélet, C-513/18, EU:C:2020:59, 30. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Márpedig a „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” fogalmának megszorító értelmezése hozzájárulhat mind a környezetvédelmi politikai célkitűzés megvalósításához, mivel korlátozza a kedvezményes adómértékben való részesülés lehetőségeit, és így ösztönzi a teljes üzemanyag-fogyasztás csökkentését, mind a belső piac megfelelő működésének előmozdítására irányuló célkitűzés megvalósításához azáltal, hogy biztosítja a gázolaj adómértékeinek fokozottabb közelítését.

46 Végül negyedszer, a 2003/96 irányelv 7. cikke (3) bekezdése b) pontjának szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezését megerősítik ezen irányelv előkészítő munkálatai, amelyekből az uniós jogalkotó azon szándéka tűnik ki, hogy szigorúan körülhatárolja annak lehetőségét, hogy ugyanazon termékre eltérő adómértékeket irjanak elő.

47 Míg az energiatermékek közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat (HL 1997. C 139., 14. o.) 5. cikkének (1) bekezdése, amelynek értelmében „[a] tagállamok

eltérő adómértékeket alkalmazhatnak a termék felhasználása vagy minősége szerint, feltéve hogy e mértékek tiszteletben tartják az ezen irányelvben megállapított minimális adómértékeket, és összhangban vannak a közösségi joggal”, viszonylag széles mérlegelési mozgásteret biztosított a tagállamok számára az energiatermékek adómértékének meghatározására, ezt a mozgásteret a jogalkotási eljárás során jelentősen csökkentették. A 2003/96 irányelv 5. cikke ugyanis csak az e cikkben tételesen felsorolt esetekben hatalmazza fel a tagállamokat arra, hogy az ezen irányelvben előírt minimális adómértékek és az uniós jog tiszteletben tartása mellett eltérő adómértékeket írjanak elő.

48 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2003/96 irányelv 7. cikke (3) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy a személyszállító járművek javítása, karbantartása vagy üzemanyag-tankolása céljából megtett utak során felhasznált gázolaj nem tartozik a „motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj” e rendelkezés értelmében vett fogalma alá.

III.

C-422/22. sz. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu ügyben 2023. november 16-án hozott ítélet

A 2012. május 22-i 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5., 6. és 16. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

az A1 igazolást kiállító intézmény, amely az ezen igazolás kiállításának alapjául szolgáló tények hivatalból történő felülvizsgálatát követően e tények pontatlanságát állapítja meg, visszavonhatja az említett igazolást anélkül, hogy előzetesen az alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából a 465/2012 rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 76. cikkének (6) bekezdésében előírt, párbeszédre alapuló és békéltető eljárást kezdeményezze az érintett tagállamok illetékes intézményeivel.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2012. május 22-i 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2012. L 149., 4. o.) módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 1. o.) 6. és 16. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu (társadalombiztosítási intézet, toruńi hivatal, Lengyelország) (a továbbiakban: ZUS) és TE között folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő a ZUS azon határozatával kapcsolatban, amellyel TE-től visszavonta azt az A1 igazolást, amely tanúsítja, hogy TE a 2016. augusztus 22. és 2017. augusztus 21. közötti

időszakban a lengyel szociális biztonsági jogszabályok hatálya alá tartozott.

Az alapeljárás

20 TE, a lengyel cégjegyzékbe bejegyzett, önálló vállalkozói tevékenységet folytató vállalkozó, akinek jövedelme Lengyelországban adózik, 2016. augusztus 11-én szerződést kötött egy varsói (Lengyelország) székhelyű társasággal, amelynek értelmében Franciaországban egy konkrét projekt keretében kellett bizonyos szolgáltatásokat nyújtania 2016. augusztus 22-től a projekt befejezéséig.

21 E szerződés alapján a ZUS a 883/2004 rendelet 13. cikkének (2) bekezdése értelmében egy A1 igazolást állított ki, amely a 987/2009 rendelet 19. cikkének (2) bekezdése alapján igazolta, hogy TE a 2016. augusztus 22. és 2017. augusztus 21. közötti időszakban (a továbbiakban: jogvita tárgyát képező időszak) a lengyel szociális biztonsági jogszabályok hatálya alá tartozott.

22 A ZUS hivatalból indított vizsgálatot követően megállapította, hogy a jogvita tárgyát képező időszakban TE csak egy tagállamban, nevezetesen a Francia Köztársaságban folytatta a tevékenységét. Így a ZUS 2017. december 1-jén kelt határozatával (a továbbiakban: megtámadott határozat) visszavonta ezt az A1 igazolást, és megállapította, hogy a 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdése a) pontjának megfelelően TE az említett időszakban nem tartozott a lengyel jogszabályok hatálya alá. Mivel a ZUS úgy vélte, hogy a TE-re alkalmazandó jogszabályok meghatározására nem a 883/2004 rendelet 13. cikke volt a releváns rendelkezés, hanem e rendelet 11. cikke, anélkül fogadta el ezt a határozatot, hogy előzetesen lefolytatta volna a 987/2009 rendelet 16. cikkében előírt, a TE-re alkalmazandó jogszabályok meghatározása tekintetében az illetékes francia intézménnyel való koordinációra irányuló eljárást.

23 TE a megtámadott határozat ellen a Sąd Okręgowy w Toruniu (toruńi regionális bíróság, Lengyelország) előtt élt jogorvoslattal. E bíróság úgy ítélte meg, hogy egyrészt TE a jogvita tárgyát képező időszakban nem egyetlen tagállamban végzett munkát, így a 883/2004 rendelet 13. cikkének (2) bekezdése hatálya alá tartozik, másrészt a ZUS nem merítette ki a 987/2009 rendelet 6., 15. és 16. cikkében előírt koordinációs eljárást, noha ez az eljárás kötelező lenne az alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából. Így a bírósági eljárás során az említett bíróság felhívta a ZUS-t, hogy kezdeményezze az említett koordinációs eljárást az illetékes francia intézménnyel, amit a ZUS megtagadott, mivel úgy vélte, hogy ugyanezen eljárás kezdeményezése nem indokolt. Annak elkerülése érdekében, hogy TE egyetlen szociális biztonsági rendszer hatálya alá se tartozzék, a Sąd Okręgowy w Toruniu (toruńi regionális bíróság) megállapította, hogy a jogvita tárgyát képező időszakban TE a lengyel jogszabályok hatálya alá tartozott, és ennek megfelelően hatályban tartotta az alapeljárás tárgyát képező A1 igazolást.

24 A Sąd Apelacyjny w Gdańsku (gdanski fellebbviteli bíróság, Lengyelország) 2020. február 5-i ítéletével elutasította a ZUS-nak a Sąd Okręgowy w Toruniu (toruńi regionális bíróság) által hozott ítélete ellen benyújtott fellebbezését, így ezen ítéletet helybenhagyta.

25 A ZUS ezen ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Sąd Najwyższyhoz (legfelsőbb bíróság,

Lengyelország), a kérdést előterjesztő bírósághoz arra hivatkozva, hogy mivel az alapeljárásban szóban forgó A1 igazolás visszavonásához a 987/2009 rendeletben előírt koordinációs eljárás előzetes kimerítése szükséges, a megtámadott határozat olyan szabálytalanságot tartalmaz, amely csak a ZUS előtti eljárás keretében orvosolható. Így a Sąd Okręgowy w Toruniu (toruni regionális bíróság) és a Sąd Apelacyjny w Gdańsku (gdański fellebbviteli bíróság) bírósági határozatai tévesek, mivel e bíróságoknak vissza kellett volna utalniuk az ügyet a ZUS-hoz, annak érdekében, hogy ez utóbbi az A1 igazolást az illetékes francia intézménnyel együttműködve újra megvizsgálhassa, ahelyett, hogy a TE-re alkalmazandó jogszabályokról határozta volna.

26 E körülmények között a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Köteles-e egy olyan [tagállami] intézmény, amely A1 nyomtatványt töltött ki, és amely hivatalból – az érintett tagállam illetékes intézményének kérése nélkül – törölni/visszavonni vagy érvényteleníteni kívánja a kitöltött nyomtatványt, a [987/2009 rendelet] 6. és 16. cikke alapján alkalmazandóakhoz hasonló szabályok alapján egy másik tagállam illetékes intézményével békéltető eljárást lefolytatni?

2) A békéltető eljárást még a kitöltött nyomtatvány törlése/visszavonása vagy érvénytelenítése előtt kell-e lefolytatni, vagy ez a törlés/visszavonás vagy érvénytelenítés a [987/2009 rendelet] 5. cikkének (2) bekezdésének megfelelően] kezdeti, ideiglenes jellegű [...], és abban az esetben válik véglegessé, ha a [másik tagállam] [...] érintett [...] intézmény[e] nem emel kifogást vagy nem jelzi, hogy azzal kapcsolatos álláspontja eltérő?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

27 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy a 987/2009 rendeletnek az előterjesztő bíróság által a kérdéseiben említett 6. és 16. cikke, amelyek a jogszabályok ideiglenes alkalmazására és ellátások ideiglenes nyújtására, illetve a 883/2004 rendelet 13. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásra irányulnak, lényegében átveszik az utóbbi rendelet 76. cikke (6) bekezdésének rendelkezéseit, amelyek előírják az érintett tagállamok illetékes intézményei közötti párbeszéd alapuló és békéltető eljárást (a továbbiakban: párbeszéd alapuló és békéltető eljárás).

28 Egyébiránt az uniós jognak az A1 igazolások visszavonására utaló egyetlen rendelkezése a 987/2009 rendelet 5. cikke, amelynek címe „Más tagállamban kiállított dokumentumok és bizonyítékok jogi értéke”.

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az A1 igazolások az azon tagállam illetékes hatósága által kijelölt intézmény által a 987/2009 rendelet II. címe alapján kiállított típus-formanyomtatványnak felelnek meg, amely tagállam szociális biztonsági jogszabályait alkalmazni kell, amely igazolást a célból állították ki, hogy többek között e rendelet 19. cikkének (2) bekezdése értelmében tanúsítsa, hogy a 883/2004 rendelet II. címe szerinti valamely helyzetben lévő munkavállalók e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak (2023. március 2-i ítélet, DRV Intertrans és Verbraeken J. en

Zonen, C-410/21 és C-661/21, EU:C:2023:138, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Márpedig, a 987/2009 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a valamely tagállam intézménye által a 883/2004 rendelet és a 987/2009 rendelet alkalmazása céljából egy személy helyzetének bemutatására kiállított dokumentumokat, valamint a dokumentumok kiállításának alapjául szolgáló bizonyítékokat a többi tagállam intézményei mindaddig elfogadják, amíg azokat a kiállító tagállam vissza nem vonja vagy érvénytelenné nem nyilvánítja.

31 A 987/2009 rendelet 5. cikkének (2)–(4) bekezdése pontosítja a párbeszéd alapuló és békéltető eljárás alkalmazásának részletes szabályait az ezen 5. cikk (1) bekezdésében említett dokumentumokat és bizonyítékokat átvevő tagállami intézmény és az e dokumentumokat kiállító tagállami intézmény közötti viták rendezése céljából. Konkrétabban az említett 5. cikk (2) és (3) bekezdése pontosan meghatározza azokat a lépéseket, amelyeket ezen intézményeknek követniük kell az ilyen dokumentumok és bizonyítékok érvényessége vagy az abban szereplő bejegyzések alapját képező tények pontossága tekintetében felmerülő kétségek esetén, kötelezve a kiállító intézményt arra, hogy vizsgálja felül a kiállításának alapját képező indokokat, és szükség esetén vonja vissza a dokumentumot. Ugyanezen 5. cikk (4) bekezdése pedig kimondja, hogy amennyiben az érintett intézmények között nem születik megállapodás, az ügyet az illetékes hatóságokon keresztül az igazgatási bizottság elé lehet terjesztani, amely hat hónapon belül azon napot követően, hogy az ügyet elé terjesztették, megkísérli az álláspontok összeegyeztetését.

32 Így meg kell állapítani, hogy az együttesen vizsgálandó két kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 987/2009 rendelet 5., 6. és 16. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az A1 igazolást kiállító intézmény, amely az ezen igazolás kiállításának alapjául szolgáló tények hivatalból történő felülvizsgálatát követően e tények pontatlanságát állapítja meg, visszavonhatja az említett igazolást anélkül, hogy előzetesen az alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából párbeszéd alapuló és békéltető eljárást kezdeményezne az érintett tagállamok illetékes intézményeivel.

33 Először is pontosítani kell, hogy az A1 igazolást a kiállító intézmény visszavonhatja hivatalból, vagyis anélkül, hogy valamely másik tagállam illetékes intézménye felülvizsgálati és visszavonás iránti kérelmet nyújtana be hozzá.

34 Egyrészt ugyanis, mivel a 987/2009 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése a „visszavont” A1 igazolásokra hivatkozik, anélkül hogy pontosítaná vagy korlátozná az ilyen visszavonás eseteit, meg kell állapítani, hogy e rendelkezés az ilyen igazolások visszavonásának valamennyi esetére vonatkozik.

35 Másrészt, amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, az A1 igazolásoknak a kiállító tagállamtól eltérő tagállamok intézményeire nézve kötelező jellege az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében kimondott lojális együttműködés elvén alapul, amely a kölcsönös bizalom elvét is magában foglalja. Ezen elvek értelmében a kiállító intézménynek megfelelően mérlegelnie kell az ezen igazolások kiállításának alapjául szolgáló tényeket, és körültekintően meg kell vizsgálnia a saját szociális biztonsági rendszerének alkalmazását annak érdekében, hogy biztosítsa az említett

igazolásokban szereplő bejegyzések pontosságát, és ennél fogva a 883/2004 rendelet helyes alkalmazását, és a többi tagállam intézményei joggal számíthatnak arra, hogy a kiállító intézmény megfelel a kötelezettségnek (lásd ebben az értelemben: 2018. február 6-i Altun és társai ítélet, C-359/16, EU:C:2018:63, 37., 40. és 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Márpedig, mivel az érintett munkavállaló tevékenységének részletes szabályai változhatnak az A1 igazolás kiállítása során figyelembe vett helyzethez képest, és mivel az e helyzet eredeti megállapításának alapjául szolgáló tények később pontatlannak bizonyulhatnak, a lojális együttműködés és a kölcsönös bizalom elve magában foglalja a kiállító intézmény azon kötelezettségét, hogy az ilyen igazolás kiállításának alapját képező tevékenység végzése során végig ellenőrizze az igazolásban szereplő bejegyzések pontosságát, és azt visszavonja, ha az érintett munkavállaló tényleges helyzetére tekintettel megállapítja, hogy az említett igazolás nem felel meg a 883/2004 rendelet II. címe rendelkezéseinek.

37 Másodszor, noha a 987/2009 rendelet 5. cikke értelmében a kiállító intézménynek az A1 igazolás visszavonásáról szóló határozatát a valamely másik tagállam illetékes intézménye által benyújtott felülvizsgálat és visszavonás iránti kérelmet követően az érintett intézmények közötti párbeszédre alapuló és békéltető eljárás keretében kell elfogadni ezen 5. cikk (2)–(4) bekezdésében meghatározott végrehajtási szabályoknak megfelelően, az említett cikk nem tartalmaz semmilyen rendelkezést azon eljárási szabályokra vonatkozóan, amelyeket az A1 igazolást hivatalból visszavonni kívánó kiállító intézménynek be kell tartania.

38 Közelebbről, a 987/2009 rendelet 5. cikke ilyen esetben nem írja elő a kiállító intézmény számára azt a kötelezettséget, hogy a visszavonásról szóló határozatot az említett párbeszédre alapuló és békéltető eljárás betartásával fogadja el.

39 Tekintettel arra, hogy nincs konkrét előírás ilyen eljárási kötelezettségre abban az esetben, ha a kiállító intézmény hivatalból vissza kívánja vonni az A1 igazolást, meg kell állapítani, hogy a 987/2009 rendelet 5. cikkének (2)–(4) bekezdésében előírt eljárás nem kötelező előfeltétele az A1 igazolás azon kiállító intézmény általi hivatalból történő visszavonásának, amely intézmény megállapította az ezen igazolás kiállításának alapjául szolgáló tények pontatlanságát.

40 A 987/2009 rendelet 5. cikkének szövegéből következő ezen értelmezés egyébiránt koherens a párbeszédre alapuló és békéltető eljárás jellegére, céljára és végrehajtásának feltételeire tekintettel.

41 Amint ugyanis a 883/2004 rendelet 76. cikkének az e rendelet 72. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett (6) bekezdéséből következik, ezen eljárás az uniós jogalkotó által az érintett tagállamok illetékes intézményei között többek között az említett rendelet értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatban felmerülő viták rendezése céljából létrehozott eszköznek minősül.

42 Ebből következik, hogy a párbeszédre alapuló és békéltető eljárás alkalmazása két vagy több tagállam illetékes intézményei közötti véleménykülönbség fennállásából ered, amit a 987/2009 rendeletnek az ilyen eljárás alkalmazását előíró rendelkezései is megerősítenek.

43 E rendelet 5. és 6. cikke ugyanis az említett eljárás alkalmazását írja elő arra az esetre, ha az A1 igazolást átvevő intézmény megkérdőjelezi annak érvényességét, vagy az ezen igazolás kiállításának alapjául szolgáló tények pontosságát, és következésképpen a kiállító intézményt az igazolás visszavonására kéri, illetve ha több tagállam intézményének vagy hatóságának álláspontja eltér az alkalmazandó jogszabályok meghatározására, vagy arra vonatkozóan, hogy melyik intézménynek kell az érintett ellátásokat nyújtania.

44 A 987/2009 rendelet 16. és 60. cikke, amelyek meghatározzák a 883/2004 rendelet 13. és 68. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásokat, a 987/2009 rendelet 6. cikkében meghatározott végrehajtási szabályoknak megfelelően ugyanannak az eljárásnak az alkalmazását írják elő, amennyiben az érintett intézményeknek az alkalmazandó jogszabályokkal kapcsolatos álláspontja eltér egymástól.

45 Márpedig az A1 igazolásnak a kiállító intézmény általi hivatalból történő visszavonása nem a kiállító intézmény és valamely másik tagállam intézménye közötti olyan vita fennállásából ered, amely megkérdőjelezné ezen igazolás pontosságát, hanem abból, hogy a kiállító intézmény az általa a lojális együttműködés és a kölcsönös bizalom elve alapján rá háruló, a jelen ítélet 35. és 36. pontjában kifejtett kötelezettségek betartása érdekében elvégzendő ellenőrzéseket követően megállapította, hogy az említett igazolásban szereplő bejegyzések nem felelnek meg a valóságnak.

46 Végül a jelen ítélet 39. pontjában említett értelmezés nem sérti sem a visszavonás tárgyát képező A1 igazolással érintett munkavállalónak a 883/2004 rendeletből eredő jogait, sem pedig az e rendelet által követett célkitűzést.

47 Egyrészt ugyanis emlékeztetni kell arra, hogy az ilyen igazolás kiállításával a tagállam illetékes intézménye annak kijelentésére szorítkozik, hogy az érintett munkavállaló e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik (lásd analógia útján: 2000. március 30-i Banks és társai ítélet, C-178/97, EU:C:2000:169, 53. pont).

48 Így, mivel az A1 igazolás nem konstitutív, hanem deklaratív aktus, annak visszavonása nem vezethet e jogok elvesztéséhez.

49 Másrészt az A1 igazolás visszavonását követően az érintett munkavállalóra alkalmazandó jogszabályokat a 883/2004 rendelet II. címe rendelkezéseinek megfelelően határozzák meg, adott esetben – amennyiben a 987/2009 rendelet 6. cikke alkalmazandó – a párbeszédre alapuló és békéltető eljárás igénybevételével.

50 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 883/2004 rendelet II. címének rendelkezései teljes és egységes kollíziós szabályrendszer képeznek, amelyek célja nemcsak több nemzeti szabályozás egyidejű alkalmazásának és az esetlegesen ebből eredő bonyodalmaknak az elkerülése, hanem annak megakadályozása is, hogy az e rendelet hatálya alá tartozó személyek – rájuk nézve irányadó szabályozás hiányában – a szociális biztonsági rendszer nyújtotta védelem nélkül maradjanak (2019. május 8-i Inspecteur van de Belastingdienst ítélet, C-631/17, EU:C:2019:381, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a 987/2009 rendelet 6. cikke előírja a jogszabályok ideiglenes alkalmazását és ellátások ideiglenes nyújtását abban az esetben, ha két vagy több tagállam intézményének álláspontja eltér az alkalmazandó jogszabályok meghatározására, vagy arra vonatkozóan, hogy melyik intézménynek kell az ellátásokat nyújtania.

52 Következésképpen az alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából a 883/2004 rendelettel létrehozott rendszernek az A1 igazolás kiállító intézmény általi hivatalból történő visszavonását követően történő alkalmazása nem csupán annak biztosítását teszi lehetővé, hogy az érintett munkavállaló védelme mindenkor biztosított legyen – azaz az érintett intézmények között az alkalmazandó jogszabályokkal kapcsolatos viták esetén is –, hanem azt is, hogy az említett munkavállaló bármikor, még ilyen vita esetén is egyetlen nemzeti jogszabály hatálya alá tartozzon.

53 Végül harmadszor, emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a 883/2004 rendelet 76. cikkének (4) bekezdéséből, valamint a 987/2009 rendelet (2) és (22) preambulumbekzdéséből kitűnik – a 883/2004 rendelettel létrehozott rendszer megfelelő működése megköveteli mind a különböző tagállamok illetékes intézményei közötti, mind az ezen intézmények és az e rendelet hatálya alá tartozó személyek közötti eredményes és szoros együttműködést. Ez az együttműködés szükséges az érintett személyek jogainak és kötelezettségeinek meghatározásához, valamint ahhoz, hogy ez utóbbiak a lehető legrövidebb idő alatt és optimális feltételek mellett élhessenek jogaikkal.

54 Az említett együttműködés ezen intézmények és személyek összessége számára előírja az említett személyek jogainak és kötelezettségeinek megállapításához és meghatározásához szükséges információk cseréjét, amint az kitűnik a 987/2009 rendelet 2. és 3. cikkéből – amelyek meghatározzák az ezen intézmények közötti, illetve az ezen intézmények és az érintett személyek közötti információcsere terjedelmét és részletes szabályait –, valamint e rendeletnek a különböző tagállamok illetékes intézményei közötti együttműködési kötelezettséget pontosító 20. cikkéből kitűnik.

55 Így, amint arra a főtanácsnok az indítványának 53. pontjában rámutatott, noha az A1 igazolást az abban szereplő bejegyzések pontatlansága miatt hivatalból visszavonni kívánó kiállító intézménynek előzetesen nem kell kezdeményeznie a párbeszédre alapuló és békéltető eljárást az érintett tagállamok illetékes intézményeivel, a jelen ítélet 53. és 54. pontjában említett rendelkezések arra kötelezik az említett intézményt, hogy e visszavonást követően a lehető legrövidebb időn belül tájékoztassa mind ezen intézményeket, mind az érintett személyt, és közölje velük az e személy jogainak megállapításához és meghatározásához szükséges valamennyi információt és adatot.

56 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 987/2009 rendelet 5., 6. és 16. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az A1 igazolást kiállító intézmény, amely az ezen igazolás kiállításán alapjául szolgáló tények hivatalból történő felülvizsgálatát követően e tények pontatlanságát állapítja meg, visszavonhatja az említett igazolást anélkül, hogy előzetesen az alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából párbeszédre alapuló és békéltető eljárást kezdeményezze az érintett tagállamok illetékes intézményeivel.

IV.

C-583/21, C-584/21, C-585/21, C-586/21. sz. NC (Transfert d'une étude notariale espagnole) egyesített ügyekben 2023. november 16-án hozott ítélet

A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelv 1. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy ezen irányelv alkalmazható olyan esetben, amikor egy közjegyző, aki állami tisztviselő és egyúttal a közjegyzői irodájában dolgozó munkavállaló magánjogi munkáltatója, e közjegyzői iroda korábbi közjegyzőjének álláshelyét tölti be, átveszi annak irattárát, valamint az annak alkalmazásában álló személyi állomány jelentős részét, és ugyanazon tevékenységet ugyanazon a működési helyen, ugyanazon tárgyi eszközökkel folytatja, feltéve, hogy e közjegyzői iroda megtartja identitását, amit valamennyi releváns körülmény figyelembevételével a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelv (HL 2001. L 82., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 98. o.) 1. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmeket az NC, JD, TA és FZ (a továbbiakban együttesen: NC és társai) és BA, DA, DV és CG, közjegyzők között folyamatban lévő jogvitákban terjesztették elő, amelyek tárgyát az e közjegyzők által egymás után alkalmazott munkavállalók elbocsátása semmisségének vagy jogellenességének megállapítása képezi.

Az alapeljárás

15 NC és társai egy madridi (Spanyolország) közjegyzői irodában több, egymást követően az iroda élén álló közjegyző számára végeztek munkát. 2019. szeptember 30-án DV, aki az említett iroda kinevezett közjegyzője volt 2015. január 31. óta, felajánlotta NC-nek és társainak azt a lehetőséget, hogy vele dolgoznak egy másik városban található új irodájában, vagy megszünteti a munkaviszonyukat. NC és társai a második opciót választották, és „gazdasági vis maior miatt végkielégítésben részesültek.

16 BA-t 2020. január 20-án nevezték ki ugyanezen közjegyzői iroda közjegyzőjének. A foglalkoztatott munkavállalók vonatkozásában az e tisztséget betöltő előző közjegyző helyébe lépett ugyanazokkal a tárgyi feltételekkel és ugyanazon a munkavégzési helyen, ahol a nemzeti jogszabályok által a közokiratok összességéként és ezen összességhez minden évben hozzáfűzött egyéb dokumentumokként meghatározott iratokat őrizik. 2020. február 11-én BA hat hónapos próbaidővel határozatlan idejű munkaszerződést kötött NC-vel és társaival.

17 2020. március 15-én a Dirección General de Seguridad Jurídica y Fe Pública del Ministerio de Justicia (igazságügyi minisztérium jogbiztonsági és

közhitelességi főigazgatósága, Spanyolország) a COVID19-világjárvány okán határozatot hozott, amelynek értelmében csak sürgős intézkedéseket lehetett hozni, a közjegyzői irodáknak a hatóságok által javasolt, távolságtartással kapcsolatos intézkedéseket kellett tenniük, valamint bevezették a munkavállalók rotációját. Az ezt követő napon NC, TA és JD a közjegyzői irodához fordult, és arra kérték BA-t, hogy alkalmazza a fent említett intézkedéseket. BA ezt megtagadta, és ugyanazon a napon NC, TA és JD, valamint 2020. április 2-án FZ részére felmondólevelet küldött, amelyben arra hivatkozott, hogy e személyek nem teljesítették sikeresen a próbaidőt.

18 NC és társai a Juzgado de lo Social de Madrid no 1 (madridi 1. sz. szociális és munkaügyi bíróság, Spanyolország), a kérdést előterjesztő bíróság előtt kérelmet terjesztettek elő annak megállapítása iránt, hogy felmondásuk semmis vagy jogellenes, és hogy szolgálati idejüket attól a naptól kezdve kell számítani, amikor megkezdték munkájukat abban a közjegyzői irodában, amely jelenleg BA irodájának ad helyet. BA kifogásolta a kérelmeiket, és arra hivatkozott, hogy a szolgálati jogviszonyuk 2020. február 11-től, a közte, valamint NC és társai között létrejött szerződés megkötésének napjától kezdődik.

19 A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy NC és társai egészen 2020-ban bekövetkeztetett elbocsátásukig megszakítás nélkül az alapeljárás alpereseinek, akik ugyanazon madridi közjegyzői iroda élére egymás után kinevezett közjegyzők, alkalmazásában álltak.

20 A spanyol közjegyzők állami tisztviselők, akik e tisztséget az igazságügyi minisztérium jogbiztonsági és közhitelességi főigazgatósága által rendszeres időközönként országos szinten szervezett versenyvizsga sikeres teljesítését követően láthatják el. Erre a versenyvizsgára különleges általános szabályozás vonatkozik, és a legutóbbi versenyvizsga-felhívás nyugdíjazás, áthelyezés, szabadság, haláleset miatt megüresedő vagy az előző versenyvizsga végén be nem töltött álláshelyek betöltését célozta.

21 Ha a közjegyző áthelyezés vagy nyugdíjazás miatt befejezi tevékenységét, az őt követő jegyző, aki dönthet arról, hogy ugyanazon helyiségekben marad-e, vagy sem, 25 évig köteles megőrizni az elődje irattárát („archívum”), és kiadni a korábbi közjegyző által végzett tevékenységekről az érintettek által kért másolatokat és tanúsítványokat, illetve a kinevezett új közjegyző meg szokta tartani – bár jogszabály szerint erre nem köteles – a személyi állomány és a tárgyi eszközök egészét a közjegyzői közfeladat ellátásához. Nincs olyan kifejezett, különös, illetve kollektív szerződéses szabály, amely a személyi állományt érintő felmondásra vonatkozik, kivéve a közjegyző áthelyezésének vagy személyes okokkal indokolt fizetés nélküli szabadságának esetét.

22 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy 2010. július 23-i ítéletében a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) megállapította, hogy a közjegyző által végzett közfeladat jogi természete „nem téríti el őt a munkáltatói minőségétől, mivel a [2/2015 királyi törvényerejű rendeletben] előírt feltételek fennállnak, ez pedig meghatározza, hogy a munkaügyi jogszabályokban a munkáltatóval szemben előírt kötelezettségeket teljesíteni kell-e [...]”, és kifejtette, hogy „a közjegyző nem a személyi és anyagi erőforrások szervezetének vezetője, aki az adott iroda átadásával,

amelyben az őt illető közfeladatot ellátta, vállalkozások jogutódlását valósíthatja meg, mivel az egymást követő kinevezései és az ebből következő áthelyezések a központi kormánytól függenek, és a konkrét közjegyzői irodába való kinevezésével nem válik a közjegyzői irodában jelen lévő szervezeti egység vezetőjévé, hanem csupán a közjegyzői iroda irattárának letéteményese és az említett közjegyzői irodában történő közfeladat-ellátás látható feje és irányítója lesz – ami szigorú értelemben véve nem közszolgálat.”.

23 E körülmények között a Juzgado de lo Social de Madrid no 1 (madridi 1. sz. szociális és munkaügyi bíróság), úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Alkalmazható-e a [2001/23 irányelv] 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja és ennél fogva az irányelv tartalma olyan esetben, amelyben a közjegyzői iroda vezetője, aki állami tisztviselő és egyúttal az iroda munkavállalóinak magánjogi munkáltatója – amely munkavégzésre irányuló jogviszonyt az általános munkajogi szabályok és az ágazati kollektív szerződés szabályoznak –, továbbá aki – az irattár átvételével – a közjegyzői iroda korábbi közjegyzőjének álláshelyét tölti be, a munkavégzést ugyanazon a működési helyen, ugyanazon eszközökkel folytatja, és aki átveszi azon személyi állományt, amelynek tagjai az álláshelyet korábban betöltő közjegyző számára munkaviszony keretében végeztek munkát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

24 BA és a spanyol kormány előadja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatatlan, mivel négy hónappal azt megelőzően, hogy a felperesek BA alkalmazásába kerültek, a BA előtt ugyanazon iroda élén álló DV-vel fennálló munkaviszonyuk végkielégítéssel megszűnt. Ekként a DV-t az NC-vel és társaival fennálló munkaszerződésből vagy munkaviszonyból eredően megillető jogok és kötelezettségek a közjegyzői iroda átruházásának napján már nem álltak fenn, és az érintettek mindenesetre végkielégítésben részesültek.

25 Emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (Lásd többek között: 2023. május 17-i BK és ZhP [Az alapeljárás részleges felfüggesztése] ítélet (C-176/22, EU:C:2023:416, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

26 E tekintetben ki kell emelni, hogy a 2001/23 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében kizárólag az átadót megillető, az átruházás napján fennálló munkaszerződésből vagy munkaviszonyból eredő jogok és kötelezettségek szállnak át – ezen átruházás folytán – a kedvezményezettre. Ezenkívül a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ezen irányelv nem arra irányul, hogy a vállalkozás átruházásának esetén jobbjítsa a díjazási feltételeket vagy az egyéb munkafeltételeket (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i ISS Facility Services ítélet, C-344/18, EU:C:2020:239, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből nyilvánvalóan kitűnik, hogy DV új álláshelyére való távozását követően NC és társai 2019. szeptember 30-án és 2020. február 11-én felmondták munkaszerződésüket, és aláírták szerződésüket BA-val, miután őt kinevezték azon közjegyzői iroda közjegyzőnek, amelynek élén korábban DV állt.

28 Emellett a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy NC és társai 2004. május 24. óta megszakítás nélkül dolgoztak ugyanazon a munkahelyen az e közjegyzői iroda élére egymást követően kinevezett közjegyzőknél, akikkel rendes munkaviszonyuk állt fenn. E bíróság ezzel kapcsolatban hozzáteszi, hogy a 2001/23 irányelv alkalmazásának következménye a szolgálati éveknél az e közjegyzői irodával fennálló munkaviszony kezdetétől való elismerésének fenntartása lenne.

29 Ami a spanyol kormány azon érvét illeti, amely szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatatlan, mivel NC és társai már végkielégítésben részesültek munkaviszonyuk megszűnése címén, meg kell jegyezni, hogy ez a lehetőség a nemzeti szabályozásból következik, amely nem irányul a 2001/23 irányelv átültetésére, és amely tehát nem lehet releváns az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságának vizsgálata során. A jelen ügyben pontosítani szükséges, hogy az NC és társai által a tárgyaláson nyújtott információkból – amelyeket a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia – az következik, hogy e végkielégítést visszafizették.

30 A fentiekből az következik, hogy nem tűnik ki nyilvánvalóan, hogy a 2001/23 irányelv értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés ne lenne semmilyen összefüggésben az alapügy tényállásával, vagy hogy a probléma hipotetikus jellegű lenne a jelen ítélet 25. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően. E körülmények között e kérdést elfogadhatónak kell tekinteni.

Az ügy érdeméről

31 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2001/23 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az alkalmazható olyan esetben, amikor egy közjegyző, aki állami tisztviselő és egyúttal az iroda munkavállalójának magánjogi munkáltatója, a közjegyzői iroda korábbi közjegyzőjének álláshelyét tölti be, átveszi annak irattárát, az alkalmazásában álló személyi állományt, és ugyanazon tevékenységet ugyanazon a működési helyen, ugyanazon tárgyi eszközökkel folytatja.

32 A 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja, hogy ezt az irányelvet kell alkalmazni valamely vállalkozás, üzlet vagy ezek egy részének más

munkáltató részére szerződés vagy egyesülés alapján történő átruházása esetén.

33 Ezen irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében akkor van szó az ezen irányelv szerinti „átruházásról”, ha olyan gazdasági egység kerül átruházásra, amely megtartja identitását, azaz az erőforrások olyan szervezett csoportja marad, amelynek célja, hogy fő vagy kiegészítő gazdasági tevékenységet folytasson. Az egység fogalma tehát személyek és javak szervezett csoportjára utal, amely lehetővé teszi olyan gazdasági tevékenység gyakorlását, amelynek saját célja van (2020. február 27-i Grafe és Pohle ítélet, C-298/18, EU:C:2020:121, 22. pont).

34 A 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdése c) pontjának első mondatára tekintettel ezen irányelvet kell alkalmazni a köz- és magántulajdonban álló, gazdasági tevékenységet folytató vállalkozásokra, tekintet nélkül arra, hogy működésük nyereség elérését célozza-e, vagy sem. Ezzel szemben ugyanezen rendelkezés második mondata szerint a közigazgatási szervek igazgatási átszervezése vagy a közigazgatási funkcióknak a közigazgatási szervek közötti átadása nem minősül az ezen irányelv szerinti átruházásnak.

35 Tehát annak vizsgálata előtt, hogy a 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének értelmében vett átruházásról van-e szó, azt kell megvizsgálni, hogy az olyan tevékenységek, mint amelyeket a spanyol közjegyzők folytatnak, az ezen irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „gazdasági tevékenység” fogalma alá tartozik-e.

A 2001/23 irányelv értelmében vett „gazdasági tevékenység” fennállásáról

36 A Bíróság pontosította, hogy a „gazdasági tevékenység” fogalma minden olyan tevékenységet magában foglal, amely áruk vagy szolgáltatások adott piacon történő kínálatával jár. Ugyanakkor főszabály szerint a hatósági jogkör gyakorlásába tartozó tevékenységek a gazdasági tevékenységek minősítésből ki vannak zárva, így a 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „gazdasági tevékenységnek” minősíthetők azok a szolgáltatások, amelyeket közérdekből, nonprofit jelleggel nyújtanak, és amelyek versenyeznek a haszonra törekvő gazdasági szereplők által nyújtottakkal (lásd ebben az értelemben: 2017. július 20-i Píscarreta Ricardo ítélet, C-416/16, EU:C:2017:574, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik, hogy a spanyol közjegyzők a piacon díjazás ellenében kínálják ügyfeleiknek szolgáltatásaikat, amelyek lényegében főként szerződések és az egyéb, bíróságon kívüli okiratok hitelesítéséből állnak. Az Európai Bizottság által a tárgyaláson nyújtott információk szerint e közjegyzők viselik az e tevékenység gyakorlásához kapcsolódó anyagi felelősséget.

38 Az ilyen tevékenység főszabály szerint, amint arra a főtanácsnok lényegében rámutatott indítványának 37. pontjában, a 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „gazdasági tevékenység” fogalmába tartozik.

39 Ugyanakkor meg kell vizsgálni, hogy a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnő bizonyos egyéb körülmények folytán az olyan tevékenységek, mint amelyeket a spanyol közjegyzők végeznek, nem

minősülnek-e a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek, és ekként azokat nem a közhatalmi jogosítványok gyakorlásának kell-e tekinteni (lásd analógia útján: 2011. május 24-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-47/08, EU:C:2011:334, 85. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40 E tekintetben ki kell emelni, hogy mivel a 2001/23 irányelv alkalmazhatóságának az 1. cikk (1) bekezdésben előírt általános szabálya alóli kizárásról van szó, e kizárást következképpen szigorúan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2023. szeptember 7-i KRI-ítélet, C-323/22, EU:C:2023:641, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 Meg kell tehát állapítani, hogy a spanyol közjegyzők olyan állami tisztviselők, akiket miniszteri rendelet útján, versenyvizsgát követően neveznek ki.

42 Mindazonáltal az önmagukban vett tevékenységekre tekintettel, nem pedig magának a közjegyzők spanyol jogrend szerinti jogállásának a fényében kell megvizsgálni azt, hogy e közjegyzők közhatalmi jogosítványokat gyakorolnak-e (lásd analógia útján: 2011. május 24-i Bizottság kontra Belgium ítélet (C-47/08, EU:C:2011:334, 116. pont).

43 Másodsor, amint azt a spanyol kormány a tárgyaláson megerősítette, a magánszemélyek szabadon fordulhatnak a választásuk szerinti közjegyzőhöz. E tekintetben, noha a közjegyzők díjazását a nemzeti szabályozás állapítja meg, a szolgáltatás minősége közjegyzőnként változhat, többek között az érintett személyek szakmai képességeitől függően, ők tehát versenyfeltételek között gyakorolják szakmájukat, ami nem jellemző a közhatalmi jogosítványok gyakorlására (lásd analógia útján: 2011. május 24-i Bizottság kontra Belgium ítélet (C-47/08, EU:C:2011:334, 117. pont).

44 Harmadsor, ami a spanyol közjegyzők által ellátott feladatokat illeti, a spanyol kormány rámutat, hogy e közjegyzők egyrészt hatáskörrel rendelkeznek többek között a magánjogi okiratok hitelesítésére, a házasságkötés lebonyolítására, a házasság annak felbontása miatti megszüntetésére, a különválás kimondására, valamint a lezárt végrendeletek átvételére, hitelesítésére, felnyitására és irattárba való helyezésére, másrészt pedig a spanyol jogszabályok által előírt esetekben meg kell tagadniuk feladataik ellátását. E tekintetben az 1944. június 2-i Decreto por el que se aprueba con carácter definitivo el Reglamento de la organización y régimen del Notariado (a közjegyzői irodák szervezetéről és rendjéről szóló végleges rendelet elfogadásáról szóló rendelet; BOE 1944. július 7., 189. sz., 5225. o.) (a továbbiakban: a közjegyzőkről szóló rendelet) spanyol kormány írásbeli észrevételeiben idézett 1. cikkéből az következik, hogy a közjegyző állami tisztviselőként felhatalmazással rendelkezik arra, hogy közjegyző által hitelesített minősítéssel lássa el az okiratokat, amely minőség jogilag megalapozza a felek által a törvénynek megfelelően kiállított közokiratban szereplő akaratnyilatkozatok hitelességét és bizonyító erejét.

45 Bármilyen jelentősek legyenek is az ilyen közhasznú tevékenységek, a spanyol közjegyzők, mivel e tevékenységeket versenyhelyzetben gyakorolják, nem tekinthetők a 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett közigazgatási szervnek.

46 Az a tény, hogy a közjegyzők közérdekű célt követnek, amikor megtagadják feladataik ellátását, nem elegendő ahhoz, hogy tevékenységüket a közhatalmi jogosítványok gyakorlása körébe tartozónak lehessen

tekinteni. Vitathatatlan ugyanis, hogy a különféle szabályozott szakmák keretében végzett tevékenységek gyakorlása a nemzeti jogrendekben gyakran magában foglalja e tevékenység gyakorlója számára az ilyen cél követésének kötelezettségét, anélkül hogy e tevékenység ettől a közhatalmi jogosítványok gyakorlásának körébe tartozna (lásd analógia útján: 2011. május 24-i Bizottság kontra Belgium ítélet (C-47/08, EU:C:2011:334, 96. pont).

47 Negyedszer, a Spanyol Királyság a 650/2012 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése alapján értesítette az Európai Bizottságot arról a döntéséről, hogy a spanyol közjegyzőket az e rendelkezés első albekezdésében említett egyéb hatóságokként vagy jogi szakemberekként jelöli ki, amelyek az említett rendelkezés értelmében vett „bíróság” fogalmába tartoznak, és e rendelet 64. cikke alapján európai öröklési bizonyítványokat állíthatnak ki.

48 Meg kell állapítani, hogy az említett rendelet az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szól, következképpen nem érinti a 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdése c) pontjának értelmezését (lásd analógia útján: 2018. március 15-i Bizottság kontra Cseh Köztársaság ítélet, C-575/16, EU:C:2018:186, 127. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Egyébiránt az, hogy valamely tagállam közjegyzői a 650/2012 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „bíróság” fogalmába tartoznak, nem jelenti azt, hogy közhatalmi jogosítványokat gyakorolnak. Az e rendelkezés által megkövetelt feltételek szerint a „bíróság” fogalmába nemcsak az öröklési ügyekben hatáskörrel rendelkező olyan hatóság vagy jogi szakember tartozik, amely igazságszolgáltatási feladatokat lát el, vagy igazságügyi hatóság felhatalmazása alapján jár el, hanem az olyan hatóság vagy jogi szakember is, amely kizárólag valamely igazságügyi hatóság felügyelete alatt jár el.

50 A spanyol közjegyzőknek a 650/2012 rendelet 64. cikkében az európai öröklési bizonyítványok kiállítására vonatkozóan előírt hatásköre sem egyenértékű az ilyen jogosítványok gyakorlásával. Egyrészt e rendelet 62. cikkéből kitűnik, hogy ezen igazolások használata nem kötelező, másrészt az említett rendelet 67. cikke (1) bekezdésének a) pontjából az következik, hogy az említett bizonyítványok nem bocsáthatók ki, ha az igazolandó bizonyítékokat vitatják. 51 E körülmények között, amelyek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata, úgy tűnik, hogy a spanyol közjegyzők gazdasági tevékenységet folytatnak a 2001/23 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében.

A 2001/23 irányelv értelmében vett „átruházás” fennállásáról

52 Előljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2001/23 irányelv a valamely gazdasági egységen belül fennálló munkaviszonyok tulajdonosváltástól független folyamatosságának biztosítására irányul. Annak megállapításához, hogy az említett irányelv értelmében vett „átruházásról” van-e szó, a döntő feltétel az, hogy a kérdéses egység megőrzi-e identitását, ami többek között az üzemeltetés tényleges folytatásából vagy átvételéből következik (lásd ebben az értelemben: 2023. február 16-i

Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 37. és 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

53 A jelen ügyben BA, miután őt az állam kinevezte az adott illetékességi terület közjegyzői irodájának közjegyzőjévé, amelynek korábban DV volt a közjegyzője, a személyi állomány egy részét alkalmazta, átvette az eszközöket és a helyiségeket, és e közjegyzői iroda irattárának letéteményesévé vált.

54 A közjegyzőkről szóló alkotmányos törvény 1. cikke értelmében a közjegyző arra felhatalmazott állami tisztviselő, hogy a törvény szerint hitelesítse a szerződéseket és az egyéb, bíróságon kívüli okiratokat, az a közjegyzői iroda pedig, amelynek élére kinevezték, a közjegyzőkről szóló rendelet 69. cikke értelmében „közintézmény”, amelyet úgy határoz meg, mint „[a közjegyzői közszolgálat] céljának való megfelelés céljából szervezett emberi és tárgyi erőforrások összessége”.

55 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy az, hogy a közjegyző állami kinevezés, nem pedig a korábbi közjegyzővel kötött szerződés alapján kerül a közjegyzői iroda élére, önmagában nem zárhatja ki, hogy a 2001/23 irányelv értelmében vett átruházásról legyen szó.

56 Az átadó és a kedvezményezett közötti szerződéses kapcsolat hiánya ugyanis, noha utalhat arra, hogy a 2001/23 irányelv értelmében vett semmilyen átruházásra nem került sor, e tekintetben nem lehet meghatározó (lásd ebben az értelemben: 2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

57 Ezen irányelv alkalmazási köre kiterjed minden olyan esetre, amikor a vállalkozás működtetéséért felelős azon természetes vagy jogi személy személyében, aki vagy amely a vállalkozás munkavállalói felé munkáltatói kötelezettségekkel rendelkezik, szerződéses jogviszonyok keretében változás történik. Ily módon ahhoz, hogy az irányelv alkalmazható legyen, nem szükséges, hogy közvetlen szerződéses kapcsolat álljon fenn az átadó és a kedvezményezett vállalkozás között, mivel az átruházás harmadik fél közreműködésével is végbemehet (lásd ebben az értelemben: 2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Tehát nem zárja ki a 2001/23 irányelv alkalmazását az, hogy az átruházás szándékegység helyett az állami hatóságok egyoldalú határozataiból ered (lásd ebben az értelemben: 2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

59 Másodsorban nem befolyásolja ezen irányelv alkalmazhatóságát az a tény, hogy kizárólag a közjegyző rendelkezik felhatalmazással a közjegyzői közfeladatok ellátására,

60 A 2001/23 irányelv értelmében vett átruházásnak ugyanis állandó jelleggel megszervezett gazdasági egységre kell vonatkoznia, amelynek tevékenysége nem korlátozódik egy meghatározott munka elvégzésére. Ilyen egységnek minősül a személyek és erőforrások minden olyan együttese, amely lehetővé teszi saját célú gazdasági tevékenység kifejtését, és amely kellőképpen szervezett és önálló (2014. március 6-i Amatori és társai ítélet, C-458/12, EU:C:2014:124, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

61 Márpedig, amint arra a jelen ítélet 54. pontja rámutat, a közjegyzőkről szóló rendelet 69. cikke értelmében a közjegyzői iroda „közintézmény”, amelyet

úgy határoz meg, mint a közjegyzői közszolgálat céljának való megfelelés céljából „szervezett” emberi és tárgyi erőforrások összessége. Ezenfelül a Bizottság a tárgyaláson rámutatott – anélkül hogy ezt a többi érintett vitatta volna, ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatra is figyelemmel –, hogy a közjegyzőkre és az alkalmazottakra vonatkozó, 2017. július 24-én aláírt második nemzeti kollektív szerződés (BOE 2017. október 6., 241. sz., 97369. o.) 14. cikkéből az következik, hogy jöllehet a közjegyzői iroda a közjegyző felügyelete alatt működik, munkavállalók által olyan feladatokat is ellát, mint amilyenek a közjegyzői iroda szervezésével, a dokumentumok szerkesztésével és az ügyfelekkel való kommunikációval kapcsolatos feladatok, amelyek azt önálló szervezetté teszik.

62 A jelen ügyben, noha egy spanyol közjegyzői iroda szükségszerűen a közjegyző felügyelete alatt működik, a közjegyzőnek az állam általi kinevezése azzal jár, hogy az állam ugyanazt az, egy meghatározott illetékességi területhez kapcsolódó közjegyzői közfeladatot ruházza át, amelyet a korábbi kinevezett közjegyző gyakorolt. Ezen, a közjegyzői iroda kinevezett közjegyzőjének személyében történő változást a munkáltató személyében bekövetkező változásának kell tekinteni, amely esetben a 2001/23 irányelv, (3) preambulumbekzdése szerint, a munkavállalók védelmére irányul.

63 Harmadszor, a közjegyzői iroda élére kinevezett közjegyző személyében történt változás nem feltétlenül vonja maga után e közjegyzői iroda identitásának megváltozását.

64 Annak megállapításához, hogy a vállalkozás identitásának megőrzésére vonatkozó feltétel teljesül-e, a szóban forgó műveletet jellemző összes ténykörülményt együttesen kell figyelembe venni, amelyek között szerepel különösen az érintett vállalkozás vagy üzlet típusa; az, hogy sor került-e tárgyi eszközök, azaz ingatlanok vagy ingóságok átruházására; az immateriális javak értéke az átvétel időpontjában; az, hogy sor került-e a vállalkozás új vezetője által a személyi állomány jelentős részének átvételére, az ügyfélkör átadására; az átruházás előtti és utáni tevékenységek hasonlóságának mértéke; e tevékenységek esetleges felfüggesztésének időtartama. Ezek az elemek azonban a szempontoknak csupán egy részét jelentik az összes felmerülő jelenség megítélése során, és emiatt nem lehet azokat elszigetelten értékelni (2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 Következésképpen az, hogy mekkora jelentőséget kell tulajdonítani az irányelv értelmében vett „átruházás” fennállására vonatkozó különböző kritériumoknak, szükségszerűen változik a végzett tevékenységektől, a vállalkozásban, az üzletben vagy az üzlet részben alkalmazott termelési, illetve üzemeltetési módszerektől függően (2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 A Bíróság megállapította, hogy mivel egy gazdasági egység bizonyos ágazatokban jelentős tárgyi vagy immateriális eszközök nélkül is működhet, az ilyen egység gazdasági identitásának az átruházásnak túl való megtartása elvileg nem függhet ezen eszközök átruházásától (2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67 Egy olyan ágazatban, ahol a tevékenység alapvetően a munkaerőn alapul, ami különösen akkor áll fenn, ha a tevékenység nem teszi szükségessé különleges tárgyi eszközök alkalmazását, a gazdasági egység identitása nem tartható fenn az érintett ügyleten túl, ha ezen egység személyzetének a létszám és a feladatkör tekintetében fennálló jelentős részét nem veszi át az állítólagos kedvezményezett (2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 52. és 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

68 Ez az elemzés tehát bizonyos számú ténybeli megállapítást foglal magában, amely kérdést a nemzeti bíróságnak *in concreto* kell értékelnie a Bíróság által kialakított kritériumok, valamint a 2001/23 irányelv által követett célok fényében, mint amilyen az ezen irányelv (3) preambulumbekzdésében kimondott azon cél, hogy a munkavállalók védve legyenek a munkáltató személyének megváltozása esetén (lásd ebben az értelemben: 2023. február 16-i Strong Charon ítélet, C-675/21, EU:C:2023:108, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

69 E tekintetben a jelen ítélet 54. pontjából az következik, hogy a spanyol szabályozás értelmében a közjegyzői iroda személyzete és helyiségei közintézménynek minősülnek”, amelyet úgy határoz meg, mint a közjegyzői közszolgálat céljának való megfelelés céljából szervezett emberi és tárgyi erőforrások összessége.

70 Az ilyen közjegyzői iroda tevékenysége elsősorban a munkaerőn alapul, így az áthelyezésen túl is megtarthatja identitását, ha a létszám és a feladatkör tekintetében az új kinevezett közjegyző átveszi a személyzet jelentős részét, lehetővé téve a közjegyzői iroda számára tevékenységeinek folytatását.

71 Abban az esetben, ha a közjegyzői iroda élére kinevezett közjegyző átvette az elődje által alkalmazott személyzet számottevő részét, és továbbra is a jelen ítélet 61. pontjában említett feladatokkal bízta meg őket, meg kell állapítani, hogy az a tény, hogy őt kinevezték egy adott illetékességi terület közjegyzői irodájának élére, hogy átvette e közjegyzői iroda tárgyi eszközeit és helyiségeit, és hogy az irattár letéteményesévé vált, azt jelzi, hogy az említett közjegyzői iroda megtartotta identitását.

72 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a 2001/23 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy ezen irányelv alkalmazható olyan esetben, amikor egy közjegyző, aki állami tisztviselő és egyúttal a közjegyzői irodájában dolgozó munkavállaló magánjogi munkáltatója, e közjegyzői iroda korábbi közjegyzőjének álláshelyét tölti be, átveszi annak irattárát, valamint az annak alkalmazásában álló személyi állomány jelentős részét, és ugyanazon tevékenységet ugyanazon a működési helyen, ugyanazon tárgyi eszközökkel folytatja, feltéve, hogy e közjegyzői iroda megtartja identitását, amit valamennyi releváns körülmény figyelembevételével a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

FÓRUM

Kriston Edit*

A kötelező pszichiátriai gyógykezelés kúriai gyakorlatának aktualitásai, különös tekintettel a veszélyeztető magatartás meghatározására

Absztrakt

A pszichiátriai betegek olyan sajátos egyedi kórképekkel rendelkeznek, amelyek miatt saját magukat vagy másokat veszélyeztető magatartást tanúsíthatnak. Ezen túlmenően sok esetben az érintettek nem hajlandóak elfogadni betegségük fennállását, így azon szükséges kezelések igénybevétele sem valósul meg, melyek javíthatnák állapotukat. A kötelező pszichiátriai gyógykezelés elrendelése nem új jogintézmény a magyar szabályozásban, ugyanakkor mindenképpen érzékeny jogintézménynek tekinthető, hiszen jelentős korlátozást valósít meg mind a betegjogok, mind az alkotmányos alapjogok tekintetében. A bíróságok gyakorlatában esetről esetre komoly jelentősége van a jogszabályban meghatározott jogi feltételek vizsgálatának, melyek közül a veszélyeztető magatartás értékelése bír a legnagyobb jelentőséggel. Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a Kúria legutóbbi eseteiből származó tapasztalatokat a veszélyesség megítélése szempontjából.

Current issues in practice of Curia about forced institutional treatment, with special regard to the definition of harmful conduct

Abstract

Psychiatric patients have specific unique symptoms what can indicate behaviours that put themselves or others at risk. In addition, in many cases, the people involved are not willing to accept the existence of their mental illness, so the necessary treatments are missing, so could not improve their condition. The regulations of obligatory psychiatric treatment are not a new legal institution in Hungarian legislation, but it can certainly be considered a sensitive legal institution, as it imposes a significant restriction on both patient rights and basic constitutional rights. In the practice of the courts, the analyzation of the legal conditions defined in the legislation is of great importance on a case-by-case basis, of which the assessment of endangering behaviour is of the greatest

importance. The purpose of this study is to introduce the experiences of the Curia's most recent cases.

Bevezetés

A betegeket megillető jogok és kötelezettségek rendszerét hazánkban az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) tartalmazza. A betegjogok szorosan kapcsolódnak az embert megillető személyiségi jogok rendszeréhez, céljuk ugyanis a páciens személyiségi jogainak, autonómiájának biztosítása az egészségügyi ellátás igénybevétele során.¹ A betegjogok rendszerében az önrendelkezéshez való jog az egyik legfontosabb jogosultsága az érintetteknek. E jog a tartalmát tekintve az egészségügyi ellátásokkal összefüggésben azt foglalja magában, hogy a cselekvőképes betegnek joga van arra, hogy a különböző egészségügyi ellátásokkal kapcsolatos döntéseket maga hozza meg. Ennek keretében a megfelelő tájékoztatást követően eldöntheti, hogy az ismertett kockázatok fényében hozzájárulását adja-e az ellátás igénybevételéhez, illetve arra is joga van, hogy megtagadja ezen ellátásokat.² Az önrendelkezési jogot az emberi méltósághoz való jogból vezetik le, így kiemelt jelentőségét e körülmény is indokolja. Az önrendelkezési jog további fontos jellemzője, hogy a beteget e jogosultság a betegségének természetétől, annak enyhe vagy súlyos lefolyásától, és a gyógyulási esélytől függetlenül illeti meg.³ Az önrendelkezési jog fontosságát mutatja az is, hogy alapjogi jellegére tekintettel kizárólag a törvényben meghatározott esetekben és módon lehet korlátozni.⁴ Az önrendelkezési joghoz kapcsolódó másik fontos betegjog a személyes szabadsághoz való jog, amely az egyén cselekvési és mozgásszabadságát egyaránt magában foglalja.⁵ A betegjogok perspektívájából ez a jog egyrészt magában foglalja azt, hogy a beteg az ellátása során az egészségügyi intézményben szabadon mozoghasson, de leginkább azt, hogy az egészségügyi intézményt akarátának megfelelően elhagyhassa. Az intézmény elhagyásának joga szintén csak a törvényben meghatározott okokból korlátozható. Az Eütv. akkor zárja ki az intézmény szabad elhagyásának lehetőségét, ha a beteg azzal mások életét, testi épségét, egészségét veszélyezteti.⁶ Az Eütv. a beteg fogalmát akképpen definiálja, miszerint olyan személyről van szó, aki egészségügyi ellátást vesz igénybe vagy abban részesül.⁷ Az ellátás igénybevételére valamilyen egészségügyi

*A szerző PhD egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszék; főtanácsadó, Kúria. A tanulmány a szerző álláspontját tartalmazza, az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ BÉKY Ágnes Enikő: *A páciensjogok, mint az egészségügyi ellátást igénybevevő személyek nevesített jogai*, Jogtudományi Közlöny, 2013/10, 493.

² DÓSA Ágnes: *A betegek jogai és kötelezettségei*, In: *Kommentár az egészségügyi törvényhez* (szerk.: Dósa

Ágnes–Hanti Péter–Kovácsy Zsombor), Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 49.

³ PETKÓ Mihály: *Egészségügyi szolgáltatások és a beteg önrendelkezési joga*, Gazdaság és Jog, 2013/12, 14.

⁴ Eütv. 15. § (1) bekezdés.

⁵ CHRONOWSKI Nóra: *Szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog*, In: *Emberi Jogi Enciklopédia* (szerk.: Lamm Vanda), HVG-ORAC, Budapest, 2018, 619.

⁶ Eütv. 12. § (1) bekezdés.

⁷ Eütv. 3. § (1) bekezdés a) pontja.

probléma vagy betegség adhat okot, ugyanakkor az egészségügyi állapot tekintetében indokolt szétválasztani a betegek kategóriáit. Ennek megfelelően maga az egészségügyi törvény is speciális, az egészségügyi állapot egyediségéhez igazodó külön szabályokat állapít meg a pszichiátriai betegek esetében. E megkülönböztetést indokolja egyfelől a pszichiátriai betegség jellege, másfelől a diagnosztizált kórképből eredő, a pszichiátriai beteg által megvalósítható veszélyeztető magatartás, ugyanis sok esetben e betegeknek hiányzik a betegségbelátása, és ehhez olyan jellegű magatartások társulhatnak, amelyek akár mások, akár kifejezetten a beteg számára veszélyt idézhetnek elő.⁸ Ebből fakadóan a pszichiátriai betegeket eltérően illetik meg a betegjogok, ezen belül is kifejezetten az önrendelkezési jog, valamint a személyes szabadsághoz való jog. Ugyanakkor akadnak olyan speciális jogaik is, amelyek a más egészségügyi problémával küzdő betegekre nem vonatkoznak. Ilyen például az Eütv. által biztosított azon jog, amely alapján a pszichiátriai beteg kezelését lehetőleg családi és lakókörnyezetében kell biztosítani, azaz a beteget a megszokott környezetéből csak olyan esetekben lehet kiszakítani, ha más megoldás nem áll rendelkezésre.⁹ Ezen túlmenően szintén speciális jogként biztosított a pszichiátriai betegek részére, hogy kezelésükre az állapotuknak megfelelő és a többi beteg kezelését lehetőleg családi és lakókörnyezetében kell biztosítani, azaz a beteget a megszokott környezetéből csak olyan esetekben lehet kiszakítani, ha más megoldás nem áll rendelkezésre.⁹ Ezen túlmenően szintén speciális jogként biztosított a pszichiátriai betegek részére, hogy kezelésükre az állapotuknak megfelelő és a többi beteg fizikai biztonságát védő, a pszichiátriai betegre nézve a lehető legkevésbé hátrányos és kellemetlen módszer kerüljön alkalmazásra, s ezeket kell előnyben részesíteni a kezelésük során. Végül arról is rendelkezik az egészségügyi törvény, hogy állapotukból fakadóan, a pszichiátriai beteg veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartása esetén kerülhet csak sor a jogszabályokban meghatározott korlátozó intézkedések alkalmazására.¹⁰ Fontos annak hangsúlyozása, hogy a pszichiátriai betegek esetében az önrendelkezési jog, valamint a személyi szabadság korlátozásának vagy elvonásának célja nem a büntető jellegű magatartásbefolyásolás, hanem kizárólag a gyógyítás, valamint a beteg állapotának javítása.¹¹

I. A pszichiátriai betegek önrendelkezési jogát és személyi szabadságát korlátozó intézkedések

Az Eütv. és a kapcsolódó jogszabályok különböző eszközöket biztosítanak az önrendelkezési jog, valamint a személyi szabadság korlátozására a beteg és mások védelme érdekében. E korlátozások megkülönböztethetőek aszerint, hogy a beteggel szemben az egészségügyi intézményben történő gyógykezelés során alkalmazzák, vagy olyan személlyel szemben, akinek a veszélyt jelentő magatartása az intézményi ellátáson kívül eső időszakban lép fel. Az előbbi esetben az Eütv. 10. § (4) és (5) bekezdése határozza meg a rendelkezésre álló eszközöket, a részletszabályok pedig a pszichiátriai betegek intézeti

felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól szóló 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendeletben találhatók. Ezek alapján a beteg személyi szabadsága az ellátás során négy módon korlátozható: fizikai, kémiai, biológiai és pszichikai módszerekkel. *Fizikai korlátozást* valósít meg bármely olyan eszköz, amelyet szándékosan arra a célra alkalmaznak, hogy a beteget a mozgási szabadságában korlátozzák. Ilyen lehet például a beteg lefogása, leszorítása, a beteg rögzítése, lekötözése vagy akár elkülönítése. Ezen eszközök alkalmazása során fokozottan fennáll annak a veszélye, hogy a nem megfelelő alkalmazás az emberi méltóság sérelmét, az embertelen bánásmód megvalósulását idézheti elő.¹² A *kémiai és biológiai korlátozást* azonos fogalomként kezeli a rendelet, ugyanis mindkettő veszélyeztető magatartás bekövetkezése esetén gyógyszer alkalmazandó, amit azonosít a beteg beleegyezése nélküli beadással. A *pszichikai korlátozás* az előző kettőhöz képest nehezebben értelmezhető eszköz. Ez ugyanis elsősorban a beteg felszólítását (főként a magatartás abbahagyására) vagy figyelmeztetését foglalja magában, így inkább az előző két eszköz előzetes elemeként tekinthetünk rá.¹³

A korlátozások másik csoportjába azok a jogszabály által biztosított eszközök tartoznak, amelyek akkor alkalmazhatóak, ha a pszichiátriai beteg az intézményben történő ellátásán kívüli időszakban, a mindennapi rutinja vagy más egyéb helyzet során tanúsít veszélyeztető magatartást, ezért indokolt az intézeti gyógykezelésbe vétele. Az Eütv. a gyógykezelésbe vétel három lehetőségét foglalja magában. Az első ezek közül az *önkénies gyógykezelés*,¹⁴ amelyre a beteg beleegyezésével vagy a jogszabályban meghatározott személyek kérelmére kerülhet sor. Ilyen személy egyfelől az, akit a cselekvőképes beteg a jogszabályban meghatározott alakísági követelményeknek megfelelő jogi nyilatkozatával megnevez, vagy cselekvőképtelen beteg esetén, amennyiben a cselekvőképes fennállásakor nem került kijelölésre jogosult személy, akkor a törvényben taxatív felsorolt személyek, elsősorban a rokonok jogosultak a beteg helyett az ellátás kérelmezésére.¹⁵ Az egészségügyi törvény kifejezetten kitér arra hogy a gyógykezelés akkor tekinthető önkéniesnek, ha abba a cselekvőképes beteg a jogszabályban meghatározott előírásoknak megfelelően, kifejezetten a pszichiátriai intézetbe történő felvétel előtt beleegyezett. A második korlátozó intézkedés a *sürgősségi gyógykezelés*, amely a beteg állapotát észlelő orvos intézkedése alapján az azonnali beavatkozást igénylő helyzetekben alkalmazható. Végül az utolsó korlátozás a bíróság által elrendelhető *kötelező intézeti gyógykezelés*. Ez utóbbi kettő esetében közös jellemző, hogy a pszichiátriai beteg önkénies beleegyezése nélkül is alkalmazhatóak, és mindkettő felett bírósági kontroll biztosított.¹⁶ Eltérés azonban, hogy a sürgősségi

⁸ DÓSA Ágnes: *Pszichiátriai betegek gyógykezelése és gondozása*, In: Kommentár az egészségügyi törvényhez (szerk.: Dósa Ágnes–Hanti Péter–Kovácsy Zsombor), Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 399.

⁹ Uo. 405.

¹⁰ Eütv. 190. § (1) bekezdés a)–c) pontja.

¹¹ CHRONOWSKI *i.m.* 620.

¹² KOVÁCS József: *Bioetikai kérdések a pszichiátriában és pszichoterápiában*, Medicina Kiadó, Budapest, 2006, 295–296.

¹³ Lásd részletesen DÓSA 2016/2. *i.m.* 408–409.

¹⁴ Eütv. 197. § (1) bekezdés.

¹⁵ Lásd részletesen Eütv. 16. § (1)–(2) bekezdés.

¹⁶ Lásd részletesen SZEMÁN Felicitász: *Az elme és a jog határán. 1. rész: a jogalkalmazás kérdései a kötelező*

gyógykezelés kizárólag közvetlen veszélyeztető magatartás észlelése esetén alkalmazható, míg a kötelező intézeti gyógykezelés veszélyeztető magatartás esetén alkalmazandó olyan esetekben, ha a beteg sürgősségi gyógykezelése nem indokolt.¹⁷ A közvetlen veszélyeztető és a veszélyeztető magatartás Eütv.-beli fogalma többször módosult, s ennek indoka a nemzetközi jogból eredő elvárások valamint a hazai bírói gyakorlat jelentős hatása volt.¹⁸ Az Eütv. hatályos szabályai szerint akkor beszélhetünk *veszélyeztető magatartásról*, ha a beteg – mentális zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelenthet, és a kezelés hiánya állapotának további romlását eredményezné, amely csak a bíróság által elrendelhető kötelező intézeti gyógykezeléssel hátrítható el, de a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt.¹⁹ Ezzel szemben a *közvetlen veszélyeztető magatartás* esetén a beteg – akut mentális zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent, és az azonnali kezelés hiánya állapotának további romlását eredményezné, ami csak az Eütv.-ben szereplő intézeti gyógykezeléssel hátrítható el.²⁰ A két fogalom közös eleme, hogy a pszichiátriai betegek esetében a mentális zavar fennálljon és magatartásuk veszélyt jelentsen akár saját magukra, akár másokra nézve. A különbség azonban két ponton figyelhető meg: egyfelől a beteg mentális állapotának fokozatában, másrészt eltér a mentális zavarból eredő viselkedés valamint a magatartás által előidézett veszély súlyossága. A veszélyeztető magatartás esetében ugyanis a beteg fennálló mentális zavarából eredő viselkedése jelenti a kiindulási állapotot, amihez a magatartása következtében fellépő jelentős veszély társul, így ezen feltételek vizsgálata szükséges. Ezzel szemben a közvetlen veszélyeztető magatartás akut, azaz hirtelen fellépő mentális zavarok esetén állhat fenn, aminek következtében a pszichiátriai beteg magatartása közvetlen és súlyos veszélyt idéz elő mind magára, mind harmadik személyekre nézve.

II. A veszélyeztető magatartás megítélése a Kúria gyakorlatában

Ahogy azt a fentiekben is kifejtettem, az Eütv. által biztosított korlátozó intézkedések között fokozatbeli eltérés érzékelhető, ugyanakkor a joggyakorlat következetes a tekintetben, hogy a jogintézmények között nem fokozatbeli eltérés van, hanem az ellátás sürgőssége indokolja a különbségtételt.²¹ Ha a pszichiátriai beteg önként hajlandó az intézményi gyógyítási lehetőségeket igénybe venni, ott a jogalkotó sem szorgalmazza a bíróságok általi beavatkozást. Kizárólag olyan esetekben teremt meg ennek lehetőségét, ha a beteg és a helyette nyilatkozatot tevő személy döntése között érdekellentét feszül.²² Az önkéntesség elmaradása esetén a beteg veszélyeztető magatartása kell, hogy megalapozza a további szükséges jogkorlátozó intézkedéseket. Ahogy a fentiekből is

kitűnik, a veszélyeztető magatartások szintjei között is disztíngvál a szabályozás. A legsúlyosabbnak minősülő, hirtelen fellépő magatartások nyilvánvalóan szükségessé teszik az azonnali beavatkozást, így indokolttá válhat a sürgősségi intézeti gyógykezelés alkalmazása. Tekintettel azonban arra, hogy ezekben az esetekben azonnali realizálódó, egyik pillanatról a másikra fellépő veszélyt jelentő magatartás valósul meg, így nem véletlen, hogy a jogszabály is a veszélyt észlelő orvos kompetenciájára és észlelésére alapítja a jogi feltétel szakmai megítélését. Éppen ezért ha az akut mentális zavar következtében fellépő magatartással összefüggésben igazolást nyer az eljárás során, hogy az indokolja a sürgősségi intézeti gyógykezelést, akkor a beszállításkori viselkedés utólagos eltérő értékelése nem írhatja felül a beteggel közvetlenül a magatartás fellépésekor interakcióba kerülő orvos helyzetértékelését.²³ A sürgősségi pszichiátriai gyógykezelés esetében tehát a bíróságnak arról kell döntenie, hogy a sürgősségi beszállításkor fennállt-e a beteg részéről a közvetlen veszélyeztető magatartás; ez csak azonnali pszichiátriai gyógykezelésbe vétellel volt elhárítható és indokolt-e a beteg további pszichiátriai gyógykezelésének elrendelése.²⁴

Ettől eltérő megítélést tesz szükségessé a kötelező pszichiátriai gyógykezelés elrendelése során vizsgálendő jelentős veszélyt előidéző állapot magatartás fogalma. A fogalmat a jogalkotó nem határozza meg, tartalmát mai napig a bírói gyakorlat formálja. Korábban számos eset rámutatott, hogy a veszélyeztető magatartás körében mindenképpen értékelni kell már az egészségromlás távolabbi kockázatát is és magába kell, hogy foglalja a közvetlen veszélyt előidéző állapot bekövetkezésének elkerülését is. Levezethető a gyakorlatból, hogy nem minősül a pszichiátriai beteg saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelentő magatartásnak, ha a páciensnél megállapított betegség általánosságban járhat ilyen jellegű következményekkel, ugyanakkor a szakértői vélemény a beteg közvetlen vizsgálatára, megfigyelésére vonatkozóan nem tartalmaz ezzel összefüggő, konkrét adatot és azt egyéb bizonyítékok sem támasztják alá. Ilyen esetekben ugyanis kimondta a Kúria, hogy a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelése sérti a beteg egészségügyi önrendelkezéshez fűződő szabadságjogát.²⁵ Tekintettel azonban arra, hogy kellő pontosságú definíció nem állt rendelkezésre, így az Emberi Jogok Európai Bírósága aggályát fejezte ki a szabályozás hiányosságaiával kapcsolatban.²⁶ Ennek hatására módosult az Eütv. 196. § b) és c) pontja. A kötelező pszichiátriai gyógykezelésekkel összefüggésben azzal bővült a fogalom, hogy csak akkor valósul meg veszélyeztető magatartás, ha a betegeknek a kórházi kezelés vagy sürgősségi gyógykezelés elmaradása a beteg állapotának további romlását eredményezné. A módosítás egyben tehát azt is jelenti, hogy a jogalkotó ezáltal valószínűsíti, hogy a gyógykezelés a beteg állapotromlását lassítja, megállítja,

pszichiátriai intézeti gyógykezeléseknél, Családi Jog, 2016/4, 9–13.

¹⁷ Lásd részletesen Eütv. 199.§ és 200. §.

¹⁸ Lásd részletesen DÓSA *i.m.* 2016/2. 401–402.

¹⁹ Eütv. 196. § b) pont.

²⁰ Eütv. 196. § c) pont.

²¹ Pfv.20.304/2004/5.

²² Lásd részletesen Eütv. 197. §.

²³ Pfv.II.20.234/2021/3.

²⁴ Uo.

²⁵ BH 2015.39.

²⁶ Lásd Plesó kontra Magyarország ügy Nr. 41242/08.

legjobb esetben javítja.²⁷ A joggyakorlat alapján az is megállapítható, hogy nem sért jogszabályt a pszichiátriai intézet, ha a bíróság által történő személyes meghallgatásig, a törvényi határidők korlátai között a közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsító beteg intézeti felvételéről és bent tartásáról intézkedik, de a bíróság a sürgősségi gyógykezelést – a beteg aktuális pszichés állapota alapján – nem rendeli el.²⁸

A Kúria nemrégiben hozott döntésében²⁹ további fontos megállapításokat tett a veszélyeztető magatartás fogalmát illetően. Az ügy tényállása szerint a beteg évtizedek óta diagnosztizált paranoid skizofréniával kezelt pszichiátriai beteg. Több éven keresztül évente egy alkalommal 2–3 hónap időtartamig gyógykezelés alatt állt a kérelmező intézet pszichiátriai osztályán. A beteggel szemben zaklató magatartása miatt több büntetőeljárás is indult, amihez kapcsolódóan pedig 2019-ben a bíróság a kötelező pszichiátriai gyógykezelését rendelte el. Mindezekon túlmenően a beteggel szemben cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezés iránti peres eljárás is folyamatban volt, melynek eredményeképpen a bíróság a beteg cselekvőképességét több ügcsoportra kiterjedően, beleértve az egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlására vonatkozó jognyilatkozatok megtételét is, részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezte. Az eljárások során a szakértői megállapítások egybehangzóak voltak a tekintetben, hogy a beteg paranoid skizofréniája fennáll, betegségelátása nincs.

2020-ban az érintett egészségügyi intézmény általános sebészeti osztályán a betegnek sebészeti műtete volt. Ezt követően a műtétet végző orvost rendszeresen zaklatta, többször megjelent annak kórházi szakrendelésén és magánrendelésén is időpont nélkül, személyesen és e-mail levelezés útján egyaránt igyekezett felvenni a kapcsolatot az orvossal. E magatartását a beteg többszöri felszólítás ellenére sem hagyta abba. Az intézmény ennek következtében kezdeményezte a kérelmezett kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelésének az elrendelését. Kérelmének indokaként arra hivatkozott, hogy a beteg pszichikai betegségének tartósan fennálló és időszakonként különösen felerősödő tünetei olyan módon befolyásolják magatartását, amely a sebészorvos folyamatos zaklatásában ölt testet, kihatva ezzel az orvos munkavégzésére és magánszférájára egyaránt. A beteg vitatta a paranoid skizofréniára fennállását, saját maga tekintetében az autizmus diagnózisát fogadta el és előadta, hogy a sebészeti műtete miatt igyekszik felvenni a kapcsolatot az orvossal, ugyanakkor nem tagadta az intézmény által megnevezett magatartások megvalósítását. Az elsőfokú bíróság végzésében elrendelte a beteg kötelező intézeti gyógykezelését. Döntését az Eütv. 200. § (1) bekezdésére alapította, és az aggálytalannak vélt szakértői véleményből arra a következtetésre jutott, hogy a beteg magatartása jelentős veszélyt jelent a környezetére. A jelentős veszélyt a zaklató jellegű magatartással járó fenyegetettség érzésének megvalósulásával azonosította, valamint azt a tényt is értékelte, hogy a beteg önként nem veti alá magát a gyógykezeléseknek. A másodfokon eljáró bíróság a döntést helybenhagyta, az elsőfok indokolását csupán a beteg korábbi kórtörténetével, illetve a magatartásával összefüggő tények rögzítésével egészítette ki. A jogerős

döntéssel szemben a beteg nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben többek között az Eütv. 200. § (1) bekezdésének sérelmét jelölte meg és kérte a jogerős végzés, elsőfokú döntésre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és ezzel együtt a kérelem elutasítását. Álláspontja szerint téves jogalkalmazás történt, az eljáró bíróságok a tényeket a valóságtól eltérően állapították meg, ezt meghaladóan továbbra is vitatta a pszichiátriai betegsége fennállását és cáfolta, hogy viselkedésével veszélyeztető magatartást tanúsítana. Azzal érvelt, hogy az érintett sebészorvosnál kizárólag sebészeti beavatkozást kíván igénybe venni, ezért kereste fel több alkalommal. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta, a jogerős végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatva a kérelmet elutasította. Indokolásában többek között kitért arra, hogy az Eütv. 188. § b) pontjában meghatározott veszélyeztető magatartás definíciója értelmében vizsgálni szükséges egyfelől a mentális zavar fennállását a betegek esetében, ezt meghaladóan pedig azt a tényt, hogy a beteg magatartása saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelent-e, továbbá azt is hogy a kezelés hiánya a beteg állapotának további romlását eredményezi-e, ami a megfelelő gyógykezeléssel elhárítható, ugyanakkor annak a vizsgálatára is szükséges, hogy a megbetegedés jellege nem indokolja a sürgős intézeti gyógykezelésre vétel alkalmazását. Hangsúlyozta a Kúria, hogy ezen feltételek konjunktív jelleggel, együttesen vizsgálandóak, így bármely feltétel hiánya a kötelező pszichiátriai gyógykezelés elrendelésének akadályát képezi. Annak fontosságát is kiemelte a legfőbb bírói fórum, hogy a kötelező pszichiátriai gyógykezelés olyan személyi szabadságot korlátozó jogintézmény, amely nem a büntetőjog, büntetőeljárás jog, hanem a polgári jog területéhez tartozik. Tekintettel arra, hogy az említett jogintézmény rendkívül komoly beavatkozást jelent a beteget megillető alapjogok körébe, ezért annak a ténynek a vizsgálatára, hogy a beteg magatartása jelentős veszélyt jelent-e a saját vagy mások életére, egészségére és testi épségére, a szükségesség és arányosság követelményének szem előtt tartását és követését követeli meg az eljárás során. Hangsúlyozta, hogy a bíróság kontroll szerepet tölt be az eljárásban, ugyanis a törvényi feltételek fennállásának bizonyítása során szigorú eljárási protokoll alapján és a garanciális előírások maradéktalan betartásával szükséges eljárni annak érdekében, hogy az alapjog a szükségesnél nagyobb sérelmet ne szenvedjen. Az esettel összefüggésben azt is kiemelte a Kúria, hogy hasonló helyzetekben, a betegek állapotából adódóan nem elfogadható az, hogy az eljárás során az érintett személy betegségére, valamint a kezelés elutasításának tényére helyeződik a hangsúly a peradatok értékelése során, ezt meghaladóan ugyanis éppen az alapjogban történő beavatkozásra tekintettel a megvalósított magatartás és az elrendelt jogkövetkezmény közötti szükségesség és arányosság vizsgálata is elengedhetetlen. Megállapította a Kúria, hogy a sebészorvos rendeléseinek való véletlenszerű megjelenés, valamint a sorozatos levélírás és a kapcsolatfelvétel rendszeres keresése mindenképpen kényelmetlen és zavaró lehet a rajongás tárgyát képező személy, valamint környezete számára, ugyanakkor e

²⁷ DÓSA 2016/2. i.m. 402.

²⁸ Pfv.II.22.185/2010/3.

²⁹ Pfv.II.20.983/2022/10.

sérelmet a lelki egészség sérelmének kategóriájával azonosította a Kúria. Az is megállapítható volt a peradatokból, hogy a beteg magatartása nem volt olyan mértékű, hogy abból az élet, testi épség vagy egészség komolyabb sérelme következhetett volna, azaz jelentős veszélyt nem idézett elő.

Záró gondolatok

A pszichiátriai betegek megítélése mindig is különleges helyet foglalt el az egészségügyi jog területén. A mentális zavar miatt bekövetkező sajátos, olykor veszélyes magatartások mások védelme érdekében indokolhatják azt, hogy az ilyen betegek jogai korlátozást szenvedjenek. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye³⁰ 5. cikke szerint mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, szabadságától senkit nem lehet megfosztani, kizárólag csak a törvényben meghatározott esetekben és garanciális szabályok által biztosított eljárás útján. E rendelkezés az e) pontjában kifejezetten nevesíti a mentális zavarral küzdő embereket. Hazánkban a fentiekben bemutatott, az Eütv.-ben megjelenő szabályozás az, ami lehetőséget teremt arra, hogy ha a pszichiátriai beteg magatartása akár saját magára, akár másokra nézve veszélyt jelentene, jogszerűen korlátozzák e betegek jogait. A kötelező pszichiátriai gyógykezelés egyike ezen jogkorlátozó eszközöknek, ugyanis a beteg jelentős veszélyt előidéző magatartása esetén biztosítja, hogy a kezelést megtagadó személy mégis a szükségeszerű kezeléshez jusson. Figyelembe véve azonban azt, hogy az intézkedés jelentős beavatkozást jelent a beteg jogaiba, különösen az önrendelkezési jogába, valamint a személyi szabadságába, ezért kulcsfontosságú kérdés a jogszabályban meghatározott feltételek teljeskörű és alapos vizsgálata az eljárások során. A joggyakorlat eredményei egyértelműen rámutatnak arra, hogy a beteg mentális zavarának súlyossága, valamint a fellépő magatartása által kiváltott veszély az a két hangsúlyos elem, amelyek vizsgálata rendkívüli körülményt igényel. Ehhez kapcsolódóan fontos a szükségesség és az arányosság követelményének szem előtt tartása, hiszen az alapjogokra történő beavatkozás mindezt megköveteli. A fent ismertetett friss eset is rámutat arra a kiemelt jelentőségű elemre, hogy a beteg mentális zavarából eredően fellépő magatartás és az ezáltal kiváltott veszély arányban kell álljon a betegeket megillető jogkorlátozással. Ennek megfelelően a veszélyeztető magatartás fogalmában megjelenő jelentős veszély, mint előidézett következmény vizsgálata elengedhetetlen a jogkorlátozó döntés meghozatalához. Ugyanakkor az egyediesítés is nélkülözhetetlen feltétele az eljárásoknak, azaz minden esetben szükséges az egyedi körülmények alapos és teljes körű értékelése. Esetről esetre mérlegelendő az, hogy a beteg mentális zavara miatt fennálló, saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére kiható, jelentős veszély lehetősége felülmúlja-e az egyén autonómiája megőrzésének értékét.³¹

Felhasznált irodalom

- [1] BÉKY Ágnes Enikő: *A páciensjogok, mint az egészségügyi ellátást igénybevevő személyek nevesített jogai*, Jogtudományi Közlöny, 2013/10.
- [2] DÓSA Ágnes: *A betegek jogai és kötelezettségei*, In: Kommentár az egészségügyi törvényhez (szerk.: Dósa Ágnes–Hanti Péter–Kovácsy Zsombor) Wolters Kluwer, Budapest, 2016.
- [3] DÓSA Ágnes: *Pszichiátriai betegek gyógykezelése és gondozása*, In: Kommentár az egészségügyi törvényhez (szerk.: Dósa Ágnes–Hanti Péter–Kovácsy Zsombor), Wolters Kluwer, Budapest, 2016.
- [4] CHRONOWSKI Nóra: *Szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog*, In: Emberi Jogi Enciklopédia (szerk.: Lamm Vanda), HVG-ORAC, Budapest, 2018.
- [5] KOVÁCS József: *Bioetikai kérdések a pszichiátriában és pszichoterápiában*, Medicina Kiadó, Budapest, 2006.
- [6] KUSSINSZKY Anikó: *A sürgősségi pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelésével kapcsolatos friss joggyakorlat-elemzés tapasztalatai és néhány kiegészítő szempont áttekintése*, Családi Jog, 2021/2, 9–16.
- [7] PETKÓ Mihály: *Egészségügyi szolgáltatások és a beteg önrendelkezési joga*, Gazdaság és Jog, 2013/12, 14–18.
- [8] SZEMÁN Felicitász: *Az elme és a jog határán. I.rész: a jogalkalmazás kérdései a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezeléseknél*, Családi Jog, 2016/4, 9–13.
- [9] 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről.
- [10] 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről.
- [11] Plesó kontra Magyarország ügy Nr. 41242/08.
- [12] BH 2015.39.
- [13] Pfv.20.304/2004/5.
- [14] Pfv.II.22.185/2010/3.
- [15] Pfv.II.20.234/2021/3.
- [16] Pfv.II.20.983/2022/10.

³⁰ Hazánkban az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet a 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

³¹ KUSSINSZKY Anikó: *A sürgősségi pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelésével kapcsolatos friss joggyakorlat-elemzés tapasztalatai és néhány kiegészítő szempont áttekintése*, Családi Jog, 2021/2, 16.

Pomeisl András József*

A Kúria felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos gyakorlata I. – Az engedélyezés alá eső ügyek köre és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem alaki és tartalmi követelményei

Absztrakt

A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 2018. január 1-jei hatálybalépése óta eltelt hat év kellő távlatot ad ahhoz, hogy megvizsgáljuk annak hatályosulását. A törvény egyik jelentős újítása az engedélyezési eljárás bevezetése a felülvizsgálati eljárásban. Jelen, két részes tanulmány az engedélyezési eljárás bevezetése indokai áttekintése után az egyes ügyekben hozott határozatok alapján összegzi a Kúria gyakorlatát a legfontosabb kérdésekben. Az első rész az engedélyezési eljárás bevezetésének indokait, az engedélyezés alá eső ügyek körét és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem alaki és tartalmi követelményeit tekinti át.

The case-law of Curia of Hungary on the admission of review (Part I.) - Scope of cases subject to admission process and formal and substantive requirements for the request for admission

Abstract

The five years that have elapsed since the entry into force of Act CXXX of 2016 on the Code of Civil Procedure on 1 January 2018 provide sufficient time to examine how it works in practice. One of the significant innovations of the Act is the introduction of an admission procedure in the review procedure. This two-part study summarises the practice of the Curia on the most important issues, based on the decisions in the individual cases, after reviewing the reasons for the introduction of the admission procedure. The first part reviews the reasons for the introduction of the admission procedure, the scope of the cases subject to admission procedure and the formal and substantive requirements for an application for admission.

Bevezetés

A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2018. január 1-jei hatálybalépése óta eltelt hat év kellő távlatot ad ahhoz, hogy megvizsgáljuk annak hatályosulását. A Pp. – miközben fenntartotta a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) számos időtálló rendelkezését és jogintézményét – számos területen igyekezett új jogintézményekkel gazdagítani a polgári eljárásjog eszköztárát, megszüntetni egyes diszfunkciókat és a korábbi szabályozást pontosítani, kiegészíteni, illetve annak egyes hibát kijavítani. Nincs ez másképpen a felülvizsgálati eljárás szabályai tekintetében sem, ahol számos újrafogalmazott, pontosított szabály mellett egy lényeges új jogintézmény, a felülvizsgálat engedélyezése jelent meg az új

törvényben. A Pp. kodifikációja során abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy a rendkívüli perorvoslati munkabizottság felülvizsgálati szabályokat megalkotó munkacsoportjának tagjaként az én feladatomból volt az engedélyezés szabályainak kidolgozása, így valóban első kézből származó ismereteim vannak a jogintézmény megalkotásának indokait, a „jogalkotó akaratának” tartalmát illetően. Ennek fényében még érdekesebb a gyakorlat mikénti alakulását számba venni,³² és – az állami szuverenitás igazságszolgáltatást megillető részjogosítványaiából fakadó kompetenciák messzemenő tiszteletben tartása mellett – azt röviden értékelni.

I. A szabályozási előzmények

Az elmúlt bő százötven évben mindig is vitatott volt a legfelsőbb bírósági fórum hatáskörébe utalt felülvizsgálat alapvető funkciója, annak kettős természetűe miatt: egyrészt mint rendkívüli perorvoslati formának, van egy jogorvoslati szerepe, hiszen az eredményes felülvizsgálat eredményeként a jogszabálysértő jogerős határozat felülvizsgálatot kérő félre kedvező megváltoztatására (de legalábbis jogerejének feloldására) kerülhet sor; másrészt mint a legfelsőbb bírósági szerv hatáskörébe utalt jogorvoslatnak, van egy jogegységi funkciója is, hiszen az egyedi ügyekben ez teszi lehetővé a legfelsőbb bírósági szint álláspontjának érvényesítését. A szabályozás e kettős természetűe erőterében változott.

Az első időszakban egyértelműen a jogorvoslati funkció dominált. A polgári törvénykezési rendtartás tárgyában elfogadott 1868. évi LIV. törvénycikk 297–305. §-ában szabályozott, a fél által benyújtható semmisségi panasz meghatározott jogszabálysértések esetén mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság határozata (még hozzá nemcsak az eljárás befejező határozata!) ellen előterjeszhető volt, és azt minden esetben a Kúria Semmitőszéki Osztálya bírálta el. Ez igen jelentős ügyterhet jelentett a Kúriának, ezért a polgári törvénykezési rendtartásról szóló 1868. évi LIV. törvénycikk módosítása tárgyában elfogadott 1881. évi LIX. törvénycikk megszüntette a semmisségi panasz intézményét, és egy második fellebbezést tett lehetővé a másodfokú bíróság ítélete ellen (32. § 2. pont), a hatáskört megosztva az ítéletábrák és a magyar királyi Curia között, egyidejűleg – a jogegység biztosítása érdekében – bevezette a teljes ülési határozat intézményét (4. §), amely e funkcióját tekintve megfeleltethető a mai jogegységi határozatnak. A polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvény (a továbbiakban: Plósz-Pp.) ugyan megszüntette a másodfellebbezés intézményét, de helyébe megalkotta a felülvizsgálatot (520. §), amelynek elbírálására vonatkozó hatáskört ugyancsak megosztotta az ítéletábrák és a magyar királyi Curia között (525. §).

A második fejlődési szakaszban a törvényesség mint közérdek szempontja dominált. A felülvizsgálat intézményét az igazságügyi szervezettel kapcsolatos hatásköri és eljárási szabályok módosításáról szóló 1950. évi 46. törvényerejű rendelet 7. §-ának (3) bekezdése

* A szerző PhD főtanácsadó, Kúria (Werböczy István Országbírói Kutatóintézet); megbízott oktató, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Polgári Jogi Tanszék. A tanulmány a szerző álláspontját

tartalmazza, az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

³² A tanulmány a 2022. december 31-ig meghozott kúriai határozatokat dolgozza fel.

törölte el, helyébe a polgári ügyekben a törvényesség érdekében használható perorvoslat tárgyában hozott 210/1950. (VIII. 20.) MT rendelet egy, a legfőbb ügyész által előterjeszhető [1. § (2) bekezdés] rendkívüli perorvoslati eszközt állított, amelynek elbírálását a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságnak elvi tanácsa hatáskörébe utalta (3. §). A régi Pp. eredetileg ezt a szabályozást vette át, a jogorvoslat elbírálását a Legfelsőbb Bíróság öt, illetve héttagú tanácsának hatáskörébe utalva (271. §), egyidejűleg kimondva, hogy a határozatnak a felekre nézve kiható hatálya van, ha a legfőbb ügyész a kérelmet a határozat jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül nyújtja be [273. § (1) bekezdés]. Ezt az intézményt váltotta fel a régi Pp.-ben 1954. augusztus 1-jével a törvényességi óvás intézménye, amelyet a legfőbb ügyész vagy a Legfelsőbb Bíróság elnöke emelhetett a jogerős határozat ellen, ha a határozat törvénysértő vagy megalapozatlan volt, és azt a Legfelsőbb Bíróság három vagy öttagú tanácsban bírálta el.

A harmadik fejlődési szakaszban a szabályozás visszatért a jogorvoslati funkció elsődlegességéhez. A legfőbb ügyész és a Legfelsőbb Bíróság elnöke által előterjeszhető törvényességi óvás intézményét az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatával 1992. december 31. napjával megsemmisítette, és a jogalkotó 1993. január 1-jével a felek által jogszabálysértésre hivatkozással kezdeményezhető felülvizsgálattal helyettesítette, amelynek elbírálása ugyancsak a Legfelsőbb Bíróság három, illetve öt tagból álló tanácsának hatáskörébe tartozott. Az alanyi jogon járó felülvizsgálat Legfelsőbb Bíróság kizárólagos hatáskörébe utalása, a háromszintű bírósági szervezetből fakadó másodfokú hatáskör megtartása mellett, a legfőbb bírósági fórum ügyterhének aránytalan megnövekedésével és a felülvizsgálati pertartamok drámai megnövekedésével járt: a 2000-es évek elején egy-egy tanács előtt több száz (olykor ezer) ügy volt folyamatban, és az átlagos elbírálási idő két évre nőtt. A helyzet megoldása érdekében a jogalkotó egyrészt a négy szintű igazságszolgáltatási szervezet megteremtésével a másodfokú hatáskör, másrészt a felülvizsgálati szabályok módosítása révén a felülvizsgálat lehetőségének szűkítésére törekedett.

Ez utóbbi körben a jogalkotó 1998. január 1-jétől a felülvizsgálatot engedélyezéshez kötötte, ha a kérelmező által vitatott határozatban, illetve a határozat vitatott részében megítélt, illetve elutasított követelés értéke a kettőszázezer forintot nem haladta meg; a felülvizsgálati kérelem előterjesztését akkor és csak akkor kellett engedélyezni, ha az ügyben hozott jogerős határozat jogkérdésben a Legfelsőbb Bíróság határozatától eltért, vagy ha az adott jogkérdésben a Legfelsőbb Bíróság még nem határozott [rég Pp. 271. § (3)–(5) bekezdés]. Ez a szabályozás azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, ezért 2000. január 1-jétől a régi Pp. 271. §-ának (3) bekezdése kizárta a felülvizsgálatot olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötszázezer forintot nem haladta meg. Ez a szabályozás azonban nem hozott gyors eredményt, ezért a jogalkotó 2002. január 1-jével

bevezette az ún. egyesbírói engedélyezés rendszerét, amelyben a felülvizsgálat engedélyezésének előfeltétele volt, hogy az ügy érdemi elbírálására kihatóan jogszabálysértő legyen, és a határozat eltérjen a Legfelsőbb Bíróság jogegységi határozatától, vagy felülvizsgálata a joggyakorlat egysége, továbbfejlesztése érdekében szükséges, mivel a határozattal kapcsolatban olyan elvi jelentőségű jogkérdés merült fel, és a Legfelsőbb Bíróság a jogkérdést illetően – a Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteményében közzétett módon – még nem hozott döntést, illetve a határozat olyan elvi jelentőségű jogkérdést döntött el, amelyre vonatkozóan a Legfelsőbb Bíróság a Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteményében korábban eltérő tartalmú elvi határozatot tett közzé. Ez a szabályozás arra törekedett, hogy a jogorvoslati funkció mellett egyenrangúvá tegye a jogegységi szempontot, ez a szabályozás azonban nem állta ki az alkotmányosság próbáját, és ezt a feltételrendszert az Alkotmánybíróság 42/2004. (XI. 9.) AB határozatával azonnali hatállyal megsemmisítette. A jogalkotó erre válaszul 2006. január 1-jével vagyoni jogi perekben egy egymillió forintos értékhatárt vezetett be [rég Pp. 271. § (2) bekezdés], egyben néhány pertípusban (szomszédjogi, birtokvédelmi, birtoklással és használattal kapcsolatos, végrehajtási perek, gyermek elhelyezése, elhelyezésének a megváltoztatása, továbbá a gyermekkel való kapcsolattartás szabályozása iránti ügyek) kizárta a felülvizsgálatot, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helyben hagyta [rég Pp. 271. § (3) bekezdés].

2. A kodifikáció során figyelembe vett szempontok

A fenti előzmények után merült fel a felülvizsgálati szabályok új polgári perrendtartás keretében történő újraszabályozásának kérdésköre. Itt utalnunk kell arra, hogy ezt a kodifikációs folyamatot megelőzte az új alkotmányos rendszer kiépítésével kapcsolatos kodifikációs folyamat, ahol a legfelsőbb bírósági fórum jogegységi szerepére tekintettel már felvetődött a jogegységi eszköztár újraszabályozásának kérdése, amelynek keretében a Legfelsőbb Bíróság régi Pp.-t alkalmazó két kollégiuma alapvetően eltérő álláspontot foglalt el a felülvizsgálat szerepét illetően.³³ A Pp. kodifikációja során azonban elegendő szakmai érv gyűlt össze annak kimondásához, hogy a közigazgatási per számos olyan sajátossággal rendelkezik, akár az alapelveket, akár a részletszabályokat illetően, amely indokolja egy önálló közigazgatási perrendtartás megalkotását, így a folyamat korai szakaszában elvált egymástól a Pp. és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) kodifikációja, noha – minthogy a Pp. a Kp.-nek is mögöttes szabálya – az elkülönülés nem jelentette egyben az együttműködés hiányát.

A felülvizsgálat szabályainak kialakítását illetően alapvetően három fontos szempont játszott szerepet. Az első a jogegységi feladat hatékony ellátása, vagyis annak biztosítása, hogy a Kúria biztosítani tudja az egységes és magas szintű jogalkalmazást az egész országban. A

³³ A Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiuma azon az állásponton volt, hogy a jogegységet kizárólag az egyedi ügyekben hozott felülvizsgálati határozatokkal lenne helyes irányítani, míg a Legfelsőbb Bíróság Polgári

Kollégiuma az akkor hatályos szabályok szerint elvi irányítási eszközök fenntartását támogatta, a felülvizsgálat jogegységi szerepének megerősítése mellett.

második a Kúria ügyterhének hosszú távú normalizálása, hiszen abban az esetben, ha a Kúria ügyterhe túlzottan nagy, akkor nem tudja hatékonyan betölteni jogorvoslati funkcióját sem. A harmadik a felülvizsgálat jogorvoslati funkciójának fenntartása volt; ez utóbbi talán nem kapott akkora hangsúlyt a viták során, de ennek az oka egyszerűen az volt, hogy ebben nem volt vita;³⁴ a viták alapvetően az első két, részben ellentétes szempont gyakorlati érvényesítése körében folyt. Az egyik felvetés az volt, hogy a túl sok felülvizsgálati ügy túlterheli a Kúria szervezetét és a pertartamok eltúlzott hosszát eredményezi, ráadásul feleslegesen, mert a felülvizsgálati kérelmek jelentős részben nem vetnek fel elvi kérdést, hanem egyedi jogalkalmazási hibákat, hiányosságokat állítanak, sőt sok esetben – az alsóbb fokú bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó, annak kereteit túl nem lépő – döntéseket vitatnak. Ezzel szemben a másik felvetés viszont arra mutatott rá, hogy a felülvizsgálat lehetőségének szűkítése csökkenti a Kúria beavatkozási lehetőségét a felülvizsgálatból kizárt ügykörbe tartozó egyedi ügyekben, így csökkenti a jogegység biztosítása körében a Kúria jelentőségét és mozgásterét; az értékhatár felülvizsgálati korlátként való felhasználása ráadásul nem oldja meg a kérdést, hiszen gyakran a kis felülvizsgálati értékű ügyekben merülnek fel komoly elvi, dogmatikai problémák.

Mindezek a szempontok indokolták azt, hogy a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének lehetőségét, a kizárt ügyköröket újragondolják a kodifikáció kapcsán. Az előzetes vitákban több megoldás is felmerült, így például a kétfokú fellebbezési rendszer bevezetése egy vagy két bemeneti szinttel, amely növelte volna az ítélőtáblák szerepét, a Kúria szerepét radikálisan a jogegységesítésre koncentrálna.³⁵ A többségi vélemény azonban az volt, hogy a perorvoslati rendszer alapvető átalakítása nem indokolt, továbbra is két bemeneti szinttel, rendes perorvoslatként a törvényszék és az ítélőtábla hatáskörébe utalt egyfokú fellebbezésre és egy rendkívüli perorvoslatként szabályozott, a Kúria kizárólagos hatáskörében tartott felülvizsgálatra van szükség.³⁶ Az új Polgári perrendtartás koncepciója azonban hangsúlyozta: „A jogerő védelme érdekében a felülvizsgálatra csak indokolt esetben kerülhetne sor, amit az engedélyezéshez kötött felülvizsgálat biztosíthatna”.³⁷ Ennek kapcsán a témabizottság, majd a koncepció figyelembe vette az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a polgári és a kereskedelmi jog területén jogorvoslati eljárások és rendszerek bevezetéséről és

gyakorlásának javításáról szóló R (95) 5 számú Ajánlását (a továbbiakban: Ajánlás), az Alkotmánybíróság 42/2004. (XI. 9.) AB határozatában foglaltakat és a német ZPO szabályozását, ugyanakkor konkrét feltételrendszert nem határozott meg.³⁸

A Koncepció alapján felmerült, hogy vajon az engedélyezés milyen körben legyen kötelező. Volt ugyan olyan álláspont – és maga a Koncepció szövege is erre utal – amely valamennyi ügyben előírta volna az engedélyezést, ahogyan az később a Kp. befogadás keretében a közigazgatási ügyekben meg is valósult. Ez azonban a Kúria Polgári Kollégiumán belül nem nyert el többségi támogatást, hiszen ez nagymértékű koncepcióváltást jelentett, ráadásul az egyesbírói rendszer kudarca is aggályokat vetett fel az engedélyezési rendszer hatékonyságával kapcsolatban; így inkább az a kompromisszumos megoldás született, hogy egy szűkebb körben legyen kötelező az engedélyezés; ha a rendszer beválik, utóbb kiterjeszhető valamennyi felülvizsgálati ügyre. Az egyértelmű volt, hogy az engedélyezés dogmatikai alapja az, hogy a felülvizsgálat elrendeléséhez nem elég az állított jogszabálysértés kiküszöböléséhez szükséges magánérdek, hanem a joggyakorlat egységéhez vagy továbbfejlesztéséhez fűződő közérdek is.

Az egyesbírói rendszer kudarcára és a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban foglaltakra tekintettel az lett a konkrét megoldás logikája, hogy a felülvizsgálat kivételes engedélyezése csak olyan ügyek tekintetében merülhet fel, ahol az alanyi jogon járó felülvizsgálatot a törvény kizárja, így az engedélyezés megtagadása nem egy meglévő alanyi jogot von el, ellenben a felülvizsgálat engedélyezése többletjogot biztosít. Az engedélyezés alá eső ügyek körét illetően önmagától adódott a felülvizsgálati értékhatár alatti ügyek köre, e mellett felmerült az egybehangzó ítéletek elleni felülvizsgálat általános jelleggel történő kizárása, figyelemmel arra, hogy ebben az esetben vélelmezhető, hogy nem merült fel jogértelmezési-jogalkalmazási probléma, ha két különböző fokú bíróság azonos jogi érvelés mellett, azonos érdemi döntésre jutott.³⁹

Abban egyetértés volt, hogy az engedélyezés közérdekű feltételei a Kúria jogálláshoz és feladatköréhez igazodjanak, vagyis (1) a jogegységesítéshez, (2) a joggyakorlat fejlesztéséhez, (3) a végső fórum uniói jogból fakadó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésre vonatkozó kötelezettséghez kapcsolódnak. A munkabizottsági javaslat ennek alapján

³⁴ Noha tagja voltam a hatásköri és perorvoslati témabizottságnak, a rendkívüli perorvoslati munkabizottságnak és jegyzőkönyvvezetőként részt vettem a Kúria Polgári Kollégiumának testületi tanácskozásain, nem emlékszem arra, hogy valaha komolyan felmerült volna a felülvizsgálat felekre kiható hatályának megszüntetése vagy a felülvizsgálat kezdeményezésének felektől való elvonása.

³⁵ A Perorvoslati Témabizottságban Osztovícs András vetette fel, hogy a francia rendszer mintájára a járásbírók és megyei bíróságok kizárólag elsőfokú bíróságként működjenek, és az ítélőtáblák lássák el a tény- és jogkérdésre kiterjedő fellebbezések elbírálását, míg egy jogkérdésre korlátozódó másodfellebbezés lett volna igénybe vehető az ítélőtáblák határozatai ellen. A magam részéről ugyanebben a testületben támogattam a Plósz-Pp. megoldásának felújítását, megosztva a

jogkérdésre kiterjedő másodfellebbezésnek tekinthető felülvizsgálati hatáskört a Kúria és az ítélőtáblák között, kiegészítve egy, a büntetőeljárásjogban már bevett „jogorvoslat a törvényesség érdekében” jogintézménnyel, amely az ítélőtáblák felülvizsgálati határozatai ellen lettek volna igénybe vehetők. Ezekre a javaslatokra és vitákra utal: Az új Polgári perrendtartás koncepciója – a Kormány 2015. január 14. napján megtartott ülésén elfogadott Koncepció. *kormany.hu*, 49., 77.

³⁶ Uo. 16. A döntés indokaira lásd 77.

³⁷ Uo. 16.

³⁸ Uo. 79–83.

³⁹ Az elfogadott szabályozás, a Pp. 408. § (2) bekezdése végül a vagyoni jogi perekre korlátozta ezt az általános kizáró szabályt, az értékhatárra vonatkozó szabályhoz [Pp. 408. § (1) bekezdés] hasonlóan.

alapvetően négy engedélyezési esetkört különböztetett meg: ha a jogerős határozat a) jogszabálynak a Kúria által közzétett iránymutatásában vagy határozatában – illetve az uniós jog Európai Unió Bírósága által kifejtett – értelmezésétől eltérő értelmezésén alapul; b) olyan elvi kérdésben, amelyben a Kúria nem foglalt még állást, a (változatlan tartalmú!) jogszabályt a korábban kialakult (alsóbíróági) gyakorlattól eltérően értelmezte; c) olyan elvi kérdésben foglal állást egy új jogszabály alapján, amelyben a Kúria nem foglalt még állást, de arra a jogegység érdekében szükség lenne; d) az uniós jog – a jogvita eldőltése szempontjából releváns – rendelkezésének értelmezésén alapul, és az Európai Unió Bírósága az adott jogkérdésben még nem foglalt állást.⁴⁰ A konkrét szabályozás megalkotásánál további célunk volt, hogy a felek számára pontosan meghatározzuk, milyen feltételekkel kérhetik az engedélyezést, ugyanakkor a Kúriának ne jelentsen aránytalan munkaterhet az engedélyezési feltételek fennálltának ellenőrzése. Erre tekintettel a szabályozás az engedélyezési eljárásban is érvényesítette a kérelemhez kötöttség elvét, amivel mentesítette a Kúriát a hivatalbóli vizsgálódás alól.⁴¹ Az eredeti javaslat ezért valamivel pontosabban határozta meg az engedélyezési kérelem feltételeit és a kérelem tartalmi elemeit, a mérlegelendő kérdések körét a lehető legszűkebb, az engedélyezés lényegét adóra szorítva; az elfogadott szabályozás ezt némiképpen „felpuhította”, növelve a Kúria mérlegelési jogkörét. A szabályozás – szemben a Kp. szabályozásával – kezdettől fogva világosan megkülönböztette a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a felülvizsgálati kérelemtől;⁴² a gyakorlat ugyan elfogadja a két kérelem egy okiratba foglalását, de a két kérelmet ebben az esetben is világosan el kell különíteni egymástól.⁴³

A Pp. elfogadott normaszövege – bár elvi kérdésekben nem tért el a munkabizottsági javaslattól – némiképp egyszerűbb szabályozást tartalmazott, így számos, a munkabizottsági javaslatban szabályozott kérdést nem rendezett. Erre tekintettel a Kúria a Pp. hatálybalépése előtt elfogadta a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2017. (XI. 13.) PK véleményét, amelyben számos, a normaszövegből mellőzött rendelkezést átvett a korábbi munkabizottsági javaslatból. A 2020. április 1-jén hatályba lépett módosítás – a jogegységi eszköztár újraszabályozásával és a jogegységi panasz eljárás bevezetésével összefüggésben – az engedélyezés feltételeit is módosította. A 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény helyébe – az időközben szerzett tapasztalatok és a jogszabályváltozások nyomán – a felülvizsgálat

engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény lépett.

I. Az engedélyezés alá eső ügyek köre

A Pp. 409. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálat engedélyezésének akkor van helye, ha a felülvizsgálatnak a Pp. 408. §-a alapján nem lenne helye; feltéve, hogy törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki. Az engedélyezés körét tehát alapvetően három kritérium határozza meg: a) a támadott határozat 1.) felülvizsgálatát a Pp. 406. §-a vagy külön törvény lehetővé teszi; 2.) nem esik a Pp. 407. §-ában, a Pp. különleges szabályaiban vagy külön törvényben meghatározott felülvizsgálatot kizáró szabály hatálya alá; 3.) a Pp. 408. §-ának hatálya alá esik. Ahogy a Pp. indokolása is rámutat, a Pp. 407. §-ában (valamint a különleges eljárási szabályokban) meghatározott kizáró okok abszolút, míg a Pp. 408. §-ában meghatározott kizáró szabályok relatív jellegűek.

I.1. A felülvizsgálható határozatok köre

A PK vélemények szerint „[h]a (...) a jogerős ítélet felülvizsgálatának törvény kizáró rendelkezése folytán nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet – az engedélyezés iránti kérelem vizsgálata nélkül – visszautasítja.”⁴⁴ A Kúria ennek indokaként rámutatott: „az engedélyezés iránti kérelem érdemi vizsgálata csak arra szorítkozhat, hogy a félnek megadható-e a felülvizsgálat iránti engedély: ebben a szakaszban kizárólag (...) arról kell döntenie, hogy a felülvizsgálat engedélyezhető-e. Nyilvánvalóan nem kell azonban vizsgálni az engedélyezés iránti kérelmet, ha a jogerős ítélet felülvizsgálatának nincs helye. Ha például a fél olyan jogerős ítélet felülvizsgálatát kéri, amelynek felülvizsgálata a per tárgyára tekintettel egyébként is kizárt, vagy a fél több évvel a felülvizsgálati kérelem benyújtása előtt jogerőre emelkedett ítéletet támad felülvizsgálati kérelemmel, az engedélyezési okok vizsgálata okafogyottá válik, tekintettel arra, hogy felülvizsgálatnak egyébként sincs helye. Ilyen esetben a Kúria a felülvizsgálati kérelmet (és nem a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet) az engedélyezés iránti kérelem vizsgálatát mellőzve visszautasítja.”⁴⁵

A joggyakorlat a fentiekre tekintettel nem teszi lehetővé a felülvizsgálat engedélyezését az olyan határozat, illetve annak olyan rendelkezése tekintetében, amely nem esik a Pp. 406. §-a körébe. Így a Kúria nem engedte meg a jogerős részítéletnek az egyik kereseti kérelem tárgyában hozott elsőfokú ítéleti rendelkezést hatályon kívül helyező rendelkezéséhez kapcsolódó részperkölség

⁴⁰ Lásd *Szakértői Javaslat az új Polgári Perrendtartás kodifikációjára* (szerk.: Varga István–Éless Tamás), Budapest, HVG-ORAC, 2016, 578–580.

⁴¹ Uo. 582.

⁴² Az eredeti javaslatom az volt, hogy a fél előbb az engedélyezési kérelmet terjessze elő, és ha a Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot adott elvi jogkérdésben, akkor terjessze elő a fél – az engedély keretei között, rövid határidővel – a felülvizsgálati kérelmét, és az ellenérdekű fél már csak az engedélyezett körben előterjesztett felülvizsgálati kérelemre reagálhasson. A munkacsoport ezt nem támogatta, mert elhúzta volna az eljárást, így a munkabizottsági javaslat a felülvizsgálat

engedélyezése iránti kérelemmel együtt – lényegében az engedélyezési kérelem mellékleteként – a felülvizsgálati kérelem csatolását is előírta. Lásd uo. 580–581.

⁴³ Pfv.VI.20.242/2021/2.; Pfv.V.20.527/2021/2.; Pfv.V.20.633/2021/2.; Pfv.V.20.757/2021/2.; Pfv.V.21.381/2021/2.; Pfv.VI.20.764/2020/3.; Pfv.V.20.527/2021/2.

⁴⁴ 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 7. pont utolsó mondata; 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 7. pont utolsó mondata.

⁴⁵ Lásd 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 7. pontjához fűzött indokolás; ezzel lényegileg azonos: 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 7. pontjához fűzött indokolás.

megállapítása,⁴⁶ az eljárást részben megszüntető jogerős határozat,⁴⁷ továbbá a Pp. 406. § (2) bekezdésének hatálya alá nem tartozó keresetlevelet visszautasító végzés⁴⁸ elleni felülvizsgálat engedélyezését. Minthogy a Pp. 406. § (2) bekezdése értelmében az ott megjelölt végzések ellen a Pp. 406. § (1) bekezdésének megfelelő alkalmazásával van helye felülvizsgálati kérelem benyújtásának, „a »megfelelő alkalmazás« kritériuma e körben azt jelenti, hogy ezek a végzések – az ítélethez és az ügy érdemében hozott végzésekhez hasonlóan – a [Pp.] 408. § (1) és (2) bekezdésében előírt korlátozás alá esnek. Ha tehát a keresetlevelet visszautasító vagy az eljárás megszüntető végzés tekintetében a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladja meg, vagy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését azonos jogszabályhelyre és jogi indoklásra utalással helyben hagyta, a félnek kérnie kell a felülvizsgálat engedélyezését”.⁴⁹ A fentiek csak azokra az esetekre vonatkoznak, ha az eljárás megszüntetése a Pp. hivatkozott rendelkezésein alapul.

1.2. A vagyoni jogi tárgyú ügyek fogalma

A Pp. 408. § (1) bekezdése értelmében nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi perben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladja meg; ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a közhatalom gyakorlásával kapcsolatos kártérítés, illetve sérelemdíj megfizetése iránt indított perekre, valamint a tartási vagy élelmezési követelés, egyéb járadék iránt indított perekre. A Pp. 408. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletet a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben. Mindkét esetben a kizáró szabály alkalmazásának feltétele, hogy az adott per – vagy nemperes eljárás⁵⁰ - vagyoni jogi tárgyú legyen. A vagyoni jogi per fogalmát a Pp. 7. §-a (1) bekezdésének 18. pontjában foglalt értelmező rendelkezés pontosítja, eszerint a vagyoni jogi per „az a per, amelyben az érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul, vagy az igény értéke pénzüsszegben kifejezhető.” A Kúria számos határozatban értelmezte a vagyoni jogi per fogalmát.

A Kúria gyakorlata rámutatott: „a Pp. három pertípust különböztet meg: személyállapoti, személyiségi jogi és vagyoni jogi pereket. A Pp. 7. § 18. pontja alapján vagyoni jogi per az a per, amelyben az érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul vagy értéke pénzüsszegben kifejezhető. A Pp. alapján a vagyoni jogi per fogalma a korábbi gyakorlathoz képest kiegészült azokkal a

pénzüsszegben nem meghatározható értékű perekkel, amelyekben a perben érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul. A polgári jog ugyanis a felek személyi állapotát, személyiségi jogait és vagyoni viszonyait szabályozza – az utóbbi jogviszonyok tárgyában indított perek is vagyoni jogi perek, mert alkalmasak arra, hogy a per által a felek vagyonában változás következzen”.⁵¹ Ezen az elvi alapon a Kúria vagyoni jogi tárgyúnak minősítette a cégügyeket, illetve a változásbejegyzési kérelem alapján indult nemperes eljárásokat⁵², a társasági határozat felülvizsgálata iránti pert⁵³, a vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása iránti pert⁵⁴, a csőd-eljárásokat,⁵⁵ a felszámolási eljárásokat,⁵⁶ az rPtk. 209/B. § (1) bekezdésében szabályozott – az 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 5. § e) pontja szerint a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó szervezet által is megindítható – közérdekű pert,⁵⁷ az iparjogvédelemmel kapcsolatos pert és nemperes eljárást,⁵⁸ ideértve a védjegybejelentés tárgyában indult eljárást,⁵⁹ a közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti pert,⁶⁰ a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti pert,⁶¹ általában a sérelemdíj megfizetése iránti pert,⁶² a lakáshasználat rendezése iránti pert,⁶³ szerzői jog megsértéséből származó jogalap nélküli gazdagodás megtérítését,⁶⁴ a szerző vagyoni jogain alapuló szerzői jogi igények tárgyában folyó eljárásokat,⁶⁵ a végrehajtás megszüntetése iránti pereket.⁶⁶

Lényegében ezt a gyakorlatot foglalja össze és általánosítja az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény, amely szerint „a vagyoni jogi perek (és az ilyen tárgyú nemperes eljárások) körébe tartoznak azok is, amelyek esetén az érvényesített igény a fél vagyoni jogain – azaz valamilyen társasági jogi, dologi, kötelmi vagy öröklési jogi jogosultságon – alapul, tekintet nélkül arra, hogy az igényt milyen eljárásban bírálják el. ... Ilyennek minősülnek a jogi személyekhez kapcsolódóan a jogi személyek határozatai felülvizsgálata iránt indított perek, egyéb, a Pp. 7. § (1) bekezdés 9. pontjában említett perek, a cégekkel kapcsolatos külön törvényben szabályozott perek és nemperes eljárások, valamint a fizetésképtelenséggel kapcsolatos eljárások és a vagyonrendezési ügyek. A dologi jogi perek köréből vagyoni joginak minősülnek egyebek mellett a birtokviták, a tulajdoni perek különböző formái (így különösen a tulajdonjog megszerzésével, gyakorlásával, korlátaival és megszüntetésével kapcsolatos ügyek), a társasházi közgyűlési határozat érvénytelenségének megállapítása iránti, valamint a földtulajdonosi közösség határozatának felülvizsgálata iránt indított perek is. Vagyoni természetük folytán vagyoni jogi pernek minősülnek a nem közvetlenül pénzkövetelésre irányuló

⁴⁶ Gfv.VI.30.139/2021/2.

⁴⁷ Pfv.V.21.078/2021/2; Pfv.V.21.480/2021/2.

⁴⁸ Pfv.II.20.548/2022/2.

⁴⁹ Az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 12. pontjához fűzött indokolás hatodik bekezdése.

⁵⁰ A 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 13. pontja, illetve az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 13. pontja értelmében a Pp.-nek az engedélyezési okokra vonatkozó rendelkezéseit – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a vagyoni jogi tárgyú nemperes eljárásokban is alkalmazni kell.

⁵¹ Gfv.VII.30.408/2019/2.; Gfv.VII.30.307/2019/4.

⁵² Gfv.VII.30.408/2019/2.

⁵³ Gfv.VII.30.307/2019/4.

⁵⁴ Gfv.VI.30.384/2021/2., Gfv.VI.30.142/2022/2., Gfv.VI.30.080/2022/2.

⁵⁵ Gfv.VII.30.288/2019.; Gfv.VII.30.267/2020/3.

⁵⁶ Gfv.VII.30.016/2020/2.

⁵⁷ Gfv.VII.30.414/2019/4.

⁵⁸ Pfv.IV.20.751/2020/3., Pfv.IV.20.788/2020/4.

⁵⁹ Pfv.IV.20.476/2021/2.

⁶⁰ Pfv.III.21.302/2021/4., Pfv.III.20.250/2022/6.

⁶¹ Pfv.III.20.886/2020/5.

⁶² Pfv.III.21.056/2021/2.

⁶³ Pfv.II.20.737/2021/4.

⁶⁴ Pfv.IV.20.223/2022/2.

⁶⁵ Pfv.IV.20.177/2021/3.; Pfv.IV.20.191/2021/3.

⁶⁶ Pfv.I.20.681/2021/2.

kötelmi ügyek (így egyebek mellett a szerződés létrehozására, érvénytelenségének, hatálytalanságának megállapítása irányuló vagy szavatossági jogok gyakorlása iránt indított perek vagy a zálogjog érvényesítése iránt indított nemperes eljárások) és öröklési jogi jogviták (például a végintézkedés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perek) is”.⁶⁷

A Kúria nem a jogviszony általános jellegének tulajdonít elsődleges jelentőséget, így a nem kifejezetten vagyoni tárgyú jogviszonyokból is keletkezhetnek olyan igények, amelyek vagyoni jellegűek, így az érvényesítésükre irányuló eljárások a vagyoni tárgyú ügy fogalma vonhatók. Az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény szerint „a személyiségi jogi perek közül vagyoni jogi minősülnek a sérelemdíj, illetve a személyiségi jogi jogsértéssel összefüggésben okozott kár megtérítése iránt indított perek. A szellemi alkotásokkal kapcsolatos igények közül e körbe tartoznak például a szerző vagyoni jogain alapuló szerzői jogi igények, illetve az iparjogvédelmi (peres és nemperes) eljárások is. (...) nyilvánvalóan nem vagyoni jogi perek az objektív szankciók érvényesítése iránt indított személyiségi jogi perek, a sajtó-helyreigazítási perek, valamint a szerző személyiségi jogain alapuló szerzői jogi igények, a személyállapoti perek és – személyegyesítő jellegük folytán – a civil szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos eljárások, illetve a civil szervezetek határozatainak hatályon kívül helyezése iránt indított perek. (...) vagyoni jogi pernek minősülnek a családjog körébe tartozó vagyoni természetű jogviták (tipikusan a házassági, élettársi vagyoni jogi, illetve tartásdíj érvényesítése iránt indított perek)”.⁶⁸

A különleges eljárások kapcsán az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény kimondta: „a vagyoni jelleg megítélése – a munkaügyi perek kivételével – attól függ, hogy a konkrét igény pénzkövetelésre irányul-e, illetve a fél vagyoni jogain alapul-e. (...) A végrehajtással kapcsolatos eljárások megítélése attól függ, hogy az azzal érintett határozat vagyoni jogviszonyon alapul-e (ugyanaz irányadó például a külföldi határozat tanúsítvánnyal való ellátásával összefüggésben benyújtott felülvizsgálati kérelem megítélésére is). A fentiek ellenében nem minősülnek vagyoni jogi pernek a választottbírói

ítéletek érvénytelenítése iránt indított perek sem, figyelemmel arra, hogy ezekben kizárólag a határozat eljárásjogi szempontú, szűk körű felülbírálatára történik”.⁶⁹

1.3. A felülvizsgálati értékhatár egyes kérdései

A Pp. 408. § (1) bekezdésében foglalt kizáró szabállyal kapcsolatban alapvetően két különleges⁷⁰ kérdés merül fel a gyakorlatban: alkalmazni kell-e ezt a szabályt a Pp. 406. § (2) bekezdésében meghatározott végzések tekintetében, valamint mi a helyzet azokban a vagyoni tárgyú perekben, amikor a per tárgyának értéke nem határozható meg.

Az első kérdést az 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény, illetve az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 12. pontja igenlően válaszolta meg. Ha tehát a felülvizsgálati érték nem éri el a felülvizsgálati értékhatárt, és a fél nem terjeszt elő engedélyezés iránti kérelmet, a Kúria a Pp. 415. § (1) bekezdés e) pontjára és a Pp. 408. § (1) bekezdésére hivatkozással visszautasítja az ítélet⁷¹, permegszüntető vagy a keresetlevelet visszautasító jogerős végzés⁷² elleni felülvizsgálati kérelmet.⁷³

A másik kérdést – a gyakorlat tapasztalatai alapján – az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 12. pontjához fűzött indokolása válaszolta meg akként, hogy „ha a vagyoni jogon alapuló igény értéke nem meghatározható, akkor a 408. § (1) bekezdése szerinti értékhatáron alapuló korlátozás nem alkalmazható, következésképpen e körben kizárólag a (2) bekezdés szerinti feltételek teljesülése esetén kizárt a jogerős ítélet felülvizsgálata”.

1.4. Az egybehangzó határozatok egyes kérdései

A Pp. 408. § (2) bekezdésében foglalt kizáró szabállyal kapcsolatban a gyakorlatban nem merült fel kétely abban a tekintetben, hogy azt a Pp. 406. § (2) bekezdésében meghatározott végzések tekintetében is alkalmazni kell, noha a 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény, illetve az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 12. pontja erre is iránymutatást ad. Ha tehát a fél nem terjeszt elő engedélyezés iránti kérelmet, a Kúria a Pp. 415. § (1) bekezdés e) pontjára és a Pp. 408. § (2) bekezdésére hivatkozással visszautasítja a vagyoni jogi perben hozott, elsőfokú határozatot helyes indokaira tekintettel helybenhagyó ítélet,⁷⁴ a vagyoni jogi

⁶⁷ Az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 12. pontjához fűzött indokolás második és harmadik bekezdése.

⁶⁸ Uo.

⁶⁹ Az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 12. pontjához fűzött indokolás első öt bekezdése.

⁷⁰ Természetesen a gyakorlatban felmerültek a felülvizsgálati érték számításával kapcsolatos általános kérdések is, de ezeket most nem elemezzük.

⁷¹ Pfv.III.20.886/2020/5.; Pfv.IV.21.080/2020/2.; Pfv.III.21.059/2020/2.; Pfv.VI.21.021/2020/2.; Pfv.V.21.173/2020/2.; Pfv.V.21.145/2020/2.; Pfv.V.21.055/2020/2.; Pfv.V.21.072/2020/2.; Pfv.IV.20.720/2020/4.; Pfv.I.20.408/2020/3.; Pfv.I.20.038/2021/3.; Pfv.VI.21.097/2020/2.; Pfv.IV.20.177/2021/3.; Pfv.IV.20.191/2021/3.; Pfv.I.20.344/2021/4.; Pfv.V.20.363/2021/2.; Pfv.III.20.388/2021/2.; Pfv.II.20.556/2021/2.; Pfv.I.20.681/2021/2.; Pfv.II.20.775/2021/2.; Pfv.V.20.876/2021/7.; Pfv.II.20.884/2021/2.; Pfv.I.20.919/2021/2.; Pfv.V.21.052/2021/2.; Pfv.III.21.056/2021/2.; Pfv.V.21.081/2021/2.;

Pfv.I.21.104/2021/2.; Pfv.II.21.111/2021/2.; Pfv.II.21.172/2021/2.; Pfv.III.21.263/2021/2.; Pfv.I.21.294/2021/2.; Pfv.V.21.341/2021/2.; Pfv.I.21.403/2021/4.; Pfv.III.21.411/2021/2.; Pfv.II.21.468/2021/2.; Pfv.II.21.507/2021/3.; Pfv.II.20.227/2022/2.; Pfv.II.20.273/2022/4.; Pfv.I.20.292/2022/2.; Pfv.V.20.514/2022/2.; ⁷² Pfv.I.20.700/2020/2.; Pfv.III.20.517/2020/5.; Pfv.I.21.635/2019/2.; Pfv.I.20.708/2020/2.; Pfv.III.20.980/2020/2.

⁷³ Érdekességként megjegyzem, hogy egy esetben (Pfv.I.21.170/2020/2.) a pénzbírságot kiszabó végzés elleni felülvizsgálati kérelmet utasította vissza a Kúria az értékhatárra hivatkozással, holott az eleve nem tartozik a felülvizsgálható határozatok körébe.

⁷⁴ Pfv.V.20.044/2020/2.; Pfv.V.21.448/2019/2.; Pfv.I.20.421/2020/2.; Pfv.V.20.681/2020/2.; Pfv.III.21.049/2020/2.; Pfv.VI.21.021/2020/2.; Pfv.V.21.051/2020/3.; Pfv.V.21.055/2020/2.; Pfv.V.21.072/2020/2.; Pfv.V.20.617/2020/3.; Pfv.I.20.593/2020/2.;

perben hozott, keresetlevelet visszautasító elsőfokú határozatot helyes indokaira tekintettel helybenhagyó végzés,⁷⁵ valamint a vagyoni jogi perben hozott, permegszüntető végzést helyes indokaira tekintettel helybenhagyó végzés⁷⁶ elleni felülvizsgálati kérelmet.

A gyakorlatban sokszor nehezen megválaszolható kérdés, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben. Gyakorta előfordul ugyanis, hogy a másodfokú bíróság nem egyszerűen a helyes indokaira utalással hagyja helyben az elsőfokú bíróság határozatát [vö. Pp. 386. § (4) bekezdés], hanem – az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokainak helytálló voltát ténylegesen nem vitatva, a fellebbezés érveire tekintettel – további indokokat is felhoz az elsőfokú bíróság határozatának érdemi helyessége mellett. A másodfokú határozat indokolásából azonban nem mindig világos, hogy a további indokok felhozatalának az-e az oka, hogy a másodfokú bíróság elégtelennek tekintette-e az elsőfokú bíróság által adott indoklást, vagy nem.

Mínt hogy ezt alapvetően a másodfokú bíróság tudja egyértelműen eldönteni, ezért a 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 11. pontja azt az álláspontot foglalta el, hogy ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyja helyben, ezt a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában egyértelműen – a Pp. vonatkozó rendelkezésére utalással – fel kell tüntetni. Az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 11. pontja ezzel szemben – a másodfokú bíróságok jelzései alapján – már úgy foglalt állást, hogy a másodfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogszabályhely vagy az indoklás tartalma alapján a Kúria állapítja meg, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben.

Azzal természetesen egyet lehet érteni [ahogyan arra az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 11. pontjának indoklás is utal], hogy a Kúria a Pp. 408. § (2) bekezdésében foglalt feltétel fennálltát hivatalból vizsgálja, és e körben nincs kötve a másodfokú bíróság álláspontjához, így ahhoz sem, hogy az indokolásában kifejezetten rögzítette-e, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokait elégségesnek és helyesnek ítélte az érdemi döntés alátámasztására. Azzal viszont már lehet vitatkozni, hogy

vajon a másodfokú bíróságnak vagy a Kúriának jelent-e több terhet az egyik vagy másik megoldás követése.

A joggyakorlatban több kérdés is felmerült e szabály alkalmazása kapcsán. Így a Kúria egy eseti döntésében rámutatott: „azonos jogszabályi rendelkezésre és indoklásra utalásnak tekintendő, ha az elsőfokú bíróság ugyan végzésében kifejtette, hogy több okból sem hagyható jóvá a csődegyezség, ám a másodfokú bíróság a felsorolt okok közül csak egyet talált megalapozottnak. Bármelyik ok fennállása esetén ugyanis kizárt a csődegyezség jóváhagyása, ezért lényegtelen, hogy minden ok fennállásában és megítélésében egyetértettek-e a bíróságok. Ha egy fennállását mind a ketten megállapították, amely megakadályozta a csődegyezség jóváhagyását, ez önmagában elegendő a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti helyzet megállapításához.”⁷⁷

Ugyancsak következetes a gyakorlat abban, hogy nincs helye felülvizsgálatnak, ha a másodfokú bíróság alapvetően azonos jogi indoklással hagyja helyben az elsőfokú ítéletet, ugyanakkor a döntés indokait további érvekkel is kiegészíti.⁷⁸ Ennek kapcsán a Kúria egyik határozatában kimondta: „[a]nnak (...), hogy a további bizonyítás mellőzését az elsőfokú bíróság nem indokolta, hanem azt a másodfokú bíróság pótolta, a jogvita eldöntése szempontjából nem volt jelentősége. A jogerős ítélettel eljárási okból kiegészített indoklás ugyanis az elsőfokú bíróság által érdemben kifejtett jogi álláspont alátámasztására szolgált. Mindezekre figyelemmel tehát a felperesnek felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet elő kellett terjesztenie.”⁷⁹

A Kúria egy eseti határozatában elfogadta egybehangzónak a határozatokat, amikor a jogerős ítéletben „a másodfokú bíróság kifejtette, hogy egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és nagyobb részben annak indokaival is”.⁸⁰ Hasonlóan foglalt állást az 1/2021. PK vélemény 11. pontjához fűzött indoklás: „ide tartozik az az eset, amikor a kizárólag hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezés minden tekintetben alaptalannak bizonyul, s ezért a másodfokú bíróság a Pp. 382. §-a alapján – az ügy érdemét nem érintve – helybenhagyja az elsőfokú ítéletet. (...) Az említett szabály alkalmazásának nem akadályozza az sem, ha a másodfokú bíróság az általa elvégzett anyagi pervezetést követően jut az elsőfokú bírósággal azonos végkövetkeztetésre, (...) anyagi pervezetés esetén is minden esetben a másodfokon meghozott döntés és az

Pfv.IV.20.895/2020/4.; Pfv.I.21.123/2020/3.;
 Pfv.II.20.797/2020/4.; Pfv.IV.21.183/2020/4.;
 Pfv.I.21.076/2020/2.; Pfv.II.21.105/2020/4.;
 Pfv.I.21.031/2020/2.; Pfv.VI.20.240/2021/2.;
 Pfv.I.20.512/2021/2.; Pfv.V.20.585/2021/2.;
 Pfv.III.20.441/2021/2.; Pfv.V.20.698/2021/2.;
 Pfv.V.20.435/2021/2.; Pfv.V.20.575/2021/5.;
 Pfv.I.20.641/2021/2.; Pfv.V.20.749/2021/2.;
 Pfv.V.20.755/2021/2.; Pfv.III.21.302/2021/4.;
 Pfv.IV.20.403/2021/2.; Pfv.I.20.536/2021/3.;
 Pfv.III.20.547/2021/2.; Pfv.V.20.797/2021/2.;
 Pfv.V.20.869/2021/2.; Pfv.IV.20.945/2021/6.;
 Pfv.V.20.984/2021/2.; Pfv.II.21.010/2021/7.;
 Pfv.II.21.100/2021/5.; Pfv.IV.21.110/2021/2.;
 Pfv.II.21.170/2021/3.; Pfv.IV.20.175/2021/4.;
 Pfv.III.21.261/2021/2.; Pfv.I.21.287/2021/2.;
 Pfv.II.21.394/2021/2.; Pfv.II.21.495/2021/2.;
 Pfv.I.20.004/2022/2.; Pfv.I.20.062/2022/2.;

Pfv.I.20.095/2022/5.; Pfv.I.20.147/2022/2.;
 Pfv.I.20.147/2022/2.; Pfv.II.20.209/2022/2.;
 Pfv.III.20.241/2022/2.; Pfv.III.20.245/2022/2.;
 Pfv.III.20.299/2022/2.; Pfv.I.20.326/2022/2.;
 Pfv.II.20.393/2022/5.; Pfv.V.20.458/2022/2.;
 Pfv.II.20.445/2022/2.; Pfv.II.20.510/2022/2.;
 Pfv.II.20.530/2022/2.; Pfv.I.20.560/2022/2.;
 Pfv.II.20.737/2021/4.; Pfv.IV.20.223/2022/2.;
 Pfv.III.20.250/2022/6.;
⁷⁵ Pfv.VI.21.146/2019/12.; Pfv.V.20.891/2021/8.;
 Pfv.V.21.044/2021/2.; Pfv.V.21.046/2021/2.
⁷⁶ Pfv.II.21.335/2020/2.; Pfv.III.20.785/2021/2.;
 Pfv.V.20.895/2021/8.
⁷⁷ Gfv.VII.30.267/2020/3.
⁷⁸ BH 2020.325.
⁷⁹ Pfv.V.20.669/2021/2.
⁸⁰ Pfv.II.20.270/2022/4.

elsőfokú ítélet összevetése alapján állapítható meg, hogy az elemzett szabály szerinti feltételek fennállnak-e”.⁸¹ Tovább bővíti e szabály alkalmazását az 1/2021. PK vélemény 11. pontjához fűzött indokolás: „[a]mennyiben a perben több keresetről kell döntenet (valódi tárgyi keresethalmazat) a Pp. 408. § (2) bekezdése érvényesülését keresetenként kell vizsgálat tárgyává tenni. Ilyen esetben a fél engedélyezési kérelme csak azokra a keresetekre terjedhet ki, amelyeket érintően a hivatkozott bekezdés szerinti feltételek teljesülnek. Ezzel ellentétben egyazon kereset esetén egyes jogkérdések egybehangzó eldöntése nem zárja ki a fél által állított jogszabálysértés alapján az érintett jogkérdés szempontjából a jogerős ítélet felülvizsgálatát”. Mindig keresetenként kell tehát vizsgálni, hogy az adott kereset tárgyában meghozott másodfokú ítéleti rendelkezés azonos jogszabályi rendelkezéseken alapul-e, mint az elsőfokú ítélet ugyanazon kereset tárgyában hozott rendelkezése. Így akár az is előfordulhat, hogy egy formailag megváltoztatott (például a marasztalási összeget leszámítva) másodfokú ítélet elleni felülvizsgálat adott kereseti kérelem tekintetében a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján kizárt.

II. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem alaki és tartalmi követelményei

A Pp. 410. §-ának (3) bekezdése értelmében az engedélyezés iránti kérelem tekintetében is alkalmazni kell a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálására és visszautasítására vonatkozó rendelkezéseket. Így a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is vissza kell utasítani, ha azt nem arra jogosult nyújtotta be [Pp. 415. § (1) bekezdés a) pont]; az engedélyezési eljárási illetéket – hiánypótlási felhívás ellenére – nem rótták le [Pp. 415. § (1) bekezdés b) pont]⁸²; az engedélyezési kérelem elkészített [Pp. 415. § (1) bekezdés b) pont];⁸³ a fél – felhívás ellenére – nem gondoskodik jogi képviseléről [Pp. 74. § (3)–(4) bekezdés];⁸⁴ valamint, ha a kérelem a törvényi feltételeknek nem felel meg [Pp. 410. § (4) bekezdés; Pp. 415. § (1) bekezdés f) pont]. Ha viszont a jogerős ítélet felülvizsgálatának törvény kizáró rendelkezése folytán nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet utasítja vissza, az engedélyezés iránti kérelem vizsgálata nélkül.⁸⁵

II. 1. A felülvizsgálat engedélyezés iránti kérelem önállósága

A Kúria visszautasítja a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet akkor is, ha a fél azzal együtt nem nyújtott be felülvizsgálati kérelmet,⁸⁶ vagy az nem különül el a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemtől.⁸⁷ Ahogy a Kúria egy eseti határozata indokolásában rámutatott: „a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem és a felülvizsgálati kérelem tartalmi azonossága kizárt, amelynek külön hangsúlyt ad a két kérelem önálló szabályozása: a kötelező tartalmi elemek [Pp. 410. § (2) bekezdése, 413. §], és a tartalmi hiányukhoz fűződő jogkövetkezmény [Pp. 410. § (4) bekezdése, 415. §] tekintetében. (...) A felülvizsgálat és a felülvizsgálat engedélyezése önálló szabályozására tekintettel a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem alapozható a felülvizsgálati kérelem indokolására, a félnek a rendkívüli perorvoslati eljárás keretében orvosolni kért jogsérelmeire”.⁸⁸ Egy másik ügyben a Kúria kimondta: „pusztán azzal, hogy a fél a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében visszautal a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra, nem tesz eleget a Pp. 410. § (2) bekezdésében foglaltaknak”.⁸⁹

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati kérelem önállósága azonban nem abszolút. A felülvizsgálati kérelmek engedélyezése tárgyában hozott PK vélemények is rámutatnak: „[a] felülvizsgálat engedélyezése körében a Kúria csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálja, (...). Ha azonban a jogerős ítélet felülvizsgálatának törvény kizáró rendelkezése folytán nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet – az engedélyezés iránti kérelem vizsgálata nélkül – visszautasítja”.⁹⁰ A Kúria ezen túlmenően adott ügyben – az engedélyezés iránti kérelem elbírálásának mellőzésével – a felülvizsgálati kérelmet utasította vissza akkor is, amikor a felülvizsgálati kérelem szenvedett az érdemi elbírálást akadályozó tartalmi hiányosságban.⁹¹

II.2. A felülvizsgálat engedélyezése jogalapjának megjelölése

A Kúria a PK véleményekben kimondta: „[a] Kúria nem engedélyezheti a felülvizsgálatot olyan okból, amelyre a fél nem hivatkozik az engedélyezés iránti kérelmében”,⁹² ezért „[a] felülvizsgálat engedélyezése körében a Kúria

⁸¹ Az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 11. pontjához fűzött indokolás második és ötödik bekezdése.

⁸² Pfv. VII.20.997/2020/4.; Pfv. II.20.835/2021/4.; Gfv. VI.30.045/2022/4.

⁸³ Pfv. V.20.521/2021/2.; Pfv. V.20.621/2021/3.; Pfv. V.20.879/2022/2.; Pfv. V.20.879/2022/2.

⁸⁴ Pfv. V.20.520/2021/4.

⁸⁵ 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 7. pont második fordulata; 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 7. pont harmadik bekezdése.

⁸⁶ Gfv. I.30.126/2022/2.; Gfv. VI.30.131/2022/2.; Pfv. V.20.879/2022/2.; Pfv. V.20.879/2022/2.; Mfv. VIII.10.136/2022/2.

⁸⁷ Pfv. VI.20.764/2020/3.; Pfv. V.21.008/2020/2.; Pfv. VI.20.242/2021/2.; Pfv. V.20.492/2021/3.; Pfv. V.20.527/2021/2.; Pfv. V.20.633/2021/2.; Pfv. V.20.757/2021/2.; Pfv. I.20.182/2022/2.; Pfv. I.20.295/2022/2.; Pfv. V.20.353/2022/2.;

Gfv. I.30.169/2022/3.; Gfv. I.30.204/2022/2.; Gfv. I.30.173/2022/2.; Pfv. I.20.742/2022/2.; Pfv. V.20.446/2022/4.; Pfv. I.20.864/2022/2.; Gfv. III.30.256/2022/2.; Pfv. IV.20.940/2022/2.; Pfv. I.20.832/2022/4.; Gfv. VI.30.228/2022/3.

⁸⁸ Pfv. V.21.381/2021/2. lásd még: Pfv. VI.20.331/2020/2., Pfv. VI.20.057/2020/2.

⁸⁹ Pfv. V.20.633/2021/2.

⁹⁰ 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 7. pont. Lásd még: 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 7. pont első és negyedik bekezdése.

⁹¹ Pfv. I.21.092/2022/2.

⁹² 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 6. pont; 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 6. pont.

csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálja, a jogerős ítélet vizsgálatát tehát csak az engedélyezés feltételei szempontjából végzi el.”⁹³ Ennek indoka, hogy „[a] Pp. 2. § (2) bekezdése szerint a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. Ez a szabály a felülvizsgálat engedélyezése körében is érvényesül, ebből következően a Kúria nem engedélyezheti a jogszabálysértés felülvizsgálatát olyan okból, amelyre a fél nem hivatkozik engedélyezés iránti kérelmében. A felülvizsgálat engedélyezése minden esetben a fél kérelmének alapul, azon a Kúria akkor sem terjeszkedhet túl, ha az engedélyezés vizsgálata körében kirívóan jogszabálysértő döntést észlel.”⁹⁴ Ez lényeges különbség a Kp.-ban szabályozott befogadási eljáráshoz képest, ott ugyanis – bár a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a befogadás okát – a Kúria hivatalból vizsgálja valamennyi befogadási okot.

A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben tehát meg kell határozni a felülvizsgálat engedélyezésének jogalapját, ennek hiányában a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasítja.⁹⁵ Abban azonban, hogy mikor tekinthető megjelöltnek az engedélyezés megalapja, kétféle megközelítés létezik. A szigorúbb megközelítés szerint, minthogy a fél „kérelmében a felülvizsgálat engedélyezését a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontja alapján kérte, ugyanakkor a felülvizsgálat engedélyezését csak a joggyakorlat egységének biztosítása körében indokolta, így nem állapítható meg egyértelműen a felülvizsgálat engedélyezésének ... kért oka.”⁹⁶ A megengedőbb gyakorlat szerint viszont azt az esetet csak akkor tekintik visszautasítási oknak, ha „[a] tartalom szerinti elbírálás [Pp. 110. § (3) bekezdés] alapján sem állapítható meg, hogy a felperes a bírói gyakorlat egységességét hiányolja, vagy kialakult és egységes bírói gyakorlatot állítva annak továbbfejlesztését kéri”.⁹⁷ Van azonban olyan eseti

határozat is, amely ezt a megtagadás egyik okaként hozza fel.⁹⁸

II.3. A felülvizsgálattal támadott határozat megjelölése

A Pp. 410. § (2) bekezdése sorolja fel a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem kötelező tartalmi elemeit; ezek hiánya jogkövetkezmenyei tekintetében a Kúria gyakorlata bizonyos mértékben megosztott. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amellyel szemben a fél a felülvizsgálat engedélyezését kéri [Pp. 410. § (2) bekezdés a) pont], ennek hiányában a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a Kúria visszautasítja.⁹⁹

II.4. Az ügy érdemére kiható jogszabálysértés megjelölése

Ugyancsak meg kell határozni az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, a megsértett jogszabály pontos megjelölésével [Pp. 410. § (2) bekezdés b) pont].¹⁰⁰ A Kúria egyik eseti határozatában rámutatott: „[a]z ügy érdemére kiható jogszabálysértés egyértelmű megjelölése elengedhetetlen, mert a felülvizsgálat engedélyezését kérő félnek az általa állított jogszabálysértésből kiindulva kell megjelölnie azokat az okokat, amelyekre kérelmét alapítja [Pp. 410. § (2) bekezdés b) pont és c) pont ca) alpont], valamint a jogerős ítélet által felvetett elvi jelentőségű jogkérdést [a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 1–2. pont],”¹⁰¹ hiszen „[e]lvi jelentőségű jogkérdésnek minősül minden olyan jogkérdés, amely egy jogszabály rendelkezésének értelmezésével, az alkalmazandó norma alapvető tartalmával és az ahhoz kapcsolódó esetleges jogkövetkezmenyekkel összefügg”.¹⁰² A megsértett jogszabály feltüntetésének hiányát a gyakorlat általában visszautasítási oknak tekinti,¹⁰³ de előfordulnak olyan

⁹³ 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 7. pont; 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 7. pont.

⁹⁴ Lásd 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 1. pontjához fűzött indokolás második bekezdése; 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 1. pontjához fűzött indokolás harmadik bekezdése.

⁹⁵ Pfv.IV.20.513/2020/2.; Pfv.I.21.317/2021/2.; Pfv.II.21.057/2021/9.; Pfv.V.20.119/2022/2.; Pfv.I.21.322/2021/2.; Pfv.V.21.381/2021/2.; Pfv.III.21.402/2021/2.; Pfv.III.21.456/2021/2.; Pfv.I.21.475/2021/3.; Pfv.V.21.480/2021/2.; Pfv.I.21.541/2021/3.; Gfv.VII.30.269/2021/2.; Pfv.V.20.043/2022/3.; Pfv.III.20.044/2022/2.; Pfv.III.20.153/2022/2.; Pfv.III.20.190/2022/3.; Pfv.V.20.353/2022/2.; Pfv.I.20.361/2022/2.; Pfv.III.20.469/2022/6.; Pfv.I.20.473/2022/2.; Pfv.I.20.497/2022/2.; Pfv.I.20.610/2022/2.; Pfv.I.20.642/2022/3.; Pfv.V.20.645/2022/2.; Pfv.V.20.721/2022/2.; Pfv.I.20.762/2022/2.; Pfv.I.20.770/2022/2.; Pfv.I.20.830/2022/2.; Pfv.V.20.904/2020/3.; Pfv.I.21.071/2022/3.; Pfv.I.21.097/2022/2.; Pfv.I.21.138/2022/2.; Pfv.I.21.170/2022/2.; Gfv.I.30.185/2022/2.; Pfv.VI.30.264/2022/2.; Gfv.V.30.294/2022/2.; Gfv.VI.30.411/2022/2.;

⁹⁶ Pfv.I.21.475/2021/3.; lásd még az a) pontra: Pfv.I.20.610/2022/2.; a b) pontra: Pfv.I.21.541/2021/3.

⁹⁷ Pfv.III.20.153/2022/2.; lásd még: Pfv.I.20.361/2022/2.; elfogadta tartalma szerint: Pfv.I.20.425/2022/4.

⁹⁸ Pfv.V.20.471/2022/2.

⁹⁹ Pfv.IV.20.513/2020/2.; Pfv.VI.20.057/2020/2.; Pfv.I.20.771/2022/9.; Pfv.II.20.986/2022/2.; Pfv.I.21.148/2022/2.; Pfv.I.21.170/2022/2.

¹⁰⁰ A jogszabályhely pontos megjelölésére lásd a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontját és az ahhoz fűzött indokolást.

¹⁰¹ Pfv.I.21.475/2021/3.

¹⁰² Lásd 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 1. pontjához fűzött indokolás második bekezdése; 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 1. pontjához fűzött indokolás harmadik bekezdése.

¹⁰³ Pfv.VI.20.057/2020/2.; Pfv.IV.20.513/2020/2.; Pfv.VI.21.149/2020/2.; Pfv.I.20.847/2021/4.; Pfv.I.20.934/2021/5.; Pfv.II.21.224/2021/2.; Pfv.V.21.480/2021/2.; Pfv.V.20.446/2022/4.; Pfv.I.20.642/2022/3.; Pfv.V.20.645/2022/2.; Pfv.I.20.771/2022/9.; Pfv.IV.20.881/2022/2.; Pfv.II.20.986/2022/2.; Pfv.V.21.117/2022/2.; Pfv.I.21.148/2022/2.; Pfv.I.21.170/2022/2.;

határozatok, amelyekben a jogszabály megjelölésének teljes hiánya¹⁰⁴ csak a megtagadás (egyik) indoka.¹⁰⁵

II.5. Az elvi jelentőségű jogkérdés megjelölése

Az egyes engedélyezési okokhoz kapcsolódó feltételeket a Pp. 410. § (2) bekezdés c) pontja határozza meg. Bár a törvény szövegéből első olvasatra nem tűnik ki, hiszen csak a Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont cb) és cc) alpontjai utalnak kifejezetten erre, de valamennyi engedélyezési ok esetén elengedhetetlen annak az elvi jelentőségű jogkérdésnek a megjelölése, amely tekintetében a fél a felülvizsgálat engedélyezését kéri.

Az e tárgyban elfogadott kollégiumi vélemények ugyanis kiemelik: a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjának első fordulata alapján „[a] joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálat akkor engedélyezhető, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria jogegységi határozatában, kollégiumi véleményében, az elvi irányítás még hatályos korábbi eszközeiben (irányelv, elvi döntés, kollégiumi állásfoglalás), illetve az általa közzétett eseti határozatban ... még nem foglalt állást, feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdés vonatkozásában a bírói gyakorlat nem egységes, vagy az eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn”¹⁰⁶; a Pp. 409. § (2) bekezdés a)

pontjának második fordulata alapján „a felek a joggyakorlat továbbfejlesztésének szükségességére akkor hivatkozhatnak, ha egy elvi kérdésben a bírói gyakorlat már kialakult és egységes ugyan, de e gyakorlat követése a továbbiakban változatlan formában nem támogatható”.¹⁰⁷

A Kúria számos eseti határozatban kimondta azt is, hogy a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján sem elegendő a kérelemben feltüntetni a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér, hanem meg kell jelölni azt a jogkérdést is, amely tekintetében a közzétett kúriai határozat és a támadott határozat jogértelmezése eltér.¹⁰⁸ „Ha a felülvizsgálattal támadott határozat nem tartalmaz jogértelmezést abban a jogkérdésben, amelyre a felülvizsgálatot kérő fél az engedélyezési okot alapítja, akkor fel sem merülhet annak lehetősége, hogy a Kúria a saját közzétett határozatától való eltérést vizsgálja.”¹⁰⁹ Ehhez képest a jogkérdés megjelölésének teljes hiánya visszautasítási ok nemcsak a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pontjára,¹¹⁰ hanem a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjára¹¹¹ és a Pp. 409. § (3) bekezdésére¹¹² alapított engedélyezési kérelmek esetén is. Ennek ellenére előfordul, amikor a megtagadó végzésben hivatkozik a Kúria a jogkérdés megjelölésének hiányára, azt akár a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjára,¹¹³ akár a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pontjára,¹¹⁴ akár a Pp. 409. § (2) bekezdés c)

Gfv.VI.30.228/2022/3.; Gfv.VI.30.258/2022/2.;
Gfv.VI.30.342/2022/2.;

¹⁰⁴ Azokat az eseteket, nem soroltam ide, ahol a felülvizsgálatot megtagadó határozat indokolása szerint a fél ugyan jelölt meg valamilyen konkrét jogszabálysértést, de az bármely okból (tipikusan azért, mert az ügy érdemi elbírálása szempontjából irreleváns volt) nem volt figyelembe vehető.

¹⁰⁵ Gfv.VI.30.435/2021/2.; Gfv.VI.30.440/2021/6.;
Pfv.V.20.648/2022/5.; Pfv.V.20.713/2022/2.;
Pfv.V.21.196/2022/2.; Gfv.VI.30.015/2022/2.;
Gfv.VI.30.028/2022/2.; Gfv.VI.30.070/2022/2.;
Gfv.VI.30.325/2022/2.; Pfv.V.20.648/2022/5.;
Pfv.V.20.675/2022/2.; Pfv.V.20.713/2022/2.;
Gfv.VI.30.304/2022/2.

¹⁰⁶ Lásd 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 1. pontjához fűzött indokolás első bekezdése; 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 1. pontjához fűzött indokolás második bekezdése.

¹⁰⁷ Uo.

¹⁰⁸ Pfv.V.20.633/2021/2.; Gfv.VI.30.447/2021/2.;
Gfv.VI.30.362/2021/2.; Pfv.III.20.153/2022/2.;
Pfv.I.20.295/2022/2.; Pfv.I.20.397/2022/2.;
Pfv.I.20.473/2022/2.; Pfv.V.20.556/2022/2.

¹⁰⁹ Pfv.I.21.312/2020/3. (BH 2021.165.)

¹¹⁰ Kizárólag ez a visszautasítás indoka:
Pfv.I.21.185/2021/4.; Pfv.II.20.921/2021/2.;
Pfv.I.21.280/2021/2.; Pfv.II.20.270/2022/4.;
Pfv.V.20.556/2022/2.; Pfv.I.21.223/2021/2. Egyike a
visszautasítás indokainak: Gfv.VI.30.447/2021/2.;
Gfv.VI.30.362/2021/2.; Pfv.V.20.593/2021/7.;
Pfv.VI.20.057/2020/2.; Pfv.V.20.492/2021/3.;
Pfv.II.20.243/2022/3.; Pfv.VI.21.149/2020/2.;
Pfv.V.20.527/2021/2.; Pfv.I.21.317/2021/2.;
Pfv.V.20.633/2021/2.; Gfv.VI.30.160/2022/2.;
Pfv.III.21.488/2021/4.; Pfv.I.20.847/2021/4.;
Pfv.I.20.642/2022/3.;

Pfv.V.20.645/2022/2.; Pfv.V.20.721/2022/2.;
Pfv.I.20.737/2022/2.; Pfv.I.20.770/2022/2.;
Pfv.V.20.773/2022/3.; Pfv.I.21.097/2022/2.;

Pfv.I.21.138/2022/2.; Pfv.V.21.274/2022/2.

¹¹¹ Kizárólag ez a visszautasítás indoka:
Pfv.I.20.425/2022/4.; Pfv.I.21.280/2021/2. Egyike a
visszautasítás indokainak: Pfv.I.20.934/2021/5.;
Pfv.I.21.475/2021/3.; Gfv.VI.30.447/2021/2.;
Gfv.VI.30.362/2021/2.; Pfv.V.20.593/2021/7.;
Pfv.VI.20.057/2020/2.; Pfv.II.20.921/2021/2.;
Pfv.V.20.492/2021/3.; Pfv.II.20.270/2022/4.;
Pfv.II.20.243/2022/3.; Pfv.VI.21.149/2020/2.;
Pfv.V.20.527/2021/2.; Pfv.V.20.633/2021/2.;
Pfv.I.21.317/2021/2.; Pfv.V.20.556/2022/2.;
Pfv.V.20.645/2022/2.; Pfv.V.20.721/2022/2.;
Pfv.I.20.737/2022/2.; Pfv.V.20.773/2022/3.;
Pfv.V.20.788/2022/3.; Pfv.I.20.830/2022/2.;
Pfv.II.21.038/2022/2.; Pfv.II.21.070/2022/2.;
Pfv.I.21.138/2022/2.; Pfv.V.21.274/2022/2.;

Gfv.VI.30.397/2022/2.;

¹¹² Egyike a visszautasítási indokoknak:

Pfv.I.21.317/2021/2.; Pfv.V.20.556/2022/2.;
Pfv.V.20.633/2021/2.; Gfv.VI.30.447/2021/2.;
Gfv.VI.30.362/2021/2.

¹¹³ Gfv.VI.30.358/2021/2.; Pfv.III.20.619/2022/2.;
Pfv.III.21.091/2021/2.; Pfv.V.20.163/2022/8.;
Mfv.VIII.10.117/2022/2.; Pfv.II.21.246/2020/2.;
Pfv.III.20.916/2020/3.; Pfv.VI.20.329/2020/3.;
Pfv.V.21.106/2021/2.; Pfv.VI.20.340/2022/2.;
Pfv.V.21.173/2021/2.; Pfv.I.20.337/2021/2.;
Pfv.II.20.640/2021/2.; Pfv.III.21.067/2021/2.;
Pfv.IV.20.984/2022/2.; Pfv.II.21.101/2022/2.

¹¹⁴ Pfv.V.20.826/2021/2.; Pfv.V.20.458/2021/2.;
Pfv.II.20.640/2021/2.; Pfv.III.21.062/2021/2.;
Pfv.V.21.173/2021/2.; Pfv.VI.20.984/2022/3.;
Pfv.I.20.905/2021/4.; Pfv.V.20.788/2022/3.;
Pfv.I.20.830/2022/2.; Pfv.II.20.967/2022/2.;

pontjára,¹¹⁵ azt akár a Pp. 409. § (3) bekezdésére¹¹⁶ alapították.

A PK vélemények fogalom meghatározása szerint: „[e]lvi jelentőségű jogkérdésnek minősül minden olyan jogkérdés, amely egy jogszabály rendelkezésének értelmezésével, az alkalmazandó norma alapvető tartalmával és az ahhoz kapcsolódó esetleges jogkövetkezményekkel összefügg.”¹¹⁷ A Kúria gyakorlata szerint „a jogerős ítélettel szemben állított jogszabálysértés nem azonos az engedélyezést megalapozó jogkérdéssel; a felülvizsgálati kérelem engedélyezését kérő félnek az általa állított jogszabálysértésből kiindulva kell megjelölnie azt a jogkérdést, amelynek különleges súlyára, illetve társadalmi jelentőségére alapítja a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét, a jogkérdés fél általi megjelölése elengedhetetlen, hiszen a Kúria a fél kérelméhez kötve van, nem engedélyezheti a felülvizsgálatot olyan okból, amelyre a fél nem hivatkozott [PK vélemény 6. pont], és csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálja [PK vélemény 7. pont]”.¹¹⁸

„A jogerős ítélet által felvetett, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem megalapozására megjelölt elvi jelentőségű jogértelmezési kérdés és a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezés között adekvát kapcsolatnak kell lenni ahhoz, hogy a jogszabálysértésre korlátozott rendkívüli perorvoslat engedélyezhető legyen.”¹¹⁹ A fél által felvetett kérdés elvi jellegét,¹²⁰ a hivatkozott jogszabálysértéssel, egyáltalán a jogerős határozattal fennálló adekvát kapcsolatát¹²¹ általában az engedélyezés körében vizsgálja a Kúria, de előfordul, amikor

visszautasítási indokként jelenik meg;¹²² ez utóbbi esetekben tehát a Kúria úgy tekinti, hogy a fél nem jelölt meg a kérelmében olyan elvi jelentőségű jogkérdést, amit a törvény és a joggyakorlat megkövetel.

II.6. Az engedélyezési feltétel fennálltának igazolása

A félnek az egyes engedélyezési okok fennálltát indokolnia kell. A Kúria gyakorlata azonban nem teljesen egységes abban, hogy az indoklás hiányosságának vagy hiányának milyen jelentőséget tulajdonít.

A Kúria a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjára alapított felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem kapcsán rámutatott: az engedélyezés „elengedhetetlen feltétele az is, hogy a fél az eltérő bírói döntéseket az engedélyezés iránti kérelmében egyértelműen azonosítható módon megjelölje, valamint előadja: a Kúria joggyakorlat-egységesítő, illetve -fejlesztő tevékenységét – a széttartó vagy fenn nem tartható bírói gyakorlatra tekintettel – milyen indokok alapján látja szükségesnek”.¹²³ Így „az a hivatkozás, hogy a Kúria egy adott jogkérdésben még nem foglalt állást, önmagában nem alapozhatja meg a felülvizsgálat engedélyezését, mivel annak elengedhetetlen feltétele az is, hogy a fél előadja: a Kúria joggyakorlat-egységesítő, illetve -fejlesztő tevékenységét – a széttartó vagy fenn nem tartható bírói gyakorlatra tekintettel – milyen indokok alapján látja szükségesnek”.¹²⁴

Így a Kúria általában visszautasítja a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, ha a fél nem jelölte meg a széttartó vagy meghaladott gyakorlatot reprezentáló határozatokat,¹²⁵ illetve nem indokolta meg miért kell a

Pfv.II.20.986/2022/2.; Pfv.I.21.170/2022/2.;
Pfv.V.21.274/2022/2.; Gfv.V.30.294/2022/2.

¹¹⁵ Gfv.VII.30.414/2019/4.; Gfv.VII.30.391/2020/2.;
Gfv.VI.30.117/2022/2.

¹¹⁶ Pfv.II.21.246/2020/2.; Pfv.V.20.134/2022/2.;
Pfv.V.20.157/2022/2.; Pfv.II.20.640/2021/2.;
Pfv.I.20.834/2021/4.; Gfv.VI.30.154/2022/3.;
Gfv.VI.30.305/2022/2.

¹¹⁷ Lásd 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény 1. pontjához
füzött indoklás harmadik bekezdése; 1/2021. (VII. 12.)
PK vélemény 1. pontjához fűzött indoklás negyedik
bekezdése.

¹¹⁸ Pfv.I.21.223/2021/2.; Pfv.I.21.365/2021/3.

¹¹⁹ Pfv.V.21.381/2021/2.

¹²⁰ a) pont: Gfv.VI.30.435/2021/2.;
Pfv.III.21.539/2021/2.; Pfv.V.20.826/2021/2.;
Pfv.I.20.752/2021/5.; Pfv.III.20.536/2022/2.;
Pfv.II.21.057/2020/3.; Pfv.V.20.470/2021/4.;
Pfv.VI.21.146/2020/2.; Gfv.VI.30.527/2021/9.;
Pfv.III.21.062/2021/2.; b) pont: Pfv.III.21.243/2021/2.;
Pfv.V.20.955/2021/2.; Pfv.V.20.735/2021/2.;
Pfv.V.20.470/2021/4.; Pfv.III.21.067/2021/2.; (3)
bekezdés: Pfv.VI.20.044/2021/2.

¹²¹ a) pont: Gfv.VI.30.435/2021/2.;
Pfv.VI.20.648/2021/2.; Pfv.II.20.967/2021/3.;
Pfv.V.20.057/2021/4.; Pfv.VI.20.772/2021/2.;
Pfv.I.21.017/2021/4.; Pfv.V.20.471/2021/5.;
Pfv.V.20.515/2021/2.; b) pont: Pfv.V.20.219/2020/2.;
Pfv.V.20.235/2020/2.; Pfv.V.21.646/2019/2.;
Gfv.VII.30.458/2020/2.; Gfv.VI.30.320/2021/3.;
Gfv.VI.30.319/2021/3.; Pfv.VI.20.683/2020/2.;
Pfv.III.20.117/2021/2.; Pfv.V.20.057/2021/4.;

Pfv.V.20.515/2021/2.; Pfv.V.20.901/2021/2.;
Pfv.V.20.925/2021/2.; Pfv.V.21.093/2021/2.;
Pfv.II.20.854/2021/5.; Pfv.II.21.453/2021/6.;
Pfv.V.20.648/2022/5. c.) pont: Gfv.VII.30.097/2020/3.;
(3) bekezdés: Pfv.V.20.157/2022/2.;
Gfv.VI.30.433/2021/2.; Pfv.V.20.059/2022/2.;
Gfv.VII.30.391/2020/2.; Gfv.VII.30.466/2020/4.;
Gfv.VI.30.179/2021/2.; Gfv.VI.30.550/2021/2.;
Gfv.VI.30.527/2021/9.; Gfv.VI.30.307/2021/2.;
Pfv.I.21.312/2020/3.; Pfv.V.20.675/2022/2.

¹²² Kizárólag ez a visszautasítás oka:
Pfv.I.21.365/2021/3.; Pfv.I.20.039/2022/2. A
visszautasítás egyik indoka: Pfv.I.20.295/2022/2.;
Pfv.I.20.397/2022/2.; Pfv.I.20.610/2022/2.;
Pfv.V.21.381/2021/2.; Pfv.III.20.153/2022/2.;
Pfv.I.20.361/2022/2.; Pfv.V.20.494/2022/3.;
Pfv.III.20.271/2022/2.; Pfv.I.21.541/2021/3.;
Pfv.III.21.153/2022/2.; Pfv.I.20.473/2022/2.;
Pfv.V.20.051/2022/6.; Pfv.V.20.119/2022/2.;
Pfv.I.20.497/2022/2.

¹²³ Pfv.II.20.921/2021/2.

¹²⁴ Pfv.II.20.657/2021/3.

¹²⁵ Kizárólag ez a visszautasítás oka:
Pfv.VI.20.331/2020/4.; Pfv.VI.20.599/2020/2.; A
visszautasítás egyik indoka: Pfv.VI.21.510/2019/2.;
Pfv.VI.20.057/2020/2.; Pfv.VI.20.764/2020/3.;
Pfv.VI.21.149/2020/2.; Pfv.VII.21.171/2020/2.;
Pfv.V.21.317/2020/2.; Pfv.II.20.338/2021/2.;
Pfv.V.20.593/2021/7.; Pfv.II.20.921/2021/2.;
Pfv.II.21.147/2021/2.; Pfv.I.21.317/2021/2.;
Pfv.V.21.381/2021/2.; Gfv.VI.30.447/2021/2.;
Gfv.VI.30.362/2021/2.; Pfv.V.20.043/2022/3.;

joggyakorlatot egységesíteni, illetve továbbfejleszteni,¹²⁶ bár esetenként a határozatok megjelölésének,¹²⁷ illetve az indokok kifejtésének¹²⁸ hiányát a megtagadás körében rója fel.

A Pp. 409. § (2) bekezdés b) pontjára alapított felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem körében a Kúria általában visszautasítja a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, ha nem indokolja meg az általa megjelölt elvi jogkérdés különleges súlyát, társadalmi jelentőségét;¹²⁹ bár esetenként előfordul, hogy a jogkérdés különleges súlya,¹³⁰ illetve társadalmi

jelentősége megjelölésének¹³¹ hiányát a megtagadás körében bírálja el.

A Pp. 409. § (3) bekezdésére [korábban: Pp. 409. § (2) bekezdés d) pontjára] alapított felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben – a Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont cd) alpontja szerint – meg kell jelölni a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér. A Kúria általában visszautasítja a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, ha az nem jelöli meg a konkrét kúriai határozatot,¹³² illetve az nem

- Pfv.V.20.051/2022/6.; Pfv.II.20.270/2022/4.; Pfv.IV.20.476/2021/2.; Pfv.V.21.169/2021/3.;
Pfv.I.20.361/2022/2.; Pfv.II.20.379/2022/2.; Pfv.V.20.375/2021/2.; Pfv.V.20.569/2021/2.;
Pfv.I.20.397/2022/2.; Pfv.I.20.473/2022/2.; Pfv.V.20.791/2021/2.; Pfv.V.20.803/2021/2.;
Pfv.V.20.494/2022/3.; Pfv.II.20.555/2022/2.; Pfv.V.20.824/2020/2.; Pfv.V.20.916/2019/2.;
Pfv.V.20.556/2022/2.; Pfv.I.20.737/2022/2.; Pfv.V.21.062/2020/6.; Pfv.V.21.142/2021/2.;
Pfv.I.20.770/2022/2.; Pfv.V.20.773/2022/3.; Pfv.V.21.324/2020/2.; Pfv.V.21.333/2019/2.;
Pfv.I.20.830/2022/2.; Pfv.I.21.138/2022/2.; Pfv.III.20.619/2022/2.; Pfv.V.20.348/2020/2.;
Pfv.V.21.274/2022/2.; Gfv.VI.30.080/2022/2.; Pfv.IV.20.932/2021/2.; Pfv.I.20.905/2021/4.;
Gfv.I.30.211/2022/2.; Gfv.VI.30.198/2022/2.; Pfv.I.20.834/2021/4.; Gfv.VI.30.408/2021/2.;
¹²⁶ Kizárólag ez a visszautasítás oka: Gfv.VII.30.327/2020/5.; Gfv.VII.30.287/2020/3.;
Pfv.VI.20.331/2020/4.; Pfv.VI.20.599/2020/2.; Gfv.VII.30.048/2020/2.;
Pfv.II.21.147/2021/2.; Gfv.I.30.211/2022/2. A ¹²⁸ Pfv.I.20.361/2022/2.; Pfv.I.20.473/2022/2.;
visszautasítás egyik indoka: Pfv.VI.20.057/2020/2.; Pfv.VI.20.057/2020/2.; Pfv.VI.20.921/2021/2.;
Pfv.V.20.904/2020/3.; Pfv.VI.21.149/2020/2.; Pfv.V.21.317/2021/2.; Pfv.V.20.593/2021/7.;
Pfv.VI.20.242/2021/2.; Pfv.V.20.492/2021/3.; Pfv.V.20.916/2021/2.; Pfv.VI.20.593/2021/2.;
Pfv.V.20.527/2021/2.; Pfv.V.20.593/2021/7.; Pfv.V.20.398/2021/2.; Gfv.VI.30.447/2021/2.;
Pfv.V.20.633/2021/2.; Pfv.II.20.921/2021/2.; Gfv.VI.30.362/2021/2.; Pfv.VI.21.149/2020/2.;
Pfv.II.21.057/2021/9.; Pfv.II.21.147/2021/2.; Pfv.II.20.270/2022/4.; Pfv.V.20.556/2022/2.;
Pfv.V.21.317/2021/2.; Pfv.I.21.322/2021/2.; Pfv.II.20.379/2022/2.; Pfv.II.20.555/2022/2.;
Pfv.V.21.480/2021/2.; Pfv.VI.21.488/2021/4.; Pfv.VI.20.338/2021/2.; Pfv.VI.20.599/2020/2.;
Gfv.VI.30.447/2021/2.; Gfv.VI.30.362/2021/2.; Pfv.VII.21.171/2020/2.; Pfv.I.20.397/2022/2.;
Pfv.V.20.051/2022/6.; Pfv.VI.20.153/2022/2.; Pfv.V.20.563/2022/8.; Pfv.VI.30.447/2021/2.;
Gfv.I.30.211/2022/2.; Pfv.II.20.243/2022/3.; Pfv.V.20.723/2022/2.; Pfv.I.20.564/2022/6.;
Pfv.III.20.271/2022/2.; Pfv.I.20.295/2022/2.; Pfv.IV.20.723/2022/2.; Pfv.V.20.855/2022/2.;
Pfv.I.20.361/2022/2.; Pfv.V.20.446/2022/4.; Pfv.III.20.976/2022/3.; Pfv.V.21.246/2022/2.;
Pfv.I.20.473/2022/2.; Pfv.I.20.770/2022/2.; Pfv.II.20.338/2021/2.; Pfv.II.20.657/2021/3.;
Pfv.I.20.830/2022/2.; Pfv.II.21.038/2022/2.; Pfv.VI.20.802/2021/2. A visszautasítás egyik indoka: Pfv.VI.20.599/2020/2.;
Pfv.II.21.070/2022/2.; Gfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.VI.20.242/2021/2.; Pfv.VI.21.149/2020/2.;
Gfv.VI.30.397/2022/2.; Pfv.V.20.471/2022/2.; Gfv.VI.30.435/2021/2.; Pfv.V.21.381/2021/2.; Pfv.V.21.317/2021/2.;
¹²⁷ Pfv.V.20.826/2021/2.; Pfv.V.20.163/2022/8.; Pfv.V.21.381/2021/2.; Pfv.V.20.556/2022/2.;
Pfv.III.21.091/2021/2.; Pfv.V.21.173/2021/2.; Pfv.III.21.488/2021/4.; Pfv.V.20.593/2021/7.;
Gfv.VII.30.307/2019/4.; Gfv.VII.30.408/2019/2.; Pfv.VI.20.153/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.I.20.102/2022/2.; Pfv.I.20.304/2020/2.; Gfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.I.20.470/2019/6.; Pfv.I.20.624/2020/2.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.I.20.834/2019/2.; Pfv.I.20.929/2020/2.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.II.20.317/2022/2.; Pfv.II.20.854/2021/5.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.III.20.296/2022/2.; Pfv.V.21.534/2019/4.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.IV.20.685/2019/2.; Pfv.V.21.457/2021/2.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.V.20.057/2021/4.; Pfv.V.20.144/2021/2.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.V.20.173/2021/8.; Pfv.V.20.731/2020/2.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Pfv.VI.20.355/2020/2.; Pfv.VI.20.888/2020/2.; Pfv.VI.30.160/2022/2.; Pfv.V.20.295/2022/2.;
Gfv.VII.30.432/2019/2.; Gfv.VII.30.097/2020/3.; Pfv.VI.20.256/2021/5.; Pfv.VI.20.782/2022/3.;
Gfv.VII.30.391/2020/2.; Gfv.VII.30.292/2020/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Gfv.VII.30.096/2021/2.; Gfv.VII.30.383/2020/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Gfv.VII.30.458/2020/2.; Gfv.VI.30.287/2021/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Gfv.VI.30.319/2021/3.; Gfv.VI.30.134/2022/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Gfv.VI.30.116/2022/2.; Pfv.I.20.019/2022/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Pfv.I.20.141/2022/2.; Pfv.I.20.142/2022/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Pfv.II.20.084/2022/3.; Pfv.VI.20.462/2022/3.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Pfv.II.20.833/2021/2.; Pfv.VI.20.142/2020/10.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Pfv.II.21.160/2021/2.; Pfv.VI.20.524/2021/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.;
Pfv.III.20.677/2021/2.; Pfv.III.21.009/2020/2.; Pfv.VI.20.984/2022/2.; Pfv.VI.20.744/2022/2.

minősül a Kúria közzétett határozatának,¹³³ vagy nem jelölte meg, miben tér el tőle a támadott határozat,¹³⁴ ugyanakkor vannak olyan határozatok is, amelyek a fenti hiányosságokat (a konkrét kúriai határozat megjelölésének elmaradását;¹³⁵ annak nem megfelelő voltát;¹³⁶ az eltérés megjelölésének hiányát¹³⁷) a megtagadás körében értékeli.

II.7. Határozott kérelem

A Kúria gyakorlatában található néhány olyan határozat, amely a határozott kérelem hiányában utasította vissza a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A határozatok indokolása szerint „[a] felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemnek – egyebek mellett, a Pp. 410. § (3) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 413. § (1) bekezdés d) pontja értelmében – tartalmaznia kell a Kúria döntésére vonatkozó határozott kérelmet. Az adott esetben a felperesek kérelme – mely szerint »Amennyiben a T. Kúria arra az álláspontra helyezkedne, hogy egyes kérdésekben a felülvizsgálat engedélyezésének lenne helye, akkor (...) ezen kérdések tekintetében engedélyezze (...) a felülvizsgálatot« –, nem felel meg a határozott kérelem követelményének. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem a fél egyértelmű és világos jognyilatkozata, amellyel a bíróságtól a Pp. 409. §-ában meghatározott valamely okból a felülvizsgálat engedélyezését kéri. A Pp.-nek a felülvizsgálat kivételes engedélyezésére vonatkozó előírásából következik, és nem a Kúria mérlegelésén (»Amennyiben a [...] Kúria arra az álláspontra helyezkedne, hogy egyes kérdésekben a felülvizsgálat engedélyezésének lenne helye, akkor [...] engedélyezze«) múlik, hogy szükséges-e a felülvizsgálati eljárás megindításához a felülvizsgálat engedélyezése, ehhez pedig a félnek erre irányuló határozott kérelmet kell előterjesztenie. Az 1/2021. (VII.12.) PK vélemény 11. pontjában írt eset sem azt jelenti, hogy a felülvizsgálat engedélyezésének szükségessége a Kúria mérlegelésén múlna, hiszen ilyenkor csak a Pp. 408. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállását vizsgálja. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem – annak tartalmi hiánya miatt – a Pp. 410. § (3) bekezdése, és Pp.

413. § (4) bekezdése alapján – hiánypótlásra nem adható vissza. A Kúria kérelem hiányában (hivatalból) nem engedélyezheti a felülvizsgálatot, a felek rendelkezési jogából [Pp. 2. § (1) bekezdése] következően egyedül a fél jogosult dönteni a kérelem előterjesztéséről. Tekintettel arra, hogy a felperesek fent idézett, feltételesen előterjesztett felülvizsgálat engedélyezés iránti kérelme nem tekinthető a Pp. által megkívánt határozott kérelemnek, Kúria a Pp. 410. § (4) bekezdése alapján visszautasította a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet”.¹³⁸

Ez az érvelés némiképp vitatható, minthogy az eshetőlegesen előterjesztett kérelem is határozott kérelem. Az adott esetben a fél pusztán abban nem volt biztos, hogy van-e felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemnek helye. Minthogy az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 11. pontja szerint a másodfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogszabályhely vagy az indokolás tartalma alapján a Kúria állapítja meg, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben, ez a bizonytalanság a fél részéről indokolt lehet.

Közbenső összegzés

Tanulmányunk jelen, első részében áttekintettük az engedélyezési eljárás bevezetésének indokait, az engedélyezés alá eső ügyek körét és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem alaki és tartalmi követelményeit.

A határozatok alapján jól látható, hogy a Kúria gyakorlata az e tárgyban elfogadott kollégiumi véleményekre épül, azonban a Kúria gyakorlata egyben tovább is lépett azon, számos kérdésben pontosította és továbbfejlesztette azt, számos határozatban konkretizálta például a vagyoni tárgyú ügyek vagy az egybehangzó ítéletek fogalmát. Megállapítható ugyanakkor, hogy néhány olyan kérdés is felmerült a gyakorlatban, amellyel a kollégiumi vélemények nem foglalkoztak, és amelyben a gyakorlat sem teljesen egységes, így például némi bizonytalanság mutatkozik abban a tekintetben, hogy az engedélyezési kérelem bizonyos hiányosságai a

¹³³ Pfv.II.20.074/2022/2.; Pfv.I.20.912/2022/2.; Pfv.II.21.107/2022/2.; Pfv.I.21.148/2022/2.; Pfv.V.21.274/2022/2.; Gfv.VI.30.249/2022/2.

¹³⁴ Pfv.I.21.322/2021/2.; Pfv.II.20.364/2022/3.; Pfv.VI.20.599/2020/2.; Pfv.I.20.295/2022/2.; Pfv.V.20.556/2022/2.; Pfv.I.20.397/2022/2.; Pfv.I.20.610/2022/2.; Pfv.I.20.425/2022/4.; Pfv.V.20.757/2021/2.; Pfv.I.21.071/2022/3.

¹³⁵ Kizárólag ez a megtagadás oka: Gfv.VI.30.117/2022/2. A megtagadás egyik indoka: Pfv.V.20.916/2019/2.; Pfv.V.21.333/2019/2.; Pfv.III.21.534/2019/4.; Pfv.III.20.238/2020/3.; Pfv.III.21.009/2020/2.

¹³⁶ Kizárólag ez a megtagadás oka: Pfv.III.20.916/2020/3.; Gfv.VII.30.105/2020/3.; Gfv.VII.30.344/2020/2.; Pfv.II.20.573/2021/3.; Pfv.V.21.059/2021/2.; Pfv.V.21.387/2021/2.; Pfv.II.21.427/2021/2.; Pfv.III.20.689/2021/2.; Gfv.VI.30.517/2021/3.; Gfv.VI.30.509/2021/5. A megtagadás egyik indoka: Pfv.VI.21.219/2019/3.; Pfv.V.20.348/2020/2.; Pfv.VI.20.355/2020/2.; Pfv.I.21.312/2020/3.; Pfv.VI.20.044/2021/2.;

Pfv.VI.20.256/2021/5.; Pfv.V.20.735/2021/2.; Pfv.V.20.992/2021/3.; Pfv.V.21.088/2021/2.; Gfv.VI.30.138/2021/3.; Pfv.I.20.003/2022/4.; Pfv.II.20.168/2022/2.; Pfv.I.20.003/2022/4.; Pfv.II.20.214/2022/2.

¹³⁷ Kizárólag ez a megtagadás oka: Pfv.VI.20.601/2020/2.; Gfv.VII.30.056/2020/2.; Pfv.IV.20.013/2022/4.; Pfv.III.20.536/2022/2.; Gfv.V.30.479/2022/2. A megtagadás egyik indoka: Pfv.III.20.238/2020/3.; Pfv.I.20.328/2020/3.; Pfv.VII.20.353/2020/2.; Pfv.VII.20.930/2020/2.; Pfv.III.21.009/2020/2.; Pfv.II.21.246/2020/2.; Pfv.I.21.316/2020/2.; Gfv.VI.30.433/2021/2.; Pfv.II.20.029/2022/3.; Gfv.VI.30.421/2022/2.; Pfv.IV.20.785/2022/2.; Gfv.VI.30.101/2022/2.; Pfv.V.20.675/2022/2.; Gfv.VI.30.154/2022/3.

¹³⁸ Gfv.I.30.169/2022/3. [8]–[10]; hasonlóképpen: Gfv.I.30.225/2022/2. [8]–[10]; Gfv.I.30.204/2022/2. [9]–[11]. Hasonlóképpen foglalt állást: Gfv.I.30.173/2022/2.; Gfv.III.30.256/2022/2.

kérelem visszautasítására vagy az engedélyezés megtagadására vezetnek-e. Tanulmányunk második, befejező részében majd azt a kérdést tesszük vizsgálat tárgyává, hogy az engedélyezési eljárás érdemi szakaszában hogyan értelmezi a Kúria az egyes engedélyezési okokat, és ehhez képest milyen indokok vezetnek az engedélyezés megtagadásához.

Felhasznált források

- [1] A felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény
- [2] A felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény
- [3] Az új Polgári perrendtartás koncepciója – A Kormány 2015. január 14. napján megtartott ülésén elfogadott Koncepció. *kormany.hu*
- [4] *Szakértői Javaslat az új Polgári Perrendtartás kodifikációjára* (szerk.: Varga István–Éless Tamás), Budapest, HVG-ORAC, 2016.

Kúriai határozatok

- [5] Mfv.I.10.254/2019/2.
- [6] Pfv.I.20.470/2019/6.
- [7] Pfv.IV.20.685/2019/2.
- [8] Pfv.I.20.834/2019/2
- [9] Pfv.V.20.916/2019/2.
- [10] Pfv.VI.21.219/2019/3.
- [11] Pfv.II.21.258/2019/3.
- [12] Pfv.V.21.333/2019/2.
- [13] Pfv.II.21.360/2019/5.
- [14] Pfv.V.21.488/2019/3
- [15] Pfv.VI.21.510/2019/2.
- [16] Pfv.III.21.534/2019/4.
- [17] Pfv.V.21.646/2019/2.
- [18] Gfv.VII.30.307/2019/4.
- [19] Gfv.VII.30.337/2019/3.
- [20] Gfv.VII.30.408/2019/2.
- [21] Gfv.VII.30.414/2019/4.
- [22] Gfv.VII.30.432/2019/2.
- [23] Gfv.VII.30.437/2019/2.
- [24] Gfv.VII.30.445/2019/4.
- [25] Pfv.IV.20.027/2020/4.
- [26] Pfv.VI.20.057/2020/2.
- [27] Pfv.V.20.132/2020/3.
- [28] Pfv.III.20.153/2020/2.
- [29] Pfv.V.20.219/2020/2.
- [30] Pfv.V.20.235/2020/2.
- [31] Pfv.III.20.238/2020/3.
- [32] Pfv.I.20.282/2020/2.
- [33] Pfv.I.20.304/2020/2.
- [34] Pfv.I.20.328/2020/3.
- [35] Pfv.VI.20.329/2020/3.
- [36] Pfv.VI.20.331/2020/4.
- [37] Pfv.VI.20.340/2020/2.
- [38] Pfv.I.20.470/2019/6.
- [39] Pfv.IV.20.685/2019/2.
- [40] Pfv.I.20.834/2019/2.
- [41] Pfv.V.20.916/2019/2.
- [42] Pfv.VI.21.146/2019/12.
- [43] Pfv.VI.21.219/2019/3.
- [44] Pfv.V.21.333/2019/2.
- [45] Pfv.V.21.448/2019/2.
- [46] Pfv.VI.21.510/2019/2.
- [47] Pfv.III.21.534/2019/4.
- [48] Pfv.I.21.635/2019/2.
- [49] Pfv.V.21.646/2019/2.
- [50] Gfv.VII.30.288/2019.
- [51] Gfv.VII.30.307/2019/4.
- [52] Gfv.VII.30.408/2019/2.
- [53] Gfv.VII.30.414/2019/4.
- [54] Gfv.VII.30.432/2019/2.
- [55] Pfv.V.20.044/2020/2.
- [56] Pfv.VI.20.057/2020/2.
- [57] Pfv.III.20.153/2020/2.
- [58] Pfv.V.20.219/2020/2.
- [59] Pfv.V.20.235/2020/2.
- [60] Pfv.III.20.238/2020/3.
- [61] Pfv.I.20.272/2020/2. (BH 2020.325.)
- [62] Pfv.I.20.304/2020/2.
- [63] Pfv.I.20.328/2020/3.
- [64] Pfv.VI.20.329/2020/3.
- [65] Pfv.VI.20.331/2020/4.
- [66] Pfv.VI.20.340/2020/2.
- [67] Pfv.V.20.348/2020/2.
- [68] Pfv.VII.20.353/2020/2.
- [69] Pfv.VI.20.355/2020/2.
- [70] Pfv.I.20.408/2020/3.
- [71] Pfv.I.20.421/2020/2.
- [72] Pfv.IV.20.513/2020/2.
- [73] Pfv.III.20.517/2020/5.
- [74] Pfv.I.20.593/2020/2.
- [75] Pfv.VI.20.599/2020/2.
- [76] Pfv.VI.20.601/2020/2.
- [77] Pfv.V.20.617/2020/3.
- [78] Pfv.I.20.624/2020/2.
- [79] Pfv.V.20.681/2020/2.
- [80] Pfv.VI.20.683/2020/2.
- [81] Pfv.I.20.700/2020/2.
- [82] Pfv.I.20.708/2020/2.
- [83] Pfv.IV.20.720/2020/4.
- [84] Pfv.V.20.731/2020/2.
- [85] Pfv.IV.20.751/2020/3.
- [86] Pfv.VI.20.764/2020/3.
- [87] Pfv.IV.20.788/2020/4.
- [88] Pfv.II.20.797/2020/4.
- [89] Pfv.V.20.824/2020/2.
- [90] Pfv.III.20.886/2020/5.
- [91] Pfv.VI.20.888/2020/2.
- [92] Pfv.IV.20.895/2020/4.
- [93] Pfv.V.20.904/2020/3.
- [94] Pfv.III.20.916/2020/3.
- [95] Pfv.I.20.929/2020/2.
- [96] Pfv.VII.20.930/2020/2.
- [97] Pfv.III.20.980/2020/2.
- [98] Pfv.VII.20.997/2020/4.
- [99] Pfv.V.21.008/2020/2.
- [100] Pfv.III.21.009/2020/2.
- [101] Pfv.VI.21.021/2020/2.
- [102] Pfv.I.21.031/2020/2.
- [103] Pfv.III.21.049/2020/2.
- [104] Pfv.V.21.051/2020/3.
- [105] Pfv.V.21.055/2020/2.
- [106] Pfv.II.21.057/2020/3.
- [107] Pfv.III.21.059/2020/2.
- [108] Pfv.V.21.062/2020/6.
- [109] Pfv.V.21.072/2020/2.
- [110] Pfv.I.21.076/2020/2.
- [111] Pfv.IV.21.080/2020/2.
- [112] Pfv.VI.21.097/2020/2.
- [113] Pfv.II.21.105/2020/4.
- [114] Pfv.I.21.123/2020/3.
- [115] Pfv.II.21.142/2020/10.

- [116]Pfv.V.21.145/2020/2.
[117]Pfv.VI.21.146/2020/2.
[118]Pfv.VI.21.149/2020/2.
[119]Pfv.I.21.170/2020/2.
[120]Pfv.VII.21.171/2020/2.
[121]Pfv.V.21.173/2020/2.
[122]Pfv.IV.21.183/2020/4.
[123]Pfv.II.21.246/2020/2.
[124]Pfv.I.21.312/2020/3. (BH 2021.165.)
[125]Pfv.I.21.316/2020/2.
[126]Pfv.V.21.317/2020/2.
[127]Pfv.V.21.324/2020/2.
[128]Pfv.II.21.335/2020/2.
[129]Gfv.VII.30.016/2020/2.
[130]Gfv.VII.30.048/2020/2.
[131]Gfv.VII.30.056/2020/2.
[132]Gfv.VII.30.097/2020/3.
[133]Gfv.VII.30.105/2020/3.
[134]Gfv.VII.30.267/2020/3.
[135]Gfv.VII.30.287/2020/3.
[136]Gfv.VII.30.292/2020/2.
[137]Gfv.VII.30.327/2020/5.
[138]Gfv.VII.30.344/2020/2.
[139]Gfv.VII.30.383/2020/2.
[140]Gfv.VII.30.391/2020/2.
[141]Gfv.VII.30.458/2020/2.
[142]Gfv.VII.30.466/2020/4.
[143]Pfv.I.20.038/2021/3.
[144]Pfv.VI.20.044/2021/2.
[145]Pfv.V.20.057/2021/4.
[146]Pfv.V.20.059/2021/2.
[147]Pfv.III.20.117/2021/2.
[148]Pfv.V.20.144/2021/2.
[149]Pfv.V.20.173/2021/8.
[150]Pfv.IV.20.175/2021/4.
[151]Pfv.IV.20.177/2021/3.
[152]Pfv.IV.20.191/2021/3.
[153]Pfv.VI.20.240/2021/2.
[154]Pfv.VI.20.242/2021/2.
[155]Pfv.VI.20.256/2021/5.
[156]Pfv.I.20.337/2021/2.
[157]Pfv.II.20.338/2021/2.
[158]Pfv.I.20.344/2021/4.
[159]Pfv.V.20.363/2021/2.
[160]Pfv.V.20.375/2021/2.
[161]Pfv.III.20.388/2021/2.
[162]Pfv.IV.20.403/2021/2.
[163]Pfv.V.20.435/2021/2.
[164]Pfv.III.20.441/2021/2.
[165]Pfv.V.20.458/2021/2.
[166]Pfv.V.20.470/2021/4.
[167]Pfv.V.20.471/2021/5.
[168]Pfv.IV.20.476/2021/2.
[169]Pfv.V.20.492/2021/3.
[170]Pfv.I.20.512/2021/2.
[171]Pfv.V.20.515/2021/2.
[172]Pfv.V.20.520/2021/4.
[173]Pfv.V.20.521/2021/2.
[174]Pfv.III.20.524/2021/2.
[175]Pfv.V.20.527/2021/2.
[176]Pfv.I.20.536/2021/3.
[177]Pfv.III.20.547/2021/2.
[178]Pfv.V.20.556/2022/2.
[179]Pfv.V.20.569/2021/2.
[180]Pfv.II.20.573/2021/3.
[181]Pfv.V.20.575/2021/5.
[182]Pfv.V.20.585/2021/2.
[183]Pfv.V.20.593/2021/7.
[184]Pfv.V.20.621/2021/3.
[185]Pfv.V.20.633/2021/2.
[186]Pfv.II.20.640/2021/2.
[187]Pfv.I.20.641/2021/2.
[188]Pfv.VI.20.648/2021/2.
[189]Pfv.II.20.657/2021/3.
[190]Pfv.V.20.669/2021/2.
[191]Pfv.III.20.677/2021/2.
[192]Pfv.I.20.681/2021/2.
[193]Pfv.III.20.689/2021/2.
[194]Pfv.V.20.698/2021/2.
[195]Pfv.V.20.735/2021/2.
[196]Pfv.II.20.737/2021/4.
[197]Pfv.V.20.749/2021/2.
[198]Pfv.I.20.752/2021/5.
[199]Pfv.V.20.755/2021/2.
[200]Pfv.V.20.757/2021/2.
[201]Pfv.VI.20.772/2021/2.
[202]Pfv.II.20.775/2021/2.
[203]Pfv.III.20.785/2021/2.
[204]Pfv.V.20.797/2021/2.
[205]Pfv.II.20.802/2021/2.
[206]Pfv.V.20.803/2021/2.
[207]Pfv.V.20.826/2021/2.
[208]Pfv.II.20.833/2021/2.
[209]Pfv.II.20.835/2021/4.
[210]Pfv.I.20.847/2021/4.
[211]Pfv.II.20.854/2021/5.
[212]Pfv.II.20.855/2022/2.
[213]Pfv.V.20.869/2021/2.
[214]Pfv.V.20.876/2021/7.
[215]Pfv.II.20.884/2021/2.
[216]Pfv.V.20.891/2021/8.
[217]Pfv.V.20.895/2021/8.
[218]Pfv.II.20.921/2021/2.
[219]Pfv.II.20.967/2021/3.
[220]Pfv.V.20.901/2021/2.
[221]Pfv.I.20.905/2021/4.
[222]Pfv.I.20.919/2021/2.
[223]Pfv.V.20.925/2021/2.
[224]Pfv.IV.20.932/2021/2.
[225]Pfv.I.20.934/2021/5.
[226]Pfv.V.20.942/2021/5.
[227]Pfv.IV.20.945/2021/6.
[228]Pfv.V.20.955/2021/2.
[229]Pfv.V.20.984/2021/2.
[230]Pfv.V.20.992/2021/3.
[231]Pfv.II.21.010/2021/7.
[232]Pfv.I.21.017/2021/4.
[233]Pfv.V.21.044/2021/2.
[234]Pfv.V.21.046/2021/2.
[235]Pfv.V.21.052/2021/2.
[236]Pfv.III.21.056/2021/2.
[237]Pfv.V.21.059/2021/2.
[238]Pfv.III.21.062/2021/2.
[239]Pfv.III.21.067/2021/2.
[240]Pfv.V.21.078/2021/2;
[241]Pfv.V.21.081/2021/2.
[242]Pfv.V.21.088/2021/2.
[243]Pfv.III.21.091/2021/2.
[244]Pfv.V.21.093/2021/2.
[245]Pfv.II.21.100/2021/5.
[246]Pfv.I.21.104/2021/2.
[247]Pfv.V.21.106/2021/2.
[248]Pfv.IV.21.110/2021/2.
[249]Pfv.II.21.111/2021/2.

- [250]Pfv.V.21.117/2022/2.
[251]Pfv.V.21.142/2021/2.
[252]Pfv.II.21.147/2021/2.
[253]Pfv.II.21.160/2021/2.
[254]Pfv.V.21.169/2021/3.
[255]Pfv.II.21.170/2021/3;
[256]Pfv.II.21.172/2021/2.,
[257]Pfv.V.21.173/2021/2.
[258]Pfv.I.21.185/2021/4.
[259]Pfv.I.21.223/2021/2.
[260]Pfv.II.21.224/2021/2.
[261]Pfv.III.21.243/2021/2.
[262]Pfv.III.21.261/2021/2.
[263]Pfv.III.21.263/2021/2.
[264]Pfv.I.21.280/2021/2.
[265]Pfv.I.21.287/2021/2.
[266]Pfv.I.21.294/2021/2.
[267]Pfv.III.21.302/2021/4.
[268]Pfv.I.21.317/2021/2.
[269]Pfv.V.21.317/2021/2.
[270]Pfv.I.21.322/2021/2.
[271]Pfv.V.21.341/2021/2.
[272]Pfv.I.21.365/2021/3.
[273]Pfv.V.21.381/2021/2.
[274]Pfv.V.21.387/2021/2.
[275]Pfv.II.21.394/2021/2.
[276]Pfv.III.21.402/2021/2.
[277]Pfv.I.21.403/2021/4.
[278]Pfv.III.21.411/2021/2.
[279]Pfv.II.21.427/2021/2.
[280]Pfv.II.21.453/2021/6.
[281]Pfv.III.21.456/2021/2.
[282]Pfv.V.21.457/2021/2.
[283]Pfv.II.21.468/2021/2.
[284]Pfv.I.21.475/2021/3.
[285]Pfv.V.21.480/2021/2.
[286]Pfv.III.21.488/2021/4.
[287]Pfv.II.21.495/2021/2.
[288]Pfv.II.21.507/2021/3.
[289]Pfv.II.21.512/2021/2.
[290]Pfv.III.21.539/2021/2.
[291]Pfv.I.21.541/2021/3.
[292]Gfv.VII.30.096/2021/2.
[293]Gfv.VI.30.138/2021/3.
[294]Gfv.VI.30.139/2021/2.
[295]Gfv.VI.30.179/2021/2.
[296]Gfv.VI.30.287/2021/2.
[297]Gfv.VII.30.269/2021/2.
[298]Gfv.VI.30.307/2021/2.
[299]Gfv.VI.30.319/2021/3.
[300]Gfv.VI.30.320/2021/3.
[301]Gfv.VI.30.358/2021/2.
[302]Gfv.VI.30.362/2021/2.
[303]Gfv.VI.30.384/2021/2.,
[304]Gfv.VI.30.398/2021/2.
[305]Gfv.VI.30.408/2021/2.
[306]Gfv.VI.30.433/2021/2.
[307]Gfv.VI.30.435/2021/2.
[308]Gfv.VI.30.440/2021/6.
[309]Gfv.VI.30.447/2021/2.
[310]Gfv.VI.30.509/2021/5.
[311]Gfv.VI.30.517/2021/3.
[312]Gfv.VI.30.527/2021/9.
[313]Gfv.VI.30.550/2021/2.
[314]Mfv.VIII.10.117/2022/2.
[315]Mfv.VIII.10.136/2022/2.
[316]Pfv.I.20.003/2022/4.
[317]Pfv.I.20.004/2022/2.
[318]Pfv.IV.20.013/2022/4.
[319]Pfv.I.20.019/2022/2.
[320]Pfv.II.20.029/2022/3.
[321]Pfv.I.20.039/2022/2.
[322]Pfv.V.20.043/2022/3.
[323]Pfv.III.20.044/2022/2.
[324]Pfv.V.20.051/2022/6.
[325]Pfv.I.20.062/2022/2.
[326]Pfv.II.20.074/2022/2.
[327]Pfv.II.20.084/2022/3.
[328]Pfv.I.20.095/2022/5.
[329]Pfv.I.20.102/2022/2.
[330]Pfv.V.20.119/2022/2.
[331]Pfv.V.20.134/2022/2.
[332]Pfv.I.20.141/2022/2.
[333]Pfv.I.20.142/2022/2.
[334]Pfv.I.20.147/2022/2.
[335]Pfv.V.20.157/2022/2.
[336]Pfv.V.20.163/2022/8.
[337]Pfv.II.20.168/2022/2.
[338]Pfv.I.20.182/2022/2.
[339]Pfv.III.20.190/2022/3.
[340]Pfv.II.20.209/2022/2.
[341]Pfv.II.20.214/2022/2.
[342]Pfv.IV.20.223/2022/2.
[343]Pfv.II.20.227/2022/2.
[344]Pfv.III.20.241/2022/2.
[345]Pfv.II.20.243/2022/3.
[346]Pfv.III.20.245/2022/2.
[347]Pfv.III.20.250/2022/6.
[348]Pfv.II.20.270/2022/4.
[349]Pfv.III.20.271/2022/2.
[350]Pfv.II.20.273/2022/4.
[351]Pfv.I.20.292/2022/2.
[352]Pfv.I.20.295/2022/2.
[353]Pfv.III.20.296/2022/2.
[354]Pfv.III.20.299/2022/2.
[355]Pfv.II.20.317/2022/2.
[356]Pfv.I.20.326/2022/2.
[357]Pfv.V.20.353/2022/2.
[358]Pfv.I.20.361/2022/2.
[359]Pfv.II.20.364/2022/3.
[360]Pfv.II.20.379/2022/2.
[361]Pfv.II.20.393/2022/5.
[362]Pfv.I.20.397/2022/2.
[363]Pfv.I.20.425/2022/4.
[364]Pfv.II.20.445/2022/2.
[365]Pfv.V.20.446/2022/4.
[366]Pfv.II.20.462/2022/3.
[367]Pfv.III.20.469/2022/6.
[368]Pfv.V.20.471/2022/2.
[369]Pfv.I.20.473/2022/2.
[370]Pfv.V.20.494/2022/3.
[371]Pfv.I.20.497/2022/2.
[372]Pfv.II.20.510/2022/2.
[373]Pfv.V.20.514/2022/2.
[374]Pfv.II.20.530/2022/2.
[375]Pfv.III.20.536/2022/2.
[376]Pfv.II.20.548/2022/2.
[377]Pfv.II.20.555/2022/2.
[378]Pfv.I.20.560/2022/2.
[379]Pfv.I.20.563/2022/8.
[380]Pfv.I.20.564/2022/6.
[381]Pfv.I.20.610/2022/2.
[382]Pfv.III.20.619/2022/2.
[383]Pfv.I.20.642/2022/3.

- [384]Pfv.V.20.645/2022/2.
[385]Pfv.V.20.648/2022/5.
[386]Pfv.V.20.675/2022/2.
[387]Pfv.V.20.713/2022/2.
[388]Pfv.V.20.721/2022/2.
[389]Pfv.IV.20.723/2022/2.
[390]Pfv.I.20.737/2022/2.
[391]Pfv.I.20.742/2022/2.
[392]Pfv.III.20.744/2022/2.
[393]Pfv.I.20.762/2022/2.
[394]Pfv.I.20.770/2022/2.
[395]Pfv.I.20.771/2022/9.
[396]Pfv.V.20.773/2022/3.
[397]Pfv.II.20.782/2022/3.
[398]Pfv.IV.20.785/2022/2.
[399]Pfv.V.20.788/2022/3.
[400]Pfv.I.20.830/2022/2.
[401]Pfv.I.20.832/2022/4.
[402]Pfv.II.20.838/2022/3.
[403]Pfv.I.20.864/2022/2.
[404]Pfv.V.20.879/2022/2.
[405]Pfv.IV.20.881/2022/2.
[406]Pfv.I.20.912/2022/2.
[407]Pfv.IV.20.940/2022/2.
[408]Pfv.III.20.976/2022/3.
[409]Pfv.IV.20.984/2022/2.
[410]Pfv.II.20.986/2022/2.
[411]Pfv.II.21.038/2022/2.
[412]Pfv.II.21.070/2022/2.
[413]Pfv.I.21.071/2022/3.
[414]Pfv.II.21.083/2022/2.
[415]Pfv.II.21.091/2022/2.
[416]Pfv.I.21.092/2022/2.
[417]Pfv.I.21.097/2022/2.
[418]Pfv.II.21.101/2022/2.
[419]Pfv.II.21.107/2022/2.
[420]Pfv.I.21.138/2022/2.
[421]Pfv.I.21.148/2022/2.
[422]Pfv.V.21.196/2022/2.
[423]Pfv.V.21.246/2022/2.
[424]Pfv.V.21.274/2022/2.
[425]Gfv.I.30.126/2022/2.
[426]Gfv.I.30.169/2022/3.
[427]Gfv.I.30.173/2022/2.
[428]Gfv.I.30.185/2022/2.
[429]Gfv.I.30.204/2022/2.
[430]Gfv.I.30.211/2022/2.
[431]Gfv.I.30.225/2022/2.
[432]Gfv.III.30.256/2022/2.
[433]Gfv.V.30.294/2022/2.
[434]Gfv.V.30.479/2022/2.
[435]Gfv.VI.30.015/2022/2.
[436]Gfv.VI.30.028/2022/2.
[437]Gfv.VI.30.045/2022/4.
[438]Gfv.VI.30.070/2022/2.
[439]Gfv.VI.30.080/2022/2.
[440]Gfv.VI.30.101/2022/2.
[441]Gfv.VI.30.116/2022/2.
[442]Gfv.VI.30.117/2022/2.
[443]Gfv.VI.30.131/2022/2.
[444]Gfv.VI.30.134/2022/2.
[445]Gfv.VI.30.142/2022/2.
[446]Gfv.VI.30.154/2022/3.
[447]Gfv.VI.30.160/2022/2.
[448]Gfv.VI.30.198/2022/2.
[449]Gfv.VI.30.228/2022/3.
[450]Gfv.VI.30.249/2022/2.
[451]Gfv.VI.30.258/2022/2.
[452]Gfv.VI.30.264/2022/2.
[453]Gfv.VI.30.304/2022/2.
[454]Gfv.VI.30.305/2022/2.
[455]Gfv.VI.30.325/2022/2.
[456]Gfv.VI.30.342/2022/2.
[457]Gfv.VI.30.397/2022/2.
[458]Gfv.VI.30.411/2022/2.
[459]Gfv.VI.30.421/2022/2.

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:
Bódiné dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
